THEOLOGIA
MORALIS
DIVI
ALPHONSI DE LIGORIO

EPISCOPI S. AGATHÆ GOTHORUM, ET RECTORIS MAJORIS CONGREGATIONIS SS. REDEMPTORIS,

ADJUNCTA IN CALCE PERUTILI INSTRUCTIONE AD PRAXIM CONFESSARIORUM,

UNA CUM ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI

JOANNIS DOMINICI MANSI
ARCHIEPISCOPI LUCENSIS

EPITOME DOCTRINÆ MORALIS, ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

EDITIO NOVISSIMA NEAPOLITANA,

IN QUA PRÆTER EA OMNIA, QUÆ IN CÆTERIS ADDITA FUERE,

Auctor ipse plura olim reformavit, aliquibus sententiis clarius explicatis, aliis de novo additis, aliis re melius perpensa immutatis, et novas animadversiones magni ponderis adjecit.

INDEX
TOMUS DECIMUS.

NEAPOLI, 1842.
EX TYPOGRAPHIA SIMONIANA.
Superiorum permissu ac privilegio.

EXAMEN ORDINANDORUM

Ab eodem Auctore breviter concinnatum ex eadem sua Theologia Morali, res scitu magis necessarias continens.

INDEX.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

Quid sit Sacramentum.

1. *Quæ requirantur ad constituendum Sacramentum? An Circumcisio etc.*
2. *Quæ sint Sacramentalia.*
3. *Distinguuntur Sacramenta.*
4. *Qu. I. Quæ requirantur ad essentiam. De Materia.*
5. *De forma, et de connexione materiæ cum forma.*
6. *De mutatione substantiali, aut accidentali.*
7. *De Sacramento sub conditione. Si cum forma, aut materia dubia, vel mixta. Interruptio formæ.*
8. *De intentione ministri, et suscipientis.*
9. *Qu. II. De Ministro.*
10. *An debeat esse in gratia.*
11. *Si sit laicus, aut ministret non solemniter, an sufficiat Contritio.*
12. *Si absolvat in mortali: si ministret Eucharistiam: si celebret Missam.*
13. *Si Subdiaconus, aut Diaconus ministret solemniter.*
14. *Si ministret indigno.*
15. *Simulare administrationem Sacramenti.*
16. *Simulare susceptionem.*
17. *An Minister debeat intendere quod facit Ecclesia.*
18. *Qu. III. Quid ad valide, et licite Sacramenta suscipienda.*
19. *An petere ab excommunicato, vel Peccatore.*
20. *An liceat dare pecuniam pro administratione Sacramenti.*

21. *Effectus*, et I. *De gratia*.
22. et 23. *II. De Charactere*. 24.

1. Sacramentum, generaliter loquendo, significat mysterium, sive rem occultam. Sacramentum vero in Ecclesia Christiana sic definitur: *Est visibile signum invisibilis gratiæ ad populum Dei sanctificandum, a Christo institutum.* Dicitur *Signum visibile*, scilicet signum externum in materia sensibus subjecta. *Invisibilis gratiæ*, quia Sacramentum significat gratiam quam causat invisibiliter, scilicet ex opere operato, sive per se, modo suscipiens sit dispositus. *A Christo institutum*, quia juxta sententiam probabiliorem, Chistus etiam ut homo Sacramenta instituit ex potestate quæ dicitur *excellentiæ* (*Vide Opus Morale lib.* 6. *n.* 1. 2. *et* 3.).

2. Tria igitur ad Sacramentum constituendum requiruntur. 1. Signum externum. 2. Promissio gratiæ. 3. Institutio Christi, cum omnia Sacramenta ex Christi Passione vim habeant.

Dubitatur, ut Circumcisio fuerit olim verum Sacramentum, conferens gratiam ex opere operato? Affirmat *Scotus*, sed communiter id negant DD. nam Circumcisio operabatur sanctitatem tantum externam, non autem internam; commune tamen est quod fuerit verum Sacramentum (*lib.* 6. *n.* 4.).

3. Sacramentalia autem sunt quædam actiones sacræ ab Ecclesia institutæ, prout sunt, aqua lustralis, benedictiones rerum, consecrationes, et similia. Hæc non habent per se vim remittendi peccata, sed tantum impetrandi auxilia divina ad eliciendos actus bonos, quibus postea peccata remittuntur (*lib.* 6. *n.* 9. *ad* 94.).

4. Multipliciter distinguuntur Sacramenta. *Primo* alia sunt necessaria necessitate *medii*, ut sunt Baptismus pro omnibus, Pœnitentia pro lapsis in mortale, et Ordo pro iis qui Sacramenta Eucharistiæ, et Pœnitentiæ ministrant; etiam Eucharistia (juxta probabiliorem sententiam), saltem in voto implicito (*n.* 191.). Alia necessitate *præcepti*, ut sunt Confirmatio, juxta probabilem sententiam, licet opposita *Nav. Suar. Soti*, *Laym. Roncaglia*, *Wigandt*, *ex D. Thoma* (*in* 3. *p. quæst.* 72. *art.* 8. *ad* 6.) et aliorum etiam sit probabilis (*lib.* 6. *n.* 181.); et Extrema Unctio, juxta probabiliorem sententiam, omnino suadendam (*n.* 733.) *Secundo*, alia sunt Sacramenta *Iterabilia*, ut Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Unctio, et Matrimonium; alia sunt *Initerabilia*, ut Baptismus, Confirmatio, et Ordo, propter Characterem, quem indelebiliter imprimunt. *Tertio*, alia sunt Sacramenta *Mortuorum*, ut Baptismus, et Pœnitentia, quia primam conferunt gratiam et supponunt Animam mortuam, idest gratia carentem: alia *Vivorum*, quæ aliquando per accidens dant etiam primam gratiam, nimirum casu quo aliquis attritus, bona fide putans se contritum, illa suscipit, ut docent probabiliter *Lugo*, *Suar. Con. Cajetan. Croix*, *Salmantic. Castrop.* et alii plures ex *D. Thoma*, contra alios, ex communi (*lib.* 6. *n.* 87.). *Quarto*, alia sunt *Formata*, idest cum effectu gratiæ, alia *Informia*, scilicet sine collatione gratiæ; quæ est Sacramenti forma. An autem detur Sacramentum Pœnitentiæ validum et informe, idest sine gratia; alii negant; sed communiter, et verius alii affirmant. Casus esset nimirum si quis acciperet absolutionem ab aliquo mortali peccato cum attritione concepta tantum ex turpitudine super-

naturali illius peccati, et cum oblivione inculpabili alterius peccati mortalis. (*Qui vult videre hanc quæstionem cum omnibus suis rationibus enucleatam, observet* Caput XVI. Tom. II. ad n. 18.).

5. Quæritur 5. Quæ requirantur ad essentiam Sacramenti? Tria requiruntur, Materia, Forma, et Intentio. *Materia* est res corporea et sensibilis, quæ suscipienti applicatur, v. gr. Aqua, Chrisma, Oleum sanctum etc. Et hæc est Materia *remota*, nam *proxima* est ipsa applicatio materiæ, ut ablutio, unctio, etc.

6. *Forma* sunt verba prolata a Ministro. Ut autem Sacramentum valeat, requiritur connexio, sive simultas Materiæ et Formæ, scilicet, ut Materia applicetur antequam prolatio Formæ terminetur, vel postquam prolatio Formæ sit incœpta. Sententia autem quòd sufficiat applicare Materiam immediate ante vel post prolationem Formæ, est tantum probabilis, non autem moraliter certa, ut requiritur, ubi agitur de valore Sacramenti, ex Propos. 1. damn. ab Innoc. XI. ideoque non est practice probabilis. Excipiuntur tamen Sacramenta Pœnitentiæ, et Matrimonii, quæ valent etiamsi interponatur aliqua mora inter Materiam et Formam (*lib.* 6. *n.* 9.).

7. Si mutetur substantialiter Materia, nempe applicetur vinum pro aqua, vel mutetur Forma, nempe si verba non habeant eumdem sensum, puta dicendo, *Te aspergo*, pro *te baptizo*, invalidum est Sacramentum. Secus si mutatio est accidentalis, scilicet si aqua sit calida, aut decocta, aut si dicas, *Ego te baptizo in nomine Patrias, et Filias, etc.* ut habetur ex c. *Retulerunt, de consecr. Dist.* 4. vel *in nomine Patris omnipotentis etc.* Sic tamen mutans non excusaretur a peccato gravi (*n.* 11.).

8. In casu necessitatis, vel magnæ utilitatis bene possunt conferri sub conditione (saltem mente retenta) Sacramenta, non solum characterem imprimentia, ut est certum ex *cap.* 2. *de Baptism.* sed etiam alia, si non possit haberi materia nisi dubia; ita *Suar. Castrop. Habert*, *Bonac. Ronc. Salm.* et alii communiter, contra *Juenin*, *et Antoine* (*n.* 28. *et* 29.). An autem Minister possit uti Materia, aut Forma dubia, si ad id cogatur metu mortis? probabiliter potest: nisi cogatur in contemptum Religionis; ita *Sanch. Coninch.* Si in materia propria misceatur extranea in majori, vel æquali parte, Materia est inepta; secus si in minori; ita *S. Thomas* (3. *part. quæst.* 74. *n.* 3 *ad* 3.). Interruptio Formæ si est modica, non officit valori Sacramenti. Secus si talis sit, ut verba non constituant unum sensum (*lib.* 6. *n.* 11. *ad* 3.). Non licet autem formam repetere, nisi adsit probabile dubium, quod forma invalide fuerit prolata (*n.* 224. *v. advertendum*). Alii dicunt aliquas Sacramentorum Materias et Formas fuisse a Christo in genere determinatas, et relictas Ecclesiæ, ut ipsa in particulari determinaret. Sed probabilius alii docent omnes fuisse a Christo determinatas in substantia. Unde si aliqua invenitur inter novam et priscam Ecclesiæ consuetudinem differentia circa Materias, et Formas, mutatio illa censetur tantum accidentalis (*n.* 12.). (*Vide hanc quæstionem ad trutinam revocata* Cap. XVIII. *n.* 15.).

9. Demum ad essentiam Sacramenti requiritur *Intentio* Ministri, et quidem actualis vel saltem virtualis. Intentio *Actualis* est ea, quæ actu habetur. *Virtualis* autem, quæ permanet in virtute actionis, quam Minister exequitur ex intentione actuali prius habita; ad differentiam in-

tentionis *Habitualis*, quæ aliquando est habita, et non est retractata (*n.* 15.). Hæc autem Habitualis non sufficit in Ministro, sed bene sufficit in suscipientibus Sacramenta; atque in necessitate etiam si ipsi sint dormientes, aut ebrii, aut ceciderint in amentiam postquam jam habuerint intentionem illa suscipiendi, ut communissime docent *Lug. Castropal. Salm.* et alii plures cum *D. Thoma* (*in* 4. *Dist.* 6. *quæst.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. *ad* 2.), et patet, ex *cap. Majores*, §. *Verum*, *de Baptism.* et etiam ex *Instruct. de Baptism.* data a Benedict. XIV. incipiente, *Postremo mense* (*in Bullar. tom.* 2. *n.* 46.). Imo quoad Extremam Unctionem, et etiam Confirmationem satis est pro suscipientibus adhuc *Interpretativa*, idest ea quam suscipiens non habet nunc, nec unquam habuit, sed haberet si rem adverteret (*n.* 81.).

10. Quæritur II. Quis sit Minister Sacramentorum? Quoad ordinem solus Episcopus est Minister (*lib.* 6. *n.* 761.): et quoad Confirmationem ipse est Minister Ordinarius, nam extraordinarii possunt esse etiam simplices Sacerdotes (*n.* 170.). Aliorum autem Sacramentorum solus Sacerdos est Minister, excepto Matrimonio (*n.* 897.), et etiam Baptismo in necessitate; in ea enim possunt etiam laici, et adhuc Hæretici baptizare (*n.* 113.).

11. Ad valide autem ministranda Sacramenta, non est opus, ut Minister sit in gratia, nam peccatores etiam valide ministrant. Non verò Hæretici, nec Excommunicati vitandi respectu ad Sacramentum Pœnitentiæ. Vide dicta *Tom. II. Cap. XVI. n.* 92. Ad licite tamen ministrandum requiritur status gratiæ; sed in Extrema necessitate, si Minister non posset tam cito conteri, probabiliter a culpa excusatur si

ministrat; ita *Sotus*, *Suarez*, *Tolet. Cajetan. Armil. Valent. Anacl.* (*Vide lib.* 3. *n.* 33. et *Cabrin. Luc. Moral. p.* 2. *tract.* 41. *n.* 56.). Nunquam autem excusatur Parochus, aut Oeconomus: hi enim debent esse semper parati ad ministrandum. Celebrans autem in mortali quatuor mortalia committit, 1. quia indigne consecrat, 2. quia indigne sumit, 3. quia indigne ministrat, et 4. quia ministrat indigno, qui est ipse idem (*lib.* 6. *n.* 35. *v. Hinc.*).

12. Quæritur; an peccet graviter qui existens in mortali ministrat Sacramentum in necessitate, si ad illud non est ordinatus, ut laicus Matrimonium contrahens, aut baptizans: vel si est ordinatus, sed ministrat non solemniter? Alii probabiliter negant, ut *Concina*, *Tournely*, *Natal. Alex.* et alii ex *D. Th.* (3. *part. quæst.* 64. *art.* 6. *ad* 3.). Sed probabilius affirmant *Continuat. Tournely*, *La-Croix*, *Antoine*, *Lugo*, *Pontius*, *Vasq. Nav. etc.* Quia semper sancta sancte tractanda sunt (*lib.* 6. *n.* 32.). Minister autem solemniter ministraturus Sacramenta si est in mortali, sufficit, ut eliciat certum actum contritionis (*Ibid. n.* 34.); celebraturus vero Missam, debet Confessionem præmittere: excepto casu quo ex necessitate ex una parte deberet celebrare, et ex alia non adesset copia Confessarii; sed tunc post celebrationem debet quam primum confiteri, ut præcipit Tridentinum *Session.* 13. *cap.* 7. (*Vid. lib.* 6. *ex n.* 255.). Vide dicta *de Eucharist. Cap. XV. ex n.* 22.

13. Confessarius tantum audiens Confessionem in mortali, probabilius est cum *Lugo*, *Spor. Salm.*, *Elbel*, *Croix*, et aliis, quod non peccet graviter, quia non conficit Sacramentum. Si vero absolvit plures pœnitentes, etiam successive, in statu peccati mortalis, plura mor-

talia committit; quia plura Sacramenta distincta ministrat (*n.* 36. *Qu.* 5.). Sacerdos item, aut Diaconus ministrans Eucharistiam in mortali mortaliter peccat, quia proxime concurrit ad sanctificationem Communicantium. Ita tenendum cum pluribus, contra alios (*n.* 35.). Celebrans autem in mortali, si pluribus Eucharistiam ministrat, probabilius unum mortale committit, quia ministratio illa, et Communio est unica actio moralis, unicumque convivium (*Vide lib.* 6. *ex n.* 255.).

14. Diaconi, et Subdiaconi, si ministrant in altari existentes in mortali, juxta plures probabiliter peccant graviter, sed juxta communiorem sententiam, et satis probabilem, id negatur; quia non conficiunt nec ministrant Sacramentum, nec exercent functiones proxime ordinatas ad sanctificationem Animæ (*lib.* 6. *n.* 37. *et* 38.). Concionator item qui prædicat in mortali, non peccat graviter, ut communius, et probabilius docent *Gonet. Lugo*, *Castropal. Bonac. Vasq. Salm. Croix*, et alii (contra *Merbes. Juenin. etc.*); non enim exercet Ordinem, sed officium annexum ordini, quod per se non causat gratiam, ut causant Sacramenta (*n.* 41.).

15. Peccat graviter Minister, si dat Sacramentum indigno petenti occulte; secus autem si ille sit peccator occultus, et publice petat (*n.* 43. *ad* 51.). Notandum vero, quod Episcopus etiam ob occulta peccata potest denegare alicui collationem Ordinis, licet publice ille petat, ex Trident. *Sess.* 14. *cap.* 1. ubi dicitur teneri Clericum obedire Prælato vetanti susceptionem Ordinis propter occultum crimen. Nec tenetur tunc Episcopus causam manifestare, cur repellat Ordinandum, ut pluries declaravit Sacr. Congr. Concilii (*lib.* 6. *n.* 52.). An autem

Confessarius possit absolvere Ordinandum recidivum in culpis gravibus, qui vult sacrum suscipere Ordinem sine prævia probatione, vide dicta *Cap. VII. ex n.* 48. *et Cap. Ult. n.* 16. *et* 17.

16. Non licet Ministro etiam ob metum mortis simulare administrationem Sacramenti ex Prop. 29. proscripta ab Innocent. XI. Tunc autem censetur Minister simulare administrationem, cum profert formam sine intentione, aut aliquid aliud pronunciat, ad hoc, ut alii credant ipsum jam conferre Sacramentum, unde alias licite potest Confessarius aliquam recitare orationem super pœnitente indisposito, non jam, ut alii credant absolutionem illi ministrari, sed tantum ad occultandam absolutionis negationem; tunc enim non simulat Sacramenti administrationem, sed tantum veritatem occultat (*lib.* 6. *n.* 52.). Præterea ait *Cardenas* bene posse Confessarium, cum pœnitens minatur ei mortem si non absolvat, dicere, *Ego te non absolvo*, submisse pronunciando verbum *non*, quia hæc non est restrictio pure mentalis; ut objicit *Viva*, dum Confessarius non tenetur efficere, ut pœnitens audiat verba absolutionis, et ideo non habet ille jus, ut Confessarius omnia verba formæ intelligibiliter proferat (*n.* 59.).

17. Sicut autem non licet Ministro simulare Sacramenti administrationem, ita nec etiam alii Sacramenti susceptionem, ut dicunt *Cardenas*, *Croix et Gormaz.* Hoc tamen non prohibet, quo minus liceat alicui accedere ad Confessionarium, ibique genuflectere ad aliquod negotium agendum. Præterea ajunt communiter *Sanchez*, *Concina*, *Castrop. Carden. Viva*, *Croix*, aliique plures, contra *Milante*, quod si aliquis Sponsorum cogitur contrahere per injustum me-

tum vel habens impedimentum dirimens, ad evitandum scandalum, tunc poterit ille (saltem sine gravi culpa) simulare celebrationem Matrimonii: tunc enim, deficiente consensu, deficiet contractus, et deficiente contractu, nec etiam existit Sacramentum (*ibid. in fine*).

18 Minister invalide ministrat Sacramentum, si non intendat facere actum externum quod facit Ecclesia, ritumque Sacramentalem adhibere quem intendit Ecclesia, a Christo institutum, et hoc etiamsi Minister, non joco (ut adhuc insipienter admittebat Lutherus), sed serio ministret, ut probavimus *Tract. XIV. num.* 2. et vide in Morali (*lib.* 6. *ex n.* 20. *et* 23.). Si vero id jam intendat, valide ministrat, etiamsi non habeat intentionem explicitam conferendi Sacramentum. Dico *non habeat intentionem explicitam*; nam si positive haberet intentionem non conferendi Sacramentum, tunc neque conferret, quia tunc revera nulla haberet intentionem faciendi quod facit Ecclesia (*ibid. n.* 23.). Sacerdos autem conficiens Sacramentalia, puta aquam benedictam, in mortali, non peccat graviter (*n.* 40. *in fin.*).

19. Quæritur III. quid requiratur, ut quis valide, et licite Sacramenta suscipiat? Ut valide suscipiat requiritur. 1. Ut sit baptizatus, nam alias non est capax aliorum Sacramentorum. 2. Excepto Sacramento Baptismi, pro quo nulla requiritur intentio in pueris, et perpetuo amentibus, cum in eis suppleat intentio Ecclesiæ; in aliis Sacramentis opus est, ut suscipiens saltem habuerit prius intentionem (quæ dicitur habitualis) suscipiendi Sacramentum, et eam non revocaverit, ut supra diximus *n.* 9. Hinc si quis ordinetur per vim, invalide ordinaretur; secus si per metum, quia metus non tollit volunta-

rium. Probabilissimum est, quod Sacramenta in periculo mortis licite conferri possunt tam ebriis, quam lapsis in amentiam, si prius intentionem habuerint illa suscipiendi; ita *Lug. Castrop. Salm. Croix*, *Card. Lambertinus*, *etc.* ex *D. Thoma*, et *cap. Majores*, §. *Verum*, *de Bapt.* (*Lib.* 6. *num.* 81. *v. Utrum*). Sufficit etiam tempore mortis intentio interpretativa in suscipiente sensibus destituto quoad Sacramenta Extremæ Unctionis, ut habetur ex Rituali, et etiam Confirmationis, et Eucharistiæ; ut ajunt *Lugo*, *Coninc. Sporer*, *Croix*, *etc.* non vero quoad Baptismum, et ordinem; et tanto minus quoad Pœnitentiam, et Matrimonium, in quibus omnino requiritur intentio actualis, aut saltem virtualis (*n.* 82.). Ut licite autem quis suscipiat Sacramenta, requiritur conveniens dispositio, nempe status gratiæ; unde si quis est in mortali, debet saltem esse contritus cum proposito confitendi. Imo ad recipiendam Eucharistiam requiritur prævia Confessio, nisi necessitas urgeat, et non adsit copia Confessarii, quo casu debet Sacerdos qui celebravit (ut diximus *n.* 12.) quamprimum confiteri, ex Trid. *Sess.* 13. *c.* 7. Necessitas autem erit 1. ob dandum Viaticum. 2. Ob vitandam infamiam, aut scandalum. 3. Si ille est Parochus, et occurrat festum de præcepto. 4. Si celebrans post Consecrationem recordetur mortalis culpæ (*l.* 6. *n.* 260.). Insuper advertendum quod suscipiens Sacramentum Pœnitentiæ sine dispositione, non solum illicite, sed etiam invalide suscipit, dum contritio pœnitentis est etiam materia hujus Sacramenti. Respectu vero ad alia Sacramenta, si quis indispositus ea suscipit, valide suscipit; ita ut recedente fictione, sive obice peccati, illa reviviscunt, idest gratiam causant, ut docent plures ex *D. Thoma* (*ib. n.* 87.).

20. Quæritur IV. An liceat petere Sacramenta a Ministro peccatore vel excommunicato; non licet a peccatore quamvis sit Parochus (quicquid aliqui dicant), nisi adsit justa causa; sufficit autem gravis utilitas (*ibid. n.* 89.), ut communissime docent *Suar. Sanch. Scot. Pal. Tol. Anacl. Holzmann, Salm. etc.* Hinc dicunt licite peti, 1. si urgeat præceptum Confessionis aut Communionis, aut Missæ, aut si occurrat Indulgentia lucranda. 2. Si alias carere debeas Jubilæo. 3. Si maneres alias in mortali, etiam per horam, ut dicunt *Suar.* et *Escob.* 4. Si diu carere debeas fructu Communionis, aut Confessionis, etc. Absolute vero sine alia causâ licet recipere Sacramentum ab excommunicato, si sit toleratus, quia absolute concessum est a Concilio Constantiensi fidelibus posse communicare cum toleratis (*Lib.* 6. *n.* 88.). A vitando autem nec etiam in morte licet suscipere pœnitentiam, quia (ut diximus *n.* 11.) vitandus etiam in extrema necessitate invalide eam ministrat.

21. Quæritur V. an possit dari pecunia pro administratione Sacramenti, si Minister nolit dare gratis? Videtur negare *S. Thomas* (2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *etc.*); dum tradit, quod adultus neque in articulo mortis potest aliquid ministrare pro obtinendo Baptismo, dicens tunc ei sufficere ad salutem Baptismum flaminis. Sed quæcumque sit intelligentia hujus doctrinæ Angelici Doctoris, communiter *Bon. Salm. et Ronc.* (*Bonac. de Sim. D.* 1. *quæst.* 4. §. 2. *n.* 2. *Salm. tract.* 19. *eod. tit. n.* 12. *Ronc. eod. tit. pag.* 211. *in Praxi num.* 3.), *cum Suar. Less. Sanch. Laym. Castropalao*, et aliis affirmant posse dari pecuniam in extrema, et etiam in gravi necessitate Sacramenti. Ratio,

quia ex una parte traditio pecuniæ non est intrinsece mala; ipsa enim est cooperatio materialis, non formalis, cum non cooperetur pravæ voluntati Ministri, juxta dicta *Cap. IV. n.* 31. *et* 32. Ex alia ipse suscipiens non committit simoniam, cum non tradat pecuniam ad emendum Sacramentum, sed tantum ad redimendam vexationem Ministri Sacramentum injuste denegantis: et ideo dat temporale pro re mere temporali: tantoque magis id currit, si suscipiens est fidelis, quia tunc habet jus ad Sacramentum, dum idem *D. Thom.* (*ibid. ad* 5.) docet post jus quæsitum licere cuivis dare pecuniam ad tollendum injustum impedimentum. Idque admittunt *Suar. Filliuc. et Croix*, non solum pro obtinendo Baptismo, et Pœnitentia, sed etiam Viatico; et *Bonac.* extendit etiam ad Extremam Unctionem.

22. De *Effectu* Sacramentorum. Duplex est Sacramentorum effectus, collatio gratiæ, et impressio characteris. Primus ergo effectus est gratia. Duplex autem gratia confertur in Sacramentis, gratia *Sanctificans*, nempe quæ reddit hominem amicum Dei; et gratia *Sacramentalis*, quæ est propria et peculiaris uniuscujusque Sacramenti, ad causandum effectum proprium Sacramenti illius, nempe Baptismi, ad abluendum a culpis; Confirmationis ad roborandum in fide; Eucharistiæ, ad reficiendam Animam: Pœnitentiæ ad delenda peccata; Extremæ Unctionis, ad vim conferendam adversus dæmonum tentationes in extremo agone; Ordinis, ad conferenda auxilia, ut Ordinatus recte sua munia exerceat: et Matrimonii, ut conjuges illius onera et obligationes bene sustineant et adimpleant.

23. Sacramenta in suscipiente disposito causant gratiam *ex opere operato*, idest ex se, non *ex opere operantis*, scilicet ex merito suscipientis.

An autem causent physice, ita ut materia Sacramenti, nempe aqua, oleum etc. licet sit causa tantum naturalis, elevetur tamen a Deo ad causandam gratiam, ut docet *D. Thom.*? Vel tantum moraliter, ita ut, posito Sacramento, Deus per se conferat gratiam, ut vult *Scotus*? Utraque sententia est probabilis (*lib.* 7. *n.* 7.) Sacramenta autem mortuorum, ut Baptismus, et Pœnitentia, per se habent causare primam gratiam. Alia vero Sacramenta, quæ sunt vivorum, tantum augmentum gratiæ causant: sed aliquando in attritis, qui reputant se contritos, causant etiam primam gratiam, ut docet *D. Th.* de Eucharistia, et de Extrema Unctione, et sequuntur *Gonet*, *Conc. Ronc. Suar. Bon. Salm. etc.* (*Lib.* 6. *n.* 6.).

24. Alter effectus Sacramentorum est character. Character autem est *Quoddam signaculum spirituale indelebile, impressum Animæ suscipientis Sacramentum:* Illud imprimitur tantum in Baptismo, Confirmatione, et Ordine: et significat potestatem, sive dignitatem ex hujusmodi Sacramentis susceptam: in Baptismo enim signum *Ovium* Christi: quo fideles efficiuntur idonei ad alia Sacramenta recipienda: in Confirmatione est signum *Militum Christi;* quo vim accipiunt ad fidem constanter profitendam: in Ordine est signum *Ministrorum* Christi; quo potestatem acquirunt ad Sacramenta fidelibus ministranda. Imprimitur autem character etiam in Sacramento illicite suscepto: nec amittitur per peccatum. Notandum insuper, quod ex Baptimo, et Confirmatione oritur alius effectus, nempe impedimentum cognationis spiritualis, quæ dirimit Matrimonium inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem et matrem. Item inter susceptorem (sive patrinum) et susceptum, susceptique patrem et matrem.

CAPUT II.

De Sacramento Ordinis in genere.

25. ORdo est , juxta D. Thomam , *Signaculum Ecclesiæ , quo traditur Ordinato potestas spiritualis.* Est de fide Ordinem esse Sacramentum , ut patet ex Trid. *Sess.* 23. *cap.* 3. Nam

in Ordine jam reperiuntur tria requisita ad Sacramentum, nempe signum externum, quod est impositio manuum: Institutio Christi, prout habetur ex Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem*; et promissio gratiæ, ut habetur ex Apost. 1. *ad Tim. Admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ in te est per impositionem manuum mearum.*

26. Differt autem Ordo ab Ordinatione. *Ordo* est ipsa potestas tradita; *Ordinatio* vero est actio, qua Episcopus potestatem tradit. Unde Presbyteratus est Sacramentum in fieri, scilicet in actu Ordinationis, non autem in facto esse, scilicet cum quis jam ordinatus est. Septem sunt Ordines, alii minores, alii majores. Minores sunt quatuor, nempe *Ostiariatus*, *Lectoratus*, *Exorcistatus*, *et Acolythatus*. Majores sunt tres, nempe *Subdiaconatus*, *Diaconatus*, *et Presbyteratus*. Præter hos probabiliter plures DD. addunt Ordinem Episcopatus, et ita quidem valde probabiliter, et communius tenent *Bellarm. Sanch. Tourn. etc.* cum ipse rationabiliter distinguatur a Presbyteratu propter distinctam potestatem quæ traditur Episcopo conferendi aliis potestatem consecrandi Corpus Christi, et absolvendi fideles a peccatis. (*Vide lib.* 6. *n.* 738.).

27. Quæritur I. an singuli Ordines sint Sacramenta? Quod Sacerdotium sit Sacramentum, est de fide. Quod etiam Diaconatus Sacramentum sit, est certum, sed non de fide. Quod alii autem Ordines sint adhuc Sacramenta, satis probabile est, ex D. Thoma, cum unicuique ordini assignata videatur materia, et forma. Omnes autem septem Ordines (juxta hanc sententiam) unum tantum Sacramentum constituunt ex unitate finis, cum singuli sint ordinati ad unum Missæ Sacrificium conficiendum, et omnes

supponuntur instituti a Christo illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* In Ordine enim Sacerdotii alii vel continentur eminenter, ut sunt Ordines inferiores, vel consequenter respectu ad Episcopatum. Verumtamen probabilius est alios Ordines (præter Presbyteratum, et Diaconatum, ut Diximus) non esse Sacramenta; quia deest in illis materia, nempe impositio manuum, quam (ut mox dicemus) probabilius est esse unicam materiam Ordinis: deestque etiam forma, quæ exprimat productionem gratiæ, dum in collatione præfatorum Ordinum non fit mentio gratiæ, sed tantum potestatis quæ traditur (*lib.* 6. *num.* 736. *et* 737.) *De hac quæstione fusius dictum est Cap. XVII. n.* 14.

28. Quæritur II. quænam est materia et forma Ordinis? Tres sunt sententiæ. I. tenet materiam Ordinis esse solam traditionem instrumentorum; sed hæc non est satis probabilis. II. tenet materiam proximam esse duplicem integralem, scilicet traditionem instrumentorum, qua traditur potestas super corpus reale Jesu Christi ad sacrificandum, cum forma: *Accipe potestatem etc.* et impositionem manuum, qua traditur potestas super corpus mysticum ad peccata absolvenda, cum forma: *Accipe Spiritum Sanctum etc.* Materia autem remota (juxta hanc sententiam) sunt manus Episcopi, et instrumenta quæ ad tangendum ab eo traduntur. III. Probabilior tenet materiam unice esse impositionem manuum; formamque esse orationem quam profert Episcopus (*Quomodo hoc probatur*, *videnda quæ dicta sunt Cap. XVII. n.* 16.). Attamen quia II. sententia est etiam probabilis, nempe duplicem esse materiam Ordinis, scilicet impositionem manuum, et traditionem instrumentorum, ipsa omnino in praxi sequenda est. Unde ne-

cessario requiritur in Ordinatione tactus instrumentorum, et tactus quidem physicus, cum probabile etiam sit moralem non sufficere. Sufficit vero tangere una sola manu, vel digito (*ibid. n.* 734.). Non oportet autem (ut diximus *n.* 6.) ut contactus fiat a principio prolationis formæ usque ad finem, sed sufficit si fiat antequam forma terminetur, vel postquam illa sit incœpta. Forma autem sunt verba quæ profert Episcopus ordinans, cum manus imponit, et instrumenta tradit, ut supra dictum est. Sedulo hic rursus notandum 1. quod in Ordine sacro conferendo materia tradenda est ab eodem Episcopo, qui formam profert; secus in collatione Ordinaria minorum: ita *D. Thom.* (*Supp. quæst.* 38. *art.* 1. *ad* 2.) et alii. Notandum 2. quod si conferantur Ordines ab uno Episcopo, alio tamen celebrante, Ordinatio erit valida, sed illicita, ut declaravit Innoc. XIII. apud Benedict. XIV. (*De Synod.* 7. *c.* 26. *n.* 7.).

29. Quæritur III. quis sit Minister Ordinis? Minister Ordinarius hujus Sacramenti est tantum Episcopus. Potest vero Pontifex simplici Sacerdoti potestatem impertiri conferendi Ordines minores, prout eam habent Abbates mitrati; sed habent pro suis subditis tantum regularibus professis, vel novitiis, non autem pro sæcularibus, ut hodie certum est Decreto Sacr. Congr. Conc. approbato ab Urbano VIII. qui jussit illud *inviolabiliter observari*; *reprobata omni contraria opinione* (*Lib.* 6. *n.* 763. *et* 764.): vide dicta *in Cap. XX. de Privil. n.* 113. *ad* 116. Sæculares autem ab Abbatibus ordinati, si sint eis subditi, vel habeant dimissoriales litteras a propriis Ordinariis ad ipsos, illicite quidem ordinantur, et suspensionem incurrunt, sed valide ordinantur, ut declaravit Sacr. Congr. vide dicta *eod. Cap. XX. loc. cit.*

30. Quæritur IV. Quinam sint effectus Ordinis? sunt tres 1. Collatio gratiæ *Sanctificantis*, scilicet quæ confertur in omni Sacramento, ut diximus *n.* 22. et gratiæ *Sacramentalis*, nempe specialis auxilii ad Ordinem bene exercendum. 2. Collatio potestatis exercendi functiones Ordinis, qui suscipitur. 3. Impressio Characteris indelebilis, ob quod nullius Ordinis collatio iterari potest.

31. Quæritur V. quæ requirantur: ut quis valide, et licite ordinetur? ut valide ordinetur, requiritur. I. Ut sit viator. II. Ut sit mas; feminæ enim non sunt capaces Sacramenti Ordinis. III. Ut sit baptizatus. IV. Ut habeat intentionem saltem habitualem (juxta dicta *n.* 9.) suscipiendi Ordinem.

32. Ut autem licite ordinetur, requiritur. I. ut sit *Confirmatus*: sed hoc non sub præcepto gravi, ut vult communis sententia (*n.* 786.) Quoad obligationem vero cujusque fidelis suscipiendi Confirmationem, vide dicta *Tom. II. Cap. XIV. n.* 55. *in fin.* II. ut non sit neophytus, aut infamis, aut irregularis. Dubitatur hic, an aliquis irregularitate irretitus valide ordinetur, si Episcopus protestationem præmittat (ut consuetum est) nolle ordinare irregulares, excommunicatos etc.? Respondeo, in dubio (quicquid alii dicant) omnino dicendum, quod Ordinatio repetenda est; nisi constet Episcopum verba illa protulisse tantum ad terrorem, ac suam intentionem protestationi minime alligasse (*ibid. n.* 783.). Cæterum sapienter monet Benedict. XIV. *de Sacr. Miss. Sect.* 2. §. 70. ex Decreto Sacr. Congreg. Concil. super id interrogandum esse Episcopum de sua intentione habita. Idem autem Benedictus *de Syn: lib.* 8. *c.* 6. *n.* 1. monet Episcopos, ut se abstineant

ab hac protestatione ; quamvis enim (inquit cum *Lugo*) posset aliquando Episcopus , existente gravissima causa , habere intentionem conditionatam , hæc tamen universaliter erga omnes promovendos nequit haberi sine pluribus inconvenientibus. Additque cum *Navarro* , *Gobato* , et eodem *Lugo* , quod Episcopus , Ordines conferendo , tenetur sub gravi culpa eos absolute conferre quibus manus imponit. Quid ergo (merito concludit) proderit protestatio illa , nisi ad ingerendos plures scrupulos in eos qui promoventur ? III. Requiritur *Animus clericandi* , ut præscribitur in Trident. *Sess.* 23. *cap.* 4. scilicet ascendendi ad Ordines superiores. Hoc tamen intelligendum procedere , cum quis acceptat beneficium ad quod requiritur Sacerdotium , vel alius Ordo sacer (*n.* 685.). IV. Requiritur , ut *quisque ordinetur a proprio Episcopo* , vel ab alio , sed cum litteris dimissorialibus Episcopi proprii , si hic est impeditus ex infirmitate , aut alia justa causa. Capitulum vero sede vacante hodie (quidquid fuerit antiquitus) nequit dare alicui dimissorias , nisi ille sit arctatus ad Ordinem suscipiendum ob aliquod beneficium requirens obsequium personale (*n.* 788.).

33. Proprius autem Episcopus dicitur vel ratione originis vel domicilii , vel beneficii , vel familiaritatis. Et I. debent Ordines suscipi ab Episcopo *Originis* , si Ordinandus in ejus diœcesi natus est , et parentes tempore nativitatis ibidem domicilium habuerint ; nam si casu alicubi natus esset , et parentes alibi domicilium habuerint , tunc dicitur *Oriundus* , et ordinari debet ab Episcopo loci , ubi parentes domicilium habent. II. Ratione *Domicilii* bene ordinatur , qui in aliquo loco habitationem suam constituit, cum animo ibi perpetuo manendi. Hic autem

animus probatur, vel per habitationem decennii, vel per ædificationem domus cum asportatione majoris partis bonorum, degendo ibi simul per aliquod notabile tempus, ut habetur in Bulla *Speculatores* (*Vide lib.* 6. *num.* 790. *ad V.*). III. Ratione *Beneficii*, licet aliquis alibi natus fuerit et domicilium habeat, bene potest ordinari ab Episcopo, in cujus diœcesi beneficium sufficiens ad congruam sustentationem possidet, obtentis tamen litteris testimonialibus ab Episcopo domicilii; a quo tamen potest examinari, si illuc reversurus est, ex *Bulla Apostolici Min.* Sed hic advertendum, quod ut quis possit ordinari ab Episcopo beneficii, debet esse saltem tonsuratus, alias non est capax beneficii, et ideo neque habilis ad Ordines ab illo Episcopo suscipiendos. IV. Denique ratione *familiaritatis*, si quis per triennium in familia, vel servitio assiduo alicujus Episcopi permanserit, vivendo ejusdem Episcopi expensis, etiamsi non habitet in illius ædibus, potest ab illo ordinari, modo degat in loco ubi est Episcopus, vel prope; et modo Episcopus statim ei conferat verum beneficium; non enim sufficit, si assignet pensionem, aut patrimonium (*ibid. n.* 780.).

34. Regulares autem ordinandi sunt ab Episcopo loci, ubi morantur de familia, si Episcopus Ordinationem habeat temporibus statutis; alias a quocumque Episcopo ordinari possunt. Vide circa hoc dicta *Cap. XX. n.* 113.

35. V. Requiritur *Scientia* Ordini suscipiendo conveniens. Concilium Tridentinum pro initiandis ad primam Tonsuram tantum requirit, ut ipsi *edocti fuerint rudimenta fidei*, *et sciant legere*, *et scribere. Sess.* 23. *cap.* 3. Pro initiandis ad Ordines minores, *ut linguam latinam intelligant*, *loc. cit. cap.* 2. Pro initiandis ad

Subdiaconatum, et Diaconatum, *ut sint litteris, et iis quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi*, *cap.* 13. Demum pro initiandis ad Sacerdotium, *ut ipsi ad populum docendum ea quæ omnibus scire necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta diligenti examine præcedente idonei comprobentur. Idem Tridentin. cap.* 14. *et* 25. Notent Ordinandi et Ordinantes verba illa, *ad ministranda Sacramenta*; ideo enim dicunt DD. quod initiandi ad Sacerdotium scire debent, non solum quæ pertinent ad Baptismum, Eucharistiam etc. sed etiam ad Pœnitentiam; nam licet Presbyterandus non indigeat tanta scientia, qua indiget Confessarius approbatus, debet tamen saltem scire universalia principia moralia, quibus solvere possit dubia communiter occurrentia in casu necessitatis, quo teneatur moribundi Confessionem excipere; et specialiter omnino scire tenetur, quomodo se gerere debeat cum fidelibus morti proximis nempe 1. Quando possunt eos absolvere, etiam in præsentia Confessarii approbati? 2. Quando absolute, et quando conditionate? 3. An non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis, et in quali periculo? 4. Quid debeat imponere infirmo, si habeat casus vel censuras reservatas? Vide quæ infra breviter super hac obligatione dicentur *n.* 130. Ceterum bene potest Episcopus a suis majorem scientiam, quam requirit Concilium, requirere (*Lib.* 6. *num.* 791. *v. Advert.* 2.)

36. Verum in Regularibus addictis ad vitam contemplativam, vel tantum ad chorum, et altare, vel sacristiam, minor scientia requiritur, modo sciant præstare quæ pertinent ad Ordinis exercitium; et ideo saltem in Grammatica debent

esse edocti, alias erunt irregulares, etiam de jure divino, ita ut nec Papa posset cum eis dispensare. Hæc tamen irregularitas, sublata causa ignorantiæ, absque dispensatione de se aufertur (*n.* 701. *Qu.* 2. *et* 3.)

37. VI. Requiritur *Titulus sustentationis*, aliter Episcopus Ordinem, vel dimissorias tribuens, tenetur ipse ordinatum alere, usque dum ille titulum habeat, ita ex cap. *Cum secundum*, *de Præb. et cap. recipimus*, *de ætate et qualit. etc.* Id tamen intelligendum, nisi Episcopus inculpabiliter deceptus fuerit, vel nisi ordinatus jam aliunde habeat unde vivere (*lib.* 6. *n.* 813.).

38. Titulus autem sustentationis triplex esse potest, paupertatis, beneficii, et patrimonii. Titulo *Paupertatis* soli Regulares professi ordinari valent. Seculares vero ordinari debent ad titulum *Beneficii*, quod sit certum de præsenti, et sufficiens ad congruam sustentationem; juxta taxam diœcesis, originis, vel beneficii, si beneficium requirat residentiam (*ibid. n.* 815. *et* 816.). Nota quod Sacr. Congreg. die 17. Julii 1723. remisit arbitrio Episcopi, si detrahenda sint, an non, onera Missarum ex beneficio, vel capellania (*n.* 774.). Ad titulum vero *Patrimonii* tantum pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum possunt Episcopi ordinare sæculares, ut præscribit Tridentinum *Sess.* 21. *cap.* 2. Patrimonium autem constitui debet super re certa, et stabili, ac de sua natura frugifera, pacifice possessa, et libera ab omni onere. Sufficit etiam census perpetuus, quamvis sit redimibilis (*n.* 817.).

39. Hic autem dubitatur 1. an incurrat suspensionem, qui ordinatur cum patrimonio ficto. Alii probabiliter negant; sed probabilius alii affirmant; idque certum est in diœcesi Nea-

politana (*lib.* 6. *n.* 820. *et* 821.). Dubitatur 1. juxta prædictam probabiliorem sententiam, an incurrat etiam suspensionem qui ordinatur cum patrimonio vere donato, sed data antacopa, vel fide de reddendo illo donanti post Ordinationem? distinguo: *Si* donans verum habuerit animum donandi, non incurrit, quia pactum illud de reddendo patrimonio tanquam nullum rejicitur, ut S. Congr. declaravit (dum Sacra Congregat. insuper pluries declaravit quamcumque alienationem patrimonii sine licentia Episcopi esse invalidam). Secus si donans hanc habuerit intentionem donandi, quia tunc donatarius nullum rei dominium adeptus est (*ibid.* *n.* 822. *ad* 824.).

40. VII. Requiritur, *ut Ordo inferior ante superiorem suscipiatur*, alias qui per saltum ordinatur suspensionem ipso facto incurrit ab exercitio Ordinis suscepti, donec Episcopus dispenset (*lib.* 6. *n.* 793.).

VIII. Ut Ordo suscipiatur *tempore debito.* Ordines majores possunt suscipi tantum in sabbatis quatuor temporum; sabbato ante Dominicam passionis, et Sabbato sancto. Minores vero possunt accipi in quolibet festo de præcepto, et etiam in feria sexta ante sabbatum generalis Ordinationis, et feria quarta quatuor Temporum, juxta consuetudinem receptam. Attamen apud Ferrar. Biblioth. tom. 5. verb. Ordo num. 7. affertur Decretum Sacræ Congregationis Concilii 13. Apr. 1720. ubi dicitur, quoad Ordines minores posse tolerari consuetudinem, si sit immemorabilis, quod ministrentur pridie in die Veneris post prandium, sed expedire in hoc ut Episcopus se conformet Pontificali Romano. Qui autem ordinatur extra tempora, suspensionem ipso facto incurrit (*Lib.* 6. *n.* 794.).

41. IX. Requiritur, ut Ordines suscipiantur per debita temporum *Interstitia*. Et I. inter Ordines minores requiritur aliquod intervallum: dicitur *aliquod*, quia illud minime determinatum est a Tridentin. in *Sess.* 23. *cap.* 11. ubi etiam additur, *Nisi aliud Episcopo expedire videretur.* Potest tamen libere Episcopus primam Tonsuram cum aliquo Ordine minore conferre. II. Ut a minoribus ascendatur ad Subdiaconatum, requiritur anni spatium: *Nisi necessitas, aut Ecclesiæ* (intelligitur cui Ordinandus est adscriptus) *utilitas judicio Episcopi aliud exposcat*: ut habetur in Trident. *loc. cit.* III. Ut ascendatur a Subdiaconatu ad Diaconatum requiritur etiam anni spatium, sed Episcopus in hoc ex quasi rationabili causa dispensare potest; nam in Trid. *cap.* 13. dicitur: *Nisi aliud Episcopo videatur.* IV. Denique, ut a Diaconatu ascendatur ad Sacerdotium, requiritur saltem anni intervallum; *Nisi ob Ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur*, ut in Tridentin. *cap.* 14. Nota hic *utilitatem ac necessitatem*, intellige necessitatem moralem, nempe utilitatem notabilem, et certam propriæ Ecclesiæ.

42. Hinc autem notandum 1. quod suscipiens duos Ordines sacros eodem die, suspensionem ipso facto ab ultimo Ordine suscepto, et insuper irregularitatem incurrit (*Lib.* 6. *n.* 796.). Qui vero eodem die susciperet quatuor Ordines minores una cum Subdiaconatu, graviter quidem peccaret, sed non incurreret suspensionem (*n.* 797. *et seq.*). Notandum 2. quod si quis ordinatur non servatis interstitiis, sed diversis diebus, et legitimis temporibus, peccat etiam graviter, sed probabilius suspensionem neque incurrit. (*n.* 796. *vers. Dub.* 2.). Notandum 3.

quod Regulares ex suis Pontificiis Privilegiis bene possunt extra tempora ordinari cum licentia suorum Prælatorum, juxta dicta in *Cap. XX. de Privileg. n.* 115. *et* 116. Debent tamen ordinari in festo de præcepto, ut probabilius dicendum (*n.* 797. *Dub.* 4.). Notandum 4. quod si quis Sacerdotium susciperet, omisso Diaconatu, esset quidem valide ordinatus, sed non posset Sacerdotio fungi, nisi prius Diaconatum acciperet; ut habetur ex *cap. unico de Cleric. per salt.* Si quis autem Episcopatum susciperet non suscepto Sacerdotio, invalide ordinaretur.

43. X. Requiritur *locus* Ordinationis, nempe ut ipsa fiat in Ecclesia, et ut Episcopus resideat in propria Diœcesi: nam si Episcopus in aliena ordinaret, ipse incurreret suspensionem a Pontificalibus, et ordinatus ab exercitio Ordinis suscepti (*n.* 798. *vers. Adde*).

XI. Requiritur *Ætas debita*, quæ pro prima Tonsura debet esse septem annorum, et Neapoli saltem decem. Ordines minores regulariter conferri possunt ab anno 7. ad 14. Subdiaconatus anno 22. Diaconatus anno 23. Sacerdotium anno 25. ex Tridentin. *Sess.* 23. *cap.* 12. Ætas computatur, non a die baptismi, sed nativitatis. Sufficit autem ut annus sit incœptus, prout communis usus habet. Pro Beneficiis simplicibus accipiendis sufficit annus 14. ex Tridentin. *Sess.* 23. *cap.* 6. Sed si Beneficium sit curatum, requiritur annus 25. ex Tridentin. *Ibidem cap.* 12. Pro Canonicatu annus 22. ex Trident. *Sess.* 22. *cap.* 4. Quamvis in Collegiatis sufficiat annus 14. Pro Episcopatu demum requiritur annus 30. (*Vide lib.* 6. *n.* 799.).

44. Notandum autem, quod si quis scienter ordinatur ante legitimam ætatem, ipso facto perpetuam incurrit suspensionem, a qua absolvi

nequit nisi a Papa, vel ab Episcopo, si fuerit occulta, ex *cap. liceat*, *Tridentin. Sess.* 24. *cap.* 6. (*cit. n.* 799.). Diximus *scienter*, nam Pius II. hanc suspensionem imposuit tantum eis qui ex *temeritate* sic ordinantur: unde ignorantia crassa illos probabilius ab ea excusat ita ut completa ætate bene poterunt Ordinem exercere (*ibid. Dub.* 1. *et* 3.). An autem qui ante ætatem suscipit Sacerdotium irregularitatem incurrat? Alii affirmant, quia (ut dicunt) Neo-Presbyter concelebrando cum Episcopo, vere consecrat: et ideo jam exercet Ordinem susceptum cum suspensione. Sed alii communius, et valde probabiliter negant, quia æquum non videtur, ut quis eadem actione morali duplicem incurrat pœnam, nempe suspensionem et irregularitatem; testaturque *Suarez* ex stylo Cancellariæ hujusmodi ordinatos non censeri irregulares. Et idem dicendum de Diaconis, et Subdiaconis: nisi in eadem Missa Ordinationis Ordinem jam susceptum exerceant, quia tunc irregularitatem non effugiunt, saltem si ultro ad ministrandum se offerant in Missa Ordinationis (*cit. n.* 799. *Dub.* 3.).

45. XII. Ut initiandus ad Ordinem superiorem ascendere possit, requiritur, ut exercuerit Ordinem prius susceptum; sed juxta *Salmant.* (*De Ordin. cap.* 4. *n.* 74.) hoc non est de præcepto gravi.

XIII. Ultimo requiritur Vocatio Divina, ex illo Apostoli: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Hebr.* 5. 4. Signa autem divinæ vocationis sunt 1. Scientia conveniens. 2. Intentio recta vacandi Deo, Animarumque saluti. 3. Probitas vitæ, quæ maxime requiritur ad veram vocationem agnoscendam, ex illo Tridentini: *Sciant Epi-*

scopi debere ad hos Ordines assumi dignos duntaxat, et quorum probata vita senectus sit. Sess. 23. *cap.* 12. Utque docet D. Thomas (*Suppl. quæst.* 35. *art.* 1. *ad* 3.) dicens: *Non sufficit bonitas qualiscumque, sed requiritur bonitas excellens:* hanc rationem assignans: *Ut sicut illi qui Ordinem suscipiunt, super plebem constituuntur, ita et superiores sint merito sanctitatis.* Hinc si quis absque his signis, et consequenter sine vocatione divina ascendit ad altare, nequit a gravi culpa excusari; tum ob gravem præsumptionem, qua non vocatus in sacrum ministerium se intrudit, ut ait S. Anselmus: *Qui enim se ingerit, et propriam gloriam quærit, gratiæ Dei rapinam facit; et ideo non accipit benedictionem, sed maledictionem:* tum ob magnum periculum damnationis, cui se exponit, ut sapienter loquitur Episcopus Abelly: *Qui sciens, nulla divinæ vocationis habita ratione, se in Sacerdotium intruderet, haud dubie seipsum in apertum salutis discrimen injiceret.* Et tanto magis graviter peccant Episcopi, qui tales ad Ordines admittunt, transgrediendo præceptum illud Apostoli: *Manus cito ne imposueris, neque communicaveris peccatis alienis*, 2. *Tim.* 5. Quæ verba exponens S. Leo *Epistola* 1. (*alias* 87.) *ad Afric.* 2. dicit: *Quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici Ordinantem, qualis est ille qui non meruit ordinari?* Ideo in *c. Nullus*, *Dist.* 24. universe Episcopis præcipitur: *Nullus ordinetur, nisi probatus fuerit.*

46. Refert hic autem una simul adnotare, quinam ex prædictis illegitime ordinati suspensionem ipso facto incurrant. Incurrunt 1. qui ordinantur sine Dimissoriis sui Ordinarii, vel sine ejus Litteris Testimonialibus, cum ordinan-

tur ab Episcopo Beneficii. 2. Qui eodem die duos sacros Ordines suscipiunt. 3. Qui ordinantur extra tempora. 4. Qui ordinantur ab Episcopo manente id aliena Diœcesi, sine licentia Episcopi loci. 5. Qui scienter ordinantur ante legitimam ætatem. 6. Qui ordinantur per saltum, omisso Ordine præcedenti. Adde ultimo loco, qui ordinantur per simoniam; hic enim manet ipso facto suspensus ab Ordine simoniace suscepto, et impeditur ab ascendendo ad superiores; id tamen non currit, si simonia ab alio sit commissa ignorante ordinato (*Vide lib.* 3. *n.* 109.).

CAPUT III.

De Ordinibus in specie.

ARTICULUS I.

De prima Tonsura.

Quid prima Tonsura? et an sit Ordo? Si quis ordinatur sine Tonsura?
47. *Privilegia Tonsurati.*
48. *De obligatione deferendi habitum, et Tonsuram.*
49. *et* 50. *Qui priventur privilegio Fori, et Canonis.* 51. *?*

47. PRima Tonsura non est Ordo, sed præparatio, sive dispositio ad Ordines, cum nullum Officium habeat circa ministerium altaris; ita communiter Theologi cum D. Thoma (*Supp. q.* 40. *art.* 2.). Et probatur ex Tridentin. *Sess.* 24. *cap.* 2. ubi Tonsuræ sumptio præcipitur, sicque dicitur: *Ut qui jam Tonsura insigniti essent, per minores ad majores Ordines ascenderent.* Ergo tonsura inter Ordines minime numeratur (*Vide lib.* 6. *n.* 634.) Clericus significat *in sortem vocatus*, scilicet ad cultum Deo præstandum. Tonduntur ei capilli in modum coronæ, ad significandam regiam dignitatem eorum, qui in sortem Domini vocantur. Tradit autem Catechismus Romanus, S. Petrum primam Tonsuram instituisse. Ut quis possit tonsurari requiritur 1. ut sit mas: 2. ut sit confirmatus: 3. ut sciat legere et scribere, ac saltem Gramma-

ticam, præter rudimenta fidei. 4. ut habeat animum Deo inserviendi. Qui ordinatur sine Tonsura, graviter quidem peccat contra præceptum Tridentini, sed valide ordinatur; verum manet suspensus ad beneplacitum Episcopi. Qui autem aliquem Ordinem jam susceperit sine prima Tonsura, non tenetur eam postea recipere, quia per Ordinem susceptum jam fuit factus idoneus ad alios suscipiendos.

48. Effectus, et privilegia Tonsurati hæc sunt: I. Tonsuratus transfertur ad statum Clericalem, unde acquirit privilegium fori, quo eximitur a jurisdictione fori laicalis, modo deferat habitum, et Tonsuram, ac alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inserviat, aut versetur in Seminario, vel in aliqua schola licentia Episcopi, ut habetur in Tridentin. *Sess.* 23. *cap.* 6. II. Acquirit etiam privilegium Canonis, ita ut percutientes ipsum injuriose incurrant excommunicationem reservatam Papæ, si percussio est gravis; Episcopo vero, si levis. III. Tonsuratus fit capax beneficii ecclesiastici, modo habeat 14. annos. IV. Fit capax etiam omnis jurisdictionis ecclesiasticæ ad conferenda beneficia, ferendas censuras, et judicandas causas spirituales.

49. Quæritur hic, qualiter peccent, et quas incurrant pœnas Clerici habitum aut Tonsuram non deferentes? et quando propter id privilegio fori et Canonis priventur? Clerici in minoribus, ut communiter DD. ajunt, non peccant graviter, si habitum et Tonsuram non deferant; immo communius *Solus*, *Nav. Arm. Castrop. Escob. Holzm. etc.* ab omni culpa eos excusant, ex Bulla Sixti V. *Pastoralis*, ann. 1588, 31. Nam ibi in tantum Clerici declarantur teneri ad habitum deferendum, qui pensionem, aut alia bona ecclesiastica recipiunt, excedentia valorem an-

suorum 60. aureorum de Camera. Clerici autem Beneficiati, aut in sacris constituti peccant quidem graviter si habitum dimittunt, ut communiter docent *Sanch. Laym. Castrop. Bonac. Salmantic. etc.* (quidquid dicant *Cajetan. Escob.* et *Gobat.*) dum in Trid. *Sess.* 14. *cap.* 6. tales habitum non deferentes de temeritate arguuntur. Valde tamen probabiliter negant eos peccare omnes AA. præfati, si habitum dimittant ad breve tempus, aut ex causa justa se occultandi, puta ad aliquod grave damnum vitandum, id quoad culpam; quod autem ad pœnas pertinet, in Concilio *loc. cit.* sic dicitur: *Si postquam ab Episcopo suo moniti fuerint, habitum non detulerint, per suspensionem ab officio, beneficio, et fructibus, nec non si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et beneficiorum coerceri debeant.* Ex quo patet has pœnas esse tantum ferendæ sententiæ. Neque huic obstat Bulla Sixti V. *cum sacrosancta*, edita die 4. Jan. 1588. ubi beneficiati non deferentes habitum ipso jure declarantur privati suis beneficiis: nam id dispositum fuit tantum pro Urbe Romæ, et postquam mandatis sub certo termino ipsi non obedierint (*Lib.* 6. *num.* 825.).

50. Idem quod de habitu dicunt *Sanch. Laymann*, *Escob.* et alii de Tonsura, sive corona. Alii tamen, ut *Castropal. Henriq. Renzius*, et *Tamburin.* cum *Marchino*, Clericum etiam in sacris, aut Beneficiatum Tonsuram non deferentem non audent damnare de mortali, nisi eam ex contemptu omittat. Ceterum bene quidem ait *La-Croix* facilius excusandos eos qui Tonsuram, quam qui habitum non deferunt; unde præfatus Auctor nec Sacerdotem Tonsuram per 6. aut 8. Hebdomadas non deferentem damnat de mortali (*n.* 826.).

51. Privantur autem beneficiati, sicut etiam ii, qui in sacris sunt constituti habitum non deferentes, privilegio tam Fori quam Canonis, si post tertiam monitionem illum non reassumant, ex *cap. Contingit* 45. *de Sentent. excomm.* (*n.* 827.). Simpliciter autem Tonsurati, aut Clerici tantum ad Ordines minores promoti, sine Beneficio, non peccant graviter, sed non gaudent privilegio Fori, si actu habitum non deferant, nec Ecclesiæ inserviant, ut habetur in Tridentin. *Sess.* 23. *cap.* 6. Gaudent vero semper ac habitum reassumunt, nisi hoc faciant in fraudem, puta si fuerint in carcere jam conjecti pro criminalibus, vel jam citati in foro laicali pro civilibus (*cit. num.* 827.). Aliter tamen dicunt DD. de privilegio Canonis (*ibid.*). An autem peccet, qui Tonsuram suscipit ad accipiendum Beneficium, sine animo permanendi in statu Clericali? Vide opus nostrum morale (*l.* 4. *n.* 113.), ubi dicitur suscipiens peccare, sed probabiliter tantum venialiter.

Hic juvat adnotare id quod statutum habetur anno 1741. in Concordato inter sanctam Sedem, et Carolum III. Regem Regnorum Neapolis, et Siciliarum circa Ordinationem promovendorum ad statum Ecclesiasticum. *I. Niuno potrà esser da ora innanzi promosso alla prima Tonsura se non che a titolo di Beneficio, o Cappellania perpetua, le di cui rendite, detratti i pesi, ascendano almeno alla metà della tassa stabilita pel Patrimonio sagro nella Diocesi del Promovendo. II. Giudicando qualche Vescovo veramente utile, o necessario alla Chiesa, conferir la prima Tonsura a qualche giovine, benchè non abbia verun Beneficio, potrà farlo, ma nel solo caso che abbia il medesimo una Pensione ecclesiastica perpetua della rendita che ascenda al-*

meno alla metà della tassa stabilita pel Patrimonio sagro nella sua Diocesi ; o l' intero Patrimonio ; il quale per evitar qualunque frode o inganno , non potrà costituirsi da ora innanzi, che unicamente sopra beni stabili , o supra annue rendite fisse ; e dovrà regolarsi a tenore della tassa Sinodale di ciascuna Diocesi , purchè non sia esso Patrimonio nè in minor somma di ventiquattro ducati , nè in maggior di quaranta. III. Oltre al requisito del Beneficio , Cappellania perpetua , o Pensione ecclesiastica perpetua , o dell' intiero Patrimonio ; a niuno potrà conferirsi la prima Tonsura, il quale dopo aver terminati dieci anni di sua età , non sia andato a dimorar almeno per un triennio in qualche Seminario o Convitto ecclesiastico : e dove ciò non possa farsi , non abbia almeno portato per tre anni l' abito Chiericale con licenza del proprio Ordinario, ed in tutto il triennio , o almeno per la maggior parte nelle feste di precetto di ciascun de' tre anni non abbia servito a qualche Chiesa nella maniera che gli sarà dal proprio Vescovo prescritta ; computando questo servizio colla dimora , che avrebbe dovuto fare in qualche Seminario, o Convitto ecclesiastico , ec. Ultimo loco dicitur: *Chiunque sarà promosso alla prima Tonsura , agli Ordini minori, o agli Ordini sagri contra la forma prescritta nel presente regolamento , oltre alle pene di sopra accennate, rimarrà perpetuamente sospeso dall' esercizio dell' Ordine già conferitogli. E chi l' avrà così ordinato , o pure gli avrà a tal effetto concedute le dimissorie , se sarà Vescovo , sarà sospeso per un anno dalla collazione degli Ordini, e dall' esercizio de' Pontificali : e non essendo Vescovo, ma Prelato inferiore coll' uso de' Pontificali, sarà sospeso per sempre dall' esercizio de' me-*

desimi, e non avendo l' uso di essi, come pure qualunque altra persona costituita in dignità, per sempre sarà sospesa dall' esercizio dell' Offizio, e de' suoi Ordini.

ARTICULUS II.

De Ordinibus minoribus.

52. Ordines minores quatuor sunt, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, et Acolythatus. Dicuntur ipsi *Minores* propter minora officia, quæ ab Ordinatis exercentur circa Missam, aut in Ecclesia.

Sectio I. *De Ostiariatu.*

53. Ostiariatus *est Ordo, quo confertur potestas aperiendi, claudendi, et custodiendi Ecclesiam.* Officium Ostiarii (præter dicta) est etiam pulsandi campanas, nec non admittendi dignos in Ecclesia, et expellendi indignos, scilicet Infideles, Hæreticos, et Excommunicatos. Materia *Remota* Ostiariatus sunt claves Ecclesiæ: *Proxima* clavium traditio. Forma sunt verba Ordinantis, et dicentis: *Sic age quasi redditurus rationem, pro his rebus, quæ his clavibus re-*

cluduntur. Ita tradunt AA. qui tenent singulos septem Ordines esse Sacramenta. Claves debent esse propriæ Ecclesiæ, nec possunt aliæ substitui, debentque tangi ab Ordinando. Hic autem denuo adverte id quod notatum est *num.* 29. nempe quod in Sacramento Ordinis Materia omnino tradenda est ab ipso Ordinante, alias Sacramentum invalide ministratur, et ab eodem debet Missa celebrari (*Lib.* 6. *n.* 744.).

Sectio II. *De Lectoratu.*

54. LEctoratus est *Ordo*, *quo confertur potestas legendi Scripturas sacras in Ecclesia*. Materia *Remota* est liber Prophetiarum, et Epistolarum. *Proxima* illius traditio. Forma sunt verba: *Accipe et esto verbi Dei relator etc.* Officium igitur lectoris est legendi sacras Scripturas (intellige extra Missam, nam in Missa officium est Subdiaconi), ac etiam Cathecumenos instruendi. Si loco libri Epistolarum sive *Lectionarii* traderetur Biblia, aut Breviarium, valida quidem, et etiam licita esset Ordinatio; secus si alius liber.

Sectio III. *De Exorcistatu.*

55. EXorcistatus *est Ordo*, *quo datur potestas expellendi dæmones ab obsessis*, *ne eos impediant a Communione*. Materia *Remota* est liber exorcismorum; *Proxima* ejus traditio. Forma: *Accipe*, *et habe potestatem imponendi manus super energumenos etc.* Exorcismus autem est formula quædam ab Ecclesia instituta ad dæmones fugandos in nomine Jesu Christi. Ut possit

autem Exorcista solemniter exorcizare requiritur etiam collatio jurisdictionis, sive licentia Episcopi. Id tamen non est ob jus commune, sed ob particulare præceptum Episcoporum prohibentium exorcizare sine eorum licentia (*n.* 745.). Dictum est *solemniter*, cum quisque fidelis potest privatim imperare dæmonibus, ne noceant, neve impediant fideles ab actionibus sacris. (*Vide lib.* 3. *num.* 193. *App. de Adjur. numer. IV.*).

Sectio IV. *De Acolythatu.*

56. Acolythatus *est Ordo*, *quo datur potestas ferendi Urceolos ad altare*, *et Candelabra, luminaque in ipso accendendi.* Materia *Remota* sunt Urceoli vacui; *Proxima* eorum traditio. Forma *Accipe Ceroferarium etc.* atque, *Accipe Urceolos*, *etc.* Utraque materia est essentialis, sed nobilior sunt Urceoli, quia vinum et aqua magis sunt ad Missam necessaria. Hæ autem materiæ sunt partiales, unam totalem constituentes. Character vero non in candelabri, sed in urceorum traditione imprimitur, quia in ea principalior traditur potestas (*Lib.* 6. *num.* 745.).

ARTICULUS III.

De Ordinibus majoribus.

Sectio I. De Subdiaconatu.

57. Subdiaconatus *est Ordo, quo traditur potestas, per quam Ordinatus potest deferre calicem ad altare,, ministrare Diacono, et legere epistolam in Missa.* Materia *Remota* est deplex, nempe Calix vacuus cum patena vacua, necnon liber epistolarum. Materia *Proxima* est horum traditio. Calix autem probabiliter debet esse consecratus, ut plures DD. sentiunt; unde ipsorum sententia in praxi sequenda est (*Lib.* 6. *num.* 747.). Sic etiam omnino requiritur traditio libri epistolarum (*num.* 749. *Dub.* 1.). Forma autem sunt verba Episcopi: *Videte cujus ministerium vobis traditur etc.* Et alia: *Accipe librum Epistolarum, et habe potestatem legendi eas etc.* Duplici enim materiæ duplex adhibetur forma partialis. Officium Subdiaconi (ultra prædicta in altari) est deferre Crucem, et lavare corporalia. Peccaret Subdiaconus, si absque manipulo solemniter ministraret in Missa, nisi ur-

geret necessitas, ut dicit *P. Suar.* (*De Censur. Disp.* 42.). An autem graviter peccet Subdiaconus ministrans in mortali? Vide dicta supra *n.* 14. Clericus (vel etiam Subdiaconus (exercens officium Subdiaconi sine manipulo, vel cum manipulo, sed non intendens ex officio actum illum exercere, non incurrit irregularitatem; quia tunc (*ut ait Bonac.*) exercet tantum officium cantoris. Secus si cum manipulo intenderet exercere officium proprium Subdiaconi (*Vide lib.* 7. *n.* 318.).

58. Ut quis ad Subdiaconatum possit promoveri, requiritur 1. ut sit ordinatus in minoribus. 2. Ætas 21. annorum completorum. 3. Titulus sustentationis (de quo vide supra dicta n. 37. ad 39.). 4. Ut bene sciat quæ pertinent ad suum munus. 5. Examen, quod debet quidem rigorosius esse in Subdiaconis, ut recte advertit *Homobonus* (Pœnitentiarius in Ecclesia Bonon.), et signanter circa Subdiaconi obligationes nempe servandi castitatem, recitandi officium, habendi titulum sustentationis; necnon refert Subdiaconos examinare circa Censuras, et Irregularitates, quarum singulatim hic principaliora rudimenta mox infra breviter recensebimus.

§. I. *De voto castitatis.*

59. SUbdiaconus ex præcepto S. Gregorii Papæ in *cap.* 2. *Distinct.* 28. tenetur votum castitatis emittere. Hinc obbligatio castitatis in Ordinatis in sacris verius est ex vi voti Ordinibus annexi, quam præcepti Ecclesiæ, ut satis colligitur ex cap. *Cum olim*, *de Cler. Conjug.* Attamen si quis Ordinem suscipiendo expresse nollet castitatem vovere, tunc iste sal-

tem ex præcepto Ecclesiæ ad castitatem teneretur. Hocque dicendum etiamsi nesciret hanc obligationem, modo vellet vere ordinem suscipere; et adhuc si inculpate nesciret, ut valde probabiliter plures Doctores docent. (*Vide lib.* 6. *num.* 809. *Dub.* 1. *et* 2.). Qui autem ordinaretur ante usum rationis, hic non teneretur ad castitatem. Qui vero ordinatur ante pubertatem, an ad castitatem teneatur? Adest duplex sententia, utraque probabilis (*ibid. n.* 810.). Qui ordinatur per metum extrinsecum injuste incussum, et non habet animum suscipiendi Ordinem, non tenetur ad castitatem, et etiamsi animum haberet, probabilius nec teneretur, quia votum emissum ob metum probabilius est invalidum. Secus si metus fuerit iuste incussus, vel si ordinatus scienter suam Ordinationem ratificaret, nempe si ultro Ordinem exerceret (*n.* 811.).

§. II. *De horis Canonicis.*

60. Primo loco hic refert adnotare plures Propositiones damnatas ab Alexandro VII., nimirum Prop. 5. quæ dicebat: *Restitutio fructuum non debetur ante sententiam.* Prop. 21. *Habens beneficium, si studio vacet, satisfacit recitando per alium.* Prop. 33. *Restitutio fructuum suppletur per eleemosynas ante factas.* Prop. 34. *Satisfacit dicens Officium Paschale pro Officio diei Palmarum.* Prop. 35. *Cum uno Officio potest satisfieri obligationi duorum dierum.* Item Innocent. XI. damnavit Propos. 54. *Qui nequit recitare Matutinum, non tenetur ad alias Horas.*

61. Quæritur I. Quinam teneantur ad horas?

Tenentur I. Omnes ordinati in sacris, etiamsi sint excommunicati, suspensi, et degradati. Ordinatus autem ad Subdiaconatum in die Ordinationis tenetur ad Horam correspondentem horæ qua ordinatur. Tenentur II. Religiosi professi utriusque sexus. Hoc habetur ex antiqua consuetudine obligante sub gravi, ut tenet communis sententia contra aliquos. Nec valet dicere, quod non constet, an consuetudo recitandi Officium sit introducta a Religiosis animo se graviter obligandi; nam respondetur quod cum illa constanter, et tandiu cum magno incommodo ab omnibus Religiosis observata fuerit, præsumptio est pro parte affirmativa; pro qua autem parte stat præsumptio, pro ea stat etiam possessio, regula generalis est (*Vide lib. 4. num. 142.*). Nullus autem Religiosus, aut Monialis in particulari tenetur sub gravi Horas dicere in choro, ut communiter dicunt *Suar. Salmanticens. Conc. etc.* Modo chorus non tollatur, ad quem requiruntur saltem quatuor expediti. Ad Officium vero non tenentur Religiosi ejecti; sed tenentur profugi (*Ibid. Dub.* 1. *et* 2.). Tenentur III. Beneficiati, alias fructus omnes beneficii restituere debent, ex Concil. Lateran. V. *Sect.* 9. §. *Statuimus*, ubi dictum fuit: *Statuimus, ut quilibet habens beneficium, si post sex menses, obtento beneficio, officium divinum non dixerit; fructus non faciet suos pro rata recitationis.* Et si talis post monitionem adhuc pergit omittere, potest etiam beneficio privari. Deinde Sanctus Pius. V. in *Constit.* 186. quæ incipit, *Ex proximo Lateranensi*, decrevit, quod qui relinquit Matutinum, restituat dimidiam partem fructuum correspondentium illi diei · qui ceteras Horas, aliam dimidiam; qui vero unam tantum ex parvis, sextam partem

(*Vide lib.* 3. *num.* 663.). Et idem dicendum, si quis per plures leves omissiones inter Officium diei ad gravem materiam pertingit (*num.* 608.). Qui autem hodie supplere vellet Officium heri omissum, minime liberatur a restitutione (*num.* 667.). Hæcque restitutio debetur ante omnem sententiam, quia conditio recitationis est absolute necessaria ad lucrandos fructus, cum sine ipsa nequeat beneficiarius facere fructus suos, ut præfatum Concilium sancivit (*num.* 665. *et lib.* 4. *num.* 145. *Qu. I. vers. Sed dices.*

62. Restitutio autem tunc facienda est vel pauperibus (sufficit cuiuscumque loci), vel fabricæ Ecclesiæ, vel domui beneficii, vel in augmentum agrorum ipsius. Potest etiam fieri in refectionem alterius indigentis Ecclesiæ, si propria non eget, vel si fabrica alienæ Ecclesiæ redundaret in utilitatem pauperum. Potest etiam applicari in Missis pro defunctis; et potest Beneficiatus adhuc applicare eam sibi ipsi, si vere pauper sit, modo non faciat in fraudem: *Suarez*, *Castropal. Navarr. Tol. Less. etc.* comm. (*Lib.* 4. *num.* 672.). Si quis autem post omissionem dederit eleemosynas, immemor, vel forte ignorans obligationem restitutionis, probabiliter potest eas computare, ut dicunt *Sanch. Suar. Lug. Salm. Croix etc.* (*num.* 700. *Qu. I. ad vers. Limitant.*).

63. Probabiliter dicunt etiam *Sot. Less. Vasq. Bonac. Sanch. Salm. etc.* quod si Beneficiatus alia onera habet, quibus jam satisfecerit, non tenetur omnes fructus restituere. Secus tamen dicendum (quidquid dicant alii) de simplici Beneficiato, qui nullum aliud onus haberet, nisi deferendi habitum (*Lib.* 3. *n.* 673. *Qu.* 10.).

64. An autem excommunicatus toleratus teneatur ante sententiam restituere fructus Beneficii,

si onera ipsius impleverit? Aliqui affirmant sed probabilius, et communius alii negant, prout pariter dictum est C. *XIX. n.* 19. *in fin.* quia non tenetur reus nisi post sententiam subire pœnam, quæ actionem requirit; ex alia autem parte excommunicati tolerati valide jam Sacrata ministrant, horasque persolvunt; ita *Laym. Tourn. Castropal. Salmantic. Bonac. Coninch.* et alii plures (*Lib.* 3. *n.* 670.). Sic etiam probabiliter non tenetur ad restitutionem qui recitat sine attentione interna; cum opinio quod sufficiat ad satisfaciendum, si habeatur intentio, et attentio externa sit improbabilis juxta dicenda *n.* 75. (*Lib.* 3. *n.* 669. *et lib.* 4. *n.* 677.).

65. Præterea notandum, S. Pium in præfata Constitutione declarasse, quod Beneficiati, si intra primos sex menses officium omittant, licet non teneantur ad restitutionem, tamen non excusantur a peccato mortali (*Vide lib.* 3. *n.* 663.). Hinc omnino dicendum quod Beneficiati, etiamsi vellent pro eo tempore fructus restituere, omittendo officium, graviter peccant, cum ipsos ad officium quovis tempore Ecclesia ex motivo Religionis obstrinxerit (*Lib.* 4. *numer.* 145. *Qu. II.*). Graviter igitur peccat qui intra sex menses (ut dictum est) officium omittit, sed non tenetur ad restitutionem, ut docent *Lessius*, *Vasq. Conc. Viv.* et communior sententia (contra paucos). Ratio, quia, juxta communem sententiam restitutio fructuum non jam debetur de jure naturali; fructus enim non dantur pro mercede recitationis, sed pro sustentationis Beneficiarii, cum onere tamen officii, imposito ab Ecclesia (ut diximus) ex motivo Religionis; et ideo nulla ante Concilium Lateranense restitutio præcipiebatur. Concilium autem restitutionem præcipit tantum omittentibus post

sex menses (*Lib.* 4. *num.* 665. *et* 666.). Ob eandem rationem non tenetur ad restitutionem, qui omittit officii recitationem sine culpa: quia, licet (ut dictum est *num.* 61. *in fin.*) restitutio ante omnem sententiam facienda sit, tamen cum ipsa in pœnam præcepta sit, omnino culpam requirit, ut recte dicunt *Less. Sanch. Conc. Viva*, et alii communius, contra paucos (*cit. num.* 665.). Pariter ob eandem rationem Subdiaconus Beneficium habens, si officium omittit, unum tantum committit peccatum, cum ex uno motivo Religionis ad illud teneatur (*Lib.* 4. *n.* 145. *Qu. I.*).

66. Dubitatur 1. an teneatur ad officium Beneficiarius, qui fructus non percipit? Minime tenetur, si ipse non negligenter se gesserit in illis exigendis. Excipe, nisi ipse in pœnam alicuius criminis sit fructibus juste privatus; vel nisi certam spem habeat percipiendi illos sequentibus annis (*Lib.* 3. *num.* 664.). Quid si super Beneficio lis versatur? Resp. si Beneficiarius nondum acceperit illius possessionem, non tenetur ad officium, nisi per ipsum stet quin statim possessionem adipiscatur. Si vero jam acceperit, tenetur casu quo spem certam habeat vincendi litem, secus si sit in dubio (*cit. n.* 664. *v. Quid si*).

67. Dubitatur 2. an teneatur ad officium habens Beneficium tenue? alii affirmant; sed alii plures negant, ut *Less Sanch. Malder. Arag. Rodriq. Molfes. Pelliz.* et alii; quia tenue beneficium ex *cap. Is cui*, *de Præbend. in* 6. ut verum beneficium non habetur. Dicunt autem, illud esse tenue beneficium, quod non pertingit ad tertiam partem sustentationis (*Lib.* 3. *num.* 674.).

Dubitatur 3. an Beneficiarius male expendens

fructus beneficii teneatur ad restitutionem? Plures graves DD. probabiliter negant, ut *S. Antonius*, *Less. Cabass. Sanch. Salmant.* et alii cum *S. Thom.* (2. 2. *quæst.* 285. *art.* 7.), qui ait Præbendas haberi ut bona patrimonialia. Alii tamen probabilius, ut *Laym. Bonac. Navar. Petrocor. Concina etc.* affirmant, quia beneficiarii ex justitia tenentur fructus superfluos pauperibus, vel locis piis erogare, nam saltem Ecclesia non concedit ipsis dominium fructuum, nisi limitatum ad superfluos erogandos in pauperes (*Lib.* 3. *n.* 492.). Vide dicta *Cap. X. n.* 7. Hic autem sedulo advertendum, quod Summ. Pont. Benedict. XIV. in Brevi ad Cardinalem Delphinum Patriarcham Aquilejensem, emanato die 19. Januar. 1748. declaravit, Canonicos Choro non interessentes, vel ibi *non canentes*, nedum distributiones quotidianas amittere; sed etiam ad restitutionem teneri fructuum suarum Præbendarum (*Ibid. n.* 675. *Dub.* 3.).

69. Quæritur II. Quanta sit obligatio officii? Certum est peccare graviter, qui omittit notabilem officii partem. Ceterum censetur parva materia omissio minoris partis, quam parvæ horæ (*Lib.* 4. *n.* 147.). Qui autem omnes septem horas omittit, verius cum *Less. Sanch. Conc. Tourn.* et communi, unum committit peccatum, quia omnes horæ integrum officium componunt (*Lib.* 4. *num.* 148.). Qui officium projiceret in mare, tot peccata committeret, quot omissiones dierum prævideret; quia singulæ omissiones officii, ad quemlibet diem pertinentes, sunt singulæ transgressiones, et hic, eas jam prævidendo, peccaret quidem in causa (*ibid. n.* 149.). An in dubio, utrum aliquid ex officio sit vel ne omissum, sit repetendum?

Repetendum quidem in dubio negativo, scilicet si nullum prudens motivum habeas, quod jam dixeris; secus si dubium est positivum, nempe si probabiliter credas dixisse; ita communiter *Navarr. Sanchez*, *Lugo*, *Tournel. Castropal. Salmanticens. Roncaglia* (*Vide lib.* 4. *n.* 150.).

70. Quæritur III. Quæ requirantur ad horas bene recitandas? Requiritur 1. Ut recitentur juxta *Præscriptum Breviarii Romani*. Unde improbabilem censeo opinionem eorum, qui dicunt non peccare mortaliter, qui commutat officium in aliud notabiliter brevius (*n.* 161.). An autem sit mortale mutare in æquale, vel quasi? Adest hinc inde duplex plurimorum sententia. Æquius tamen videtur dicendum cum *Sporer*, *Roncaglia*, *Viva*, *Laym. Elbel*, *etc.* esse mortale, si mutatio sit frequens; veniale si raro, puta ter, quater in anno; et nullum, si id aliquando fiat cum causa, nempe itineris, studii etc. Ratio qua licet officium recitandum sit juxta formam individualem Breviarii, ut præcipit S. Pius V. in Bulla *A nobis* descripta in Breviario, dicendo: *Neminem satisfacere*, *nisi hac sola forma*; tamen probabile est Pontificem in hac forma præscribenda magis respexisse ad formam substantialem, quæ est quantitas officii, quam ad accidentalem, nempe ad illius qualitatem: et ideo commutatio non videtur culpam venialem excedere. Id tamen frequenter facere esset mortalis culpa, quia (ut recte ait *Laymann*) esset perversio ordinis; et gravis quidem, si frequens esset (*ibid. Qu. III.*).

71. His positis, probabile est I. Quod si alio pergis, potes recitare officium illius loci, nisi fueris Religiosus, quia teneris tunc recitare officium Breviarii tui Ordinis; ita *Laym. Holzm. Bonac. Castrop. et alii.* II. Quod Capellani,

et Commensales Cardinalium, et Episcoporum possunt eis conformari in officio: *Holzm.* cum communi, et Decreto Sacr. Congreg. Rituum, et *Clement. Dignum, de Celebr. Miss.* Et idem dicunt DD. de Capellanis Monialium, *Croix*, *Holzmann, Gob. Stoz. etc.* et de iis qui obeunt exercitia spiritualia apud Religiosos, *Laymann, et Gobat.* III. Quod possis recitare officium socii; quia ipsa associatio excusat, modo officium non sit notabiliter brevius, *Viva*, *Roncaglia*, *Henriq. Quintanad. et alii* (*ibid. vers.* Juxta autem).

72. Si quis advertit errasse, postquam multum processit in officio indebito, potest vel prosequi, vel recitare reliquum de proprio, sed melius erit recitare de proprio: nisi vellet alia die non impedita officium dicere de Sancto illo; quod satis probabiliter admittunt plures DD. (*Cit. n.* 161. *Q. V.*). Ex consuetudine autem introducta gravis est obligatio recitandi Litanias S. Marci, et Rogationum, ac officium defunctorum etiam in privato (*Lib.* 4. *n.* 160. *Qu. I. et II.*).

73. Requiritur II. *Pronunciatio vocalis.* Hic dubitatur, an recitans debeat se audire? Alii affirmant, alii tamen non improbabiliter negant ut doctissimus *Sylvius*, *Tournely*, *Laymann*, *Azor. Sporer*, *Salmanticens. Trull. Rodr.* et alii, quia in recitatione officii non jubetur auditio, sed pronunciatio, ad quam non oportet elevare vocem, sed sufficit formare aliquem externum sonitum, qui semper adest, cum verba proferuntur (*ibid. n.* 163.). Submisse recitans in Choro bene satisfacit (*ibid. vers. An autem*): sed non Canonicus, qui tenetur canere, juxta dicta *n.* 69. *in fin.* Recitanti autem in Choro sufficit si audias alteram partem in confuso, vel

tantum unum ex ea. Quid si non satis percipis in materia notabili alteram partem; propter culpam Chori, aut socii? alii dicunt quod teneris repetere non auditum. Alii plures negant, quia per ipsam societatem, et tuam applicationem moraliter jam communicas; ita non improbabiliter *Sa*, *Major*, *Roncag.*, *Elbel*, *Salm. Pelliz. Trull.* et alii (*Lib.* 4. *n.* 163. *Qu. II.*). Surdus autem non satisfacit, quidquid alii dicant. Secus vero dicendum de surdastro, si audiat saltem in confuso (*num.* 163. *Qu. III.*).

74. III. *Pronunciatio integra*, idest, sine mutilatione, qua sensus verborum notabiliter varietur. Valet tamen officium, si aliqua saltem servetur significatio verborum (*num.* 165.). IV. *Pronunciatio continuata*, scilicet sine interruptione in qualibet hora; quæ autem interruptio inducit veniale, nisi aliqua excuset causa (*num.* 166.). Matutinum autem etiam sine causa potest a Laudibus separari; et sic pariter tres Nocturni, saltem per tres horas (*num.* 167.). Facta tamen interruptione, adhuc culpabili, probabilius non teneris horam repetere, cum quilibet Psalmorum versus suam habeat significationem (*num.* 168. V. *Horarum Ordo*, scilicet ne invertatur. Inversio tamen non erit, nisi venialis, etiamsi fiat frequenter; et etiam in choro, ut probabilius ajunt *Cajet. Gavant. Laym. Sanch. Bonac. etc. n.* 170. *et* 171.). Celebrare autem Missam ante Matutinum probabilius et communius non est nisi veniale cum *Less. Castrop. Conc. Tourn. Sot. Tolet. Bellarm. Croix, Salm. et aliis pluribus* (*Vide lib.* 6. *n.* 347.). VI. *Tempus præfixum*. Tempus Matutini incipit ab hora vesperarum diei antecedentis usque ad meridiem subsequentis (*L.* 4. *n.* 174.). Idque

probabiliter procedit etiam de officio defunctorum, extra tamen Chorum (*Ibid. Qu. II.*), et de hoc adest etiam Decretum Sacr. Congr. Rituum apud Ferraris *Biblioth. Tom. 4. verb. Litaniæ p. 495. Nota ad litt. (a).* Non idem currit autem de Litaniis (*Ibid. Qu. III.*). An autem satisfaciat dicens Matutinum hora secunda post meridiem? Alii affirmant, ut *Salm.* cum *Sanch. Trull. etc.* dicendo id hodie permitti ex consuetudine introducta. Sed verius negandum cum *Holzm. Croix*, *et Conc.* quia tunc jam incœpta est hora vesperarum, quæ est media inter meridiem, et occasum; dies enim ecclesiasticus non nisi ab hora Vesperarum incipit. Quod autem consuetudo undique jam introduxerit recitari Matutinum hora secunda post meridiem a majori parte fidelium, juxta dicta de consuetudine (*Cap. II. n.* 79.), hoc probandum esset; sed usquedum non probatur, possidet lex opposita (*ibid. Qu. I.*); tempus autem horarum incipit a media nocte ad meridiem: vesperarum et completarum a meridie ad mediam noctem (*n.* 173. *v. Tempus*).

75. VII. *Intentio*, *et attentio*. Requiritur *intentio* scilicet recitandi saltem virtualis; sufficit pro illa, si ab initio sumpseris breviarium ad recitandum. Communissime autem, et probabilius cum *Suar. Castrop. Less. Tournely*, *Pontas*, *Vasquez et Croix* cum aliis, non requiritur intentio satisfaciendi obligationi; imo recitans implet, etiamsi positive intendat nolle implere, quia implens non potest non implere, cum satisfactio non pendeat a sua, sed a voluntate legis, sive Ecclesiæ (*n.* 176.). Requiritur insuper *attentio*, saltem externa, scilicet ne apponatur actio incompatibilis cum attentione interna. An autem requiratur etiam interna?

alii affirmant requiri internam, quæ sit vel ad Deum, vel ad sensum, vel saltem ad verba, nempe ut recte pronuncientur; quia alias, prout dicunt, non esset oratio. Alii vero plurimi negant, dicentes veram esse orationem, quæ fit cum intentione orandi, et attentione externa: ita *Lugo*, *Palud. Coninch. Angel. Sylvest. Croix*, et plures alii cum *S. Antonino ex D. Thom.* Verba S. Antonini hæc sunt: *Sed si evagatio est advertenter, et solum secundum actum interiorem, licet temeraria et gravis foret, non tamen mortale, nisi per contemtum, quia Ecclesia non habet judicare de actibus mere interioribus; propter quod Minister Ecclesiæ, licet dicendo orationem cogitet aliud, non videtur transgressor præcepti ex natura facti. S. Anton.* 3. *part. tit.* 13. *cap.* 4. §. Verba autem S. Thomæ sunt: *Quando aliquis ex proposito mentem ad alia distrahit orando; tunc enim sine culpa non est; præcipue si in aliis sponte se occupat quæ mentem distrahunt, sicut sunt exteriora opera, et si ad contrarium mens evagetur, etiam culpa mortalis erit. In* 4. *sent. dist.* 15. *quæst.* 4. *art.* 2. *solut.* 4. *ad* 2. Juxta igitur D. Thomam evagatio interna non est sine culpa, scilicet veniali, externa autem non sine mortali; et sic id intelligit idem S. Antoninus, dicens: *Unde S. Thomas dicit ibi, quod in oratione, si in aliis sponte se quis occupat in his quæ mentem distrahunt, sicut sunt opera exteriora, etiam culpa mortalis erit. Loco cit.* Ratio autem 1. hujus sententiæ est, quia si attentio interna esset de essentia orationis, ministrans Extremam Unctionem sine attentione interna invalide ministraret, cum forma hujus Sacramenti sit deprecatoria, *Indulgeat tibi Deus etc.* ex illo S. Jacobi: *Orent super eum, un-*

gentes etc. Ep. 5. 14. Sed id non potest dici, cum constet ex Florentino ad valorem Sacramenti tria tantum requiri, et sufficere; nempe materiam, formam, seu verba à Ministro prolata, et intentionem ipsius faciendi quod facit Ecclesia. Ratio 2. quia si attentio interna de essentia orationis esset, etiam is qui cum involuntaria distractione horas persolveret, nec etiam satisfaceret. Propter has rationes minime contemnenda videtur hæc secunda sententia non posse dici improbabilis. Ceterum conveniunt omnes, quod, ut dicatur quis non implere, oportet, ut non solum advertat distractionem, sed adhuc, ut plene advertat se distrahi ab officio: alias licet voluntarie se distrahat, non tamen voluntarie se distrahit a recitatione. Scrupulosus autem propter distractiones nunquam tenetur repetere. Ita *Suarez*, *Sot. Nav. Cajetan. Conc.* et alii communiter. Vide lib. 4. num. 177. v. *ceterum*.

76. Quæritur IV. Quænam causæ excusant a recitatione officii? Excusat I. *Infirmitas* gravis, sive grave incommodum. Laborans autem tertiana vel quartana tenetur recitare, et etiam anticipare, si commode potest. Non tenetur tamen anticipare matutinum in die præcedenti, nullus enim obligatur suo privilegio uti. Si quis commode potest, tenetur dicere officium cum socio. In dubio an ob recitationem graviter lædaris, non teneris; secus in dubio an excuseris, nisi habeas probabilem rationem; sed melius est tunc ut te remittas medico, aut superiori, vel saltem viro prudenti. Quando autem urget morbus, si nequis recitare totum, nec teneris ad partem, quia alias magna superesset tibi scrupulosa anxietas; an pergere possis, vel ne, in reliquis recitandis; ita valde probabiliter *Suar.*

Nav. Sanch. Lugo, *Cardenas*, *Ronc.* etc. (*Lib.* 4. *n.* 194.). II. *Impedimentum* justum, puta si quis occupetur in officio caritatis, quod non posset omittere sine scandalo, aut notabili detrimento proprio, aut alieno, v. gr. si nequiret differre concionem sine nota, vel confessiones aliorum in magno concursu (*n.* 156.). III. *Cæcitas* (*n.* 157.). IV. *Carentia* Breviarii. Teneris tamen dicere quæ mente retines, modò id quod retines, pertingat ad quantitatem saltem parvæ horæ. Et si cares officio proprio, teneris recitare ex communi. Item si absque magno incommodo potes socium adhibere, teneris. An autem Beneficiarius teneatur etiam conducere socium ad horas persolvendas; si nequit solus? Adest duplex sententia probabilis; sed affirmativa est communior et tutior, immo omnino sequenda, si ille velit fructus percipere; cum sola enim probabilitate opinionis oppositæ nequit possessionem fructuum inchoare, ut recte ajunt *Less.* *Soto*, *Salm.* *Concina*, *Tournely*, *Bonac.* et alii communiter (*Lib.* 4. *n.* 158. *et vide lib.* 3. *n.* 761. *Qu. II.*) juxta dicta *c. X. n.* 8. *et* 145. V. Excusat *Dispensatio* Pontificis; et etiam proprii Episcopi (ad breve tamen tempus), si adsit causa; puta si dubitetur de morali impotentia (*l.* 4. *n.* 159.).

§. III. *De Censuris in genere.*

(In hoc paragrapho ponuntur tantum definitiones, divisiones, et principia, relictis quæstionibus, aliisque notitiis, quæ habentur *cap. XIX.* ubi fuse egimus de censuris).

77. Quæritur I. Quid et quotuplex est censura? *Censura est pœna spiritualis et medicina-*

lis, per quam delinquenti, et contumaci per ecclesiasticam potestatem aufertur usus quorundam spiritualium bonorum.

78. Dividitur censura 1. in excommunicationem, suspensionem, et interdictum. 2. In eam quæ est *a jure*, nempe quæ fertur per legem generalem et permanentem, et eam quæ est *ab homine*, quæ scilicet fertur a Prælato per particularem sententiam. 3. In eam quæ dicitur *latæ sententiæ*, quæque incurritur ipso facto, et *ferendæ sententiæ*, quæ non incurritur nisi post sententiam, prout sunt censuræ verbis futuri temporis; vide in *cit. cap. XIX. n.* 2.

79. Quæritur II. Quis potest ferre censuras? Possunt omnes superiores ecclesiastici habentes jurisdictionem in foro externo, vel ordinariam, prout Pontifex, Concilia, Episcopi, et ipsorum Vicarii, item Vicarii Capitulares, et Capitula Religionum, eorumque Prælati; vel delegatam, ut sunt ii, quibus ab habente ordinariam facultas committitur; vide *cap. XIX. n.* 3. Quæritur III. Quid requiratur, ut quis possit ligari censuris? Requiritur 1. Ut sit homo. 2. Ut sit baptizatus. 3. Ut sit rationis compos. 4. Ut sit persona determinata. 5. Ut sit subditus. Quoad peregrinos vero vide *ibid. num.* 6. Quæritur IV. Quid requiratur ad incurrendam gravem censuram, puta excommunicationem majorem, vel suspensionem totalem, aut ad longum tempus? Requiritur 1. peccatum grave, et ut materia sit etiam per se gravis, aut saltem valde conducens ad finem intentum. At in dubio superioris præceptum certe ligat. 2. Actus externus. 3. Actus consummatus. 4. Contumacia, ita ut delinquens sciat crimen non solum vetitum esse jure divino, sed etiam ecclesiastico. Vide autem illationes, quæ ex his inferuntur *cit. cap. XIX.*

n. 7. Quæritur V. quis possit a censuris absolvere? A censura lata per sententiam particularem ordinarie is tantum potest absolvere, qui eam tulit, vel ejus superior, aut successor, aut delegatus. Ab illa autem quæ lata est a jure, vel ab homine per sententiam generalem (modo non sit reservata), potest absolvere quivis confessarius; vide *ibidem n.* 11.

80. Hic autem notandum 1. quod Episcopi ex *cap. Liceat* 6. *sess.* 24. in Trident. possunt dispensare in omnibus irregularitatibus, et suspensionibus ex delicto occulto; exceptis iis quæ oriuntur ex homicidio voluntario, et aliis deductis ad forum contentiosum. Item possunt absolvere, a quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, quoscumque sibi subditos in Diœcesi sua per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum. De hoc vide *cap. XX. a num.* 29. Hanc autem facultatem potest Episcopus etiam generaliter aliis delegare; *ibid. n.* 34. Notandum 2. quod prædicta facultas verius sublata est Episcopis respectu ad hæresim, et alios casus reservatos, vide *n.* 38. Si tamen quis sit impeditus adire Romam, bene potest absolvi ab Episcopo: absolute quidem, si impedimentum est perpetuum; sub juramento vero adeundi Romam, si est temporale, exceptis semper mulieribus, et pueris; vide *ibid. n.* 39. *ad* 45. Insuper hic obiter notandum 3. quod excommunicatio Papalis in violantes immunitatem ecclesiasticam, a qua absolvenda Clemens VIII. etiam Regularibus facultatem abstulit, prout diximus in *Cap. XX. n.* 99. illa tantum incurritur ab iis qui violenter et injuste extrahunt ab Ecclesia confugientes ad eam; Clemens enim in suo Decreto nullam aliam excommunicationem Regularibus vetavit absolvere respectu ad vio-

lantes immunitatem, quam illam quæ declarata fuit a Gregorio XIV. qui in Bulla 7. declaravit violantes immunitatem, per extractionem confugientis ad Ecclesiam, incurrere ipso facto eamdem excommunicationem Papalem, quæ prius fulminata fuit in violantes libertatem ecclesiasticam a Paulo II. in *Extrav. Etsi Dominicis de Pœnit. et Rem.* et *a Sixto IV.* in alia *Extrav. Etsi Dominici, eod. tit.* Qui Pontifices hujusmodi excommunicationem ita sibi reservarunt, ut in generali concessione absolvendi a casibus Pontificiis hæc non comprehenderetur. Nec obstat textus in *cap. Cum pro tua, de Sentent. excomm.* ubi, cum aliquis in claustro cujusdam Monasterii quemdam Clericum verberasset, dicitur in textum, illum duplicem incurrisse excommunicationem, unam quia percussit Clericum, alteram, quia læsit immunitatem. Nam communiter notant DD. cum *Fagnan. in cit. cap. n.* 10. excommunicationem illam ob læsionem immunitatis impositam fuisse non a jure, sed ab ipso Episcopo, ita *Abbas*, *Cardin. Ancharan.* cum *Innocent.* qui verbo, *Duplicem*, sic adnotavit: *Duplicem, idest ob injectionem manuum ipso jure, et violationem claustri ab ipso* (Episcopo) *latam.* Hinc *Fagnan.* cum aliis in *cap. Inter alia, de Immun. Eccl. n.* 102. ut certum habet nullam adesse excommunicationem latæ sententiæ Papæ reservatam contra percutientes vel furantes in Ecclesia.

§. IV. De Censuris in specie.

Et I. De Excommunicatione.

81. Excommunicatio *est censura, per quam privatur homo communione ecclesiastica.* Est duplex, *Minor*, quæ privat tantum usu passivo, seu receptione Sacramentorum; vide *cap. XIX. n.* 26. et 27. Et *Major*, quæ privat etiam activo, et omni communicatione, ut infra mox dicemus *n.* 83.

82. Excommunicatus potest esse vel toleratus, vel vitandus. *Toleratus* est quem fideles non tenentur vitare, ex Constit. *Ad evitanda*, Concilii Constantiensis., nec etiam in divinis, ut probabilius ajunt DD. vide *ib. n.* 25. Et idem dicitur de suspensis, et interdictis toleratis. *Vitandus* est, quem fideles tenentur vitare. Et dupliciter quis potest esse vitandus, vel quia est nominatim excommunicatus, et denunciatus, vel quia est publicus percussor clerici, vel monachi: ita tamen, ut factum nulla possit tergiversatione celari, nec aliquo suffragio excusari, ut dicitur in *can. Si quis suadente.* 17. *quæst.* 4. Vide cit. cap. XIX. *n.* 16. Hæc autem excommunicatio, si percussio est enormis, vel gravis, et publica tantum a Papa absolvitur; nisi percussor sit mulier, aut impubes; hi enim possunt absolvi ab Episcopo, qui potest etiam absolvere a percussione levi adhuc publica; et adhuc a gravi vel enormi, si sit occulta; vide *cap. XX. n.* 46. *ad* 48.

83. Excommunicatus igitur excommunicatione majori (esto sit toleratus) privatur 1. Suffragiis Ecclesiæ. 2. Beneficiis, ita ut collatio Be-

neficii ipsi facta sit omnino nulla. 3. Susceptione et administratione Sacramentorum, ac omni usu divinorum officiorum. 4. Omni communicatione spirituali, et civili cum fidelibus. Ex alia parte peccant fideles, si communicant cum excommunicato vitando, sive in divinis, nempe si cum eo missam audiant, officium recitent; sive in civilibus, scilicet si illum alloquantur, cum eo habitent, societatem ineant, eum salutent, scribant ei; quæ omnia comprehenduntur illo versu: *Os, Orare, Vale, Communio, Mensa negatur.* Hi autem communicantes in tribus casibus peccant graviter. 1. Si communicant in divinis. 2. Si in contemptum Ecclesiæ. 3. Si in crimine criminoso, idest si communicant in eodem crimine (puta concubinatu) ob quem ille est excommunicatus; et in hoc tertio casu incurrunt etiam excommunicationem majorem; in aliis vero (regulariter loquendo) peccant tantum venialiter, et ligantur sola excommunicatione minori; a qua culpa, et excommunicatione excusat necessitas, utilitas, lex conjugii, subjectio, et ignorantia, quæ alio versu continentur: *Utile, lex, Humile, Res ignorata, Necesse.* Vide de his Cap. XIX. *in toto* §. II. Dixi, *regulariter loquendo*, nam esto sit probabile quamcumque communicationem civilem cum vitando esse tantum venialem, probabilius tamen est esse mortalem, si sit frequens, cum proposito frequenter cum eo communicandi; vide *ibidem n.* 22.

II. *De Suspensione.*

84. *Suspensio est censura, qua clericus functiones aliquas ecclesiasticas exercere prohibetur.* Multipliciter autem dividitur suspensio 1. Alia

est a jure: alia ab homine. 2. Alia fertur ad certum tempus, quo elapso expirat: alia fertur absolute, quæ manet donec per absolutionem auferatur. 3. Alia est ab officio, nempe ordinis, vel jurisdictionis; alia a beneficio, et alia ab utroque, tam ab officio, quam a beneficio. Vide quæstiones super hac censura Cap. XIX. *ex n.* 64.

III. *De Depositione.*

85. *Depositio est quæ privat simpliciter omni usu officiorum, et beneficiorum.* Depositio autem alia est *Realis*; quæ dicitur etiam degradatio. Alia *Verbalis*, quæ absolute dicitur depositio. Prima fit cum solemnitate, et privat privilegio tam fori, quam canonis, absque spe restitutionis. Secunda vero fit sine solemnitate, et utroque privilegio retento; vide cap. XIX. *n.* 67.

IV. *De Interdicto.*

86. *Interdictum est censura ecclesiastica prohibens usum tam divinorum officiorum, quam aliorum Sacramentorum, et etiam ecclesiasticæ sepulturæ usum, quatenus talis est.* Dicitur, *quatenus talis est*, quia excommunicatio etiam privat eodem usu, sed quatenus est communicatio cum fidelibus; suspensio autem non impedit proprie usum, sed exercitium potestatis ecclesiasticæ. Interdictum aliud est *Locale*, quod immediate afficit locum; aliud *Personale*, immediate afficiens personas. Potest esse etiam mixtum, quod afficiat immediate tam locum quam incolas. Vide alia Cap. XIX. *n.* 68. Adest et-

iam *Cessatio a divinis*, quæ definitur: *Prohibitio clericis facta, ut abstineant ab officiis divinis, et ab ecclesiastica sepultura*. Hæc non est censura, nec imponitur per modum medicinæ, sed tantum in signum mœstitiæ, ob aliquam gravissimam injuriam Deo vel Ecclesiæ irrogatam. Ipsa imponi potest a quibus imponuntur censuræ.

V. *De Irregularitate*.

87. *Irregularitas est impedimentum canonicum, Ordinum sacrorum susceptionem, et susceptorum usum impediens*. Dictum est *impedimentum*, non censura; quia sic vult communior, et probabilior sententia: vide cap. XIX. *n.* 73. Notandum hic 1. quod irregularitas non incurritur, nisi in jure sit expressa, ex c. *Is qui*, *de Sent. exc.* Unde in dubio non incurritur, nisi dubium sit circa homicidium factum; in dubio enim, an quis ad illud concurrerit vel ne, habetur ut irregularis. *ib. n.* 79. *et* 80. Notandum 2. quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto, requiritur saltem scientia legis Ecclesiasticæ prohibentis. An autem etiam scientia pœnæ? Probabiliter adhuc affirmant *Nav. Silv. Sanch. Castrop. Roncagl. etc.* Vide *ibid. n.* 83. *et* 84. Irregularitas tollitur 1. per cessationem causæ, si sit ex defectu ætatis, ignorantiæ, aut paupertatis, vel infamiæ facti, quæ tollitur etiam per mutationem loci, aut per emendationem; nam alias, si est juris, scilicet per sententiam, requiritur dispensatio. 2. Per Baptismum (si sit ex delicto) 3. Per dispensationem. 4. Per professionem religiosam; vide *ibid. n.* 85. *ad* 87.

88. Irregularitas alia est ex *delicto*, alia ex *defectu*. Irregularitates ex *delicto* sunt sex. I. Ob Baptismum serio, et scienter iteratum, et tunc fit irregularis tam baptizans, quam baptizatus; vide Cap. XIX. *n.* 88. II. Ob violationem censuræ, nempe si quis ea innodatus scienter exercet actum Ordinis solemniter; *n.* 89. III. Ob peccatum, quo clericus scienter et serio actum Ordinis sacri, quem non habet, solemniter exercet; *n.* 89. *et* 90. IV. Ob aliquas furtivas susceptiones Ordinum idest 1. si quis accipit Ordinem sine approbatione Episcopi, ex *cap. de eo qui furt. etc.* 2. Si absque dispensatione ejusdem suscipit eadem die plures Ordines, quorum unus est sacer, ex *cap.* 2. *et* 3. *eod. tit.* 3. Qui post matrimonium contractum ante consummationem accipit Ordinem sacrum, uxore renitente, ex *Extrav. Antiquæ de voto*, vide *cit.* Cap. XIX. *n.* 91. Diximus autem *ob aliquas*, nam aliæ furtivæ Ordinum susceptiones (enumeratæ in hac *Ap. n.* 46.) inducunt tantum suspensionem (Papæ quidem reservatam, si est publicam), sed non irregularitatem. Et idem probabiliter dicendum de eo qui censura irretitus sacrum accipit Ordinem, scil. quod non fiat irregularis, nisi in ipsa ordinatione Ordinem ultro exerceat, juxta dicenda hic *n.* 91. V. ob enormia crimina, si sint publica et notoria facto, vel jure, habeantque a jure annexam infamiam, ut sunt adulterium, incestus, sodomia, perjurium in judicio, hæresis, simonia, rapina, lenocinium, exercitium usurarum, raptus mulierum, et similia. Hæc autem irregularitas, si est facti, tollitur per emendationem, si juris, per dispensationem, vide Cap. XIX. *n.* 92. VI. ex injusta mutilatione, et tanto magis ex homicidio vo-

luntario, ex *cap. Si quis.* 1. *de Homic. Et ex Clement. un. eod. tit.* Hæcque irregularitas extenditur etiam ad mandantes, consulentes, aut aliter concurrentes, ex *c. Si viduam. Dist.* 50. Vide aliter super hoc puncto Cap. XIX. *n.* 64. *et seq.*

89. Irregularitates autem ex *defectu* sunt octo. I. ex defectu *Animæ*, ex quo irregulares sunt. 1. amentes, phrenetici, et epileptici. 2. Illiterati, juxta dicta hic *n.* 35. 3. Neophiti, seu recenter conversi. II. ex defectu *corporis*, nempe si quis habet vitium, quod vel impedit congruum exercitium Ordinis, vel notabilem affert indecentiam. Ex primo capite *impedimenti* sunt irregulares cæci, surdi, muti, carentes manu, aut digitis omnibus, aut pollice, vel indice. Ex secundo autem capite *deformitatis* sunt irregulares leprosi, carentes nasu, et aliter monstruosi, puta habentes gibbam valde enormem; vide *Cap. XIX. n.* 116. *ad* 125. III. ex defectu *natalium*, ex quo sunt irregulares omnes illegitimi; qui tamen legitimantur, vel per subsequens matrimonium, vel per professionem religiosam, vel per dispensationem Pontificis: vide ibi *n.* 126. *ad* 129. IV. ex defectu *ætatis*, de quo vide dicta hic *n.* 43. *et* 44. V. ex defectu *Sacramenti*, nempe ex bigamia: dicitur *Sacramenti* eo, quod duas ducens uxores nequit apte significare unionem Christi cum Ecclesia, quæ fuit unica ejus sponsa. Bigamia autem triplex est, quæ impedit a susceptione Ordinum, scilicet 1. *Vera*, quando quis cum duabus successive verum contraxit matrimonium. 2. *Interpretativa*, quando quis sola fictione juris censetur duas habuisse uxores, de quo vide cit. *Cap. XIX. n.* 134. *ad* 139. 3. *Similitudinaria*, quæ contrahitur ex attentione matrimonii (quamvis invalidi) cum

corrupta, vel cum virgine, post votum solemne emissum in Religione, vel post susceptionem sacri Ordinis, vide *ibidem n.* 140. VI. ex defectu *infamiæ*, de qua vide dicta hic *num.* 88. ad V. nam irregularitates ex defectu, et ex delicto ob infamiam in idem coincidunt. VII. ex defectu *libertatis*: unde sunt irregulares, 1. omnes servi, proprie dicti. 2. Conjugati 3. Curiales obligati curiæ propter juramentum, aut stipendium. 4. Milites, saltem quandiu juramento tenentur; vide *Cap. XIX. n.* 142. *ad* 145. VIII. ex defectu *lenitatis*, scilicet ex licita mutilatione membri, quæ fit a Chirurgis cum incisione, vel adustione; vel ex licito homicidio in bello justo offensivo, aut in judicio per cooperationem activam, efficacem, proximam, et ad occisionem ordinatam, vide *ibid. n.* 146. *ad* 148.

Sectio II. *De Diaconatu.*

Quid Diaconatus? et quæ ipsius materia, et forma?
90. *Officia Diaconi. Censura ligatus etc. De Pœnitentia imposita ab Episcopo an implenda sub gravi.* 91.

90. Diaconatus est *Ordo, quo confertur potestas immediate assistendi Sacerdoti in Missa, porrigendo ei patenam cum hostia, et calicem cum vino: item legendi Evangelium, et prædicandi.* Sententia nobis probabilior (juxta dicta hic *n.* 29.) tenet, unicam Diaconatus materiam esse manuum Episcopi impositionem, unicamque formam esse verba Episcopi: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur etc.* Sed quia altera

sententia etiam est probabilis, ideo tenenda, nempe; quod porrectio instrumentorum etiam sit materia integralis partialis; ac propterea dicendum quod materia Diaconatus est duplex, scilicet impositio manus dexteræ Episcopi, cum forma: *Accipe Spiritum Sanctum etc.* et traditio libri Evangeliorum cum forma: *Accipe potestatem legendi Evangelium etc.* Ambo autem sunt materiæ et formæ partiales unum Ordinem constituentes. Valeret etiam traditio Bibliæ, quia ibi jam continentur Evangelia. Sed dices: ab initio quomodo ordinabantur Diaconi, quando deerat liber Evangeliorum? Respondetur, Christum Dominum reliquisse Ecclesiæ potestatem determinandi in specie materias, et formas Sacramentorum, quorum ipse non determinavit. Et juxta hanc sententiam character imprimitur in *ipsa libri traditione*, ut dicit D. Thomas, sive in prolatione secundæ formæ (*Lib.* 6. *n.* 748.): ita juxta hanc sententiam, sed vide dicta *Cap. XVII. n.* 14. *ad* 16.

91. Officia Diaconi (præter dicta) sunt, 1. solemniter baptizare; sed nonnisi de licentia Parochi, et in gravi necessitate: alias Diaconus qui baptizat solemniter sine commissione, etiam in necessitate, irregularitatem incurrit. 2. Ministrare Eucharistiam, sed pariter id non licet, nisi fiat ex commissione Parochi, et in necessitate gravi, nempe si populus sit communicaturus, et desit Sacerdos (*lib.* 6. *n.* 237. *Qu. I.*); alias si ministrat sine commissione, etiam fit irregularis (*n.* 234.). 3. Deferre pyxidem, aut ostensorium cum Eucharistia. 4. Prædicare, et lavare corporalia in defectu Subdiaconi: Diaconus autem censura ligatus irregularitatem incurrit, si ministrat, juxta dicta *n.* 88. ad II. Qui vero irretitus censuris Diaconatum suscipit, non

fit irregularis, nisi in Missa ordinationis ultro Ordinem susceptum exerceat (*vide lib.* 6. *num.* 799. *Dub.* 3. *v. Utrum*). Quæritur an obliget pœnitentia imposita Diaconis et Subdiaconis ab Episcopo recitandi Nocturnum diei currentis, et Sacerdotibus tres Missas celebrandi? Alii affirmant; sed probabiliter alii (ut *Soto*, *Valentia*, *Castr. Pelliz. Gobat. etc.*) dicunt dicendas tantum de decentia, non autem de obligatione, saltem non gravi, cum de ea non constet (*l.* 6. *n.* 829.).

Sectio III. *De Presbyteratu.*

§. *I. Quid Prebyteratus? et quæ materia et forma?*

92. *et* 93. *De defectibus supplendis.* 94.

§. *II. De Sacrificio Missæ. Quid Sacrificium, et quotuplex?*

95. *Quid Missa?*

96. *Qu. I. Quæ requirantur ad Missam? De materia Missæ, et hic de pane.*

97. *De vino.*

98. *De præsentia materiæ.*

99. *De forma.*

100. *Qu.* II. *Quomodo Christus sit præse*

101. *Qu.* III. *Effectus Missæ.*

102. *Pro quibus offerri possit?*

103. *Qu.* IV. *Quotuplex fructus?*

104. *An Missa sit infiniti valoris?*

105. *Qu.* V. *De stipendio licito.*

106. *Dilatio Missæ.*

107. *Retentio partis eleemosynæ.*

108. *An Parochus etc.*

109. *Applicatio.*

110. *Qu.* VI. *Applicatio in celebrando.*

111. *Qu.* VII. *An omnes rubricæ sint præceptivæ.*

§. I. *De Ordine Presbyteratus.*

92. Presbyteratus *est Ordo quo confertur potestas consecrandi Corpus et Sanguinem Jesu*

Christi, *et absolvendi fideles a peccatis*. Ordo autem Sacerdotii institutus fuit a Christo in coena, cum dixit; *Hoc facite in meam commemorationem*. Et post resurrectionem, quando dixit: *Quorum remiseritis peccata*, *remittentur eis*. Quaenam est materia Presbyteratus? Juxta nostram probabiliorem sententiam (ut diximus hic *n.* 29. *et Cap.* XVII. *n.* 16.) est unica, nempe secunda impositio manuum Episcopi cum Presbyteris. Sed probabilis est etiam sententia quod sit duplex, nempe traditio calicis cum vino, superposita patena cum hostia; cujus forma, est: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium etc.* Et tertia impositio manuum, cujus forma: *Accipe Spiritum Sanctum*, *quorum remiseris peccata etc.* Et haec sententia, cum sit probabilis, omnino in praxi tenenda est (*Vide lib.* 6. *n.* 749.): vide dicta *Cap.* XVII. *n.* 16.

93. Hinc dicimus I. quod in ordinatione Sacerdotum una cum calice et patena, tradenda est utraque species; nempe panis, et vini; aliter non daretur directa potestas ad integrum Sacrificium; et eodem tempore debet tradi, cum potestas Sacerdotalis ad sacrificandum sit indivisibilis; ita probabilior sententia, quae omnino tenenda est (*lib.* 6. *n.* 750.). Item debet tradi ab eodem ordinante, et celebrante, ut est *num.* 53. *in fine*. Dicimus II, Quod non sufficit tangere tantum calicem, et non patenam, cum probabilis sit sententia utrumque esse tangendum *n.* 753.). Dicimus III. quod licet ex communi sententia valide ordinatus sit, qui tantum hostiam, et non patenam tetigit, quia hostia, et vinum sunt materia substantialis, et calix ac patena tantum ob decentiam adhibentur; attamen consultius est, ut talis Ordinatio repetatur, cum quatuor DD. de ea dubitent, et in Pontificali

(ubi fit sermo de materia) dicitur : *Et cuppam calicis , et patenam simul tangant* (*num.* 751.). Et idem videtur dicendum de eo qui tangit tantum patenam , et calicem , et non hostiam (*n.* 752.).

94. Quæritur , quando defectus suppleri debeat in Ordinatione Presbyteratus? Si defectus est circa *essentialia* , nempe circa materiam vel formam , omnino Ordinatio repetenda est : et quidem tota , si defectus , sive ejus dubium vertitur quoad traditionem primæ potestatis super Corpus Christi reale : si vero quoad secundam circa corpus mysticum , tantum secunda repeti debet. Si autem defectus est circa *accidentalia* , tunc si est de re levi , puta si ordinatus non dixerit canonem , talis cærimonia (aut similis) non oportet repeti ; si autem in re gravi, puta si defuerit unctio manuum , vel si Neo-Presbiter non protulerit verba consecrationis cum Episcopo , tunc defectus quamprimum supplendus est , et ab eodem Episcopo (si fieri potest); alias graviter peccaret ordinatus id negligendo, aut in Ordine ministrando (*lib.* 6. *num.* 758.). Quonam autem tempore præfati defectus suppleri debeant ? Respondetur quod si sint circa accidentalia , probabiliter quovis tempore suppleri possunt : si vero circa essentialia , idem dicunt *Salm.* cum aliis : sed ex probabiliori, et communiori sententia supplendi sunt temporibus statutis Ordinationum , ut colligitur ex *cap. Presbyter , de Sacr. non iter.* nisi agatur de solo dubio validitatis Ordinationis , ut probabiliter plures DD. opinantur (*Lib.* 6. *n.* 759.).

§. II. *De Sacrificio Missæ.*

95. SAcrificium (loquendo in genere) sic definitur: *Est oblatio rei sensibilis facta Deo per immolationem in signum ejus supremi dominii.* Quatruplex autem potest esse Sacrificium: *Latreuticum* , ad Deum colendum : *Eucharisticum* , ad gratias agendas : *Impetratorium* , ad beneficia impetranda: *Propitiatorium*, ad veniam obtinendam.

96. Missa vero definitur sic : *Est Corporis et Sanguinis Domini Jesu Christi consecratio, et oblatio.* Et est verum Sacrificium, omnium aliorum rationem complectens; eademque est hostia quæ in cruce oblata fuit, *sola ratione offerendi diversa* , ut docet Trid. *sess.* 22. *cap.* 2. Essentiam Sacrificii alii dicunt consistere in *Consecratione* , alii in *Oblatione* , alii in *Sumptione* , alii demum probabilius in *Consecratione* simul et *Sumptione* ut *Bellarm. Soto* , *Bonac. Tournely* (*n.* 105.). Ad essentiam autem Sacrificii probabilius requiritur consecratio utriusque speciei , nempe panis et vini; aliter non satis exprimeretur commemoratio Sacrificii cruenti crucis (*n.* 306.).

97. Quæritur I. Quæ requirantur ad Missam perficiendam? Tria sunt necessaria : *Intentio* , *materia* , *et forma.* Requiritur *Intentio* consecrandi , sive conficiendi Sacramentum , saltem virtualis , scilicet quæ perseveret ex intentione actuali prius habita , quam certe habet qui paratur et accedit ad celebrandum , juxta dicta hic *n.* 9. Plura nunc sunt notanda de materia , et forma Missæ. *Materia* est ipse Christus Dominus , realiter existens sub speciebus panis

et vini, Panis consecrandus debet esse usualis et communis, ex farina triticea, et aqua naturali (saltem pro majori parte) confectus, igneque coctus per modum panis, et non cum alia materia ex æquo vel quasi permixtus (ut ait *D. Thomas*), ac non corruptus, aut corruptioni proximus; alias non est materia apta. Ut autem sit materia licita, in Ecclesia Latina panis debet esse azymus, in Græca fermentatus (*l.* 6. *n.* 198. *ad.* 205.). Hic autem notandum 1. quod si Græcus transit per loca Latinorum (et sic Latinus per Græciam) ubi non sit Ecclesia, in qua ritus Græcus servetur, potest pro suo arbitrio, in azymo et in fermentato celebrare; ita communiter DD. (*n.* 203.). Notandum 2. quod consecrare hostiam fractam, vel maculatam non licet; sed non est mortale nisi fractura vel macula esset valde enormis, ut dicunt *Quarti*, *Pasqual. et La-Croix* addit cum *Gabato*, quod si fractura deprehendatur post oblationem, talis hostia licite consecrabitur, secluso scandalo populi (*num.* 204.). Notandum 3. quod hostia debet esse figuræ orbicularis, et major pro Sacerdote; si vero major desit, ut dicunt *Roncagl. Quarti*, *Elbel*, *Gobat*, *et Tamb.* probabiliter potest Sacerdos, etiam causa devotionis, consecrare minorem; modo (advertunt) absit populi scandalum; sed addunt, quod hoc scandalum facile præcaveri potest, monendo populum de defectu hostiæ majoris (*n.* 205.).

98. Vinum autem debet esse ex uvis expressum, cui ex gravi præcepto Ecclesiæ modica aqua est in calice admiscenda (ad significandam unionem fidelium cum Christo), quæ saltem non excedat tertiam vini partem, quamvis hanc opinionem aliqui DD. non admittant, nisi vinum sit generosum. Sufficit vero admiscere unam

aquæ guttam (*n.* 208. *et* 210.). Non est materia apta vinum ex agresta, nec acetum, nec vappa (idest vinum cujus vis evanuerit, nec lora, vulgo *acquata*). Vinum autem cum alio liquore etsi modico mixtum, vel mustum de uvis tunc expressum, est quidem materia apta ad Sacramentum, sed graviter illicita, ut dicitur in Rubrica; ubi idem docetur de vino, quod *cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantulum acre.* Dicunt tamen *La Croix*, *Gobatus*, et *Sporer* (*num.* 206. *et* 207.) quod deficiente alio vino, licet uti vino tantum parum acescente: ait enim *Card. Lambertinus* (*Notif.* 77. *num.* 2.) quod præfata Rubrica deducta est ex doctrina S. Thom. 3. *parte quæst.* 74. *art.* 5. *ad* 2. qui docet non posse quidem Sacramentum confici de aceto, *posse tamen de vino acescenti, quod est in via ad corruptionem, licet peccet conficiens.* Unde Rubrica non videtur accipienda cum tanto rigore, ut comprehendant omnes etiam primos gradus acrimoniæ, sed tantum illos qui jam proxime incipiunt constituere vinum acescens, vulgo dictum, *vino colla punta*, sive, *andato allo spunto.* Nec licet consecrare in vino congelato, nisi liquefiat dum consecratur (*lib.* 6. *cit. num.* 207. *Qu. II.*). Quod autem vinum congelatum sit materia apta, nequit dubitari, dum dicitur in Rubrica (*de Defect.* §. *in hyeme*): *Si in hyeme sanguis congeletur in calice, involvatur calix pannis calefactis etc. donec liquefiat.* Ergo per congelationem non corrumpuntur species vini, alias desineret esse ibi sanguis Christi (*vide ibid.*). Quid si celebrans in sumptione adverteret vinum esse corruptum? Alii dicunt sufficere ut sola fiat consecratio vini. Sed melius est juxta Rubricam (nisi adsit scandalum) iterum vinum,

et novam hostiam consecrare, incipiendo a verbis: *Qui pridie etc.* vide dicta *Cap. XV. n.* 54. Et in dubio an fuerit materia apta, etiam est repetenda consecratio vini sub conditione, ut verius ajunt *Croix*, *Pasqual et Aversa* (contra *Tambur. et Spor.*) quia possidet obligatio faciendi Sacramentum integrum (*lib.* 6. *num.* 206. *v. Quoad*).

99. Insuper ad validam consecrationem requiritur, ut materia 1. sit sensibiliter (saltem moraliter) præsens; unde invalide consecratur materia tam valde modica, ut nequeat sensu percipi, aut valde remota, vel posita post tergum, aut parietem. Dicitur vero *saltem* moraliter, quia bene consecrant cæcus, vel existens in tenebris, si aliunde certus sit moraliter de præsentia materiæ (*lib.* 6. *num.* 211. *ad* 213). Requiritur 2. ut sit certa, et determinata; (saltem aliquo modo certo, puta primæ duæ hostiæ ex parte dextera); tunc autem jam consecratur ex intentione virtuali, licet de ea Sacerdos consecrando obliviscatur (*num.* 214. *ad* 216.). Si autem ciborium tempore consecrationis remanserit extra altare, probabilius est ipsum rursus esse sub conditione consecrandum, ut docet *Card. Lambertinus* (*de Sacrif. Missæ lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 6.), tunc enim dubium est an sit facta consecratio (*lib.* 6. *num.* 417.). Quoad guttas autem vini separatas, sed intra calicem existentes, ait *La Croix* (*lib.* 6. *p.* 1. *num.* 449.) expedire, ut Sacerdos intendat ea consecrare, ne quid sit in calice non consecratum. Sed melius mihi videtur, id intendere de guttis proximis fundo, non vero de remotis (*Vide opus nostrum l.* 6. *n.* 215. *v. Quær.*). Si offerantur hostiæ parvæ paulo post oblationem, licite consecrantur, mentaliter oblatione

suppleta, *Gavant. Tanner*, *Possev. Aversa*, *etc.* Idque probabiliter fieri potest etiam post canonem incœptum, ut ajunt *Gobat. Quarti*, *Burgab. Possev. Diana*, *Tamb. et Card. Lamb.* (*de Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 5.) saltem si aliter plures communione carerent, aut etiam (censeo) si communicaturus non posset expectare, vel si persona gravis aut nobilis communionem petat; dum propter hujusmodi causas permittunt *S. Antonin. Sylvest. Bon. Sa*, *Barb. March. Possev. Gob. Dicast. etc.* dari posse etiam partem hostiæ magnæ, vel dividi hostias minores in plures particulas (*Vide Opus nostrum lib.* 6. *n.* 217. *v. IV.*).

100. Forma autem Eucharistiæ sunt verba, quæ proferuntur in consecratione panis et vini. An autem in consecratione vini sola verba, *Hic est calix sanguinis mei*, sint de essentia, vel etiam alia? Utraque est probabilis; sed certe graviter peccat reliqua omittens (*num.* 223.). An vero ad consecrationem requirantur de necessitate Sacramenti verba præcedentia: *Qui pridie quam pateretur etc.?* Communis sententia negat, sed *Scotus* dubitat, ejusque sententiam *Du-Pasquier*, *et Contin. Tournely* dicunt non carere omni probabilitate; atque ego dicere improbabilem non audeo (*Vide lib.* 6. *n.* 220. *ad* 224.). Forma autem Eucharistiæ debet proferri *recitative*, *et significative*, idest referendo verba Christi, et applicando illa ad materiam præsentem, ut transmutetur ipsa in Corpus et Sanguinem Christi, ut ajunt *Concina*, *et Salm. cum D. Thom.* (*Num.* 220. *in fin.*). Si quis autem propter balbutiem diceret, *Hoc est colpus meum*; vel *copus meum*, vel *corpu meun*, vel *caliz*, vel *zanguinis*, valide consecrat, ut *Suar. Lug. Croix*, et alii communiter, ex *cap. Re-*

tulerunt de Consecrat. D. 4. ubi Baptisma collatum, *In nomine Patria*, *et Filia*, *etc.* validum declaratur; ratio est, quia voces ita sunt constitutæ, ut si aliquando cum vitio proferantur, idem significent, modo alium sensum non ingerant (*num.* 224.). Hic autem advertendum sedulo id quod ait Rubrica (*tit.* 5. *num.* 2.): *Si celebrans non recordetur se dixisse quæ in consecratione communiter dicuntur*, *non debet turbari* (scilic. repetere). *Si vero valde probabiliter dubitat se aliquod essentiale omisisse*, *iteret formam*, *saltem sub tacita conditione*.

101. Quæritur II. Quomodo Christus sit præsens in Eucharistia? Respondetur, Christum in Eucharistia non esse præsentem per *productionem*, *nec per adductionem* de cælo, sed per conversionem substantiæ panis in substantiam Corporis Christi, cui conversioni convenienter aptatum est nomen *Transubstantiationis*. Christus autem sub panis, et vini speciebus continetur Sacramentaliter, et ineffabili modo, qui debet credi, sed intelligi non potest (*verbis exprimere vix possumus*, ait Trid. *sess.* 13. *cap.* 1.). Salvator enim existit ibi sine extensione partium in ordine ad locum, et tamen est ibi totum Christi Corpus cum Anima, et divinitate per concomitantiam: et unaquæque pars Christi ibi extra aliam exsistit. Atque Christus est *totus*, et *integer sub quavis speciei parte*, ut docet Tridentin. *sess.* 13. *cap.* 3. Sed hoc intelligendum, separatione facta, ut habetur ex Trid. in eadem *sess.* 13. *can.* 3. Unde, separatione non facta, remanet quæstio indecisa, an Christus sit totus sub quavis speciei parte. In Eucharistia autem licet non sumatur persona Patris, nec Spiritus S. prout sumitur persona Verbi, quæ est hypostatice humanitati unita, tamen sunt in Eu-

charistia etiam personæ Patris, et Spiritus S. ob naturalem unionem, sive naturæ divinæ identitatem, quam habent cum Verbo.

102. Quæritur III. Quinam sint in Missa offerentes: et quinam effectus Missæ? Offerentes sunt tres: Christus qui est principalis offerens, Ecclesia, et Sacerdos, qui offert ut minister tam Christi, quam Ecclesiæ: ita *Bellarminus* (*de Sacrif. Missæ c.* 4.). Effectus autem Missæ sunt quatuor. I. Est *Remissio peccatorum*, non quidem immediate et per se, sed mediate per auxilium quod in Missa impetratur ad pœnitentiam, qua venia deinde obtinetur; ita communiter *Bellarm. Suarez*, et alii cum D. *Thom.* (*in* 4. *dist.* 12. *q.* 2. *art.* 2. *q.* 2. *ad* 4.), qui ait Missam delere peccata, *in quantum gratiam contritionis impetrat.* Idque recte docent et communissime AA. cum eodem S. Doctore (*loc. cit. num.* 1. *ad* 1. contra *Canum.*, et *Valentiam* (procedere tam de mortalium, quam venialium culparum remissione (*lib.* 6. *num.* 311.). II. Est *Remissio pœnarum*; hæ per Missam immediate remittuntur homini justo, pro quo Missa offertur, communiter *Gonet.*, *Suar. Concina*, *Salm.* aliique cum D. *Thoma* (3. *part. quæst.* 97. *art.* 5. (dicente quod hoc Sacramentum in quantum est Sacrificium, habet vim satisfactivam. III. Est *Incrementum Gratiæ*, non jam ex opere operato et immediate, ut sentiunt aliqui, sed mediate per auxilia quæ obtinentur ex Missa ad bonos perficiendos actus, quibus gratia augetur, ut docent *Castropal. Vasquez*, *Suar. Lugo etc.* communiter. IV. Est *Impetratio bonorum* tam spiritualium quam temporalium, quatenus Animæ prosunt (*lib.* 6. *num.* 311. *v. II. Effectus.*

103. Quæritur IV. Pro quibus personis pos-

sit offerri Missa? Potest pro quibuscumque fidelibus, infantibus, obsessis et aliis, etsi existant in peccato. An autem pro excommunicatis? Si ipsi sunt vitandi, nequit Sacerdos pro illis offerre Missam nomine Ecclesiæ, sive ut minister Christi, ex *cap.* 2. *de Sent. excomm.* Si vero sunt tolerati, probabilius est cum *Sanch. Navarr. Lugo*, *etc.* contra alios (*l.* 6. *num.* 309.), posse Sacerdotem pro his offerre Missam etiam nomine Ecclesiæ: licet enim etiam tolerati sint exclusi a communicatione suffragiorum, tamen aliis datum est a Concilio Constantiensi (ut habetur in *Extrav.* Martini V. *Ad evitanda*) libere posse cum ipsis communicare adhuc in divinis, prout dictum est *Cap. XIX. de Censur. n.* 15. Sic pariter probabilius licet offerre Missam pro infidelibus, ut docent *Bellarm. Laym. Suar. Salmant. etc.* contra *Sotum*, quia Christus pro omnibus se obtulit, idque certe licitum fuit in Lege veteri; Judæi enim pro gentibus sacrificare jam consueverunt (*lib.* 1. *Machab. cap.* 12.). Pro defunctis autem in Purgatorio existentibus certum est, et de fide, ut docet Tridentin. *sess.* 22. *cap.* 2. et in *Can.* 3. quod licite et utiliter Missa offertur. Idque ex infallibili promissione Christi, ut communius et verius (contra *Canum etc.*) docent *Azor. Suar. Navar. Salmanticens. etc.* quia, cum certum sit quod Missa utiliter pro defunctis offeratur, hoc non esse nisi ex promissione Christi (*n.* 310.).

104. Quæritur V. Quotuplex est fructus Missæ? Respondetur: fructus Missæ alius est *ex opere operato*, nempe ex merito Christi; alius *ex opere operantis*, scilicet ex merito Sacerdotis. Item alius est *Meritorius*, alius *Satisfactorius*, alius *Impetratorius*. Item alius *Generalis*, qui obtingit omnibus fidelibus, vivis, et defunctis; alius *Specialis*, sive *Medi-*

us, obtingens assistentibus Missæ, et ei cui applicatur; alius *Specialissimus* obtingens soli celebranti; qui pro illo nequit ullum stipendium accipere, ex Prop. 8. damnata ab Alexandro VII.

105. An Missa sit infiniti valoris, tam intensive, quam extensive? Plures DD. negant; plures vero alii probabilius affirmant, ut *Gonet*, *Habert*, *Juenin*, *Petrocor.* *Pignatelli*, *Tournely*, *Conc. Holzm.* *Wigandt*, *La Croix*, *Canus*, *Salm. etc.* ac pro his est etiam D. *Thomas*; quia Missa est idem, quam crucis Sacrificium, quod fuit infiniti valoris. Licet autem valor sit infinitus, effectus tamen Missæ finitus est, ex finita capacitate hominum pro quibus offertur, quorum unusquisque percipit fructum juxta suam capacitatem. Sed quia prima sententia est etiam probabilis, nequit Sacerdos accipere duplex stipendium a duobus, applicando eis Missam ambobus, ut falso dicebat posse Propos. 10. damnata ab eodem Alexand. VII. Nec potest eam danti eleemosinam applicare in generali cum aliis, nisi hoc faciat sub conditione si liceat (*lib.* 6. *numer.* 312.).

106. Quæritur VI. Quid de stipendio Missæ? Stipendium accipere licet Sacerdotibus, etiam opulentis, ut communiter docent *Suar.*, *Lug.* *Conc.* *Tourn.* cum *Gerson. et Thomassin.* et aliis plurimis (contra *Gennet.* et alios paucos); qu'a quisque operarius dignus est mercede sua ex Apostolo 2. *Cor.* 9. (*n.* 317. *Qu. I.*).

107. Sacerdos, peccat graviter, si differat Missam promissam sub stipendio ultra duos menses, ut dicunt *Garcia*, *Philib. Ripa*, et alii cum *Lugo*; item *Instruct Conf. Novell.* (*part.* 2. *c.* 406.) ac *Tourn.* qui ait esse communem sententiam, *bene posse aliquem acceptare sti-*

pendia Missarum ad duos menses (*lib.* 6. *n.* 317. *Qu. II.*). Item *Concina*, qui nil aliud dicit, nisi quod dilatio duorum mensium est gravis, ex Decreto Sacr. Congr. Si vero Missa sit pro defunctis, dilatio unius mensis erit gravis, ut dicunt *Castrop. Escob. et Salm.* (*ibid.*). Imo si Missa dicenda sit pro instanti necessitate, puta imminentia mortis, vel alterius damni, tunc etiam dilatio hebdomadae potest esse mortalis. Vide Cabrinum (*Cabrin. cap.* 34. *n.* 216.). Recte hic autem advertit *Cont. Tournely*, quod si quis multas daret Missas alicui communitati ad celebrandum, non præsumitur contentus esse quod Missæ celebrentur cum tanta dilatione, prout si dedisset uni Sacerdoti. Id vero non intelligendum, quod omnes illius communitatis Sacerdotes occupare se debeant ad eas subsecutive dicendas; semper enim supponi debet communitatem alias etiam habere obligationes; sed quod Missæ distribuendæ sunt majori Sacerdotum parti (aut saltem alicui eorum convenienti numero, si communitas est valde numerosa), et juxta distributionem factam poterit deinde communitas satisfacere inter tempus illud, quod unicuique illius permittitur, ad suam ratam satisfaciendam. Insuper hic obiter notandum, quod Innoc. XII. in Bulla *Nuper*, ann. 1697. jussit omnibus Ecclesiarum Rectoribus, ut in loco patenti exponant tabellam onerum Missarum temporalium, et perpetuarum, ad hoc ne onerentur novis oneribus, quibus satisfacere non valeant ut debent (*Vide ap. cit. Instruct. p.* 2. *n.* 409.).

108. Nulli licet dare aliis Missas ad celebrandum, retenta parte stipendii, sub pœna ipso facto incurrenda suspensioni Papæ reservatæ, si est Clericus, et excommunicationis, si laicus, ut habe-

tur in Bulla *Quanta cura*, Benedicti XIV. Et pars retenta tunc debet restitui, et probabilius Sacerdoti celebranti potius, quam pauperibus. Excipe nisi pingue illud stipendium detur alicui ratione personæ, vel beneficii, aut capellaniæ (etiam amovibilis), vel Legati perpetui, quia tunc potest persona hujusmodi partem excedentem retinere. Administratores autem Ecclesiarum ex Decr. Sacr. Congregat. confirmato ab Innocent. XII. nil possunt retinere, nec etiam pro expensis in celebratione Missarum, nisi Ecclesia alios non habeat reditus (*Vide lib.* 6. *n.* 321. *et* 322.); Vide hæc et alia fusius dicta de stipendio Missæ *Cap. XVI. ex n.* 65.

109. Parochi ex Bulla, *Cum semper*, ejusdem Benedicti XIV. data 29. Aug. 1741. tenentur applicare Missam pro populo omnibus diebus festivis, etiamsi congruam non habeant sustentationem. Si vero pingues habent reditus, non tenentur sæpius Missas applicare; ut an eadem Bulla declaratur (*lib.* 6. *n.* 305. *Qu. II.*); vide dicta *Cap. VII. n.* 29. Hic autem obiter notandum, quod in eadem Bulla Pontifex decrevit, ut Missa Conventualis, quæ singulis diebus canitur a clero, pro benefactoribus applicetur, respiciendo benefactoribus in genere cujuscumque Ecclesiæ, quavis consuetudine non obstante (*n.* 326.).

110 Applicatio debet fieri ante celebrationem, vel ante consecrationem. Verius autem (quicquid alii dicant) sufficit applicatio Missæ habitualis, ut communiter docent *Suar. Lugo*, *Bonac. Tourn. Holzm. Conc.* et alii plures (*Lib.* 6. *num.* 335. *Qu. I.* Si Missa nulli applicetur, fructus manet in thesauro Ecclesiæ. Applicatio autem sub conditione non impleta, valida est; si vero fiat pro primo qui offeret

eleemosynam, non solum est illicita ex prohibitione Clem. VIII. sed etiam probabilius sæpe erit invalida (*n.* 337. *vers. Dicunt*).

111 Quæritur VI. An Sacerdos teneatur aliquando celebrare in anno? Negant, præciso scandalo, *S. Bonav. Cajet. Lugo*, et probabile putant *Suarez. Laym. et Palaus.* Alii tamen communius cum D. *Thoma* (quibus ego magis adhæreo) affirmant, cum verba Christi: *Hoc facite in meam commemorationem*, probabilius verum contineant præceptum, ut satis declarat Tridentinum *sess.* 22. *cap.* 1. dicendo: *Apostolis, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerant præcipit per hæc verba: Hoc facite etc.* Tanto magis quod S. Pius V. jussit primam opinionem *Cajetani* expungi a suis Commentariis. *Merbesius* autem et *Habert* dicunt teneri Sacerdotes celebrare saltem omnibus diebus festis, hisque adhæret *Concina* ex Tridentino *cit. sess.* 22. *Cap. XIV.* ubi sic monentur Episcopi: *Curent Episcopi, ut ii* (idest Sacerdotes) *celebrent saltem diebus Dominicis, et festis solemnioribus.* Sed ex verbis istis non satis probatur hoc esse Concilii rigorosum præceptum. Quamobrem probabilius, et communissime dicunt *Navarrus*, et *Laym.* cum *Soto*, *Salvio*, *Palud. Riccard. Valent.* et *Elbel* cum *Scoto*, *Gobat.* ac *Anaclet. lib.* 6. *num.* 303 *dub.* 2. Sacerdotes teneri sub gravi ad celebrandum saltem ter vel quater in anno in festis solemnioribus. Idque sentit *S. Thom.* 3. *p. quæst.* 82. *art.* 10. dicens: *Unde Sacerdoti, etiamsi non habeat curam Animarum, non licet omnino a celebratione cessare, sed saltem videtur, quod celebrare teneatur præcipuis festis, et maxime in illis diebus in quibus fideles communicare consueverunt*, nimirum in die Paschatis, Pentecostes

et Natalis Domini ex *Can.* 16. *de Consecr. dist.* 2. Imo *Suarez*, *Lugo Bonac. Holzmann*, et *Salmant.* censent sufficere ad vitandum mortale celebrare ter, vel quater in anno quibuslibet diebus. Idque videtur conforme Decreto Sacr. Congreg. Concilii edito mense Novemb. anni 1696. ubi declaratum fuit illum Sacerdotem peccare mortaliter, qui non celebrat ter, vel quater in anno. Ceterum pro certo habeo, quod Sacerdos omittens sine causa quotidie celebrare (excepta una die in hebdomada propter reverentiam Sacramenti) vix a veniali culpa excusari poterit, cum privet fructus Sacrificii Ecclesiam, cujus est Minister, populumque christianum, cujus est in altari intercessor. Apostolus enim sic Sacerdotes instruit: *Omnis Pontifex ex hominibus assumtus pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro peccatis. Hebr.* 5. 1.

112. Quæritur VII. an Rubricæ Missalis sint omnes præceptivæ, vel an aliquæ sint directivæ, sive de consilio? Diversæ in hoc sunt sententiæ. Nos sequimur sententiam *Quarti*, *Merati*, *et Tourn.* qui dicunt Rubricas de agendis intra Missam omnes esse præceptivas, et obligare juxta gravitatem materiæ, nam in Bulla S. Pii sic dicitur: *Districte præcipientes, ut Missam juxta ritum, modum, et normam in Missali præscriptam decantent, ac legant.* Nota To, *districte præcipientes* (*n.* 399.). Rubricas autem de agendis extra Missam, probabiliter dicunt plures DD. aliquas esse tantum directivas, prout manuum ablutio post Missam, et orationes ante vel post Missam (*Vide num.* 409. *et* 410). Insuper hic notandum Rubricas præscriptas in Cæremoniali Episcoporum ubique obligare, cum in tribus Bullis ibi appositis dicatur: *Cæremo-*

triale prædictum in omnibus Ecclesiis servandum, præcipue in Cathedralibus, et Collegiatis.

113. Quæritur VIII. Quando Missa dici possit? Sic dicitur in Rubrica: *Missa privata saltem post Matutinum et Laudes, quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.* Communiter autem dicunt DD. licere Missam terminare in aurora, et illam incipere parum ante meridiem. Imo Benedictus XIII. et Clemens XII. declararunt posse in hoc tolerari latitudinem tertiæ partis horæ, tum ante auroram, tum post meridiem (*l.* 6. *n.* 341. *vers. Omnes.*). Præterea communius, et probabilius dicunt *Sylvius*, *Castr. Bon. Rancag.*, *Viva*, *Salm. etc.* quod celebrans non peccat mortaliter, nisi incipiat Missam integra hora ante auroram, vel hora post meridiem; alias tantum veniale committit, a qua excusat quævis causa rationabilis; imo causa gravior, prout esset dandi Viaticum, aut solemnitatis, itineris, vel funeris, omnino excusat, etiamsi dilatio sit per integram horam (*ib. n.* 343. *ad* 346.). Ministrare autem communionem licitum est usque ad Vesperas exclusive: et etiam in Vesperis, si adsit aliqua specialis causa, modo non sit intempesta nocte, idest multo noctis tempore decurso (*num.* 259.). Celebrare autem ante Matutinum et laudes, alii dicunt esse mortale; alii nullum peccatum, alii autem verius et communius, ut *Suar. Sotus*, *Sylvestr*, *Tournely*, *Bellarm. etc.* (quibus assentit etiam Benedictus XIV. *de Sacr. Missæ lib.* 3. *cap.* 14.) ajunt non esse mortale, quia talis gravis obligatio neque exprimitur in Rubrica, neque communiter est recepta ut gravis; sed non excusari sentiunt a veniali, cum id in Rubrica jam inter defectus numeretur (*lib.* 6. *num.* 347.). Mis-

sam autem conventualem dicere ante Matutinum et Laudes non excusatur a mortali, ut communiter docent DD. contra *Sanchez* (*n.* 348.) Celebrare in die Cœnæ Domini, et Sabbati sancti (quidquid alii dicant) nullo modo licet, nec etiam privatim, ut patet ex Decr. Clementis XI. quod refertur (*lib.* 6. *n.* 350.) quodque confirmatum fuit ab Innoc. XIII. *ap. Merat. in Indice Decretor. n.* 501.

114. Quæritur IX. Ubi liceat Missam celebrare? Respondetur, in Oratoriis ab Episcopo benedictis, et designatis ad usus sacros, sive in Seminariis, Conservatoriis, et Hospitalibus, et etiam in domibus privatis (modo Oratorium habeat januam in via pubblica); item in Oratoriis Religiosorum (*circa Regulares vide dicta Cap. XX. n.* 123. *et* 124.), nec non in erectis in palatiis Episcoporum, omnes possunt celebrare, et quovis tempore, etiam in festis solemnibus, quia hujusmodi oratoria sunt veræ Ecclesiæ. In Oratoriis autem privatis, in quibus tantum ex privilegio Pontificio celebrari potest, non licet sacrum facere diebus in Indulto exceptis, scil. Pascatis, Pentec. Natal. Epiph. Annunc. Ascens. Assumpt. B. V. SS. Pet. et Paul. et omnium SS. Nec potest in eis celebrari, nisi intersit aliqua ex personis, quibus directe concessum est indultum, ut declaravit Benedictus XIV. in Bulla, *Cum duo Nobiles* (*Vide lib.* 3. *n.* 319 *v. Probabilem*). Nec possunt ibi plures celebrari Missæ, si ibi dicitur (ut consuetum est) *una Missa quotidie celebretur*; declaravit enim Benedictus XIV. in Bulla, *Magno*, sub die 2. Jun. 1751. illud, *una*, idem esse ac unica (*num.* 351. *circa fin.*). An autem in his privatis Oratoriis possit ministrari communio? Alii affirmant, alii com-

munius negant; et Bened. XIV. in *Epist. Encycl.* ad Episcopos Poloniæ sub eadem die 2. Jun. prohibuit dari communionem in privatis Oratoriis sine licentia Episcopi (*cit. n.* 359. *v. Quæres*). Celebrare autem in mari nunquam licet, nisi ex licentia expressa Pontificis (*num.* 359. *circa fin.*).

115. Celebrans in Ecclesia polluta per notoriam effusionem sanguinis in notabili quantitate (nam in *cap.* 10. *de Cons.* dicitur *sanguinis effusione*), vel seminis, aut per sepelitionem infidelis, hæretici, vel excommunicati, antequam reconcilietur ab Episcopo (vel a Sacerdote ab Episcopo delegato, si Ecclesia fuerit tantum benedicta graviter peccat, sed nullam incurrit pœnam, ut probabilius dicunt *Suar. Laym. Lugo*, et alii cum Bened. XIV. *de Sacr. Missæ* (*Lib.* 6. *num.* 361. *ad* 366.). Sic etiam est mortale celebrare in Ecclesia execrata, nempe si eodem tempore demoliti sint parietes pro majori parte, vel crusta ablata (*n.* 367. *et* 368.). An autem liceat Sacerdotibus celebrare in Ecclesiis Regularium contra prohibitionem Episcopi? Vide dicta *Cap. XX. n.* 77.

116. Quæritur X. Quæ requirantur sub gravi præcepto ad rite Missam celebrandam? Requiritur I. *Altare*, sive *Ara* lapidea ab Episcopo consecrata, cum sepulcro Reliquiarum et sigillo, ubi omnino reponendæ sunt hostia, et particulæ consecratæ (*l.* 6. *n.* 372. *et* 373.). Execratur autem altare; ita ut mortale erit in eo celebrare, si mensa consecrata removetur ab inferiori structura, vel si ara notabiliter frangitur, aut ab ea auferuntur Reliquiæ, aut sigillum, prout habetur in Decreto Sacr. Congregat. Rituum (*num.* 369.). In altari requiruntur etiam tres mappæ, nec sufficiunt duo, ut aliqui

dicunt : sufficiunt tamen una separatà, et altera duplicata (*n.* 374. *et* 375.).

117. Requiritur II. *Calix*, et *patena* consecrata. Execratur autem calix, si notabiliter frangitur in cuppa, vel si in fundo perforetur; non vero si pereat ejus inauratio, ut probabilius, et communiter docent *Lugo*, *Suar. Silvest. Tourn. Laym. etc.* Hinc probabilius est, calicem de novo inauratum non indigere nova consecratione. Celebrare autem in calice nunquam deaurato, probabilius est esse illicitum, sed non nisi veniale, ut dicunt *Lug.* et *Tournely*. Cum calix separatur a pede, amittit utique consecrationem, si cuppa est pedi fixa : secus si pes est tornatilis, et de se separabilis (*l.* 6. *n.* 370.). Communiter autem docent *Laymann*, *Gav. Tour. Bon. Roncag. etc.* Pyxidem non esse consecrandam (*lib.* 6. *n.* 384.). Dubitatur vero, an saltem sit benedicenda ? Negant communius *Suar. Sylv. Azor. Sot. etc.* Idque non videtur improbabile ; sed probabilius affirmant *Salm. Tourn.* et alii cum *Card. Lambertino* (qui tamen omissionem non reputat plus quam veniale), quia hoc est conformius Rubricæ Missalis, in quo dicitur, quod Sacerdos hostiam pro communione *locat ante calicem, aut in aliquo vase mundo benedicto*. Et idem dicendum de lunula ostensorii, ubi in expositionibus hostia collocatur (*n.* 385.).

118. Requiruntur III. *Vestes sacræ*, benedictæ ab Episcopo, vel ab alio habente facultatem a Pontifice. Graviter peccat qui celebrat sine alba, aut stola, aut manipulo, aut ipsis non benedictis (nisi gravis excuset necessitas); secus tamen plures DD. non improbabiliter dicunt de celebrante sine cingulo, aut amictu (*n.* 377.). Quoad cingulum declaravit Sacr.

Congreg. 22. Jan. 1701. Sacerdotem congruentius uti cingulo lineo, quam serico. Vestes autem execrantur, quando usum suum deperdunt, nempe si ab alba manica abscinditur: cingulum, si ita rumpitur ut neutra pars cingere possit: stola, si non possit humeros operire; vel si pars ejus ita scinditur, ut deperdatur forma; nec sufficit eam resarcire, destructa enim forma, desinunt partes esse sacræ (*n.* 368, *ad* 371.). Color autem vestium probabilius est quod sit de præcepto, non tamen gravi (*n.* 378. *dub.* 3.).

119. Requiritur IV. *Corporale benedictum* ex lino, vel canabe (*lib.* 6. *num.* 386.) Execratur autem Corporale, si ita frangitur, ut non possit amplius decenter continere calicem et patenam cum hostia (*num.* 371.). Cavendum est, ne Corporale sit valde immundum, in quo dicunt *Suarez*, *Laym.* et *Tamb.* posse etiam graviter peccari; quamvis addat *Tambur.* ex eodem *Suar.* illud *valde immundum* difficulter evenire. Ceterum uti Corporali, et aliis paramentis immundis, licet non valde, non excusatur a veniali, nisi alia haberi nequeant, ut *Croix* cum *Suar.* et *Gobat.* Imo ait *Tournely*, quod in necessitate, nempe si Sacerdos aut alii deberent omittere Missam de præcepto, licitum est uti Corporali etiam notabiliter immundo (*Lib.* 6. *num.* 371.).

120. V. *Palla* etiam debet esse benedicta, et ex lino, vel canabe saltem ex parte interiori, ut ait *Suarez*; sed ex Decreto Sacr. Congreg. dictum fuit: *Non adhibenda est palla a parte superiori drappo serico cooperta.* Non autem improbabiliter dicunt *Sotus* et alii, quod celebrare sine palla non est mortale, cum ipsa sacras species non tangat immediate (*n.* 389.). Requiritur 5. *Purificatorium*, quod probabilius

non oportet ut sit benedictum (*num.* 388.).

121. Requiritur VI. *Missale Romanum* continens saltem integrum Canonem. Dicunt autem communissime, et probabiliter *Suar. Vasq. Laym. Palaus*, *Lugo*, *Salm. Croix etc.* non peccare celebrantem sine Missali, si memoriter bene sciat dicenda, et ob præteritam experientiam non sit ei periculum errandi. Uti vero Missali Regularium (scilicet celebrando juxta eorum ritum) est mortale etiam in ipsorum Ecclesiis. (*num.* 390.). Requiritur VII. *Minister* sub gravi obligatione, saltem usque ad oblationem, nisi urgeret necessitas dandi viaticum, vel etiam ne omittatur sacrum in die festo. Minister debet esse masculus, nam feminæ sub gravi culpa prohibentur immediate ministrare in altari. Dicunt tamen communiter *Laymann*, *Suar. Tournely*, *Molf. Homob. etc.* non peccare graviter qui celebrat respondente muliere. Imo dicunt *Palud. Wigandt*, *Tourn. Lugo*, *Laym. etc.* bene permitti, quod feminæ quandoque respondeant a longe, maxime si sint Moniales, modo (ut diximus) non immediate in altari ministrent (*lib.* 6. *n.* 391. *et* 392.).

122. Requiritur VIII. *Crux cum crucifixo*, etiamsi in altari expositum sit SS. Sacramentum, ut habetur ex cæremoniali Episcoporum, et Decr. Sacr. Congreg. Utrum autem sit mortale celebrare sine cruce? Negant communiter *Laym. Suar. Bonac. Tourn. Conc. Hab. Merati etc.* Sed animadvertendum, quod Benedictus XIV. in Decreto directo ad omnes Episcopos sub die 16. Julii ann. 1746. incipiente, *Accepimus* (vide apud *Bullar. tom.* 2. *Decretum* 17.) sic ibi in fine vers. *Itaque* præcepit: *Illud vobis præcipimus, ut nullo modo patiamini rem divinam fieri ad hujusmodi altaria, nisi*

Crucifixus inter candelabra ita promineat, ut Sacerdos, ac populus eundem Crucifixum facile et commode intueri possint, quod evenire nequit, si exigua solum crux minori tabulæ defixa fidelibus exhibeatur. Prius enim in eodem Decreto vers. *Equidem*, dixerat: *Illud permittere nullatenus possumus, quod Missæ Sacrificium in his altaribus celebretur, quæ careant imagine Crucifixi, vel ipsa incommode statuatur ante Presbiterum celebrantem, vel ita tenuis et exigua sit; ut ipsius Sacerdotis, et populi assistentis oculos pœne effugiat.* Hinc etiam notandum ex ceremoniali Episcoporum, quod si altari adest statua Crucifixi, non opertet ut alia Crux apponatur. Idque confirmatur in præfato Decreto Benedicti, dum ibi dicitur ex sententia *Pasqualigi*, *Quarti*, et *Giribaldi*, cui se conformavit Sacr. Congr. Rituum in quodam Decreto apud *Meratum* (*n.* 400.) sufficere Crucifixum in majori tabula altaris depictum, aut caelatum. Docet etiam *Pignatellus* (*T.* 9. *Consult.* 89.) non esse opus, ut Crux, aut aliæ sacræ Imagines sint benedictæ (*lib.* 6. *n.* 393.). Requiritur IX. *Duplex Candela* accensa ex cera; non ex sebo, vel oleo, nisi celebrandum sit ex necessitate, non autem si ex devotione (*n.* 394.). Requiruntur X. et ultimo *Bursa*, *Velum*, *pulvillus* (sive *Legile*), et *Manutergium*; at sine istis celebrare, quando nullum eorum habetur, merito ait *La-Croix* nullum esse peccatum (*num.* 395.). Celebrare capite cooperto per totam Missam est mortale; secus usque tantum ad Canonem (*num.* 397.).

123. Notandum 1. quod Neo-Presbyteri consecrando cum Episcopo, vere celebrant, licet unum Sacrificium faciant; in quo autem primarius celebrans est Episcopus, et Sacerdotes sunt

etiam causæ totales Consecrationis, sed morales, quæ unum effectum pariunt: ad differentiam causarum totalium physicarum, quæ diversos causant effectus. Quisque autem ordinatus in Sacerdotium debet tunc proferre verba consecrationis, cum intentione consecrandi, attamen sub conditione si conformentur sua eodem tempore cum verbis Episcopi, alias graviter peccaret (*num.* 232.).

124. Notandum 2. quod Episcopus Neo-Presbyteris tres injungit Missas celebrandas, unam de Spiritu Sancto, aliam de B. Virgine, tertiam pro Defunctis. An autem sit obligatio gravis has dicendi Missas? Affirmant *Suar. Laym. Azor. etc.* Sed negant *Soto*, *Palaus*, *Val. Pelliz. etc.* Ceterum duo videntur certa, 1. quod hoc Episcopi præceptum transgredientes saltem venialiter peccent; 2. hujusmodi præceptum non obligare ad applicandas Missas pro Episcopo, cum id non exprimatur; tanto magis quia ipse subdit: *Et etiam pro me orate.* Nota autem quod aliæ tres Missæ dicendæ sunt primis diebus, in quibus Missæ votivæ dici possunt (*lib.* 6. *n.* 389.).

125. Notandum 3. quod, ut communiter traditur, Missa celebranda est alte, breviter, clare, devote, et exacte. *Alte*, ita ut non dicantur submisse, quæ alte sunt dicenda: sed ita proferantur, ut saltem a *Circumstantibus audiatur*, prout dicit Rubrica; alioquin celebrans non excusatur a culpa, sed tantum veniali. Idem dicendum de eo qui alte recitat, quæ submisse dici debent. Imo *Gavantus* et, *Quarti* putant esse mortale (sed non satis id ratione probant) dicere alta voce ea quæ submisse sunt dicenda, et consentit *La-Croix* quoad verba consecrationis, dicens peccare mortaliter qui illa proferret

ita elate, ut audirentur ad decem passus, ubi magna esset populi pars; sed merito *P. Concina* hoc non audet approbare (*num.* 415. *et* 416.). *Breviter*, idest ut ordinarie loquendo non excedatur media hora, monente Rubrica, ut Missa non dicatur *nimis morose*, *ne audientes tædio afficiantur.* Subdit autem Rubrica, *Nec nimis festinanter*; hinc sapienter ait *Cardinal. Lambertinus* (*Notif.* 34. *num.* 30.) cum aliis communiter Missam non debere esse longiorem dimidia hora, nec breviorem triente, idest tertia parte horæ. Qualiter autem peccent qui celerius celebrant, vide dicta *Tom. II. cap. XV. a num.* 84. ubi diximus Missam (etiamsi sit Defunctorum) persolventem infra quadrantem non excusari a culpa gravi. *Clare*, idest sine verborum mutilatione; quæ si sit notabilis, et sensus per eam varietur, erit mortalis (*lib.* 6. *n.* 405.). *Devote*, idest sine distractione, quæ si voluntaria sit in Canone, et præsertim in consecratione et sumtione, erit mortalis, ut vult *Tamburinus*, licet aliqui contradicant. Si autem habeatur extra Canonem, dicitur idem quod dictum est de Horis Canonicis (vide *num.* 75.). *Exacte*, idest ne omittatur aliquid de iis quæ dicenda sunt. Hic autem notandum, quod si omittantur partes ordinariæ, nempe quæ in Missa semper dicenda, vel agenda sunt, erit mortale, si materia sit notabilis, prout esset omittere in Canone quamlibet Orationem, vel *Pater noster*, vel fractionem hostiæ cum illius mixtione in calice, vel purificationem patenæ et calicis post sumtionem vel octo aut decem verba Canonis. Sic pariter erit mortale extra Canonem omittere totum Introitum, vel duas ex Collectis principalibus, vel Epistolam, Evangelium, Offertorium, vel infusio-

nem aquæ in vinum consecrandum. Veniale tamen erit omittere tantum Psalmum *Judica*, vel *Kyrie eleison*, unam ex Collectis, unam vel alteram crucem super oblata, tunsionem pectoris, vel ablutionem digitorum, et idem probabiliter dicunt *de Lugo*, et alii de Evangelio S. Joannis (*lib.* 6. *num.* 406.). Sic quoque veniale tantum est omittere partes extraordinarias, uti sunt, *Gloria*, *Credo*, *Sequentia*, *Tractus*, propriam præfationem, aut *Communicantes*, *et Hanc igitur* propria; ita communiter omnes, nisi tot partes omittantur, quæ simul sumptæ notabilem constituerent materiam, ut bene advertunt *Conc.*, et *Wigandt*, quicquid dicant *Quarti*, *et Pasqual.* (*n.* 409.).

126. Notandum 4. prohiberi Missas Votivas, vel *de Requiem* in dominicis, et Festis duplicibus, atque in Octavis privilegiatis; nisi graves urgeant causæ, nempe si urgeat pubblica necessitas, si fiat expositio SS. Sacramenti per 40. horas, item in die obitus præsente cadavere etc. hæc autem intelligenda tantum de Missa solemni (*num.* 421.); An autem in prædictis Festis vetentur Missæ votivæ sub gravi culpa? Negant communiter *Lugo*, *Suar. Bon. Escob. Salm. Ronc.* et alii plures. Recte vero limitant *Escob.* et *Roncaglia*, si tunc occurrat festum solemne, saltem propter grave populi scandalum. Imo in festis duplicibus Missæ *de Requiem* districte prohibentur in Decreto Sacr. Congr. approbato ab Alex. VII. in pluribus autem casibus cantari possunt Missæ defunctorum in duplicibus etiam majoribus, scilic. 1. In die obitus præsente cadavere; et hoc etiam in Domica, vel in aliis solemnioribus, modo non sint 1. Classis. 2. Cum primum habita fuerit notitia obitus alicujus. 3. In Anniversario relicto a

testatore. Idem in die tertio, septimo et trigesimo: si vero hi dies accidant in Festo de præcepto, transferantur in diem sequentem, vel anticipentur sub eodem ritu. 4. In Festo dupli-ci min. si petatur Anniversarium pro aliquo defuncto, potest cantari Missa. Ita ex pluribus Decr. Sacr. Congr. Rit. (*Vide num.* 420.). Exceptis autem festis duplicibus, aliisque ut supra, de Missis votivis sic loquitur Rubrica: *Missæ votivæ in Missis privatis dici possunt pro arbitrio Sacerdotum.* Sed deinde statim advertit: *Id vero passim non fiat, nisi rationabili de causa, prout esset specialis devotio Sacerdotis, vel petitio de votiva dantis eleemosynam.* Quapropter dicens votivam præter has causas, vix excusabitur a veniali (*n.* 419.). Ceterum tenetur Sacerdos Missas votivas celebrare, juxta petitionem dantium eleemosynam, diebus quibus licite dici possunt. Hicque notandum cum *D. Thoma* (*Supplem. quæst.* 71. *art.* 9. *ad* 5.); quod Missa *de Requiem* magis prodest Defunctis propter Orationes, quæ in ea dicuntur.

127. Notandum 5. non licere pluries in die sacrificare, nisi in hisce casibus, 1. ad ministrandum Viaticum; 2. si die festo adveniant personæ, quas non deceat Sacrum omittere, uti Rex, aut Princeps, aut Episcopus; 3. si Pastor habeat duas Parochias dissitas, et aliter populus alter careret Missa in festo de præcepto. Advertit tamen Benedict. XIV. in Brevi, *Declarasti*, edito ann. 1746. (in *Bullar. tom.* 2.) de hac re semper impetrandam esse facultatem ab Episcopo, etiamsi necessitas intercedere videatur. Præterea advertit, quod de casibus enunciatis solus casus, cum Parochiæ sunt dissitæ, in consuetudine est. Item advertendum olim licuisse Parocho in die Dominica post

Missam pro populo dicere alteram pro defuncto, præsente cadavere; sed idem Benedict. XIV. in Indulto, *Quod expensi etc.* dato 26. August. 1748. in §. *Novam*, circa fin. (in *Bullar. tom.* 2.), declaravit id hodie non amplius permitti, cum liceat Parocho dicere Missam pro defuncto, et transferre Missam pro populo ad diem infra hebdomadam.

128. Notandum 6. quod si dum celebratur, Ecclesia polluitur, vel accedit excommunicatus vitandus, qui monitus nolit discedere, tunc Sacerdos ante consecrationem Missam dimittere debet: postea vero pergat usque ad sumptionem, et statim discedat: vide dicta *Cap. XIX. num.* 21. ad II. Demum hic notandum, quod facta consecratione nunquam licet Missam interrumpere, nisi tantum ad baptizandum, vel absolvendum hominem jam jam moriturum; ita DD. communiter (*lib.* 6. *n.* 354.).

§. III. *De Potestate Sacerdotis.*

129. Simplex Sacerdos ex potestate Ordinis suscepti tantum Eucharistiæ Sacramentum conficere potest, et etiam ministrare, excepta Communione Paschali; nam ad alia requiritur potestas jurisdictionis. Hinc nequit sine licentia Parochi baptizare, neque Extremam Unctionem, aut Viaticum ministrare, nec Matrimonio assistere; et sine licentia Episcopi expressa aut saltem præsumpta de præsenti, nequit extra casum necessitatis Confessiones excipere, nec etiam venialium aut mortalium prius confessorum ex Decreto Innoc. XI. (vide dicta *Cap. XVI. n.* 76.), quia dicitur, in Trid. ratio judicii, quod exercetur in administratione Pœnitentiæ, exposcit, ut jurisdictio non exerceatur nisi in subdi-

tos, qui per licentiam Episcopi Sacerdoti subjiciuntur.

130. Diximus autem *num.* 35. quod initiandi ad Presbyteratum debent habere scientiam eorum, saltem quæ communiter scienda sunt ad excipiendam Confessionem moribundi. Quapropter refert hic adnotare pauca principaliora, et scitu magis necessaria. Notandum I. quod Sacerdos simplex nequit infirmum absolvere in præsentia Confessarii approbati, exceptis sequentibus casibus: 1. Si approbatus nequeat vel nolit Confessionem excipere. 2. Si approbatus sit excommunicatus vel suspensus. 3. Si esset approbatus tantum in alia Diœcesi. 4. Si infirmus ita horreret apud illum confiteri, ut esset in periculo occultandi peccata. 5. Si approbatus superveniat post incœptam Confessionem apud simplicem Sacerdotem. 6. Si approbatus sit complex infirmi in peccato turpi (juxta dicta *Cap. XVI. num.* 44. *in fin. et* 95.). Notandum II. quod si moribundus absolutionem postulat, vel signa dat pœnitentiæ Sacerdoti præsenti, absolute est absolvendus; si vero est sensibus destitutus, et adsit alter qui testatur ipsum postulasse Confessarium, vel signum ostendisse doloris, tunc alii dicunt etiam absolute absolvi posse; sed tutius cum aliis dicimus absolvendum sub conditione. Et sic absolvendum censemus cum pluribus, etiamsi moribundus nullum dederit signum: imo etiamsi fuerit destitutus in actu peccati (vide *dict. cit. Cap. XIV. num.* 36. *ad* 39.). Notandum III. quod Sacerdos simplex, deficiente approbato, potest absolvere fideles a quibusvis peccatis et censuris, non solum in articulo, sed etiam in probabili periculo mortis. Censetur autem in periculo mortis esse, non tantum qui laborat morbo pro-

xime periculoso mortis, sed etiam qui longam navigationem aggreditur, vel mulier quæ est in difficili partu; item qui est in periculo incidendi in amentiam; insuper qui est captivus apud infideles, carens spe libertatis, et habendi Confessarium approbatum. Notandum IV. quod infirmus, qui absolvitur a censuris reservatis, monendus est, quod si convalescat, tenetur, se præsentare Superiori, alias in easdem censuras reincidet; secus vero si absolvitur tantum a peccatis reservatis sine censura. Ultimo notandum, quod quisque Sacerdos, ut sit idoneus in necessitate ad excipiendas Confessiones infirmorum, debet non ignorare saltem principia universalia Scientiæ Moralis.

§. IV. *De munere docendi, et prædicandi.*

131. CUM autem Sacerdotis etiam sit docere populos, et prædicare Evangelium, operæ pretium est hic demum adnotare, quæ docenda sint, et quomodo Evangelium explicandum. Quoad primum, docendum quatuor esse necessaria ad salutem, nempe fidem, spem, caritatem, atque bona opera. Et 1. quoad fidem, quia Deus veritas infallibilis revelavit Ecclesiæ, tenemur explicite scire et credere Deum existere, et remuneratorem esse, ac Mysterium SS. Trinitatis, atque Incarnationis Filii Dei. Hæc de necessitate medii. De necessitate autem præcepti quisque tenetur etiam scire et credere Orationem Dominicalem, Salutationem Angelicam, præcepta Decalogi et Ecclesiæ; item Sacramenta, præsertim ea quibus omnes indigent, nempe Baptismi, Eucharistiæ, et Pœnitentiæ, et alia, saltem dum ea suscipiuntur. 2. Quoad spem, quia Deus omnipotens, mise-

ricors, et fidelis promisit propter merita Jesu Christi, tenemur sperare a Deo æternam beatitudinem, et media ad eam consequendam, veniam nimirum peccatorum, et perseverantiam finalem. 3. Quoad caritatem, quia Deus est bonitas infinita, tenemur, eum super omnia diligere, huic autem præcepto alterum adjicitur caritatis, scilic. diligendi proximum, sicut nos ipsos. 4. Ad salutem demum obtinendam sunt etiam necessaria bona opera, servando mandata Dei, et Ecclesiæ, quæ in Decalogi et Ecclesiæ præceptis continentur.

132. Quod autem spectat ad secundum munus explicandi Evangelium, sive Scripturam, sciendum, duos ipsam sensus habere, *Litteralem*, et *Mysticum* Ille est *Litteralis*, qui per ipsa verba significatur. *Mysticus*, qui non significatur per verba, sed per rem ipsis verbis significatam, v. gr. cum dicitur: *Si oculus tuus scandalizat te, abscinde eum etc.* hic non quidem præcipitur oculi abscissio, sed scandali, sive occasionis. Sensus autem *Mysticus* in tres alios subdividitur. 1. In *Allegoricum*, scil. spectantem ad res credendas. 2. In *Anagogicum*, spectantem ad bona speranda. 3. In *Tropologicum*, spectantem ad mores. Regulariter verba Scripturæ in litterali sensu accipi debent, nisi adsit absurdum, prout cum dicitur: *Petra autem erat Christus*, et similia. Sæpe autem Scripturæ textus utrumque sensum habent; litteralem simul et mysticum. Mystico sæpe convenit, ut Sacerdotes in concionibus utantur, præsertim si est tropologicus, sive moralis. Licet etiam uti aliquando sensu vocato *Accommodatitio*, modo id pie et prudenter agatur.

DE ROMANORUM PONTIFICUM DECRETIS, EORUMQUE USU IN MORALI THEOLOGIA.

§. I.

Canones in usu Pontificiorum Decretorum servandi.

Iis, qui Moralem Theologiam tradunt, cavendum cum primis est, ne quidquam doceant, quod cum Pontificum Romanorum decretis puguet; cæteris vero, qui facultati eidem dant operam, ipsa illata decreta sedulo sunt evolvenda, ne Theologorum, qui antequam sanctiones illæ prodirent, sua scripta vulgarunt, auctoritate in errorem pertrahantur. Hæc porro decreta plura quidem sunt, ut eum de Morali Theologia optime meriturum censeam, qui ad Juris Canonici normam illa plures in classes redigeret, singulis latissimæ hujusce Scientiæ tractatibus respondentes. Præcipua tamen in novissimis Casuistarum editionibus, ut La Croixii, Tamburini, Bonacinæ, Vivæ invenies, quæ nuper e typographio Remondiniano prodiere.

Quæ autem leges in usu horum decretorum servandæ? Multæ ex iis peti possunt, quas capite sequente proferemus. Interea hos habe:

Canon I. Videndum, ut quæ citantur decre-

ta, genuina sint. Hinc frustra quidquam efficies ex falsis Pontificum Decretalibus usque ad Siricium, quas Critici omnes explodunt.

Canon II. Cave ne quod meræ disciplinæ præceptum fuit, id ad Morales quæstiones decidendas trahas. Nam quod olim disciplina vetabat, idque sub gravi, nunc ad meram consilii legem revocari facile potest. Sic Nicolaus I. *ad consulta Bulgarorum cap.* 9. respondit, in quadragesima esse a conjugibus *omni voluptati renunciandum, et ut licenter orationi vacetur, castitati mentis, et corporis incumbendum*; quis autem nunc inferat, non licere quadragesimæ tempore opus conjugii? Vide Benedictum XIV. *de S. D. lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 8.

Canon III. In iis quæstionibus, in quibus de valore alicujus rei agitur, puta Matrimonii, frustra Pontificum Decreta citantur, quæ solum illicitum aliquid statuunt. Sic si de Matrimonii clandestini valore quæritur, perperam adlegaretur Siricii decretum in epist. ad Himericum c, 4. volentis, sacerdotali benedictione obsignari sponsalia de futuro; nam ne dicamus, etiam promissionem Matrimonii inanem fuisse sine Sacerdotis benedictione, dicendus est Pontifex præceptum tantummodo imposuisse, quod illicita redderet, non invalida sponsalia absque Sacerdotis benedictione. Confer Benedictum XIV. *de S. D. lib.* 8. *cap.* 12. *num.* 5.

Canon IV. Pontificis decreto aliquid universim permittenti non derogatur per subsequentia decreta, quæ in specialibus quibusdam casibus illud limitant. Innocentius III. ex. gr. in *cap. A nobis* 9. *de cohabitat. Cleric. et mulier.* ait: *Cum Clericis quoque non permittas mulierculas habitare, nisi forte de illis personis existant, in quibus naturale fœdus nihil permittit sævi crimi-*

nis suspicari. Contra Nannetense Concilium incerti anni, cujus constitutio inserta fuit compilatione Decretalium Gregorii IX. etiam *matrem*, *amitam*, *sororem* a Clericorum domibus excludit, scilicet cum de hoc aut illo agitur, cujus depravati sunt mores, et cum qualibet prorsus muliere consuetudo suspecta. Itaque, uti scite monet Benedictus XIV. *de S. D. lib.* 11. *c.* 5. *n.* 7. Decretalis Innocentii III. regulam constituit universalem communiter observandam; Decretum autem Nannetense a Gregorio IX. probatum ponit regulæ limitationem in specialibus tantum quibusdam eventibus adhibendam.

Canon V. Pontificis aliquid permittentis verba non licet ad sensum trahere catholico dogmati repugnantem, aut ab obvio verborum, quibus Decretum illud editum est, sensu alienum. Contra hunc Canonem peccant, qui Innocentii I. verba in epist. ad Decentium: *Quod* (oleum sacrum) *ab Episcopo confectum non solum Sacerdotibus, sed et omnibus uti Christianis licet, in sua, aut in suorum necessitate ad ungendum*: qui, inquam, ita hæc interpretantur, ut omnes Christianos Extremæ Unctionis ministros Innocentius indicarit. Porro cum Maldonato, aliisque a Benedicto XIV. citatis *de S. D. l.* 8. *c.* 4. *n.* 3. verisimillimum est, loquutum fuisse Innocentium de Unctione non *activa*, sed *passiva*, hoc est de non collatione, sed de receptione Sacramenti, quum essent, qui oleo sancto solo inungi posse censerent a quibus conficitur, Sacerdotes. Certe ipsum verbum *uti* hoc indicat.

Canon VI. Si Pontifex aliquid concedat, quod prius negaverat, ex priore illa negatione, quid per ipsum deinde licuerit, optimum intelligitur. Hinc quum S. Greg. Magnus lib. 4. ep. 26. Calaritanis Presbyteris facultatem *ungendi in fronte*

baptizatos infantes concedit, quam iisdem ep. 9 denegaverat, de unctione Confirmatoria loquutum illum fuisse constat etiam ep. 26. quum manifestum sit, eam unctionem prius ep. 9. fuisse illis a Pontifice denegatam. Vide Bened. XIV. *de Syn. Diœces. lib.* 7. *cap.* 7. *num.* 5.

Canon VII. Privilegiorum per Pontificem universalis abrogatio non impedit, quominus alicui abrogata privilegia iterum per alium Pontificem, aut etiam per eumdem concedantur. Hinc etsi communi Scriptorum suffragio post S. Pii V. Constitutionem *Sanctissimus in Christo* non licet ullibi celebrare Missas in privilegio Nativitatis ante mediam noctem, esto ex vi præcedentium Privilegiorum id olim in Ecclesiis aliquot obtinuisset; tamen is mos etiamnum in quibusdam Venetiarum templis licite perseverat, vel ob alia privilegia posteriore ævo indulta, vel ob veterum privilegiorum confirmationem. Confer Benedictum XIV. *de S. D. lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 9.

Canon VIII. In Pontificiis Constitutionibus, quæ aliquid faciendum præcipiunt, notandum est cum primis quos illæ adficiant, tum quæ ad illud præcipiendum rationes Pontificem impulerint.

Consectarium I. Ex Decretali Innocentii III. qua Presbyteris apud Constantinopolim constitutis districte prohibetur, ne Confirmationem conferant, male infertur, irritam esse, illicitamque Confirmationem a Græcis Sacerdotibus collatam. Nam Innocentius de *Latinis* Sacerdotibus expresse loquitur. Vide Benedictum XIV. *de S. D. l.* 7. *cap.* 9. *num.* 3.

Consectarium II. Græcis Sacerdotibus universim non licere Confirmationis Sacramentum conferre etiam male infertur ex Nicolai I. constitutione Bulgaros a Sacerdotibus consignatos iterum

confirmari jubentis. Nam aliis omnino ad id ductus est Nicolaus rationibus, quam quæ id Græcis omnibus Sacerdotibus prohibitum efficiant. Bulgari nempe, inquit citato loco Benedict. XIV. Confirmationem receperant a Sacerdotibus, qui Photii errore imbuti eam contulerant jure ordinario, existimantes nimirum, potestatem eam conferendi et Episcopis, et Sacerdotibus pari jure competere; præterea iidem Sacerdotes delegati fuerant a *Photio mœcho*, et *invasore*, uti loquebantur Apostolici Legati, hoc est pseudopatriarcha, cui propterea legitimi Patriarchæ jura non conveniebant: tandem Bulgaria pertinebat ad Patriarcham Occidentalem, atque ideo delegatio, de qua est sermo, a Romano Pontifice Græcis Præsbyteris sive expresse, sive tacite facta ministrandi Confirmationem in Patriarchalibus Orientis nequaquam iisdem Presbyteris id ipsum in Bulgaria peragere permittebat.

Canon IX. Ubi Pontifices aliquam propositionem damnant, in sensu potissimum, quo ab Auctoribus edita est, damnasse illam censendi sunt.

Consectarium. Quid damnaverit Alexand. VIII. dum propositionem confixit ajentem *non licere sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam*, ex Sinnichio, ex cujus libro excerpta est, potissimum est desumendum.

Canon X. Ex alicujus propositionis Pontificia damnatione non licet inferre damnationem alterius, quæ alteri omnino rationi innititur. Exemplum esto. Damnavit Clemens VIII. adserentes, *licere per litteras, seu internuntium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere.* Urbanus tamen VIII. an. 1632. non solum statuit valide impendi absolutionem, quando ægrotus coram

uno, vel altero teste signa contritionis exhibet, deinde superveniente confessario nullo externo signo confitendi voluntatem ostendit, constat tamen ex relatu internuntii; ægrotum ostendisse signa contritionis, et confitendi voluntatem: sed etiam declaravit, id non repugnare decreto Clementis VIII. *cum diversam contineat rationem.* Consule Benedict. XIV. *Lib.* 8. *de S. D. c.* 15. *n.* 8.

Canon XI. Ex eo, quod Pontifices aliquid sub anathematis pœna prohibeant, non fit, illud semper *de se* grave esse peccatum. Sic Gregor. II. in Concilio Romano ann. 721. anathemate perculit Clericos comam nutrientes; quod secundum se lethalis criminis accusare durum est. Confer Benedictum XIV. *de S. D. Lib.* 10. *cap.* 3. *n.* 1. *sequent.*

Canon XII. Ubi Pontifices aliquid prohibent, ad circumstantias adtendere oportet prohibitionis. Huc transfer dicta can. VIII.

Canon XIII. Si quid Pontifices prohibuerint, videndum num vivæ vocis oraculo ita mentem suam explicuerint, ut locus non sit argumentationi ad alium omnino casum. Ita plures TT. defendunt etiam post Sixti V. Constitutionem *detestabilis* licitum esse Trinum Contractum; *Cardinalis enim Toletus, et Cardinalis S. Severina, quibus munus mandatum fuit a Sixto V. componendæ Legis, seu Bullæ, Detestabilis, adfirmarunt P. Stephano Tuccio Theologo Soc. Jesu, noluisse Sixtum sua lege prohiberi, nisi injustos contractus; quare qui ante legem latam justi erant* (hujusmodi autem fuisse Trinum Contractum multis confirmant) *post latam quoque licere*, ut scribit doctus Comitolus *Respon. Moral. lib.* 3. *q.* 12. *num.* 3.

Canon XIV. Videndum præterea est, num po-

steriores Pontifices latam a decessoribus suis prohibitionem restrinxerint. Sic quum Sixtus V. inter crimina graviora sub degradationis pœna Clericis prohibita numerasset abortum fœtus etiam inanimati, vel per se, vel per alios procuratum, effectu sequente, Gregor. XIV. ad abortum solius fœtus animati Sixtinam restrinxit.

Canon XV. Et illud animadvertendum, num Pontificia Constitutio aliquid prohibens alicubi recepta non sit, quod de S. Pii V. constitutione *Cum onus* gravissimi Doctores apud Bened. XIV. *de S. D. l.* 10. *c.* 5. *n.* 5. narrant, in Gallia scilicet, Belgio, et Germania non esse illam receptam.

§. II.

Pontificia Decreta a Theologo Morali præ ceteris consideranda.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

AB ALEXANDRO PAPA VII.

Feria 5. *die* 24. *Septembris* 1665.

In Congregatione Generali sanctæ Romanæ, et universalis Inquisitionis, coram SS. D. N. Alexandro Papa VII. mature discussis infrascriptis propositionibus.

1. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei et caritatis ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.

2. Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, et aliorum criminum, quando publica sunt, et id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Junii in Consistorio sacr. Congr. Eminentiss. Card. visa, et tolerata est.

4. Prælati regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscumque seculares ab hæresi occulta, et ab excommunicatione propter eam incursa.

5. Quamvis evidenter tibi constet, Petrum esse hæreticum, non teneris denunciare, si probare non possis.

6. Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit pœnitenti chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione; ac prinde non est denuntiandus.

7. Modus evitandi obligationem denuntiandæ solicitationis est, si solicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani Octavi.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.

10. Non est contra justitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, et sacrificium unum offerre, neque enim est contra fidelitatem, etiamsi promittam promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confessione omissa, seu oblita, ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non teneutur in sequenti Confessione exprimere.

12. Mendicantes possunt absolvere a casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo injuste reprobato.

14. Qui facit Confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.

15. Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.

16. Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.

17. Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publice, et coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

18. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam judicem, a quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum evitare.

19. Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

20. Restitutio a Pio V. imposita beneficiatis non recitantibus non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicis, eo quod sit pœna.

21. Habens Cappellaniam collativam, aut

quodvis aliud beneficium ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.

22. Non est contra justitiam beneficia ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia ecclesiastica, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens jejunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, vel non peccat mortaliter, nisi ex contemtu, vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se subjicere præcepto.

24. Mollities, sodomia, et bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoque sufficit dicere in Confessione, se procurasse pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto, dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro se opiniones æque probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.

27. Si liber sit alicujus junioris, et moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet, rejectam esse a Sede Apostolica tamquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem a Principe promulgatam.

Quibus peractis, dum similium Propositionum examini cura, et studium impenderetur, interea idem Sanctissimus, re mature considerata, statuit, et decrevit, prædictas Propositiones, et unamquamque ipsarum, ut minimum tanquam scandalosas esse damnandas, et prohibendas,

sicut eas damnat, ac prohibet: ita ut quicumque illas aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputative, publice, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem; a qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi a pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districte in virtute sanctæ obedientiæ, et sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christifidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, ac status, etiam speciali, et specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Deinde Feria 5. die 18. *Martii.* 1666.

Propos. 29. In die Jejunii, qui sæpius modicum quid comedit, non frangit jejunium.

30. Omnes officiales, qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.

31. Excusantur absolute a præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, et etiamsi iter unius diei conficiant.

32. Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova, et lacticinia in quadragesima obliget.

33. Restitutio fructuum ob omissionem Horarum suppleri potest per quascumque eleemosynas, quas antea beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit.

34. In die Palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.

35. Unico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti, et crastino.

36. Regulares possunt in foro conscientiæ uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ concessæ Regularibus, et revocatæ a Paulo Quinto, hodie sunt revalidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum.

39. Illa particula, *quamprimum*, intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.

40. Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, et sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, et pollutionis.

41. Non est obligandus concubinarius ad eijciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii, vulgo *regalo*, dum, deficiente illa, nimis ægre ageret vitam, et aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent; et alia famula nimis difficile inveniretur.

42. Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.

43. Annuum legatum pro Anima relictum non durat plus, quam per decem annos.

44. Quoad forum conscientiæ, reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant censuræ.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

A SS. D. INNOCENTIO PAPA XI.

Feria 5. *die* 2. *Martii* 1679.

1. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

2. Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.

3. Generatim, dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, modo a probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.

4. Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.

5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile est, ne singulis quidem rigorose quinquenniis per se obligare præceptum caritatis erga Deum.

7. Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, et non habemus aliam viam, qua justificari possumus.

8. Comedere, et bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem, non est peccatum, modo non obsit valetudini, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.

9. Opus conjugii ob solam voluptatem exerci-

tum, omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.

10. Non tenemur proximum diligere actu interno, et formali.

11. Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

12. Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus, superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.

13. Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, et de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, et desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.

15. Licitum est filio gaudere de parricidio parentis a se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.

16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, et secundum se.

17. Satis est actum fidei semel in vita elicere.

18. Si a potestate publica quis interrogetur, fidem ingenue confiteri, ut Deo, et fidei gloriosum consulo: tacere, ut peccaminosum per se non damno.

19. Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in seipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21. Assensus fidei supernaturalis, et utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revela-

tionis : imo cum formidine , qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.

22. Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita remuneratoris.

23. Fides late dicta ex testimonio creaturarum, similive motivo ad justificationem sufficit.

24. Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

25. Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.

26. Si quis vel solus; vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus.

27. Causa justa utendi his amphibologiis, est quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, et studiosa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis a similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis; quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis est causa justà Sacramentorum administrationem simulandi.

30. Fas est viro honorato occidere invasorem,

qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel juste percutiat, et post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.

31. Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.

32. Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, et quæ nos possessuros speramus.

33. Licitum est tam hæredi, quam legatario contra injuste impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere; sicut et jus habendi in Cathedram, vel Præbendam contra earum possessionem injuste impedientem.

34. Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

35. Videtur probabile, omnem fœtum, quamdiu in utero est, carere Anima rationali, et tunc primum incipere eamdem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit, in nullo aborta homicidium committi.

36. Permissum est furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

37. Famuli, et Famulæ domesticæ possunt occulte heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcumque sit magna summa totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, et cum contractu retrovenditionis prævie inito cum intentione lucri.

41. Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, et nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem, quam futuram, potest creditor aliquid ultra sortem a mutuatario exigere, et eo titulo ab usura excusari.

42. Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tamquam ex benevolentia, et gratitudine debitum, sed solum, si exigatur tamquam ex justitia debitum.

43. Quidni non nisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?

44. Probabile est non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alieni, ut suam justitiam, et honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tamquam pretium, sed dumtaxat tamquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut e contra.

46. Et id quoque locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale, imo etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris æstimetur, quam res spiritualis.

47. Cum dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, et Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent: Concilium vel primo videtur per hoc *digniores* non aliud significare velle, nisi dignitatem eli-

gendorum, sumpto comparativo pro positivo; vel secundo locutione minus propria ponit *digniores* ut excludat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur tertio, quando fit concursus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, et solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videtur.

49. Mollities jure naturæ prohibita non est. Unde si Deus eam non interdixisset, sæpe esset bona, et aliquando obligatoria sub mortali.

50. Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.

51. Famulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam virginem; et multoties eidem subservit, deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne a Domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

52. Præceptum servandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemtus.

53. Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas ejus partes, imo quatuor simul a diversis celebrantibus audit.

54. Qi non potest recitare Matutinum, et Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.

55. Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.

56. Frequens Confessio, et Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.

57. Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modo honestam.

58. Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem

59. Licet Sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis, verbi gratia, potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, aut indulgentiæ.

60. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodo ore proferat, se dolere, et proponere emendationem.

61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, et non vult omittere, quin imo directe, et ex proposito quærit, aut ei se ingerit.

62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

63. Licitum est quærere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

64. Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum fidei, et etiamsi per negligentiam etiam culpabilem nesciat Mysterium sanctissimæ Trinitatis, et Incarnationis Domini nostri JESU Christi.

PROPOSITIONES DAMNATÆ

AB ALEXANDRO VIII.

Cum feria 5. die 24. Augusti 1690. in Congregatione Generali S. Rom. et Univ. Inquisitionis fuissent in examen adductæ duæ sequentes propositiones, videlicet:

1. Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti cum natura rationali: formalis vero in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative: *Hunc homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ mortalis.*

2. Peccatum philosophicum, seu morale est actus humanus disconveniens naturæ rationali, et recte rationi. Theologicum vero et mortale est trangressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum.

SS. Pontifex primam Propositionem declaravit hæreticam; secundam temerariam, scandalosam, etc.

Deinde feria 5. die 17. Decembris idem SS. Alexander Papa VIII. damnavit sequentes 31. Propositiones.

1. In statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale, et demeritum sufficit illa libertas, qua voluntarium, et liberum fuit in causa sua, peccato originali, et voluntate Adami peccantis.

2. Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat a peccato formali.

3. Non licet sequi opinionem, vel inter probabiles probabilissimam.

4. Dedit semetipsum pro nobis oblationem Deo, non pro solis electis, sed pro omnibus, et solis fidelibus.

5. Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullam omnino a JESU Christo accipiunt

influxum: adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, et inermem sine omni gratia sufficienti.

6. Gratia sufficiens statui nostro non tam utilis, quam perniciosa est, sic ut proinde merito possimus petere: a gratia sufficiente libera nos, Domine.

7. Omnis humana actio deliberata est Dei dilectio, vel mundi: si Dei, caritas patris est, si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est.

8. Necesse est, infidelem in omni opere peccare.

9. Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem, et disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu.

10. Intentio, qua quis detestatur malum, et prosequitur bonum, mere ut cælestem obtineat gloriam, non est recta, nec Deo placens.

11. Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum est.

12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides; et etiamsi videantur credere, non est fides divina, sed humana.

13. Quisquis etiam humanæ mercedis intuitu Deo famulatur, caritate, si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu beatitudinis licite operatur.

14. Timor gehennæ non est supernaturalis.

15. Attritio, quæ gehennæ, et pœnarum metu concipitur, sine dilectione benevolentiæ Dei propter se, non est bonus motus, et supernaturalis.

16. Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni induxit non politia, aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, et præscriptio, natura rei idipsum quodammodo dictante.

17. Per illam praxim mox absolvendi ordo pœnitentiæ est inversus.

18. Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, et multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed pro abusu.

19 Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali.

20. Confessiones apud Religiosos factæ pleræque, vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.

21. Parochianus potest suspicari de mendicantibus, qui eleemosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, et incongrua pœnitentia, seu satisfactione, ob quæstum seu lucrum subsidii temporalis.

22. Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.

23. Similiter arcendi sunt a sacra communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, et omnis mixtionis expers.

24. Oblatio in templo, quæ fiebat a B. V. MARIA in die Purificationis suæ per duos pullos columbarum, unum in holocaustum, et alterum pro peccatis, sufficienter testatur, quod indiguerit Purificatione, et quod filius, qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus esset secundum verba legis.

25. Dei Patris simulacrum nefas est christiano in templo collocare.

26. Laus, quæ defertur Mariæ, ut Mariæ, vana est.

27. Valuit aliquando Baptismus sub hac formâ collatus: In nomine Patris, etc. prætermissis illis, Ego te baptizo.

28. Valet Baptismus collatus a ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, intus vero in corde suo apud se resolvit; Non intendo quod facit Ecclesia.

29. Futilis, et toties convulsa est assertio de Pontificis Romani super Concilium Oecumenicum auctoritate, atque in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate.

30. Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clare fundatam, illam absolute potest tenere, et docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.

31. Bulla Urbani Octavi, *In Eminenti*, est subreptitia.

Hinc refert addere quinque Propositiones circa Duellum novissime proscriptas a N. SS. P. Benedicto XIV. in Bulla Detestabile, *edita die* 13. *Nov. ann.* 1752.

I. *Vir militaris, qui nisi offerat et acceptet duellum, tamquam formidolosus, timidus, abjectus, et ad officia militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se suosque sustentat, privaretur, vel promotionis alias sibi debitæ, ac promeritæ spe perpetuo carere deberet, culpa et pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet duellum.*

II. *Excusari possunt etiam honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, duellum acceptantes, vel ad illud provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse sequuturam, utpote ab aliis impediendam.*

III. *Non incurrit ecclesiasticas pœnas contra duellantes latas Dux vel officialis militiæ acceptans duellum ex gravi metu amissionis famæ, vel officii.*

IV. *Licitum est in statu hominis naturali acceptare et offerre duellum ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio eorum jactura propulsari nequit.*

V. *Asserta licentia pro statu naturali applicari etiam potest statui civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia, vel malitia magistratus, justitia aperte denegatur.*

EPISTOLÆ ENCYCLICÆ, ET DECRETA BENEDICTI XIV. morum materiam respicientia, quibus nunc primum adjecta Constitutio SS. D. N. Clementis XIII. de jejunio.

EPISTOLA ENCYCLICA I.

Super Jejunio.

Venerabiles Fratres Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Non ambigimus, Venerabiles Fratres, quia universis Catholicæ Religionis cultoribus notum sit, a tota per christianum Orbem Ecclesia inter præcipua Orthodoxæ disciplinæ capita perpetuo adnumeratum retineri quadragesimale jejunium; quod olim in lege et Prophetis primitus adumbratum, ipsius Domini nostri Jesu Christi exemplo veluti consecratum, ab Apostolis traditum, a sacris Canonibus ubique præscriptum, et ab universali Ecclesia, ab ipso sui primordio retentum, et observatum est. Hoc nimirum, ut veteres tradidere Patres, nobis quotidie peccantibus communis pœnitentiæ constituto remedio, per consortium crucis Christi nos etiam aliquid in eo, quod ipse propter nos præstitit, agimus; simulque ad recolenda sacratiora Redemptionis nostræ mysteria, quæ Dominicæ Passionis, ac Resurrectionis memoriam, quadragesimali potissimum tempore sollemnius celebrantur, purificatis jejunio corporibus, et animis dignius paramur. Hoc veluti nostræ militiæ tessera ab inimicis cru-

cis Christi secernimur, flagella divinæ ultionis avertimus, et cælesti præsidio in dies adversus Principes tenebrarum munimur. Hoc despectui habito non contemnendum divinæ gloriæ detrimentum, non leve catholicæ Religioni dedecus, nec dubium Animabus Christifidelium periculum oboritur; nec aliunde populis calamitates, rebusque publicis, et privatis cladem exitiumque importatum esse constat. Ab hac vero insita, inhærentique in omnium catholicorum hominum animis de sacratissima quadragesima, aliisque diebus jejunio consecratis persuasione, et reverentia, quam aliena, quam discors, quam absona sit hodierna jejunantium consuetudo, quantum ab ipsa jejuniorum institutione, et servata semper, ubique, et ab omnibus disciplina quam longissime distet; vos, venerabiles Fratres, qui populorum curæ vestræ commissorum mores, et usus probe nostis, pro singulari sapientia vestra præ ceteris clarius intelligitis. Non sane, quibus in hac sublimi Apostolicæ procurationis specula constitutis undique gentium nuntii afferuntur, lacrimis deplorare non possumus, augustissimam quadragesimalis jejunii observantiam ob nimiam nullis legitimis urgentibus causis ubique indiscriminatim dispensandi facultatem plane sublatam esse; ita ut Orthodoxæ quidem Religionis cultores merito querantur; hæresum vero sectatores illudant, et exultent. *Perniciosæ huic corruptelæ plurimorum insuper licentiam adjunctam esse graviter dolemus; quæ usque adeo invaluit, ut nulla Apostolici Instituti sacratissimique præcepti habita ratione, jejuniorum tempore palam et impune ab iisdem agitentur convivia, et epulæ interdictæ promiscue inferantur.* Ea propter quemadmodum quibus curis, sollicitudinibus, et angoribus urgeamur,

cum Fraternitatibus vestris communicamus; ita facere non possumus, quin pro injuncto nobis supremo sacrosancti Apostolatus officio, et ardentissimum Fraternitatum vestrarum zelum ad opportunum hisce malis adhibendum remedium excitemus, et ad congruentes hujusmodi abusibus penitus extirpandi leges præscribendas meditemur. Interea, Venerabiles Fratres, gaudium, et corona nostra, nobiscum considerantes, nihil Deo acceptius, nihil pastorali ministerio nostro dignius, nihil gregibus curæ nostræ commissis utilius, quam ut verbo, et exemplo præeuntes, christifideles ad tam salutarem christianæ pœnitentiæ, et pietatis exercitationem alacrius suscipiendam, et constantissime retinendam, et ea, qua instituta fuit disciplina, peragendam vehementius inflammemus; omni opera atque industria studeamus, ut fideles populi in conspectu Dei per austeriorem jejuniorum observantiam tales permaneant, quales in ipso Paschali festo dignum est inveniri. *Debitum igitur paternæ uniuscujusque vestrum sedulitatis et caritatis officium jure postulat, ut omnibus notum faciatis et annuntietis, nemini quidem sine legitima causa, et de utriusque Medici consilio; multitudini vero, veluti populo, aut civitati, aut genti indiscriminatim integræ, nonnisi gravissima, et urgente necessitate, et in casibus per sacra Canonum statuta præscriptis cum debita Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis reverentia a quadragesimali jejunio dispensationem toties, quoties opus fuerit, et concedendam, nec audacter fidenterque usurpandam, nec superbe et arroganter ab Ecclesia, sicut alicubi in more positum esse accepimus, esse postulandam. Gravissimam vero urgentemque necessitatem, etsi non est, cur vobis explicemus; nolumus tamen vos ignorare, cum*

hujusmodi necessitate et servandam esse potissimum Unicam Comestionem, sicut alias hic Romæ, ac nos hoc anno urgentibus causis dispensantes, et expresse præscripsimus, et licitas atque interdictas epulas promiscue minime apponendas esse. Porro quemadmodum de ejusmodi indulgentia tam caute impertienda, si secus fieret, nos persuasum habemus, districtam supremo divino Judici redditum iri rationem; ita conscientiam uniuscujusque vestrum onerandam esse ducimus. Insimul Fraternitates vestras rogamus, et, in Domino exhortantes, obsecramus, ut populos, qui communem omnium Christifidelium pœnitentiam, ac disciplinam servare nequeant, commonere satagatis, ne per alia pietatis opera, ut sua cuique devotio suggeret, et peccata sua expiare, et Deo satisfacere negligant, quinimo sanandis vulneribus, quibus humana infirmitas sauciatur, diligentem adhibere studeant curationem, ut culpas de mundano pulvere contractas, dum casta jejunia decoquere non possunt, pia opera, orationum suffragia, et eleemosynæ munera redimant. Interim solatium et levamen non leve mærori nostro a pastorali vigilantia, et caritate vestra præstolantes, ac certo nobis pollicentes, Apostolicam Benedictionem cum uberi cælestium charismatum copia conjunctam in eosdem populos vestros redundaturam, vobis Venerabiles Fratres, peramanter impertimur. Volumus autem, ut præsentium transumtis sive exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, et adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub An-

nulo Piscatoris die trigesima mensis Maji millesimo septingentesimo quadragesimo primo, Pontificatus nostri anno primo.

D. Cardinalis Passioneus.

EPISTOLA ENCYCLICA II.

Super eodem Jejunio.

In suprema universalis Ecclesiæ procuratione, meritis licet imparibus, per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam, ut Orthodoxæ fidei assertores, sic etiam ecclesiasticæ disciplinæ custodes ac vindices constituti, quadragesimale præsertim jejunium, quod inter præcipua Orthodoxæ disciplinæ capita semper, et ubique ab ipso Ecclesiæ exordio numeratum esse nemo ex Catholicis inficiatur, ab hodierna jejunantium corruptela vindicare, et in pristinam, quantum, benedicente Domino, fieri posset, observantiam revocare cupientes, per alias nostras in simili forma Brevis literas ad Fraternitates vestras die xxx. proxime elapsi mensis Maji currentis anni datas eximium Fraternitatum vestrarum zelum excitandum curavimus, ut adlaborare studeretis, ne hac in parte et optatum Apostolicæ nostræ sollicitudinis angoribus levamen, et salutare abolendæ sacratissimi Jejunii corruptelæ remedium deesset. Quoniam autem paternæ Pontificiæ caritatis, quæ novit imbecillitates infirmorum sustinere, atque etiam cum infirmantibus infirmari, non immemores, quemadmodum a jejunio aliquando legitima causa, aut gravissima urgentique necessitate exigente dispensandum esse ex Apostolica benignitate censuimus; ita inter ce-

tera præscripsimus unicam comestionem servandam, et licitas atque interdictas epulas minime esse apponendas. *Hinc factum esse accepimus, quod non defuerint, qui per humanas, et hominibus a Christiana pœnitentia abhorrentibus dumtaxat dignas illationes sibi aliisque persuadeant, unicam potissimum comestionem servari, atque epulas licitas, et interdictas minime apponi debere; cum multitudini quidem indiscriminatim ob urgentem gravissimamque necessitatem, non vero singulis ob legitimam causam, et de utriusque Medici consilio dispensatur. Quam sane persuasionem a sententia nostra alienam, ut ex omnium animis penitus evellamus, nos quibuscumque, quacumque occasione, sive multitudini indiscriminatim ob urgentem gravissimamque necessitatem, sive singulis ob legitimam causam, et de utriusque Medici consilio, dummodo nulla certa, et periculosa affectæ valetudinis ratio intercedat, et aliter fieri necessario exigat, in Quadragesimæ, aliisque anni Temporibus, et diebus, quibus carnium, ovorum, et lacticiniorum esus est prohibitus, dispensari contigerit, ab omnibus omnino, nemine excepto, unicam comestionem servandam, et licitas atque interdictas epulas minime esse apponendas tenore præsentium declaramus, et edicimus; quemadmodum per singulas nostras in pari forma Brevis literas singulis utriusque sexus Christifidelibus ob corporis infirmitates, quibus obnoxii reperiuntur, in sacratissima Quadragesima aliisque jejunio consecratis diebus vescendi prohibitis licentiam dantes, unicuique expresse præscribimus, atque præcipimus.* Eapropter Fraternitates vestras rogamus, atque in Domino obsecramus ut populos vestræ curæ commissos ad tam opportunum sanandis vulneribus, quibus per humanam infirmita-

tem quisque sauciatur, sanctissimi jejunii remedium alacriter adhibendum cohortantes, sedulo ac paterne moneatis, rem agi non quidem exiguam, sed longe gravissimam de observando substinendoque jejunio purificandis animis corporibusque salutari. In spem igitur illos erigite cælestium præmiorum, quibus assequendis non sunt condignæ passiones hujus temporis, imo leve ac momentaneum non tribulationis, sed modicæ abstinentiæ nostræ incommodum magnum gloriæ pondus operatur in Cælis. Ab omnibus se abstinent, qui in agone contendunt, ut corruptibilem coronam accipiant; pudeat tam imbelles ac delicatos christianæ militiæ milites refugientes a consortio crucis Christi, qui coronam legitime certantibus propositam sperare præcipit incorruptam; ad cujus auspicium, et pignus Fraternitatibus vestris Apostolicam benedictionem iisdem etiam populis vestris nostro nomine impertiendam peramanter elargimur. Volumus autem, ut præsentium transumtis sive exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus ubique fides adhiberetur, et adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die vicesima secunda mensis Augusti millesimo septingentesimo quadragesimo primo, Pontificatus nostri anno secundo.

EPISTOLA ENCYCLICA III.

Super eodem Jejunio.

Libentissime quidem amplectimur, quæ nobis offeruntur, occasiones ad vestros animos excitandos, ut ecclesiasticæ disciplinæ reparandæ sedulam curam conferatis. Etenim Summi Pontificatus dignitati, ad quam nos, licet immerentes, evecti fuimus, conjunctam esse intelligimus sollicitudinem aliarum Ecclesiarum, nobisque commendatam, qui plane tenuitatem virium nostrarum non ignoramus.

Cum itaque præsentium literarum argumentum totum sit de jejunio, quod tempore Quadragesimæ, veteri Ecclesiæ instituto, ac lege fidelibus indicitur; supervacaneum ducimus longam orationem conficere de Quadragesimæ institutione, et Patrum, et Conciliorum omnes super hac re in medium proferre auctoritates. Difficile id quidem nobis parum videretur, sed potius alienum, et nullo modo consentaneum vobis, quos doctrinæ laude, Canonum, et sacræ historiæ cognitione præstantes arbitramur. Porro ad scribendas has literas adducti fuimus gravissimis illis verbis Trid. Syn., quæ *sess.* 25. *de Ref.* præcipit Episcopis omne studium impendere, ut fideles ipsorum curæ traditi magna religione perficiant ea, quæ a sacris Canonibus præscribuntur: *Ut illis omnibus, et iis præcipue sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, et jejunia.*

Ubi primum Bononiensem Ecclesiam administrandam suscepimus (ad quam beneficio Clementis XII. fel. record. ab Sede Anconitana translati

fuimus), Mandatum evulgavimus (quod Libro primo Institutionum nostrarum pro viris ecclesiasticis decimoquinto loco continetur). In illo plures difficultates indicavimus, ob quas minime solvendos jejunii legibus putabamus illos, qui ob legitimam causam, et legitima prius auctoritate interposita, quadragesimæ abstinentiam non observarent, minime, inquam, solvendos a jejunio, ita ut liceret ipsis quolibet die mensam bis instituere, non unica vice, vespertina superaddita refectione, quæ permitti jejunantibus consuevit. Tandem in hac Pontificia Sede collocati, rem totam in examen iterum revocavimus, et præstantissimis quoque viris demandavimus ipsam diligenter, accurateque perpendere, ac suas deinde opiniones nobis exponere. His peractis, hujusmodi controversiæ finem tribuere constituimus, illudque decrevimus, ne ulla in posterum, sive peculiaris, sive generalis pro aliqua Civitate, vel Oppido concedatur facultas adhibendi carnes ad mensam tempore jejunii, vel Quadragesimæ, nisi conditio servandi jejunii, sive unius comestionis interponatur; et illud quoque monitum addatur nequaquam licere mensam eamdem carne, ac piscibus instruere. Equidem declinatis hac ratione nimium implicatis quæstionibus, existimavimus unicam singulis diebus comestionem inducere illis etiam, qui carnibus uti, cum jejunium indicitur, rite obtinuerunt: et pravam illam consuetudinem, quæ apud multos jam nimis invaluerat, penitus evellere, afferendi nempe carnes in mensam cum piscibus, postquam ipsi Quadragesimalis abstinentiæ præcepto soluti fuerint, ob eam potissimum causam, quod grave detrimentum saluti ab esu piscium accipiant.

Hæc apertissime constant ex nostris Apostolicis Literis, quas in forma Brevis dedimus ad omnes

Episcopos orbis Catholici anno 1741. quarum primæ incipiunt, *Non ambigimus*; alteræ vero, *In suprema*. Nos profecto nulli unquam elargiti sumus vesci carnibus, cum tempus Quadragesimæ, sive aliud jejunium præcipitur, nisi indicta, scriptaque conditione, quam superius commemoravimus. Maximam pariter lætitiam percepimus, cum redditæ nobis fuerunt plures Epistolæ, ac mandata vestra Literis nostris Apostolicis omnino consentanea, quibus pro virili parte contendistis adducere populos vobis subjectos, ut propositam in illis disciplinam pie servarent.

Interim promulgatis iisdem Apostolicis Literis, quas paulo ante nominavimus, plures cavillationes excogitatæ sunt a nonnullis, uti nos antea facili conjectura suspicati fuimus. Plures etiam quæstiones propositæ nobis fuerint, exigui quidem ponderis, ac momenti, quemadmodum nos opinamur; cum illæ vel ipsis legis verbis, vel sensu penitus corruant, ac dissolvantur. Attamen sacro Tribunali nostræ pœnitentiariæ rerum hujusmodi conscio, ac peritissimo, easdem quæstiones expendendas commisimus, quibus omnibus plene, cumulateque, quoties opus fuit, satisfecit.

Archiepiscopus Compostellæ, in Hispaniarum Regnis primus Inquisitor, nuperrime vita functus, longam ad nos dedit Epistolam, qua plures recensebat difficultates, quæ literis nostris Apostolicis adversabantur, quominus executioni mandarentur, eo quod nonnulli Theologi in diversas opiniones, ac sententias abirent in solvendis quibusdam quæstionibus, quibus Literæ nostræ Apostolicæ causam, et occasionem præbebant; ac proinde de illis judicium nostrum exquirebat. Equidem Archiepiscopi literæ nos

gravissimis, ac difficillimis temporibus occupatos deprehenderunt. Attamen, dum quæstiones in ipsis expositas percurrimus, visum nobis est non quidem expeti, ut iis quæstionibus responsum fieret, ipsisque solutis nullum impedimentum, sive obstaculum nostris Literis Apostolicis superesset, sed potius ut objectis cavillationibus ad optatum finem ipsæ minime adducerentur. Accedit etiam, quod Epistola Archiepiscopi multis argumentationibus, et obscuris vocibus redundabat: quamobrem, licet plures hortarentur, ne ullum Archiepiscopo responsum redderemus; illi tamen satisfecimus, res præcipuas ex ejus literis delibantes, et quæstiones omnes ad certum numerum redigentes. Primum nostris occupationibus tribuendum testati sumus, quod tarde ipsi responsum daremus: ejus studium commendavimus, et etiam magnopere probavimus, quod anceps, ac dubius ad hanc sanctam Sedem confugerit, ut consilium exposceret. Deinde prolatis quæstionibus satisfacere non prætermisimus, illum tamen monentes de instituto Summorum Pontificum, qui leges condere solent, disciplinam decernere, neque ullam habere rationem illorum, qui dubitandi causas objiciunt, ut quæ constituta sunt, perturbent, ac evertant.

Vix redditis Literis, Archiepiscopus paulo post vitæ cursum absolvit: itaque non immerito suspicamur, responsa nostra, quæ literis continebantur, haud cognita fuisse, et perspecta illis, qui quæstiones excitaverant. Post hæc alii pariter ex Hispanis Episcopi nonnullas ex iisdem quæstionibus nobis proposuerunt; quare iisdem responsis usi sumus, quæ tradita prius Archiepiscopo Compostellæ a nobis fuerant. Non defuerunt etiam præstantes inter Italos Theologi,

qui Literas nostras Apostolicas datas anno 1741. egregiis commentariis illustrarunt: idem contigit Responso, quod fecimus Archiepiscopo Compostellæ *die* 8. *Julii anno* 1744. quod sane integrum suis libris præfigendum curaverunt. Atque quoniam libri ejusmodi ad vos fortasse nondum pervenerunt, vel curis aliis distenti illos percurrere minime potuistis, his Literis Encyclicis adjungimus illas pariter, quas (ut dictum sæpius est) ad Archiepiscopum Compostellæ jam pridem scripsimus, ut quæ disciplina vestris in Diœcesibus tenenda sit, plane cognoscatis, ac ne vos deterreant difficultates, si quæ a captiosis hominibus concitentur.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Compostellæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Si Fraternitas tua secum reputabit, quot gravissimis, et maximis curis propemodum obruamur, quantumque, hoc præsertim difficillimo tempore, prorsus nos teneat imposita tenuitati nostræ sollicitudo omnium Ecclesiarum, non sane mirabitur, tamdiu sibi procrastinatum fuisse responsum ad eas literas, quibus Apostolica auctoritate dissolvendas rogasti obortas in Hispania disputationes aliquas e duabus nostris Epistolis ad omnes Episcopos superioris anni 1741. 30. *Maji*, *et* 22. *Augusti*, *quibus intra legitimos fines coërcuimus invalescentem ecclesiastici jejunii relaxationem. Potius tibi in mentem veniet cogitare de singulari nostro in religiosissimam*

Hispanam Ecclesiam amore, unde nos, immensa licet rerum mole fatigatos, ad expediendum sibi in omni sua perplexitate salutis iter opem nostram præsto habet. Quamquam igitur dum prænuntiatas Constitutiones edidimus, non aliud propositum nobis fuerit, ac refrænare paucorum nimis ingenio fidentium Theologorum licentiam, qui opinionum novitate gaudent; nec otium, nec animus nobis fuerit definire quidquid subtili indagatione deduci possit ex proposita a nobis jejunandi regula: tamen eximia paterna caritate complectimur adeo observantissimos Romanæ Sedis Hispanos, tantique facimus obsecrationes tuas, ut occurrere anxietati vestræ libenter adjecerimus animum, et nos ipsi quæstiones abs te propositas dirimendas constituerimus. Sic autem se habent.

I. *Utrum, quæ in antedictis nostris literis in forma Brevis de unica comestione, et de epulis non permiscendis præscribuntur, sub gravi etiam præcepto prohibeantur?*

Respondemus: *Concedentes facultatem vescendi carnibus tempore vetito, sub gravi teneri easdem facultates non aliter dare, quam geminis hisce adjectis conditionibus, videlicet unicæ in diem comestionis, et non permiscendarum epularum. Eos vero qui hujusmodi facultatibus utuntur, sub gravi ad binas ipsas conditiones implendas obligari.*

II. *An ii, quibus concessum est vesci carnibus, possint in vespertina refectiuncula ea quantitate carnis vesci, quæ jejunantibus permittitur?*

Respondemus: *Non licere, sed opus habere, eo cibo, eaque uti portione, quibus utuntur homines jejunantes rectæ meticulosæ conscientiæ.*

III. *An qui jejunii tempore vesci carnibus permittuntur, et unica comessatione uti debent, ho-*

ram jejunantibus præscriptam servare opus habeant? Edicimus, *observandam iis esse.*

IV. *Quænam sint epulæ licitæ, quæ vetantur cum interdictis conjungi?*

Respondemus: *Epulas licitas pro iis, quibus permissum est carnes comedere, esse carnes ipsas: epulas interdictas esse pisces, adeoque utrumque simul adhiberi non posse. Piscibus tamen edendis non interdicuntur ii, quibus datur tantum facultas adhibendi ova, et lacticinia.*

V. *An præceptum de utroque epularum genere non miscendo, dies quoque Dominicos quadragesimales complectatur?* Affirmatur, *complecti.*

VI. *Utrum hæc lex ad eos quoque pertineat, qui ex Bulla Cruciatæ edere possunt ova, et lacticinia?*

Rescribimus: *Nihil in prænunciatis nostris Apostolicis Literis statutum esse, quod respiciat gratiosum Cruciatæ Diploma. Quare qui eo gaudent, illius tenorem stricte, et considerate perpendant, ex ejusque sententia se gerant. Caveant autem, ne inani quapiam excusatione sese solutos esse arbitrentur præscriptis ibi legibus.*

VII. *Utrum memorata duo præcepta urgeant extra quadragesimam?*

Respondetur: *Urgere extra quadragesimam utrumque præceptum: illud scilicet unicæ comestionis cum reliquis legibus in secundo, et tertio ad hæc postulata responso expressis: et alterum non permiscendi epulas licitas cum interdictis, ut in quarto postulato definitum est.*

Habes, Venerabilis Frater, penitus explicatum quidquid apud vos ex nostris sæpius nuncupatis Apostolicis Literis dubitationem attulisse scribis. Qua quidem in re laudavimus consilium tuum interrogandæ supremæ Romanæ sedis, ut libero, et non vacillanti gressu ad oves sana doctrina imbuendas incedere Pastores queant: in istoque tuo

suscepto consilio agnovimus Hispanam religionem, nihil sibi tutum, nisi e divi Petri Cathedra acceptum reputantem; qua splentidissima gloria tantum nomen, et incorruptæ fidei fructum Hispania sibi peperit. Cavendum autem vobis est (idque plurimum ad te pertinet, qui illustris Archiepiscopi, et Inquisitoris geris præcipuum munus) ne in expendendis Apostolicæ Sedis Constitutionibus præ nimia exhauriendi argumenti sollicitudine nullus fiat disserendi, ambigendique modus. Sedula deinde opera conferenda, ut istiusmodi dubia, quæ facile, pro ingeniorum varietate, disputando emergunt, penitus inter vos dirimantur, ne diuturna unquam disceptatione fluctuent animi; præsertim cum Constitutiones ipsæ Apostolicæ scopum, quo tendunt, aperte demonstrent, et illuc prompte dirigi possit quidquid dubitando interturbare videatur. Id si animadvertissent qui de præsenti negotio plura dubitarunt, nodum sibi exolvissent. Pateat enim, nihil nobis in animo fuisse, quam cohibere vivida nonnullorum Theologorum ingenia, qui nimium sani jejunii fines prætergressi, et non parum obliti, illud ad retinendum in officio corpus divinitus institutum, hosti huic spiritus infensissimo blandiebantur. Statim siquidem comperissent quid in propositis quæstionibus constituendum esset, nec sibi molestiam exhibuissent, nec nobis, quos gravissimæ undique circumstant curæ, non parum temporis occupassent, quod tamen pro singulari nostro in vestram gentem studio, atque amore libenter impendimus ad rectum vobis iter monstrandum; in posterum simul præcaventes, quomodo in hujusmodi quæstionibus firmare gressus vestros in promtu sit. Reliquum est, Venerabilis Frater, ut tibi, quod facimus ex animo, præcipue benevolentiæ nostræ pignus Apostolicam Benedictio-

nem peramanter impertiamur. Datum etc. 8. *Julii* 1744.

Cum hæc ita se habeant, satis muneri nostro fecisse videmur, ne illi (quibus licet carnes edere (cum jejunium tempore quadragesimæ, vel extra quadragesimam fidelibus præscribitur, unius comestionis limites excedant, ac ne piscibus simul, et carnibus parari sibi mensam patiantur, neve cavillationes perscrutentur, ut legi tenebras offundant. Pauca tamen adhuc supersunt, quæ remedium a nobis deposcunt.

Siquidem advertimus jam multis abhinc annis non solum plures in qualibet Italiæ urbe vestra auctoritate dissolvi a quadragesimali abstinentia, sed etiam magno studio contenditis, ut universam Civitatem, totamque Diœcesim eadem abstinentia liberemus. Hinc factum est, ut in quibusdam civitatibus, ac Diœcesibus jam per multos annos fideles universi absque ullo discrimine carnibus per quadragesimam utantur. Id quidem maximam nobis affert sollicitudinem, eo quod deprehendimus certis testimoniis in quibusdam Regionibus septemtrionis toto quadragesimæ cursu lactis, et ovorum usum libere permitti; quia per plures annos eamdem facultatem petierint, et a Sede Apostolica consecuti fuerint: quamobrem illi populi sibi in animum induxerunt, non esse rursus ad Pontificem confugiendum pro hujusmodi facultate impetranda, sed priores concessiones singulis annis acceptas sufficere, ut lactis, et ovorum consuetudo per quadragesimam comprobetur. Præterea maximi facienda esse ducimus ea verba *Trid. Conc. sess.* 25. *cap.* 18. *de Reform. Sicuti publice expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius, evenientibus casibus, et necessitatibus pro communi utilitate satisfiat: sic frequentius Legem solvere, exemploque potius, quam certo personarum, rerumque*

delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire.

In Literis nostris Apostolicis, quas anno 1741. ad omnes Catholicos Episcopos dedimus, huic corruptelæ viam præcludere cogitavimus ea ratione, illisque verbis, quæ rursum hic subjicimus: *Debitum igitur paternæ uniuscuiusque vestrum sedulitatis, et caritatis officium jure postulat, ut omnibus notum faciatis, et annuntietis, nemini quidem sine legitima causa; et de utriusque Medici consilio, multitudini vero, veluti populo, aut civitati, aut genti indiscriminatim integræ, nonnisi gravissima, et urgente necessitate, et in casibus per sacra Canonum statuta præscriptis, cum debita Apostolicæ hujus sanctæ Sedis reverentia a quadragesimali jejunio dispensationem, toties quoties opus fuerit concedendam, nec audacter, fidenterque usurpandam, nec superbe, et arroganter ab Ecclesia, sicut alibi in more positum esse accipimus, esse postulandam.*

Porro nos hanc normam secuti sumus, cum multitudinem, veluti populum, aut civitatem integram quadragesimali abstinentia immunem declaravimus. In primis loci Episcopus id postulare a nobis debuit, ac de gravissima, urgentique necessitate suum testimonium interponere. Deinde carnes minime permissæ fuerunt, si lactis, et ovorum usus satis esse videretur. Tum vero facultas edendi carnes tribui solum consuevit, cum interposito Episcopi testimonio id omnino necessarium judicaretur; nec sufficiens necessitati remedium afferri constaret, si ova solum, et lacticinia concederentur. Quoties autem abstinentia quadragesimæ nostra auctoritate soluta fuit, certos tamen dies præscripsimus, quibus integra abstinentia servaretur, nempe diem Cinerum, dies

quatuor temporum, vigilias præcepto obeundas, dies majoris hebdomadæ a Dominica Palmarum. Quandoque recensuimus etiam totam hebdomadam Cinerum: aliquando etiam indiximus abstinentiam feriis sextis, ac sabbatis, etiam facultas a nobis tradita lactis, et ovorum usum solum complecteretur. Postremo eam conditionem semper addidimus, ne jejunii lex unius per diem comestionis ullo modo violaretur, ac ne simul in mensa carnes, et pisces apponerentur.

Dum rationem hujus consilii nostri serio perpendimus, haud plene acquiescimus, ob eam sollicitudinem, ac dubitationem, ne causa ab Episcopo loci prolata, quam nos legitimam credidimus, ad solvendam quadragesimæ abstinentiam, ejus naturæ fortasse non sit, quæ veram, et urgentem necessitatem contineat. Quippe illud nobis semper ante oculos propositum habuimus, ut nihil inconsulto, ac temere faciamus. Hærent pariter animo defixa sancti Bernardi verba ad Pontificem Eugenium *libro 3. de Consideratione c. 4. Facitis hoc, quia potestis: sed utrum debeatis, quæstio est, et quando*: attamen fidem præstitimus iis, quibus præstanda fuerat; Episcopis nempe locorum. Non enim alio pacto exerceri potest sollicitudo peculiarium Ecclesiarum, ac Diœcesum, nisi fides habeatur Episcopis, a quibus illæ administrantur. Sed in postremum, ut gravissimum hoc negotiorum tutius, quam fieri possit, geratur, molestum vobis non sit, animum iis advertere, quæ subjicimus.

Non ignoratis ab Innocentio III. Prædecessore nostro *Cap. Consilium, de observatione Jejuniorum*, inter causas legitimas solvendi abstinentiam a carnibus jejunii tempore recenseri veram, et existentem reipsa ægritudinem: *Præterea, de illis, qui in quadragesima, vel in aliis jejuniis*

sollemnibus infirmantur, et petant sibi esum carnium indulgeri, respondemus : quod, cum non subjaceat legi necessitas, desiderium infirmorum, cum urgens necessitas exigit, supportare potes, et debes, ut majus periculum in eis evitetur. Item statuerant multo ante Innocentium III. Patres octavi Concilii Toletani *Can.* 9. quod anno 653. celebratum fuit: *Quisque absque inevitabili necessitate, atque fragilitatis evidentis languore, seu etiam ætatis impossibilitate, diebus quadragesimæ esum carnium præsumpserit attentare, non solum erit reus Resurrectionis dominicæ, verum etiam alienus ab ejusdem diei sancta Communione . . . . . Illi vero, quos aut ætas incurvat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat, non ante prohibita violare præsumant, quam a Sacerdote permissum accipiant.*

Non est, qui non intelligat hujusmodi casus satis esse, ut aliqui a jejunii legibus, et abstinentia immunes existimentur, non autem, ut populus, vel integra civitas idem privilegium obtineat. Quis enim sibi persuadere possit, cives universos alicujus Urbis, vel Diœcesis eodem tempore gravissimo morbo teneri, vel in eodem discrimine versari omnes, ut periculosam ægritudinem contrahant? Nisi forte eos morbos intelligamus, qui ab aëris intemperie, vel infectione promanant, de quibus paulo post verba faciemus. Quis credat unquam populum universum alicujus Diœcesis, vel communi languore penitus extenuatum, vel extrema senectute confectum?

Neque vero causa sufficiens habenda est, ut aliqua civitas, vel populus abstinentia quadragesimali liberetur, ipsique carnes permittantur, si forte pisces, vel ova caro pretio vendantur. Sicut enim urbes habent egenos cives, ita

etiam opulentos, e quibus etiam alii vitæ sustentationem labore, ac sudore sibi comparant, alii vero patrimonio, ac divitiis satis superque abundant. Itaque, si pro emendis piscibus grave pretium solvendum sit, id quidem egenis civibus, non vero divitibus suffragatur. Id asserunt etiam nonnulli Theologi haud severioris disciplinæ, quorum sententiam recensuimus Capite nono libri tertii nostrarum Institutionum, quas Bononiæ Typis impressimus.

Illud etiam inane commentum prorsus existimari debet, solvendas esse abstinentia quadragesimæ Civitates, vel Diœceses, ubi exercitus versantur, eo quod milites in iis locis permanentes abstinentiæ leges minime observant. Id potius animos civium inflammare deberet ad jejunium rite, religioseque suscipiendum, ut nempe milites tanta virtute temperantiæ permoti ipsorum exemplum sequantur. Illud solum pro legitima causa in medium proferri potest, copias militum tantam afferre civitati penuriam herbarum, atque olei, licet quadragesimæ jejunio non obtempereut, ut harum rerum pretia summopere augeantur. Tunc autem eadem statuenda sunt, quæ paulo ante diximus, cum pisces, et ova cariori pretio comparantur. Igitur peculiares morbi, quamvis frequentes, in posterum pro causa solvendæ abstinentiæ non adducantur, nisi forte civibus universis iidem morbi communes habeantur ob aliquam aëris corruptionem; neque in posterum herbarum, olei, piscium, et ovorum pretia tanti ponderis esse censeantur, ut omnis civitas, vel Diœcesis ab instituto quadragesimæ jejunio, ac temperantia liberati contendat. Quod si veras, ac legitimas a nobis causas ad hanc facultatem obtinendam expetitis, duas potissimum percensebimus, quarum prima ex jure ca-

nonico, altera vero ab ipsa rerum magistra experientia deprompta est.

Innocentius III. quem superius nominavimus, *eodem c. Consilium, de observatione jejuniorum*, Archiepiscopo Bracarensi postulanti, qua pœna plectendos judicaret illos, qui tempore quadragesimæ a carnibus non abstinuerant ob summam rerum caritatem, et angustiam, itaut plures fame enecarentur, respondit his verbis: *Cum autem quæsieris, quæ sit illis pœnitentia injungenda, qui diebus quadragesimalibus, tempore quo tantæ famis inedia ingruebat, quod magna pars populi propter inopiam annonæ periret, carnes comedere sunt coacti; respondemus, quod in tali articulo illos non credimus puniendos. Preces tamen Domino pro illis, et cum illis effundens, ne ipsis aliquatenus imputetur, quia bonarum mentium est, ibi timere culpam, ubi culpa minime reperitur.* Si quis hoc tempore Episcopus adductus exemplo Bracarensis Antistitis idem consilium peteret ab Sede Apostolica, tanquam ineptus, ac simplex haberetur, sed illo Ecclesiæ felicissimo sæculo maximi pendebatur, uti æquum est, quadragesimæ præceptum. Hinc magna severitate inquirebantur illi, qui minime paruissent, licet talis causa intercederet, ut liberi ab eodem præcepto viderentur: nec ulla ratio habebatur Virorum Principum, licet ipsorum incolumitas cum Reipublicæ felicitate conjuncta putaretur; uti nos fuse ostendimus in decima quinta nostrarum Institutionum libri primi. *Sed iis omissis, et aliis bene multis, quæ in hanc rem congeri a nobis possent; illud primum delibabimus ex responso Innocentii III. tunc quadragesimæ abstinentia solvi posse integram Civitatem, vel Diœcesim, cum reipsa non suppetunt ea, sine quibus præceptum quadragesimæ obser-*

vari nequit. Itaque si revera in aliquo loco neque oleum, neque pisces comparari possint, tunc incolis ejusdem loci permitti fas est ut lacte, et ovis utantur: si hæc autem revera deficiant, tunc carnis, salubris tamen, edendæ facultas concedetur, interposita semper jejunii servandi conditione.

Insula sancti Dominici in America Meridionali in temporalibus paret carissimo in Christo filio nostro Ludovico Galliarum Regi Christianissimo, nec ei ullus præest Episcopus. Præfectus Patrum Societatis Jesu anno 1742. a nobis quæsivit, an ex concessione sibi facta a Sede Apostolica dispensandi super esu carnium, ovorum, et lacticiniorum tempore jejuniorum, et quadragesimæ dici posset, sibi etiam datam fuisse facultatem dispensandi nedum particulares personas, sed etiam multitudinem hominum, et omnes sui districtus Incolas, quando coram Deo id expedire judicasset: habitoque responso, facultatem ei fuisse concessam dispensationem indulgendi particularibus hominibus, non autem multitudini hominum, omnibus Incolis sui districtus, pro concessione exoravit. Pro causa exposuit veneficam piscium qualitatem, exiguum piscatorum numerum, qui longe ab Insula piscantes, pisces deferebant aut fœtentes, aut corruptos ob nimios calores, paupertatem earum gentium, quæ oleum emere non poterant pro cibis quadragesimalibus necessarium, deficientiam denique oleorum, et leguminum, quæ in ea regione facile corrumpuntur, aut a vermibus consumuntur. Re subinde mature discussa coram nobis in Congregatione Generali sanctæ Romanæ, et universalis Inquisitionis *die* 12. *April. anno* 1742. habita ratione regionis nimis remotæ a qua quolibet anno impossibilis erat ad Sedem

Apostolicam recursus; indulgentes necessitati fidelium degentium in Insulis Ditionis Gallicæ in America, facultatem concessimus Præfectis Missionum illarum partium, ut in casu veræ, et ineluctabilis necessitatis, et tantum de anno in annum, præfataque vera necessitate durante, et non aliter, nec alio modo, ut possent, et valerent cum fidelibus Populis ipsorum regimini commissis dispensare super esu ovorum, et lacticiniorum, et etiam carnium tempore quadragesimali, indicta simul cum hujusmodi dispensatione observantia jejunii per unicam comestionem, oneratàque prædictorum Præfectorum conscientia, si adamussim juxta præscriptum concessa facultate usi non fuissent.

Sed jam ad experientiam deveniamus. Quindecim abhinc annis per totam fere Europam morbus invaluit, qui pectoris inflammationem inferebat, ita tamen, ut ex una Provincia in aliam hæc funesta lues promanaret. Id contigit annis 1730. 1733. 1740. Licet autem morbus ejusmodi, qui universos hominum ordines, atque ætates corripiebat, lentam solum in pectore inflammationem excitaret, tamen senibus matura jam ætate debilitatis extremam afferebat perniciem: nam ex ipso febres acutissimæ, ac mortales sequebantur. Idem morbus in periculum trahebat juniores etiam, qui paululum infirmo pectore laborarent. Postremo multorum pectora adeo labefactavit, ut gravissima deinde mala provenerint.

Alios quoque morbos hujus generis, pectoris inflammationem magno cum periculo afferentes, ægros in discrimen vitæ adduxisse Medici Scriptores luculenter testantur. *Itaque, si Medicinæ Professores acciti, monitique graviter, ut nihil a veritate alienum respondeant, unanimi consensu*

fateantur (uti nobis ipsis accidit, cum adhuc Bononiæ versaremur) morbum esse talis naturæ, qualem superius commemoravimus, ita ut nulla ætas libera, et incolumis esse queat; et affirment illis ipsis, qui inter Cives salvi; et integri numerantur, eamdem perniciem imminere; id præterea conferre plurimum ad ejusmodi luem depellendam, aut evitandam, si tum ægrotantes, tum sani a piscibus, et oleo, et quandoque pariter a lacte, et ovis abstineant; si, inquam, res ita se habeat, tum procul dubio causa sufficiens judicanda est, quæ experientiæ innititur, et quæ semper probata, et in posterum probanda videtur, ut nempe Populus, seu Civitas integra a carnibus abstinendi præcepto non teneatur.

Neque ulla difficultas removere Vos debeat a consulendis Medicis, qui præstantiores habeantur. *Cavendum pariter, ut quidquid revera senserint, scripto testari non prætermittant; quæ conditio si desit in posterum, nulla unquam facultas Civitati, aut Diœcesi carnibus, aut lacticiniis vescendi tempore quadragesimæ tribuetur: quippe id necessarium omnino videtur.* Accedit etiam, quod Medici, facilitate quadam incredibili peculiares quidem Cives a quadragesimæ præcepto liberos, et immunes decernere soleant; (de qua re gravissime monendi a vobis sunt, ne suas Animas indulgendo nimis aggravent) cum vero pro universis Civibus idem statuendum proponitur, tum se difficiles, anxios, ac sollicitos præstare nos ipsi experti sumus. Postremo si velint percurrere ea, quæ in Italia, et extra ipsam præclarissimi Auctores Medici typis evulgarunt, facile deprehendent, abstinentiam ciborumque parsimoniam ab illis magnopere commendari, discrimen inter morbos constitui, et certis ratio-

nibus ostendi, in curandis quibusdam morbis nequaquam requiri, ut jusculum, et carnes loco piscium, olei, et herbarum substituantur; in aliis vero juvare plurimum, si sublatis carnibus, cum inducitur jejunium, oleo, vel lacte ægrotantes utantur: demum advertent, quam diligenter, accurateque scribant de pectoris incommodis, cum in omnibus generatim excitantur, ne corripiantur eodem morbo, qui adhuc incolumes a communi lue supersunt.

Hæc vobis indicanda putavimus. Reliquum est, ut vos hortemur, ne tam facile suscipiatis negotium petendæ facultatis utendi carnibus, et lacticiniis tempore quadragesimæ pro universa Civitate, vel Diœcesi. Quippe abrumpenda tandem est consuetudo, ob quam jam per tot annos in quibusdam locis hæ facultates tribui consueverunt. Illud etiam experientia a vobis compertum erit, delicatis quoque, ac mollibus abstinentiam quadragesimæ nullam inferre perniciem; neque plures ob hanc causam inter ægrotos, vel mortuos recenseri. Hanc rationem, et institutum nos ipsi secuti sumus Romæ, ac Bononiæ (cujus Sedem adhuc retinemus), cum nuper quadragesimæ tempus ageretur. Si vos id quoque præstabitis, neque facile a nobis pro universa Civitate, vel Diœcesi facultatem solvendi quadragesimæ abstinentiam postulabitis, vel (si necessarium id arbitremini) non aliter, quam servatis præmissis conditionibus, dispensationis instantia ad nos deferretur, non solum ii fructus provenient, quos jam indicavimus, sed etiam repulsæ pudorem evitabitis, nosque pariter ea molestia vindicabitis, quam ferimus, dum votis vestris minime obsecundamus. Potremo vos omnes peramanter amplectimur, et Apostolicam Bene-

dictionem vobis, Populisque vestris impertimur. Datum ex Arce Castri Gandulphi die 10. Junii 1745. Pontificatus Nostri Anno quinto.

EPISTOLA ENCYCLICA IV.

Super Missarum stipendio.

QUanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missæ Sacrificium non solum omni Religionis cultu ac veneratione celebretur, verum etiam ut a tanti Sacrificii dignitate cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, importunæ atque illiberales eleemosynarum exactiones potius, quam postulationes, aliaque hujusmodi, quæ a simoniaca labe, vel certe a turpi quæstu non longe absunt, e medio tollantur, nemo est ex Catholicæ fidei cultoribus, qui ignoret. *Verum eousque tandem progressa est, sicut non sine ingenti cordis nostri mœrore undique accepimus, nonnullorum sive ecclesiasticorum, sive laicorum Virorum avaritia, quæ est idolorum servitus, ut eleemosynas quidem seu stipendia propter Missarum celebrationem juxta locorum consuetudines, vel Diœcesanarum Synodorum Sanctiones in subsidium alimentorum uniuscujusque Sacerdotis dumtaxat pro regionum opportunitatibus præscripta colligant, Missas vero celebrari curent alibi, ubi eleemosynæ seu stipendia vel consuetudine, vel Synodali lege pro singulis Missis attributa sunt minoris pretii, quam illic, ubi accipiuntur, darentur. Id quam absonum sit atque alienum ab ipsa sive expressu, sive tacita pie offerentium voluntate, omnes plane intelligunt, nec aliter existimandum est; in illa enim potius Missas esse celebrandas quisque vult, ad quam religionis, et pietatis stimu-*

lis ducens eleemosynas confert, aut in qua quispiam fortasse tumulatus est, quam in alia Ecclesia sibi prorsus ignota. Quod sane veluti mercaturis faciendis a turpis lucri cupiditate inductum non solum ab avaritiæ suspicione, et vitio, verum etiam a furti crimine, unde restitutioni subjacet; haud immune, in causa est, ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura hujusmodi venit, graviter offensi; ab eleemosynis ad celebrandas Missas amplius offerendis sese abstineant. Execrabilem hujusmodi abusum alicubi sensim irrepentem detestantes Romani Pontifices Prædecessores nostri; de consilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium Universalis Inquisitionis contra hæreticam pravitatem, tum Congregationis Cardinal. Conc. Tridentini Interpretum, *decretum voluerunt, nimirum a quolibet Sacerdote stipendio seu eleemosyna majoris pretii pro celebratione Missæ a quocumque accepta non posse alteri Sacerdoti Missam hujusmodi celebraturo stipendium seu eleemosynam minoris pretii erogari, etsi eidem Sacerdoti Missam celebranti, et consentienti se majoris pretii stipendium seu eleemosynam accepisse indicasset.* Eapropter Vos, Venerabiles Fratres in Apostolici ministerii, et sollicitudinis nostræ partem adscitos rogamus, et maximopere in Domino hortamur, ut custodientes vigilias super gregibus vestris, enitamini, ne ea pestis amplius pervagetur, sed ut penitus extinguatur. Ab avaritia enim, tamquam a radice, mala omnia germinant; quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. Avaritia quidem nulla potior contagio, quæ conceptam apud omnes Sacerdotalis dignitatis perfectionisque opinionem magis inficiat evellatque. Avaritia opibus Deum posthabere, ac servire Mammonæ docens,

efficit, ut avari hæreditatem non habeant in regno Christi, et Dei. Quod si hæc in laicis hominibus minime toleranda, atque adeo legibus coercenda, quid in ecclesiasticis viris, qui terrenis rebus nuntium miserunt, qui in sortem Domini vocati, qui Deo mancipati sunt? Quid, quod non per mundana lucra, sed per Altaris ministerium tam sordide, et cum sanctissimarum legum contemtu, et cum Sacerdotalis characteris dedecore in avaritiam præcipiti animo rapiuntur? Contendite, igitur, Venerabiles Fratres, quibus Christi ovium cura demandata est, non solum ut verbo, et exemplo præeuntes, Christi sitis bonus odor in omni loco, unde populi vestigia vestra sequantur; verum etiam ut ecclesiasticos primum, deinde laicos viros ab infectis vitiorum pascuis avertentes, per viam mandatorum Dei ad cæleste ovile currere doceatis. *Quoniam autem ita comparatum est, ut præsentis pœnæ metu salutaribus monitis facilius obtemperetur; per Edictum in vestris Diœcesibus proponendum affigendumque universis notum facite, quemcumque, qui eleemosynas seu stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines, vel Synodalia statuta exigunt, colligens, Missas, retenta sibi parte earumdem eleemosynarum seu stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alibi, ubi pro Missis celebrandis minora stipendia seu eleemosynæ tribuuntur, celebrari fecerit, laicum quidem seu secularem, præter alias arbitrio vestro irrogandas pœnas, Excommunicationis pœnam, Clericum vero sive quemcumque Sacerdotem pœnam Suspensionis ipso facto incurrere; a quibus nullus per alium, quam per nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit.* Fore autem in Do-

mino confidimus, ut unusquisque memor conditionis suæ, posthac bene consultum velit Animæ suæ, nec tam salutares leges censurasque ecclesiasticas parvipendàt. Interea Fraternitatibus vestris Apostolicam Benedictionem in populos etiam curæ vestræ commissos redundaturam peramanter impertimur. Volumus autem, ut præsentium literarum transumtis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, et extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die tricesima mensis Junii millesimo septingentesimo quadragesimo primo, Pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA ENCYCLICA V.

Super Missa Parochiali, et Conventuali.

CUM semper oblatas nobis occasiones Apostolica scripta dirigendi ad Fraternitates vestras libenter amplectimur, ut sinceræ nostræ erga vos dilectionis argumenta frequenter eluceant; tum vero majori animi alacritate idipsum præstamus quum ad excitandum Fraternitatum vestrarum zelum pro conservatione rectæ disciplinæ in Clero regimini vestro commisso; præsentibus rerum, aut temporum conditionibus commovemur. Nec enim impositum imbecillitati nostræ omnium Ecclesiarum sollicitudinis onus aliter substituere nos posse confidimus, quam si divini cultus augmentum, atque exactam ecclesiasticarum sanctionum in singulis Diœcesibus custodiam religio-

sæ vigilantium Pastorum curæ, identidem inculcando, commendemus.

Hujus porro Epistolæ ad vos scribendæ occasionem nobis atque argumentum in primis præbet onus illud, quod omnibus Animarum curam gerentibus incumbit, applicandi Missam Parochialem pro populo ipsorum curæ commisso: tum etiam applicatio Missæ Conventualis, quæ pro Benefactoribus in genere facienda est ab iis, qui Missas canunt in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, et Collegiatis; tum denique debitum psallendi, quo tenentur Canonici prædictarum Ecclesiarum Choro assistentes. Cujus quidem argumenti minime nova, sed a scriptoribus frequenter habita tractatio est; cumque ea res in hujus Almæ urbis nostræ Congregationibus, et potissimum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, cujus Secretarii munere olim in minoribus constituti multos annos perfuncti sumus, multoties discussa ac definita fuerit; quamvis earumdem Congregationum Decreta plerumque circa eam uniformia, et sibi consona prodierint, eorumque Decretorum nonnulla etiam Pontificiam Prædecessorum nostrorum approbationem, et confirmationem meruerint; minime tamen mirandum esset, eorum notitiam ad singulos quosque vestrum non adhuc pervenisse. Quapropter non modo opportunum, verum etiam necessarium duximus, Encyclicam hanc Epistolam ad vos scribere, per quam, sublata demum diversarum, in quas scriptores abierunt, opinionum varietate, constans hujus Apostolicæ Sedis sententia prædictis de rebus cuilibet innotescat; et Fraternitatibus vestris quædam veluti norma ac regula suppetat, juxta quam Synodales, aliasque vestras circa præmissa Con-

stitutiones, Ordinationes, seu Edicta, quorum publicationem vobis injungimus, dirigere valeatis. Eorum vero executionem, dum, juxta ea, quæ in præsentibus tenenda atque servanda præscribimus, omni, qua decet, sollicitudine ac vigilantia urgere studebitis, minime dubitandum vobis erit, ne statutorum vestrorum implemento obicem, aut moram afferre valeant recursus ad hujus nostræ Curiæ Tribunalia forsitans habendi; utpote quos omnino rejiciendos esse præcipimus ac jubemus: quamobrem has ipsas literas nostras in singulorum Tribunalium regestis asservari volumus, atque ad earum præscriptum tam ipsorum Tribunalium resolutiones, quam de vestris decretis, quæ ipsi præsentibus inhærentes edituri estis, judicia exigi, et conferri mandamus.

Et quidem quod nuper enunciavimus, sacrosanctum Missæ Sacrificium a Pastoribus Animarum applicari debere pro populo ipsorum curæ commisso, id veluti ex divino præcepto descendens, a sacra Tridentinà Synodo diserte exprimitur *Sess.* 23. *cap.* 1. *de Reformat.* per hæc notabilia verba: *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre.* Et quamvis minime defuerint, qui per inanes, et frivolas interpretationes hujusmodi obligationem a sancta Synodo memoratam de medio tollere, vel saltem extenuare contenderint, quum tamen relata Concilii verba satis clara, et perspicua sint, *quumque prædicta Congregatio ejusdem Concilii interpretationi privative præposita, constanter edixerit, eos, quibus Animarum cura demandata est, non modo Sacrificium Missæ celebrare, sed illius etiam fructum medium pro populo sibi commisso applicare debere, nec illud pro aliis applicare, aut pro hu-*

jusmodi applicatione eleemosynam percipere posse, quodque magis interest, quum hoc intelligentia a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus approbata fuerit, et confirmata: nihil jam amplius ulli vestrum desiderandum superest, ut eam amplecti, eidemque obsequi, necnon illius promptam executionem in vestris respective Diœcesibus omni studio procurare debeatis.

Neque nos tamen, qui, ut superius innuimus, in minoribus adhuc degentes, munus Secretarii prædictæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis plures annos obivimus, aliosque non paucos partim in Anconitanæ Cathedralis, partim in Metropolitanæ Bononiensis, patriæ nostræ dilectissimæ, quam adhuc retinemus, gubernatione assidue transegimus; non, inquam, nos latent multiplicis generis effugia, per quæ nonnulli prædictæ obligationis implementum declinare satagunt, quibusque proinde opportune a nobis est occurrendum.

Quum enim sacrum Tridentinum Concilium, ne Animarum cura negligatur, non uno in loco Episcopis mandet, ut quotiescumque opus fuerit, idoneos Vicarios cum certorum fructuum assignatione ad eamdem curam exercendam eligant ac deputent, uti videre est *in Sess.* 7. *c.* 5. *et* 7. *Sess.* 21. *cap.* 6. *Sess.* 25. *c.* 16. non raro autem eveniat, ut aliqua Ecclesia Parochiali vacante, Vicarius pariter ad implenda hujusmodi Ecclesiæ onera, usque ad novi Rectoris electionem, ab Episcopo deputari debeat, eodem Concilio Tridentino id jubente *Sess.* 24. *c.* 28. *de Reformat.* nonnulli ex hujusmodi Vicariis nituntur se ipsos a prædicta obligatione subtrahere, vel ex eo quod, habituali cura penes alium seu alios residente, ipsi actualem dumtaxat exerceant; vel quod ipsi sint ad nutum amovibiles;

vel ad breve tempus hujusmodi curæ sint addicti; ut nihil hic loquamur de Parochis Regularibus, qui a prædicta applicatione Missæ pro populo nonnumquam alienos se ostendunt. *Itaque mens nostra, et sententia est, sicuti etiam pluries a prælaudatis Congregationibus judicatum fuit ac definitum, quod omnes, et singuli, qui actu Animarum curam exercent, et non solum Parochi aut Vicarii seculares, verum etiam Parochi aut Vicarii regulares, uno verbo, omnes et singuli, de quibus supra dictum est, utque alii quicumque etiam specifica, et individua mentione digni, æque teneantur Missam Parochialem applicare pro populo, ut præfertur, ipsorum commisso.*

Nonnulli vero ad evitandum hujusmodi obligationis implementum allegare solent, congruos sibi Parochiæ suæ redditus non suppetere; alii denique ad inveteratam consuetudinem confugiunt, sustinentes id neque sibi, neque decessoribus suis, per longum tempus, quod immemorabile affirmant, unquam in usu fuisse. *Nos autem ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii resolutiones nostram approbationem, et confirmationem extendimus; et quatenus opus sit, auctoritate Apostolica iterum tenore præsentium decernimus, et declaramus, quod licet Parochi, seu alii, ut supra, Animarum curam habentes, congruis præfinitis redditibus destituuntur, et quamvis antiqua seu etiam immemorabili consuetudine in ipsorum Diœcesibus seu Parochiis obtinuerit, ut Missa pro populo non applicaretur, eadem nihilominus omnino in posterum ab ipsis debeat applicari.*

Quum tamen diximus, omnes Animarum curam habentes Missae Sacrificium pro populo sibi commisso applicare debere, non ideo statuere volui-

mus, eosdem aut quotidie, aut quotiescumque celebraverint, ad prædictam applicationem pro populo teneri. Et quidem sacrosancta Tridentina Synodus *Sess.* 25. *cap.* 14. præcipit Episcopis curare, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, et Festis sollemnibus Missarum sacra faciant, *si autem curam habuerint Animarum, tam frequenter ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent*; in pluribus autem Synodalibus Episcoporum constitutionibus novimus provide constitutos ac designatos esse dies, quibus Animarum Pastores Missas celebrare debent. At vero nos id unum in præsenti suscepimus decernendum, quando nimirum iidem pro populo celebrare, et applicare teneantur; *et quamvis compertum habeamus id, quod alias a Congregatione Concilii responsum fuit, Parochum nempe pinguibus redditibus dotatum quotidie pro populo celebrare, et applicare debere; eum vero qui uberioribus hujusmodi redditibus non gaudeat, festivis tantum diebus id ipsum præstare teneri:* quum tamen pariter nobis perspectæ sint tum controversiæ super hoc ipso exortæ, nimirum ad quam summam pertingere debeant Ecclesiæ Parochialis proventus, ut pingues, et uberes appellari possint: quoniam pingues minime habendi sunt redditus, etiam copiosi, quibus tamen multiplicia, et gravia sint onera adnexa; tum etiam multorum querelæ adversus hujusmodi decretum, tamquam plus æquo rigidum, excitatæ, nobis innotescant: *Idcirco opportunum censemus Fraternitatibus vestris declarare, nobis abunde satisfactum fore, vobisque proinde satis esse posse, dum ii, qui Animarum curam exercent, Sacrificium Missæ pro populo celebrent atque applicent in Dominicis aliisque per annum diebus Festis de præcepto*; quum prædicti Dominici, aliique Festi

dies si sint, in quibus juxta præceptum Concilii Tridentini *Sess.* 5. *c.* 2. *et Sess.* 25. *c.* 4. quilibet Animarum curæ præpositus populum sibi commissum salutaribus verbis pascere debet, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; iidemque sint dies, de quibus eadem sancta Synodus statuit, ut *moneat Episcopus populum diligenter teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum verbum Dei;* et quibus Parochi subditos suos in Doctrina erudire debent, juxta id quod a prædicto Concilio in *citat. Cap.* 4. Episcopis præcipitur, ut nempe *saltem Dominicis et aliis festivis diebus pueros in singulis Parochiis, fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum, et parentes, diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curent.*

Et quia in nonnullis Diœcesibus numerus dierum Festorum de præcepto, de Apostolica nostra auctoritate et consensu, eatenus est imminutus, ut nempe in aliquibus Festis Christifideles et Missam audire, et ab operibus servilibus abstinere debeant; in aliis vero populo permissum sit opera servilia exercere, firma remanente obligatione audiendi Missæ Sacrificium; nos, ut obortæ jam dubitationes circa onus applicationis Missæ Parochialis in hujusmodi diebus Festis, penitus eliminentur, *statuimus, et declaramus, quod etiam iisdem Festis diebus, quibus populus Missæ interesse debet, et servilibus operibus vacare potest, omnes Animarum curam gerentes Missam pro populo celebrare teneantur.*

Quia vero propria nonnumquam experientia satis aguovimus, aliquos esse Parochos adeo pauperes, ut fere ex eleemosynis, quas a fidelibus pro Missarum celebratione accipiunt, vivere cogantur; eos vero qui, Ecclesia Parochiali vacan-

te, ad Animarum curam exercendam, sub Vicarii, seu OEconomi nomine, deputantur, aliquibus in locis adeo illiberaliter tractari, ut exigui redditus ipsis constituti, et pauca incerta emolumenta eisdem obvenientia, ægre ad eorum vitæ necessaria sufficiant, quod iis quique non raro evenire solet, qui in aliquibus Ecclesiis, habituali cura apud alios manente, actuali tantum exercitio sunt addicti, proindeque cum istis, severe nimis agi videretur, si diebus festis, quibus potissimum hujusmodi occasio se offert; eisdem vetitum esset eleemosynam pro applicatione Missæ recipere: *Idcirco nos tam istorum, quam illorum inopiam summopere miserantes, eisdemque, quantum nobis integrum est, consulere volentes; quamvis ut supra dictum est, omnes et singuli prædicti teneantur diebus festis Missam pro populo celebrare, et applicare; attamen, quod pertinet ad prædictos Parochos egentes, unicuique vestrum facultatem concedimus, cum iis, quos revera tales esse noveritis, opportune dispensandi, ad hoc, ut, etiam diebus festis hujusmodi, eleemosynam ab aliquo offerente recipere, et pro ipso Sacrificium applicare, quatenus id ab eo requiratur, libere et licite possint et valeant: dummodo ad necessariam populi commoditatem, in ipsa Ecclesia Parochiali Missam celebrent; ea tamen adjecta conditione, ut tot Missas infra hebdomadam pro populo applicent, quot in diebus festis, infra eamdem hebdomadam occurrentibus, juxta peculiarem intentionem alterius pii benefactoris obtulerint.*

Quod autem spectat ad Vicarios, sive OEconomos Ecclesiarum vacantium, quam a sacro Tridentino Concilio *cit. Sess.* 24. *c.* 18. cuilibet Episcopo tribuatur facultas eos deputandi, et constituendi, *cum congrua, ejus arbitrio, fru-*

ctuum portionis assignatione; vestrum erit, Ven. Fratres, cum iis agere, qui vacantis Ecclesiæ fructus exigunt, *ut egenti Vicario, qui exigua hujusmodi certorum fructuum assignatione, paucisque incertis proventibus gaudeat, congruum aliquod augmentum præbeatur pro onere celebrandi, et applicandi Missam pro populo diebus festis. Quapropter pro iis locis, in quibus Ecclesiarum vacantium fructus ad commodum Cameræ nostræ Apostolicæ exigitur, opportuna Thesaurario nostro Generali mandata dirigamus, quæ iis denunciare non prætermittet peculiaribus dictorum locorum Collectoribus, cum quibus Episcopi ecclesiasticæ nostræ ditionis, ceterorumque locorum, in quibus, ut præfertur, Ecclesiarum vacantium fructus ad Cameram prædictam pertinent, officii sui partes in eum finem, de quo supra diximus, interponere debebunt.*

Ac demum, quoad illos, qui tamquam *Vicarii*, sive perpetui, sive ad tempus constituti, Animarum curam administrant, quæ apud alios habitu residet, ratione alicujus Ecclesiæ Parochialis ipsorum Ecclesiis, seu Monasteriis, Collegiis, aut locis Piis olim unitæ, quamvis a recol. mem. Prædecessore nostro S. Pio Papa V. præfinita fuerit certa pars fructuum hujusmodi Vicariis assignanda, prout in ipsius Constitutione, quæ incipit; *Ad exequendum*, data Kalendis Novembris anni MDLXVII. distincte statuitur: *nihilominus ubi præscripta fructuum portio, vel nullo modo, vel non integre Vicariis prædictis assignata reperiatur, vel etiam ubi ea, quæ ad normam prædictæ constitutionis eisdem fuerit attributa, minime sufficiens a vobis reputetur, propter temporum circumstantias, et signanter pro implendo onere celebrandi et applicandi Missam pro populo diebus Festis de præcepto; utendum*

vobis erit potestate, *quam fecit Episcopis Synodus Trid. Sess. 7. cap. 7. dum illorum arbitrio permisit*, *juxta temporum*, *atque injunctorum onerum rationem*, *congruam prædictis Vicariis fructuum portionem assignare*; quam ob causam nos etiam Fraternitatibus vestris, quatenus opus sit, necessarias omnes et opportunas facultates impertimur; quibuscumque appellationibus, privilegiis, aut exemptionibus, ut in eodem Concilio sancitur adversus ea, quæ salubriter a vobis constituta fuerint, minime suffragantibus.

Hæc igitur circa Missam Parochialem statuenda, et Fraternitatibus vestris denuncianda judicavimus. Indeque gradum facientes ad ea, quæ pertinent ad Missam Conventualem, neminem vestrum latere putamus sacrorum Canonum sanctiones, quibus præcipitur, ut singulis diebus in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, et Collegiatis tum Horæ Canonicæ debitis modo, et forma recitentur, tum etiam *Missa Conventualis* celebretur, quæ adeo claræ sunt, ut nulla super iis oriri possit dubitatio, eaque de re perspicue pariter, et per omnia uniformes existunt Resolutiones ab hac Congregatione Vener. Fratrum nostrorum Concilii Tridentini Interpretum repetitis vicibus emanatæ, quas omnes Apostolica auctoritate nostra confirmamus, et approbamus, earum executionem vobis enixe inculcantes, *ut scilicet Missa Conventualis quæ singulis diebus canitur a Clero prædictarum Ecclesiarum pro earumdem Benefactoribus in genere quotidie applicetur*: eodem prorsus modo, quo Missam Parochialem ab iis qui curam Animarum gerunt, pro populo sibi commisso, singulis saltem diebus festis de præcepto, applicari debere superius declaravimus. *Itaque date operam*, *ut falsam quorundam opinionem eliminetis*, *quam*

in aliquibus Ecclesiis ejusmodi, sive dolo malo, sive per errorem invectam esse novimus: quod nempe dum Missa Conventualis pro certo aliquo Ecclesiæ benefactore, vel grati animi ergo, vel ex vi oneris impositi celebratur, et applicatur, satis impletum censeatur debitum applicationis Missæ Conventualis. Etenim hujusmodi debitum non quidem respicit singulares aliquos Benefactores, sed Benefactores in genere cujuslibet Ecclesiæ, cujus servitio addicti sunt quicumque in eadem sive Dignitates, sive Canonicatus, sive Mansionariatus, sive Beneficia Choralia obtinent, et Missam Conventualem suis respective vicibus celebrent.

Neque minus improbandam noveritis aliorum sententiam, qui satis putant supradictam obligationem impletam esse, dum in eorum Ecclesiis pro Benefactoribus in genere aliquæ interdum preces fiunt, vel anniversaria statis diebus Sacrificia pro illis peraguntur. Nemo enim id sibi arrogare debet, ut impositæ obligationi alia ratione satisfacere possit, quam ea, quæ a lege ecclesiastica multoties præscripta fuit; nimirum Missam Conventualem singulis diebus pro Benefactoribus celebrando, eamdemque pro illis in genere applicando.

Profecto non solum prioribus Ecclesiæ sæculis, verum etiam temporibus haud longe a nostra ætate remotis (quod vos ex historia Ecclesiæ didicisse non dubitamus) servabatur olim in singulis Ecclesiis series accurata omnium, et singulorum, quorum liberalitate unaquæque aucta fuerat, eorumque nomina sacris Diptychis; sic enim vocabantur; ideo consignata erant, ut eorumdem recordatio numquam interiret, utque pro iis tum preces funderentur, tum etiam Missæ Sacrificium offerretur, quam ob causam etiam

prædictus Catalogus in plerisque Ecclesiis ob oculos Præsbyteri celebrantis apponi consuevit, licet iidem pii Benefactores in suis donationibus nihil penitus pro se pacti essent, sed tantummodo pro peccatorum suorum remissione se bona sua Deo offerre declarassent. Ecclesiarum siquidem Præsules preces pro iis imperandas esse duxerunt: quamvis illi propria bona offerentes ne verbum quidem ea de re fecissent. Sacrorum hujusmodi Diptychorum usus sensim defecit, ob idque in oblivione jacent alicubi compluriuma benefactorum nomina. At non idcirco fas est usum, et disciplinam orandi pro iis, et Sacrificium Missæ pro illis offerendi. Atque inde præceptum applicandi Missam Conventualem pro Benefactoribus in genere, originem atque rationem desumit.

Quemadmodum vero, loquendo de Missa Parochiali, superius dictum est, varias excusationes afferri solere, ad declinandam illius applicationem pro populo diebus festis de præcepto, ita pariter usuvenit quoad applicationem quotidianam Missæ Conventualis pro Benefactoribus in genere. Ut autem superiores illæ, sic etiam hæ posteriores, provide e medio sublatæ fuerunt per opportunas Congregationis Concilii Tridentini resolutiones, quas proinde in his etiam auctoritate nostra approbamus, et confirmamus.

Nonnulli siquidem obtentu *contrariæ consuetudinis*, etiam immemorabilis, in propria Ecclesia vigentis, se ab hujusmodi onere eximi posse sibi persuaserunt. *Verum jam pluries responsum fuit; hujusmodi consuetudinem, licet immemorabilem, quæ potius abusus, et corruptela dicenda est, nemini suffragari.* Alii a Missa pro Benefactoribus in genere applicanda se excusatos voluissent, ex eo quod alio quopiam Missarum onere obstricti

inveniantur, vel ratione proprii Canonicatus, aut alterius Beneficii ecclesiastici, quod insimul cum Canonicali præbenda obtinent; vel quia, præter munus Canonici, seu Beneficiati, aut Mansionarii in Ecclesia Cathedrali seu Collegiata, quum etiam in eadem, vel in alia Ecclesia Parochialem curam exerceant, dum Missam Conventualem canunt diebus festis de præcepto, debent pro populo sibi commisso eam applicare: ac proinde nequeunt eamdem pro Ecclesiæ Benefactoribus specialiter offerre. Sed his quoque obviam itum est, jubendo *singulis prædictis, ut Missam Conventualem, quam canunt, pro Ecclesiæ Benefactoribus in genere applicent, pro aliis vero pro quibus ipsi peculiariter Missam applicare tenentur, alterum substituant, qui ipsorum loco Missam hujusmodi celebret, applicetque.*

Aliorum pariter exceptio fuit, quod Missa Conventualis non semper a Canonicis, aut Dignitatibus celebretur, sed aliquando etiam a Beneficiatis, aut Mansionariis, quos minus æquum videtur pro Missæ celebratione omni eleemosyna carere, quæ unde desumi valeat, ignoratur. Cui tamen rei pariter consultum est, demandando, ut ea desumatur ex Massa distributionum.

Alii denique obtenderunt exiguitatem hujusmodi distributionum, quæ, ob detractam eleemosynam quotidianam pro Missa Conventuali, ad nihilum fere redactæ, vix foret, ut ab aliquo curarentur, cum magno detrimento servitii Ecclesiæ præstandi. Tridentina quidem Synodus *Sess.* 24. *cap.* 15. opportunas rationes ostendit, quibus Canonicalium Præbendarum inopiæ valeat provideri. Si vero designatam a Concilio viam, ut fere evenire solet, nequaquam iniri posse contingat,

reliquum erit ad Congregationem Concilii recursum habere: cujus erit, perspecto ex vestris relationibus rerum statu, auctoritate Apostolica Prædecessoribus nostris eidem impartita, et a nobis etiam præsentium tenore confirmata, quotidianam applicationem Missæ conventualis pro benefactoribus in genere, ut alias, ad Festos tantummodo dies reducere.

Non modo Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, et Collegiatis injunctum reperitur, ut quotidie Missa Conventualis in eisdem canatur, sed etiam in Rubricis generalibus, quarum exactissimam Fraternitatibus vestris custodiam commendamus, præscribitur, ut certis diebus non una, sed bina, atque etiam aliquando tres Missæ Conventuales uno die celebrentur. Itaque quum nuper a nobis dictum fuerit, primam Missam Conventualem quotidie pro benefactoribus in genere celebrandam, et applicandam esse; nunc expendendum superest, an earumdem Ecclesiarum Capitula Jurisdictioni vestræ respective subiecta adigere debeatis, ut alias quoque Missas, si plures, ut præfertur, celebrari contigerit, pro benefactoribus in genere similiter applicent.

Hujusmodi quæstio ab aliquibus ex vobis ecclesiastico zelo flagrantibus supradictæ Congregationi Venerabilium Fratrum nostrorum Concilii Tridentini Interpretum proposita est. Jamque ante illius propositionem compertum fuerat, alias ab eadem Congregatione responsum fuisse, concedendam esse exemptionem ab onere applicandi secundam et tertiam Missam Conventualem pro benefactoribus in genere, attenta Canonicatuum, et Beneficiorum tenuitate; ex quo inferri poterat, hujusmodi applicationis debitum manere, ubi de Ecclesiis pauperibus non ageretur. Verum quum hanc definiendæ quæstionis regulam apud prædi-

etiam Congregationem non admodum veteri observantia firmatam probe noverimus, cumque hujusce dubii solutionem eadem Congregatio nuper judicio nostro remittendam esse censuerit; *Nos ita judicamus, idque vobis tenendum indicimus, laudandos nempe, et confirmandos esse, quotquot sponte sua secundam, aut tertiam Conventualem Missam pro benefactoribus in genere applicant; qui vero idem agunt ex vi consuetudinis in ipsorum Ecclesia vigentis, iis imperandum, ut in ea consuetudine perseverent. Ubi vero id usu receptum non invenitur, liberam omnino secundæ, tertiæque Missæ Conventualis applicationem celebrantibus relinquendam esse, dummodo in commemoratione pro Defunctis, Ecclesiæ benefactorum in genere non obliviscantur.*

Huic demum Epistolæ nostræ finem imponentes, Fraternitates vestras enixe hortamur, ut maximam curam, et vigilantiam in id conferatis, ut in Ecclesiarum vestrarum choris, præter devotam celebrationem, debitamque applicationem missæ Conventualis, Horæ Canonicæ non præpropere, sed exacte, Pausa nempe interposita, et maxima, qua decet, reverentia, ac religione canantur. Equidem scimus, in aliquibus Metropolitanis, et Cathedralibus Ecclesiis, inter Canonicos eam opinionem invaluisse, ut se munus suum satis implere contendant, dum choro præsentes assistunt, licet ipsi sibi silentium imperent, neque psallentibus Beneficiatis, aut Mansionariis in cantu se adjungant. In hujusce vero opinionis confirmationem adduci ab iisdem solent inveteratæ consuetudines, statuta peculiaria aut etiam prætensa Ecclesiarum suarum Privilegia. At quum Synodus Tridentina *Sess.* 24. *cap.* 12. loquens de Dignitatibus, et Canonicis, qui choro interesse debent, unum ex eorum officiis esse dicat:

in choro ad psallendum instituto, Hymnis et Canticis Dei nomen reverenter, distincte, devoteque laudare; quumque pauca omnino sint Capitula, in quibus eo modo a Canonicis in choro assistitur, ideoque receptæ in universa Ecclesia disciplinæ paucos illos adversari dignoscatur; quum insuper opinio illa numquam in Congregatione Concilii Tridentini interpretationi præposita examinata sit, quin statim explosa fuerit, et improbata; quamvis præsumptis consuetudinibus, aliisque fundamentis, et rationibus innixa perhiberetur, Canonicis etiam Ecclesiarum Patriarchalium hujus nostræ urbis super hoc instantibus: quum denique idem judicium prolatum reperiatur a pluribus Conciliis Provincialibus, ab hac etiam Apostolica Sede approbatis, et confirmatis: nihil jam reliquum esse videtur, quominus pauciores universorum legi se accommodent. *Equidem minime nobis compertum est, quo peculiari titulo suffulti persuasum habeant unius, vel alterius Ecclesiæ Canonici, se muneri suo satisfacere per simplicem in Choro assistentiam, absque divinæ Psalmodiæ cantu. Verum nisi illis præsto sit Apostolicum non præsumptum vel abrogatum, sed legitimum ac vigens Privilegium sive Indultum, jure ac merito verendum est, ne isti, dum ita se gerunt, præbendarum ac distributionum fructus minime suos faciant; consequenterne ad eorum restitutionem teneantur.* Quapropter vestrum erit, Venerabiles Fratres, hæc omnia illis aperire, ut neque nobis, neque vobis apud divinum Judicem fraudi sit, si in hujusmodi re, quæ tanti est momenti, utpote quæ ad ipsius Dei cultum proxime spectat, abusus et corruptelas, quas arguendo, et increpando evellere debebamus, dissimulatione ac silentio nostro fovisse et confirmasse inveniamur. Interea Frater-

nitatibus vestris, quas intimo cordis affectu complectimur, Apostolicam Benedictionem amantissime impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die XIX. Augusti MDCCXLIV. Pontificatus nostri Anno quarto.

EPISTOLA ENCYCLICA VI.

Super Usura.

VIx pervenit ad aures nostras, ob novam controversiam (nempe, an quidam contractus validus judicari debeat) nonnullas per Italiam disseminari sententias, quæ sanæ doctrinæ haud consentaneæ viderentur; cum statim nostri Apostolici muneris partem esse duximus opportunum afferre remedium ne malum ejusmodi, temporis diuturnitate, ac silentio, vires magis acquireret, aditumque ipsi intercludere, ne latius serperet, et incolumes adhuc Italiæ Civitates labefactaret.

Quapropter eam rationem, consiliumque suscepimus quo Sedes Apostolica semper uti consuevit; quippe rem totam explicavimus nonnullis ex Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui sacræ Theologiæ scientia, et Canonicæ Disciplinæ studio ac peritia plurimum commendantur: accivimus etiam plures Regulares in utraque facultate præstantes, quorum aliquos ex Monachis, alios ex Ordine Mendicantium, alios demum ex Clericis regularibus selegimus: Præsulem quoque Juris utriusque laurea præditum, et in foro diu versatum adhibuimus. Diem quartam indiximus Julii, qui nuper præteriit, ut coram nobis illi omnes con-

venirent, quibus naturam totius negotii declaravimus, quod illis antea cognitum perfectumque deprehendimus.

Post hæc praecipimus, ut omni partium studio, omnique cupiditate soluti, rem totam accurate perpenderent, suasque opiniones scripto exararent; non tamen expetivimus ab ipsis, ut judicium ferrent de contractu, qui controversiæ causam initio præbuerat, cum plura documenta non suppeterent, quæ necessario ad id requirebantur; sed ut certam de usuris doctrinam constituerent, cui non mediocre detrimentum inferre videbantur ea, quæ nuper in vulgus spargi cœperunt. Jussa fecerunt universi; nam suas sententias palam declararunt in duabus Congregationibus quarum prima coram nobis habita est die 18. Julii, altera vero die prima Augusti, qui menses nuper elapsi sunt; ac demum easdem sententias Congregationis Segretario scriptas tradiderunt.

Porro hæc unanimi consensu probaverunt.

I. *Peccati genus illud, quod usura vocatur, quodque in contractu mutui propriam suam sedem, et locum habet, in eo est repositum, quod quis ex ipsomet mutuo, quod suapte natura tantumdem duntaxat reddi postulat, quantum receptum est, plus sibi reddi velit, quam est receptum; ideoque ultra sortem, lucrum aliquod, ipsius ratione mutui, sibi deberi contendat. Omne propterea hujusmodi lucrum, quod sortem superet, illicitum, et usurarium est.*

II. *Neque vero ad istam labem purgandam, ullum arcessiri subsidium poterit; vel ex eo, quod id lucrum non excedens, et nimium, sed moderatum; non magnum, sed exiguum sit: vel ex eo, quod is, a quo id lucrum solius causa mutui deposcitur, non pauper, sed dives existat; nec*

datam sibi mutuo summam relicturus otiosam, sed ad fortunas suas amplificandas, vel novis coemendis prædiis, vel quæstuosiis agitandis negotiis, ultissime sit impensurus. Contra mutui siquidem legem, quæ necessario in dati atque redditi æqualitate versatur, agere ille convincitur, quisquis eadem æqualitate semel posita, plus aliquid a quolibet, vi mutui ipsius, cui per æquale jam satis est factum, exigere adhuc non veretur: proindeque si acceperit restituendo erit obnoxius ex ejus obligatione justitiæ, quam commutativam appellant, et cujus est, in humanis contractibus æqualitatem cujusque propriam, et sancte servare, et non servatam exacte reparare.

III. *Per hæc autem nequaquam negatur, posse quandoque una cum mutui contractu quosdam alios, ut ajunt, titulos, eosdemque ipsimet universim naturæ mutui minime innatos, et intrinsecos, forte concurrere; ex quibus justa omnino legitimaque causa consurgat quiddam amplius supra sortem ex mutuo debitam rite exigendi. Neque item negatur, posse multoties pecuniam ab unoquoque suam, per alios diversæ prorsus naturæ a mutui natura contractus, recte collocari et impendi, sive ad proventus sibi annuos conquirendos, sive etiam ad licitam mercaturam, et negotiationem exercendam, honestaque indidem lucra percipienda.*

IV. *Quemadmodum vero in tot ejusmodi diversis contractuum generibus, si sua cujusque non servatur æqualitas, quidquid plus justo recipitur, minus ad usuram, (eo quod omne mutuum tam apertum, quam palliatum absit) ac certe ad aliam veram injustitiam restituendi onus pariter afferentem, spectare compertum est; ita si rite omnia peragantur, et ad justitiæ libram exigantur, dubitandum non est, quin multiplex in*

iisdem contractibus licitus modus et ratio suppetat humana commercia, et fructuosam ipsam negotiationem ad publicum commodum conservandi, ac frequentandi. Absit enim a Christianorum animis, ut per usuras, aut similes alienas injurias florere posse lucrosa commercia existiment: cum contra ex ipso Oraculo divino discamus, quod justitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum.

V. Sed illud diligenter animadvertendum est, falso sibi quemquam, et nonnisi temere persuasurum, reperiri semper, ac præsto ubique esse, vel una cum mutuo titulos alios legitimos, vel secluso etiam mutuo, contractus alios justos, quorum vel titulorum, vel contractuum præsidio, quotiescumque pecunia, frumentum, aliudve id generis alteri cuicumque creditur, toties semper licet auctuarium moderatum, ultra sortem integram salvamque, recipere. Ita si quis senserit, non modo divinis documentis, et Catholicæ Ecclesiæ de usura judicio, sed ipsi etiam humano communi sensui, ac naturali rationi procul dubio adversabitur. Neminem etiam id saltem latere potest, quod multis in casibus tenetur homo, simplici ac nudo mutuo alteri succurrere, ipso præsertim Christo Domino edocente — Volenti mutuo a te, ne avertaris —, et quod similiter multis in circumstantiis, præter unum mutuum, alteri nulli vero, justoque contractui locus esse possit. Quisquis igitur suæ conscientiæ consultum velit, inquirat prius diligenter oportet, vere ne cum mutuo justus alius titulus, vere ne justus alter a mutuo contractus occurrat, quorum beneficio, quod quærit lucrum, omnis labis expers et immune reddatur.

His verbis complectuntur, et explicant sententias suas Cardinales, ac Theologi, et viri

Canonum peritissimi, quorum consilium in hoc gravissimo negotio postulavimus. Nos quoque privatum studium nostrum conferre in eamdum causam non prætermisimus, antequam Congregationes haberentur, et quo tempore habebantur, et ipsis etiam peractis; nam præstantium virorum suffragia, quæ modo commemoravimus, diligentissime percurrimus. *Cum hæc ita sint, adprobamus, et confirmamus quæcumque in sententiis superius expositis continentur;* cum Scriptores plane omnes Theologiæ, et Canonum Professores, plura sacrarum literarum testimonia, Pontificum Decessorum nostrorum Decreta, Conciliorum, et Patrum auctoritas, ad easdem sententias comprobandas paene conspirare videantur. Insuper apertissime cognovimus Auctores, quibus contrariæ sententiæ referri debent, et eos pariter, qui illas fovent, ac tuentur, aut illis ansam, seu occasionem præbere videntur. Neque ignoramus, quanta sapientia, et gravitate defensionem veritatis susceperint Theologi finitimi illis Regionibus, ubi controversiæ ejusmodi principium habuerunt. Quare has literas Encyclicas dedimus universis Italiæ Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariis, ut hæc tibi, Venerabilis Frater, et ceteris omnibus innotescerent; et quoties Synodos celebrare, ad populum verba facere, eumque sacris doctrinis instruere contigerit, nihil omnino alienum proferatur ab iis sententiis, quas superius recensuimus. Admonemus etiam vehementer, omnem solicitudinem impendere, ne quis in vestris Diœcesibus audeat literis, aut sermonibus contrarium docere: si quis autem parere detractaverit, illum obnoxium, et subjectum declaramus pœnis per sacros Canones in eo propositis, qui mandata Apostol. contempserint ac violaverint.

De contractu autem, qui novas has controversias excitavit, nihil in præsentia statuimus; nihil etiam decernimus modo de aliis contractibus, pro quibus Theologi, et Canonum Interpretes in diversas abeunt sententias. Attamen pietatis vestræ studium, ac Religionem inflammandam existimamus, ut hæc, quæ subjicimus, executioni demandetis.

Primum gravissimis verbis populis vestris ostendite, usuræ labem ac vitium a divinis literis vehementer improbari; illud quidem varias formas atque species induere, ut fideles Christi sanguine restitutos in libertatem et gratiam, rursus in extremam ruinam præcipites impellat; quocirca si pecuniam suam collocare velint, diligenter caveant, ne cupiditate omnium malorum fonte rapiantur, sed potius ab illis, qui doctrinæ ac virtutis gloria supra ceteros efferuntur, consilium exposcant.

Secundo loco, qui viribus suis, ac sapientiæ ita confidunt, ut responsum ferre de iis quæstionibus non dubitent, (quæ tamen haud exiguam sacræ Theologiæ, et Canonum scientiam requirunt): ab extremis, quæ semper vitiosa sunt, longe se abstineant: etenim aliqui tanta severitate de iis rebus judicant, ut quamlibet utilitatem ex pecunia desumptam accusent, tanquam illicitam, et cum usura conjunctam: contra vero nonnulli indulgentes adeo, remissique sunt, ut quodcumque emolumentum ab usuræ turpitudine liberum existiment. Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant; sed priusquam responsum reddant, plures Scriptores examinent, qui magis inter ceteros prædicantur; deinde eas partes suscipiant, quas tum ratione, tum auctoritate plane confirmatas intelligent. Quod si disputatio insurgat, dum contractus aliquis in

examen adducitur, nullæ omnino contumeliæ in eos confingantur, qui contrariam sequuntur, neque illam gravibus Censuris notandam asserant, si præsertim ratione, et præstantium Virorum testimoniis minime careat: siquidem convicia, atque injuriæ vinculum Christianæ caritatis infringunt; et gravissimam populo offensionem, et scandalum præseferunt.

Tertio loco, qui ab omni usuræ labe se immunes, et integros præstare volunt, suamque pecuniam ita alteri dare, ut fructum legitimum solummodo percipiant, admonendi sunt, ut contractum instituendum antea declarent, et conditiones inserendas explicent, et quem fructum ex eadem pecunia postulent. Hæc magnopere conferunt non modo ad animi sollicitudinem et scrupulos evitandos, sed ad ipsum contractum in foro externo comprobandum: hæc etiam aditum intercludunt disputationibus, quæ non semel concitandæ sunt, ut clare pateat, utrum pecunia, quæ rite data alteri esse videtur, revera tamen palliatam usuram contineat.

Quarto loco vos hortamur, ne aditum relinquatis ineptis illorum sermonibus, qui dictitant, de usuris hoc tempore quæstionem institui, quæ solo nomine contineatur, cum ex pecunia, quæ qualibet ratione alteri conceditur, fructus ut plurimum comparetur. Etenim quam falsum id sit, et a veritate alienum, plane deprehendimus, si perpendamus naturam unius contractus ab alterius natura prorsus diversam et sejunctam esse; et ea pariter discrepare magnopere inter se, quæ a diversis inter se contractibus consequuntur. Revera discrimen apertissimum intercedit fructum inter, qui jure licito ex pecunia desumitur, ideoque potest in utroque foro retineri; ac fructum, qui ex pecunia illicite con-

ciliatur, ideoque fori utriusque judicio restituendus decernitur. Constat igitur haud inanem de usuris quæstionem hoc tempore proponi ob eam causam, quod ut plurimum ex pecunia, quæ alteri tribuitur, fructus aliquis excipiatur.

Hæc potissimum vobis indicanda censuimus, sperantes fore, ut mandatis executioni quæcumque per has literas a nobis præscribuntur: opportunis quoque remediis consulatis, uti confidimus, si forte ob hanc novam de usuris controversiam in Diœcesi vestra turbæ concitentur, vel corruptelæ ad labefactandum sanæ doctrinæ candorem, et puritatem inducantur: postremo vobis, et Gregi curæ vestræ concredito, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Novembris MDCCXLV. Pontificatus nostri anno sexto.

EPISTOLA ENCYCLICA VII.

Super Matrimoniis secretis.

SAtis vobis compertum esse non dubitamus, Venerabiles Fratres, eam semper fuisse piæ Matris Ecclesiæ vigilem curam, ut Sacramentum Matrimonii, *Magnum* ab Apostolo nuncupatum, publice, et palam a fidelibus celebretur. Quod quidem ut diligentius, quam antea factum fuerat, in posterum ab omnibus observaretur, sancta Tridentina Synodus Lateranensis Concilii sub Innocentio III. celebrati vestigiis inhærendo, præcepit, ut in posterum antequam Matrimonium contrahatur ter a proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnia publice denuntietur; deinde-

que, nullo legitimo concurrente impedimento, ad illius celebrationem in facie Ecclesiæ coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, et duobus, vel tribus testibus præsentibus rite procedatur. Voluit etiam eadem sancta Synodus, apud Parochum diligenter librum custodiri, in quo conjugum et testimonium nomine, diesque, et locus Matrimonii describantur.

Provide tamen hujusmodi leges, tanta auctoritate saluberrime institutæ, prava horum temporum conditione sensim prolabi visæ sunt, et enerves propemodum reddi, ob Matrimonia usu nimis recepta, quæ occulte adeo celebrantur, ut illorum notitia, quantum fieri potest, oblireretur, et in tenebris ignorantiæ perpetuo jaceat consepulta. In more etiam positum est, illa celebrari nullis præviis factis denunciationibus, coram solo Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia, adhibita præsentia tantum duorum testium apposite a contrahentibus advocatorum, quorum fides nemini illorum est suspecta, remque peragi sæpe extra Ecclesiam, quandoque etiam intra illam, januis tamen occlusis, vel eo temporis momento, quo semota alterius cujusvis præsentia initi Matrimonii præter Parochi, Contrahentium, testiumque personas, alios penitus effugiat.

Quantum a Sacramenti dignitate, et ab ecclesiasticarum legum præscripto occulta hæc Matrimonia, *Conscientiæ* vulgo nuncupata, ut plurimum abhorreant, satis superque conjicere quis poterit, qui mentis aciem ad exitiosos illorum effectus convertat. Hinc enim gravia ortum habent peccata, præsertim vero eorum, qui divini Judicii interminatione posthabita, priore uxore, cum qua clam contraxerunt, relicta, cum alia

spe futuri Matrimonii decepta, et in turpem secum vivendi licentiam abducta, palam contrahere promittunt. Quorumdam vero mentem ita pravæ cupiditates excæcant, ut novum contrahere secretum Matrimonium audeant post alterum secreto itidem contractum, et nondum prioris conjugis morte solutum, seseque magno scelere polygamos reddant. Alii etiam eo impudentiæ devenere, ut hujus magni Sacramenti contemtum, post primas secreto initas, alteras aut publice, aut privatim nuptias contrahendo, sese audacius polygamia pariter innodare non perhorrescant. Age vero quam gravia, quam nullo pacto ferenda ex his Matrimoniis mala oriantur. Si enim ad quamcumque Matrimonii suspicionem summovendam, virum seorsim a muliere vivere contingat, sublata est illico individua vitæ consuetudo; et contemtum est verbum Domini: *Adhærebit homo uxori suæ, et erunt duo in carne una.* Sin hæc vitæ consuetudo servetur, nemo est, qui illam criminis non arguat, et utpote detestabilem, in scandali materiam non traducat. Neque illata per scandalum dispendia rependit subsecuta celebratio occulti Matrimonii, quod in tenebris delitescit, et ab omnibus ignoratur.

Leviora quoque damna non sunt, quæ susceptæ proli irrogantur. Sæpe enim contingit, illam a parentibus, et a matre præsertim amotam, nec pie, nec liberaliter institui; sed incertis fortunæ casibus objectam relinqui; nisi etiam parentes ipsi contra naturæ leges, ausu nefario illius vitæ insidientur. Ubi vero tam immane facinus parentes deterreat, illosque ad sobolem alendam, instituendamque humanitas ipsa compellat; alia imminet liberis susceptis ex occulto Matrimonio lugenda avitarum facultatum, et bonorum ja-

cfura, pro quorum possessione assequenda quamvis clament jura sanguinis, illis tamen careant necesse est propter occulta parentum matrimonia, et ademtam legitimitatis, et filiationis probationem. Huic etiam malorum origini sunt referenda ipsa quoque secreta Matrimonia contracta a filiisfamilias contra patris juste dissentientis voluntatem, ex quibus quam gravi incommoda exoriri soleant, neminem latet. Quid plura? adeo invaluit malitia, ut quandoque in minoribus Ordinibus constituti pensiones, et beneficia, ad divinum cultum, et ecclesiastica munia instituta, etiam post initum clam Matrimonium retinuerint, sibique de mammona iniquitatis loculos miserrime comparaverint.

Deflenda hæc igitur potius uberibus lacrimis, quam latiore calamo explicanda malorum congeries, cum ex hac Apostolicæ Sedis specula omnes sibi vindicet nostræ vigilantiæ curas; temperare non possumus, quin vos ipsos, Ven. Fratres, in partem nostræ sollicitudinis evocantes, vestram pietatem, et zelum excitemus ad custodiendas vigilias noctis super grege vobis credito, quem luctuosa horum temporum conditio in discrimen adducit. Primum itaque periculi non infrequens occasio vos reddat difficiliores ad remittendum publicationes, a quibus contracturi Matrimonium sæpe per malitiosam suggestionem petunt dispensari. Quam caute, solerterque oporteat ea in re Episcopos versari, non obscura vobis a Concilio Tridentino exhibentur argumenta. Si enim (ait eadem sancta Synodus) probabilius fuerit suspicio Matrimonium malitiose impediri posse, si præcesserint denunciationes; tunc vel una tantum denunciatio fiat, vel saltem Parocho, et duobus testibus præsentibus Matrimonium celebretur, et deinde ante illius consummationem denunciatio-

nes in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur. Præterea licet Episcopo relictum sit omnimode super denunciationibus dispensare, hæc tamen facultas, non a sola dispensantis voluntate pendet, sed a Tridentino coercetur arctis prudentiæ, discretique arbitrii legibus; quod idem est, ac legitimam causam dispensationis requirere.

Parem quoque, imo fortasse majorem vigilantiam necesse est a vobis adhiberi, ne post remissas denunciationis celebretur Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote ab ipso Parocho, vel a vobis deputato, præsentibus duobus, vel tribus testibus confidentibus, ne ulla celebrationis notitia, vel rumor oriatur. Id enim ut ad præscriptum sacrorum Canorum licite fieri possit, non satis est obvia quævis, et vulgaris causa, sed gravis, urgens, et urgentissima requiritur. A sacro nostræ Pœnitentiariæ tribunali, eo potissimum casu fit potestas ita celebrandi Matrimonium, quo vir, et femina in figura Matrimonii publice degentes, et de quibus nulla viget criminis suspicio, in occulto tamen concubinatu perseverent; facile enim quisque conjiciet, quam absonum esset, eos, a statu damnationis per gratiam Sacramenti revocandos, ad publice contrahendum Matrimonium præviis denunciationibus compelli. Hanc vero praxim vobis duximus proponendam, non quia dispensatio præmissa casui solum congruat, cum alii similes, et fortasse urgentiores esse possint, in quibus dispensari expediat; sed quia vestri pastoralis officii partes versari debent in sedulo investiganda legitima, et urgenti causa dispensationis, ne matrimonia occulte celebrata luctuosos habeant exitus, quo intimo cordis mærore recensuimus.

Hunc porro in scopum vos hortamur, et im-

pense admonemus, ut personarum matrimonium secreto contrahere petentium diligens fiat a vobis inquisitio: an scilicet ejus qualitatis, gradus, et conditionis sint, quæ id probe exposcant, an sint sui, vel alieni juris; an filiifamilias, quorum nuptiæ patri juste dissentienti sint invisæ; ab Episcopali etenim, quod geritis, munere nimium esset alienum, facilem præberi filio inobedientiæ occasionem; an res sit de personis ecclesiasticis, licet in minoribus Ordinibus constitutis, pensiones, et beneficia ecclesiastica obtinentibus, ut detestabilis illorum retentio in statu uxorato congruis remediis postea compescatur. Potissimum vero curet vestra sollicitudo, antequam secreti matrimonii licentia concedatur, quod contrahentes clara, et indubia, et a quavis fraude immunia exhibeant documenta status liberi, ad avertendum ab iis, qui improbi sunt ingenii, polygamiæ periculum.

Quod attinet ad ministrum secreti matrimonii, volumus ad id munus deputari Parochum alterius ex contrahentibus, quem notitia personarum, experientia, et diuturnus rerum usus quovis Sacerdote extraneo peritiorem effecisse præsumuntur. Si quæ tamen vobis occurrant circumstantiæ, quæ alium Sacerdotem loco Parochi exposcere videantur; gravi impellente causa, is Sacerdos a vobis eligatur, qui probitate, et doctrina, et obeundi muneris peritia commendetur. Uni tamen, aut alteri Sacramenti ministro a vobis deputando districte præcipiatur, ne matrimonio intersit, nisi prius paterna caritate conjuges in Domino monuerit, sobolem procreandam regenerari quamprimum oportere sacro Baptismatis lavacro; ac Christo Judici districtam reddituros esse rationem, nisi filios ut legitimos agnoverint, eosque pietate, bonisque moribus

imbuerint, et frui patientur bonis temporalibus, a majoribus in supremis tabulis relictis, vel provida legum auctoritate delatis.

Celebrato autem matrimonio, indilate a Parocho, vel alio Sacerdote, coram quo initum est, exhibeatur Episcopo illius scriptum documentum, cum nota loci, et temporis, testiumque, qui celebrationi interfuerunt. Vestrum erit postea diligenter incumbere, quod ad perennem gestæ rei memoriam præfatum documentum fideliter transcribatur in libro prorsus distincto ab altero, in quo matrimonia publice contracta de more adnotantur. Hujusmodi liber pro matrimoniis secretis apposite compactus, clausus, et sigillis obsignatus, in vestra Episcopali Cancellaria caute erit custodiendus: et eo tantum casu resignari, et aperiri vestra accedente licentia patiemini, quo alia id genus matrimonia describi oporteat, vel id sibi vindicet justitiæ administrandæ necessitas, vel demum aliquod quod documentum ab eo exposcant verum interesse habentes, quibus probationum aliunde petendarum non suppetit copia: sedulo tamen animadvertentes, quod, re absoluta, denuo claudatur et sigillis, ut antea, obsignetur. Fides, seu attestationes clam celebrati matrimonii a Parocho, vel Sacerdote, qui vices Parochi gessit, exarandæ, vobisque exhibendæ, transcribantur, in dicto libro, prout jacent de verbo ad verbum a persona a vobis deputanda, quæ apud omnes integritatis, probatique nominis luculentum habeat testimonium. Fides vero, et attestationes ipsæ in secretiori loco sartæ, tectæque a vobis serventur.

Quod si ex occulto hujusmodi matrimonio prolem nasci contingat; eadem mundetur salutari aqua Baptismi in Ecclesia, in qua aliis infan-

tibus hoc Sacramentum indistincte confertur. Et quia ad operiendum clam initum matrimonium facile est in libro baptizatorum nullam fieri mentionem parentum, et eorum nomina consulto retineri: volumus, ac expresse mandamus, quod a patre baptizati, eoque defuncto, ab illius matre suscepta proles vobis denuncietur, dictaque denunciatio fiat immediate per parentes ipsos, vel per literas eorum charactere exaratas, vel per fide dignam personam ab ipsis parentibus designatam, ut certo, et clare vobis constet, quod proles tali loco, et tempore, est legitima, licet occulti matrimonii fœdere procreata. Quæ sane omnia cum vobis innotuerint, ne illorum excidat memoria in libro fideliter describentur ab eo, cui facta a vobis est potestas adnotandi matrimonia occulte celebrata. Liber, in quem baptizatorum, ac utriusque parentis nomina referentur, quamvis distingui debeat ab altero matrimoniorum, eadem tamen diligentia, iisdemque cautelis in cancellaria Episcopali clausus, et sigillis obsignatus, erit custodiendus prout librum matrimoniorum caute custodiri supra mandavimus.

Quia vero nonnulli deesse non possunt, qui propriæ conscientiæ vocibus obsurdescant, et nostris hisce mandatis parere negligant; debita pœnarum districtione pro modo culpæ a vobis puniantur. Quinimmo cum satis nobis experientia compertum sit, in hujusmodi negotiis homines, in terram oculos declinantes ob humanos respectus, tardiores effici, et a recta agendi semita revocari: mandamus idcirco, matrimonia occulta a vobis evulgari, et nota fieri, si certo vobis constiterit, ex aliquo matrimonio occulto procreatam fuisse sobolem, et baptizatam suppressis parentum nominibus, nulla præ-

stita vobis notitia, ut par erat, ab illius parentibus intra triginta dies a nativitate numerandos.

Ne autem contumaces, et inobedientes violatæ fidei, proditique secreti pastores suos insimulent, sedulo a vobis curandum est, ut a Paroco, vel alio Sacerdote pro secreta celebratione matrimonii a vobis deputando, conjuges clare, et aperte moneantur, ea lege, et pacto illis permitti secreti matrimonii celebrationem, ut soboles inde procreanda non solum regeneretur sacro Baptismate, sed post Baptisma denuncietur Episcopo cum nota loci, et temporis administrati Sacramenti, ac sincera indicatione parentum, a quibus ortum habuit, quemadmodum supra præmissum est: alioquin matrimonium licet contractum data per Episcopum secreti fide, in lucem proferetur in gratiam filiorum, et propulsandam ab illis gravem, nulloque pacto ferendam jacturam. Volumus denique, ac mandamus fides, seu attestationes matrimonii clam initi, et sobolis ex eo procreata, excerptas ex dictis libris, modo, quo dictum est, apud vos caute custodiendis, tantam promereri fidem, quantam sibi alii libri Parochiales Baptismatis, et matrimonii vindicare consueverunt.

Hæc a vobis, Ven. Fratres, in hac temporum calamitate observari enixe præcipimus ad communem Animarum salutem, et ad præsidium ecclesiasticæ disciplinæ, propter invalescentem hominum malitiam nova semper detrimenta vel patientis, vel reformidantis. Ceterum nostris hisce Literis sublata nolumus ea validiora remedia, quæ huic malo, in diem ingruenti, consona dignoscet prudentia vestra, ad pastorale officium cumulate obeundum. Vobis interea paternæ caritatis, et benevolentiæ testem, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 17. Novembris 1741. Pontificatus nostri anno secundo.

DECRETUM I.

Contra solicitantes, et complices peccati turpis.

SAcramentum pœnitentiæ, quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam sancti Patres apte nuncuparunt, nos licet immerentes ad universi Dominici Gregis curam superna dispositione vocati omne studium, et pastoralem solicitudinem adhibere tenemur, ne, quod post amissam Baptismi innocentiam datum est divina benignitate perfugium, per dæmonum fraudem, et hominum Dei beneficiis perverse utentium malitiam naufragis, ac miseris peccatoribus luctuosum evadat exitium; et quod in salutem, et curationem Animarum a Deo, qui dives est in misericordia, institutum est, execrabili scelestorum quorumdam Sacerdotum improbitate in earum perniciem, atque interitum vertatur.

Dudum quidem a fel. rec. Gregorio Papa XV. prædecessore nostro per suas literas in forma Brevium sub data Romæ apud S. Mariam Majorem die XXX. Augusti MDCXXII. Pontificatus sui anno secundo, sapienter provisum fuit contra quoscumque Sacerdotes audiendis Confessionibus deputatos ad turpia, et inhonesta solicitantes: et deinceps successivis temporibus ad earum literarum interpretationem, ac declarationem plura subinde a Congregatione Vener. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sub die XI. Mensis Februarii anno Domini MDCLXI.

prodierunt decreta, et rec. mem. Alexandro PP. VII. pariter prædecessore nostro in Congregatione Generali die XXIV. Septembr. MDCLXV. coram eo habita, inter alias ab evangelica veritate, et sanctorum Patrum doctrina alienas, et dissonas propositiones, sexta videlicet et septima, huc revocandæ, damnatæ, et prohibitæ fuerunt. Nos itaque mature perpendentes quanti momenti sit ad æternam Animarum salutem ea ubique exacte observari, et quanti ad infirmas oves curandas et decorem S. Ecclesiæ Dei retinendum intersit, ne aliqui Sacerdotes Pœnitentiæ Sacramento nefarie abutentes pœnitentibus pro curatione vulnus, pro pane lapidem, pro pisce serpentem, pro medicina venenum porrigant; sed animo secum recolentes, se a Christo Domino Præsides, et Judices Animarum constitutos, ea sanctitate, quæ sublimitati, ac dignitati muneris convenit, tam venerandum Sacramentum administrent, motu proprio, et ex scientia, ac matura deliberatione nostra præfatas literas hujusmodi, ac omnia, et singula decreta prædicta ad illarum interpretationem, et declarationem emanata Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, et confirmamus, illisque omnibus, et singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: atque etiam, quatenus opus sit, denuo committimus, et mandamus omnibus locorum Ordinariis omnium Regnorum, Provinciarum, civitatum, dominiorum, et locorum universi orbis christiani in suis respective Diœcesibus, ut diligenter, omnique humano respectu postposito, inquirant, et procedant contra omnes, et singulos Sacerdotes, tam seculares, quam regulares quomodolibet exemptos, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectos, quorumcumque Ordinum, Institutorum, Socie-

tatum, et Congregationum, et cujuscumque dignitatis, et præeminentiæ, aut quovis Privilegio, et Indulto munitos, *qui aliquem pœnitentem, quæcumque persona illa sit, vel in actu Sacramentalis Confessionis, vel ante, vel immediate post Confessionem, vel occasione, aut prætextu Confessionis, vel etiam extra occasionem Confessionis. in Confessionale sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo simulatione audiendi ibidem Confessionem, ad inhonesta, et turpia solicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus temerario ausu habuerint:* et quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repeterint, in eos pro criminum qualitate, et circumstantiis severe animadvertant per condignas pœnas juxta memoratam Gregorii Prædecessoris nostri Constitutionem, quam hic de verbo ad verbum pro inserta haberi volumus: dantes etiam, si opus sit, et rursus concedentes facultatem, ne delictum tam enorme, et Ecclesiæ Dei injuriosum remaneat ob probationum defectum impunitum, jam aliis in præfata Constitutione tributam procedendi cum testibus etiam singularibus, dummodo præsumptiones, indicia, et alia adminicula concurrant.

» Meminerint præterea omnes, et singuli Sa-
» cerdotes ad Confessiones audiendas constituti
» teneri se, ac obligari suos pœnitentes, quos
» noverint fuisse ab aliis, ut supra, solicitatos,
» sedulo monere juxta occurrentium casuum cir-
» cumstantias de obligatione denunciandi loco-
» rum Ordinariis prædictis personam, quæ so-
» licitationem commiserit, etiamsi Sacerdos sit,
» qui jurisdictione ad absolutionem valide im-

» pertiendam careat, aut solicitatio inter Con» fessarium, et pœnitentem mutua fuerit, sive » solicitationi pœnitens consenserit, sive con» sensum minime præstiterit, vel longum tem» pus post ipsam solicitationem jam effluxerit, » aut solicitatio a Confessario, non pro se ipso, » sed pro alia persona peracta fuerit. Caveant » insuper diligenter Confessarii, ne pœniteuti» bus, quos noverint jam ab alio solicitatos, » Sacramentalem absolutionem impertiant, nisi » prius denunciationem prædictam ad effectum » perducentes delinquentem indicaverint compe» tenti Judici, vel saltem se cum primum po» terunt, delaturos spondeant, ac promittant.

» Et quoniam improbi quidam homines repe» riuntur, qui vel odio, vel ira, vel alia in» digna causa commoti, aliorum impiis suasio» nibus, aut promissis, aut blanditiis, aut mi» nis, aut alio quovis modo incitati, tremendo » Dei judicio posthabito, et Ecclesiæ auctori» tate contemta, innoxios Sacerdotes apud ec» clesiasticos Judices falso solicitationis insimu» lant: ut igitur tam nefaria audacia, et tam » detestabile facinus metu magnitudinis pœnæ » coerceatur, quæcumque persona, quæ execra» bili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel » per seipsum innocentes Confessarios impie ca» lumniando, vel sceleste procurando, ut id ab » aliis fiat, a quocumque Sacerdote quovis pri» vilegio, auctoritate, et dignitate munito, præ» terquam a nobis, nostrisque successoribus, » nisi in fine vitæ, et excepto mortis articulo, » spe absolutionis obtinendæ, quam nobis, et » successoribus prædictis reservamus, perpetuo » careat.

» Demum magnopere cupientes a Sacerdotalis » Judicii, et Sacri tribunalis sanctitate omnem

» turpitudinis occasionem, et Sacramentorum
» contemtum, et Ecclesia injuriam longe summovere et tam exitiosa hujusmodi mala prorsus eliminare, et quantum in Domino possumus, Animarum periculis occurrere, quas sacrilegi quidam Dæmonis potius, quam Dei ministri, loco eas per Sacramentum Creatori suo,
» ac nostro reconciliandi, majori peccatorum
» mole onerantes in profundum iniquitatis barathrum nefarie submergunt, nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium et aliquorum in Theologia Magistrorum consilio desuper adhibito, accedentibus
» quoque iteratis pluribus Episcoporum supplicationibus, hac nostra in perpetuum valitura
» sanctione, quemadmodum a pluribus Episcopis per Synodales suas Constitutiones jam factum esse novimus et singulis Sacerdotibus,
» tam sæcularibus, quam regularibus cujuscumque Ordinis, ac dignitatis, tametsi alioquin ad
» Confessiones excipiendas approbatis et quovis
» Privilegio, et Indulto, etiam speciali expressione, et specialissima nota, et mentione digno
» suffultis, Auctoritate Apostolica, et nostræ potestatis plenitudini interdicimus, et prohibemus, ne aliquis eorum extra casum extremæ
» necessitatis nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ complicis in
» peccato turpi atque inhonesto contra sextum
» Decalogi præceptum commisso excipere audeat,
» sublata propterea illi ipsi quacumque auctoritate, et jurisdictione ad qualemcumque personam ab hujusmodi culpa absolvendam, adeo
» quidem, ut absolutio, si quam impertierit,
» nulla, atque irrita omnino sit, tamquam im-

» pertita a Sacerdote, qui jurisdictione, ac fa-
» cultate ad valide absolvendum necessaria pri-
» vatus existit, quam ei, per præsentes has no-
» stras, adimere intendimus: et nihilominus si
» quis Confessarius secus facere ausus fuerit, ma-
» joris quoque excommunicationis pœnam, a
» qua absolvendi potestatem nobis solis, nostris-
» que successoribus dumtaxat reservamus, ipso
» facto incurrat, declarantes etiam, et decernen-
» tes, quod nec etiam in vim cujuscumque Jubi-
» læi, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ
» sanctæ, aut alterius cujuslibet Indulti, Con-
» fessionem dicti complicis hujusmodi quisnam
» valeat excipere, eique sacramentalem absolu-
» tionem elargiri; cum ad hunc effectum, et in
» hoc casu nullus Confessarius, utpote qui in
» hujusmodi peccati, et pœnitentis genere juris-
» dictione, ut præfertur, careat, et absolvendi
» facultate a nobis privatus existat, habendus
» sit pro Confessario legitimo, et approbato. Non
» obstantibus Constitutionibus, et Ordinationi-
» bus Apostolicis, præsertim, quæ nuncupantur
» Cruciatæ sanctæ, vel Jubilæi universalis, et
» plenarii, nec non quibusvis Ecclesiarum, et
» Monasteriorum, et Ordinum quorumlibet,
» quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam jura-
» mento, confirmatione Apostolica, vel quavis
» firmitate alia roboratis; statutis, et consue-
» tudinibus, privilegiis quoque, Indultis, et
» Literis Apostolicis sub quibuscumque tenori-
» bus, et formis, ac cum quibusvis clausulis,
» et decretis, etiam motu proprio, aut alias
» quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus
» approbatis, et innovatis; quibus omnibus eo-
» rum tenores præsentibus pro expressis haben-
» tes hac vice dumtaxat specialiter, et expres-
» se derogamus, ceterisque contrariis quibus-
» cumque ».

Volumus demum, ac præcipimus, ut omnes locorum Ordinarii, tam præsentes, quam futuri pro tempore existentes, in approbatione confessariorum, tam prædictam constitutionem Gregorii prædecessoris, quam præsentem hanc nostram ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, et accurate observari curent, moneantque eos in Domino, atque hortentur, ut sacrum ministerium ipsorum fidei commissum summa animi innocentia, morum puritate, judicii integritate peragant, exhibeantque semetipsos, ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Memores præterea sint, se locum tenere, ac vices obire summi, atque æterni Sacerdotis, qui sanctus, innocens, impollutus per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, ut emundaret conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi. Sedulo igitur studeant, diligenterque caveant, ne quærentibus, et pulsantibus eorum culpa cœlum claudatur, ne deperditæ oves ad ovile Dominicum redire properantes eorum manibus ferarum dentibus dilaniandæ tradantur, ne prodigi filii egentes, et saucii, ad cælestem Patrem revertentes nefaria eorum improbitate gravioribus peccatorum vulneribus, dum adhuc in vita sunt, confodiantur.

Ut autem præsentes Litteræ ad omnium notitiam facilius deveniant, et nemo illarum ignorantiam allegare valeat, volumus illas, seu earum exempla ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, et Basilicæ Principis Apostolorum, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi, et publicari, sicque publicatas, et affixas omnes, et singulos; quos illæ concernunt, perinde arctare, et afficere,

ac si unicuique eorum nominatim, et personaliter intimatæ fuissent: utque ipsarum præsentium Literarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud, ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ voluntatis, sanctionis, præcepti, mandati, et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo primo Kal. Junii Pontificatus nostri anno primo.

DECRETUM II.

Contra eosdem complices etc.

APostolici muneris partes in procuranda præcipue rerum sacrarum pura illibataque penitus administratione versare debere probe intelligentes, non modo, et assiduis hortationibus, et justa, ubi res postulat, legum severitate, ut ab ecclesiasticis quibusque ministris sancta sancte tractentur, quantum cum Domino possumus, providere studemus, verum etiam leges ipsas, ne forte sinistris interpretationibus in alterutram extremam partem, aut immoderati rigoris, aut detestabilis laxitatis perperam detorqueantur, op-

portune communire ac roborare pro earumdem tuendo vigore, cum occasio poposcerit, non prætermittimus. Sane cum non alias per quamdam nostram Constitutionem, cujus initium est, *Sacramentum pœnitentiæ*, anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingesimo quadragesimo primo Kal. Junii Pontificatus nostri anno primo editam omnibus, et singulis Sacerdotibus tam secularibus, quam regularibus interdiximus, et prohibuimus, *ne aliquis eorum, extra casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit*, Confessionem Sacramentalem personæ complicis in peccato turpi atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum commisso, excipere auderet; itaut absolutio, si quam impertivisset, nulla, atque irrita omnino esset, tamquam impertita a Sacerdote, qui jurisdictione, et facultate ad valide absolvendum necessaria ipsi per nos vigore ejusdem Constitutionis adempta privatus existeret, et alias prout in memorata Constitutione, cujus tenorem præsentibus pro plene, et sufficienter expresso, et inserto haberi volumus, uberius dicitur contineri. Cum nos subinde super ea dictæ Constitutionis parte, quæ mortis articulum respicit, dubitationes quasdam exortas fuisse accepimus, quarum resolutionem privato cujusque judicio relinquendam, minime existimamus, ne lex incertis conjecturis, et opinionibus jactata in sensus a mente nostra alienos forsitan distrahatur, ejusque vigor paulatim langueat, atque enervetur: hinc est, quod nos omnem dubitandi rationem, quantum cum Domino possumus, de medio auferre cupientes, motu proprio, ac ex certa scientia, et matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis

plenitudine memoratam Constitutionem nostram cum omnibus, et singulis in ea contentis tenore præsentium quatenus opus sit, confirmamus, illamque integre, penitus, et omnino, atque ab aliis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter, et inconcusse observari præcipimus, et mandamus. Præterea habita super his cum Venerabili Fratre nostro Vincentio Episcopo Prænestino sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Petra nuncupato Pœnitentiario nostro majori, ac dilectis filiis Officii Pœnitentiariæ Apostolicæ Ministris, qui rem jussu nostro mature perpenderunt, deliberatione, motu, scientia, et potestatis plenitudine paribus, dicimus, ac declaramus eadem « constitutione » singulis, ut supra, Sacerdotibus, quemadmo» dum interdictum non est in mortis articulo » personam in prædicto turpi peccato complicem » confitentem audire, atque ab hujusmodi quo» que culpa rite contritam absolvere deficiente » tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confes» sarii munus obire possit, ita interdici re ipsa, » et prohiberi prædicto modo tunc audire, et » absolvere, ut si alius aliquis Sacerdos non de» fuerit, etiamsi forte iste alius simplex tantum» modo Sacerdos fuerit, sive alias ad confessio» nes audiendas non approbatus, possit nihilo» minus ipse Sacerdos simplex confessionem ex» cipere ac absolutionem impertiri. Porro, si » casus urgentis qualitas, et concurrentes cir» cumstantiæ, quæ vitari non possint, ejusmodi » fuerint, ut alius Sacerdos ad audiendam con» stitutæ in dicto articulo personæ confessionem » vocari, aut accedere sine gravi aliqua exori» tura infamia, vel scandalo nequeat, tunc a» lium Sacerdotem perinde haberi, censeri» que posse, ac si revera abesset, atque defi» ceret, ac proinde in eo rerum statu non pro-

» liberi socio criminis Sacerdoti absolutionem
» pœnitenti ab eo quoque crimine impartiri.
» Sciat autem complex ejusmodi, et serio ani-
» madvertat, fore se re ipsa coram Deo, qui
» irrideri non potest reum gravis adversus præ-
» dictam nostram Constitutionem inobedientiæ,
» latisque in ea pœnis obnoxium, si prædictæ
» infamiæ, aut scandali pericula sibi ultro ipse
» confingat, ubi non sunt: imo intelligat, te-
» neri se graviter hujusmodi pericula, quantum
» in se erit, antevertere, vel removere oppor-
» tunis adhibitis mediis; unde fiat, ut alteri
» cuivis Sacerdoti locus pateat illius confessionis
» absque illius infamia, vel scandalo audiendæ.
» Ita enim ipsum teneri vigore memoratæ nostræ
» Constitutionis declaramus, et nunc quoque ita
» ipsi faciendum esse districte mandamus, et
» præcipimus. Quod si idem Sacerdos aut quo-
» vis modo sese nulla gravi necessitate compul-
» sus ingesserit, aut ubi infamiæ, vel scandali
» periculum timetur, si alterius Sacerdotis ope-
» ra requirenda sit, ipse ad id periculum ad-
» vertendum congrua media adhibere de indu-
» stria neglexerit, atque ita personæ in dicto
» crimine complicis, eoque in articulo ut præ-
» fertur, constitutæ Sacramentalem confessionem
» excipere, ab eoque crimine absolutionem lar-
» giri nulla, sicut præmittitur, necessaria causa
» cogente præsumpserit, quamvis hujusmodi ab-
» solutio valida futura sit, dummodo ex parte
» pœnitentis dispositiones a Christo Domino ad
» Sacramenti pœnitentiæ valore requisitæ non
» defuerint: (non intendimus autem pro for-
» midando mortis articulo eidem Sacerdoti quan-
» tumvis indigno necessariam jurisdictionem au-
» ferre, ne hac ipsa occasione aliquis pereat):
» nihilominus Sacerdos ipse violatæ ausu ejus-

» modi temerario legis pœnas nequaquam effu-
» giet ; ac propterea latam in dicta Constitutione
» majorem excommunicationem , eodemque pla-
» ne modo , quo ibidem decernitur , nobis , et
» huic sanctæ Sedi reservatam incurrat , prout
» illum eo ipso incurrere declaramus, volumus,
» atque statuimus. Non obstantibus omnibus , et
» singulis illis , quæ in præfata nostra Consti-
» tutione voluimus non obstare, ceterisque con-
» trariis quibuscumque ». Volumus autem , ut earumdem præsentium Literarum transumtis seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis , et sigillo personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio , et extra illud ubique locorum habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ , vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die octava Februarii anno millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, Pontificatus nostri anno quinto.

DECRETUM III.

Contra solicitantes , et Sacrificio Missæ abutentes.

IN Generali Congregatione sanctæ Romanæ , et universitatis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Quirinali coram Sanctissimo Domino nostro Domino BENEDICTO Divina Providentia Papa XIV. et Eminentiss. ac Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus adversus hæreticam pravitatem Inquisitoribus Generalibus a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Sanctissimus Dominus noster solicite animad-

vertens, quam grave sit delictum illorum perditorum hominum, qui sacrosancto Missæ Sacrificio, ac salutaris pœnitentiæ Sacramento; ad Animarum reparationem a Christo Domino institutis, in illarum perniciem, et damnationem abutuntur « decrevit, quod in posterum Sacerdotes » tam sæculares, quam regulares cujuscumque » Ordinis, Instituti, Congregationis, et Societatis etiam de necessitate exprimendæ, vel in » actu Sacramentalis Confessionis sive illius occasione, aut prætextu, ad turpia solicitantes, » vel Sacrificio Missæ abutentes ad sortilegia, » præter pœnas Jure, et Apostolicis Constitutionibus, et signanter San. Mem. Sixti V. et Gregorii XV. contra eosdem inflictas perpetuam » etiam inhabilitationem incurrant ad præfati Sacrificii celebrationem »; quodque ejusmodi Decretum significetur singulis cujuscumque Ordinis Superioribus, ac Præpositis, ad hoc ut de illo, sicuti et de prædictis, aliisque Summorum Pontificum Constitutionibus juxta præscriptum in generali Decreto supremæ Inquisitionis die 15. Decembris 1633. semel saltem in anno, idest feria sexta post octavam Assumptioni Beatæ Mariæ Virginis in publica Mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter convocato, ac insuper in quocumque Generali, vel Provinciali Capitulo, vel alio quovis nomine nuncupato Capitulari congressu suos subditos, ac Religiosos commonendos curet, ejusdemque commonitionis coram suprema Congregatione juratum testimonium exhibeant.

DECRETUM IV.

Contra Confessarios exquirentes nomen Complicis.

UBi primum de perversa quadam, et absurda praxi in Sacramento pœnitentiæ administrando apud nonnullos Confessarios in Portugalliæ, et Algarbiorum Regnis introduci cœpta, non sine animi nostri dolore, nuntium accepimus non levi aliquo incertoque rumore ad nos perlatum, sed ita gravibus, solidisque fundamentis innixum, ut prudentem omnino fidem de periculi cum veritate, tum magnitudine facerent; prætermittere non potuimus, quin continuo datis ad Venerabiles Fratres eorumdem Regnorum ac Ditionum Archiepiscopos et Episcopos Apostolicis nostris Literis, remedium nascenti malo quam promptissime adhiberemus. Earum vero Literarum die septima mensis Julii superioris anni millesimi septingentesimi quadragesimi quinti editarum, quas præsenti huic nostræ constitutioni inserendas existimamus, hic tenor erat.

« Suprema omnino Ecclesiarum solicitudo,
» et divina Jesu Christi omnium Pastorum Prin-
» cipis, cujus vices plane immerentes gerimus,
» caritas assidue urget nos, ut pro commissa
» divinitus imbecillitati nostræ universi Domi-
» nici gregis cura semper advigilantes, periculis
» Animarum, sicubi forte superimpenderint, per
» omnes Christiani Orbis populos ac nationes
» opportune, quantum cum Domino possumus,
» occurramus, atque iis præcipue Regnis, et locis
» peculiari quodam Apostolicæ nostræ caritatis
» studio, auctoritatisque providentia consulamus,

» in quibus cum fides, religio, pietas quam
» maxime floreant, callidus humani generis ho-
» stis nocere fidelibus dum aperto bello despe-
» rat, per insidias molitur, in Angelum scilicet
» sese lucis transfigurans, et ementita boni spe-
» cie incautis illudens, qua ex arte non minora
» sæpe Animarum detrimenta, quam ex aggres-
» sione manifesta, esse proventura nequissimus
» veterator confidit. In harum autem fraudum
» numero computamus, quod in florentissimis
» Portugalliæ, et Algarbiorum Regnis, et di-
» tionibus, quibus vos Antistites summa cum
» Sacerdotalis virtutis vestræ commendatione præ-
» sidetis, et quibus pro singulari erga Catholi-
» cam Ecclesiam, atque Apostolicam hanc
» sanctam Sedem observantia meritæ debentur
» laudes, nuper evenisse non sine ingenti animi
» nostri dolore cognovimus». Pervenit enim haud ita pridem ad aures nostras, nonnullos istarum partium Confessarios falsa zeli imagine seduci se passos, sed a zelo secundum scientiam longe aberrantes, perversam quamdam, et perniciosam praxim in audiendis Christifidelium confessionibus, et in saluberrimo pœnitentiæ Sacramento administrando, invehere atque introducere cœpisse, ut videlicet si forte in pœnitentes incidissent socium criminis habentes, ab iisdem pœnitentibus socii hujusmodi, seu complicis nomen passim exquirerent; atque ad illud sibi revelandum non inducere modo suadendo conarentur; sed, quod detestabilius est, denuntiata quoque, nisi revelarent, absolutionis Sacramentalis negatione, prorsus adigerent, atque compellerent: immo etiam complicis ejusdem nedum nomen, sed habitationis insuper locum sibi exigerent designari. « Quam illi quidem intoleran-
» dam imprudentiam tum procurandæ complicis

» correctionis aliorumque bonorum colligendorum
» specioso prætextu colorare, tum emendicatis
» quibusdam Doctorum opinionibus defendere
» non dubitarent; cum revera opiniones hujus-
» modi vel falsas, et erroneas sequendo, vel
» veras, et sanas male applicando, perniciem
» tam suis, quam pœnitentium Animabus con-
» sciscerent; ac sese præterea plurium gravium
» damnorum, quæ inde facile consecuta fore
» prævidere debuerant, reos coram Deo æterno
» Judice constituerent. Et vero jam secuta fuisse
» multa ejusmodi damna infelici experientia com-
» pertum est: nec fieri potuit quin ea de causa,
» et oblocutiones, et scandala, et non Ministro-
» rum tantum, sed sacri etiam ipsius ministerii
» odium, et animorum ingens conturbatio in
» populo fideli exorta sint. Tristia nos hæc nun-
» cia cum accepimus, simul audivimus, contra
» exitialem hujusmodi abusum protinus justa
» indignatione pro munere suo cemmotos fuisse
» dilectos Filios nostros S. R. E. Cardinales
» Nunnum a Cunha in iisdem Portugalliæ, et
» Algarbiorum Regnis Generalem Inquisitorem,
» et Thomam de Almeyda Patriarcham Lisbo-
» nensem, atque utrumque solicite gliscenti malo
» compescendo, atque etiam eradicando adlabo-
» rasse. Nos autem, ne in tam gravi Animarum
» discrimine nulla ex parte Apostolico nostro Mi-
» nisterio deesse videamur, neve mentem hac su-
» per re nostram apud vos obscuram, et ambi-
» guam esse sinamus »; notum vobis esse volu-
mus, memoratam superius praxim penitus re-
probandam esse, eamdemque a nobis per præ-
sentes nostras in forma Brevis Literis reprobari,
atque damnari, tamquam scandalosam, et per-
niciosam, ac tam famæ proximorum, qua ipsi
etiam Sacramento injuriosam, tendentemque ad

sacrosancti sigilli Sacramentalis violationem, atque ab ejusdem pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo, et necessario usu fideles abalienantem.
» Eapropter Venerabiles Fratres, quamquam » de pastorali vestra vigilantia nihil est, quod » dubitemus: supremi tamen officii quoque no- » stri esse censemus alacritatem ipsam vestram » hac mentis nostræ aperta significatione, et » Apostolicis insuper hortationibus nostris in- » tentius acuere, et excitare, ut pro se quisque » vestrum opportunioribus, quascumque pruden- » tia suggesserit, initis rationibus, et efficacio- » ribus quibusque juris remediis, quoad opus » fuerit, contra delinquentes Ministros adhibitis » noxiam hujusmodi novitatem strenue insecte- » mini, ac paene nascentem opprimatis, neque » patiamini traditis curæ vestræ ovibus ibi of- » fendiculum parari, ubi salus a Christo posita » est, ab eoque divinæ misericordiæ fonte illas » averti, ac deterreri, ad quem ab eodem Re- » demptore nostro ad abluendas, dealbandasque » in sanguine suo Animas amantissime invitantur.
» Interea, dum a zelo vestro, ac prudentia » luculentiora nobis certo pollicemur vestræ pie- » tatis et observantiæ argumenta, Apostolicam » Benedictionem cum uberrima cælestium cha- » rismatum copia conjunctam vobis, Venerabi- » les Fratres, ex animo impertimur. Volumus » autem, ut præsentium transumtis, sive exem- » plis, etiam impressis, manu alicujus Notarii » publici subscriptis, et sigillo personæ in di- » gnitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem » prorsus ubique fides adhibeatur; quæ præsen- » tibus adhiberetur, et adhiberi posset, si forent » exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud » sanctam Mariam Majorem sub annulo Pisca- » toris die vii. Mensis Julii MDCCLV. Ponti-

» ficatus nostri anno quinto. *Cajetanus Amatus*.

Has porro nos Literas in forma Brevis tunc datas iterum præsentibus nostris confirmamus, et roboramus, easque ab omnibus, et singulis fideliter, exacteque observari injungimus, atque præcipimus.

» Statuentes insuper, ac decernentes, ut qui-
» cumque cujusvis status, gradus, conditionis,
» dignitatis, et ordinis, etiam speciali et indi-
» vidua, ad effectum ut hisce nostris præsenti-
» bus comprehendantur, mentione et expressione
» digni, ausus in posterum fuerit docere licitam
» esse hujusmodi praxim, prout ea in relato
» nostro Brevi exponitur ac reprobatur, vel
» scribere, aut loqui præsumserit in ejusdem
» damnatæ praxis defensionem; vel ea, quæ
» in dicto Brevi contra eamdem praxim decreta
» sunt, impugnare, aut in alienos sensus temere
» detorquere, seu interpretari, incidat ipso facto
» in excommunicationem, a qua non possit,
» præterquam in articulo mortis, ab alio quo-
» cumque etiam dignitate fulgente, vel aucto-
» ritate suffulto, nisi a nobis, vel a pro tem-
» pore existente Romano Pontifice, absolvi ».

Et quia non modo cavendum est, ut, quæ sunt a nobis in præinsertis Literis decreta, ab omni impugnatione, contradictione, pravaque interpretatione salva sint, et immunia, verum etiam ne quis in Sacramenti Pœnitentiæ administratione ab eorum omnimoda observantia unquam recedat; idcirco omnibus et singulis Confessariis utriusque Cleri tam sæcularis, quam regularis, quantumvis exempti, et quacumque speciali et expressa mentione alias fortasse nominandi, graviter et districte, divini interminatione judicii, atque in virtute sanctæ obedientiæ, prohibemus, ne conformiter ad prædictam

» reprobatam praxim pœnitentes, qui peccatum,
» seu crimen aliquod, cujus socium, aut socios
» habuerint, ipsis in Tribunali Pœnitentiæ confiteantur, interrogare præsumant de nomine
» socii, seu complicis, loco habitationis, vel
» aliis hujusmodi adjunctis, sive circumstantiis,
» expressionem magisque individuam ejusdem
» complicis manifestationem concernentibus; eidem pœnitenti, si manifestare renuerit, Sacramentalem absolutionem denegando: alioquin noverint sese, ultra peccati letalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum
» confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis
» fore subjiciendos ».

Præterea quoniam contra damnatum hujusmodi exitialem abusum, ne cum Animarum pernicie radices agat, necesse ducimus modum, ac formam etiam in foro externo procedendi, et ultrices adversus reos pœnas imponendi, statuere, atque ordinare; omnesque super hoc exorituras, vel etiam jam exortas dissensiones componere, et penitus amputare; volumus, decernimus, ac declaramus quod docentes, ut supra, licitam
» esse praxim a nobis jam reprobatam, vel in
» ejusdem praxis defensionem scribentes, aut
» loquentes, vel ejusdem reprobationem in memorato nostro Brevi contentam impugnantes,
» aut perverse interpretantes, in Officio sanctæ
» Inquisitionis prædictorum Regnorum atque ditionum severe puniantur, et contra eos, et
» eorum quemlibet in eodem Officio procedatur,
» non minus ac contra illos ibidem procedi solet, qui asserunt, tradunt, tuentur opiniones
» scandalosas, perniciosas, et ut tales a Sede
» Apostolica rejectas, et condemnatas.

» Similiter in eodem Officio procedendum erit
» et procedi volumus ac statuimus contra Con-

» fessarios quoque, ut supra delinquentes, ac de
» nomine complicis pœnitentem interrogantes,
» eidemque pœnitenti, nisi illud sibi manifestet,
» absolutionem denegantes. Dummodo tamen
» hujusmodi interrogandi, ac denegandi actus
» talibus circumstantiis conjunctus sit, ac con-
» vestitus, quæ sic agentem Confessarium de
» adhæsione ad prædictam reprobatam praxim,
» tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de
» prava credulitate suspectum reddant ».

Itaque contra prædictos omnes et singulos delinquentes tam sæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, et Congregationum regulares, cujuscumque dignitatis, ac præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, et quorum specialis et nominatim mentio facienda sit, prædictorum regnorum, ac ditionum Inquisitores, potestate a nobis tradita, et quatenus opus sit, præsentium tenore de novo concessa, prout in casus fidei, juxta sacrorum Canonum formam, nec non sancti Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines, et decreta, diligenter inquirant, et procedant, et quos in aliquo ex hujusmodi excessibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate, et circumstantiis, suspensionis ab officio confessiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ ac passivæ, si Regulares fuerint; aliasque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

» Quicumque vero alium quemlibet aliquo ex
» supradictis modis deliquisse cognoverint, cum,
» intra terminum dictum, in Edictis sancti Offi-

» cii ejusmodi Inquisitioni præfigi solitum eidem » sancto Officio denunciare teneantur : alioquin » pœnas non denunciantibus per eadem Edicta » infligi consuetas incurrant. Verumtamen ab » hujusmodi onere denunciandi justis de causis » eximi volumus et eximimus personam ipsam » pœnitentem dumtaxat in causa propria, idest » in casu, quod suum peccatum confitens, a » Confessario adigatur ad sibi manifestandum no- » men complicis in eodem peccato : tunc enim » pœnitentem hujusmodi ab obligatione eumdem » Confessarium denunciandi liberamus. Sed quan- » do aliunde, quam ex propria, ut dictum est, » confessione, noverit Confessarium aliquo ex » superius enumeratis, et sancto Officio denun- » ciandis modis deliquisse, tunc eum et ipse » denunciare ex ista aliunde habita notitia te- » neatur.

» Quod si Confessarii de complicis nomine » perperam interrogantis, absolutionemque, ni » sibi detegatur, denegantis actum contingat ejus- » modi esse, ut, quamvis imprudens, et malus, » simplex tamen quidam, et nudus actus fuerit, » idest iis circumstantiis destitutus, quæ de pra- » va credulitate, vel de mala adhæsione ad pra- » xim in sæpe dicto nostro brevi reprobatam, » tamquam ad licitam, eumdem confessarium su- » spectum reddant ; tunc istiusmodi delictum, » neque denuntiationis oneri, neque sancti offi- » cii prædicti cognitioni subjectum erit ; sed de » illo cognoscere, atque in delinquentem Confes- » sarium per suspensionem ab audiendis confessio- » nibus, vel alias canonicas, et legitimas pœnas » pro delicti modo animadvertere, ad locorum » Ordinarios in sua cujusque Diœcesi omnino » spectabit ».

His igitur circa ordinem, formam, modum-

que contra ejusmodi delinquentes procedendi, ut præfertur, constitutis, ac suis unicuique Judici ecclesiastico juribus assignatis, et distributis; hanc vos deinceps regulam ab omnibus observari ac custodiri volumus, et mandamus, si quando talia delicta deprehendi contigerit, quæ tamen haud unquam postbac eventura in Domino confidimus, accedente insuper præclara inclytæ Lussitanæ nationis universæ erga sedem Apostolicam observantia et obedientia, nec non eximia tum istius sanctæ Inquisitionis Officii, tum cujusque loci Ordinariorum numquam defutura vigilantia. Quapropter quæcumque aliter, quam præsentibus nostris decrevimus et constituimus, sive in Edictis præfati Officii Inquisitionis, sive in quibuslibet quorumvis Ordinariorum mandatis, aut pastoralibus Literis, vel decretis antehac statuta prodierunt, ea nos, quoniam post Apostolicam hanc a nobis propositam agendi, seu judicandi normam, minus necessaria fore censemus, desinere jam, et cessare, ac, veluti numquam emanassent, omnem obligandi vim amittere, motu proprio et ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, statuimus, atque sancimus.

Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes nostras Literas, et in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, et dignitatis existant, seu alias speciali et individua mentione et expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, et auditi, neque causæ propter quas tum præinsertæ, tum præsentes emanaverint, sufficienter adductæ, verificatæ, et justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet etiam privilegiata causa, colore,

prætextu, et capite, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed ipsas præsentes, easdemque præfatas in forma Brevis Literas, firmas, validas, et efficaces existere et fore; suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et ab omnibus et singulis præmissis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte, et inviolabiliter observari.

Sicque et non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices ordinarios et delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, et contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de latere, et Apostolicæ Sedis nuntios, aliosve quoslibet quacumque auctoritate, potestate, et præeminentia fungentes et functuros, sublata eis, et eorum cuilibet aliter judicandi et interpretandi facultate, judicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super has a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus quibusvis Apostolicis, et in universalibus, sive provincialibus; aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus et Ordinationibus, Edictis quoque prædicti Inquisitionis Officii, et quorumcumque Ordinariorum, etiam Episcoporum et Metropolitanorum Mandatis, Literis Pastoralibus, sive decretis, nec non ejusdem Officii, et quarumcumque Ecclesiarum etiam Episcopalium et Metropolitanarum, et quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, et Institutorum, etiam Societatis JESU, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus,

et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, et Literis Apostolicis eidem Inquisitionis Officio, illiusque Inquisitoribus, Commissariis, aliisque Officialibus, tum etiam Ecclesiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Congregationibus, Institutis, Societatibus, illarumque superioribus, et personis quibuslibet, sub quibusvis verborum tenoribus et formis, et cum quibuscumque etiam efficacissimis et insolitis derogationibus, clausulis, atque decretis, etiam motu, et Apostolicæ potestatis plenitudine similibus, seu ad quarumcumque personarum, etiam Regia, aliave qualibet mundana, vel ecclesiastica potestate fulgentium instantiam, vel alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, confirmatis, et innovatis.

Quibus omnibus, et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, et de verbo ad verbum expressis et insertis, formasque hujusmodi pro plene et exacte observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumtis etc. Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, quarto nonas Junii, Pontificatus nostri anno sexto.

DECRETUM V.

Super Oratoriis privatis.

Cum duo Nobiles Conjuges Diœcesis Marsicen. obtinuissent a Sede Apostolica Indultum pro celebratione Missæ in privato suæ domus Oratorio sic conceptum. « Dilecte fili, et dilecta in » Christo filia salutem, et Apostolicam Benedi- » ctionem. Spirituali consolationi vestræ, quan- » tum cum Domino possumus, benigne consu- » lere, vosque spiritualibus favoribus, et gratiis » prosequi volentes, et vestrum singulares per- » sonas a quibusvis excommunicationis, suspen- » sionis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis sen- » tentiis, censuris, et pœnis a jure, vel ab » homine quavis occasione, vel causa latis, si » quibus, quomodolibet innodatæ existunt, ad » effectum præsentium dumtaxat consequendum » harum serie absolventes, et absolutas fore cen- » sentes, supplicationibus vestro nomine nobis » super hoc humiliter porrectis inclinati, vobis, » qui (ut asseritis) locorum Gallichii, et Mes- » sanelli Marsicen. seu alterius Diœcesis Jurisdi- » ctionem temporalem in illis, seu eorum altero » exercent Baro, et Baronissa respective existi- » tis, ut in privatis domorum vestræ habitatio- » nis in Civitate, et Diœcesi Marsicen. existen. » Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, et » ornatis, seu extruendis, et ornandis, ab omni- » bus domesticis usibus liberis, per Ordinarium » loci prius visitandis, et approbandis, ac de » ipsius Ordinarii licentia ejus arbitrio duratura, » unam Missam pro unoquoque die, dummodo » in eisdem domibus celebrandi licentia, quæ

» adhuc duret, alteri concessa non fuerit, per
» quemcumque Sacerdotem ab eodem Ordinario
» approbatum sæcularem, seu de superiorum
» suorum licentia regularem, sine tamen quo-
» rumque Jurium Parochialium præjudicio, ac
» Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, et Na-
» tivitatis Domini Nostri Jesu Christi, aliisque
» solemnioribus anni festis diebus exceptis, in
» vestra, ac natorum, consanguineorum, et
» affinium in eadem domo vobiscum insimul ha-
» bitant, familiæque, et quoad Oratoria ruri
» existentia, etiam in hospitum nobilium, ve-
» strorumque præsentia celebrari facere, libere,
» et licite possitis, et valeatis, ac vestrum qui-
» libet possit, et valeat, auctoritate Apostolica
» tenore præsentium concedimus et indulgemus:
» non obstantibus Constitutionibus, et Ordina-
» tionibus Apostolicis, ceterisque contrariis qui-
» buscumque. Volumus autem, quod familiares
» servitiis vestris tempore dictæ Missæ actu non
» necessarii ibidem Missæ hujusmodi interessan-
» tes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia
» diebus festis de præcepto minime liberi cen-
» seantur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam
» Majorem sub annulo Piscatoris die 12. Fe-
» bruarii 1739 ». Cumque exorta esset dubitatio,
an ex vi hujusmodi induli liceret Missam cele-
brari in privato Oratorio, etiam sine præsentia
alterutrius ex dictis Conjugibus, in quos Indulti
concessio directa erat, cui quidem dubitationi
locum dedit opinio nonnullorum Doctorum pro
affirmativa, et negativa respective sententia inter
se certantium, sacra Congr. Concilii, ad quam
hujus quæstionis resolutio delata fuit, die tertia
Dec. 1740. censuit: NON LICERE; deinde
vero Sanctissimus Dominus noster reprobata con-
traria Doctorum sententia, prædictam sacræ

Congregationis resolutionem nedum approbavit, verum etiam præsenti Decreto publice evulgando voluit omnibus notum fieri, non posse vigore similis Indulti celebrari Missam in privatis Oratoriis, quando eidem Missæ actu non intersit aliquis ex iis, quibus principaliter Indultum concessum est; Indultum vero principaliter concessum intelligi iis tantum, quibus Brevis dirigitur, nimirum personis illis, quæ a tergo ejusdem Brevis proprio nomine nuncupatur, adeo ut sine præsentia alicujus ex dictis personis minime liceat Missæ Sacrificium peragi, etiamsi præsens sit aliquis sive ex filiis, sive ex consanguineis, sive ex affinibus, sive ex familiaribus, sive ex hospitibus nobilibus in eodem Brevi memoratis, quippe quibus nil aliud per ejusmodi Brevia conceditur, quam quod unusquisque eorum (dummodo, quod attinet ad familiares, juxta clausulam in iisdem Brevibus insertam, non sit ex illis actu necessariis) assistens Missæ, quæ celebratur in Oratorio privato in præsentia alicujus ex personis a tergo Brevis proprio nomine nuncupatis satisfaciat obligationi audiendi Missam diebus festis de præcepto. Sublata igitur, et proscripta quacumque minus germana interpretatione ejusmodi Brevium, et Indultorum in contrarium hactenus facta, SANCTITAS SUA ita declaravit, et servari omnino mandavit, districte præcipiens, ut omnes Episcopi, aliique locorum Ordinarii, etiam tamquam a Sede Apostolica Delegati executioni, et observantiæ hujus Decreti diligenter incumbant per Canonicas pœnas contra inobedientes eorum arbitrio constituendas.

DECRETUM VI.

Super Clausuras Monialium.

SAlutare in Catholica Ecclesia institutum ab ipsa antiquitate susceptum, ac tanta cum solicitudine et pastorali zelo custoditum, ut flos ille ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, læta indoles, laudis et honoris opus integrum atque incorruptum, Dei imago respondens ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis Christi, sacræ Virgines, quarum, quo sublimior gloria est, major et cura est, intra Monasteriorum septa, et claustra vigili solicitaque custodia servarentur, tam ante, quam post Tridentinæ Synodi Decreta Romani Pontifices Prædecessores nostri tot sanctissimis Legibus, et initis Apostolicæ providentiæ caritatisque consiliis communire et confirmare studuerunt; ut, quæ se Christo dicaverint, et a carnali concupiscentia recedentes, tam carne, quam mente se Deo voverint, consumment opus suum magno præmio destinatum. Quoniam autem, etsi providas hujusmodi Sanctiones Constitutionesque, si ea, qua decet, regularis disciplinæ observantia custodirentur, satis esse scimus, ut Virgines ea, quæ cælestis earumdem Sponsi Jesu Christi sunt, cogitantes, sint sanctæ et corpore, et spiritu; longa tamen experientia edocti, et assiduis Venerabilium Fratrum aliarum Ecclesiarum Antistitum querelis admoniti, supremas Apostolicæ auctoritati providentiæque partes requiri « ut abusibus quam » plurimis ex nimia quorumcumque, aut sibi quo» cumque pacto arrogantium, aut prætenden» tium, aut obtendentium facultatem alias sibi

» quomodolibet sive a jure, sive ab homine con-
» cessam, vel demandatorum munerum ratione
» debitam esse, ut sive ipsi, sive alii ingredi
» clausuram monialium, aut ipsæ moniales e
» clausura ob quascumque etiam non legitimas
» causas egredi, et extra clausuram hujusmodi
» commorari possint, licentiam concedendi in-
» dulgentia sensim invectis opportune occurra-
» tur: Hinc est, quod nos pro suprema omni
» um Christifidelium procuratione imbecillitati
» nostræ in universalis Orthodoxæ Ecclesiæ re-
» gimine divinitus imposita opportunum abusi-
» bus hujusmodi remedium, quantum cum Do-
» mino possumus, adhibere satagentes, aucto-
» ritate Apostolica, tenore præsentium omnes
» et singulas Constitutiones a Romanis Pontifi-
» cibus Prædecessoribus nostris tam ante, quam
» post Concilii Tridentini Decreta super clausura
» Monialium editas renovamus, et confirmamus,
» nec non in posterum ab omnibus et singulis,
» ad quos spectat, et in futurum spectabit sub
» iisdem pœnis in constitutionibus eorumdem
» Prædecessorum nostrorum Romanorum Pon-
» tificum, et Decretis Concilii Tridentini præ-
» fati contentis inviolabiliter observandas esse
» statuimus, decernimus, præcipimus atque
» mandamus ».

Præterea motu proprio, et ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris deque Apostolicæ potestatis plenitudine earumdem præsentium tenore *omnia*, *et singula indulta*, privilegia, prærogativas, facultates, licentias, et quocumque alio pacto nuncupatas concessiones omnibus et singulis *quibuscumque ecclesiasticis* personis, quacumque auctoritate, dignitate, honore, præeminentia, ac jurisdictione fungentibus, etiam Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ

Ecclesiæ Cardinalibus, sive singulis, sive eorumdem Cardinalium Congregationibus, etiam de Latere Legatis, sive qui Provinciis, et Legationibus Status nostri ecclesiastici pro tempore præsunt, sive quos ad clarissimos in Christo filios nostros Romanorum Regem in Imperatorem pro tempore eligendum, vel electum, Reges et Reginas illustres, aliasque summas potestates, prout rerum conditio postulaverit, mitti et ablegari contigerit; sive qui, licet aliarum insignium Ecclesiarum Antistites, tamen tamquam Apostolicæ hujus S. Sedis Legati de Latere alias nuncupati et habiti sunt, et fortasse habentur, aut haberi, et esse prætendunt, et in posterum habendi sunt; sive ordinarii, sive extraordinarii nostri, et ejusdem Apostolicæ Sedis ubicumque, etiam apud ipsos Imperatorem et Reges ac summas Potestates Nuntii, sive Inter-Nuntii resident
» (exceptis dumtaxat, locorum Ordinariis, iisque
» omnibus superioribus, quibus tamquam Ordi-
» narii, et ordinaria jurisdictione utentibus Mo-
» nialium Monasteria subjecta et addicta sunt in
» casibus tamen necessariis, et servatis aliis de
» jure servandis, et non aliter omnino) ac demum quibuscumque aliis quocumque nomine, et expressione nuncupatis personis quocumque tempore a quibusvis, etiam ab ipsis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quacumque de causa, occasione, titulo, colore et prætextu per quascumque Apostolicas sive in simili forma Brevis, sive sub Plumbo expeditas Literas sub quibuscumque verborum formis facta, data, concessa, et impertita, sive factas, datas, concessas, et impertitas super hujusmodi ingressu *revocamus, abolemus, annullamus atque irritamus*; nec non a datarum earumdem præsentium die revocata, abolita, annullata, et irrita, ac nul-

lius prorsus momenti, ac vigoris esse et fore, neminique cuilibet quocumque tempore suffragari; ac quemlibet omnium antedictorum, etiam speciali mentione dignorum, quacumque facultate hujusmodi sive pro se, sive pro aliis temere uti audentem, ipso facto absque ulla alia declaratione pœnas et ecclesiasticas censuras contra violantes Clausuram Monialium inflictas, a quibus, præterquam a nobis et pro tempore existente Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possit, incurrere et incursum esse; licentiamque hujusmodi concessam nullo modo suffragari, atque nullius momenti, perinde ac si minime concessa fuisset, ipso facto fore, et haberi, ac pœnas et censuras ecclesiasticas ipso etiam facto, ut præmittitur, per contrafacientem incurri et incursas esse statuimus, decernimus ac declaramus. Decernentes easdem præsentes Literas, et in eis contenta quæcumque etiam ex eo, quod quæcumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ et dignitatis existant, seu alia specifica et individua mentione et expressione digni illis non consenserint, nec ad eas vocati, citati et auditi, causæque, propter quas præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, et justificatæ non fuerint, aut ex alia qualibet etiam quantumvis juridica et privilegiata causa, colore, prætextu et capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis enormissimæ et totalis læsionis uullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel interesse habentium consensu, aliove quomodolibet, etiam quantumvis magno, et substantiali, ac incogitato, et inexcogitabili individuamque expressionem requirente

defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu, scientia et potestatis plenitudine paribus concesso vel emanato quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare alio modo posse, sed ipsas præsentes Literas semper firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter et inconcusse observari: sicque, et non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios et delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, et Sedis prædictæ Nuntios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia et potestate fungentes et functuros sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate et auctoritate, judicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quopiam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac, quatenus opus sit nostra et Cancellariae Apostolicæ Regula *de jure quæsito non tollendo*, aliisque Constitutionibus Apostolicis; necnon quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, ac usibus et stilis, etiam immemorabilium; privilegiis quoque, indultis et Literis Apostolicis prædictis, aliisque quibuslibet personis etiam quacumque ecclesiastica vel mundana dignitate fulgentibus, et alias quomodolibet qualificatis, ac specialem expressionem requirentibus sub quibuscumque verborum te-

noribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, ac irritantibus, et aliis decretis, etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, et alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, editis, factis ac pluries iteratis, et quantiscumque vicibus approbatis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et in illis tradita, observata, exprimerentur, et insererentur, præsentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum ac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ac derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut earumdem præsentium Literarum transumtis etc. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 3. Januarii anno millesimo septingentesimo, quadragesimo secundo, Pontificatus nostri anno secundo.

DECRETUM VII.

Super Clausuras Religiosorum.

Regularis disciplinæ observantiam ante etiam, quam et generalium ac particularium alicujus nationis, aut Provinciæ Concilium decretis confirmaretur, et Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum legibus sanctionibusque præscriberetur, quoad vetitum mulieribus quibuscumque, etiam consanguineis intra quorumcumque religiosorum virorum clausuram ingressum tam integerrime custoditam fuisse constat, ut, nedum feminis quibuscumque, sed masculis quoque, non tam ad Monasteriorum claustra seu septa, quam ad ipsa eorumdem Monasteriorum Oratoria, et Ecclesias nullus patuerit aditus, et accessus; quin imo sub gravissimis pœnis fuerit interdictus; ne scilicet, ut inquit S. Gregorius PP. I. Prædecessor noster, in servorum Dei secessibus occasio præbeatur popularibus conventibus, et simpliciores ex hoc Animas plerumque, quod absit, in scandalum trahat. Hujusmodi autem regularis disciplinæ observantia, etsi pro temporum varietate ac necessitate tot tantasque subiit vices, ut iidem Prædecessores nostri aditum et accessum ad publicas Monasteriorum Ecclesias dumtaxat sivè masculis, sive feminis Sacrosanctum Missæ Sacrificium audiendi, prædicationibus verbi Dei interessendi, et Sacramentum sanctissimæ Eucharistiæ sumendi, ac peccata sua confitendi causa, sine tamen Parochorum præjudicio, interdum concesserint; vicissim tamen ipsi Prædecessores nostri tam ante Concilii Tridentini decreta, quam post eorumdem decreto-

rum promulgationem denuntiationemque providis saluberrimisque constitutionibus ordinationibusque sub pœna etiam excommunicationis latæ sententiæ feminis quibuscumque aditum ingressumque hujusmodi intra Monasteriorum clausuram interdixerunt. « Quoniam autem, sicut dolentes ac-
» cepimus, alii quidem Apostolicas leges ac
» præcepta hujusmodi vel ausu temerario parvi-
» pendentes, vel ad eorum arbitrium interpre-
» tantes, feminis quibuscumque aditum ingres-
» sumque tam manifeste ac tanta solemnitate
» vetitum permittunt; alii vero privilegia, in-
» dulta, prærogativas, facultates, licentias, et
» alias quocumque pacto excogitatas concessiones
» sibi sive a jure, sive ab homine factas et
» impertitas, seu facta et impertita, ac quo-
» rumcumque munerum, dignitatum, ac præe-
» minentiarum ratione debitas seu debita arro-
» gantes, prætendentes, obtendentesque, feminas
» quaslibet intra Monasteriorum claustra, septa,
» cœnacula, cubicula, aliasque officinas aut
» admitti ac recipi sinunt, mandantque, aut
» una secum ducunt; alii denique sub pietatis
» ac religionis prætextu, cum supplicationes
» sive cum sanctissimo Eucharistiæ Sacramento,
» sive cum sacris Sanctorumque Reliquiis, Sta-
» tuis, et Imaginibus per claustra, septa, et
» alia Monasteriorum loca de more, ut asserunt,
» habentur, sine ullo prorsus discrimine ma-
» sculos et feminas supplicationes hujumodi per
» eadem loca sequi et comitari licitum, quin
» imo, ut Indulgentias lucrari valeant, neces-
» sarium esse obtendunt ». Hinc est, quod nos, qui, dum in minoribus essemus, quam plurimos hujusmodi abusus compertos habebamus, in hac sublimi sacrosancti Apostolatus specula constituti, non tam assiduis nonnullorum aliarum Eccle-

siarum Antistitum documentis, quam justis etiam Superiorum, aliorumque virorum ex religiosis Ordinibus Dei honorem, et instituti sui disciplinam zelantium expostulationibus de antedictis similibusque abusibus in dies admonemur, ut opportunum ac salutare iisdem abusibus tollendis, quantum cum Domino possumus, remedium afferamus; auctoritate Apostolica, tenore præsentium primum quidem omnes, et singulas *Constitutiones* Sanctionesque a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris tam ante, quam post Concilii Tridentini decreta super clausura monasteriorum quorumcumque religiosorum virorum editas *renovamus*, *et confirmamus:* nec non in posterum ab omnibus et singulis, ad quos spectat, et in futurum spectabit, et iisdem pœnis in Constitutionibus Sanctionibusque eorumdem Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, et decretis ejusdem Concilii Trident. contentis inviolabiliter observandas esse statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus. Deinde motu proprio et ex certa scientia ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine earumdem præsentium tenore *omnia*, *et singula indulta*, privilegia, prærogativas, facultates, licentias, et quocumque alio pacto nuncupatas concessiones omnibus et singulis quibuscumque ecclesiasticis personis quacumque auctoritate, dignitate, honore, præeminentia ac jurisdictione fungentibus, etiam Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus; sive singulis, sive eorumdem Cardinalium Congregationibus, etiam de Latere Legatis, sive qui provinciis, et Legationibus Status nostri Ecclesiastici pro tempore eligendum, vel electum, Reges, et Reginas illustres, aliasque summas Potestates, prout rerum condi-

tio postulaverit, mitti et albergari contigerit, sive, qui, licet aliarum insignium Ecclesiarum Antistites, tamen tamquam Apostolicæ hujus S. Sedis Legati de Latere alias nuncupati et habiti sunt, et fortasse habentur, aut haberi et esse prætendunt, et in posterum habendi sunt: sive ordinarii, sive extraordinarii nostri, et ejusdem Apostolicæ Sedis ubicumque etiam ad ipsos Imperatorem, et Reges, ac summas Potestates Nuntii, sive Inter-Nuntii resident, ac demum quibuscumque aliis quocumque nomine et expressione nuncupatis personis quocumque tempore a quibusvis, etiam ab ipsis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quacumque de causa, occasione, titulo, colore, et prætextu per quascumque Apostolicas sive in simili forma Brevis, sub Plumbo expeditas literas sub quibuscumque verborum formis facta, data, concessa, et impertita, sive factas, datas, concessas et impertitas super hujusmodi accessu et ingressu *revocamus*, *abolemus*, *annullamus atque irritamus*, nec non a datarum earumdem præsentium die revocata, abolita, annullata et irrita, ac nullius prorsus momenti ac vigoris esse, et fore, neminique cuilibet quocumque tempore suffragari statuimus, decernimus, et declaramus; quomadmodum etiam statuimus, decernimus, et declaramus quemlibet, omnium antedictorum, etiam speciali mentione dignorum, quacumque facultate hujusmodi temere uti audentem, ipso facto absque ulla alia declaratione pœnas et ecclesiasticas censuras, a quibus, præterquam a nobis et pro tempore existente Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, et absolvi possit, incurrere et incursum esse, licentiamque hujusmodi cuicumque concessam nullo modo suffragari, atque nullius momenti perinde, ac si minime concessa fuisset, ipso facto fore, et ha-

beri, ac pœnas et censuras ecclesiasticas ipso etiam facto, ut præmittitur, per contrafacientem incurri et incursas esse. Decernentes easdem præsentes literas, et in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ et dignitatis existant, seu alia specifica et individua mentione et expressione digni illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, et auditi, causæque propter quæ præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, et justificatæ non fuerint, aut ex alia qualibet etiam quantumvis juridica et privilegiata causa, colore, prætextu et capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis enormissimæ et totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quomodolibet, etiam quantumvis magno et substantiali, ac incogitato et inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seu etiam motu scientiæ et potestatis plenitudine paribus concesso vel emanato quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse, sed ipsas præsentes literas semper firmas, validas, et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit inviolabiliter et inconcusse observari; sicque et non aliter in præmissis per quoscum-

que Judices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, et Sedis prædictæ Nuntios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia, et potestate fungentes, et functuros, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate, et auctoritate, judicari et definiri debet, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac quatenus opus sit, nostra, et Cancellariæ Apostolicæ regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, nec non quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, ac usibus et stilis, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, et literis Apostolicis prædictis, aliisque quibuslibet personis, etiam quacumque Ecclesiastica, vel mundana dignitate fulgentibus, et alias quomodolibet qualificatis, ac specialem expressionem requirentibus sub quibuscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis decretis, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, et alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, editis factis, ac pluries iteratis, et quantiscumque vicibus approbatis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma

ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata exprimerentur, et insererentur præsentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus ac derogatum esse volumus; ceterisque contrariis quibuscumque. « Ceterum per præ» sentes non intendimus derogatum esse i s con» cessionibus, quæ ad favorem quarumcumque » Nobilium feminarum ex eo, quod sive ea» rumdem majores, ac pro tempore existentes » de familia fuerint et habeantur Fundatores, » vel insignes Benefactores illius monasterii, » intra cujus claustra vel septa feminas etiam » de familia ingredi vel concessum, vel cautum » esse sibi voluerunt, et de concessione hujus» modi confirmationem ab Apostolica hac San» cta Sede obtinuerunt; sive feminæ hujusmodi » sint consanguineæ et affines eorum, qui sunt » Domini in temporalibus locorum, in quibus » monasteria sita reperiuntur, et quacumque » legitima tituli vel consuetudinis causa et oc» casione ingressu hujusmodi de præsenti gau» dent, factæ et impertitæ fuerunt; dummodo » concessiones hujusmodi per Apostolicas in si» mili forma Brevis, vel sub plumbo desuper » expeditas literas dumtaxat, et non aliter omni» no factas et impertitas fuisse prius Ordina» riis locorum, Antistitibus, vel Præsulibus » per legitima et authentica documenta con» stare fecerint; et dummodo nec vagandi, » nec otiandi, nec comedendi cœnandique, » nec per ambulacra, cubicula, cœnacula, » aliaque loca et officinas discurrendi causa,

» sed ad Ecclesias accedendi, Sacrosanctum Missæ Sacrificium audiendi, aliaque erga Deum pietatis officia et opera exercendi studio ingrediantur; et dummodo de earum adventu et ingressu interdiu et oportune faciendo superiores pro tempore existentes certiores fiant, ad hoc, ut absque fratrum incommodo et offensione, recto tramite ad Ecclesiam pergatur, et alia de jure servanda serventur ». Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumtis, etc. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die tertia Januarii millesimo septingentesimo quadragesimo secundo Pontificatus nostri anno secundo.

DECRETUM VIII.

Super Matrimoniis Hæreticorum.

Matrimonia, quæ in locis fœderatorum ordinum dominio in Belgio subjectis iniri solent, sive inter Hæreticos ex utraque parte; sive inter Hæreticum ex una parte Virum, et Catholicam feminam ex alia, aut viceversa, non servata forma a Sacro Tridentino Concilio præscripta, utrum valida habenda sint, nec ne, diu multumque disceptatum est, animis hominum, ac sententiis in diversa distractis: id quod satis uberem anxietatis, ac periculorum sementem per multos annos subministravit, quum præsertim Episcopi, Parochi, atque illarum Regionum Missionarii nihil certi hac super re haberent, nihil vero inconsulta Sancta Sede auderent statuere, ac declarare. Cum autem proxime evolutis annis in tam ancipiti, gravique causa Apostolicæ Sedis judicium vehementius exposceretur, urgeretque id imprimis vigilantissimus Iprensis Episcopus, dum pro debiti Officii sui, et sua erga Beati Petri Cathedram observantia de Ecclesiæ sibi concreditæ statu ad Romanum Pontificem referebat, ponendumque omnino esse tam prolixæ dubitationi finem gravissimis verbis, ac rationibus persuaderet: Clemens XII. id temporis Romanus Pontifex, qui rei gravitatem, quanti oportebat, æstimaret, Sacræ Congregationi Eminentiss. Cardinalium Concilii Trid. Interpretum in mandatis dedit, ut de tota controversia diligenter more suo cognosceret. In re itaque tanti momenti volens eadem Sacra Congregatio quam accuratissime procedere commissæ

sibi cognitionis initium ab exquisitis aliorumque quoque Belgii Episcoporum relationibus, atque Sententiis, quas desuper explorari sategit, petendum duxit, eodemque tempore audire voluit præstantes aliquot hujus Almæ Urbis Theologos, quibus injunxit, ut rem totam ea, qua decet, maturitate discuterent, suamque opinionem proferrent. At dum hæc maxime agerentur, supersedendum per aliquot menses fuit ab istiusmodi causæ expeditione propter viduitatem, quæ intercidit Romanæ Ecclesiæ, donec ad Summum Pontificatum feliciter evectus Sanctissimus D. N. BENEDICTUS XIV. inter primas Regiminis sui curas, causæ hujus cognitionem repeti jussit a memorata Sacra Congregatione Concilii, quam voluit coram se haberi, ut, auditis Eminentissimorum Patrum Sententiis, ipse demum quid hac in re tenendum foret, supremo suo pronuntiaret oraculo. Cum igitur Congregatio præfata sub die 13. Maji currentis anni 1741. coram Sanctitate sua fuerit habita, idem Sanctissimus D. N. spatio aliquo temporis ad rem secum expendendam accepto, hanc nuper declarationem, et instructionem exarari præcepit, qua, veluti certa regula, ac norma, omnes Belgii Antistites, Parochi, earumque Regionum Missionarii, et Vicarii Apostolici deinceps in hujusmodi negotiis uti debeant.

Primo scilicet, quod attinet ad Matrimonia ab Hæreticis inter se in locis fœderatorum Ordinum dominio subjectis celebrata, non servata forma per Tridentinum præscripta, licet Sanctitas Sua non ignoret, alias in casibus quibusdam particularibus, et attentis tunc expositis circumstantiis, Sacram Congregationem Concilii pro eorum invaliditate respondisse, æque tamen compertum habens nihil adhuc generatim, et uni-

verse super ejusmodi Matrimoniis fuisse ab Apostolica Sede definitum, et alioquin oportere omnino ad consulendum universis fidelibus in iis locis degentibus, et plura avertenda gravissima incommoda, quod generaliter de hisce Matrimoniis sentiendum sit, declarare, negotio mature perpenso, omnibusque rationum momentis hinc inde sedulo libratis, declaravit, statuitque Matrimonia in dictis fœderatis Belgii Provinciis inter Hæreticos usque modo contracta, quæque in posterum contrahentur, etiamsi forma a Tridentino præscripta non fuerit in iis celebrandis servata, dummodo aliud non obstiterit canonicum impedimentum, pro validis habenda esse; adeoque si contingat, utrumque Conjugem ad Catholicæ Ecclesiæ sinum se recipere, eodem, quo antea, conjugali vinculo ipsos omnino teneri, etiamsi mutuus consensus coram Parocho Catholico ab eis non renovetur; sin autem unus tantum ex Conjugibus sive masculus, sive femina convertatur, neutrum posse, quamdiu alter superstes erit, ad alias nuptias transire.

Quod vero spectat ad ea Conjugia, quæ pariter in iisdem fœderatis Belgii Provinciis, absque forma a Tridentino statuta contrahuntur a Catholicis cum Hæreticis, sive Catholicus Vir hæreticam feminam in Matrimonium ducat, sive Catholica femina Hæretico Viro nubat, dolens imprimis quam maxime Sanctitas Sua, eos esse inter Catholicos, qui insano amore turpiter dementati ab hisce detestabilibus Connubiis, quæ S. Mater Ecclesia perpetuo damnavit, atque interdixit, ex animo non abhorrent, et prorsus sibi abstinendum non ducunt, laudansque magnopere zelum illorum Antistitum, qui severioribus propositis spiritualibus pœnis Catholicos coercere student, ne sacrilego hoc vinculo sese

Hæreticis conjungant, Episcopos omnes, Vicarios Apostolicos, Parochos, Missionarios, et alios quoscumque Dei, et Ecclesiæ fideles Ministros in iis Partibus degentes serio, graviterque hortatur, et monet, ut Catholicos utriusque sexus ab hujusmodi nuptiis in propriarum Animarum perniciem ineundis, quantum possint, absterreant, easdemque Nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire satagant. At, si forte aliquod hujus generis Matrimonium, Tridentini forma non servata, ibidem contractum jam sit, aut in posterum (quod Deus avertat) contrahi contingat, declarat Sanctitas Sua, Matrimonium hujusmodi, alio non concurrente canonico impedimento, validum habendum esse, et neutrum ex Conjugibus, donec alter eorum supervixerit, nullatenus posse sub obtento dictæ formæ non servatæ novum Matrimonium inire; id vero debere sibi potissime in animum inducere Conjugem Catholicum sive Virum, sive Feminam, ut pro gravissimo scelere, quod admisit, pœnitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum Conjugem a vera fide deerrantem ad gremium Catholicæ Ecclesiæ pertrahere, ejusque Animam lucrari, quod porro ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret, sciens de cetero, ut mox dictum est, se istius Matrimonii vinculo perpetuo ligatum iri.

Ad hæc declarat Sanctitas Sua, ut quidquid hactenus sancitum, dictumque est de Matrimoniis sive ab Hæreticis inter se, sive inter Catholicos, et Hæreticos initis in locis fœderatorum Ordinum dominio in Belgio subjectis, sancitum, dictumque intelligatur etiam de similibus Matrimoniis extra fines Dominii eorumdem fœderatorum Ordinum contractis ab iis, qui addi-

cti sunt Legionibus, seu militaribus copiis quæ ab iisdem fœderatis Ordinibus transmitti solent ad custodiendas, muniendasque Arces conterminas, vulgo dictas *di Barriera*; ita quidem, ut Matrimonia ibi præter Tridentini formam, sive inter Hæreticos utrinque, sive inter Catholicos, et Hæreticos inita valorem suum obtineant, dummodo uterque Conjux ad easdem copias, sive Legiones pertineat; et hanc declarationem vult Sanctitas Sua complecti etiam civitatem Mosæ Trajectensis a Republica fœderatorum Ordinum, quamvis non jure dominii, sed tantum oppignorationis, ut ajunt, nomine possessam.

Tandem circa Conjugia, quæ contrahuntur, vel in regionibus Principum Catholicorum ab iis, qui in Provinciis fœderatis domicilium habent, vel in fœderatis Provinciis ab habentibus domicilium in Regionibus Catholicorum Principum, nihil Sanctitas Sua de novo decernendum, aut declarandum esse duxit, volens, ut de iis, juxta canonica Juris communis principia, probatasque in similibus casibus alias editas a Sacra Congregatione Concilii resolutiones, ubi disputatio contingat, decidatur; et ita declaravit, statuitque, ac ab omnibus in posterum servari præcepit. Die 4. Novembris 1741.

DECRETUM IX.

Super Dispensationibus in Matrimoniis.

AD Apostolicæ servitutis nostræ ministerium pertinet sedula invigilare cura, ut dispensationes super gradibus affinitatis, seu consanguinitatis, intra quos Matrimonia contrahi prohibentur, vel super aliis a Sacris Canonibus statutis impedimentis, nisi ex debitis causis non concedantur, et omnia inde amoveantur, unde nota aliqua ab improbis aspergi possit nomini, ac decori Romanæ Ecclesiæ, cui licet immerito Divina benignitate præsidemus.

Sane quidem ad dispensationes obtinendas ab iis, qui eas postulant, in supplici libello causæ pro illis consequendis exprimi solent, quæ si ejusmodi fuerint, ut juxta canonicas Sanctiones, et prudens ecclesiasticæ provisionis arbitrium locus ad dispensandum esse videatur, dispensatio concedi solet, ejusque executio Ordinario ut plurimum committi, cui onus incumbit diligenter inquirere, an causæ expositæ veritate nitantur, ut, veris illis existentibus, gratia executioni demandetur, secus vero, si causæ nullatenus veritati consentaneæ sint; si autem contingat ob causas minime veras existentes, ut dispensatio executioni non tradatur, qui eam impetrarunt, apud negotiorum Gestores, seu Literarum Apostolicarum expeditores conqueruntur, a quibus nonnumquam responderi solet executionem perperam, et injuria denegatam fuisse, quia expressio causarum, earumque verificatio in dispensationibus, non est aliquid substantiale, sed formalitas quædam, et Forensis stili consue-

tudo: quod non minus veritati adversatur, quam executionis ordinem ac modum bene, ac prudenter constitutum subvertere: « cum expressio » causarum earumque verificatio ad substantiam, » et validitatem dispensationis pertineat, illisque » deficientibus, gratia nulla ac irrita sit, nullamque executionem mereatur ».

Id autem ut plurimum evenit in dispensationibus, in quibus apponi solet clausula: *et Oratoribus vitæ periculum immineret*, quæ cum sæpe in dispensationibus in primo, et secundo, vel in secundo gradu, et in nonnullis aliis canonicis impedimentis sine ulla ratione, causa, et veritate expressa reperiatur, ordinarii locorum, qui cautius, et accuratius se gerunt, nisi vitæ periculum immineat, dispensationem exequi recusant; alii vero, fortasse falso rumore inducti, quod hujusmodi clausula sit mera formalitas, indulgentius quam necesse est procedentes, periculo vitæ neque argumentis probabilibus verificato, eoque Oratoribus saltem verisimiliter imminente comperto, gratiam dispensationis exequuntur.

S. M. Prædecessor noster Pius PP. V. in sua Constitutione per viam motus proprii expedita, et pubblicata sub die v. Decemb. ann. MDLXVI, cujus initium est: *Sicut accepimus:* « decrevit, » omnes et singulos Procuratores tam Officii Sacræ Pœnitentiariæ, seu contradictorum, quam » alios quoscumque Sollicitatores, et Scriptores, » qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsius » Partibus habuerunt, quoad substantialia, et » qualitates necessario exprimendas diversam faciunt, seu quoquo modo intervertunt, aut » immutant, aut depravant, et per subreptionem, et obreptionem gratias a Romanis Pontificibus extorquent, pœnam falsi incurrere, et » ea puniri omnino debere ».

Hujusmodi autem constitutio quamquam videatur pertinere dumtaxat ad Procuratores, Sollicitatores, et Scriptores Officii sacræ Pœnitentiariæ, ubi per id temporis Matrimoniales dispensationes etiam in foro externo concedi solebant, nihilominus pro pastorali nostra, et paterna ex alto nobis commissa cura hortamur, monemus, ac præcipimus omnibus, et singulis ne-
» gotiorum Gestoribus, Procuratoribus, et ex-
» peditoribus Literarum Apostolicarum, etiam
» Datariæ nostræ, ut cum supplices preces pro
» aliqua matrimoniali dispensatione porrecturi
» sunt, id primum ante omnia agant, ut plenam
» atque exactam facti notitiam assequi curent,
» sciscitantes ab ipsis Oratoribus, an hæ et il-
» læ adsint, ex quibus sciunt dispensationem con-
» cedi solere in hoc vel illo gradu, deinde in
» supplici libello facti speciem nitide, ac sin-
» cere exponant, caveantque diligenter, ne il-
» lam aliquatenus in rebus substantialibus alte-
» rent, immutent, invertant, corrumpant, sed
» stricte adhæreant iis, quæ ab oratoribus sibi ex-
» posita fuerunt, et multo magis abstineant, ne
» quid falsi aut ficti proprio ingenio inventum
» vel excogitatum ad gratiam dispensationis fa-
» cilius obtinendam in precibus obtrudant; demum præ oculis habentes, se operam suam in ecclesiasticis negotiis in hac alma urbe exhibere, ubi Cathedra veritatis est, ipsam solam ament, et sectentur veritatem, non lucrum, aut gratiam, et favorem supplicantium, diligenterque videant, ne mendacii aut erroris merito argui cum Animæ suæ detrimento possint falso, et perperam asserentes causas, earumque verificationes ex provida nostrorum Prædecessorum dispositione in hujusmodi gratiis ad ecclesiasticæ disciplinæ vigorem, et Canonicarum legum, et

Apostolicarum Constitutionum voluntatem servandam apponi, et respective demandari solitas, vanas, et superfluas esse, et tamquam inanes Curiæ formalitates parvi aut nihili esse faciendas.

Præterea hujusmodi graves abusus, quibus honor, et decus hujus Almæ Urbis dehonestatur, et Sedis Apostolicæ splendori, ac dignitati officitur, penitus abolere cupientes: motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine præfatam » Constitutionem s. m. Pii V. » Prædecessoris nostri extendimus, dilatamus, ac » producimus ad omnes prædictos negotiorum » Gestores, Procuratores, et Expeditores lite» rarum Apostolicarum cujuscumque status, gra» dus, ordinis, et conditionis, et quocumque » indulto, privilegio, et dignitate munitos, et » quatenus opus sit, eam de novo ferimus, sta» tuimus, et innovamus, volentes, ac decer» nentes, ut in omnibus superius expressis ca» sibus pœna falsi contra delinquentes locum » habeat, sine tamen præjudicio obligationis re» fundendi expensas oratoribus, qui ob illorum » culpam ejusmodi dispensationes, quæ execu» tioni demandari nequeunt, obtinuerunt.

Denique omnes, et singulos Venerabiles Fratres nostros Archiepiscopos, Episcopos, et locorum Ordinarios, ceterosque « Executores Lite» rarum Apostolicarum, quibus hujusmodi dispen» sationum executio committi solet, enixe roga» mus, et obsecramus, ut sedulo ac diligenter » attendant, priusquam dispensationis gratiam » exequantur, an causæ in Apostolicis literis » expressæ, et quarum verificatio eorum curæ, » et vigilantiæ a Sede Apostolica commissa est, » veræ ne, an secus existant, an potius Sedi » Apostolicæ falsum expositum, et veritas re-

» ticita fuerit; qua super re eorum conscientiam » oneramus ». Et quoniam in iisdem Apostolicis literis super dispensationibus in gradibus prohibitis, aliisque præfatis impedimentis nonnulla observata sunt, quæ negotium executoribus quandoque exhibere, et scrupulos eorum animis ingerere solent, Apostolicæ nostræ solicitudinis erit, ea dilucidius, et apertius in iisdem dispensationum literis Apostolicis exponere, ac declarare, ut omni dubitatione sublata, et causis coram executore hujusmodi probationum genere probatis, quo de illarum veritate moraliter certus reddatur, Apostolicæ literæ matrimonialium dispensationum sine ulla hæsitatione ad debitam executionem deduci possint.

Mandamus quoque, et injungimus dilecto filio Pompejo tituli sancti Eusebii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Aldovrando nuncupato Prodatario nostro, ejusque successoribus Datariæ Apostolicæ Prodatariis, seu datariis pro tempore existentibus, ut in præmissis reos, et culpabiles repertos pœna falsi, ut præfertur, puniant, cum potestate citandi, etiam per edictum, constito summarie de non tuto accessu, aliaque dicendi, et faciendi in præmissis necessaria, seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus Constitutionibus Apostolicis, statutis, et consuetudinibus, et quibusvis privilegiis quibuscumque personis etiam speciali mentioni dignis, datis etc. Datum Romæ apud S. Mariam majorem quinto Cal. Martias anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo primo, Pontificatus nostri anno secundo.

Hic juvat addere SS. D. N. Clementis XIII. feliciter regnantis Constitutionem nuper editam de Jejunio, quæ est ut sequitur.

Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, et Episcopis.

CLEMENS PAPA XIII.

Venerabiles Fratres, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Appetente Sacro Quadragesimali tempore, quod plenum mysteriis non sine mysterio magnam illam Paschæ celebritatem præcedit, qua una omnium sollemnitatum dignitas est consecrata, providendum, Venerabiles Fratres, ut sacratissimum Jejunium sancte religioseque a Fidelibus observetur, quod Legis et Prophetarum testimonium commendatum, a Christo Domino consecratum, ab Apostolis traditum Ecclesia Catholica perpetuo retinuit, ut per macerationem carnis, et Animæ humiliationem ad Dominicæ Passionis, Paschaliumque Sacramentorum Mysteria paratiores accedamus, et in ejus Resurrectione resurgamus, in cujus Passione, deposito veteri homine, simus commortui. Cujus tam sanctæ tamque salubris institutionis retinendæ studio fel. record. Prædecessor noster Benedictus XIV. etsi binis ad vos Litteris in forma Brevis eximium Fraternitatum Vestrarum zelum excitavit, quo pluribus labefactata corruptelis Quadragesimalis jejunii disciplina ad pristinam observantiam vestra opera et studio revocaretur, ob eamque rem nonnullas cavillationes, quibus omnis sacrorum vis jejuniorum infringebatur, de medio sustulit; tamen cum ab infensissimo teterrimoque humani generis hoste tam multæ et assiduæ sint Gregi Dominico insidiæ; vereudumque propterea sit,

ne subinde infirmiorum animis novas veterator ille rationes, pravasque suggerat consuetudines, quibus enervata jejunii severitas, unde revocata dudum fuerat, illuc iterum relabatur; necessarium existimavimus vobis has Litteras dare, quantoque in timore simus, ne qua vetus remanserit corruptela, vel nova labes cum fidelium Animatum pernicie ecclesiasticæ in hac re disciplinæ inferatur, Fraternitatibus vestris significare. De quo quidem timore nostro tantum intelligimus minui oportere, quantum ex eo solicitudinis ad pastoralem vestram vigilantiam accesserit; quæ sive quidpiam de veteri corruptela post memoratas supradicti Prædecessoris nostri Literas fortasse reliquum fuerit, sive pro infringendis jejunii legibus vel opinionum commenta; vel a vera jejunii vi et natura abhorrentes consuetudines humani pravitate ingenii novissime sint invectæ, ea omnia, quantum juvante Domino fieri potest, radicitus convellenda curetis. In quibus profecto abusum illum censemus omnino numerandum, quem rumor quidam ad nos pertulit; cum nonnulli, quibus ob justas et legitimas causas ab abstinentia carnium dispensatum fuerit, licere sibi putant potiones lacte permistas sumere, contra quam prædicto Prædecessori nostro visum fuerit, qui censuit, tam dispensatos a carnium abstinentia, quam quovis modo jejunantes, unica excepta comestione, in omnibus æquiparandos iis esse, quibuscum nulla est dispensatio, ac propterea tantummodo ad unicam comestionem posse carnem, vel quæ ex carne trahunt originem, adhibere.

Verum neque commodius, nec majori proficiendi spe revocare homines aggrediemini ad sacrosanctam jejunii legem observandam, quam si illud populos doceatis: Christiani homines Pœ-

nitentiam, præter cessationem a peccatis et male anteactæ vitæ detestationem, eorumdemque peccatorum Sacramentalem confessionem, illud etiam postulare, ut per jejunia, eleemosynas, orationes, et alia spiritualis vitæ opera divinæ justitiæ satisfaciamus: omnem etiam iniquitatem, parva, magnave sit, aut ab ipso pœnitente, aut a Deo vindicante puniri oportere; nisi igitur a Deo puniri velimus, id non aliter vitare non posse, quam si ipsi nos puniamus. Quæ quidem doctrina si constanter populorum animis inculcetur, et a fidelibus denique alte imbibatur, minus profecto verendum erit; ne qui profligatos mores abjecerint, ac per Sacramentalem Confessionem peccata sua eluerint, non eadem peccata velint, atterenda carnis concupiscentia, per jejunium expiare. Præterea, quibus persuasum fuerit se peccatorum minus dubie pœnitere, cum se impunitos esse non sinant, ii profecto pœnitentiæ amore capti, lætabuntur, Quadragesimali tempore ceterisque certis diebus, cum S. Mater Ecclesia edicit fidelibus jejunandum, oblatam sibi esse occasionem, qua dignos pœnitentiæ fructus faciant: Cumque nullo non tempore oporteat domitas habere concupiscentias; scriptum est enim: Post concupiscentias non eas, et a voluntate tua avertere: facile animum inducant, Sacratissimo totius anni potissimum tempore, corporis intemperantiam mitigare jejunio; ut Anima cognitione sui recepta intelligat, qua compunctione parare se debeat ad Sanctissima Passionis, Mortis, et Resurrectionis Jesu Christi recolenda mysteria. Itaque pœnitentiæ stimulis tacti, minus suavitates exquirant in dapibus, minus sectentur cupediarum delicias, quæ quamvis cum abstinentia a vetitis cibis non discrepare videantur, tamen eas qui mensæ apponat suæ,

illum non immerito dixeris, non tam usitatas abjecisse delicias, quam cupiditatem suam ad inusitatas illecrebas traduxisse: minus denique aut, quibus se subducant a jejunio, quærant effugia, aut argutiis studeant Ecclesiasticam legem infringere.

Vestrum igitur est, Venerabiles Fratres, exemplo æque ac verbo populis præeuntes, tantum in eorum animos pœnitentiæ studium et amorem injicere, ut alacriter jejunium aggressi, et illud ad præscriptas a Catholica Ecclesia leges observent, et eleemosynis etiam, atque oratione sanctificent: et id, quo maxime spectat Ecclesia, denique consequantur, ut corpore mortificati et Christo consepulti, ad novam in Paschali sollemnitate novi hominis vitam revocati, magna cum fiducia reviviscenti Christo Domino possint occurrere. Gratia Domini Nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, quibus Apostolicam benedictionem benevolentiæ in vos et caritatis nostræ pignus, amantissime impertimur.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem die xx. Decembris anno MDCCLIX. Pontificatus nostri anno secundo.

Casus reservati in Synodo Neapolitana sine Excommunicatione.

I. Blasphemantes Deum, vel B. Virginem ex perversa consuetudine coram pluribus supra quatuor. II. Exercentes peccatum Sodomiæ, vel cum brutis coeuntes: ita tamen ut in his luxuriæ casibus tantum masculi comprehendantur. III. Confessarii omnes, etiam curati, ad obscœna quaslibet personas sibi frequenter confitentes, licet non immediate post vel ante Confessionem, inducentes, seu solicitantes, vel cum iis quomo-

debet impudice tractantes. IV. Medici, qui visitantes in lecto infirmos, post tres dies a visitatione non curaverint, ut prædicti infirmi peccata sua idoneo Confessario confiteantur, aut alias non deseruerint, secundum terminos Constitutionum S. Pii V. et Innocentii XI. V. Debitores quorumlibet piorum locorum, sive eorumdem debitorum Administratores, si intra mensem, etiam extrajudicialiter, requisiti a Rectoribus, Procuratoribus, seu Administratoribus dictorum locorum, redditus, et census non solverint. VI. Non absolvantur Concubinarii, et Concubinæ, etiamsi excommunicationis sententia in eos lata non fuerit, nisi facta reali separatione et tori, et domus, per duos se menses continuerint; vel nisi certo, aut valde probabiliter constet factos physice, vel moraliter impotentes ad reincidendum, aut paulo post esse inter se Matrimonium contracturos. VII. Omnes utriusque sexus, qui a dominica Palmarum, usque ad diem Ascensionis Domini inclusive, Paschalis Communionis præcepto in Cathedrali, vel propria Parochia non satisfecerint, Interdicti pœnam ex cap. *Omnis utriusque sexus*, *de Pœnit. et remiss.* ipso facto incurrunt a nobis, sive facultatem a reservatis absolvendi a nobis, vel Vicario nostro Generali habentibus, tantummodo relaxandam, dummodo non fuerint nominatim denunciati.

Scriptos casus ita nostro judicio reservamus, ut Confessariis omnibus, et etiam Parochis sit *omnino restricta facultas absolvendi ab iis*, *et non sint quoad illos approbati*, excepto tantummodo mortis articulo.

Monemus Parochos, et Confessarios omnes, ut, quamvis eis facultatem absolvendi ab aliis reservatis in hoc capite contentis, et *a tribus*

etiam *Casibus in Pagella Confessariorum expressis*; *Parochis* vero *absolvendi* insuper *Sponsos brevi contracturos*, et *qui Paschali praecepto Communionis non satisfecerunt*, concedamus, graviter tamen ipsi admoneant pœnitentes hujusmodi de gravitate peccati, et graviora satisfactionis opera imponant. Præterea declaramus, a locutione cum Monialibus, sive aliis, in Monasteriis degentibus de rebus obscœnis, aliisque, ut dictum est, actibus impudicis, numquam intelligi concessam, nisi facta fuerit expressa mentio de ea: Similiter declaramus, sine speciali concessione nostra non censeri concessam facultatem absolvendi a casu *Invitationum ad Ecclesias* Monialium, et Regularium quomodolibet exemtorum, occasione quarumcumque functionum, cui Summus Pontifex voluit adnexam esse excommunicationem *Sibi*, *et nobis tantum* reservatam. Nec a casu *expensarum* factarum a Monialibus, aliisque in Monasteriis, Conservatoriis, Collegiis, Domibusque Oblatarum degentibus, *ratione Officii*, in quibuscumque functionibus: cujus Absolutionem præcepit etiam Summus Pontifex esse *nobis tantummodo* reservatam. Nec denique a ceteris casibus, quibus est adnexa excommunicatio Summo Pontifici, et nobis reservata. Ante decimum quartum ætatis annum completum neminem censuris hisce, et casibus comprehendi volumus. Confessariis omnibus non liceat in vim facultatis, quam obtinent, quempiam a censuris absolvere, nisi audita integra Confessione, eumdem Sacramentaliter etiam absolvant; secus ex nunc absolutionis præstitæ beneficium, sive reservationis ablationem irritam, et illicitam declaramus.

Casus reservati cum Excommunicatione.

I. Omnes utriusque sexus, et cujusvis status, aut dignitatis personæ, quæ Hæreticorum cujuscumque sectæ cœtus adeunt, in quibus conciones, et catechismi, aut quicunque eorum ritus, præsertim a S. Catholica Romana Ecclesia damnati exercentur, quoties hujusmodi exercitiis, quovis prætextu, et occasione, etiam simplicis curiositatis assistunt. II. Omnes personæ utriusque sexus, quæ vel per se, vel per alium, Sanctissimo Altaris Sacramento, Charismate, Oleo sancto, sive quacumque alia re consecrata vel veneficia, Divinationes, Sortilegia, aut ad alium usum quam fuerint ordinata, vel instituta, quomodolibet abutantur: Omnesque utriusque sexus, qui de prædictis ad prædictos fines aliquid sumserint, vel alicui dederint, aut datum acceperint, etiam abusu minime subsecuto. III. Omnes utriusque sexus personæ, quæ Dæmoni spondent obsequium, thus, et Sacrificia offerunt, quamvis absque errore intellectus. Insuper quæcumque, sive suo, sive alterius nomine, condunt, aut condere faciunt imagines, aunulos, aut quodvis aliud artefactum, in quo Dæmonem constringant. IV. Venefici, et Veneficæ omnes, Necromantes, Divinatores, Sortilegi, Lamiæ, Striges, sive quovis alio nomine nuncupentur, ex utroque sexu, qui cum expressa Dæmonis invocatione, ad captandam dilectionem, vel odium concitandum, sive ad inveniendos thesauros, aut ad alium finem quemcumque, utuntur incantationibus, aliisque maleficiis: sive etiam ligaturis, ut a naturali, et legitimo Matrimonii usu Conjuges avertant: aut scienter in præfatis cooperantes, aut quovis modo consen-

tientes. Declaramus autem ex prædictis criminibus, in supradictis II. III. et IV. Casibus contentis, excommunicationem nobis reservatam ipso facto incurrere non solum eos, qui sæpe, et ex arte hujusmodi criminibus operam dant, sed etiam eos, qui quomodocumque, etiam semel, ea perpetraverint. V. Loquentes sine nostra, vel Vicarii nostri Monialium licentia cum Monialibus, in Monasteriis etiam exemtis, vel cum aliqua, aut aliquibus earum, etiamsi sit Conversa, aut Novitia, sive educationis, sive alterius re causa ibidem commoretur; conjunctis in primo, vel secundo Consanguinitatis gradu dumtaxat exceptis. Declarantes, quod qui facultatem obtinuerit loquendi cum aliqua prædictarum, non possit data opera, et ex professo cum aliis loqui.

Insuper ii præsertim, qui cum aliqua ex prædictis, aut coram ipsis, tam in Monasteriis, quam Conservatoriis, seu Collegiis commorantibus, de rebus obscœnis, per verba, aut actus impudicos, præsentes egerint, absentes vero per literas, aut internuncios. Nec non viri, aut mulieres, sive intra, sive extra Monasterii, vel Conservatorii, aut Collegii claustra, ac septa, qui prædictas literas, vel mandata detulerint. VI. Omnes in causa Criminali, aut civili cum gravi damno alterius falsum deponentes, aut deponendum curantes, nec non inducentes ad falsum deponendum, falsisque testibus, depositionibus, instrumentis, scripturis, tam publicis quam privatis, quomodocumque utentes, directe, vel indirecte, in quavis curia civitatis, et Diœcesis Neapolitanæ. Item quicumque falsum aliquod impedimentum Matrimonii dolose objecerint; nec non consilium vel auxilium ad illud dolose objiciendum dantes. Falsificantes etiam cum gravi damno alterius, vel corrumpentes; falso, aut

quæ falsum continent, conficientes Apochas, Syngrapha, vulgo *Fedi di credito*, *o Polizze notate in Fede*, sive Instrumenta, processus, aut Scripturas publicas, et authenticas, aut scienter his utentes, nec non mandantes, aut cooperantes.

Similiter præsentantes falsum, fictum, aut fiduciarium Patrimonium, aut quomodolibet fraudulentum pro Ordinibus suscipiendis etiam pro prima Clericali Tonsura: nec non constituentes, consulentes, aut quomodolibet concurrentes, sive cooperantes. Declaramus autem, quod Clerici præsentantes, quando ab excommunicatione absolvuntur, remaneant ab exercitio susceptorum Ordinum suspensi, quam suspensionem nullus, nisi nos personaliter, constituto reali Patrimonio, et causa discussa, relaxare valeat.

Præter hos, Actuarii, Subactuarii, Notarii, Scribæ, qui cum alterius Partis offensione, aut cum Reipublicæ, aut legalis justitiæ detrimento, dolose auctam, vel diminutam informationem capiunt, et sic dicta Testium scribunt; ac Nuncii, Cursores, aut alias nuncupati, qui in grave Tertii præjudicium falsum in acta referunt. VII. Confessarii omnes, etiam Parochi, ad inhonesta personam quamcumque, sive in actu Confessionis, sive ante, vel post immediate, aut prætextu, vel occasione Confessionis, etiam Confessione non secuta, vel extra Confessionem in Confessionalibus, sólicitantes, aut quomodolibet cum iisdem impudice tractantes. Respectu Regularium vero Censuram suspensionis ab audiendis Confessionibus, quam ipso facto incurrunt, nobis tantummodo reservamus. VIII. Pariter Confessarii omnes, etiam Parochi, attentantes prædictas personas, et quascumque alias, cum quibus extra

antedictos casus quomodolibet impudice versati fuerint, a peccatis quorum ipsi complices sint, nulliter absolvere: Qui omnes, etiam Regulares, etiam in Censuram suspensionis ab audiendis Confessionibus ipso facto incidunt, nobis tantummodo reservatam. IX. Incestus cum conjunctis in primo, vel secundo gradu Consanguinitatis, vel Affinitatis. Mulieres autem, si vere sint pœnitentes, a quocumque Confessario a nobis approbato absolvi possunt; gravi tamen imposita pœnitentia salutari; et dummodo occasio proxima facta sit salutaribus mediis moraliter remota. X. Qui contra dispositionem Sac. Canonum, Clericos, quos noverint, ad Forum seculare traxerint, etiam consentiente reo: extra casus hac in re tum in Bull. Cœn. Dom. tum in Martini V. Constit. *Ad reprimendas*, S. Pontifici reservatos. XI. Homicidia, vel mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, Cœmeteriis, aut Sacristiis, aut publicis Oratoriis patrantes. XII. Conficientes cujuscumque generis venena in hominum perniciem; eadem scienter dantes, apponentes, vel quomodolibet propinantes; sive ab hoc qualitercumque cooperantes, vel consulentes, etiam non secuto effectu. XIII. Cujusvis conditionis personæ, quæ libros in Civitatem, vel Diœcesim introducunt, vel scienter introductos tradunt, aut traditos recipiunt, sive etiam de eadem civitate, et Diœcesi extrahunt, priusquam a Deputatis nostris fuerint recogniti: Similiter Bibliopolæ, qui Bibliothecas emunt, non exhibito prius prædictis Deputatis emtorum librorum catalogo: Transgressores autem, etiam de nostra licentia numquam absolvantur, quoad usque libros sine prædictis requisitis introductos, aut emtos, recogniti subjecerint. Typographi similiter, et eorum Operarii, qui sine nostra, vel Vicarii nostri

licentia libros aut cujuscumque generis folia imprimunt; præterea Auctores eorum, si typis mandent, vel quicumque mandari faciunt. XIV. Qui in Paschate non communicantes ab aliis dolose accipiunt schedulas, seu chartulas, quæ eo tempore distribui solent in Metropolitana, vel in Parochiis, ut fidem Parocho exhibeant de peracta Communione. Item illi, qui easdem non communicantibus quomodocumque accommodant in fraudem, aut utcumque cooperantes. XV. Falsarii monetarum, videlicet ii, qui monetas quomodocumque vitiant, nimirum, vel eas diminuendo, vel fundendo, aut imprimendo cum deteriori liga, aut sine legitimo Principis sigillo. XVI. Sponsi, et Sponsæ post contracta sponsalia etiam privata inter se, et ante Matrimonium legitime celebratum, carnalem inter se copulam habentes; nec non parentes, consanguinei, et affines omnes, aut quicumque domus curam habentes; eamdem carnalem copulam, vel Sponsorum cohabitationem, vel pernoctationem, etiam pro una vice permittentes.

EPITOME
DOCTRINÆ MORALIS, ET CANONICÆ

EX CONSTITUTIONIBUS, ALIISQUE OPERIBUS

FELICIS RECORDATIONIS

BENEDICTI XIV. PONTIF. MAX.

EXCERPTÆ

AB ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO

JOANNE DOMINICO MANSI
ARCHIEPISCOPO LUCENSI

CONGREGATIONIS MATRIS DEI,

IN HAC NOVISSIMA EDITIONE

Ab eodem Auctore pluribus additamentis illustrata, et correcta.

TYPOGRAPHUS
LECTORI.

PLurima sunt ad Moralem Theologiam, atque ad Jus Canonicum pertinentia, quæ Benedictus XIV. immortalis memoriæ Pontifex in operibus suis vere aureis sparsim disseminaverat, quæque Scientiæ Moralis studiosos ignorare omnino dedecet. Sed cum non omnes varia illius opera integra vel emere, vel legere possint, opportune in mentem venit P. Joanni Dominico Mansi jam Congregationis Matris Dei, nunc Archiepiscopo Lucensi viro doctissimo, et non solum in Italia nostra, verum etiam in toto orbe litterario eruditissimis libris suis celeberrimo, Epitomen quamdam con-

ficere totius Doctrinæ Moralis et Canonicæ ex illius Pontificis operibus excerptæ. Cum igitur nobis exploratum sit, quantum hic eruditissimi viri labor Theologis omnibus probatus sit, rem iis pergratam nos facturos esse existimavimus, si illam nunc demum ab eodem clarissimo Auctore pluribus in locis emendatam, novisque additamentis illustratam typis nostris excuderemus. Eam igitur excipe, Lector benevole, et studium publicæ utilitatis nostrum ne asperneris. Vale.

EPITOME
DOCTRINÆ MORALIS, ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

ABBATES.

Abbates Regulares, nullam Animarum Curam gerentes, ad Synodum Diœcesanam accedere nequaquam tenentur, ut ex Decr. S. C. *De Syn. Diœc. lib.* 3. *c.* 2. §. 3. iterumque *l.* 7. *c.* 65. §. 2.

Abbates, Priores, Præpositi, et alio quocumque nomine nuncupati; Cardinales etiam, spiritualem jurisdictionem quasi Episcopalem in monasteria seu Ecclesias cum territorio separato habentes, debent jurare in manibus alicujus Episcopi seu nuncii Apostolici aut Legati, eorum arbitrio eligendi, se visitaturos sacra limina Apostolorum personaliter ac per seipsos, atque Romano Pontifici relationem afferre Ecclesiarum suarum. Ex his vero qui Itali fuerint vel insularum Italiæ, tertio quoque anno; reliqui vero quinto quoque anno a die captæ possessionis. Id vero si ex legitimo impedimento non possint per se; tenentur per nuntios præstare. Ita in Bulla *Quod Sancta* num. VII. Bullar. t. 1. Si vero ante publicationem hujus Bullæ signatæ ann. 1740. die nono Kal. Decembris possessionem pacificam illarum Ecclesiarum jam habuissent, intra annum si fuerint in Italia et insulis, intra biennium vero si extra, a die latæ constitutionis tenentur eam relationem mittere; dein-

singulis trieniis ad limina se conferre. Hæc omnia si prætermiserint ipso facto ab ingressu Ecclesiæ interdictum et ab administratione tam spiritualium quam temporalium suspensionem incurrunt, tum etiam perceptione fructuum privantur; qui fructus cedant Episcopo viciniori in sacros usus ejus arbitrio erogandi. *ibid.* §. 9.

ACTUS FIDEI.

Actus fidei non debet comprehendere tantum in genere quidquid fides dictat, sed debent etiam credi explicite ea Mysteria, quæ sciri debent. *Instit. Eccl.* 72.

ADVOCATUS.

Rescripta, et Brevia pro exercendo Advocati munere Monachis, etiam Canonicis Regularibus, nunquam conceduntur, quod conforme est Canoni, *Ex parte tua.* De postulando. *De Syn. Diœces. l.* 13. *c.* 10. §. 12. *nov. edit.*

Sæcularibus vero Clericis, etiam Beneficiatis, tum et sacris Ordinibus initiatis conceditur, ut Advocaturam exerceant in Tribunalibus ecclesiasticis in laicalibus, et coram Judice sæculari cum agitatur causa propria ipsorum, vel Ecclesiæ suæ, vel miserabilium personarum. Quamquam in Brevibus libere conceditur Sacerdoti sæculari pauperi, ut libere causas civiles, et criminales agat, dummodo in criminalibus tantummodo reis patrocinetur; quin et tandiu munus illud exercere permittitur, donec certos ecclesiasticos reditus ad congruam sustentationem sufficientes, vel Beneficium residentiale obtineat. *De Synod. Diœces. l.* 13. *c.* 19. §. 12. *nov. edit.*

ALIENATIO.

Alienationes rerum immobilium, et mobilium pretiosarum, vetita est quoque Regularibus, etiam speciali commemoratione dignis, *ex Decr. Urb. VIII. sub die 7. Sept.* 1624. Hæc tamen intelligenda sunt de bonis Ecclesiæ incorporatis. Quæ vero non sunt incorporata et debent alienari, ut sunt res relictæ PP. Reformatis S. Francisci, non possunt eorum Sindici procedere ad earum venditionem, nisi præfixo edicto, ut magis offerenti vendantur. *Ita ex Decr. Sacr. Congr. Conc. inst. Eccles.* 68. §. 8.

Alienationes etiam rerum inferioris valoris, quæ comprehenduntur in *cap. Terrulas*, debent etiam a Regularibus fieri de licentia Episcopi. *Inst. Eccl.* 69. §. 9.

Alienantes, et recipientes bona alienata contra Extrav. *Ambitiose*, incurrunt excommunicationem Pontifici reservatam. *ibid.* §. 10. Regulares vero ultra hanc incurrunt ipso facto pœnam privationis Officiorum, ex *Decreto Urbani VIII. ibid.*

Quamquam ex Can. *Bonæ* 12. *Quæst.* 2. jus sit Episcopo molienti novum Monasterium in sua Ecclesia, donandi illi quinquagesimam partem redituum Ecclesiæ suæ; cum tamen Episcopi in sua consecratione jurent se non alienaturos possessiones ad mensam suam pertinentes; hinc optime intulit S. C. interdictam esse Episcopo hanc, et aliam quamcumque alienationem. *De Synod. Diœces. l. 7. c. 72. part. 12.*

ALTARE.

Sacerdotibus Latini ritus in Russia Polonica degentibus, tam præsentibus, quam futuris conceditur, ut deficientibus tabulis lapideis consecratis, Missam celebrent super Antimensiis Ruthenorum unitorum. Ritu tamen Latino Sacrum agere illis injunctum est. Sunt antimensia lintei quidam Episcopali benedictione consecrati, in quorum angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ, *Constit. Imposito nobis. Bull. Tom. III. Constit. XLVI.*

ALTARE PRIVILEGIATUM.

In Brevibus pro altare privilegiato solet definiri numerus Missarum, quotidie in Ecclesia celebrandarum; si forte accidat, ut aliquibus diebus numerus iste Missarum desit, dummodo sæpius in hebdomada tot Missæ celebrentur, quod privilegium illud exigit, id non sufficere, declaravit S. C. die XI. Sept. 1694. Decretumque illud approbavit Innoc. XII. ex quo resultat necessarium esse singulis diebus numerum Missarum definitum. *Instit. Eccles.* 56. §. 16.

Indulgentiæ altaris cum definito numero Missarum, si forte contingat tempore Adventus, et Quadragesimæ, ut in Ecclesiis Regularium impleri non possit numerus, remanent suspensæ. Reliquis anni diebus, si forte id raro contingat, non remanent suspensæ, sicut nec remanent, si ob infirmitatem Sacerdotum tam sæcularium, quam regularium raro tamen id contingat. Ita sacrosancta Congregatio die 30. Julii 1706. *ibid.* 5. 17.

APPELLATIO.

Appellationes omnes, et Inhibitiones, per quas retardetur executio, aut impediatur processus ad ulteriora in iis, quorum executio a Tridentino, vel Constitutionibus Apostolicis commissa est locorum Ordinariis, addita clausula, *appellatione vel inhibitione quacumque postposita*, ne a Tribunalibus recipiantur, statuit Pontifex in Bulla AD MILITANTIS *Bull. tom.* 1. *n.* 48. Quæ appellationes, inhibitionesque si concedantur, præterquam quod hoc ejus statutum violatur, nullæ sunt. *ibid.* §. 38.

Excipiuntur tamen casus, qui forte occurrerint singulares ab hac regula eximendi; tunc vero ne dentur Monitoria, Citationesque vetat, nisi prius in supplici libello ad hoc porrigendo facti circumstantia peculiaris clare exponatur cum aliquo documento semiplene saltem eandem circumstantiam verificante *ibid.* §. 39.

ASPERSORIUM.

Episcopo ingrediente aliquam Ecclesiam Collegiatam porrigi debet aspersorium non ab Archidiacono, seu aliis de Capitulo, sed a digniori illius Ecclesiæ. Si vero cum suo Capitulo Cathedralis capitulariter cum indumentis canonicalibus ad aliquam Ecclesiam suæ Diœcesis procedat, porrigi illi debet a digniori de Capitulo Cathedralis. *Inst. Eccles.* 105. §. 128. *ex Decr. Sacræ Congr. Rit.*

BAPTISMUS.

Natis infantibus Baptismus conferri quam primum debet, peccantque graviter qui diu illum differunt: tempus autem indefinitum est, latoque edicto mandatum fuit Romæ anno 1723. ut intra triduum infans lavetur. *Inst. Eccles.* 98. §. 3.

Non licet absque necessitate Baptismum conferre in privatis domibus. *Instit. Eccles.* 98. § 9.

Nihil officit validitati Baptismi error privatus baptizantis, dummodo in materia, et forma nihil innovetur. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 6. §. 9.

Infans, cujus corpusculum nondum e matris utero prodivit, sed materno utero jam reserato mox proditurus est, et moriturus timetur, debet inducta aqua instrumento aliquo baptizari, sed sub conditione baptizandus est. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 5. §. 6.

Si vero infans aliqua sui corporis parte, non vero capite prodierit, baptizandus est sub conditione in ea parte, quæcunque illa fuerit, quemadmodum Rituale Romanum præscribit, (quicquid in contrarium Theologorum plures sentiant, quando pars illa est ex principalioribus, ut pectus, scapulæ, brachia etc.) iterumque sub conditione in capite baptizandus est, si totus exierit. Si vero caput unice detectum fuerit, baptismate absolute tingendum est. *ib.* §. 7.

Baptismus cum conditione adjecta non confertur absque lethalis culpæ crimine, nisi prudens dubitandi ratio suppetat, an antea validus Baptismus collatus sit. *ibid. c.* 6. §. 3.

Si de administrato Baptismate unus tantummodo testis affirmet, ut obstetrix, cum illa tunc testificetur de facto proprio, ex hoc tantum-

modo non est hoc Sacramentum reiterandum; si quidem illa interrogata, materiam, et formam hujus Sacramenti probe scire demonstrat. Idemque præstandum est in locis, ubi obstetrices antequam ad munus istud admittantur, de ratione administrandi rite Baptismum edoceri solent. *ibid.* §. 4.

Testis unicus, etiamsi mulier sit, sufficit ad probandum Baptismum. Can. *Parvulos*, et Can. *Cum itaque de Consecr. Dist.* 4. *Inst. Eccles.* 98. §. 13.

At si testimonium sit ab homine incerto, in re adeo gravi ignoto testimonio deferre non possumus: quare tunc rebaptizandus est infans sub conditione, etiamsi schedulam de suscepto Baptismate e collo suspensam ferat, uti pro expositis in Hospitali de S. Spiritu in Saxia de Urbe, respondit Sacr. Congr. Conc. die 5. Jan. 1724. *de Synod. Diœces. lib.* 7. *c.* 6. §. 5.

Si vero agatur de baptizatis ab Hæreticis, qui ad fidem Romanam venire petunt, tunc oportet investigare, numquid in Secta illa Hæreticorum innovatum sit aliquid circa Materiam, et Formam Baptismi. Quod si ex ista investigatione nihil certi resultet, tunc ac in dubio Baptismate agendum est. Hoc dubium rationabile censendum est in Baptismate hæreticorum Hollandiæ, apud quos mos invaluerat, ut alter aquam funderet, alter formam pronuntiaret. Quare et nunc pariter, ut in re dubia cum illis agendum est, uti et cum Hæreticis Angliæ, quemadmodum ex Silvio, aliisque statuitur. *ibid.* §. 8.

Irregularitas ex iteratione Baptismi contrahitur etiamsi Baptismus absque prudenti dubio sub conditione innovetur, ut ex Catechismo Romano multo probabilius deducitur. *Inst. Eccles.* 84.

§. 18. Hanc vero pœnam etiam baptizantem afficere, non baptizatum tantummodo, fermé inter omnes convenit. Sicut et ea affecti non tantum ad altiores Ordines ascendere vetantur, sed et ab exercitio jam susceptorum Ordinum absterrentur, quæ tanquam magis cohærens auctoritati Catechismi Romani opinio præfertur alteri neganti. *ibid.* §. 18.

Admittendum esse ad Baptismum infantulum Hebræum, postulante avia paterna Christiana, licet reclamet mater Hebræa defuncto marito, et tutores testamentarii, censet Pontifex in Epistola ad R. P. Hieronymum Guglielmi Congregationis S. Officii Assessorem, ex eo quod avia comprehendi possit sub appellatione parentum, et favore Religionis facile prævalet matri, et ceteris tutoribus testamentariis; sicut mater Christiana postulans Baptismum pro filio prævalet patri infideli reclamanti; et si quid dubii superesse possint, in dubio favendum est Religioni. Hanc epistolam habes in Bullario Benedicti XIV. *Tom. III. n.* 54.

Baptizari infideles invitis parentibus vel tutoribus licite non possunt, nisi infantes fuerint in mortis extremo, vel expositi tanquam a parentibus derelicti. Si vero expositum quis baptizandum assumpserit, potest illi lavacrum salutare impertiri, etiam Synagoga, vel parentibus reclamantibus. Si vero pater infidelis offerat infantem suum, dein facti sui pœniteat, et nolit baptizati, tunc puer ante usum rationis est baptizandus; qui vero sui compotes sunt, in domo catechumenorum explorandi sunt, si velint.

Tandem si qui pueri baptizati sunt etiam parentibus invitis, tunc ille qui baptizavit peccavit graviter, sed baptizatus restitui parentibus non debet, at penes Christianos educari. Porro in

eo casu Baptismus vel unico teste idoneo probatur, etiamsi femina sit, vel etiamsi sit ille, qui Baptismum contulit, in quo casu puer nec sub conditione rebaptizandus est.

Hæc de pueris ante usum rationis; qui vero rationis capaces sunt, uti sunt communiter post septimum ætatis annum, si sese sponte obtulerint Baptismo, possunt baptizari; quod verum est, etiamsi non certo constet, sed dubitetur de capacitate rationis post septennium. Si vero hoc dubium præcedat septennium, tunc debet puer retineri apud Christianos, suspenso interim Baptismo, quoadusque certus usus rationis superveniat.

Si adulti illi careant intentione recipiendi Baptismi, adeo ut illam nec ipso actu, nec antea habuerint, tunc Baptismus est invalidus. Validus autem est, si antea fuerit habita, et nunquam interim retractata. Quod si neutra fuerit voluntas in suscipiente, tunc in eam sententiam inclinandum est, quæ invalide baptizatum pronuntiat.

Si post Baptismum affirmet neophytus se caruisse intentione sufficienti, nec afferat dicti sui idoneas probationes, retinendus est, et denuo tingendus sub conditione. Vicissim si illas afferat, negetque iterum baptizari velle, remittendus est. Hæc omnia late disputat Pontifex in Epistola ad Vicesgerentem POSTREMO MENSE, *Bull. tom.* 2. *n.* 28.

Si mulier gravida decedat, potest Episcopus injungere, ut per sectionem cæsaream extrahatur ex utero infans, qui forte vivus reputatur, ad hoc, ut sacrum Baptisma conferatur. Non enim id est impossibile, ut extrahatur vivus. *De Syn. Diœces. Lib. II. Cap.* 7. §. 13. *nov. edit.*

Baptismum ministrare tempore pestis eo morbo obstrictis per se non tenetur Episcopus, cum ille sit tanquam causa universalis, quæ non per se, sed per particulares, id est per Parochos operatur; si tamen alius adsit qui præstare id possit. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 19. §. 6. *nov. edit.*

In baptismate conferendo possunt Presbyteri Græci loco Latinæ formæ adhibere eam quam habent in suo Euchologio: *Baptizatur servus Dei N. in nomine etc.* sicut et adhibere trinam aquæ immersionem seu aspersionem cum omnibus unctionibus erga baptizatum, ubi tamen non est contraria consuetudo. Presbyteri tamen Græcorum vetantur consignare chrismate in fronte suo baptizatos. Licet vicissim uti in Baptismate aqua calida, sicut et licet Parochis Græcis suos subditos baptizare aqua per ipsos Græco more benedicta. Vetantur insuper ne baptizatis pueris communionem sub utraque specie vel sub una administrent; sicut, neque eisdem pueris conferant in Missa Eucharistiam.

Filiis patris Latini et matris Græcæ Latino ritu Baptisma conferatur. Si vero pater sit Græcus et mater Latina, liberum erit patri ritum eligere.

Baptizati ritu Græco subsunt jurisdictioni Parochi Græcorum, nec possunt Latini absque dispensatione Sedis Apostolicæ transire ad ritum Græcum. Vicissim Græcus ex concessione Episcopi Latini potest ad Latinum transire. Qui vero Clerici sunt in quocumque Ordine etiam minori constituti a ritu Græco ad Latinum sine licentia transire nequeunt.

Fas est Græcis Sacerdotibus peracta jam consecratione, et ante communionem suam aquam calidam in sacrum calicem infundere.

Non licet Græcis Sacerdotibus asservare Sacramentum Eucharistiæ toto anno.

Non licet Græcis in Italia et insulis degentibus Eucharistiæ particulam suspensam ad collum, seu in privatis domibus retinere.

Quæ servanda sint a Græcis in Sacramentis conficiendis et recipiendis diligenter prosequitur Benedictus XIV. in eadem Bulla *Etsi Pastoralis*, ex quibus nonnulla hic etiam a nobis excerpta sunt et sparsim in suos titulos distributa.

In Bulla *Quam Provinciale*, Bullar. Tom. IV. n. XXXVII. mandat Pontifex servari Canonem Concilii III. Provincialis Albanensis, quo sancitur, ne Christifidelibus sub Mahumetica ditione degentibus imponantur baptizandis nomina Turcica seu Mahumetana, neve eadem nomina etiam extra Baptismum sibi imponant, quacumque tandem ratione id agant.

BARBITONSORES.

In Diœcesi, ubi adest consuetudo exercendi artem barbitonsoriam etiam die festo, permitti potest, sed tantummodo definitis diebus, non vero omnibus. *Instit. Eccles.* 43. *per totam.* Opus est tamen servile, nec nisi ex consuetudine tolerandum. *ib.* §. 2.

BENEDICTIO.

Benedictio sacrarum vestium utrum ab Episcopo simplici sacerdoti committi possit, quæstio est anceps inter Scriptores. Insignes tamen Episcopi facultatem hanc plerumque a S. Congregatione petunt. *Instit. Eccles.* 21. §. 9. et 10.

Utrum benedicendum sit Cingulum, Pluviale et sacra Pyxis, quæstio est inter Doctores. Pro-

babilior tamen censetur opinio, quæ benedictionem exigit, cum pro Pyxide sit peculiaris benedictio in Rituali. *ibid.* §. 12.

Si ex veteri sacro vestimento novus alius diversæ formæ conficiatur, ut si ex stola manipulus etc. benedictio iteranda est. *ibid.*

Episcopi titulares jus nullum habent consecrandi sacro Chrismate vasa sacra, quia cum in his adhibendus sit usus Pontificalium, non datur illis hisce uti in aliena Diœcesi. *ibid.* §. 15.

Abbates regulares benedicere campanas, et calices pro usu alienarum Ecclesiarum (possunt enim pro suis) negavit Alex. VII. *in suo Decreto diei* 27. *Sept.* 1659. Consulta S. Congregatione, num potuerint indumenta sacra benedicere pro alienis Ecclesiis, eo quia obtinuerint Indultum Apostolicum; responsum fuit, exhiberi illud Indultum authenticum ex Archivio Apostolico desumptum, ac interim abstinerent. *ibid.* §. 19.

Benedictiones, et unctiones campanarum cum Capitularibus Caroli Magni indicentur, antiquissimæ sunt. *Inst. Eccl.* 74. §. 30. eisque nomen alicujus Sancti imponi consuevisse ex Alcuino discimus. *Inst. Eccl.* 47. §. 26.

Benedictiones campanarum ad nimbos depellendos approbantur, neque id tribui posse impressioni aeris a campana impulsæ asserirur. *ibid.* §. 37.

Solus Episcopus jus habet campanas benedicendi, cum sacra unctio adhibenda sit, nec potest facultatem alteri subdelegare. *ibid.* §. 38.

Ex præcepto Pontificalis Romani campanæ Ecclesiarum benedici debent, *ibid.*

Potest Episcopus suspendere sonum campanarum, quæ ab Episcopo benedictæ non fuerint ut ex Decretis Sacræ Congregationis. *ibid.*

Benedictionum equorum, et aliorum animalium die festa S. Antonii Abbatis formula habetur. *Institut. Eccles.* 47. §. 12.

Benedictiones in vermes, et insecta habentur. *ibid.* §. 20.

Benedictiones, cum Reliquiis, non esse improbandas, quicquid dicant nonnulli, ex praxi etiam Romæ recepta probatur. *ibid.* §. 26.

In Benedictione Pontificia super populum, quæ quibusdam Regularibus aliquoties in anno ex privilegio datur, unicum tantum Crucis signum formandum est more sacerdotali, non tria more Episcopali. *Encycli. Exemplis*, *Bullar. Tom. II. n.* 43.

Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antistites Ecclesiarum cum Epistolis in forma brevis ad triennium obtinuerunt, ad totum illud tempus, quo in ea dioecesi perseverabunt, prorogat Benedictus XIV. *in Encycl.* ad omnes Antistites PIA MATER etc. *Bullar. Tom. II. n.* 34. ac in posterum ita esse expediendas faculates illas denuntiat, easque pariter communes esse vult Prælatis inferioribus territorium separatum habentibus cum qualitate *nullius*, et activa in populum, et Clerum jurisdictione. His omnibus dat facultatem subdelegandi, ut ipsis quomodocumque impeditis, etiam diurno tempore possint hanc benedictionem per delegatos elargiri. Hanc delegationem fieri maxime vult per Dioecesim, ut omnibus præsto esse possint, quæ delegatio morte delegantis non expiret, sed perseveret usque ad superventum novi Præsulis, cujus in arbitrio est eos confirmare, vel removere. Quare novus quidem Præsul poscere debet a Pontifice eandem facultatem, non vero delegati illi, quia perseverat in illis prioris Episcopi delegatio; ita Pontifex. *ibid.*

Si tamen Præsul ex una Ecclesia, transferatur in aliam, nova indiget facultate, quia prior illi data fuit præcedentis Diœcesi intuitu.

Ritus hujus benedictionis impertiendæ habetur descriptus in eadem Encyclica.

Tres Benedictiones impertiunt Abbates Regulares ex decretis Alexandri VII. in Missis, Vesperis, et Matutinis solemnibus. In Missis privatis nihil supra reliquos Sacerdotes illis concessum est. Ex iisdem Decretis. *Inst. Eccles.* 34. §. 19.

BENEFICIUM.

Beneficium si quis fundaverit de suis bonis cum pacto, ut ipse tamquam beneficiatus illis fruatur, tum post obitum suum jus patronatus transeat ad hæredes, quanquam simoniacum id audiat apud multos; attamen ab ea labe immune censeri potest; neque enim satis esse discriminis apparet inter eum qui fundat beneficium cum pacto, ut conferatur filio suo etc. et illum qui vult sibi conferri; utrinque enim pactum adest, ita ex Pitonio. *Int. Eccl.* 95. §. 7.

Si quis vero offerat bona in augmentum Beneficii jam erecti, nec tamen Patronatus jus acquirat, tunc pacisci non potest, ut sibi Beneficium illud conferatur, ut ex Cap. *Tua nos, de Symonia*, *ib.* §. 12.

Patronus non potest se præsentare ad Beneficium, ut ex Cap. *Per vestras*, *de jure Patronatus*, sed potest rogare Episcopum ut si inveniatur dignus sibi illud conferat; sive debet jus Patronatus suum alteri donare donatione sincera, ex qua ipse perpetuo expolietur jure Patroni, quando donationem approbaverit Episcopus; vel saltem Episcopus conferat eidem absque præ-

via præsentatione Beneficium, et beneficiatus illud acceptet, tum post collationem ipse præstet consensum suum. *Inst. Eccl.* 95. §. 5.

Beneficia resignantes sub pensione, si clam pactum iniverint cum resignatario de cedenda illi pensione, seu commodo exigendi fructus ejusdem pensionis, soluta anticipata pecunia, pactum istud irritum, et inane declaratur. Item resignatarii, et resignantes decidunt ab omni jure Beneficii ipso facto absque ulla Judicis declaratione, et pecunia soluta restitui debet sub peccato gravi, quæ ab Ordinario applicanda est locis piis. Eisdem pœnis subjacent hæc eadem pacta inita intra sex menses a die receptæ per resignatarium Beneficii possessionis. *Bull. Tom. I.* In sublimi.

In Bull. *Ecclesiastica ministeria* Bullar. Tom. II. n. X. mandat Pontifex in resignationibus beneficiorum, ut resignatis in manu Pontificis beneficiis, et ab illo admissis; atque vicissim admissis super eo provisionibus, dispositionibus etc. literæ gratia signatæ intra sex menses ita perficiantur, ut intra eosdem menses a novo proviso possessio beneficii capiatur, si vero beneficia illa sunt ultra montes, prorogat terminum istum usque ad novem menses data concessionis gratia numerandos. Ubi vero justis de causis prorogatio aliqua postuletur, permittit, ut docto prius officio Subdatarii de Apostolicis literis expeditis, fiat prorogatio prima et secunda vice, ulteriores omnes tollit. Et si legitimum impedimentum perseverare concludentes apud Datarium probatum sit, facultas sit Datario tot ulteriores prorogationes concedere ad exequendas literas Apostolicas, quot necessariæ sunt ad impedimenti remotionem. Sublato vero sic impedimento, si nihilominus perseveretur in differenda

executione literarum, Apostolica tunc gratia nulla et irrita censetur.

Si beneficium obtinens Religionem ingrediatur, beneficium tamen non vacat nisi per professionem, tempore vero illo intermedio inter ingressum et professionem quoad beneficia curata debet Episcopus idipsum agere, quod præstaret, cum parochus impedimento aliquo detineretur. Quoad beneficia vero choralia relictis tyroni religioso ipsius beneficii fructibus, de distributionibus ita statuet, ut jura præscribunt. Si forte beneficiatus Religionem ingressurus, beneficium suum dimitteret, quæ renunciatio admitti ab Episcopo posset ex constit. 58. S. Pii V. sive eam renunciationem faceret ad tramites capitis XVI. Sess. 25. Concil. Trid. de Regul. nihilominus in suspenso remanere debent ea beneficia, nec posset illa alteri conferre Episcopus, nisi post factam a renunciante solemnem professionem. Ita in literis ad Card. Quirinum. Bull. Tom. II. n. XXV.

Vetitum est etiam Beneficiariis sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, et nullitatis actus, vendere, ac distrahere reditus suorum Beneficiorum ad vitam, vel in longum tempus, recepta ab emptore per unam vel per plures solutiones pecuniarum quantitate, quam ipsi Beneficiati per spatium ejusdem temporis, vel totius vitæ probabiliter consequi potuissent. Bulla UNIVERSALIS ECCLESIÆ *Bullar. Tom. I. n.* 29.

Titulos Beneficiorum cum occulta inhabilitate, vel alio occulto vitio, vel etiam in Concursu male obtentorum convalidare fas est majori Pœnitentiario. Bulla PASTOR BONUS. *Bullar. Tom. I. n.* 95. §. 20. sed in convalidatione titulorum, et condonatione fructuum

abstinendum est illi cum Episcopis, qui de Ecclesiis Cathedralibus provisi, munus consecrationis intra præfinitum tempus non susceperint. *ibid.* §. 21.

Neque etiam condonat fructus Beneficialium, et Episcopalium Ecclesiarum quovis modo male perceptos in casibus non occultis. In occultis vero cum Italis, Hispanis, Lusitanis, et Insulis adjacentibus compositionem facere potest; cum aliis reliquis non potest: Hæc tamen omnia debent esse sine præjudicio illorum, quibus distributiones accrescere debent. *ibid.* §. 24.

Si quis jam obtineat beneficium, et injuste vexetur ab alio, potest pecunia injustam vexationem redimere, ut ex canonistis omnibus firmatur. *Inst. Eccl.* 93. §. 4.

Si vero quis habeat jus ad Beneficium, et ab alio illi lis moveatur, non potest dare litiganti pecuniam, ut acquiescat, neque etiam titulo solvendi expensas in lite hucusque factas, nam tunc pareret sibi viam ad Beneficium per pecuniam. *ibid.* §. 7.

Beneficium obtinens jure certo, et manifesto, ut nullus sit quæstioni locus permittitur redimere injustam vexationem, ut ex cap. *Dilectus* 27. *de Simonia*; idque fieri potest nulla interposita Episcopi auctoritate; fas est tamen Episcopo præcipere in Synodo ne id fiat absque suo assensu ob periculum simoniæ. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 69. §. 8.

Si Patronorum Beneficii scissa suffragia fuerint in partes, ille est præficiendus, qui a pluribus eligitur, uti definitum est in Cap. *Quoniam*, *de jure Patronatus.* Si tamen ille, quem præsentat pars major, non reperiatur idoneus, poterit alter præsentari a paucioribus, ut ex Lambertino traditur *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 70. §. 6.

Valere tamen judicata est constitutio Synodalis Episcopi Pampilonensis, quæ vetuit admitti præsentatum a minori parte, ob rationes in *Tract. de Syn. Diœc. l. 7. c. 70.* §. 6. ponderatas.

Beneficium simplex si quis obtineat, nec sufficiat ad honestam sui substentationem, potest ab Episcopo habilitari ad suscipiendum aliud. Si vero nec istud secundum sufficiat, ut tertium obtineat, debet a Sede Apostolica dispensationem obtinere, sive hoc tertium sit liberæ collationis, sive de jure Patronatus etiam laici; nam Conc. Trid. permisit, ut habens *beneficium insufficiens* possit unum aliud simplex obtinere, et nihil dicit de tertio. Atque ita in praxi tenere Sacr. Congregationem constat. *Institut. Eccl.* 91. §. 7.

Hæc tamen non valent in Capellaniis de jure Patronatus laicorum, neque in Legatis piis, ut ex alio Decreto Sacræ Congregationis. *ibid.* §. 8.

Ex alio Decreto Sacræ Congregationis, de quo *ibidem*, eruitur, non esse inquietandos illos, qui bona fide tria, vel quatuor beneficia insufficientia ex Episcopi auctoritate obtinuissent. *ib.*

Cum beneficium resignatum fuerit in manus Episcopi, vel Collatoris, non possunt isti providere de eisdem beneficiis consanguineos, affines, vel familiares suos, ut ex Bulla 68. S. Pii V. *ibid.* §. 9.

Quin neque affines, consanguinei, et familiares resignantis admitti debent, etiam cum beneficium conferendum est in Concursu; primo quia Bulla S. Pii, quæ legit *admittentium consanguineis* mendose excusa est, cum legendum fuerit *dimittentium consanguineis*, ut monet Fagn. in cap. *Non sine. De Arbitris.* Secundo quia Sacr. Congr. disposuit, ut in eo casu neque familiares Episcopi, neque consanguinei resignantis admitterentur. *ibid.* §. 11. *De*

Synod. Diœces. lib. 13. *cap.* 24. §. 2 *nov. edit.*

Bene tamen omnes isti admitti ad beneficium possunt, quando illud cecidit in manus Episcopi per obitum prioris beneficiati; neque enim tantum mali timeri potest, cum beneficium conferendum est ex obitu beneficiati, quantum subesse potest, cum dandum est ex resignatione prioris beneficiati. Ita de *Synod. Diœc. ibid.* §. 6. *ex Decret. S. Congr.*

Consuetudines Ecclesiarum reservandi hæredibus beneficiati jam defuncti fructus primi anni obtenti beneficii valet; nihil enim derogat juri illius, qui in beneficium recens invectus est, cum et ipse post mortem jure isto potiatur. Quare in favorem hujus consuetudinis sæpius a Sacra Congregatione decisum est. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 70. §. 3.

Beneficiorum Parochialium, et Vicariarum tam secularium, quam regularium capaces esse Canonicos regulares Præmonstratenses, etiam non intercedente Apostolica dispensatione, definit Pontifex in Bulla ONEROSO etc. *Bull. Tom. III. n. XXXIII.*

De filiis illegitimis Clericorum circa beneficia parentum in eadem Ecclesia, qui possint, et non possint etc. Vide *Irregularitas.*

Filius legitimus consequi prohibetur beneficium a patre præhabitum, esset enim species hæreditariæ successionis. Nihil tamen vetat quominus pater possit obtinere beneficium a filio præhabitum. Quod verum est etiam de patre respectu beneficii a filio illegitimo obtenti, ut ex responsione Sacr. Congr. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 24. §. 15. *nov. edit.*

Illegitimi autem filii quoad hoc illi etiam censentur, qui postmodum legitimati sunt, non

vero illi, qui post subsequens Matrimonium legitimati habentur, ut partim ex Decretis Sacr. Congregationis, partim ex Fagnano. *ibid.* §. 16.

Num vero filio obtinere beneficium fas sit, quod pater quidem habuit, sed ab eo transivit in tertium, et ab isto in eundem filium; respondetur, filio legitimo id quidem non prohiberi, ex cap. *ad extirpandas* de *fil. Presb.* illegitimis vero non licet, ut ex Bulla Clementis VII, et responsis S. Congr. *ibid.* §. 18.

Nepos vero legitimus ex patre illegitimo natus obtineri avi beneficium non vetatur, ipso licet avo vivente, ut ex responsis S. Congregationis, et Rotali decisione. *ib.* §. 19.

Si patronus beneficii rectorem interficiat, ipse, et omnes ad patronatus jus illud amittunt, ex cap. *In quibusdam*, de *pœnit. ib.* §. 21.

Beneficii permutatio, quæ fit coram Ordinariis, interdum potest esse prohibita a Constitutione S. Pii V, incipiente *Officium*, in qua admittuntur quidem permutationes istæ, sed quæ sint canonicis sanctionibus consonæ; ex quo fit, ut cum vetitæ sint provisiones beneficii resignati factæ in favorem affinium, et familiarium Episcopi, sicut etiam resignantis, ita etiam censentur vetitæ permutationes beneficiorum, cum aliquis permutet beneficium suum pingue, et est jam effœtæ ætatis cum altero, quod est tenue, et obtinetur sive a suis, sive ab Episcopi consanguineis; vix enim credi potest ab ista permutatione fraudem abesse, adeoque non est juxta canonicas sanctiones. *De Syn. Diœces. lib. XIII. cap.* 24. §. 10. *nov. edit.*

Beneficia obtinentes a S. R. E. Cardinalibus ordinariis collatoribus in mensibus S. Sedi reservatis valorem 24. Ducatorum Cameræ excedentia tenentur intra præfixum in Reg. Cancel-

lariæ tempus novam eorumdem provisionem a Sede Apost. obtinere, ordinariis taxis solutis, non obstante in contrarium quocunque exemptionis privilegio. *Motus prop.* Benedicti XIV. *Bullar. Tom. I. n. XII.*

BULLA CRUCIATÆ.

Facultas concessa in Bulla Cruciatæ de absolutione a censuris obtinenda, valet tantummodo pro foro interno, ut ex constitutione Urbani VIII. eruitur; quare constitutiones Hispanicæ aliter statuentes rejiciendæ sunt. *De Syn. Diœc. l. VII. c.* 65. §. 7.

CADAVER.

In sectione cadaverum anatomiæ addiscendæ causa, si quis adhibeat cadavera non condemnatorum, nulla obtenta ab Episcopo facultate, peccat quidem graviter, sed non incurrit excommunicationem Bonif. VIII. de qua in cap. I. *de sepulchris*, cum illa feratur tantum in eos, qui exhumantes cadavera, ea lacerant, et alio sepelienda transferunt. Ita ex sensu DD. *Instit. Eccles.* 64. §. 10.

Si instituta Processione, et præcedente Cruce associandum sit cadaver ad sepulturam, et transitus fiat per agrum, vel possessionem privatam, non ideo via illa publica efficitur; leges enim civiles, ex quibus id posset convinci, nihil aliud volunt, nisi quod monumentum positum in loco privato efficiat locum illum sacrum; quin et leges illæ a jure Canonico abolitæ sunt, ut ex DD. demonstratur. *Instit. Eccl.* 89. §. 9.

Si cadaver tumulandum sit in Ecclesia Regularium, non potest Parochus exigere, ut ap-

portetur prius ad parochialem, et ibi exponatur, dein in sepulturam in Ecclesia Regularium inferatur, ut ex Lucana funerum censuit Sacr. Congr. Concilii. *Instit. Eccles.* 150. §. 25.

Ex Decretis Sacr. Congreg. Concilii firmatum est non esse levandum cadaver e domo absque præsentia, ac facultate Parochi loci, ubi domus sita est. *ibid.*

Cum distinguitur Ecclesia tumulans a Parochiali, processio funebris debet incedere sub cruce Ecclesiæ tumulantis, nec potest præcisa consuetudine Parochus propriam crucem levare, nisi in casu, quo interveniat Capitulum Cathedralis, tunc Cathedralis crux sola præcedit. Ita ex Decretis Sacr. Congregationis. *ibid.* §. 26.

Societates funus comitantes si procedant cum sacco tenent locum ante feretrum, et ante Clerum tam sæcularem, quam regularem; si sine sacco, eant post feretrum, uti ex statutis Cleri Romani. *ibid.* §. 30. 31.

Laici regulares non debent comparere cum Capellanis conductis in processione funebri, ut multis firmatur. *ibid.* §. 32. At si invitatus sit conventus regularis, qui certe constat ex laicis conversis, et Sacerdotibus, excludendi non sunt. *ibid.*

Regulares cogi non possunt ut associent pompam funebrem cum cadaver in eorum Ecclesia sepeliendum est, sed possunt ad januas Ecclesiæ suæ expectare. Ita ex Decis. Sacræ Congr. *ib.* §. 38.

Si quis habitator Urbis decedat ruri non electa sepultura, cadaver ejus sepulturæ mandandum est non in Ecclesia rurali, sed in sua Parœcia, vel in Ecclesia, ubi sita est sepultura majorum ipsius, ut decisum cap. *Is qui*, de Sepulturis in 6.; dummodo id possit fieri sine

gravi incommodo. Grave autem incommodum declarat Pontifex intercedere si obitus accidat in loco ultra tria milliaria distante a Parœcia. Id vero ex paritate rationis statuendum est de illo, qui ruri habitans in civitate decedat. *ib.*

Cum e rure transferendum est cadaver in civitatem, deferendum est in catalecto præcedente cruce a Clero delata, et associantibus geminis Sacerdotibus, altero Ecclesiæ tumulantis, altero se tenente ex parte Parochi illius loci, ubi mors accidit. *ib.* §. 46.

In extractione, vel intratione cadaveris in portas urbis gabella minime solvenda est, ut ex DD. *ib.* §. 46.

Pro transitu processionis funebris ex una Parœcia in aliam nulla petenda est licentia a Parocho illius loci, per quem transitus fieri debet, ut ex Bulla Leonis X. 22. et Decretis S. Congregationis firmatur. *ib.* §. 49.

Pro sepultura, et exequiis cadaveris exigi nihil potest, ut ex sacris Canonibus firmum est. *Instit. Eccles.* 105. §. 58. Verum si consuetudo obtinuit, ut aliquid detur, quamquam circa hoc nulla sit actio judiciaria, attamen recurri potest ad officium Ordinarii, ut est in textu cap. *Ad audientiam* 24. *de Simonia ibid.* §. 58.

CÆCUS.

Cæcus non obtinet dispensationem neque ad primam Tonsuram, ad effectum obtinendi beneficium ecclesiasticum, ut ex Decreto S. Congregationis in una Pampilonensi die 28. Martii 1733. *Inst. Eccl.* 34. §. 5.

Si tamen ordinato jam Sacerdoti accidat, ut oculorum lumen amittat, non tamen ita, ut nihil videat, datur illi a S. Congregatione fa-

cultas celebrandi diebus quidem festis, et duplicibus, Missam B. Virginis votivam, ferialibus defunctorum, dummodo non omnia memoriter recitet; mandando insuper Episcopis, ut celebrationem omnino veteut statim ac cæcum penitus evasisse compererint. *ib.*

CAMBIUM.

Cambium locale, et per literas, quando revera literæ mittuntur, vel transmittitur in alio loco pecunia eo modo, quo apud Theologos describitur, admittitur a Pontifice in Tractatu *de Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 48. §. 7.

Cambium vero obliquum, quo mutuatarius se obligat ad negotiandum in cambiis tantumdem pecuniæ, quantum mutuo accepit a Cambista in favorem ipsius Cambistæ, vel eidem Cambistæ dat facultatem, ut nomine suo accipiat sive a seipso, sive ab alio tantumdem pecuniæ, quantum sibi mutuo data est; accipiat, inquam, eam per cambii contractum; atque interim mutuatarius se obligat ad solvendum quantum necesse est pro ratione hujus secundi cambii; hoc, inquam, cambium, quamvis non reprobatum a nonnullis, et revera fortasse in foro fori sustineri possel, adhuc tamen in conscientia reprobandum est. *ibid.* §. 9. 10. Interdum vero mutuatarius in se suscipit onus negotiandi per cambium tantumdem pecuniæ quantum a Cambista mutui nomine recepit; tunc vero quidquid lucratur, vel lucrari potest in isto cambio nomine mutuantis facto, totum illi solvit; quæ solutio etiam facienda est, etsi istud negotium cambii revera factum non sit, quia Cambistæ intererat, ut fieret. Id etiam perinde ac prius a Pontifice reprobatur. *ib.*

Hæc omnia cambia, quamvis per se saltem quoad nonnulla licita laicis, interdicta esse Clericis canones magno consensu demonstrant, et evincunt. *ib. cap.* 49. §. 11.

CANONICI REGULARES.

Canonici Regulares, quamquam sunt capaces Beneficii Curati ex textu *cap. Quod Dei timorem, de statu Monachorum*, non sunt tamen beneficii simplicis, ut ex pluribus Decretis S. C. Concilii approbatis a Gregorio XIII. firmatur. *Inst. Eccles.* 98. §. 2. Sicut nec beneficiorum residentialium non Parochialium, ut ex sensu multorum Canonistarum. *ibid.* §. 3.

Nec possunt Parochias, laicas recipere cum sola licentia Abbatis Generalis, sed requiritur facultas Summi Pontificis. *ibid.* §. 5.

Canonici regulares ex sola facultate superioris sive Abbatis generalis non possunt curam Animarum in Ecclesiis sæcularium assumere et exercere; sicuti neque ad Canonicatus, Præbendas, dignitates, neque ad alia officia aut beneficia residentialia in Ecclesiis sæcularibus obtinenda assumi, et propter hoc ex religiosis claustris exire. Sunt etiam incapaces beneficii ecclesiastici sæcularis sive simplicis sive residentialis, sicut etiam pensionum ecclesiasticarum. Ita in Bulla *Quod inscrutabili* CXXXV. Bullar. Tom. I. Quare exigunt ad hæc obtinenda facultatem Sedis Apost. Si vero de Sedis Apost. facultate beneficium aliquod simplex obtinuerint, non ideo tamen facultatem habent e claustro Religionis suæ exire. Id vero, quod hic statutum est, intelligitur pariter de Canonicis SS. Salv.

Si qui vero ex illis extra concursum a patrono beneficii Ecclesiastici, quod habeat curam Ani-

marum annexam, nominatus fuerit, hæc nominatio fieri debet cum expressa præservatione beneplaciti Apostolici. Ultra quod a nominato debet acceptari nominatio cum clausula de obtinendo beneplacito superioris generalis sui ordinis. Quid vero respectu illorum servandum sit, in voce *Concursus* adnotavi. *ibid.*

In eadem Bulla declarat Benedictus Canonicos illos sic provisos a beneficio residentiali absolutos esse ab obligatione deferendi vestem sui Ordinis. Monet tamen non ideo exemptos esse ab onere servandi vota in iis, quæ conjungi possunt cum novo suo statu. Cum vero cura Pastoralis et Canonicatus sit incompossibilis cum actuali obedientia præstanda Superiori regulari, ideo declarat §. 27. non posse cogi ab iisdem superioribus ut ad Religionis claustra redeant: posse tamen Episcopum, cui submittuntur, legitima ex causa privare illos per sententiam illo beneficio, seu declarare perpetuo suspensos ex inhabilitate. Tunc autem declarat teneri eos ad claustra redire, sicut et §. 28. ad redeundum obligat eosdem beneficiarios si beneficium renuntient. Ceterum §. 28. etiamsi habeant coadjutorem, vel impetraverint jubilationem, cum tunc teneantur residere in loco Parochiæ aut Canonicatus, ideo ad claustra redire in eo casu nequaquam teneantur.

CANONICI.

Canonici Cathedralis non emitientes professionem fidei ex præscripto S. Concilii Tridentini *non faciunt fructus suos*, fructus tamen Præbendæ, non vero Distributionum, uti sæpe respondit S. C. *Inst. Eccles.* 60. §. 11. Nec ad eam pœnam incurrendam requiritur sententia de-

claratoria, ut ex Synodo Farfensi firmatur. *Instit. Eccles.* 57. §. 15.

Professio fidei a Canonicis emittenda ex Constitutione Pii IV. non obligat Canonicos aliarum Collegiatarum, sed Cathedralium tantummodo: *Inst. Eccl.* 60. §. 1. ex pluribus Decretis S. C.

Hæc fidei professio personaliter præstanda est, non vero per procuratorem, ut ex Decreto S. C. *ibid.* §. 3. quod adeo verum est, ut si quis Romæ existens obtinuerit facultatem, professionem hanc emittendi coram Cardinali Vicario, teneatur illam repetere coram Ordinario simul ac in locum residentiæ pervenerit, ut in eadem facultate exprimi solet. *ibid.* §. 3.

Canonici, et beneficiati tenentur ex jure ecclesiastico recitare Officium divinum cum eo discrimine, ut beneficiati ubique locorum possint huic muneri satisfacere, Canonici vero Cathedralium, vel Collegiatarum præstare id in Choro tenentur. *Institut. Eccles.* 107. §. 7.

Canonici tenentur recitare divinam psalmodiam in Choro, adjungentes se se eidem Choro, nec sufficit si tantum adsistant, alioquin non faciunt fructus suos, nisi tamen adfuerit privilegium Apostolicum non præsumptum, nec abrogatum. Ita in Encyclica ad Episcopos Italiæ *Cum semper. Bull. Tom. I. n.* 103.

Nec solum tenentur adsistere, sed etiam alta voce recitare, et associare cantum Horarum Canonicarum, nulla in contrarium obstante consuetudine, ut ex dispositione S. C. Tridentini *Sess.* 24. *cap.* 12. *de Reform.* evincitur. *Instit. Eccles.* 107. *n.* 16. Idcirco tenentur Canonici, et alii addicti Choro Cantum Gregorianum addiscere, ut in folio exhibito S. Congregationi in causa Murana Mansionariæ die 13. Novembris 1735. a Secretario ejusdem Congre-

gationis demonstratur. *Institution. Ecclesiast.* 107. §. 16.

In Tridentino quidem injunctum est, ut omnes *Divina per se*, *et non per substitutos compellantur obire officia*, *sed ut censuit* S. C., non est sublata Capitularibus facultas. *sese invicem substituendi*, *dummodo substituens et substitutus eidem servitio adscripti non sint*. Cavendum est tamen ne nimis frequentes sint istæ substitutiones. Non possunt uti hac facultate illi Canonici, qui extra Civitatem, vel suburbia consistunt. Nec ea uti potest nisi Canonicus, vel Mansionarius, non vero Coadjutores eorum, ut ex pluribus Decretis S. Congr. *ibid.* §. 17. 18.

Si Chorus Ecclesiæ efficiatur incommodus, puta hyemali tempore, potest adaptari eidem muneri præstando aliqua Capella ejusdem Ecclesiæ, ut ex Decreto S. C. *ibid.* §. 19.

In ordine ad recitationem Horarum præfertur illa sententia, quæ docet, eos, qui Horis admiscent jocos, risus, et cachinnos, et cetera, et confabulationes in Choro, reos esse peccati gravis, et ad restitutionem teneri. *ibid.* §. 25.

In Decretali *Dolentes* de Celebrat. Miss. pœna in eos, qui hæc similia agunt, suspensio indicitur; hæc tamen suspensio est ferendæ, non latæ sententiæ, ut explicavit Honorius III. *in cap.* 3. *de Vita*, *et Honestate Clericorum*, inserto in quinta compilatione Decretalium edita a Cironio. *ibid.* 29.

Mos non mulctandi Canonicos, nisi cum supervenerint in Choro post absolutum primum Nocturnum cum Lectionibus, vel post sex priores Psalmos in Matutinis de Feria, etiamsi consuetudo adsit, reprobatur a S. Congregatione Concilii in Interramnensi visitationis die 24. Maji 1674. *ibid.* §. 23.

Quamquam in Choro teneantur recitare semel in hebdomada Officium defunctorum; extra Chorum tamen non tenentur, quod etiam de Officio B. M. Virginis, Psalmis Pœnitentialibus, et Gradualibus definivit S. Pius V. in sua Const. LXIV. *Inst. Eccl.* 107. §. 9.

Missa Conventualis, quamquam non veniat nomine Horarum Canonicarum, venit tamen nomine divini Officii; quare si Cathedralis, et Collegiatarum Canonici tenentur ad quotidianum Officium divinum, tenentur etiam ad quotidianam celebrationem ejusdem Missæ, *ibid.* §. 11.

Immemorialis consuetudo non excusat Canonicos Cathedralium, et Collegiatarum insignium a residentia; bene tamen in Collegiatis non insignibus, et ruralibus, in quibus adeo tenues sunt reditus, ut Canonici aliunde non habentes unde vivant, non habeant. *Inst. Eccl.* 107. §. 2. ex Decreto S. C.

Absentia a Choro per tres menses non intelligitur permissa a Tridentino, si Ecclesiæ Constitutiones servitium totius anni absque ulla intermissione requirant, ut explicatum est in Decreto S. Congregationis. *Instit. Eccl.* 107. §. 31. Qua in re nulla contraria consuetudo etiam immemorabilis admittitur, ut censuit S. C. in suo Decreto. *ibid.*

Ad vacationem trium mensium concessam a Tridentino non requiritur licentia Episcopi, si tamen intra Diœcesim consistant; requiritur autem vicissim, si se ab illa absentent; petita tamen non debet ab Episcopo negari; ita ex Decreto S. Congr. *ibid.* §. 36.

Canonici vigore trimestris a Concil. Tridentino sibi concessi non possunt simul abesse a Choro ultra tertiam partem uno, et eodem tempore, nec vacationem hanc obtinere possunt tempore

Quadragesimæ, et Adventus, et in Festis solemnioribus. Ita ex Decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 34.

Pro absentibus habentur, qui absunt ab Ecclesiæ servitio tot vicibus, ut præscripta quantitas trium mensium annuo spatio superetur. Ita ex Decreto S. Congreg. *ibid.* §. 31. Hinc S. Congregatio in aliis decretis. *ibid.* §. 33. relatis decidit plusquam trimestrem valere, ut censeantur absentes. Nec approbavit eadem S. Congregatio illos, qui calculum conficiebant ab hora in horam, et non a die in diem. *ib.*

Absentes a servitio tempore vacationis non lucrantur distributiones quotidianas, nisi concessæ sint illis a Constitutionibus confirmatis a SS. Pontificibus ante Conc. Tridentinum. Ita ex Decreto S. Congregationis. *ibid.*

Canonici qui abfuerint ultra trimestre non sunt citandi, ut veniant ad servitium Ecclesiæ, qua in re differunt a Curatis non residentibus, qui ex Concilii præscripto citandi, vel admonendi sunt ut contra illos procedatur. Vocandi sunt igitur Canonici, ut deducant causam cur non debeant privari medietate, sive omnibus fructibus juxta præscriptum S. Concilii. Ita ex Decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 37.

Porro ut tunc procedatur ad privationem Canonicatus, præcedere debet trium annorum absentia, tum expediendæ sunt tres citationes contra absentem, qui dein expectandus est per sex menses, iisque elapsis si non compareat, ad sententiam privationis procedatur. Ita ex Decretis S. Congregationis. *ibid.*

Attamen intra hoc triennium expectationis procedi potest ad suspensionem delinquentis juxta dispositionem Cap. *Ex tuæ, de Cleric. non resid.* Quod etiam fieri potest inchoata jam via proce-

dendi a Concilio præscripta ; attamen tunc pergendum non est ad sententiam privationis. Ita ex D. S. C. *ibid.* §. 38.

Quoad distributiones Conc. Tridentinum *Sess.* 13. *cap.* 3. *de Reform.* mandat, ut separetur e Missa Capitulari tertia pars fructuum, quæ dividatur inter præsentes divinis officiis adsistentes. Addit vero idem Concilium, quod si dignitates, et personatus Ecclesiarum Parochialium, et Collegiatarum muneribus suis defuerint, amittant distributiones, quæ applicentur *Fabricæ Ecclesiæ, vel alteri pio loco, arbitrio Ordinarii.* Quod postremum intelligitur de dignitatibus reditus suos habentibus a Mensa Capitulari discretis; nam illæ, quæ participant ex eadem mensa, distributiones amittunt, sed quæ accrescunt præsentibus. *Institut. Eccl.* 107. §. 41.

Vetat insuper sacrum Concilium *Sess.* 24. *c.* 12. *de Reform.* ne Chorales secum invicem paciscantur, ne mulctentur absentes. Vetat etiam ne gratis condonentur distributiones iis, qui non interfuerint, cui Decreto insistens S. C. Concilii semper negavit valere istas condonationes. *ibid.* §. 42.

Hoc tamen non obstante fas est Episcopo transgressores istos ulterius punire, ut sæpius respondit S. Congregatio. *ibid.* § 44.

Ceterum cum Sacrum Concilium exceptos judicet ab ea distributionum amissione illos, quos infirmitas, seu justa, et rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusat; hinc Sacra Congregatio censuit in eo rerum eventu absentes non tantum suas distributiones non amittere, sed lucrari augmentum, quod fit ex distributionibus absentium sine causa. Quin et si quis discedens a civitate sanus proponens redi-

tum ad civitatem post legitimam vacationem, si interim ægritudine afficiatur, nec redire possit, adhuc distributiones lucratur, ac si præsens esset in civitate, ut ex Decreto S. Congreg. *ibid.* §. 46.

Verum non omnis ægritudo excusat, nec omnes semper, nam si quis cum sanitate valebat, interesse negligebat, tunc etsi ægritudine gravetur; distributiones non obtinet, ut censuit S. C. *ibid.* §. 47.

Accidere tamen posset, ut quis non vetaretur quidem exire domo, sed ægritudine, qua afficitur, adesse Choro permitteretur. Hinc cæcus distributionibus potitur, etiamsi eam officii partem, quam memoria tenet, in Choro non recitet, ut censuit S. C. *ibid.* §. 48.

Deberi cæco distributiones ex ea die, qua lumine captus est, et non solum ex ea, quæ se admitti ut præsentem postulavit, censuit S. Congregratio. *ibid.*

Quin nec teneri illum substituere alium pro onere Missarum in Collegiata, eadem S. C. alio decreto censet. *ibid.*

Quando pestis grassatur (quod judicium Episcopo remittitur) Canonici qui se absentant ab Urbe vel Oppido, distributiones lucrantur, ut ex Decreto S. C. *ibid.* §. 50.

Nec privantur etiam, qui assueti alias interesse Choro, vexatione injustis coacti se e loco seducunt, ut ex Decreto S. C. *ibid.* §. 51.

Cujusmodi sunt etiam detenti injuste in carceribus, quæ injustitia tunc iudicanda est ex sententia in ejus favorem lata, quæ in judicatum transierit; nam si interposita sit appellatio, exitus ejus appellationis expectandus est; quæ omnia ex Decretis S. C. *ibid.* §. 52.

Sententia in favorem rei illa dicitur hic, qua

reus ut innocens absolvitur per sententiam definitivam, sicut etiam qua *ex hactenus deductis* declaratur innocens; ac tandem ea, qua absolvitur cum clausula *non molestetur.* Non vero ea qua absolvitur cum *ex quo satis.* Hæc omnia ex Decretis S. Congr. *ibid* §. 53.

Ex evidenti Ecclesiæ utilitate absentem ad distributiones admittit Bonifac. VIII. in Cap. Unic. *De Cleric. non resid. in Sexto.* Quare absens a choro causa negotiorum Ecclesiæ suæ, vel Capituli, distributiones percipit, ut sæpe censuit S. Congr. *ibid.* §. 8.

Itaque Canonicus Theologus qua die legit, potest non amissis distributionibus a Choro abesse, etsi vacare illi posset, ut censuit Sacr. Congregatio. *ibid.* §. 55.

Hinc etiam Canonicus Pœnitentiarius, vel alius Canonicus ab Episcopo deputatus in eum locum, dum actu audit Confessiones tuto abest a Choro, et distributiones obtinet, ut pluries censuit S. C. *ibid.* §. 55. Si vero absit dum actu non audit confessiones; distributiones minime percipit, ut ex aliis Decretis S. C. *ibid.*

Lucratur etiam fructus Præbendæ; non vero distributionum, etsi absens ille, qui habet Canonicatui suo adnexam, sed extra civitatem, curam Animarum; tenetur enim in Parœcia residere pro eo tempore, quo in Parochiali Ecclesia residet, et Sacramenta administrat. Ita ex Concilio Tridentino *Sess.* 22. *cap.* 3. *de Reform.* addita Bulla 65. Sancti Pii V.

Qui vero habet curam Animarum in ea Ecclesia, in qua est Canonicus, si toto eo tempore occupatur actu in exercitio eorum, quæ spectant ad curam Animarum distributiones quotidianas obtinet. *ibid.* §. 56.

Fas est Episcopis servitiis suis adjungere sal-

tem geminos Canonicos Cathedralis, seu etiam Collegiatarum; attamen non potest seligere Canonicum, seu dignitatem, neque etiam Coadjutorem. Hos vero lucrari fructus præbendæ, non vero distributiones constat. Ita ex pluribus Decretis S. C. *ibid.* §. 57. 58.

Canonici, quos Episcopus mittit Romam invisuros sacra limina suo nomine, vel illum ea occasione comitantes, distributiones quotidianas non amittunt, ut pluries censuit S. Congregatio. *ibid.* §. 59.

At si illum comitentur in visitatione Diœcesis, si omnes fructus sui beneficii in distributionibus quotidianis consistant, tunc lucrantur duas tertias partes earum, tertia amissa, quæ inservientibus accrescit. Ita ex Decr. S. C. *ibid.* §. 59.

Ex lege Conc. Tridentini, *Sess.* 24. *cap.* 12. possunt cogi Canonici *Episcopo celebranti, vel alia Pontificalia exercenti assistere, et inservire.* Porro ex Decretis S. C. discimus Episcopo in Cathedrali celebranti in Pontificalibus inservire teneri omnes, iis exceptis, qui legitimis vacationibus absunt. Tenentur vero etiam præstare illi munus Subdiaconi; quod verum est etiamsi Episcopus celebret, seu Ordines ministret extra Cathedralem, in Diœcesim, et suburbia; tenentur enim etiam tunc præstare munus Diaconi, Subdiaconi, Presbyteri adsistentis, et duorum illorum Canonicorum, qui Episcopo Ordines ministranti cum Archidiacono adsunt. Ita ex pluribus Decretis Sacr. Congr. *ibid.* §. 60.

Porro hæc assistentia locum habet etiam cum Episcopus in sua Cathedrali præsens est Missæ, et divinis Officiis diebus Dominicis et Festis etiam non solemnibus, et in diebus ferialibus Quadragesimæ. Quod verum est etiam, quando Epi-

scopus in aliis Ecclesiis civitatis pontificaliter celebrat, vel paratus assistit cum Pluviali, et mitra, aut cum cappa divinis officiis, et Missæ solemni, alia Pontificalia exercet, si tamen numerus sufficiens Canonicorum, et ministrorum in Ecclesia Cathedrali remaneat. Ita ex Decreto S. Congreg. *ibid.*

Valent etiam hæc dum Episcopus in Ecclesia Cathedrali adest concioni diebus Quadragesimæ, et aliis intra annum. Non vero si cum cappa assistit concioni, quæ habetur in aliis Ecclesiis civitatis, etiam exemptis. *ibid.* §. 60.

In his omnibus rerum circumstantiis Canonici, Episcopo inserviunt, si actu debeant Choro interesse, non semper tamen obtinent distributiones. Illas enim non lucrantur, nisi cum assistunt pontificaliter celebranti, non vero Episcopo Diœcesim visitanti, vel Missam privatam celebranti. *ibid.* §. 61.

Animadvertendum est Canonicos non præsentes, de quibus supra diximus, con privari distributionibus, non tamen participare de emolumentis Anniversariorum, quæ ex voluntate Fundatorum distribui consueverunt solum inter præsentes, ut ex Decreto S. C. *ibid.* 62.

Demum distributiones quotidianas obtinent Canonici, et Beneficiati, qui interdum intra annum intra domum religiosam clausi exercitia spiritualia præstant cum licentia Episcopi, non tamen si in Adventu, Quadragesima, et Festis solemnibus id agunt, et ita agunt, ut servitio Chori nullum detrimentum inferatur. Ita ex Encycl Clementis XI. *ibid.* §. 63.

Distributionibus etiam quotidianis non privantur Canonici, et Mansionarii emeriti, sive si Coadjutorem habeant. *ibid.* Debent tamen indultum hoc obtinuisse a S. C. vi cujus nec loci re-

sidentia astringuntur. Quamquam possunt ab Episcopo compelli ad assistendum Choro, si cultus divinus detrimentum patiatur. Ita ex Decretis S. Congregationis, *ibid.* §. 64.

Porro si Coadjutor sive intra civitatem ægrotet, sive extra, non tenetur Coadjutus assistere Choro, et nihilo secius lucratur distributiones, quæ ipsi omnino debentur, etiam cum iis emolumentis, quæ præsentibus accrescunt. *ibid.* §. 65.

Distributionibus privatur Vicarius Generalis Episcopi, Canonicus Examinator, quique in Tribunali S. Officii munus suum præbet, ministri Camerales, scilicet subcollectores spoliorum, et Decimarum, denique peregrinationes etiam sacras obeuntes, nisi illas egerint intra trimestre a Tridentino concessum. Denique nec Magistri Juris Canonici et Sacræ Theologiæ in publicis Universitatibus docentes; qui tamen si recurrerint ad Sacr. Congregationem, obtinent fructus Præbendæ; et si illi sint tenues, duas tertias partes distributionum, quod etiam postremum conceditur iis, qui causa studiorum in publicis Universitatibus absunt. *ibid.* §. 72.

Absentes vero causa studii ex Decreto Innocentii XII. si indultum sibi concessum non exhibuerint Ordinario loci, et in Actis Cancellariæ non registretur intra tempus in indulto præfixum, perinde est ac si non adfuissent. *ibid.*

Coadjutoribus non conceditur indultum absentandi sese causa studii. *ibid.*

Studium vero præstari debet in publica Universitate, ac prodest pro eo pariter tempore, quo Lector privatam lectionem habet, et non in Aula publicæ Universitatis, ut ex Decreto S. C. *ibid.*

Si eo tempore, quo Officia persolvuntur in

Choro, Capitulum congregandum sit, nisi urgens causa fuerit, Canonici non possunt absentare sese absque subtractione distributionum pro eo tempore, quo absunt, ut ex Decretis S. C. *ibid.* §. 73.

Nec etiam deserere possunt Chorum, ut Missas celebrent, vel confessiones audiant, nisi Superior id jusserit; monetur tamen Superior, ut ab his jussionibus abstineat, in Decreto S. C. Anni 1753. *ib.* §. 74.

Dignitatem novam in Cathedrali Ecclesia erigere nemo potest, nisi unus tantummodo Summus Pontifex, ut pluries decisum in S. Congregatione Concilii notatur *Tract. De Syn. Diœc. lib.* 7. *c.* 73. §. 8.

Pro Canonicatu Theologali concursus indicendus est, ex Bulla Benedicti XIII. *Pastoralis Officii*; ejus tamen collatio pertinet ad Pontificem ex *can. Ad regimen.* de Præbend. Concursus iste indicendus est ab Episcopo, a quo examinatores destinandi sunt quatuor in Theologia Licentiati, sive seculares, sive regulares, nec requiruntur Synodales. Concurrentes debent esse Doctores in Sacra Theologia, vel saltem intra annum tenentur Doctoralem lauream in aliqua Universitate approbata studii generalis assequi. Quæ omnia ex eadem Bulla resultant.

Acta vero concursus transmittenda sunt ad Romanum Pontificem, a quo dignior eligetur, ut in eadem Bulla, et *Inst. Eccles.* 57. §. 4.

Nec sufficit laurea Canonica ex responso S. C. *Instit. Eccles.* 57. §. 4.

Nec sufficit etiam si hæc laurea sit recepta ab aliquo privilegium obtinente, sed omnino requiritur obtinuisse in Universitate approbata, quod commune est omnibus beneficiis lauream doctoralem exigentibus, ut ex Bulla 70. S. Pii V. *ibid.* §. 5.

Theologus Canonicus satisfacit suo muneri, sive legat Sacram Scripturam, sive Theologiam Scholasticam, ut sæpius resolvit S. C. *ib.* §. 6. Non tamen si legat Theologiam Moralem, ut *ibidem*. §. 7.

Ex Præbenda Theologali segreganda est tertia pars, ex cujus reditibus data proportione solvenda est sed portio Sacristiæ Metropolitanæ respondens diebus, quibus Canonicus deesset suo muneri. *ibid.*

CAPITULUM.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis præcedere debet Capitulo Collegiatæ, adeo ut nec sustineantur Constitutiones privatarum Ecclesiarum aliter decernentes, ut definivit Rota Decis. IX. post Murgam ad Constit. Apostol. *De Synod. Diœc. lib. VII. cap.* 65. §. 2.

Capitulum Cathedralis Ecclesiæ ad Synodum ab Episcopo indictam invitandum est; teneturque Episcoqus de Constitutionibus in eadem Synodo condendis, ejusdem Capituli consilium exquirere, non tamen sequi illud adstringitur. Si id negligat, et Constitutiones suas inconsulto Capitulo promulgaverit, illæ profecto, quod ad normam juris non sint exactæ, firmitate carent. *De Syn. Diœc. lib.* 8. *cap.* 1. *per totum.*

Capitulum Cathedralis quamvis exemptionem obtineat, adhuc tamen subditur legibus Synodalibus in iis, quæ versantur circa morum, et disciplinæ reformationem, ita declarante S. C. *De Syn. Diœc. lib.* 4. *cap* 8. § 7.

Exemptio Capituli Cathedralis in eo præcipue sita est, ut Episcopus extra visitationem proce-

dere nequeat contra aliquem Canonicorum sine duobus de Capitulo, adjunctis ad normam Tridentini *Sess.* 25. *cap.* 6. *de Reform.* Quamvis Episcopus sine adjunctis de Capitulo potest illud visitare ex Trid. *Sess.* 6. *cap.* 4. *de Reform. De Synod. Diœces. lib.* 8. *cap.* 4 §. 8. *et lib.* 13. *cap.* 9. *nov. edit.*

Capitulum sede vacante non potest in usus proprios convertere mulctas pecuniarias, et compositiones delinquentium, ut sæpius a S. C. decisum est. *De Syn. Diœc. lib.* 10. §. 4. *nov. edit.*

CAPUCCINI.

Capuccinis vetitum erat ex Constitutione quadam sui Capituli Generalis, ne peccata sua exponerent alteri, quam sui Ordinis Confessario, etiamsi longe abessent a Monasteriis sui Ordinis; verum Benedictus XIV. die 30. Martii 1742. facultatem fecit singulis eorum Sacerdotibus, et laicis longe a suis Monasteriis versantibus, ut possent cuicunque Sacerdoti sæculari a suo Ordinario approbato, vel regulari a suo pariter Superiore approbato peccata sua in confessione aperire, et ab eo absolutionem obtinere; etiam a casibus, et censuris in suo Ordine reservatis, addita tamen obligatione, ut ubi primum potuerint coram Superiore se sistant, et novam ab illis casibus, et censuris absolutionem obtineant. Ita ex Constitutione Benedicti XIV. *die* 30. *Martii* 1742.

CASUS RESERVATI.

Societates quædam ex vi suorum Privilegiorum non possunt ullo modo in quibusdam anni sole-

mnitatibus eligere sibi Confessarium, a quo a casibus Episcopo reservatis, sine Episcopi licentia, absolvantur, ut præter Decisiones S. Congregationis ferunt literæ Benedicti XIV. incipientes *Pia Christifidelium*, relatæ *De Synod. Diœc. lib.* 5. §. 9. *nov. edit.*

Denique accedentes in fraudem ad aliam Diœcesim, ut absolvantur a reservatis suæ Diœcesis, absolvi non possunt ex Bulla Clementis X. *Superna magni. ibid.*

Canonicus Pœnitentiarius vi sui muneris nullam habet facultatem absolvendi peccata Episcopo reservata, ut a Sacra Congregatione Concilii decisum refertur. *ibid.* §. 8.

CAUSARUM COGNITIO.

Causæ omnes tam civiles, quam criminales exemptarum personarum in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscendæ sunt, causis privilegiatis exceptis: neque committi possunt etiam Auditori Cameræ Apostolicæ nisi per viam legitimæ appellationis. Si autem pendentibus causis in prima instantia impetrentur citationes in Signatura justitiæ, hæ quidem valent ad comparendum, vel adeundam Signaturam, non vero ad retardandam executionem processuum ad ulteriora. *Bullar. Tom. I. Constit.* 48. Ad Militantis, §. 42. *et seq.*

Causæ beneficiales habent appellationem suspensivam ab eo interpositam, qui in prima instantia succubuit; neq nisi post sententiam definitivam apud Sedem Apostolicam sive in Petitorio, sive in Possessorio est locus sequestrationi fructuum. *Clem. Unic. de Sequestr. Possess. et fruct.* neque aliter statui potest in Synodis particularium Ecclesiarum. Ita in *Tract. de Syn. Diœc. lib.* 12. *cap.* 1. *n.* 3.

Causæ omnes etiam civiles, et de re etiam profana, in quibus Ecclesiastici tanquam rei conveniuntur semper cognoscendæ sunt in Foro Ecclesiastico, et in prima instantia in foro proprii Episcopi, nec etiam de Episcopi consensu transferri possent in prima instantia ad Curiam Romanam, nisi ita conventum sit inter partes, ut decisum refertur a S. Congregatione Concilii in *Instit. Eccles.* 40. §. 3.

Si vero Clericus laicum convenerit pro repetendis rebus Ecclesiæ suæ, quamquam de rigore juris cognitio hujus causæ pertineat ad Judicem sæcularem; tamen si consuetudo contraria invaluerit, pertinere potest ad Forum Ecclesiasticum. Utrum privative vero, adeo ut conventio ista fieri non possit ad Tribunal laicum, vel comulative, ut possit ad utrumque, ex consuetudine decidendum erit. Quamquam in casu etiam, in quo valet privativa, de licentia Episcopi potest causa ista agitari coram Judice laico. *ibid.* §. *V.* ut ex Decretis S. Congr. Episcoporum Regularium confirmatis Brevi Pauli V. die 9. Martii 1617. *ibid.* §. *V.*

CENSURA.

Censuræ majores, ut excommunicatio, suspensio, et interdictum, cum sint pœnæ graves, ferri non possunt, nisi ex graviori culpa, adeo ut suspensio à divinis ad longum tempus, sicut et interdictum etiam personale, nisi sit partiale, ne valide quidem in levem culpam possit inferri ex sensu plurium DD. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 44. §. 3. Quod valet etiam de censuris quoque comminatoriis, et ferendæ sententiæ. *ibid.* §. 5.

Parcissimi esse debent Episcopi in censuris

latæ sententiæ ferendis; cùm enim extrema ea sit pœna, pro extremo remedio gravibus criminibus puniendis, coercendisque reservanda est, ex constanti S. Congregationis sensu. *ibid. cap.* 45. *per totum.*

Veruntamen prudenter ab Episcopis interdum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ vetantur quædam ex natura sua leviora, sed ob grave scandalum, quod inde consequeretur, si res vetita fuisset neglecta; res ipsa postulat, ut ita provideatur. Ita Pontifex defendit Constitutionem suam, qua vetuit, ne dispensati in Quadragesima a comestione carnium, pisces degustent. *De Synod. Diœc. l.* 7. *toto c.* 46.

Censuræ ab homine latæ a nemine absolvi possunt nisi ab eo, a quo latæ sunt, vel ab ejus Superiore, si agnoscantur injustæ. *Inst. Eccl.* 55. §. 11. Adeo ut neque summus Pœnitentiarius Romæ censuras illas in aliquem nominatim latas tollere consueverit, ne jurisdictio Ordinariorum turbetur. *ib.*

CENSUS.

Census realis licitus est, et immunis ab usura, nam venditur, et emitur jus percipiendi partem fructuum ex alieno fundo, quæ fructuum portio est pensio singulis annis solvenda. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 48. §. 54.

Census vero personalis dubium est num de sua natura sit usurarius nec ne. Constat tamen vetitum esse ex Constitutione S. Pii V. in qua constituuntur census conditiones. *ib.* §. 4. *Vid. ib. n.* 68.

Num conditiones illæ, quoad ea quæ non sunt de jure naturali, ac divino, ex contraria consuetudine legitime præscripta cesserint obligare

apud quasdam Nationes, dubium est. Ac pro Hispania idem Pius V. concessit non obligare, ut ex Guttierez. *ib.* §. 5. Et revera accidere posse, ut ea contraria consuetudo alicubi invaluerit, scribitur. *ib.* Monet tamen Pontifex etiam in iis Diœcesibus, in quibus Piana Constitutio non viget, ut a censibus personalibus, præsertim utrinque redimibilibus abstineantur. *ibid.* §. 6.

CHOREÆ.

Choreæ quamvis ex sui natura sunt licitæ, vix tamen in actu, quomodo nunc fiunt, permitti possunt, cum plerumque sint peccandi occasio. *Inst. Eccles.* 76. §. *V.*

Choreas vero à Clericis non sine peccato gravi agi posse Theologi plerique asserunt, ut firmatur *Instit. Eccles.* 76. §. *VII.* Quin et prohiberi possunt ab Episcopis Clerici omnes, ne choreas ducant, ne in illis ludant instrumentis, quin nec permittant eas fieri in suis ædibus ecclesiasticis, canonicalibus, parochialibus, seu etiam beneficialibus deputatis pro domicilio Beneficiati, etiamsi illæ fierent nomine consanguineorum ibidem cohabitantium, quæ verba sunt Decreti S. Congregationis relati. *Inst. Eccles.* 76. §. 8.

CHRISMA.

Ex can. *si quis de alio*, *de Consecr. dist.* 4. colligitur vetitum esse Parochis aliud chrisma quam ab Episcopo suo consecratum adhibere. *Inst. Eccl.* 81. §. 2. omni quacumque exemptione exclusa, ut ex Passerino. *ibid.*

Cum novum benedicitur, vetus comburendum est, nec licet absque necessitate veteri chrismate uti ad Extremam Unctionem, cum novum ha-

beri potest, ut ex can. 122. dist. 4. *de Consecratione* colligunt Doctores. *ibid.* §. 4.

Licitum est oleo consecrato admiscere aliquid olei non consecrati, quod attamen sit in minori quantitate, quam consecratum; sed nec fas, nec ratio permittit, ut vetus oleum, cum potest novum haberi, ea admixtione perpetuetur. *ib.* §. 4.

Cum Fontes die Sabbati sancti a Parochis benedicuntur, præstaret novo Chrismate ab Episcopo Feria V. in Cœna Domini ejus anni benedicto ritum peragere. *ibid.* §. 5.

Ex jure communi Can. *Omni tempore.* Dist. 4. De Consecr. non licet deferre sacra olea nisi Subdiaconis, vel Diaconis, vel Sacerdotibus. *ib.* §. 6.

Episcopi Latini infantes Græcos a Presbyteris Græcis in Italia et Insulis adjacentibus confirmatos absolute confirment; nulla enim a Pontificibus data illis facultas est, ut confirment, adeoque id egerunt invalide. Bulla *Etsi Pastor.* §. 3. *Bull. Tom. 1. n.* 57.

Qui confirmati sunt a simplici Græco Sacerdote invalide in Italia et Insulis adjacentibus non sunt cogendi, ut idem Sacramentum ab Episcopis iterum suscipiant, si inde scandala timeantur: *monendi tamen sunt ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si cum possunt ad Confirmationem accedere, illam renuunt ac negligunt. ibid.*

Græci ab Episcopo Græco Catholico, si haberi possit, confirmandi sunt, Chrismate tamen a Latinis Episcopis accepto. *ibid.*

Presbyteri Græci Catholici non sunt cogendi olea sancta accipere ab Episcopis Latinis Diœcesanis, cum ipsi ea veteri ritu conficiant seu benedicant, excepto tamen chrismate, quod non-

nisi ab Episcopo etiam juxta eorum ritum benedici debet; non tamen olea ista accipere audeant ab Episcopis Græcis externis, diversæ ab Ecclesia Romana communionis. Quin ne accipiant ab alio Episcopo Latino seu Græco-Catholico, præterquam ab Ordinario suo si sit Latinus. *ibid.*

CLAUSURA.

Clausura virorum quoad eorum Monasteria asseritur in Bulla REGULARIS DISCIPLINÆ. *Bull. Tom. I. num.* 39. ex qua eruuntur sequentia.

Tanquam abusus declaratur ingressus promiscue virorum cum feminis intra septa, vel claustra Monasterii sub prætextu comitandi solemnes supplicationes, quæ fiunt intra eadem septa cum SS. Eucharistiæ Sacramento, sive cum Sanctorum reliquiis, etc.

Confirmantur Constitutiones, et sanctiones omnes Romanorum Pontificum super Claustra Monasteriorum. Denique revocantur quæcumque facultates dispensandi quoad eamdem Clausuram a quocumque, et quibuscumque concessæ.

Suum tamen jus asseritur iis concessionibus, quæ ad favorem sunt quarumcunque nobilium feminarum, eo quod eorum majores fundatores, seu insignes benefactores ejusdem Monasterii extiterint, et de hac concessione confirmationem ab Apostolica Sede obtinuerunt. Sicut etiam asseritur iis feminis, quæ sunt consanguineæ, et affines eorum, qui dominium obtinent in temporalibus loci, ubi situm est Monasterium, dummodo tamen Apostolica concessio expedita sit in forma Brevis, vel sub plumbo, de qua re authentica documenta exhibita sint loci illius Or-

dinariis ; dummodo tamen iis facultatibus utantur non ad evagandum per Monasteria, sed sola pietatis gratia, ac de eorum adventu, et ingressu certiores antea fiant Superiores etc.

Quoad Monialium clausuram provisum est in Bulla SALUTARE IN CATHOLICA *Bullar. Tom. I. n.* 40. quia in Constitutione hæc continentur.

Confirmantur Constitutiones omnes antecedentium Pontificum sub pœnis in illis contentis.

Revocantur facultates omnes dispensandi quoad hunc ingressum, cuicumque et pro quocunque concessæ et transgressores subjiciuntur iisdem pœnis, quibus subjacent violatores clausuræ Monialium.

Suum tamen jus conceditur, quod dispensationes Ordinariis locorum, et aliis respective superioribus, qui jus obtinent dispensandi in casibus necessariis, et servatis de jure servandis.

Moniales post professionem neque etiam ad breve tempus exire possunt e Monasterio, nisi ex aliqua legittima causa ab Episcopo approbanda. Causæ autem sunt ex Extrav. Pii V. incip. *Decori etc.* incendium, lepra, et epidemia. *Inst. Eccles.* 85. §. *XIV.*

In consecratione tamen ex præscripto Pontificalis Romani exire debent e Clausura, et ingredi in Ecclesiam senioribus Matronis eas comitantibus, et statim ad clausuram redire. *ibid.* §. 30.

Denique occasione consecrationis earumdem Monialium non licet Episcopo ingredi in clausuram, nec multo magis licet id agere magistro cærimoniarum, et consanguineis consecrandarum Virginum. Ita ex eodem Decreto. *ibid.* §. 21.

Violantes clausuram Monialium ad malum finem, non tamen prætextu facultatum obtenta-

tum, non evitant excommunicationem reservatam Pontifici; quam etiam incurrunt admittentes hujusmodi violatores, neque excusentur ex contraria consuetudine etiam post Concilium introducta. Ità ex alio Decreto Sacr. Congr. *ibid.* §. *XXI.*

Educandas puellas et famulas in clausuram Monialium introduci quacumque ex causa vetat Pontifex sine authentica Apostolicæ Sedis licentia toties quoties impetranda, et prævio examine ordinariorum loci, ubi sita sunt Monasteria, super moribus, fama, habilitate, necessitate, ipsarum educandarum seu famularum. Ita in literis ad *Episcopum Portugaliensem Bullar. Tom. II. n. XXVI.*

CLERICI.

Clericis omnibus vetari ab Episcopo potest gestatio ficti capillitii: beneficiatis vero etiam in sacris non constitutis, sicut etiam ceteris sacris initiatis, fas est Episcopo id prohibere etiam sub excommunicatione, uti ex pluribus Decretis S. Congr. *De Syn. Diœc. l. 7, c.* 60. §. V. *et Inst. Eccl.* 96. §. *V.*

Sacerdotibus vero sacrum operantibus nunquam uti licet eo capillitio, nisi de licentia Sacræ Congregationis; nec enim sufficit Episcopalis permissio; uti ex literis Innocentii XII. ad Nuncios Apostolicos, et Episcopos datis. *ibid.* §. 5.

Sententia asserens omnem quamcumque venationem a sacris Canonibus interdictam esse Clericis magis juri conformis est. *De Syn. Diœc. l. 7. c.* 61. 88. Quare nimii rigoris damnandæ non sunt Constitutiones illæ Synodales Episcoporum, quæ indicta pœna Clericos ab omni venatione removent. *ib.* §. 8.

Sententia quorumdam asserens non fore reos lethalis criminis Clericos comœdiis quantumvis turpibus adsistentes; si hoc fiat citra scandalum, et probabile periculum lapsus, erronea, et scandalosa est. *De Synod. Diœces. lib.* 7. *cap.* 61. §. 12.

Clerici non conjugati, beneficiati sine tonsura, et clericali veste incedentes non quidem gaudent beneficio fori, et canonis, ut ex Trident. *Sess.* 25. *cap.* 6. *de Ref.* sed longe probabilius gaudent aliis privilegiis clericalibus, puta exemptione reali, ab oneribus laicalibus, de quibus Cap. *Odoardus. de solut.* cum Tridentinum non adimat illis nisi tantum privilegium Fori, et canonis, *De Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 66. §. 2. Quin etiam per legem Tridentini non privatur Episcopus jurisdictione puniendi illos tanquam sibi subditos; neque enim lex Tridentina aliud operatur, nisi ut Clericus delinquens forum sæculare declinare nequeat. Ita decisum refertur a S. Congregatione apud Sperellum *Dec.* 17. *n.* 33. 34. *ib.* §. 4. Insuper ex alio Decreto dato Archiepiscopo Neapolitano, jus est Episcopo eosdem clericos delinquentes, quando neque a jure neque ab homine per declarationem non sunt denudati privilegiis clericalibus, e manibus judicis laici repetere. *ib.* Est autem hoc decisum quoad Clericos conjugatos a S. Congregatione Immunitatis in Causa Alatrina jurisdictionis die 27. Martii 1683. *ib.* §. 5.

Clericos post dimissionem clericalis vestis committentes delictum, iterumque illam resumentes, si absque dolo ac fraude id egerint, gaudere privilegio certum est. Vicissim constat illis non suffragari, si egerint cum fraude. Cognoscere tamen de fraude non est judicis sæcularis, sed ecclesiastici. Utrum vero de fraude ista prius constare

debet. ad hoc, ut Judex laicus possit procedere realiter contra bona Clerici, quæstio est inter Doctores, in qua affirmativa sententia facilius admittitur. Porro in fraudem resumere habitum censeretur ille, qui post relictam vestem crimenque commissum, actus in carcerem a judice sæculari, fuga se, vel aliqua ratione subtraxit, tuncque clericalem vestem resumpsit. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 67. §. 1. 2.

Non potest Episcopus generali Constitutione cavere, ne Clerici tonsurati post vestis dimissionem iterum illam resumant sine licentia Episcopi, ut decisum a S. Congregatione refertur §. 3.

Ad hoc autem, ut evitentur ea in re dissensiones inter utramque potestatem ecclesiasticam et laicam suadendum, ut Episcopus per edictum generale mandet Clericis, ut incedant in habitu, et tonsura, ac deserviant alicui Ecclesiæ per certum tempus; quo elapso transgressores admoneat tribus distinctis vicibus, ut pareant. Contravenientes dein per sententiam declaret eos propria culpa excidisse a juribus clericalibus, neque deinceps ad ea restituendos fore. Hujus sententiæ vi transgressores illi neque resumpta veste privilegio fori gaudent. *ib.* §. 4.

Ecclesia, cui inserviendum a clerico est, ut fori privilegio fruatur, designanda est ab Episcopo; si tamen alteri a designata inserviat, adhuc gaudet, ut a S. Congr. decisum refertur. *ibid. c.* 69. *n.* 3.

Non incedentes in habitu, et tonsura, præcedente admonitione, etiam per edictum suspenduntur ab Ordinibus, officio, et fructibus beneficii ex Trid. *Sess.* 14. *c.* 6. *de Ref.* Quin et ex Bulla *cum sacrosanctam* Sixti V. privantur ipso facto omnibus dignitatibus, canonicatibus, et beneficiis simplicibus, ac pensionibus

Ab his vero pœnis excipit in alia Bulla habentes pensionem non excedentem summam ducatorum sexaginta de Camera. Quæ tamen postrema dispositio cum agat de pensionibus, non revocat dispositionem prioris Bullæ, quæ ligat etiam beneficia minoris valoris, ut ex sacra Congregatione firmatur. *Institut. Eccles. ca*. 71. *n*. 12.

Clericis ab exercitio sui Ordinis suspensi, si ab eo se abstinuerint, esto absque prævia absolutione ad altiorem Ordinem transierint, quamquam id agant sacrilege, irregularitatem non incurrunt, quæ est magis communis sententia. *De Syn. Diœc. lib*. 12. *cap*. 3. *n*. 6. *nov. edit.*

Clericis, ne ad sacros, et ulteriores Ordines ascendant, prohibere potest Episcopus de occulto eorum crimine ex informata tantum conscientia conscius, sicut eo modo suspendere Clericos a Divinis, ut a S. C. decisum traditur. *De Syn. Diœc. l*. 7. *cap*. 71. §. 3. Quod adeo verum est, ut nullo jure obstringi possit ad causam ejus suspensionis manifestandam. Fas est tamen reo querelas tantummodo suas, non appellationem Sedi Apostolicæ exponere, ut ex responso S. C. traditur. *ibid*. §. 4. Ex quo fit, ut etsi reus appellationem interposuerit, si interim Ordinem suum solemniter exercuerit, continuo irregularitatem incurrat. *ibid*. §. 5.

Clerici antequam ordinentur in sacris studium saltem Theologiæ Moralis præmittere tenentur; ita enim intelligenda est sanctio Tridentini *Sess*. 23. *cap*. 14. injungens ut ordinandi *ad populum docendum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta idonei comprobentur*; atque hoc injunctum est Benedicto XIII. confirmando Bullam *Apostolici ministerii* etc. datam pro reformatione Clero Hispaniæ, et tanquam normam pro aliis Episcopatibus. *Inst. Eccl*. 2. §. 4. *et* 5.

Clerici ordinandi in sacris cogendi sunt ad præmittenda exercitia spiritualia decem dierum, ut olim Episcopis Italiæ, et Insularum adjacentium mandavit in encyclica Innoc. XI. et innovavit alia encyclica Clemens XI. *Inst. Eccles.* 104. §. 5.

Non debet Episcopus præcipere, ut Clerici minoribus Ordinibus initiati, vel etiam majoribus Subdiaconatus etc. ad sacros Ordines ascendant, etiamsi id facile constituat ad evitanda scandala minorum Clericorum, qui otio, et vitiis se dedunt, id enim ecclesiasticæ disciplinæ repugnat. *De Syn. Diœc. Lib. XII. c.* 4. §. 2. *nov. edit.* Id tamen verum est, si quidem Clerici nullum beneficium ecclesiasticum obtineant, vel obtineant quidem beneficium, sed non ex illis, quibus adnexum est onus suscipiendi sacros Ordines. *ib.* §. 3. Qui enim obligationem beneficio suo adnexam neglexerunt, beneficio privantur. Ex Trid. *Cap.* 12. *Sess.* 24. *de Ref.* nisi tamen justo impedimento excusari possint. *ibid.* §. 6. saltem dummodo hoc impedimentum ab illis prævisum non fuerit, antequam beneficium acceperint.

Excipitur tamen nisi aliter exposcat necessitas Ecclesiæ. *ibid.* §. 7.

Sacerdotum penuria non satis est causæ, ut Clerici illiterati ad sacros Ordines promoveantur, ut a S. C. Concilii decisum refert Fagnanus in Cap. *Quæris n.* 18. *De Ætat. et Qualit. præficiend.*

Clerico interdictum est ex Constitutione S. Pii V. *Qui ordini* ne quid in testamento relinquat filiis suis illegitimis, eorumque filiis, ac descendentibus, consanguineis, et affinibus, sive ex reditibus ex bonis ecclesiasticis, sive ex patrimonialibus comparatis, etiamsi filii illi ante

testatorem obierint. Attamen sanctio ista non excludit quominus alimenta filiis illegitimis debeantur etiam ex reditibus ecclesiasticis. Cum vero vetatur legatum in favorem consangineorum ejusdem filii, hoc tantum valet in casu, quo relicta ejus consanguineis per quendam circitum cedant in commodum ejusdem filii illegitimi. *De Syn. Diœc. l.* 13. *c.* 24. §. 21. *nov. edit.*

CONCILIUM TRIDENTINUM.

Consuetudo contraria Decretis sacri Conc. Trid. non est attendenda, quia in Bulla Pii IV. quæ legitur in fine ejusdem Concilii, legitur Decretum irritans ea omnia, quæ obstent eidem sacro Concilio, ex quo fit, ut irritatio ista cadat supra omnia obstantia singulis Capitulis ejusdem. *Inst. Eccl.* 60. §. 7.

Cum in sanctionibus Concilii additur: *salva semper auctoritate Sedis Apostolicæ*, quæ semper addita voluit idem Concilium *Sess.* 25. *Cap. final.* cum de reformatione morum, et ecclesiastica disciplina agitur, tunc in dispensationibus a Romano Pontifice concessis semper intelligitur derogatum sanctioni ejus Concilii, etiamsi hæc derogatio non exprimatur, juxta ac definivit S. Pius V. in suo motu proprio apud Gartiam *de Benef. part.* 4. *c.* 5. *n.* 32. *et* 33. et censuit Sac. Congr. Conc. *De Syn. Diœc. c.* 24. §. 23. *nov. ed.*

CONCIO.

Parochi singuli tenentur Concionem habere in suis Ecclesiis, nec excusantur ex consuetudine etiam immemorabili, sive quod in aliis Ecclesiis conciones habeantur, sive ex infrequenti audito-

rum numero. Ita Innoc. XIII. In sua Constitutione pro reformanda disciplina Regnorum Hispaniæ, quam Bened. XIII. confirmavit ut esset norma ceteris Ordinandis. *Inst. Eccl.* 10. §. 3. Sufficit tamen pro concione allocutio pia, singulis festis, ut respondit S. Congr. die 8. Aug. 1732.

Concionatores regulares tenentur petere ab Episcopo benedictionem, etsi velint in Ecclesia sui Ordinis conciones habere, ex Bulla Clementis X. *suprema Inst. Eccl.* 27. §. 8. In alienis vero Ecclesiis licentia, et benedictio Episcopi etiam Regularibus requiritur ex Tridentino *Sess.* 5. *c.* 2. *ibid.*

Interdici potest Regularibus prædicatio etiam in suis Ecclesiis facta eo tempore, quo Episcopus per seipsum concionem habet etiam in alia Ecclesia. *De Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 43. §. 7.

Si vero Episcopus coram se prædicare faciat, seu prædicationes etiam in sua Ecclesia audiat pro consueto more Adventus, et Quadragesimæ, prohibere non potest Regulares ne eodem tempore in suis Ecclesiis prædicent. Nequeunt vero prohibente Episcopo prædicare eo tempore, quo Episcopus ex publica causa convocatis Clero, Magistratu, et populo coram se prædicare facit, quod ex Clementina *Dudum de sepulturis* eruitur. *De Synod. Diœc. l.* 7. *c.* 43. §. 7.

Concionem proprii parochi, quam in parochiali Ecclesia diebus festis habet, auscultare parochiani non tenentur, præcipiente licet Tridentino, cujus sanctionem contrario modo consuetudo abrogavit. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 64. §. 13.

Concionatores si per scurrilitatem *Verbum Dei, veluti in scenam adducant, non levem culpam* admittunt, *sed grande piaculum*, ita ex verbis

encyclicæ S. Congr. Concilii sub Innoc. XI. datæ 6. Julii 1680. *Inst. Eccl.* 27. §. 15.

CONCURSUS.

In concursu ad Parochialem, si collatio pertinet ad Episcopum, judicium de digniori, ex approbatis ab examinatoribus pertinet ad illum; si vero beneficium sit Patronatus ecclesiastici, tunc prælatio ad Patronum spectat. Si patronatus sit laicus, ab examinatoribus deputatis approbandum, sed sine concursu, patronus debet eligere. Si tamen in Patronatu laicali plures sint patroni, et a singulis suus præsentetur; ita ut singuli non habeant jus præ alio, tunc concursus instituendus est, et ed Episcopum pertinet præelectio inter approbatos, ut ex Decreto S. Congregationis apud Barbosam. *De Syn. Diœc. lib.* 4. *cap.* 8. §. 8. *et* 9.

Sede vacante in concursibus electio est Vicarii Capitularis, nam ad illum tota jurisdictio Capituli devolvitur. §. 10.

In concursu examinatores tenentur judices esse non tantum doctrinæ, sed et ceterarum dotum, quæ necessariæ sunt ad parochiale officium. Ita Pontifex in Bulla CUM ILLUD *Bull. tom.* 1. *n.* 68. In concursu habendo hæc servanda. *ib.*

Habita notitia vacationis Ecclesiæ, Episcopus vicarium deputet cum emolumento ejus arbitrio assignando.

Episcopus publicet Edictum concursus, præfinito tempore ejus habendi, intra quod tempus concurrentes deferant personæ ab Episcopo deputandæ suarum qualitatum, meritorum, et munerum documenta sincera, sive judicialia; quæ eo tempore elapso nequaquam recipiantur.

Die ad concursum indicta, summa eorum do-

cumentorum a Cancellario Episcopali confecta tradatur illi, qui concursui præest, et singillatim omnibus Examinatoribus. Tum habeatur concursus assignatis singulis concurrentibus iisdem quæstionibus, eodemque Evangelii textu, super quo sermonis aliquid concurrentes præscribant. Hæc omnia dictentur omnibus eodem pariter tempore, et in eodem conclavi clausis: assignetur que omnibus congruum tempus ad respondendum. Responsa sua quisque manu scribat sermone latino, suaque itidem manu subscribat. Sermo ad populum habendus vernacula lingua scribatur. Responsa demum ipsa scribat tum Cancellarius concursus, tum Superior, qui præest, ac demum Examinatores singuli.

Tenentur etiam ab Examinatoribus explorari concurrentes qua peritia polleant in lingua Latina, tradendo illis explicandum aliquid sive de sanctis Patribus, sive de Concilio Tridentino, aut Catechismo Romano, quod oretenus fieri potest.

Responsa ita subscripta etiam ab Examinatoribus, qui pauciores tribus esse non possunt, una cum notula compendiaria requisitorum tradantur Cancellario custodienda, penes acta secreta nemini ostendenda.

Si quis appellandum duxerit a mala relatione Examinatorum, vel irrationabili judicio Episcopi, coram Judice appellationis acta integra concursus introducantur, qui illis non visis, nec aliter quam ex illis sententiam suam ferat, tam respectu doctrinæ, quam morum.

Si in casu dictæ appellationis Episcopus censeat significandum Judici appellationis secretam causam, ob quam motus fuerit ad alium eligendum, poterit sub secreti lege illam Judici etiam per literas significare.

Quod si Episcopo suspecta sit fides Judicis de secreto illo prodendo, literis suis eadem deferat S. Congr. Concilii Præfecto.

Judex appellationis, quando appellatio fit a malo judicio Episcopi, seu mala relatione Examinatorum, cognoscere debet non solum de doctrina, sed etiam de ceteris dotibus electi ab Episcopo.

Si Judicis appellationis sententia conformis sit electioni Episcopali, tunc ab appellatione ulteriori cessandum est. Secus vero si acciderit, licet præelecto Episcopali secundo, et tertio appellare. Demum cui duæ conformes adsistunt sententiæ, ille victor habeatur.

Si vero beneficium curatum, Dignitas, et Canonicatus a Sede Apostolica conferendum sit, tunc concursus non expectata ulla Pontificis venia, ab Episcopo indicatur. At si beneficium curatum sit, et reservatum sit tantummodo ratione mensium, Episcopus eligat magis idoneum, et illum Dataria significet, cui acta concursus, nisi requirantur, non tenetur transferre. Vicissim transferat illa, et suspendat a ferendo judicio, si reservatio ex alio quovis capite sit. Licebit tamen Episcopo denuntiare illum, quem credit magis idoneum fore Beneficio, sicut et si alicui occulta aliqua causa obsit, ne Beneficium obtineat. *ibid.*

CONFESSARIUS.

Confessarii temere interrogantes pœnitentes suos de socio criminis, alioquin denegantes absolutionem, suspensionis ab officio censuram sententiæ ferendæ incurrunt, peccant graviter, et sunt denuntiandi, si agnosci possit hanc sibi praxim tamquam licitam statuisse. Sicut etiam denunciandi

sunt, quid id licere docent. Ita Benedictus XIV. in Const. *Ad eradicandum* etc. Ibi etiam additur pœnitentes illos, quos ad prodendum nomina complicum Confessarius adegerit, non teneri ad denuntiandum eosdem Confessarios, id agentes ex quadam imprudentia, ac simplicitate, quique eidem praxi addicti ex circumstantiis agnosci non possint.

Confessarii pœnitentes suos ad turpia sollicitantes denuntiandi sunt ab eodem pœnitente, quæ denuntiatio fieri debet, etiamsi Confessarius sit simplex Sacerdos, et jurisdictione careat.

Etiamsi pariter sollicitationi ipse pœnitens non consenserit.

Etiamsi post ipsam sollicitationem tempus longum jam effluxerit.

Etiamsi sollicitatio fiat a Confessario non pro se, sed pro alio.

Confessarii caveant, ne pœnitentes, quos noverint ab alio sollicitatos, absolvant, nisi prius, sive denuntiationem fecerint, vel saltem promiserint se denuntiaturos quamprimum poterunt. Ita in Bulla SACRAMENTUM POENITENTIÆ. *Bull. T. I.* n. 20.

Confessarius caret omni auctoritate, et jurisdictione absolvendi socium criminis turpis in ordine ad illud crimen cum illo commissum; et si nihilominus ausus fuerit absolutionem hanc impertiri, ipso facto incurrit excommunicationem Summo Pontifici reservatam; quæ absolutio socii criminis neve in ipso Jubilæo, vel privilegio Bullæ Cruciatæ impendi valet. *ibid.*

In mortis vero articulo si adsit quicumque alius Sacerdos, qui præsenti necessitati provideat, et Confessarius socius criminis nihilominus pœnitenti alias disposito impenderit absolutionem, absolutio quidem ipsa valet, at Confessarius le-

thaliter peccat, et excommunicationem reservatam incurrit. Quare non potest id agere Confessarius nisi cum necessitas urgeat mortis, nec adsit alius Sacerdos saltem simplex, qui impertiri eandem absolutionem possit; vel saltem nisi ipse non posset ab hoc munere vacare sine gravi aliqua infamia, vel scandalo. Tenetur proinde omnia media adhibere citra scandalum, vel infamiam suam ad hoo, ut ipse se subtrahat, et alium si fieri possit substituat. Ita Pontifex in declaratione prioris Bullæ *Sacramentum Pœnitentiæ* nova sua Bulla *Apostolici muneris*. Bull. *Tom. I. n.* 120.

Injungitur Ordinariis, ut in approbatione Confessariorum constitutionem Gregorii XV., et præsentem Benedicti XIV. ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, et observari curent. Ita in Bulla *Sacramentum Pœnitentiæ*. Bull. *Tom. I. n.* 20.

Confessarii absolutio data ignorantibus necessaria necessitate medii est invalida, Encyclica, *Etsi minime*. Bull. *Tom. I. n.* 42.

Si vero ignoret pœnitens necessaria necessitate præcepti, et rite doleat de hac ignorantia, ac emendationem promittat, posse absolvi judicat. *ib.* §. 12.

Confessarius si audierit Pœnitentem, et non absolverit, requiraturque de attestatione confessionis in scriptis debet illam concedere, non tamen unquam affirmare debet se illum absolvisse, nec tunc pariter cum illum absolverit, nam alias si de aliquo hoc attestatus fuisset, et de aliquo non, revelationis Confessionis periculum subiret. *Instit. Eccles.* 45. §. 10.

Patres Capuccini si adsint in loco ubi nullus conventus seu hospitium sui ordinis existat, nullusque Frater sui ordinis confessarius ibidem

existit, possunt confessiones suas habere apud Presbyterum sæcularem confessarium approbatum ab Ordinario loci; seu apud Regularem approbatum a suo Superiore regulari ad confessiones habendas, non obstante statutò suæ Religionis in contrarium: Bulla *Quod communi*, Bullar. *Tom. I. n.* 49. §. 2.

Confessarii regulares non tenentur adesse resolutioni Casuum conscientiæ, quæ habetur coram Episcopo pro tota Diœcesi; tenentur tamen in suis monasteriis habere et interesse lectioni eorundem casuum. Quæ lectio habenda est in singulis monasteriis ex Apostolico præscripto; cui si non interfuerint, potest Episcopus illos cogere, ut intersint Congregationi casuum conscientiæ quæ habetur coram illo ex præscripto SS. Canonum. Ita ex Encyclicâ S. Congregationis data die 29. Maji ann. 1752. et est in Append. Tom. IV. Bullar. Benedicti XIV. pag. 35. ubi pariter adest Decretum alterum Congregationis editum anno 1682. in quo id statuitur in favorem Regularium etiam in iis Monasteriis, in quibus non degunt XII. viri religiosi.

CONFESSIO.

Nemo unquam quodcumque privilegium obtinens, audire potest confessiones sæcularium absque approbatione Ordinarii, idque valet etiam pro confessionibus venialium, et mortalium, quæ alias clavibus subjecta sunt. Id etiam comprehendit eos, qui privilegium Bullæ Cruciatæ obtinuerunt, ut ex Bulla Benedicti XIII. *Inst. Eccles.* 86. §. 8.

Per Confessionem factam cuilibet Sacerdoti sæculari, vel regulari ab Episcopo approbato satisfieri canoni *Omnis utriusque sexus* ex Con-

stitutionibus Clementis VIII. ann. 1562. et Innocentii X. ann. 1645. incipiente, *Exponi nobis*, constat. *De Syn. Diœc. lib. 7. cap. 44. §. 4.*

Etiam non commissa gravi culpa præceptum annuæ confessionis obligat, ut qui se peccatorem saltem semel quotannis recognoscat, ut ex S. Th. in 4. *Sent. dist.* 17. *Q.* 3. *A. C. Quæstiunc.* 3. *Institut. Eccles.* 18. §. 4.

Parochus quamvis plerumque credere debeat Parochiano suo asserenti confessionem peregisse, si tamen prudenter credere non possit asserenti, abstinere debet ab administranda eidem communione etiam Paschali, ut ex Roncaglia. *Instit. Eccles.* 45. §. 15.

Si pœnitens tempore Paschæ absolutionem obtinuit, sed ex consilio Confessarii admonetur, ut aliquo tempore abstineat a communione, potest parere absque peccato. Non tamen potest Confessarius ad arbitrium prorogare eam communionem, ut ex cap. *Omnis utriusque sexus*, *de Pœnit. et Remis. ib.* §. 16.

Possunt Episcopi limitatam facultatem audiendi Confessiones dare Regularibus, etiamsi post examen idoneos illos repererint. *Inst. Eccl.* 86. §. 9.

Quoad Confessionem factam laico in necessitate dum non adest copia Sacerdotis, de qua sermo fuit olim apud veteres Theologos, et etiam apud S. Thomam, recte docet Pontifex, neminem ex veteribus illis agnovisse laicum esse verum ministrum hujus Sacramenti; sed eam confessionem testimonium esse animi demissi, et humilitatis, ex quo magis flectitur Deus ad elargiendam uberiorem gratiam, qua quis ad contritionem et justificationem excitetur. Nihilo tamen secius hanc nunquam fieri præstat, cum multis incommodis sit obnoxia, *De Synod Diœc.*

cap. 15. *per totum*; ubi recte ex Decreto Clementis VIII. illicita esse, et invalida Confessio facta Sacerdoti absenti per internuntium notatur.

In locis ubi rarissimi sunt Sacerdotes, qui audiant confessiones; sufficit ad eos approbandos scientia minus quam mediocris, ut ex Cardinali de Lugo. *Instit. Eccles.* 86. §. 12.

CONFIRMATIO.

Confirmationem Sacramentum esse novæ legis constat tum ex definitione Tridentini Sess. 7. Can. 1. cum ex Actuum 8. illis verbis: *Imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. Instit. Eccles.* 6. §. 3.

Sacramentum hoc conficitur impositione manuum Episcopi, et prece. Quandonam illud instituerit Christus, qui unicus est auctor Sacramentorum, incertum, num tunc cum imposuit manus capiti puerorum, *Matth.* 19. num instituerit tantum, non ministraverit: num in ultima cœna cum dixit Apostolis: *Accipite Spiritum Sanctum*; num tandem ipsa Pentecostes die; ignoratur. *ibid.* §. 5.

Quamquam gratia prodigiorum, quam olim infundebat, modo cessavit, id non amplius exigente Ecclesia, gratiæ tamen sanctificantis donum modo pariter datur, S. Augustino teste, *de Bapt. l.* 3. *cap.* 16. Quæ tamen gratia Sacramentum recipientibus amoto peccati obice confertur, ut sit potius gratiæ præcedentis augmentum. Producit etiam robur et firmitatem quandam spiritualium virium, quibus Diabolo resistamus. *ibid.* §. 7.

Tandem characterem imprimit indelebilem, quo datur potestas quædam spiritualis in ordine ad aliqua gerenda, quæ a perfectioribus agenda

sunt. Ex quo fit, ut reiterari non possit. *ib.* §. 7.

Necessitatem quam vocant absolutam hujus Sacramenti recipiendi nemo utique esse affirmaverit; sed vel in re, vel in voto plane necessarium est necessitate præcepti, et quidem divini tempore persecutionis. Neque Parochi, neque parentes, nec qui sunt locis parentum, sunt eximendi a lethali culpa si non instent, ut subjecti sibi Parochiani, et quos habent subjectos Confirmationem ab Episcopo parato recipiant. *ibid.* §. 9. *et* 10.

Quoad ætatem chrismandorum, ex regula ordinaria conferendum est hoc Sacramentum pueris post septennium; sed in aliquo extraordinario casu justa urgente causa non vetatur, quin possit etiam ante eam ætatem ministrari. Justam causam adesse constat, si facilis ad pueros illos in posterum non sit futurus Episcopi accessus, etc. Ita in Bulla pro Copthis *Anno vertente*, et de *Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 10.

Confirmationis minister ordinarius est Episcopus; extraordinarius vero de Pontificis mandato Sacerdos quilibet esse potest, quod hodie certum est, licet olim Doctores quidam dubitaverint. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 7. *per totum.* Utitur tamen simplex Sacerdos Chrismate ab Episcopo benedicto, quamquam probabilis est eorum opinio, qui tenent Chrisma illud ex commissione Summi Pontificis benedici a simplici Presbytero posse, nec desunt, rara quidem, exempla, *ib. c.* 8. *per totum.* Ceterum tenendum irritam fore Confirmationem a simplici Presbytero Latino ex sola Episcopi delegatione collatam; nam Romanus Pontifex ex consuetudine in tota Ecclesia Latina jamdiu recepta tacite sibi hanc facultatem servasse censendus est. Hæc etiam reservatio, utpote jurisdictionem

restringens, valet utique ad hoc, ut Episcopus jurisdictione ad delegandum careat. *ibid.* §. 8. *per totum.*

Confirmationis Sacramentum cum oleo, et Chrismate etiam veteri, si novum haberi non possit, sed tamen a catholico Antistite benedictus, conferri a P. Guardiano S. Sepulchri Ordinis Minorum de Observantia, si defuerit Episcopus latini ritus, in sua Diœcesi residens, conceditur a Pontifice suo Brevi incipiente *Cum ad infrascriptam.* Id tamen personale esse privilegium datum Guardiano petenti confrat. Extat Bulla in Bull. *Tom. I. n.* 10.

Idem etiam concessum est a S. Congregatione, et confirmatum a Benedicto XIV. in sua Constitutione *Anno vertente* Bull. *Tom.* 3. *n.* 36. Præfecto Missionum Ægypti, donec aliquis catholicus Episcopus in Ægypto habeatur.

Confirmatio a Græcis Sacerdotibus collata in locis Græcorum, in quibus mos iste non est expresse improbatus a Sede Apostolica, valere censenda est ex consensu tacito Romani Pontificis. *De Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 9. et Constit. pro Cophtis catholicis, *Bull. tom.* 3. *n.* 30. quæ constitutio incipit *Anno vertente.* In qua tamen monetur Chrisma illud benedicendum esse ab Episcopo.

Animi dispositiones ad digne recipiendum hoc Sacramentum sunt status gratiæ, quæ in adultis lethali crimine infectis comparatur plerumque per Sacramentum Pœnitentiæ. *Inst. Eccl.* 6. *n.* 11.

Corporis dispositiones, non tamen necessario præmittendæ, sunt plerumque confirmandi, et confirmantis jejunium, quod consulit Pontificale Romanum. *ibid.* §. 12.

Patrinus unicus assistere debet confirmando, mas maribus, femina feminis, qui etiam Patrini debent esse confirmati. *ibid.* §. 13.

Mares seorsum a feminis accedere par esset, ut honestius res paragatur, ut ex Concilio Mediolanensi *ib.* §. 13. Porro Patrinus manum suam dexteram dextero humero chrismandi imponat. *ib.* §. 16.

Tempore pestis, eo morbo affectis non tenetur Episcopus hoc Sacramentum ministrare, cum Sacramentum hoc non sit absolutæ necessitatis. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 10. §. 6. *nov. edit.*

In Confirmatione tempore pestis non potest fieri inunctio frontis mediante pennicillo, nec sane valeret sic collata, cum ex consensu fere omnium Theologorum ad valorem requiratur aliqua manus impositio, quæ certe non fieret cum alio medio, quam pollice, vel manu, confirmandi frons oleo liniretur. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 19. §. 77. *nov. edit.*

CONFRATERNITATES LAICORUM.

Duæ Confraternitates ejusdem instituti in uno, eodemque loco esse non possunt ex Bulla 105. Clementis VIII. Cum tamen amplior est Civitas, vel populus frequens, binæ tolerantur. *Inst. Eccles.* 105. §. 86.

Si Confraternitas sit erecta in Ecclesiis Regularium exemptorum, subest tamen jurisdictioni, et visitationi Episcopi, cui jus est etiam visitare eorum capellas ibidem positas, in iis tamen, *quæ Confraternitatum gubernationem respiciunt.* Et si Confratribus incumbit onus manutenendi Altare, et illius cultum, sicut et ornamenta Altaris, onera Missarum, et divinorum officiorum ibidem celebrationem etc. Ita ex resolutione Sacræ Congr. *ibid.* §. 88.

Confraternitates laicorum nequeunt aggrega-

tionem petere ab Archiconfraternitatibus Romanis, nisi prævia approbatione Ordinarii loci, seu Episcopi cum interventu duorum de Capitulo. Ita ex Constit. 115. Clem. VIII. additis Decretis Sacr. Congregationis. *ib.* §. 89. Aggregatarum vero administratores rationem Episcopo reddere tenentur, ut ex eodem Sacr. Congregationis Concilii decreto. *ib.*

Hæc omnia valent etiam pro Confraternitatibus aggregatis Capitulo S. Joannis Lateranensis, sicut etiam pro illis quæ fundatæ jam sese eidem Basilicæ annui tributi solutione submittunt; ut sæpe decisum est. *ibid.* §. 90.

In Solo vero Lateranensis fundatæ Ecclesiæ, vel Oratoria ex Bulla XIX. Sixti V. non subsunt jurisdictioni ordinariæ Episcopi; sed ut firmat Rota, utitur jure delegato concesso illi a Tridentino *Sess.* 6. *cap.* 4. *et sess.* 24. *cap.* 3. *de Ref.* vi cujus potest per se, et per alium eas visitare, ut etiam probat Decretum Sacræ Congregationis. *ibid.* §. 90.

Confraternitates laicorum in Ecclesiis parochialibus erectæ dependent a Parocho in functionibus ecclesiasticis non parochialibus, ut ex decreto S. Congregationis Rituum die 12. Januarii 1704. *ibid.* §. 93. Quare eædem Confraternitates erectæ in capellis, vel Oratoriis adnexis parochialibus Ecclesiis, et ab eis dependentibus eamdem a Parocho dependentiam habent, ex eodem Decreto. *ibid.*

Erectæ tamen in Ecclesiis publicis, seu privatis, ab Ecclesiis parochialibus sejunctis, ab ea dependentia eximuntur, ut ex eodem Decreto. *ibid.*

Quare Benedictiones, et distributiones candelarum, cum non sint de juribus mere parochialibus, sicut etiam benedictiones mulierum post partum, Fontis baptismalis (quæ tamen ambo

fieri debeant a Parocho) ignis, seminis, ovorum, et similium, functiones omnes hebdomadæ sanctæ, celebratio Missæ solemnis in feria V. in Cœna Domini, (quæ tamen spectat ad Parochos) pulsatio campanarum in sabbato sancto, (quæ tamen spectat ad ecclesiam digniorem) celebratio Missæ solemnis in Festivitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ, vel Oratorii, expositio quadraginta horarum, et benedictio, quæ fit super populo, expositio sacrarum Reliquiarum, vel imaginum, fieri possunt in Oratoriis Confraternitatum, etiam Parocho respective contradicente, ut in eodem decreto. *ibid.*

Insuper in iisdem privatis Confraternitatum Oratoriis cantari possunt absque licentia Parochi horæ canonicæ, ex eodem. *ibid.*

In Oratoriis eorum privatis licita est celebratio Missæ private assentiente Ordinario tantum.

Earum capellani non possunt populo denunciare festivitates, et vigilias contradicente Parocho, ex eodem. *ibid.*

Nequeunt Parochi invitis Confratribus in eorum Oratoriis a parochiali separatis docere doctrinam christianam, ex eodem. *ibid.*

In eorum Ecclesiis publicis haberi possunt etiam negante Parocho conciones per totam Quadragesimam, et Adventum publicæ, ex eodem. *ibid.*

Vicissim non potest in dictis Ecclesiis, nisi aliter disponente Episcopo, celebrari, seu cantari Missa ante parochialem, ex eodem. *ibid.*

Ad Parochum tamen spectat officium funebre facere super cadaveribus sepeliendis in supradictis Ecclesiis, quando tamen defunctus tumulandus est subjectus Parocho, intra cujus fines est Ecclesia illa.

In Processionibus Confraternitatum extra ambitum suæ Ecclesiæ (quæ tamen fieri non possunt absque licentia seu Episcopi, seu Parochorum illorum, per quorum territorium transeundum est) capellani illarum extra Ecclesiam propriam stolam deferre non possunt, ex eodem. *ibid.*

Accedenti Episcopo ad Ecclesias earum publicas, quæ non sunt Regularium, neque proprium Rectorem beneficiatum habent, aspersorium a Parocho exhibendum non est. Et eodem. *ibid.*

Ex solo Jure parochiali cessante aliquo titulo non potest Parochus capellanos illarum cogere ad assistendum functionibus Ecclesiæ parochialis. Ex eodem. *ibid.*

Absque Indulto Apostolico non licet in dictis Ecclesiis, quæ non sint Parochiales, neque Regularium, retineri SS. Eucharistiæ Sacramentum; neque si ea facultas adsit, absque Ordinarii licentia potest ibidem dictum Sacramentum publice exponi. Ex eodem. *ib.*

Parochus nequit se ingerere in administratione oblationum, vel eleemosynarum in dictis Ecclesiis collectarum, neque retinere clavem capsulæ pro illis recipiendis expositæ. Ex eodem. *ibid.*

Dummodo non impediant functiones, et divina officia, possunt Confraternitates etiam erectæ in Ecclesia Parochiali pro libito se congregare absque licentia, et Præsentia Parochi, sicut et possunt propria bona administrare, et de illis disponere independenter ab illo. Ex eodem. *ib.*

Non potest Parochus tamquam delegatus Ordinarii, assistens earum Congregationibus, suffragium decisivum ferre. Ex eodem. *ibidem.*

Plura tamen ex his, quæ exigere a Confratribus Parochus nequit, possunt tamen fieri de

mandato Episcopi, ut in peculiaribus rerum eventibus sæpe decisum est a S. Congregatione. *ibid.* §. 98.

Confratres non possunt quæstuare etiam per propriam Ecclesiam, nisi de licentia Ordinarii, ut ex Decreto S. Congregationis. Missas vero ex quæstuis illis collectas, celebrandas esse in eadem Ecclesia, non vero in Parochiali censuit S. Congregatio Concilii. *ibid.* §. 132.

Inter Confraternitates laicorum illa præcedit, quæ est in possessione præcedendi: et cum nihil ea de re constet, præcedere illa debet, quæ prius saccis induta est, ut ex Constit. 84. Gregorii XIII. constat. *Inst. Eccl.* 105. §. 84.

Sed in Processionibus, in quibus defertur SS. Eucharistia, Confraternitas SS. Sacramenti, si sacco induatur, præcedit ceteras, ut decisum in Rota Romana. *ibid.* §. 85.

CONSECRATIO.

Si parietes Ecclesiæ sint destructi, et a fundamentis iterum reædificentur, Ecclesia jam consecrata iterum consecranda est, ut ex Titul. *de Consecr. Eccles. vel Alt.* firmant Canonistæ. *Instit. Eccl.* 67. §. 2. Officium vero recitari debet de priori consecratione, non de secunda. *ibid.* §. 6.

Altaris consecratio plane distincta est a consecratione Ecclesiæ, ut ex Pontificali Romano adnotatur. *ibid.* §. 8.

CONSTITUTIO UNIGENITUS.

Publicis refractariis adversus Constitutionem *Unigenitus* denegandum est SS. Viaticum. Publici autem censentur qui per judicis sententiam declarati sunt, quod debitam eidem constitutio-

nis venerationem, obsequium et obedientiam contumaciter denegaverint. Ut pariter illi qui hujusmodi contumaciæ reos se judicio confessi sunt; sicut etiam qui sacrum Viaticum suscepturi inobedientiam suam et contumaciam adversus eam constitutionem profitentur. Denique qui aliquid evidenter commisisse noscuntur manifeste oppositum eidem venerationi, idque vulgo ita cognitum est, ut pubblicum candalum inde exortum non adhuc cessaverit. Hæc autem notoria certitudo non adest in casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus. Igitur hi qui habent adversam hanc famam postremo loco expressam num sacro Viatico reficiendi sint, hæc habeantur præ oculis: primo quærat Parochus seu minister Sacramenti num moriturus Paschali tempore acceperit communionem a Parocho ubi degebat; huic certe non est denegandum Viaticum si publice petat, nisi forte inter tempus Paschale quo communionem recepit, et tempus quo Viaticum poscit, aliquid commisisse noscatur quo publici peccatoris notam contraxerit.

Si vero validæ adversus ægrotum præsumptiones et indicia urgent, tunc S. Communionis minister debet ægrotum, remotis arbitris, alloqui, et ostendere illi indicia, quæ suspectum ipsum reddunt, rogans eum ut recipiscat, ac demonstrans se quidem paratum esse illi sacrum Viaticum ministrare, et velle pro sua pietate ipsius infamiam præcavere, et idcirco eum a sacra mensa non repellit, quamvis ipsum peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in suo tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscere. Ita Benedictus XIV. in sua Bulla *Ex omnibus Christiani orbis*, *etc.* Bullar. T. IV. num. LXI.

CONSUETUDO.

Consuetudo rationabilis, et legitime præscripta abrogat omnem legem humanam etiam canonicam ex textu *in Cap. final. de Consuet.* nefas est tamen Episcopo juxta consuetudinem Diœcesis suæ contra Canones legem condere; quod enim valeat consuetudo, est ex quadam tolerantia superioris legislatoris. Nimiæ autem esset arrogantiæ, si Episcopus legem conderet contra legem Superioris. *De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 71. §. 7.

CONTRACTUS.

Contractus trium contractuum, qui a multis defenditur, ab aliis improbatur, a Pontifice præcise non improbatur, sed facultatem permittit Episcopis, ut in suis Synodis dehortentur subditos suos ab eo exercendo. *De Syn. Diœc. l.* 7. *toto capite* 50.

Contractus *collatici* is est, quo bos terram arans traditur bubulco; qui solvit Domino bovis certam portionem frumenti lege hac adjecta, ut si bos naturaliter moriatur damnum fit domino, et bubulco commune. Si vero pereat culpa bubulci, is totum damnum subeat. Hic contractus approbatus est a Theologis, nonnullis adjectis conditionibus, quæ probatæ fuerunt a S. C. Concilii die 6. Dec. 1730. *Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 51. §. 2.

Contractus venditionis cum pacto francandi est, cum Titius vendit Sempronio prædium suum cum pacto redimendi rem venditam, prædium tamen retinet tamquam conductor, et pro conductione mercedem solvit, donec idem Titius

sibi illud prædium redimat. In hoc contractu pœnitens emptor a Confessario interrogandus est, num reipsa animum sincerum habuerit emendi; similiter, et venditor interrogandus est num ab emente pecuniam mutuam petierit, eumque renuentem induxerit ad usuram obtegendam pallio pacti francandi. In utroque enim illo casu subintelligitur usura, adeoque illicitum judicandum est; secus vero non. *De Syn. Diœc. cap.* 51. *lib.* 7. §. 5.

CRUX.

Crux eminens inter candelabra statuenda est in Altari, ubi Missa celebratur, nec sufficit crux nuda, sed requiritur cum Crucifixi figura. Nec decet, ut parva crux apponatur, ut non ita facile occurrat oculis celebrantis, quare in ENCYCLICA sua ad Ordinarios ditionis ecclesiasticæ mandat Pontifex, ut amoveantur cruces istæ parvulæ. Vide *Bull. T. I. n.* 17. ACCEPIMUS PRÆSTANTIUM.

Num vero apponenda sit crux de more etiam cum exposita est adorationi sacra Eucharistia, Congregatio sacrorum Rituum consulta semel mandavit apponi: iterum vero causa reproposita die 2. Sept. anno 1721. decrevit, ut quælibet Ecclesia consuetudinem suam retineret. *ib.*

Num etiam necessaria sit crux si in tabula Altaris primam imaginem exhibet Crucifixus, Sacra Congregatio censuit hanc sufficere. *ibid.*

Denique num committat peccatum grave celebrans in Altari, in quo crux abest, communis sententia tenet id quidem nonnisi venialem culpam inducere. *De Sacr. Miss. lib.* 3. *c.* 13. §. 1.

CULTUS.

Cultus privatus impendi potest iis, qui nondum inter Beatos vel Sanctos adscripti sunt, non vero publicus, ut ex celebri Decreto sub Urbano VIII. certum est, quod confirmat Benedict. XIV. in sua Bulla *Quamvis justa Bullar. T. III. n.* 7. §. 11. Ex vi ejusdem Decreti non potest titulus Sancti vel Beati illis adscribi, sicut nec potest Missa solemnis de SS. Trinitate vel de Sanctis omnibus in die eorum anniversaria celebrari, sicut nec eorum panegyricæ conciones in eadem die in Ecclesia haberi; sicut ex vi ejusdem Benedictinæ constitutionis emortualem diem festum eorumdem *ritibus palam celebrare, atque in eorum laude hymnos prosequi*, et non tamen peculiari collecta in litania invocari. *ibid.*

DISPENSATIO.

Dispensationes Sacræ Pœnitentiariæ cum diriguntur ad Confessarium ex approbatis ab Ordinario, executioni mandari debent a Confessario approbato ab Ordinario illius loci, in quo dispensatio illa præstari debet, nec valet si actu Confessarius non sit, sicut nec si approbatus fuerit tantum pro maribus, et dispensatio petatur a femina. *Instit. Eccles.* 87. §. 31.

Cum dirigitur Confessario Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori, requiritur laurea Theologiæ, vel Juris Canonici in publica Universitate; nec aperiri literæ illæ possunt a simplici Regulari Confessario, nisi tamen Religio illa privilegium aliquod ea de re obtinuerit. *ib.* §. 11.

Si semel apertum fuerit breve Pœnitentiarii ab eo qui non habet titulum requisitum, non ideo tamen vitiatur rescriptum, sed sufficit si alteri habenti requisita consignetur. *ibid.* §. 33.

Si semel electus fuerit executor, potest nihilominus ex probabili sententia variari, quamquam non desint Doctores, qui oppositum opinentur. *ibid.*

Executor certiorem se reddere debet de veritate causarum, ex quibus obtenta dispensatio est; non tamen requisitis aliunde testimoniis, sed ipsum dispensandum interrogans, nisi alioquin ipse eamdem veritatem rescisset; nec tenetur illum sub juramento interrogare, ut est communi Doctorum sententia. *ibid.* §. 34.

Si tamen falsa narrare dispensandum sciverit, non potest ad dispensandum procedere, nisi id sciret ex præcedentibus dispensandi confessionibus, ut ex Sanchez. *ibid.*

In ejusmodi dispensationis literis, mandatur executori, ut dispenset audita prius Sacramentali confessione, et in ipsa confessione; nec liberum est illi extra confessionem rem exequi, ut omnes docent. *ibid.* §. 35.

Cum pœnitentia in literis definitur, ea injungenda est; si vero committatur arbitrio Confessoris, non est illi liberum et ad arbitrium injungere; sed ad prudentiæ leges dirigenda est, neque nimis rigida, neque lenior quam par sit. *ibid.* §. 37. 38.

Quoad clausulam *dummodo sit occultum*, censetur occultum si tamen septem, vel octo in civitate id resciant; in oppidis vero si quinque, vel sex, quam Sententiam scriptores, qui mentem sacræ Pœnitentiariæ probe norunt, tuentur. *ib.* §. 45.

Si vero occultum impedimentum fuerit in loco

ubi executioni mandanda dispensatio est; publicum vero in alio, ubi commissum est delictum, tutius tunc est executionem suspendere, et de hac novitate sacram Pœnitentiariam certiorem facere. *ib.* §. 46.

Delictum olim publicum, nunc occultum, si a die commissi criminis decennium elapsum sit, ad hunc effectum censeri occultum judicant periti earum Theologi. *ibid.* §. 48.

Si quis rem vetitam præstiterit, sed publice creditur obtinuisse ad id facultatem, hujus peccatum ad hunc effectum creditur occultum. Si vero commisisse delictum resciatur., sed ignoretur inde consurgere impedimentum, profecto occultum quoad hunc effectum non censetur. *ibid.* §. 48.

Clausula *dummodo occultum sit* exigit; ut nullo modo probari possit. *ibid.* §. 44.

Si delictum deductum sit ad Forum contentiosum a S. Pœnitentiaria censetur publicum. Si tamen data in eo fuerit sententia absolutoria criminis, per quam reus repertus sit innocens, et non culpabilis, vel ex hactenus deductis non repertus culpabilis, etiamsi id obtentum sit mediis illicitis, falsis testibus etc. adhuc censetur impedimentum occultum ad hunc effectum. *ibid.* §. 49.

Expressio causarum, earumque verificatio ad validitatem dispensationis pertinet. Bulla *Ad Apostolicæ servitutis. Bullar. Tom. I. num.* 45. §. 1.

DOCTRINA CHRISTIANA.

In Ecclesiis ruralibus longe dissitis a Parochiali decernunt Episcopi, ut Sacerdotes ibi sacris operantes populum doctrinam Christianam doceant.

Encyclica *Etsi minime Bull. Tom. I. n.* 42. Caveat tamen Parochus ne nimium tribuat alienæ operæ, sed cum pueri ad Sacramentum Eucharistiæ, et Confirmationis admittendi sunt, cum sponsi conjugio jungendi, per se illos tenet quid didicerint. *ibid.* §. 14.

Non est tolerandus mos in nonnullis Diœcesibus obtinens, ut pueri unius Parœciæ in alia Parœcia doceantur doctrinam Christianam; quemadmodum rescripsit S. C. Concilii ad Card. Lambertinum die 9. Augusti 1732. *Instit. Eccles.* 9. §. 10: sed singuli Parochi erudire suos debent, vel saltem curare, ut in Parœcia erudiantur, non tamen reprehendendi sunt illi, qui in Ecclesiis suis, licet non sint Parochis subjectæ, fideles eo confluentes docent, dummodo exhibeant Parochis nomina eorum, qui eo frequentant. *ibid.* §. 13.

Ludi Magistri, tam conducti a Communitate, quam non conducti, tam Clerici, quam laici hortandi sunt prius, ut doceant suos christianam doctrinam, tum etiam cogendi, ex Decr. C. Conc. ad Archiep. Spalatrens. die 17. Julii 1668. *ibid.* §. 14.

Doctrinam Christianam non omnes scire æqualiter necesse est; plura enim scitu sunt necessaria Ecclesiasticis, quam laicis; plura adultis, quam pueris, et puellis; plura valentibus ingento, quam hebetibus. *Inst. Eccles.* 72. §. 19.

Si quis non credat explicite ea, quæ scitu necessaria sunt necessitate medii, multo probabilius est, illum nec valide absolutionem potitum fuisse; Illicita est quidem certe in eo casu absolutio, nec potest Confessarius tuto uti opposita huic sententia, et absolutionem illis, qui hæc explicite ignoraverint, impertiri, ut ex propositione damnata ab Innocentio XI. constat. *ibid.* §. 19.

Si quis vero ignoret ea, quæ necessaria sunt necessitate præcepti, dummodo nunc doleat, et proponat emandationem, absolvi utique potest, ut ex Theologis. *ibid.*

Parochi doceant pueros diebus saltem dominicis aliisque festis de præcepto doctrinam Christianam omni contraria consuetudine penitus sublata, Encycl. *Ubi primum*, *Bullar. Tom. I. pag.* 6. *edit. Roman.*

In Bulla *Etsi minime*, *Bullar. Tom. I. n.* 42. §. 12. monet Pontifex ut Confessarius fixum animo teneat *invalidam esse absolutionem Sacramentalem; quam quis ignoranti res necessarias necessitate medii impertitur.*

DOS.

Cum puellis, quæ virgines non sunt, petuntque subsidia dotalia relicta virginibus, dispensat in occultis, et in foro conscientiæ tantum major Pœnitentiarius, tam pro obtentis, quam pro obtinendis, quatenus tantum illæ in posterum honeste vivant. Bullâ *Pastor bonus etc.* Bull. *Tom. I. n.* 95. §. 27.

DUELLUM.

Bened. XIV. anno 1752. *die IV. Idus Novembris has propositiones ad duellum attinentes damnavit:*

I. Vir militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tanquam formidolosus, timidus, abjectus, et ad officia militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se, suosque sustentat, privaretur, vel promotionis alias sibi debitæ, ac promeritæ spe perpetuo carere deberet: culpa,

et pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet duellum.

II. Excusari possunt etiam honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia duellum acceptantes, vel illum provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam.

III. Non incurrit ecclesiasticas pœnas contra duellantes latas Dux, vel Officialis militiæ acceptans duellum ex gravi metu amissionis famæ, et officii.

IV. Licitum est in statu hominis naturali acceptare, et offerre duellum ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio earum jactura propulsari nequit.

V. Asserta licentia pro statu naturali, applicari etiam potest statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia, vel malitia Magistratus justitia aperte denegatur.

Vetat Pontifex in eadem Bulla, ne easdem propositiones quis defendat, publice vel privatim, divisim, aut conjunctim, etiam disputandi gratia; alioquin incidat ipso facto in excommunicationem reservatam Romano Pontifici. Mandat, in virtute S. obedientiæ, ne quis eas et ne unam quidem in praxim deducat.

Confirmat præcedentium Romanorum Pontificum constitutiones de duello, atque edicit, ut si quis in duello, sive publice, sive privatim indicto hominem occiderit, sive ille obierit in loco conflictus, sive extra, ex vulnere in duello accepto, perinde habeatur ac homicida voluntarius, adeoque immunitate asyli non gaudeat, extrahi e loco sacro possit, data ab Episcopo facultate, quam illi Pontifex impertitur. Addit, quod si adhuc vivat graviter vulneratus in duello, et percussor recurrerit ad asylum, ac

merito timeatur futurum, ut si mors acciderit vulnerati ille se proripiat, tunc si judicio peritorum grave vitæ periculum ex vulnere immineré censeatur, extrahatur ex asylo reus, præmisso Decreto Episcopi, et cum assistentia Clerici ab eodem Episcopo deputati, et teneatur carceribus clausus, exacta tamen a Judice promissione, ut si forte vulneratus vitam proroget ultra tempus de homicidio præscriptum, restituat illum Ecclesiæ; alioquin incurrat pœnas a Bened. XIII. in persimilibus casibus de homicidis loco sacro extractis, et non restitutis constitutas. Demum privationem sepulturæ, quam incurrunt duellantes in sanctione Tridentini, declarat incurri etiam ante sententiam Judicis, si forte decedat etiam extra locum conflictus ex vulnere in duello publico, vel privato accepto, etiamsi ante mortem certa signa pœnitentiæ dederit, et absolutionem a censuris obtinuerit, nec dispensari ea in re ab Episcopis posse decernit.

ECCLESIA.

In Ecclesiis ruralibus parochiali proximioribus caveat Episcopus, ne permittat, ut Missa celebretur ante parochialem, Encyclica ETSI MINIME *Bull. Tom. I. n.* 42. §. 14.

Ecclesia parochialis si forte corruerit, vel reparatione indigeat, tenetur illam resarcire Fabrica si adsit, sin minus tenetur Parochus non quidem reditibus suis patrimonialibus, sed ex reditibus beneficii, si ad suam sustentationem supersint; quamquam non supersint ad sustentationem propinquorum ejusdem Parochi. Tertio loco qui habent beneficium ecclesiasticum in illa Ecclesia. Quarto loco si Parœcia est de jure Pa-

tronatus, tenetur Patronus suis sumptibus id agere: ita tamen, ut, si infra præfixum ab Episcopo tempus noluerit sumptus illos subministrare, amittat Juspatronatus illud. Denique ultimo loco tenetur populus, et qui in ea Parœcia habitant, etiamsi conducant domos alienas, et dominus illarum alibi habitet; possunt tamen in eo casu ex pensionibus retentis se indemnes reddere. Ita ex Canonistis *Instit. Eccles.* 100. *per totam.*

Ecclesia polluitur per homicidium voluntarium, *cap. Proposuisti de Cons. Eccl.* Si in ea magna vis humani sanguinis effundatur. *Can. Ecclesiis de Cons. dist.* 1. Si sponte effundatur semen humanum, *sive effusio sit secundum naturam, sive contra, sive per copulam aliis licitam, sive per illicitam; ex eodem textu, et cap. Si Ecclesia, de Consecr. Eccles.* Si excommunicatus vitandus in ea sepeliatur, *cap. Consuluisti de Consecr. Eccl.* Item si ibi sepeliatur Ethnicus, *can. Ecclesiam De Consecr. dist.* 1. De Sacrificio Missæ *lib.* 3. *cap.* 7. §. 4.

EPISCOPUS.

Episcopi consecratio ab uno ne, vel a tribus fieri necessario debeat, ut valeat; quamquam sit quæstio inter Theologos, cum tamen Pontifices consueverint in locis, ubi desunt Episcopi, ut ab uno tantum Episcopo consecratio ista fiat, facultatem concedere; hinc videtur probabilior sententia asserens unicum Episcopum sufficere. Solent tamen Pontifices præcipere, ut Episcopo consecranti adjungantur duo Abbates, vel duo Sacerdotes in dignitate Ecclesiastica constituti. Ita pluribus allatis exemplis *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 13. §. 5. *nov. edit.* Ibi pariter

decernitur valere consecrationem Episcopi ab uno Antistite, uno tantum adjecto Presbytero, confectam, quin etsi nullus alius præter consecrantem assistat. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 3. §. 9.

Pactiones initæ a Capitulo electore, et juratæ ab Episcopis electis in Germania, ut sibi non liceat contra ipsos electores procedere, aut obsistere officialibus Capituli, si quid egerint, et decreverint, pactiones, inquam, illæ si electionem præcedant nullæ omnino, et irritæ declarantur ab Innocentio XII. Constitutione incipiente *Ecclesiæ Catholicæ*. Quæ vero subsequentur, illarum executionem suspendit, donec Sedes Apostolica judicium de illis ferat. *ibid.* §. 17. Hæ vero pactiones vetitæ, et irritæ censentur, etiamsi fuerint honestæ, ut ex DD. *ibid.* §. 19. Insuper adsunt ea de re Literæ Apostolicæ Benedicti XIII. in forma Brevis legendæ. *ibid.* §. 23.

Episcopi suffraganei si decorentur pallio, in Bullis tamen ejus concessionis cavetur, ne quid præjudicii ex hoc inferatur eorum Metropolitis, quin et vetantur illud ferre in præsentia Archiepiscopi. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *c.* 5. §. 2. *nov. edit.*

Pallii honore non decorantur Latini Patriarchæ titulares, quemadmodum nec Archiepiscopi in partibus, cum enim pallio nemo uti possit extra Provinciam suam, illi profecto alibi commorantur. *ibid.* §. 17.

Episcopatuum resignationes, quas sibi permitti postulant Episcopi, non admittuntur a Congregatione Consistoriali, nisi ex canonicis causis recensitis in *cap. Cum pridem, de renunciat.* quæ tamen omnes ad id referuntur, ut clare constet ipsos plebis suæ saluti prodesse amplius non posse, *ibid. cap.* 16. §. 4. *nov. edit.*

Episcopi Regulares si se abdicaverint Episcopatu, tenentur claustra suæ Religionis repetere, nisi aliter commissum sit a S. Pontifice. Ita Benedictus XIII. in sua Bulla CUSTODES. *ibid.* §. 4.

Causæ resignationis non tam rigorose examinandæ sunt in ordine ad Cardinales Episcopatum resignantes, dum volunt se conferre Romam, ut adsistant Romano Pontifici. Ita ex Fagnano. *ib.* §. 5.

Episcopus translatus ex uno in alium Episcopatum frui potest reditibus Ecclesiæ, a qua discedit, usque ad illum temporis articulum, quo a Summo Pontifice in Consistorio a vinculo prioris Ecclesiæ absolvitur: ex tunc enim prior Ecclesia vacare censetur, ut ex definitione Congregationis Concilii per Urbanum VIII. approbata. *ibid.* §. 7. Neque idem Episcopus post absolutionem a vinculo, jure potest conferre beneficia, quæ post idem tempus vacaverint, uti decisum in Tribunalibus Romanis. *ibid.* §. 9.

Interim tamen post pronunciationem, scilicet Pontificis in Consistorio quoadusque hæc pronunciatio innotuerit Episcopo, remanet in eodem Episcopo jurisdictio non quidem ad conferenda beneficia, sed ad Diœcesim gubernandam necessaria, uti provisum est in eodem Decreto, seu in Brevi illud confirmante Urbani Papæ VIII. *ibid.* §. 10.

Si Episcopus in manus Paganorum, aut Schismaticorum incidat, et fiat captivus, Ecclesiæ administratio transit in Capitulum, quoadusque aliter disponat Sedes Apostolica, *c. Si Episcopus de supplen. neglig. Prælat. in* 6. quæ tamen vera sunt si carcer Episcopi sit adeo arctus, ut Episcopum suum nequidem per litteras adire Diœcesani valeant. *ibid.* §. 11.

Episcopis ex constitutione Pontificis incipiente *Firmandis* Bull. *Tom. I. n.* 109. fas est in Ecclesia Parochiali a Regularibus administrata in Pastorali visitatione inspicere Altare illud, in quo Tabernaculum SS. Eucharistiæ tenetur; item Fontem Baptisterii, confessionale Parochi, pulpitum e quo Parochus jus habet annuntiandi verbum Dei, sacrarium, in quo servatur sacra supellex ad sacramenta ministranda, sepulchrum, Cœmeterium Parochiæ, turrim etiam campanariam, si adsint campanæ ad Parochiam spectantes; ac demum sacra vasa, in quibus particulæ consecratæ servantur, vel sacra olea Baptismi, et Extremæ Unctionis; demum pilam aquæ benedictæ.

Episcopi, quibus usque modo concessa est facultas impertiendi benedictionem cum Indulgentia plenaria fidelibus in mortis articulo constitutis, uti ea possunt non tantum ad certum tempus, quemadmodum limitatur in Brevibus ab illis impetratis, sed quamdiu in Diœcesi, cujus intuitu illam obtinuerint, permanserint. Habent etiam facultatem subdelegandi alios pios Sacerdotes quotquot judicaverint opportunos, ut ipsi Episcopis impeditis eamdem indulgentiam conferant. Subdelegati vero ea facultate ad se transmissa uti possunt pro tota Diœcesi, vel territorio, cui destinati sunt, quoadusque in hoc munere perseverant, etiamsi Episcopus delegans obierit. Demum facultates istæ deinceps conceduntur perpetuæ omnibus, et singulis Episcopis, qui literas ea de re petierint, quam etiam facultatem obtinebunt Prælati inferiores, territorium separatum habentes cum vera qualitate *Nullius*, et activa jurisdictione in Clerum, et populum. Ita sancit Pontifex sua Constitutione, *Pia Mater*, edita anno 1747. nonis Aprilis, in

qua etiam Ritum hujus benedictionis præbet. Bull. *Tom. II. n.* 34.

Episcopus in sua Synodo non potest quidem definire quæstiones de fide, sed prohibere potest errores jam ab Ecclesia proscriptos, ut ex Gonzalez in *cap. Vestra*, deducitur. *De Syn. Diœc. l.* 6. *c.* 4. §. 7.

Episcopis in Synodo fas est non quidem rem aliquam inter DD. controversam definire: sed praxim prohibere, uti ex. gr. non licet illis pronuntiare, utrum jejunii essentia in abstinentia a carnibus tota consistat; sed etiam ante Bullam Bened. XIV. jus illis fuit injungere, ut qui dispensationem ad carnes diebus jejunii vescendas obtinuerant, unicam comestionem servarent. *De Synod. Diœc. lib.* 7. *c.* 3. §. 1.

Episcopo ex epicheja fas est aliquando in iis præsertim, quæ dilationem non patiuntur, nec facile Summus Pontifex consuli potest, circa jus commune relaxare, ut decisum a S. Congregatione Concilii refertur. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 71. §. 1. Id tamen nonnisi in speciali rerum articulo, neque ea de re statutum universale concedere potest, ut ex communi DD. *ibid.* §. 2.

Ad Diœcesanum Episcopum pertinet Ecclesias consecrare, eique fas est id muneris demandare alteri Episcopo, minime vero Presbytero etiam cum oleis ab ipso Episcopo benedictis. Ita ex DD. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 15. §. 2. *nov. edit.*

Consecratas insuper Ecclesias, atque pollutas nemo præter Episcopum Diœcesanum reconciliare potest, nec fas est id muneris demandare Presbytero quamquam cum aqua ab Episcopo benedicta. Si tamen Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantum benedicta, facultas dari pot-

est, ut per simplicem Sacerdotem, adhibita tantum aqua lustrali, Ecclesia polluta reconcilietur. *ibid.*

Episcopo curandum est, ut Legata pia impleantur, quod præstare ipse potest, etiamsi prohibitus fuisset a testatore, ut ex *cap. Tua nobis, de Testam.*

Quod si testator executorem reliquerit sui Legati, et ei in casu quod segniter agat, alterum substituit, tunc Episcopus, si subdelegatus etiam segniter egerit, curam ejus exequendi in se suscipere debet; quod valet etiam in omnibus piis dispositionibus, tam in ultima voluntate factis, quam inter vivos, ut ex Tridentino *Sess.* 22. *de Reform. cap.* 8. valet etiam non solum pro Episcopis, sed etiam pro Prælatis inferioribus, habentibus territorium separatum, et jurisdictionem quasi Episcopalem. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *c. ult* §. 1. *et* 2. *nov. edit.*; valet etiam pro Vicario Capitulari sede vacante, ut de Legato de Missis statuit S. C. *ib.* §. 2.

Fabrica S. Petri in Vaticano in locis suæ auctoritati subjectis (non enim sunt omnia) non se immiscet jurisdictioni Episcoporum in ordine ad Legata Pia, et Missarum onera, nisi post annum ab obitu testatoris, quo anno elapso piarum voluntatum executioni se immiscet, etiamsi judicium cœptum, ab Episcopo terminatum non fuerit, ut ex DD. constat. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *c. ult.* §. 3. *nov. edit.*

Non licet Episcopo a Diœcesi per tres menses abesse pro libito aut quacumque ex causa; sed causa sit vere æqua, simulque provideatur, ne gregi ex hoc detrimentum obveniat. Encycl. *Ubi primum.* Bullar. *Tom. I. pag.* 6. *Edit. Rom.*

EUCHARISTIA.

De frequentia SS. Communionis, quibus concedenda sit quotidiana, quibus aliquanto rarius, nihil innovandum supra Decret. Innocentii XI. die 12. Febr. 1679 omnia scilicet referenda esse docti et prudentis Confessarii judicio. Inferri tamen ex eodem Decreto licet frequentem accessum denegandum esse iis, qui in gravia peccata sæpe labuntur, nec de emendatione sunt solliciti, sicut nec tam sæpe iis, quorum cum voluntas sit a gravibus aversa, venialibus tamen tenacius inhærent. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 12. §. 9.

Eucharistiam una tantum die Paschatis Resurrectionis distribuere sæcularibus vetitum est Regularibus in suis Ecclesiis, ceteris vero Paschalibus diebus id possunt citra ullam prohibitionem. Ita in *Tract. de Syn. Diœc. lib.* 3. *cap.* 42. §. 3.

Paschale tempus, intra cujus spatium satisfieri potest præcepto, ab Eugenio IV. sua constitutione *Fide digna*; definitum est, a Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis, nec licet Episcopo, etiam in Synodo, tempus istud latius prorogare. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 69. §. 9.

Paschali præcepto de Eucharistia sumenda in Parochiali Ecclesia non satisfit recipiendo illam in Ecclesia Metropolitana, ut ex Decretis S. C. firmat de Lugo. *Resp. Moral. lib.* 1. *Dub.* 15. Ita *Inst. Eccl.* 18. §. 12.

Qui Præcepto Paschali de Eucharistia sumenda non satisfecit tempore apto, etiam post illud tenetur, et cogi potest pœnis ad Eucharistiam sumendam. *Inst. Eccl.* 45. §. 15.

Famuli, et famulæ sæculares inservientes Mo-

nasteriis regularium utriusque sexus, etiamsi habitent in atriis Monasteriorum muro circumvallatis, tenentur communionem Paschalem in Ecclesia Parochiali, intra cujus fines situm est Monasterium, recipere; ut ex Decreto S. Congregationis sæpius decisum est; neque enim habitationes illæ sunt intra septa, ac domos Monasteriorum, quod requiritur a Tridentino, ut famuli eximantur a Parœcia, *Inst. Eccles.* 55. §. 7. *et* 8.

Sacerdotes Missam celebrantes non tenentur præcepto Pascali satisfacere in sua Parœcia; si tamen raro intra annum celebrant, nec volunt, seu possunt celebrare Missam in Paschate, tenentur tunc communicari in Parœcia. *ibid.*

Peccatori occulto publice Eucharistiam petenti non est deneganda, cum jus naturale ad famam id expostulet. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *c.* 12. §. 4. *nov. edit.*

Occulte vero petenti et noto Sacerdoti aliunde quam ex Confessione tuto negatur. Si vero pariter aliunde et simul etiam ex confessione sciat, exprimere debet Sacerdos, se habere ejus peccati scientiam ex certo loco, non tamen nominato eo, a quo scit, si sub arcani naturalis sigillo id acceperit: Si vero noverit rem tantum ex Confessione, perinde se gerat, ac si nescíverit, cum id exigat arctissimum Confessionis sigillum. *Instit. Eccles.* 89. §. 2.

Publicus peccator publice petens repellendus est. Publicus vero dicitur non ille tantummodo, qui talis declaratus est a Judice, sed etiam qui per evidentiam facti, quæ nulla possit tergiversatione celari, talis habetur. *ibid.* §. 8. *et De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 20. §. 4.

Eucharistiæ sumptionem præcedere debet jejunium naturale a media nocte præcedenti cœptum,

Nec refert si post cibum sumptum ante mediam noctem nullus somnus captus sit, nec cibus concoctus ante sacram Communionem. Porro jejunium istud frangitur etiam parvitate materiæ; quare nec ablutio sumpta post celebratam Missam admittenda ab eo est, qui eo die alias Missas celebrare permittitur, uti die Nativitatis Domini, quo in casu, nec licet celebrare et ad dandum ægroto Viaticum; nam præceptum Viatici obligat quando conferri potest juxta ritum Ecclesiæ. Reliquiæ tamen cibi in ore remanentes, si deglutiantur, non frangunt jejunium naturale, ut ex Rubrica Missalis constat. Vicissim si quis antequam somno se dederit parum sacchari in os induxerit, quod paulatim liquescens in stomacum delabatur, id utique jejunium istud frangit. Tandem si quis ore gustaret vinum, vel condimentum ad saporem explorandum, et statim expueret, hæc non esset fractio jejunii. *De Missæ Sacrif. lib.* 3. *toto cap.* 12.

In dubio num quis fregerit jejunium, disputant Theologi, apud quos varii casus distinguuntur; præstaret tamen abstinere a percipienda communione. *ibid.* §. 7.

Sacerdos extra Missam Euchasistiam suscepturus stolam e collo suspensam habere debet, uti præcipit Rituale Romanum. Potest vero seipsum suis manibus communicare si absit scandalum, et suppetat causa, quæ perceptionem Sacramenti exigat, nec alius Sacerdos præsto sit. Causa vero est solemnis aliqua festivitas. *De Sacr. Miss. l.* 3. *c.* 17. §. 10.

In Missis Defunctorum Eucharistiam fidelibus administrare non est vetitum, cum Decr. S. C. Rit. id prohibens modo non amplius exhibeatur illud poscentibus, et docti Rituum Scriptores admittant, administrari tuto posse, in quacumque

demum Missa, nullo facto discrimine inter formas in eadem Missa consecratas, et reliquias, quæ in Tabernaculo asservantur. *ibid.* *cap.* 18. §. 12.

Nocte Natalis Domini ex Decretis S. R. C. vetitum est ministrari in Missa sacram communionem fidelibus adstantibus; quia nec Sacerdos eadem nocte alias duas Missas celebrare permittitur. *ibid.* §. 13.

Feria VI. in Parasceve, et Sabbato sancto nullus, nisi ad Viaticum, est communicandus, ut ex consuetudine omnium Ecclesiarum certum est. *ib.* §. 14.

Sacerdos in peccato mortali ministrans Eucharistiam graviter offendit in reverentiam tanti Sacramenti. Ex quo fit, ut qui recipit ab illo Sacramentum scienter, peccato ejus communicet, quæ est animadversio S. Thomæ. *ib.* *cap.* 19. §. 2. Ex quo infertur peccare illum graviter, qui Sacramentum suscipit a Sacerdote schismatico, vel excommunicato, ex eo quod ejus peccato communicat. *ibid.* §. 3.

An unico peccato peccet Sacerdos, qui lethali peccato infectus pluribus Sacramentum Eucharistiæ administrat, dissident inter se DD. alii enim unicum agnoscunt, quando per continuatam actionem pluribus ministrat, alii totidem peccata multiplicant, quot sunt fideles. *ibid.* §. 2.

Non licet uni ex fidelibus plures particulas, vel majoris moduli hostiam præbere quod vetuit S. C. Concilii Decreto approbato ab Innoc. XI. die 12. Febr. 1679. *ibid.*

Peccatori parato recipere in peccato Sacramentum non licet offerre hostiam non consecratam pro consecrata ob periculum idololatriæ, tum respectu suscipientis, tum adstantium. *ibid.* *cap.* 20. §. 4.

Purgatio quæ olim fiebat per Eucharistiam, qua Sacerdos fideli communicaturo denunciabat, Corpus Christi futurum illi ad probationem, licet forte non contineat tentationem Dei, ut non male ratiocinatur Vasquez; hodie tamen cum abrogata fuerit per text. ex cap. *Ex tuarum*, in usum revocari non potest. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 20. §. 3.

Consuetudo Eucharistiam negandi reis ad mortem damnatis, ubi invaluit, neque probatur, neque refellitur, sed ubi invaluit contraria, utique retinenda est; aliquid tamen temporis interponendum est inter communionem, et mortem, quo species Eucharisticæ consumantur. *De Sacr. Miss. l.* 3. *c.* 20. §. 6.

Si alicujus Sacerdotis negligentia aliquid Eucharistiæ in terrram deciderit, rubricæ Missalis servandæ sunt; quamquam fatendum est canonicas pœnas obsolevisse. Si vero fragmentum aliquod in feminæ pectus deciderit, præstat ut femina suis ipsa manibus levatum in os injiciat. *ibid.* §. 7.

Parochus Eucharistiam deferens, vel cadaver associans, si impeditus sit transire per viam publicam, jus habet transeundi per agrum alienum, nec impediri potest a domino, id enim jure communi concessum est cuilibet de populo. *Instit. Eccles.* 89. §. 2.

Si quis Sacerdos ægrotus Viaticum, suscipere vellet manibus suis, atque in os suum inferre, non renuente Sacerdote, damnari non mereretur. *De Syn. Diœces. lib.* 13. *cap.* 19. §. 27. *nov. edit.*

Si quis Episcopus vetet, ne in Missa in hoc, vel illo altari celebranda Eucharistia adstantibus ministretur, parendum illi est, nec turbæ cien-

dæ. Encyclica *die* 12. *Nov.* *anno* 1742. et *de Sacrif. Missæ lib.* 2. *cap.* 22. §. 17.

Si quis surripiat hostiam, vel particulas e tabernaculo, vel e sacra pyxide, vel ex Ostensorio, et extractam asportet, id sufficere censetur pro asserendo furto hostiæ consecratæ, quare reo competet demonstrare non esse consecratas. Ita in Bulla AB AUGUSTISSIMO, *Bull. Tom. I. n.* 43.

Eo ipso autem quod quis id sacrilegii egerit præsumitur uti voluisse ad malum finem, quæ pariter præsumptio valet contra eum, qui in actu communionis, vel post illum a suo, vel alieno ore extractam particulam asportaverit. *ib.*

Rei hujus sacrilegii etiam pro prima vice tradendi sunt brachio sæculari, præcedente in Ecclesiasticis degradatione reali. *ibid.*

Si quis mane sumpserit Eucharistiam, vesperi vero decidant in lethalem morbum, integrum erit Parocho, si vel illum denuo communicet eadem die, sive abstineat, nec potest ab Episcopo ad utrumlibet adigi. *De Syn. Diœc. cap.* 11.

Quoad Eucharistiam pueris administrandam recte admonet Pontifex non eamdem desiderari ætatem in pueris in mortis articulo versantibus, quæ in iis qui recte valent. In morituris judicio Parochi permittendum est, qui diligenti examine investiget, num tanta polleant perspicacia, ut Christum sub speciebus sacramentalibus firmiter credant, et adorent. *De Syn. Diœc. cap.* 12. §. 3.

Recte valentes potiri debent majori judicii firmitate, ut debita religione, et reverentia ad Sacramentum accedant; quæ plerumque firmitas advenire solet annum decimum inter et decimum quartum ætatis. *ibid.* §. 2.

Extreme ægrotantibus, eodem periculo mortis diutius perseverante, potest, et debet semel, iterum, tertio Viaticum conferri petente maxime ægroto; sed quoties, et quantum temporis intercedere necesse sit inter unam, et alteram communionem nihil definiendum Pontifex censet. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 13. §. 4.

Eucharistiam in Oratoriis privatis administrare, quamvis multi vetitum non esse credant; tamen consonans praxis, quæ Romæ obtinet, vetat in Diœcesi Bononiensi. *Institut. Eccles.* 34. §. 12.

Sacerdotes omnes cujuscumque sint Collegiatæ tenentur Feria V. in Cœna Domini Sacramentum SS. Eucharistiæ recipere e manibus celebrantis, ut dicunt Decreta plura S. C. apud Bissum V. *Communio n.* 383. *Instit. Eccles.* 38. §. 10.

EUNUCHUS.

Nemo abscissionem potest in se permittere, nisi de consilio medici ad servandam vitam; et quamquam Theologi quidam admittant, ut possit quis in evirationem suam consentire ad vocis suavitatem servandam, ut dulcius in Ecclesia canat, atque inde victum sibi honestum procurare possit, adhuc tamen Theologorum id negantium opinio communis obtinuit. Disputant vero Canonistæ num ex vi Capitis *Significavit*, sub titulo *de corpore vitiato*, Sacerdos, qui id in se commiserit, possit munus Diaconi, aut Subdiaconi in Missa exercere: certum est, ex vi ejusdem Capitis, Sacerdotem illum posse benedicere, Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, ac Extremæ Unctionis administrare de licentia Episcopi: constat tamen eunuchum hujusmodi

incurrere notam irregularitatis, nec Episcopo inesse facultatem, ut det licentiam se evirandi. *De Syn. Diœc. lib.* 11. *c.* 7. §. 4. *et* 5. *nov. edit.*

EXAMINATORES.

Examinatores, si in Synodo fuerint designati tantum nomine officii, ut sunt ex. gr. Prior S. Dominici, non ex hoc intelligitur quod successor in eodem munere habendus sit ut Examinator Synodalis, nam est electa industria personæ. *De Syn. Diœc. lib.* 4. *cap.* 7. §. 5.

Electi in Synodo Examinatores, si interim ante novam Synodum decedant, tunc si saltem sex remaneant, qui numerus de necessitate est ex definitione Tridentini, non possunt alii in eorum locum substitui ab Episcopo. Si minores sint numero, tunc sufficit possunt alii usque ad sex ab Episcopo quidem approbante Capitulo. *ibid.* §. 7. Qui tamen Examinatores suffecti cessant elapso anno, si interim Synodus non celebretur, ut ex Decreto Clementis VIII. In hoc casu quo Synodus post annum a priori Synodo non celebretur, tunc si non supersint saltem sex in priori Synodo designati, omnium etiam superstitum munus cessat. Quare tunc necesse est, ut si post annum concursus ad vacantes Parochiales instituendus sit, petatur a S. C. facultas, ut novi Examinatores extra Synodum deputentur; quæ facultas si obtineatur, uti semper obtinetur, tunc Episcopus debet quos designavit proponere Capitulo a majore ejusdem parte approbandos. Capitulum vero tenetur illos approbare si habeant qualitates a Trident. requisitas. *ib. n.* 10.

Examinatores congruentius suffragia ferunt pa-

lam communicando secum invicem, tum indicendo Notario hunc, vel illum esse approbatum. In quam sententiam, quæ est Fagnani, inclinat Pontifex in *Syn. Diœc. lib.* 4. *cap.* 8. §. 4.

In judicio Examinatorum nulla fert suffragia Episcopus, vel Vicarius loco Episcopi præsidens, nisi in casu paritatis votorum, aut si sint singularia; tunc enim potest Episcopus quibus censuerit partibus accedere, sed hoc præstare debet tunc coram iisdem Examinatoribus. Ita ex Garcia. *ibid.* §. 5.

EXCOMMUNICATIO.

A quibuscumque censuris excommunicationis, suspensionis, et interdicti etiam contentis in Bulla Cœnæ Domini absolvere potest major Pœnitentiarius, Regulares quidem in utroque foro, reliquos vero in foro conscientiæ tantum; quamquam et illos potest absolvere in utroque foro in censuris publicis latis a jure, Apostolicæ Sedi reservatis, et etiam nominatim declaratis, vel latis nominatim ab homine, si expiraverit jurisdictio Judicis delegati, a quo latæ fuerunt, vel quando absolutio remissa fuerit ad Romanum Pontificem, vel quando proprios Judices adire rei non possunt. Obligandi sunt tamen rei isti, ut satisfaciant parti, alioquin recidunt in eamdem censuram. Si vero hæc satisfactio a parte recusetur, tunc major Pœnitentiarius illi præscribat hanc satisfactionem, qua a parte recusata, nihil ultra agendum est. Bulla *Pastor Bonus*, *Bull. Tom. I. n.* 95. §. 7.

Si Episcopus excommunicationem aliquam tulerit per legem generalem incurrendam a transgressoribus, declaratque illos statim fore evitandos, licet publice, ac nominatim denunciati

non sint, quia facti notorietate dignoscitur illos in excommunicationem incidisse; excommunicatio ista nequaquam sustinetur, cum repugnet Constitutioni Martini V. *Ad evitanda*, quidquid in oppositum sentiat Fagnanus in *cap. Quod a Prædecessore*, *num.* 55. *de Schismat. De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 68. §. 4.

Excommunicatio in Bulla Cœnæ, qua vetatur fidelibus deferre arma etc. ad Turcas, non afficit fideles Turcarum imperio subjectos, qui imperantibus illis arma suppeditant, alio transvehunt, dummodo id peragant amoto animo iniquo nocendi fidelibus. *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 20. §. 6. *nov. edit.*

Ad postulata Episcoporum Albanensium rescriptum fuit a Congregatione de propoganda Fide, mandante Pontifice, ne inquietarent fideles, si navibus suis ad Turcas nullo bello inter Christianos, et Turcas furente, transvehant sclopos majores, aut minores, sarissas, gladios, plumbeas glandes, nitratum pulverem, chalybem, ferrum, aurichalcum, æs, funes, et alia ad naves bellicas instruendas idonea, adhibito tamen modo quoad numerum, et quantitatem, ut fieri ab illis solebat. Firmam tamen voluit prohibitionem transvehendi vel pacis tempore, vel belli mortaria, incendiarias pilas, tormenta bellica majora, plumbeos, aut ferreos majoris moduli globos, ipsosque sclopos ingenti numero. Quæ tamen facultas illis facta est, quia non aliter possunt victum sibi comparare, atrocesque persecutiones evitare. *ibid.* §. 7.

EXEMPTIO.

Exemptio Ecclesiastici a jurisdictione sui Episcopi non conceditur a Congregatione; nisi

evidenter probetur sævities contra se exercita, aut justus timor ne exerceatur, et nec tunc nisi prius audito Ordinario, ipsoque fraterne admonito, ut mitius agat. *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 10. §. 30. *nov. edit.*

Tunc autem plerumque nihil fit aliud nisi ut prohibeatur Ordinarius, ne procedat ad censuras, carcerationem etc. nisi prius obtenta a Congregatione, vel a Metropolitano facultate. Imo si reus in fragranti crimine deprehendatur; tunc non intelligitur subtracta facultas Ordinario procedendi adversus delinquentem, ut ex Decreto S. Congr. *ibid.*

EXEQUUTIO PROVISIONUM CURIÆ ROMANÆ.

In Bulla *Pastoralis regiminis Bull. Tom. I. n.* 47. feriuntur excommunicatione Pontifici Romano reservata laici impedientes exequutionem mandatorum, citationum, aliarumque provisionum Romanæ Curiæ: et illi pariter qui impedientibus hujusmodi auxilium, consilium, vel favorem præstant: Regulares vero et Ecclesiastici suspensionem ipso facto incurrant tam ab exercitio Ordinum quam officiorum; quæ ambæ censuræ sunt reservatæ Romano Pontifici. Notarii vero sive tabelliones recusantes facere hujusmodi provisionum et exequutionum instrumenta publica ad instantiam partis, privantur officio notariatus et infames declarantur.

EXEQUIÆ.

Si testator jusserit sepulturæ mandari corpus suum sine precibus, et Psalmis et Missis, associatione Clericorum, candelis ardentibus, ejus

voluntas non est attendenda, ut decidit S. Rota coram Molines in Romana Funeralium *die* 15. *Junii* 1699. *Instit. Eccles.* 36. §. 22.

Clemens XI. mandavit in edicto legendo in ejus Bullario pag. 317., ut in associatione funeris cujuscumque serventur leges Rituali Romani in tit. *De exequiis*, §. *Constituto tempore.* Fieri tamen potest, ut in aliquo singulari rerum articulo cadaver deferendum sit, aliter quam præscribat Rituale; quod tamen fieri non debet absque Episcopi scientia, ut ex. gr. si deferendum sit cadaver in curru tecto, quod sæpe alias prohibuit S. C. apud Petra *in Constit. Apostol. Tom. II. n.* 10.

Parochi associantes funus ad Ecclesiam Regularium arceri non possunt ab ingressu Ecclesiæ illius cum cruce et stola, ut ex Bulla *Pretiosus* Benedicti XIII. *ibid.* §. 26.

Cadavera Sacerdotum, Diaconorum, et subdiaconorum exponi non possunt in Ecclesia, alia induta veste, quam sacra sui Ordinis, ut ex decreto Clementis *XI. ibid.*

EXORCISMUS.

Non licet Regularibus, contradicente Episcopo, exorcizare in propriis Ecclesiis. Encyclica ad Episcopos Poloniæ *Magno cum animi Bull. Tom. III. n.* 48.

In Epistola *ad Episcopum Augustanum Bullar. Tom. I. n.* 141. laudatur Encyclica Clementis XI. data 21. Junii 1710. in qua injunctum est, ut nemo exorcizans a norma Ritualis Romani ulla ex parte discedere præsumat.

EXPOSITIO SS. SACRAMENTI.

Expositio SS. Sacramenti permitti non debet nisi ex publica causa ab Ordinario approbata, etiamsi Ecclesia sit Regularium, quod ex Tridentino *Sess.* 21. *cap.* 8. evincit, et statuit S. C. Concilii. Quamquam ex causa privata licet Regularibus in propriis Ecclesiis exponere Sacramentum, dummodo non extrahatur e Tabernaculo, et hostia sit velata, ut ex pluribus S. C. Decretis firmatur. *Instit. Eccles.* 30. §. 11. *et* 12.

Reprobatur apud frequentes scriptores usus exponendi palam SS. Eucharistiam in festis Sanctorum. *ibid.* §. 15.

Si exponatur SS. Sacramentum intra Tabernaculum apertum, et in pyxide tecta, sex saltem candelæ ardere debent ex sensu S. Congregat. *ibid.* §. 21.

Veeum si extra Tabernaculum id fiat in Ostensorio velato, tunc saltem duodecim candelæ ardentes apponendæ. *ibid.* §. 23.

EXTREMA UNCTIO.

Extremam Unctionem verum esse novæ legis Sacramentum a Christo Domino institutum, per Apostolum Jacobum fidelibus commendatum, et promulgatum Tridentini PP. definiverunt. Materia ejus remota est oleum ex olivarum bacchis expressum, nulli alteri materiæ saltem ex perpetuo usu Ecclesiæ immixtum; quæ tamen materia si in parva quantitate fuerit, adeo ut non destruat olei speciem, validitati Sacramenti nequaquam officit. Debet vero oleum istud Episcopali benedictione ante sacrari, ut ex an-

tiquissima PP. traditione colligitur. Ita tamen ab Episcopo esse illud oleum benedictum oportet, ut nihilo secius possit ex commissione, sive expressa, sive tacita Romani Pontificis a simplici Sacerdote consecrari, ut ex more Vetustissimo Ecclesiæ Orientalis eruitur. Ita docet Pontifex in *Tract. de Syn. Diœc. lib. 7. c.* 16.

Unctionis Extremæ forma in Rituali Romano expressa, est deprecativa, numquam tamen definitum est ab Ecclesia, an hæc ita necessaria sit, ut non æque ad Sacramenti validitatem sufficiat, si indicativo modo concipiatur; satis enim constat formam illam expressis verbis nequaquam institutam fuisse. Constat tamen aliter quam in Rituali exhibeatur, proferri absque gravi flagitio privata auctoritate non posse.

Partes ungendæ aliæ quidem necessariæ sunt, ut Sacramentum fiat; aliæ necessitate, uti vocant, præcepti; aliæ vero ratione aliqua suadente tuto omittuntur. Ex his postremis sunt pedum, et renum unctio, hæc enim in feminis omittitur; illa vero cum gravi incommodo præteriri potest. Ceteræ quinque sensuum unctiones saltem ex præcepto adhibendæ sunt: num vero singulæ ita sint necessariæ, ut absque illis Sacramentum non consistat, alii aliter disputant. Si necessitas urgeat, ægri, qui mox decessurus timetur, unicus sensus urgendus est, ea pronunciata forma, quam Rituale in his rerum eventibus assignat, caput tamen præferendum. *De Syn. Diœc. Lib. 7. Cap.* 18.

Sacramenti hujus ministros esse Sacerdotes nemo, qui fidem Christi profitetur, negaverit, ita definiente Tridentino *Sess.* 14. *Cap.* 4. Quamquam vero conferri a pluribus simul Sacerdotibus valeat, modo tamen singuli suum diversum sensum cum forma eidem debita inungant, usus

tamen jam inde pluribus sæculis in Latinam Ecclesiam invectus extra articulum necessitatis fert, ut unus tantummodo sacro oleo liniat, totumque perficiat Sacramentum, cui mori citra lethalem culpam se non conformare nemo potest. *De Synod. Diœces. Lib. 7. cap. 9. §. 5.* Laudabile tamen fuerit si dum res sacra peragitur plures adsistant Sacerdotes, vel saltem probi viri, *ut oratio totius Ecclesiæ* ad effectum hujus Sacramenti coadjuvet, quæ verba sunt S. Th. *Cap. 43. Lib. 4. contra gentes ib. §. 5.*

Ministrare illud Sacramentum valide omnes Sacerdotes possunt; uni tamen Parocho de jure competit; cum sit ejus minister ordinarius. Alii si id audeant absque Parochi facultate, contra statutum in Catechismo Romano peccant. Quinimo Religiosi ægrotum ungentes, minime a Parocho petita venia, præter gravis culpæ reatum in excommunicationem incidunt Apostolicæ Sedi reservatam *in Clementina I. de Privilegiis;* excluso tamen necessitatis articulo, in quo actum charitatis, non auctoritatis abusum exercent. Hæc dicta sint de Latinis Sacerdotibus, cum de Græcis alias sit ratio; nam apud istos mos est, nec a Romanis Pontificibus improbatus, ut in hoc Sacramento conferendo septem Sacerdotes, vel saltem tres præsto sint. *ibid. §. 8.*

Unguntur vero fideles tali morbo laborantes, unde peritorum judicio mors proxime secutura prudenter timeatur; quare denegandum est iis, quibus certum adest vitæ periculum, puta mare transgressuris, prælium inituris, ultimo supplicio afficiendis, cum hoc illis desit, quod morbo periculoso laborant. Hoc vero morbi gravis periculum ita necessarium est, ut sanis collatum Sacramentum, vel nullum sit, vel illicitum. Neque urget Græcorum consuetudo ungendi bene

valentes; nam si id agant rati se conferre verum Sacramentum, increpandi acriter sunt, et prohibendi; sicut tunc etiam cum, ut apud illos interdum fit, loco satisfactionis per Confessarios imponendæ, pœnitentes inungunt. *ib. Cap.* 20. *per totum.*

Providendum est tamen a Parocho, ne in hoc Sacramento administrando supremum vitæ articulum expectet; sed maturius id agat, cum æger nondum sensibus destitutus, precibus Sacerdotis suam etiam adjungere valet. Providendum illi est etiam, ne hoc Sacramentum, quanquam non est de præcepto, petentibus deneget; id enim si vel ille negaret, vel non offerret; gravem culpam committeret. Quin nec desunt plures, qui opinentur ægrotum negantem recipere sacram unctionem, reum haberi lethalis culpæ, cum ex comtemptu Sacramenti id renuere merito censeri possit. *ib. cap.* 2.

Pueris ante usum rationis ex perpetua Ecclesiæ doctrina non datur, quamquam, ut id licite fiat, ætas illa firmior expectanda non est, qua Sacramenti Pœnitentiæ capaces censentur. Pueris accensendi sunt etiam perpetuo amentes, et furiosi, quibus constans fuit per totam vitam amentia. Constans inquam, nam si adulti usum rationis aliquando obtinuerunt, tum inciderunt in amentiam, cum aliquid criminis committere potuerint, utique inungendi sunt. *ibid. cap.* 21.

Sed quid si subita vi morbi correpti in amentiam incidant, ut petere sacramentum minime valuerint? Eos profecto hoc Sacramento juvari oportet, si præsertim sensibus destituti aliorum sacramentorum remedio juvare se non possint. *ibid. cap.* 21. *per totum*

Ordo in hoc Sacramento conferendo quamquam non idem fuerit semper in tota Ecclesia,

cum alii statim post Sacramentalem absolutionem ante viaticum ægrotos iuunxerint, alii post viaticum; cum tamen Ecclesiæ Romanæ disciplina in Catechismo Concilii Tridentini expressa postremam hanc agendi rationem servaverit, æquitatis ratio postulat, ut ab ea non recedatur. *ibid. cap.* 23.

Eodem morbo, et periculo perseverante repetere Sacramentum istud non licet; si vero morbi vis ita remiserit, ut recessisse periculum mortis videatur, iterumque recrudescat, et novum mortis periculum urgeat, tunc iterum unctio peragenda est. *ibid.* In dubio tamen num morbi status sit mutatus, seu num idem perseveret, expedit, ut ad Sacramenti iterationem Parochus propendeat. *ibid. Peccat graviter* ille, qui tandiu differt Extremam Unctionem conferre, *Cum jam ægrotus omni salutis spe, vita, et sensibus carere incipiat.* Verba hæc sunt Catechismi Romani de extrema Unct. *ib.* §. 18.

An teneatur Parochus Sacramentum hoc administrare peste laborantibus, dictum est V. *Parochus.* An valeat si instrumento, nempe pennicillo inungatur corpus ægroti peste infecti, nihil deciditur, asseritur tamen hunc ritum in Ecclesia hucusque fuisse inusitatum. *De Synod. Diœc. Lib.* 13. *cap.* 19. §. 17. *nov. edit.*

Non refert utrum hoc Sacramentum conferatur ab uno sive a pluribus Presbyteris juxta morem Græcorum, dummodo illi credant hoc fieri posse etiam ab uno valide et licite. Necesse tamen est ut Sacerdos Græcus, qui ungit, idem et formam *pronunciet.* Bull. *Etsi Pastoralis*, *Bullar. Tom. I. n.* 57.

FESTI DIES.

Opera servilia diebus festis prohibentur, ne ruralibus quidem exceptis; conceduntur tamen, si urgeat vera, et non affectata necessitas. Affectata vero illa diceretur, in qua opera, quæ diebus præcedentibus fieri possent, ad diem festum transferrentur. Petenda est tamen a superiore facultas, si quid insurgat necessitatis. Hanc vero facultatem dare solet Episcopus Parochis ruralibus in ordine ad opera agrestia, qualia se haberent oneratio plaustrorum, collectio frugum, et fructuum, herbam secare, colligere fœnum, quando periculum imminet veræ tempestatis, vel quando die sequenti transferenda sunt in Civitatem, nec posset id commode differri. *Institution. Eccles.* 55. §. 33. etc.

Molitores non possunt molitioni incumbere, etiamsi molendinum aqua, seu jumentis, seu vento volvatur; non possunt inquam seclusa consuetudine, vel necessitate: quæ necessitas, si adsit, in Diœcesi Bononiensi facultas non a Parocho, sed a Curia Archiepiscopali conceditur. *ibid.* §. 37.

Piscatio inter opera servilia, die festa vetita referenda est; si tamen necessitas urgeat piscandi, eo quod statis anni diebus fiat transitus piscium, quo elapso temporis articulo piscatio eorum nulla fieret, tunc pauperibus piscatoribus datum est, ut operi illi incumbere possint, dummodo id non præstent die navitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, et Corporis Christi, juxta ac olim concessum fuit Trevirensibus ab Alexandro III. *De Syn. Diœc. Lib.* 13. *Cap.* 18. §. 10. *nov. edit.*

FIDES.

Actus Fidei, Spei, Charitatis debent per accidens elici, cum aliqua tentatione urgemur, nec illam superare valemus, nisi efficacia illorum actuum. *Instit. Eccles.* 72. §. 20.

Non sufficit ad implenda tria ista præcepta, seu charitas virtualis, quæ in obsequendo divinis præceptis exercetur, nec etiam fides virtualis, ut ex pluribus damnatis propositionibus firmatur. *Institut. Eccles.* 72. §. 20.

Si quis diuturno satis tempore negligit elicere actus Fidei, Spei, et Charitatis, illum versari in periculo æternæ salutis firmatur. *ibid.* §. 21.

Non licet Christianis degentibus sub Turcarum Imperio, vel Turcis, qui ibidem agentes convertuntur ad fidem, Turcica sibi nomina, vel retinere, vel imponere; hoc enim pertinet ad externam fidei professionem, Constit. *Inter omnigenas*, ad incolas Regni Serviæ, et finitimarum regionum: et Congregatio universalis Inquisitionis in rescripto ad postulata Episcoporum Albanensium idem edixit. *De Synod. Diœces. Lib.* 13. *Cap.* 20. §. 9. *nov. edit.*

Christiani ad Turcas apostatantes, deinde redeuntes ab fidem, tenentur coram fidelibus publice abjurare apostasiam: at coram infidelibus non est necessarium, sed sufficit, ut coram ipsis abstineant ab actibus infidelitatis, deponant vestem protestativam falsæ Religionis; et curent, ut successu temporis infideles agnoscant vel ab ipsis, vel ab aliis eorum abjurationem etiam cum periculo vitæ. Ita ex Decreto S. Inquisitionis. *ibid.* §. 17. At in Decreto servato in Archivio S. Inquisitionis non legitur hoc additamentum, *curent, ut successu temporis etc.*

quare ad id non esse obligandos fideles additur. *ibid.* §. 18.

GRÆCI.

Græci in Italia degentes ordinem suscipere non possunt, nisi ab Episcopo Græco Romæ constituto, sive ab altero Græco Episcopo in Calabria in Oppido S. Benedicti Ullani Bisimianensis Diœcesis, ut ex Constit. Clementis VIII. 34. quam et Benedictus XIV. Confirmavit Bulla 57. *Tom. I. De Synod. Diœces. Cap.* 12. *nov. edit.*

Quamquam vero habeant aliquando Vicarios suos Apostolicos ex Græcis adsignatos, adhuc tamen et Vicarius, et ceteri Græci omnimode jurisdictioni Latinorum Episcoporum subsunt. *ibid.* §. 18.

Græci non tenentur in Symbolo pronunciare *a Patre Filioque*, quamquam id debeant credere. Ubi tamen viget consuetudo, sicut etiam a Græcis in quibuscumque Italiæ et Insularum adjacentium regionibus commorantibus, si ab Ordinariis locorum ob aliquam legitimam causam fuerint requisiti, illam addere omnino tenentur. Hæc omnia in Bull. *Etsi Pastoralis. Bullar. Tom. I. num.* 57.

Licet autem in fermentato Eucharistiam conficere permittuntur; credere tamen debent etiam in azymo eam veraciter confici. *ibid.* §. 1.

Item qui in Dei caritate decesserint nondum paene per Pœnitentiam purgati, purgatorii pœnis expiandos esse in altera vita, quibus suffragia fidelium viventium prosint.

Item Animas purgatas statim in cælum recipi ad intuitivam Dei visionem. Qui vero cum peccato mortali decesserint, in inferni carcere protrudi pœnis imparibus puniendi pro imparitate delicti.

Item superioribus hisce adjiciendus est primatus Romani Pontificis in universam Ecclesiam. *ib.*

HÆRETICI.

Hæretici occulti absolvi possunt in foro conscientiæ a majori Pœnitentiario, vel de ejus mandato. Occulti vero sunt, qui etsi hæresim suam extrinsecis actibus manifestarunt, nemo tamen illos vidit. Ita in Bulla *Pastor bonus* Bull. *Tom. I. n.* 95. §. 9.

Potest etiam major Pœnitentiarius in foro conscientiæ absolvere publicos hæreticos, seu apostatas a fide, quando necesse non est complices denuntiare, illis nempe mortuis, sive degentibus in locis palam infectis; non vero si illi vivant, ubi inquisitionum officium viget. *ibid.*

Principes, vel qui Vicario nomine statui præsunt, Dominia, et Respublicæ, illarumque administratores, vel qui administrationem habere solent, Episcopi, et superiores Prælati, in casibus publicis contentis in Bulla Cœnæ Domini, ab illo absolvi nequaquam possunt. *ibid.* §. 11.

Sicut nec ab eo absolvi possunt ab incursa censura omnes quicumque etiam S. R. E. Cardinales, qui vivente Romano Pontifice de alio eligendo, vel excludendo tractaverint, suffragia iniverint, ambitusque, aut pactiones fecerint. *ibid.* §. 12.

Nec potest absolvere eos, qui per astrologiam judicariam per se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, sive de vita, et morte Romani Pontificis tunc existentis inquisierint. §. 13.

Denique neque potest in casibus publicis violatæ immunitatis, seu libertatis Ecclesiasticæ, etiam non deductis in judicium. §. 14.

Tenetur Episcopus etiam in locis ubi Officium

S. Inquisitionis viget, sedulo curare, ut creditam sibi Diœcesim ab Hæreticis purget; et si quem repererit, pœnis canonicis punire debet; cavere tamen debet, ne fidei Inquisitores a suo munere obeundo impediat. Deductum vero hæreticum ad suum Tribunal non minus Episcopus, quam inquisitor reconciliare possunt Ecclesiæ, et pro utroque foro absolvere. Quin et possunt hæreticum postquam errores suos ejuraverit, ad simplicem Confessarium pro absolutione remittere, quæ tunc data a Confessario in foro Sacramentali absolutio pro foro pariter externo valet. Ita *in Tract. De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 32. §. 3.

Ab hæresi mere interna, et mentali, nullo exteriori signo manifestata simplex Confessarius absolvere potest; cum hæresis sit summo Pontifici reservata per censuram adnexam, quæ certe in eo casu nulla est. Potest etiam simplex Confessarius eum absolvere, qui verbo aliquo, vel facto fidei articulum negaverit, interiori tamen assensu fidem retinuerit, neque enim in ea rerum circumstantia censura illigaretur. Quamquam in foro externo tamquam hæreticus puniretur, et nequidquam obtenderet se in corde fidem retinuisse. *ibid.* §. 4.

Si vero agatur de hæresi externa occulta nondum deducta ad forum Episcopi, olim quidem facultas facta fuit Episcopis a Concilio Tridentino *Sess.* 24. *cap.* 6. ut per se, non vero per Vicarios suos illam absolverent in foro conscientiæ. Sed cum in Bulla singulis annis publicata reservetur Romano Pontifici absolutio inter cetera etiam ab hæresis crimine; et in ea Bulla derogetur omnibus contrariis Decretis cujusvis Concilii, hinc quæstio agitatur apud Theologos, num hodie pariter Episcopo maneat facultas ab-

solvendi hæreticos in foro conscientiæ. Neganda tamen est illis hæc facultas; nam illis verbis *non obstantibus cujusvis Concilii Decretis*, omnis Concilii Tridentini facultas Episcopis adimitur. Quam in rem multa Congregationis S. Officii, et Congregationis Conc. afferuntur decreta, et adjiciuntur S. Pii V. Gregorii XIII. Clem. VIII. vivæ vocis oracula, ne quid dixerim de propositione inter damnatas ab Alexandro VII. *Sententia asserens Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, et aliorum criminum, quando publica sunt, et id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est anno* 1628. 18. *Julii in Consistorio* S. C. *Em. Cardin. visa et tolerata est.* Ingenue quidem fatendum hanc propositionem ideo confixam fuisse ex falsa assertione de approbatione S. C., quæ nulla fuit. Vix tamen creditur Pontificem adeo se præbuisse sollicitum de amovenda hac S. C. approbatione ab ea propositione, nisi et eamdem ipsam propositionem improbabilem judicasset. *De Synod. Diœces. lib.* 7. *cap.* 32. Sed nec credi potest facultatem hæresis hujusce absolvendæ Gallicanis Episcopis datam esse, quamquam eam sibi multi arrogant, ut multis argumentis *cap.* 33. evincitur. Quod vero negatur Episcopis, negandum etiam est Inquisitoribus Hispaniæ, et Lusitaniæ, quibus si aliqua olim fuit in hanc rem auctoritas, modo ex Bulla Cœnæ sublata est. *ibid.* §. 4.

HOMICIDIUM.

Cum homicidis, et bannitis etiam in casu homicidii voluntarii major Pœnitentiarius potest dispensare, ut Religionem approbatam etiam tamquam Clerici ingredi possunt, additis tamen quibusdam clausulis, de quibus Pontifex in sua Bulla *Pastor bonus Bullar. Tom. I. num.* 95. §. 17.

JEJUNIUM.

Dispensatio impetrata in Quadragesima vescendi carnibus non continuo deobligat ab unica comestione, quare sic dispensati declarantur ad eam teneri, nec miscere posse *epulas licitas, atque interdictas*. Constit. *Non ambigimus. Bull. T. I. n.* 19.

Hac vero admixtione vetita est comestio carnium cum piscibus. Ita declaravit Pontifex in Epistola ad Archiepiscopum Compostellæ. *ibid. n.* 89.

In vespertina refectiuncula debent dispensati illi abstinere a carnibus, nec possunt quidquam aliud gustare, quam quod ceteri non dispensati. *ibid.*

Debent sicut ceteri horam jejunantibus præscriptam in comissatione servare. *ibid.*

Id quod præscribitur de non miscendis carnibus cum piscibus æque servandum est in Dominicis Quadragesimæ.

Utrumque hoc præceptum unicæ comestionis, et cavendæ admixtionis carnium cum piscibus urget etiam in jejuniis extra Quadragesimam. *ibid.*

Qui tamen ex dispensatione utuntur ovis,

et lacticiniis, a piscibus abstinere non tenentur. *ibid.*

In petendis a Pontifice dispensationibus generalibus a jejunii disciplina pro Oppidis, et Dioecesibus, monentur Episcopi, ne faciles se praebeant, sed prius consulendi medicinae peritiores, exquirendo ab illis, num morbus sit communis, ita ut nulla aetas libera et incolumis esse queat, adeoque ad praeservationem a morbo multum conducere judicent, si dispensatio a carnibus concedatur, tunc vero illas petant. Alia, quae servanda ab illis sunt, latius explicat Encyclica *Libentissime etc. Bullar. Tom. I. n.* 136.

Potum cocholatis, die jejunii tolerat Pontifex. *Inst. Eccles.* 15, §. 10. Vix tamen admittit majorem longe cyathum, nec omnino tolerat saepius eadem die iterare. *ibid.*

Filios, seu famulos non servare jejunium Quadragesimae quoad abstinentiam a carnibus eo quod paterfamilias dispensatur, nec potest sufficere sumptibus duplicis mensae, id non sine maxima abusione admitteretur. *Inst. Eccles.* 15. §. 25.

Benedictus XIV. in sua Const. *Pias Christi fidelium Bullar. Tom. IV. n.* 2. concedit iterum singulis Confratribus Confraternitatis S. Mariae de Succursu, in civitate Januae erectae, commorantibus in Januensi ditione, et dominio, et complentibus statuta, seu pia opera in ea praescripta, privilegium ovis et lacticiniis vescendi certis diebus Quadragesimae, nempe diebus Dominicis, secundis, tertiis, et quintis feriis. Hoc insuper privilegium antea concessum, prorogat eadem Bulla ad omnes feriales dies Quadragesimae etiam Dominicas, comprehensa pariter Dominica in Palmis et Hebdomada majori,

quam in priori privilegio exceperat. Sed ab hac exemptione excipit Archiepiscopos, Episcopos, inferiores prælatos, nec non Regulares omnes, et quoad sæculares Ecclesiasticos eos qui ad ordinem Presbyteratus fuerint promoti, nisi tamen illi sexagesimum ætatis annum compleverint. Vult tamen ut illi omnes exempti legibus jejunii de unica comestione in die subjiciantur. Datur illis pariter privilegium, ut bis in vita tantummodo possint absolvi a simplici confessario reservatis Sedis Apostolicæ sicut etiam id possint in mortis articulo. Declarat vero in §. 3. in eadem facultate absolutionis obtinendæ non comprehendi reservata ab Ordinariis locorum.

IMAGINES SACRÆ.

Non est permittenda imago Spiritus Sancti sub figura hominis, cum id numquam obtinuerit in Ecclesia Catholica. In Epist. ad Episcopum Augustanum, sicut neo imago trium hominum æqualium ad repræsentandam SS. Trinitatem. *ibid.* §. 35. *Bullar. Tom. I. n.* 161.

IMMUNITAS LOCALIS.

Ab immunitate locali præter exemptos in Bulla Greg. XIV. alios etiam adjungendos censuit Bened. XIII. in Bulla *ex quo divina*; scilicet sequentes.

I. Impedientes, ne quis recurrat ad locum immunem, vel ex eo violenter extrahunt.

II. Interficientes proximum animo præmeditato, ac deliberato.

III. Adulterantes literas Apostolicas.

IV. Reos furti, seu quid falsi committentes in Monte Pietatis, vel in loco publico, ubi pecu-

niæ deponuntur, vulgo *Banco*; Ex quo crimine arca, pecuniaria ita minuatur, ut pœnæ ordinariæ locus sit.

V. Vitiantes, seu abradentes aureas, argenteasque monetas cujuscumque Principis etiam exteri cursum in eo loco habentes, ubi delictum committitur; vel sic vitiatas monetas scienter ita expendentem, ut fraudis conscius, et particeps censeri possit.

VI. Illos, qui curiam simulantes insinuant sese in domo ad furandum, dummodo simul etiam committant homicidium, aut mutilationem membrorum in eos, qui etiam per accidens in ea domo sunt, effectu tamen secuto.

VII. Homicidium etiam in rixa, si ex processu reus sit deprehensus, seu in exilium eo nomine agitur. Quod valet tantummodo in Ecclesiastica ditione. *Inst. Eccles.* 41. §. 21.

In eadem Bulla immunitate privatur ille, qui stans in Ecclesia, vel in cœmeterio interficit stantes extra illa loca, et viceversa.

Ab ea vero immunitate excluduntur non solum respectu ejusdem Ecclesiæ violatæ, sed et aliarum omnium, *ibid.* §. 22.

Declaravit etiam eos censeri grassatores viarum, si unum tantummodo homicidium seu mutilationem commiserint etiam *in via vicinali ibidem* §. 23.

Extendit hoc pariter ad mandantes, qui certum præmium promiserint mandatario, etsi non dederint, homicidium tamen, seu mutilatio commissa sit.

Clemens XII. hanc Bullam confirmavit Constitutione sua, *in supremo* et extendit etiam ad ecclesiasticos homicidas, sicut etiam ad majores annis viginti, quos omnes comprehensos declarat, si etiam mandatum, consilium, instigationem au-

xilium cooperativum, aut aliam operam occisori præbuerint, ex quorum singulis pravis actibus homicidium evenerit. Adjecit, indicia ad tradendum reum Judici sæculari sufficere, si talia saltem sint, quæ *ad torturam valeant*. Hæc tamen valere statuit tantummodo pro ditione Ecclesiastica.

Denique Benedictus XIV. in sua Bulla *Officii nostri*, *Bull. Tom.* III. *num.* 29. confirmavit ea omnia, declaravitque comprehendi etiam Ecclesiasticos, mulieres reas homicidii, sicut etiam occidentes baculo, aut saxo. Exemit vero quando commissum esset homicidium casu, aut necessaria defensione; restringit enim quando id agitur ex odio, et nocendi animo.

Declaravit etiam, quod si forte accidat, ut vulneretur quis ad mortem, et percussor statim confugit ad Ecclesiam nondum morte secuta, tunc si chirurgi grave vitæ periculum adesse retulerint, tunc reus servatis servandis possit extrahi ab Ecclesia, et mancipari carceribus, ita tamen, ut si vulneratus vivat ultra tempus a legibus constitutum, Ecclesiæ iterum restituatur.

Confirmat Constitutionem Benedictus XIII. in eo quod privative ad Episcopos pertineat facultas demandandi extractionem delinquentium ejusmodi e loco immuni (quæ facultas dari potest cum adsunt indicia ad carcerationem) adeo ut si locus sit nullius Diœcesis, tunc recurrendum voluit pro ea facultate ad Episcopum viciniorem et semper cum fit extractio semper adsit Ecclesiasticus ab eo deputatus.

Facta extractione construitur processus de mandato Episcopi; si indicia ad torturam sufficientia reperiantur, tunc consignandus est reus judici sæculari, (obligando tamen illum sub excommunicatione latæ sententiæ, ut si reus purgaverit indicia, restituatur Ecclesiæ).

Si homicidium perpetratum est in locis a residentia Episcopi remotis; jubet, ut de mandato Episcopi Vicarii Foranei, indicia ad extractionem necessaria juridice colligant, statimque ad Episcopum transmittant.

Transgressores sacræ immunitatis, etiam quoad pœnas declarat eos, qui sine recursu ad Episcopum extrahunt, sive etiam obsidere præsumunt loca immunia, ne alimenta ad reum deferantur, sive aliter cogunt reum, ut se dedat Curiæ sæculari.

Qui sic egerint, privat eos jure asyli.

Si quæ viget consuetudo inter finitimos Principes, ut homicidia committentes delictum in alterutrius ditione, capiantur, et transmittantur ad Principem loci, ubi delictum commissum est, ab Episcopo loci homicidii exquiri jubet indicia, et transmitti ad Episcopum asyli, ad quem pertinet mandatum dare de extractione.

Hæc tamen Bulla lata est tantum pro ditione Ecclesiastica, et pro illis Principibus, qui eam postulaverint.

Hæretici, aut de Hæresi suspecti, Judæi post Baptismum in apostasiam lapsi, possunt ab Inquisitoribus extrahi ab Ecclesia, sed vel ante, vel post capturam commoneri debet Episcopus. Encycl. ad Inquisit. *Elapso proxime Bull. Tom. III. num.* 40.

Qui e loco relegationis, sive e carceribus, sive triremibus in asylum se proripit, nisi reus sit criminum, quæ immunitate privantur, jure asyli potitur. *ibid.* § 5.

Pœnæ contra turbantes immunitatem afficiunt etiam eos, qui impediunt, ne Judex Ecclesiasticus cognoscat in causis, in quibus habet auctoritatem tantum cumulativam. *Inst. Eccles.* 40. §. 10.

Si quis reus dolose extrahatur ab Ecclesia, et extra illam capiatur non per vim, aut per salvum conductum; ita dolosa extractio reo non suffragatur, ut ex Decr. S. C. die 22. Dec. 1716. *Instit. Eccles.* 41. §. 9. *n.* 31.

INDULGENTIA.

Indulgentias plenarias solus Romanus Pontifex conferre potest, cui Thesuari Ecclesiæ clavium commissa est custodia. *De Syn. Diœc. lib.* 2. *cap.* 9. §. 6.

Omnibus Episcopis facultas a jure conceditur indulgentiam dierum quadraginta largiendi, et centum in Ecclesiæ dedicatione, ex cap. *Cum eo de Pœnit.*

Cardinalibus vero centum dierum. Hanc vero indulgentiam etiam Regulares lucrantur; cum eorum exemptio non debeat illis in damnum converti, *Institut. Eccles.* 63. §. 16.

Vicarius Capitularis ne indulgentias quascunque conferat abstinere debet. Ita ex Decretis S. Congregationis. *De Syn. Diœces. lib.* 2. *cap.* 9. §. 6.

Pro lucranda Indulgentia non sufficit opera injuncta præstare, ad quæ alius quis tenetur alio titulo, puta justitiæ etc. ENCYCL. *de Quæst. in Jubil. excit.* §. 4. *Bull. Tom. III. n.* 21.

Indulgentiæ a Pontifice concessæ iis, qui cum confessione, et communione Ecclesiam aliquam visitant, non exigunt, ut Ecclesia visitetur post confessionem et communionem; sed sufficit, ut si visitetur ante statum gratiæ, dispositio tamen habeatur eadem die confitendi, et communicandi ut ex pluribus Theologis firmatur. *Instit. Eccl.* 48. §. 10.

Si quis pluries intra eamdem diem Ecclesiam

aliquam visitaverit, in qua est indulgentia, non ideo pluries indulgentiam acquirit juxta Decr. S. C. sub Innoc. XI. *die 7. Mart.* 1678. *in Declaratione Quæst. pro Jub. Acquisit.* INTER PRÆCIPUOS. *Bullar. Tom. II. n.* 21.

Indulgentiæ concessæ Fratribus, et Sororibus Tertii Ordinis Sæcularis de Pœnitentia S. Francisci, sive collegialiter viventibus, sive in domibus privatis, reformavit Pontifex, et singulas numeravit, ceteris omnibus revocatis in Bulla de nova concessione ejusmodi indulgentiarum. *Bull. Tom. III. num.* 41. AD ROM. PONTIF. Sunt autem ejusmodi. Indulgentia plenaria confessis, et sacra Eucharistia refectis ea die, qua in Ordine ingrediuntur.

Item plenaria confessis, et communione refectis die Festa S. Francisci, die 4. Octobris, S. Claræ, Sancti titularis Ecclesiæ, Oratorii, vel Capellæ ejusdem Tertii Ordinis, die dedicationis S. Mariæ Angelorum de Portiuncula, dummodo Ecclesiam ipsam etc. devote visitaverint, et de more oraverint.

Indulgentia plenaria in articulo mortis constitutis confessis, et communione refectis, et ore, vel si non potuerint ore, saltem corde nomen Jesu invocantibus.

Visitantibus Ecclesiam Tertii Ordinis, seu Oratorium, sive Capellam diebus stationum in Missali Romano descriptis, ibique orantibus de more, indulgentiæ illæ conceduntur, quas prædictis diebus visitantes Ecclesias Urbis, et extra eam, consequuntur.

Confessis, et sacra communione refectis in festo Stigmatum S. Francisci, S. Ludovici Galliarum Regis, S. Elisabeth Reginæ Portugalliæ, itemque S. Elisabeth Hungariæ Reginæ, S. Margaritæ de Cortona, atque in duodecim aliis

anni feriatis, vel Dominicis diebus ad libitum eligendis, et a superioribus Ordinis approbandis, et visitantibus ac orantibus, ut supra, qualibet earum dierum septem annorum, et totidem quadragenarum indulgentiæ.

Itidem centum dies indulgentiarum lucrantur toties quoties interfuerint Missis, aut divinis Officiis in Ecclesia, ut supra celebrandis, seu Congregationibus publicis, vel privatis Tertii ejusdem Ordinis ubivis faciendis; cum pauperes hospitio susceperint, pacem composuerint, vel procuraverint, corpora defunctorum quorumcumque ad sepulturam associaverint, aut Processiones de licentia Ordinarii faciendas, SS. Eucharistiæ Sacramentum tam in Processionibus, quam cum ad infirmos defertur, vel saltem si sint impediti ad signum campanæ orationem Dominicam, et Angelicam recitaverint. Item si quinquies Orationem Dominicam, et salutationem Angelicam, sive pro Ecclesiæ necessitatibus, pro defunctis fratribus, et sororibus recitaverint. Item si peccantem ad pœnitentiam redegerint; doctrinam Christianam rudes docuerint. Tandem quoties opus aliud pietatis, vel charitatis exercuerint.

Indulgentiæ pro fratribus Tertii Ordinis S. Francisci de Paula conceduntur a Pontifice instar fere indulgentiarum pro illis, qui Tertium Ordinem S. Francisci de Assisio profitentur, excepto quod indulgentiam plenariam consequuntur in festo S. Francisci de Paula, S. Francisci Salesii, Dedicationis S. Michaelis Arcangeli, et in festo omnium Sanctorum, si visitaverint Ecclesiam aliquam Ordinis, si ibi sit, et in defectu unam aliquam Civitatis, vel loci ubi degunt. Ceteræ indulgentiæ eædem omnino sunt ac superiores pro Tertiariis S. Francisci Assi-

siensis. Quoad Cordigeros Sancti Francisci de Paula cingulum tantummodo benedictum ab aliquo fratre ejus Ordinis, vel ab alio deputato a superioribus ejusdem Ordinis deferentes, die, qua cingulum assumunt confessi, et sacra communione refecti plenariam indulgentiam consequuntur, sicut et plenariam in Festo S. Francisci de Paula, visitantes ut supra; ac denique plenariam in articulo mortis, eo modo quo Tertiarii S. Francisci Assisiensis. Quotidianam etiam indulgentiam centum dierum consequuntur si in honorem Domini Jesu Christi, et SS. Apostolorum preces effuderint. Denique Cordigerii illi, sicut et Tertiarii pro quolibet bono opere sexaginta dierum indulgentiam consequuntur, in quo differunt a Tertiariis S. Francisci Assisiensis, qui centum dies lucrantur. Easdem omnes indulgentias applicare pro defunctis possunt. Bulla pro indulgentiis Tertiariorum S. Francisci de Paula *inexhausti Bull. Tom. III. n.* 56.

Indulgentiæ plenariæ in articulo mortis ab Episcopis per benedictionem impertiendæ. V. *Episcopus*.

Docentes rudes homines publice, vel privatim orationis mentalis regulas, et modum, itemque qui publice docentes auscultaverint, dummodo vere pœnitentes, ac sacra communione refecti toties quoties lucrantur septem annos, et totidem quadragenas de vera indulgentia. Item si assidue eo convenerint; semel in mense, vere pœnitentes, et sacra communione refecti, orantesque pro more indulgentiis consueto, indulgentiam plenariam, defunctis etiam applicandam, lucrantur, quam pariter ita obtinent ii, qui toto mense, unico saltem horæ quadrante singulis diebus orationi mentali dant operam, dummodo vere pœnitentes, et confessi, Eucharistiam sumpserint,

et orent pro concordia etc. Concedente hæc omnia Pontifice in Bulla QUEMADMODUM. *Bullar. Tom. II. n.* 23. *pag.* 161.

De validitate indulgentiæ Portiunculæ, ejusque extensione ad omnes alias Ecclesias Ordinis S. Francisci ambigi non potest; nullo licet extante authentico documento, scientibus, et non contradicentibus Romanis Pontificibus. *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 18. §. 5. *nov. edit.*

Item nec de Indulgentiis Ecclesiæ Lateranensis, quas approbavit, et ex integro concessit Benedictus XIV. in Bulla ASSIDUÆ SOLLICITUDINIS. *ibid.*

Indulgentias *in forma Jubilæi* concessas abrogavit Clemens VIII. aliique quidam Pontifices, quare si forte agatur de aliqua ejusdem tenoris indulgentia videndum erit, num post ea Decreta concessa fuerit, ut ex Tractatu de indulgentiis P. Theodori, *part.* 2. *cap.* 4. §. 2. *ibid.* §. 9.

Clemens XII. in suo Brevi dato *die* 14. *Augusti* 1736. Indulgentiam plenariam, die ad libitum, quotannis eligendo, concessit iis, qui anno integro ad pulsum campanæ sub horam noctis recitaverint Ps. *De Profundis*, vel semel Orationem Dominicam, et Salutationem Angelicam, cum versiculo *Requiem* in suffragium defunctorum; dummodo ea die confessi, et communione refecti preces pias effuderint pro consueto more. Singulis vero diebus toties easdem orationes ad signum campanulæ recitantes centum Indulgentiarum dies consequuntur. *Inst. Eccles.* 61. §. 5.

INFIDELITAS.

Signa protestativa infidelitatis hæc indicat Pontifex in suis Decretis pro incolis Regni Serviæ, incipièntibus INTER OMNIGENAS *Bull. Tom. I. n.* 89. Nomina Turcica assumere, infidelium templa, scilicet Moschæas frequentare, Jejuniorum dies per carnium esum profanare ad effectum, ut Mahumetani credantur. Damnat etiam peccati illos qui ex hac vita migraturi cadavera sua Turcarum sepulturæ demandarent, cum istorum assistentia, et Mahumeticis adhibitis ritibus.

INTERDICTI.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ assistere non possunt Missæ, et divinis Officiis; neque coram illis potest Missa celebrari in Ecclesia. Spectat vero ad ministros Ecclesiæ illos ejicere; si tamen vis adhibenda sit cum scandalo, vel etiam frustra, tunc ex Suarez docetur Missam jam inceptam non esse omittendam. *Inst. Eccles.* 55. *n.* 11.

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ, utrum eam ingredi possunt ab orandum tantummodo, quæstio est anceps inter DD. *ibid.*

Interdicti ab ingressu Ecclesiæ ob transgressionem præcepti de communione Paschali, si contumaces se præbuerint, ab Episcopo excommunicatione plecti possunt, ut ex DD. firmatur. *Inst. Eccles.* 55. §. 11.

IRREGULARITAS.

Major Pœnitentiarius in casibus occultis, et pro foro conscientiæ tantum dispensat in irregularitate ex quocumque delicto, vel defectu proveniente, tam cum laicis, quam cum Ecclesiasticis, vel sæcularibus, vel regularibus ad hoc ut possint initiari Ordinibus, vel in susceptis ministrare, ad superiores gradus ascendere, ac dignitates, etiam Cathedralis, et quæcumque beneficia Ecclesiastica quandocumque ante dispensationes alioquin canonice obtentas retinere; nec non ut hujusmodi beneficia et dignitates (exceptis quando agitur de homicidio voluntario, vel alio gravissimo excessu, Ecclesiis Cathedralibus et Metropolitanis) etiam post delictum assequi valeant. Bulla *Pastor Bonus*, *Bull. Tom. I. n.* 95. §. 15.

Ubi additur in irregularitatibus quoad regulares ita dispensari posse, ut ad quæcumque officia, et beneficia regularia ascendere valeant, excepto tamen Ordinis *Generalatu* in irregularitate ex defectu natalium. *ibid.* §. 31. Ea vero dispensatio conceditur tantum in foro conscientiæ, in casibus occultis, in publicis vero in utroque foro, auditis tamen superioribus. *ibid.* §. 32.

Clericus militiæ nomen dans ipso facto privatur beneficio, et pensione, ut ex Decis. Rotæ Romanæ. *Inst. Eccl.* 101. §. 18. Quoad hanc irregularitatem hæc accipe. Clericus in sacris constitutus militans, et arma ferens in servitium alicujus laici Principis, si expeditionibus bellicis interfuerit, in quibus homicidia, furta, rapinæ, incendia secuta fuerint, multo probabilius est incidisse in irregularitatem, licet moraliter certus sit, se neminem mutilasse, vel occidisse,

ut ex Decr. S. C. in Ipren. *Irregularitatis* erui posse videtur. *ibid.* §. 10.

Idem forte affirmari potest de Clerico in minoribus beneficiato, cum ea quæ vetantur ordinatis in sacris etiam beneficiatos Clericos comprendant. *ibid.* §. 23.

Clerici in minoribus, si militaverint in bello injusto, etsi ipsi neminem occiderint, vel mutilaverint, si tamen ala, in qua militant, homicidia commiserit, seu mutilaverit, inducit in eos Clericos irregularitatem: in eo enim casu Clericus facit unum corpus cum sociis, et ulterius dat operam rei illicitæ. *ibid.* §. 8.

Porro si ille militaverit sub suo Principe, nec certo sciverit bellum esse injustum, non tenetur per se indagare, num justum sit necne, sed potest credere bellum esse justum. *ibid.* P. 17. Idem probabiliter dici potest de Clerico militante sub alieno Principe, quia impossibile esset illi indagare, num sit bellum istud justum, injustumve. *ibid.* §. 17.

Si vero bellum esset justum, Clericus militans, si certus sit moraliter se neminem occidisse, vel mutilasse, etiamsi hoc factum fuerit a sociis, non incidit in irregularitatem, ut ex *cap. Petitio de homicidio voluntario. ibid.* §. 10.

Demum si bellum sit justum, et defensivum, si Clericus jussus est arma capere, nec sufficiant ad defensionem laici, non incidit in irregularitatem etiamsi occiderit. *ibid.* §. 9.

Illegitimi sunt irregulares ex defectu, adeoque Ordinum, et beneficii incapaces; attamen pro minoribus Ordinibus, et beneficiis non habentibus annexam Animarum curam, potest Episcopus cum illis dispensare; nonnisi vero Romanus Pontifex in aliis omnibus, ut ex *cap. Is qui, de filiis Presbyter. in* 6. *De Syn, diœc. lib.* 13. *cap.* 24. §. 11. *nov. edit.*

Filii illegitimi Clericorum consequi non possunt beneficia, et pensiones in Ecclesiis, in quibus parentes eorum obtinuerunt aliquod beneficium, licet dissimile, neque in eisdem Ecclesiis ministrare; neque tandem pensionem ullam habere super fructibus beneficiorum, quæ ab eorum parentibus possessa sunt, ex Tridentino *Sess.* 25. *cap.* 15. *de Ref.* Sicut et nullæ sunt reciprocæ resignationes a parentibus Clericis in favorem filiorum suorum factæ, ita ut ipsis filiis minime suffragentur. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 24. §. 13. *nov. edit.* Quin nec filius illegitimus Parochi jam defuncti munus Confessarii obire potest in ea Ecclesia, quam pater Parochus obtinuit, ut ex verbis Congregationis vetantis ne filii illi in ea Ecclesia *quoquo modo ministrent*, ex responso S. Congreg. habetur. *ib.* §. 14.

Vicissim autem, si pater in aliqua Ecclesia munus gessit Capellani ad nutum amovibilis, potest ejus filius illegitimus idem munus ibidem obire; non enim est hoc beneficium seu pensio, ut ex responsione S. C. *ibid.*

Si vero pater dignitatem in Ecclesia aliqua obtinuit, filius titulo Missæ semper in eadem celebratæ non potest fieri particeps emolumentorum quæ Sacerdos post certum servitii tempus obtinere ibi consueverant, ut ex responso S. C. *ibid.*

Si Patronus beneficii Rectorem interfecerit, ejus filii, et descendentes usque ad quartum gradum fiunt irregulares, ex *cap. In quibusdam de pœnis:* intellige tamen de filiis natis post homicidium, non vero ante; quæ est interpretatio ab ipsa etiam S. Congregatione admissa. *ib.* §. 21. et ipse, ac reliqui ad patronatum vocati ab eo jure cadant. *ibid.*

Si pater in hæresim inciderit, etiam filius erit irregularis, ex *cap. Quicunque*, et *cap. Statuit de Hæretic. in* 6. At relicta a patre hæresi non quidem ejus, sed filii irregularitas solvitur, ut ex responsis S. C. *ibid.*

In dispensationibus, quæ dantur pro irregularitate filiorum illegitime natorum, apponi solet clausula: *dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit*; ex quo fit, ut Episcopus debeat inquirere in illum, et quærere nunquid per decennium moribus integrum se præbuerit; et si toto decennio nihil indignum admisisse comperent, potest cum illo executioni mandare dispensationem, etiamsi ante decennium incontinentiæ nomine suspectus fuisset, ut ex Decretis S. C. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 24. §. 22. *nov. edit.*

JUBILÆUM.

In Jubilæo anni 1750. Benedictus XIV. suspendit toto eo anno indulgetias omnes etiam non plenarias; exceptis indulgentiis alias concessis in articulo mortis, tam illis quas ex concessione Apostolica impertiuntur Episcopi, quam aliis quibuscumque communiter, aut personaliter concessis pro eodem articulo: item illis, quas lucrantur fideles recitantes salutationem Angelicam ad sonum campanæ. Item excepta indulgentia septem annorum, et totidem quadragenarum toties, quoties, quas ex concessione Benedicti XIII. durante præterito anno Jubilæi sacramentaliter confessi, et sacra communione refecti, vel saltem vere contriti visitaverint Ecclesias, quibus expositum est Sacramentum Eucharisticum, et oraverint de more. Item illis, quas concessit Innocentius XII. comitantibus, seu mitten-

tibus facem cum Sacramentum Eucharistiæ ad infirmos defertur. Illis quoque quas concedunt Legati de latere, et Nuncii Apostolici, ac Episcopi in usu Pontificalium, aut in benedictione impertienda. Item perseverare concedit indulgentias altarium privilegiatorum pro defunctis, pro quibus etiam valere statuit alias quascumque indulgentias pro vivis concessas, adeo ut pro defunctis acquiri possint, etiamsi in brevibus etiam extensio ad defunctos expressa non fuerit.

Suspendit etiam toto eo anno facultates omnes absolvendi a casibus Apostolicæ Sedi reservatis, relaxandi censuras, commutandi, et dispensandi vota, et tollendi irregularitates alias concessas Ecclesiis, Monasteriis etc. piisque locis, magistris, superioribus, tam sæcularibus, quam mendicantibus, adeo ut etiam toto eo anno nec valeant largiri indulgentias, quas solebant coronis, granis, imaginibus, et numismatibus ex metallo etc. Vide Bullam CUM NOS *Bull. Tom. III. n.* 18. Excipit tamen facultas Episcoporum, et ceterorum supremorum Antistitum quoad Diœcesanos in iis quæ obtinent ex vi Tridentini, et Pontificum concessione in ordine ad dispensandum, et absolvendum; quod etiam extendit ad Prælatos regulares erga Regulares subditos.

Quoad opera præscripta in hoc Jubilæo mentem suam ita exponit Pontifex in sua Encyclica IN HAC CONSTITUTIONE, *Bull. Tom. III. n.* 21. Pro sacra communione accipere se dicit non sacramentalem tantummodo, sed sacramentalem simul, et spiritualem.

Confessionem sacramentalem inter opera injuncta reponit, adeo ut necessaria prorsus sit, etiamsi peccato gravi quis careat.

Diem, intra quem Basilicarum visitatio com-

pleri debet, liberum est incipere, sive a vesperis diei præcedentis usque ad vespertina crepuscula sequentis diei, sive a media nocte ad mediam noctem.

Qui iter Romanum susceperunt, vel qui pervenerunt Romam, et subita impedimenti, vel mortis incursione opera injuncta præstare non valuerant; confessione expiati, et sacra communione refecti Jubilæum lucrantur.

Facultates absolvendi a reservatis, et dispensandi, omnes se suspendisse declarat, sive quæ quarumdam indulgentiarum occasione conceduntur, sive quæ alia causa collatæ sunt.

Regularium Confessiones excipere possunt Romæ Pœnitentiarii Basilicarum, licet alias obstent eorumdem Regularium Constitutiones, vel Privilegia a S. Sede approbata.

Minores Pœnitentiarii Romæ commutare possunt dispensando non solum vota nuda, sed et quæ confirmata sunt juramento.

Item absolvere possunt Sacerdotes reos censurarum, et dispensare in irregularitate contracta ob violationem censurarum tantummodo; quod et præstare possunt cum aliis etiam Clericis non Sacerdotibus.

Si quis est dispensatus a visitatione Basilicarum, non continuo est dispensatus ab aliis operibus injunctis, neque etiam a precibus, *quæ a Basilicarum visitatione separari possunt*. Nec sufficiunt ea opera injuncta, quæ quis ex alio titulo præstare alias tenetur, puta, titulo justitiæ.

Confessarius neque in Jubilæo potest absolvere illum, qui secum fuit reus criminis in re venerea.

Concessis sibi facultatibus uti nequeunt Pœnitentiarii extra Basilicas, seu Ecclesias sibi assi-

gnatas, nec nisi in Actu Confessionis, neque cum iis, quibus sincera voluntas Jubilæi acquirendi deest. Quos tamen absolvunt, illis pœnitentiam sacramentalem imponere debent diversam ab operibus pro lucrando Jubilæo.

In censuris absolvendis præmitti, vel saltem promitti cum juramento debet satisfactio parti læsæ. Læsa vero pars non est Judex, sed ille, qui damnum passus est.

In Constitutionibus Jubilæi alia opera præscribuntur Romanis, vel Urbis incolis; alia peregrinis. Priori nomine designantur illi, qui intra quintum ab Urbe lapide habitant: sicut et incolæ Urbis dicuntur, qui Romam advenerunt animo ibi majorem anni partem transigendi; sicut et intra eorum numerum comprehendi vult Pontifex, qui alia quam Jubilæi consequendi causa Romam advenerint. Ceteri omnes peregrini, aut exteri ad hunc effectum vocantur.

Censet Pontifex valere communem opinionem Theologorum, quæ non obligat præmitti confessionem ad opera præscripta; sufficere enim ad lucrandam indulgentiam credit, si postremum opus fiat in gratia.

Si quis confiteatur, deinde ante completa opera recidat in lethale peccatum, non sufficere illi vult si conteratur, et sic contritus opera perficiat. Vult igitur, ut quamvis non teneatur præstitas visitationes repetere, debeat iterare confessionem, idemque ab eo præstandum esse dicit, qui in priori confessione invincibiliter oblitus sit subjicere clavibus peccatum aliquod mortale.

Puberes, qui de jure incapaces censentur communionis, dispensari permittit, commutatione facta in aliud opus.

Ad indulgentiam lucrandam non requiritur, ut per portam sanctam quis ingrediatur, et egrediatur.

Si quis visitationes aliquas Basilicarum præmisit, dein per indultum, quod emitti solet intra spatium Anni sancti, quo visitationes ad minorem numerum rediguntur, potest computare visitationes præcedentes, et indulto uti; sicut etiam eadem indulgentia utendum cum illis, qui ante indultum, numerum totum implessent visitationum ab indulto dein emanato præscriptarum.

Mentem esse suam dicit, ut vocalis fiat oratio in Basilicis, nec sufficere si mente tantum oretur.

Si quis intra annum pluries opera injuncta repetierit, acquirere denuo potest indulgentiam; sed alios favores, et gratias, quibus prima vice factus est particeps, iterum consequi minime potest; puta iterum absolvi a reservatis, aut novorum votorum commutationem obtinere.

Quamquam concessa sit Pœnitentiariis minoribus, et Confessariis, a Cardinali Vicario Romæ deputatis, facultas absolvendi a peccatis reservatis in Bulla Cœnæ, non ideo tamen in ea facultate generali data est facultas absolvendi ab hæresi externa.

Declaravit insuper in sua Constitutione, quæ incipit CONVOCATIS *n.* 54. illum, qui ex intentione recipiendi Jubilæum, absolutionem a censuris, et votorum commutatione obtinuit, si postea mutata intentione, Jubilæum non recepit, non ideo incurrere iterum in censuram, et votis prioribus obstringi; sed inclinat in sententiam, ut reus habeatur peccati mortalis qui ita voluntatem suam mutat, censet enim hic quemdam tacitum contractum celebrari, ut Confessarius ex sua parte illum participem reddat gratiarum Jubilæi, et ex parte altera pœnitens se obliget ad reliqua opera præstanda.

Præter Pœnitentiarios Basilicarum, et alios a Cardinali Vicario deputatos pro Anno sancto,

sunt etiam Romæ alii Confessarii ordinarii; ex quibus alii Regulares sunt; et ex Regularibus alii a suis Superioribus destinantur ad suos conregulares auscultandos in Confessione; alii vero Regulares a Cardinali Vicario pro excipiendis sæcularium Confessionibus approbantur. His postremo a Cardinali Vicario approbatis respectu suorum conregularium concessæ sunt facultates, quæ dantur Confessariis sæcularium, adjecta insuper illis facultate dispensandi ab irregularitate ob violationem censurarum incursa, dummodo sit occulta; quæ tamen facultas non suppetit illis Regularibus, qui tantum a Superiore suo deputati sunt.

Qui vero a Cardinali Vicario consuetam facultatem habent audiendi Confessionem, nec sunt specialiter deputati pro anno sancto; illis eadem facultas quoad sæculares remanet, quam prius obtinebant, neque enim suspensio facultatum, quæ fit in anno Jubilæi, Confessarios Urbis Romæ comprehendit: quod habet locum etiam in Regularibus.

Hæc omnia Pontifex late explicat, et exponit in sua Encyclica ad Pœnitentiarios, et Confessarios Urbis INTER PRÆTERITAS *Bull. Tom. III. n.* 21. Ad hanc Encyclicam recurrendum edicit Pontifex in altera Encyclica CELEBRATIONE MAGNI pro extensione Jubilæi ad universum Orbem, *Bull. Tom. III. n.* 28.

In altera Bulla, quæ continetur in *Bull. Tom. III. n.* 24. conceditur infirmis utriusque sexus, Monialibus, Oblatis, Tertiariis in communitate viventibus, novitiis, et educandis, in eisdem communitatibus degentibus; item anachoretis, et eremitis, viventibus cum clausura, et solitudine sub regimen saltem Ordinariorum; item captivis, et carceratis quocumque in car-

cere; denique infirmis tam sæcularibus, quam regularibus, senibus ultra septuagesimum annum, ut possint bis lucrari indulgentiam, dummodo Episcopi, et Superiores commutent illis opera injuncta. Insuper concedit Monialibus, etiam novitiis, ut possint pro prima vice dumtaxat ad effectus Jubilæi consequendi eligere sibi Confessarios, seu regulares, seu Pesbyteros sæculares ex approbatis ab Ordinariis ad audiendas Moniales. Anachoretis vero, Oblatis, Tertiariis, mulieribus etiam in Conservatoriis degentibus, captivis in carcere detentis, infirmitate, ac senectute impeditis omnibus etiam Regularibus facultas datur ad hunc effectum, ut possint sibi eligere in Confessarium, sive Presbyteros sæculares, sive regulares cujuscumque Ordinis ad Confessiones sæcularium audiendas approbatos; a quibus absolvi possunt a reservatis etiam Apostolicæ Sedi, et in Bulla Cœnæ. Vult tamen, ut in carcere detenti, quorum criminales causæ nondum conclusæ sunt, moneantur de obligatione, qua tenentur, Judicibus sæcularibus juridice interrogantibus veritatem aperire.

Vult etiam, ut Confessarii illi a Monialibus, Oblatis, aliisque puellis supradictis electi, possint dispensare in votis a Monialibus emissis post professionem, quorum observantia cum professione religiosa componi potest. Quoad vero novitias educandas, sicut et quoad tertiarias, et in conservatoriis degentes concedit, ut possint Confessarii dispensare vota, etiam jurata, exceptis Apostolicæ Sedi reservatis.

Alia etiam Bulla, quæ incipit PASTORIS ÆTERNI *Bull. Tom. III. n.* 24. concedit apostatis, et fugitivis cujuscumque Ordinis, qui citra montes intra quatuor, et ultra montes intra octo menses a publicatione (publicata est

die 19. Januarii 1750.) ejusdem Bullæ redierint ad suam Religionem, remissionem omnium pœnarum propter apostasiam incursarum, et infligendarum, et insuper impunitatem, dummodo coram superiore suo culpam deprecentur, et ab eo absolutionem obtineant.

Jubilæi extensio per universum Orbem ita facta est. Intra sex menses a publicatione Bullæ suæ incipientis BENEDICTUS DEUS *Bullar. Tom. III. n.* 17. a publicatione, inquam, in qualibet Ecclesia facienda concedit Pontifex Jubilæum instar Romani, quod obtineri etiam ab iis possit, qui anno præcedenti jam Romæ illud lucrati fuerant.

Deputandam vero edicit ab Ordinariis locorum Ecclesiam Cathedralem, seu majorem ejusdem civitatis cum aliis tribus ejusdem civitatis, seu loci, sive suburbiorum, quas teneantur fideles semel saltem in die per quindecim dies continuos, vel interpolatos visitare; die incœpta a primis vesperis diei præcedentis usque ad vespertinum crepusculum diei sequentis, ubi orent modo consueto.

Navigantes, et iter agentes etsi redierint elapso Jubilæi termino ad sua domicilia, seu alio diverterint ad certam stationem, si visitaverint assignatis vicibus Ecclesiam Cathedralem, vel majorem, et confessionem, ac sacram communionem exceperint, eamdem indulgentiam consequantur.

Concedit etiam impeditis, ut pro visitationibus alia opera præstanda designentur a superioribus suis per se, vel per prudentes Confessarios. Communionem etiam Sacramentalem permittat commutari cum pueris nondum admissis ad communionem.

Cum Communitatibus vero tam regularium,

quam sæcularium, Capitulis, Congregationibus, Codalitatibus, Universitatibus, Collegiis processionaliter visitantibus Ecclesiam, visitationum hujusmodi numerum restringi permittit.

Quoad Moniales, et novitias concedit, ut eligere sibi possint ad hunc effectum Confessarium quemcumque ex approbatis ad Moniales ab Ordinario actuali loci.

Quoad ceteros omnes etiam Regulares concedit, ut possint sibi eligere quemcumque Confessarium tam regularem quam sæcularem ab actuali Ordinario loci approbatum, quo absolvi possint in foro conscientiæ ab omnibus censuris a jure, vel ab homine latis, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, etiam in Bulla Cœnæ, et commutari eorum vota etiam jurata, et Apostolicæ Sedi reservata, excepto voto castitatis, et Religionis, et iis, quibus jus tertio acquisitum est, et dispensare quoad irregularitatem, eam solummodo quæ contracta est ob censurarum violationem. Reservat vero de more absolutionem complicis in re venerea. Ac tandem declarat eum, qui prædictis facultatibus compos voti factus fuerit, si dein mutet voluntatem lucrandi Jubilæum, non ideo incidere in priores censuras, seu votis astringi, quamquam *a peccati reatu vix immunem censeri posse* judicat. Tandem eos qui morte præventi visitationum numerum complere nequiverint, confessos, et sacra Communione refectos indulgentia eadem donat.

Absolutio ab hæresi etiamsi expresse non reservetur in Bulla Jubilæi, adhuc tamen non censetur permissa, etiamsi Bulla absolutionem a criminibus in Bulla Cœnæ expressis in genere permittat ut decrevit sacra Congregatio S. Officii die 23. Martii 1656. sub Alexandro VII. *Institution. Eccles.* 48. §. 15.

In Jubilæo Confessarii ab Ordinario alterius loci approbati nullam habent facultatem absolvendi. Sicut nec habent illi, qui ab Ordinario loci semel quidem illam obtinuerunt; sed modo cessavit. Ita ex pluribus Decretis S. Congr. *Instit. Eccles.* 84. §. 27. Ubi tamen ex sensu ejusdem Congregationis additur, fideles sic bona fide ab ejusmodi Confessariis absolutos non esse inquietandos. *ibid.* §. 27.

JUDÆI.

Si Judæus conjugatus ad fidem venerit, uxore in infidelitate perseverante, non potest illi libellum repudii mittere, etiam extra Judæorum domicilium, et coram Notario, testibusque Christianis. Sanctioni huic contravenientes si forte repudium confecerint intra Judæorum domicilium, et ritibus superstitiosis adhibitis, subjacent eisdem pœnis ac Judaizantes; mitioribus tamen puniendus est qui id confecerit extra Judæorum domicilium. Puniuntur pœna pecuniaria Notarii Christiani. Ita in Constitutione APOSTOLICI MINISTERII Bull. *Tom. II. n.* 38. Ubi edicitur etiam, ne uxor Hebræa ad fidem conversa libellum repudii mittat viro in Judaismo perseveranti.

Christianis vetitum est sub excommunicatione, cum Hebræis cohabitare, ex Cap. 5. *de Judæis*. De Synod. Diœces. *Lib.* 6. *Cap.* 4. §. 2. sicut nec accepta mercede servitium illis assiduum impendere. *ibid.*

Hebræi ad fidem conversi suis bonis privandi non sunt, nec a successione, et parentum hæreditate excludendi, ut ex Bulla Clementis XI. PROPAGANDÆ. *ibid.*

Descendentes a Judæis, nisi aliter cautum fue-

rit in beneficiorum fundatione, vel nisi aliter Summus Pontifex statuerit, arceri non possunt etiam ex Constitutionibus privatarum Ecclesiarum, a consecutione beneficiorum, ut ex Cap. *Eam te*, *de rescriptis*. Idem pariter dicendum de illis, qui ex infidelibus descendunt. *De Syn. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 75. §. 4. *et* 5. Idem etiam dicendum de Ordinibus sacris. *ibid.* §. 5.

JUDICES SYNODALES.

Synodales Judices, quibus a Romana Curia committuntur judicandæ causæ in partibus a Curia remotis, designari debent personæ in ecclesiastica dignitate constitutæ, quæ sive Personatum, sive Canonicatum in aliqua Cathedrali ecclesia obtineant. Hi vero designandi sunt ab Episcopis in Synodis; et si aliqui ante novarum Synodorum celebrationem obierint, substitui alii possunt etiam extra Synodum ab Episcopo cum consensu Capituli usque ad novam Synodum perseveraturi. Designatorum vero sive in Synodis, sive extra nomina Secretario supplicum Libellorum Pontificis deferantur. Designentur vero saltem quatuor in quacumque Diœcesi, vel plures si amplitudo ejusdem postulet. Constit. QUAMVIS PATERNÆ. Bull. *Tom. I. Const.* 28.

JURISDICTIO.

Inferior Prælatus ad hoc ut territorium separatum, et jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem in Clerum, et populum obtineat, cum ipsius Episcopi exclusione, non juvatur per quadragenariam præscriptionem cum titulo colorato, sed requiritur clarum, et subsistentes Apostolicum privilegium, aut consuetudo im-

memorabilis rite probata per quam privilegium illud de jure valeat præsumi; quæ fuit olim decisio S. Congregationis Concilii *die* 7. *Januarii* 1721. dein approbata a Clemente XI. *die* 14. *Januarii*, et confirmata a Benedicto XIV. in suo Bullario *Tom. II. Constit.* 33. Tunc autem dicetur consuetudo rite inducta, dum in aliquo loco ab immemorabili tempore inferior Prælatus omnem omnino jurisdictionalium actuum speciem ita solus exhibuerit, ut Episcopus, in cujus Diœcesi locus situs est, toto eo tempore nullam in his partem habuerit, nec in iis se unquam miscuerit. *De Synod. Diœces. Lib.* 13. *Cap.* 8. §. 18. *et* 21. *nov. edit.*

Episcopi, licet habeant Capitula quantumcumque exempta, possunt per seipsos sine adjunctis de Capitulo visitare Ecclesiam, Canonicos, et Beneficiatos, ut decisum a S. Congregatione Concilii in quadam causa Zamorensi, quamvis non potest committere hoc munus alteri. *De Syn. Diœc. Lib.* 13 *Cap.* 9. §. 6. *nov. edit.*

Si tamen extra visitationem velit contra Canonicum procedere, tenetur duos ex Capitulo Canonicos adjunctos habere, a Capitulo anno quolibet ineunte designandos, qui tamen duo Canonici constituunt unum tantummodo suffragium, et si ambo conveniant in sententiam Episcopo contrariam, tunc ad tertii electionem procedendum est, juxta formulam a Tridentino *Sess.* 25. *Cap.* 6. *de Ref.* præscriptam. Ita ex pluribus Decretis S. Congregationis Concilii, et ex collatione duorum locorum Tridentini, altero *in Sess.* 6. *c.* 4. altero *in Sess.* 25. *cap.* 4. De Synod. Diœces. *Lib.* 13. *cap.* 9. *nov. edit.*

LEGITIMATIO.

Per sequens Matrimonium non legitimari prolem, quando copula habita est inter impeditos; et proles nata est eodem impedimento perseverante, communis est sententia. Si vero constet prolem natam esse sublato impedimento, dubitetur vero num concepta sit eodem impedimento perseverante, tunc in favorem prolis judicium ferendum est. Epistola ad Archiepiscopum Hispaniolæ Bull. *Tom. I. n.* 113. REDDITÆ NOBIS.

LEX ECCLESIASTICA.

Legi Episcopali, vel Synodali non tenentur illi, qui in Diœcesi quidem degunt, sed extra Diœcesim abeunt mox redituri, si interim extra fines Diœceseos aliquid agant contra illam legem, quia lex per se, et immediate territorium respicit. Verum si quis e Diœcesi se absentet animo declinandi synodale statutum, fraudem illi patrocinium præstare non est æquum; quare tunc peccat contra eamdem legem. Ita Clemens X. in Constit. *Superna* edixit, pœnitentes recedentes a territorio in fraudem non esse absolvendos a reservatis sui territorii. *De Synod. Diœces. Lib.* 6. *Cap.* 8. §. 10.

Lex ab Episcopo lata extra Synodum, audito tamen consilio Capituli longe probabilius perseverat etiam post obitum ejusdem Episcopi; neque enim habet quid diversum a lege in Synodo lata, quam etiam defuncto Episcopo perseverare satis constat. *De Syn. Diœces. lib.* 8. *Cap.* 5. §. 1.

Lex Synodalis si non acceptetur a populo,

quamvis peccent non acceptantes, tamen si id sciat superior post paucos actus ab eo neglectos, et non punitos, ligare desinit ex quadam ejus conniventiâ. *De Synod. Diœces. Lib.* 8. *Cap.* 5. §. 3. Si vero id nesciat Episcopus, tunc decennium sufficere censetur. Hoc enim sufficit, ut consuetudo longi temporis dicatur. *ibid. Lib.* 8. *Cap.* 5. §. 3.

Si vero jam acceptata sit, præscriptio contra illam inducitur per decennium: neque enim agitur de præscriptione, qua aliquod jus proprietatis ab Ecclesia auferatur, quæ præscriptio annos quadraginta exigit. Requiritur tamen, ut a majori communitatis parte libere sit inducta, continuis actibus frequentata, animo legem tollendi, et adsit consensus legislatoris juridicus saltem, et legalis, qualem scilicet leges requirunt. *De Synod. Diœces. lib.* 8. *cap.* 5. §. 5.

Lex Synodi Diœcesanæ obligans totam Provinciam, si obtinuerit confirmationem a Sede Apostolica in forma communi, ut plerumque fit, quæque his verbis concipi solet: *Si juste, canonice, ac provide facta sunt, et dummodo sacris Canonibus, Concilii Tridentini Decretis, et Constitutionibus Apostolicis non adversentur:* tunc utique abrogari ab Episcopo potest, cum maneat lex ejusdem tantummodo. Si vero confirmatio fiat in forma specifica cum causæ cognitione, singulis statutis expensis, et in confirmatione addatur *ex motu proprio, atque ex certa scientia*, tunc utique fit lex pontificis, in qua Episcopus dispensare non potest. *De Syn. Diœces. lib.* 8. *cap.* 5. §. 11.

MATRES.

An mater teneatur lactare proprium filium sub gravi culpa, Theologi quidam adfirmarunt, cum onus istud impositum ipsis a natura animadvertant, nec ulla sint bruta, quæ natis suis id non præstent, alii tamen melius culpam ea in re levem agnoscunt. Occurrere tamen plures legitimas causas eximendi ab hoc onere matres ultro fatendum. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 58. §. 11.

MATRIMONIUM.

Parochus per se assistere Matrimonio tenetur, nisi legitima, gravissimaque de causa impeditus. In Encyclica ad Episcopos Poloniæ NIMIAM LICENTIAM. Bullar. *Tom. I. n.* 90.

Abstinendum Pontifex ab ea censet quæstione inter Theologos agitata, num Parochus sit hujus Sacramenti Minister, seu potius ipsi contrahentes simul materia, forma, et ministri hujus Sacramenti habeantur. Utriusque sententiæ fundamenta late exposita videnda sunt in *Syn. Diœc. Lib.* 7. *cap.* 28. Quamquam non obscure inclinare visus est in sententiam, quæ contractus, et Sacramenti totum quidquid est contrahentibus vindicat. Merito tamen reprehendendi sunt illi, qui a contracturis Matrimonium non exigunt scientiam doctrinæ Christianæ, saltem eorum, quæ ad salutem necessaria sunt. Mandavit enim Clemens XI. et ipse etiam Benedictus XIV. in quadam Encyclica, quæ est in ejus Bullario *Tom. I. n.* 42. ut Parochus ab inituris Matrimonium exquirat interrogando, quæ ad salutem necessaria sunt, et si deprehenderit ignorasse, Matrimonio jungendi non sunt. Mo-

net insuper cum Giribaldo illos, qui præcipua fidei mysteria sciunt, ea vero, quæ sunt de necessitate præcepti rudi solum modo, tenent, illos quidem posse aliquandiu retineri a Matrimonio celebrando, atque interim Parochus illos diligenter doceat, et si deprehenderit rudiores esse ingenio, et exilis memoriæ, ut doctiores effici non valeant, tenetur tandem conjungere. *ibid. Cap.* 29.

Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, et duobus, vel tribus testibus celebrari debet, quæ verba sunt Tridentini *de Ref. Matrim. Sess.* 24. *Cap.* 1. Reprehendendam vero censet Pontifex Episcoporum quorumdam oscitantiam, qui in Synodis suis edixerunt celebrandum esse *coram legitimo ministro*, ex quo ansa data est Theologis nonnullis opinandi, sententiamque suam ex eorum mente, ut hi quidem arbitrantur, firmandi, Parochum esse legitimum Sacramenti Matrimonii ministrum.

Si Episcopus generatim interdicat Parocho, ne Matrimoniis adsistat, adhuc tamen Matrimonium valere definivit Sac. Congregatio Concilii, et firmat Pontifex *in Tr. De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 68. §. 11.

Si vero interdictum istud venerit a Pontifice cum Decreto irritante, tunc utique non valet conjugium, cum Pontifex jure suo possit impedimenta constituere. Nisi tamen adsit huic interdicto Decretum irritans, Matrimonium valet; cum impedimentum illud impediens, non irritans censendum sit. *ibid.* §. 3.

Parochus coram quo celebrari potest Matrimonium est Parochus domicilii, non originis, ut ex consensu auctorum, et sensu S. Congregationis constat. *Instit. Eccles.* 33. §. 6. Quare

si quis habeat duo domicilia in duplici Parœcia, in alterutra Matrimonio jungi potest: attamen ad habendum duplex domicilium requiritur, ut in utraque æqualem moraliter habitationem habeat. *Instit. Eccles.* 33. §. 6. Parochus ruralis, quo quis pergit ad rusticandum, non est aptus Matrimonio illius, qui ibi moratur causa recreationis, et ad rusticana negotia; ita enim perpetuo censuit S. Congreg. *ibid.* §. 7.

Nullum est Matrimonium ejus, qui e loco propriæ habitationis, non tamen deserto ibi domicilio pergit ad alium locum animo se conjungendi in Matrimonium, non adepto novo domicilio, seu quasi domicilio; ita ex sensu perpetuo S. Congreg. *ibid.* §. 8.

Vagorum Parochus, quoad Matrimonium, est Parochus loci, ubi tunc versantur, ut ex sensu plurium Theologorum. *ibid.* §. 10.

Diligenter tamen distinguendi sunt vagi a peregrinis. Vagi sunt enim illi, qui relicto proprio domicilio, aliud quæsituri vagantur; peregrini vero qui non relicto domicilio, peregrinantur alicubi. *ibid.* §. 10.

Scholares, Judices, Medici, etc. qui alicubi conducti habitant, in loco ejusdem habitationis contrahunt quasi domicilium, si ibi permaneant aliquo idoneo tempore. Ita ex DD. et Decr. S. Congregationis. *ibid.* §. 11.

Quoad Matrimonia eorum, qui in carcere adstricti detinentur, si detineantur in carcere ex sententia Judicis, sive deputati in perpetuum, sive ad certum tempus, respectu illorum, Parochus loci ubi carcer situs est, est Parochus Matrimonii. Si vero detineantur in carcere donec causa eorum expediatur, tunc Parochus eorum est ille, ubi habent domicilium. Ita ex sensu S. Congregationis, et DD. *ibid.* §. 12.

*

Parochus eorum, qui expositi sunt, et in hospitali aluntur, quoad Matrimonium non est capellanus ejusdem Hospitalis, sed Parochus, ubi situm est hospitale. Ut ex Decretis S. Congregationis. *ibid.* §. 14.

Educandæ in Monasterio degentes habent pro Parocho Matrimonii illum, in cujus loco est domicilium paternum, maternum, vel fraternum, ut ex multis Theologis. *ibid.* §. 16. Si eo careant est Parochus loci, ubi est Monasterium.

Famuli habentes domum, et familiam in alia Parœcia diversa ab ea, quam habet domus heri, Parochum Matrimonii habent illum, in quo est domus, et familia. Ita ex statutis Cleri Romani. *ibid.* §. 20. disponitur. Si vero domicilium familiæ habeant extra Urbem, et in Urbe famulatum, tunc coram Parocho urbano contrahunt. *Inst. Eccl.* 86. §. 5.

Si Episcopus mandet alicui Parocho, ut assistat matrimonio, reputans hunc esse verum Parochum alterutrius ex contrahentibus, et si postea reperiatur vere non esse Parochum illorum, adhuc tamen mandatum Episcopi valet, ut consensus iste sustineatur, ut semel, et iterum decisum a S. Congregatione refertur. *Inst. Eccl.* 88. §. 4.

Matrimonium etiam bona fide contractum coram Parocho, et unico teste non valet, ut ex responso S. Congregationis Concilii constat. *De Synodo Diœces. Lib.* 12. *Cap.* 5. *nov. edit.* Vicissim valet contractum coram duobus testibus sine Parocho in loco, ubi non est nisi hæreticus, vel si est, illum adeundi libera potestas deest. *ibid.*

Parocho præsente, ita tamen ut neque videat contrahentes, neque auribus verba eorum perci-

piat, Matrimonium est nullum, uti definitum est a S. Congregatione Concilii post diligens examen in causa Romana *die* 7. *Martii* 1700. At si Parochus *affectaverit non intelligere* verba contrahentium; Matrimonium valere respondit alio decreto anni 1593. in causa Ulyssiponensi S. Congregatio. *De Synod. Diœces. Lib.* 23. *Cap.* 23. *nov. edit.*

Tunc vero *non audire affectat* Parochus, si invitus adhibetur ad contractus celebrationem, et data opera neque videre vult, neque percipere, cum tamen facile posset, et testes audierunt, et viderunt; quæ sane ratio fuit Decreti S. Congregationis *in Chartagin. Matrim.* anno 1653. lati pro similis Matrimonii validitate. *ibid.* §. 11.

Parochus, cui interdictum est ab Episcopo, ne interveniat Matrimonio contrahendo, adhuc tamen non reddit Matrimonium invalidum. Ita ex Decis. S. Congreg. *De Synod. Diœces. Lib.* 13. *Cap.* 23. §. 1. *Nov. Edit.* Idem dicas, si Ordinarius tantum vetet Vicario Parochi, ne assistat, ille contra mandatum assistat. Item pariter judicandum est, si vel Parochus, vel ejus Vicarius prohibiti ab Episcopo, nolentes et inviti assistere cogantur. *ibid.* ex eodem Decreto.

Matrimonio jungendi non sunt sponsi a Parocho, si comperiat illos ignorare necessaria ad salutem. Encyclica ETSI MINIME Bull. *Tom. I. n.* 42.

In impedimento disparitatis cultus animadvertendum est, conjugem, qui ad fidem transiit, altero in infidelitate relicto, teneri quidem admonere infidelem, num velit cohabitare absque contumelia Creatoris, et sine ista admonitione fidelis non potest ad secunda vota transire. Ve-

rum Pontifex cum neophytis baptizatis pii loci catechumenorum Venetiis dispensat, ut possint contrahere, etiam consensu alterius conjugis infidelis non requisito, dummodo constet summarie, et extrajudicialiter illum moneri minime posse, quamvis postea compertum sit infideles illos tempore secundi Matrimonii fidelis baptizati ad fidem fuisse conversos. Constit. IN SUPREMA. Bull. *Tom. I. n.* 117.

Si infidelis conjux veniat ad fidem, et alter consentiat habitare cum illo absque injuria Creatoris, quamvis in infidelitate perseverare velit (quod judicandum pertinet ad Episcopum) tunc decrevit S. Congregatio, non posse conversum ad fidem aliam sibi conjugem adsciscere. At eo ipso quod alter velit in infidelitate perseverare, censent Theologi plures satis esse periculi in neophyto. Verum hujus dubii solutionem recte monet Cabassutius ex moribus regionum, et casuum circumstantiis pendere. *De Syn. Diœc. Lib.* 13. *Cap.* 21. §. 2. *nov. edit.*

Accidit ut infidelis plures uxores in infidelitate accipiat, tum veniat ad fidem, et fidem pariter una ex his uxoribus recipere sit parata, non tamen illa, quæ prior ducta est, quæ propter distantiam locorum, vel ignorando ubinam sit requiri judicialiter non possit. Demum post renovatum cum illa, quæ venit ad fidem, Matrimonium (quod fieri non potest absque renovatione consensus coram Parocho, et testibus, eo quod prior consensus in infidelitate datus fuerat nullus, propter Matrimonium prius cum altera celebratum), comparet uxor prior, et probat, se non fuisse præmonitam, vel fuisse impeditam, ut suam voluntatem manifestaret; nunc vero paratam se dicit ad fidem amplectendam, vel jam fuisse amplexam antequam con-

jugium neophyti cum neophyta celebraretur. In hoc rerum eventu S. Pius V. concessit Missionariis, ut cum Judæis baptizatis dispensare possent, ad effectum remanendi tamquam cum uxore legitima, cum ea uxore, quæ fuerit pariter baptizata. Eamdem dispensandi facultatem concessit Gregorius XIII. Episcopis, Parochis, et e Societate Jesu Presbyteris, ad sacramentales confessiones in iis Regionibus approbatis, quoad eos, qui ab Anglia, Æthiopia, ac Brasilia, in captivitatem adducti, et in remotas regiones delati fuerant, ut non expectato, nec requisito consensu conjugis in infidelitate ducti, Matrimonium inire possunt cum quocumque fideli, etiamsi conjuges infideles declarare possent se juste fuisse impeditos ad manifestandam suam voluntatem, vel etiamsi probarent se fuisse conversos ad fidem tempore secundi Matrimonii. Has Constitutiones certe emanare potuisse ab iis Pontificibus fuse demonstratur; sed eas extendi non posse ad alias Regiones, quantumvis similes rationes, suppetant, clare constat. Quare si forte casus accidat, petenda est facultas dispensandi a SS. Pontificibus. *De Syn. Diœc. l.* 13. *c.* 21. *n.* 3. *et seqq. nov. edit.*

Si infidelis unam conjugem infidelem duxerit, ita Matrimonium valet, ut si ea vivente alteram superinducat, secundum Matrimonium nullum est, cum Matrimonium institutum sit, ut unicas habeat. *ib.* §. 8.

Si Matrimonium ineatur inter duos, qui pravum habent errorem substantiæ Matrimonii repugnantem, ut inter Græcos, qui censent conconjugii vinculum dissolvi per alterutrius conjugis adulterium, prava hæc opinio non officit validitati Matrimonii. Ita resolvit S. C. Concilii die 15. Januarii 1724. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 22. §. 4. *nov. edit.*

Verum si hæc opinio deducatur in pactum tamquam conditio in actu ineundi Matrimonii, tunc Matrimonium nullum est, uti semper accidit cum Matrimonio est apposita conditio substantiæ Matrimonii repugnans, ex Decretali Gregorii IX. *cap. De Appositis*, *ibid.* §. 5. Hinc, quem subdo, casus resolutus est a S. C. die 20. Maji anni 1754.

In formula, quam Calvinistæ in conjugiis ineundis adhibent, minister sponsum interrogat, *accipis ne illam in uxorem?* Respondet ille: *accipio.* Eadem verba interroganti ministro repetit sponsa. Tum minister iterum ad sponsum: Personam quam manutenes amas, et accipis eam in perpetuam uxorem, nec in ulla illius ærumna deseres, *quoadusque in sua honestate, et puritate permanserit?* Tantumdem dicit sponsæ. Porro illud quoadusque in sua honestate, et puritate permanserit in sensu Calvinistarum denotat virum accipere sponsam in uxorem quoadusque adulterium non contraxerit, eoque commisso, vinculum conjugii solvi. Celebrant igitur hæc conjugia cum conditione opposita perpetuitati Matrimonii, quæ sane perpetuitas essentiæ conjugii adnexa est, ut ex Conc. Florentino in Decreto de unione Armenorum, et instructione Clementis VIII. pro Italo Græcis, confirmata a Benedicto XIV. sua Constitutione *Etsi Pastoralis*, quæ est 57. *Bullar. Tom. I.* constat. Quare optime definitum in Congregatione S. Officii die 20. Maji 1754. conjugium illud nullum extitisse, adeoque integrum fuisse alterutri sponso ad alia vota transire. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 22. §. 9. Neque obstare judicatum est prius dixisse utrumque sponsum, accipio hunc in conjugem, deinde ad novam interrogationem utrumque conditionem subdidisse, quia et prior, et secunda interrogatio unus, idemque actus judicatus est.

Ex his etiam resolutus est a S. Congregatione casus alter die 8. Julii 1724. Vir et femina convenerunt celebrare Matrimonium coram Ecclesia, ut illud nequaquam consummare deberent, sed post quindecim dies mulier Monasterium ingrederetur, et post probationis annum profiteretur; interim vero omni juri renuntiabat, quod in mariti personam ex Matrimonio sibi acquirere potuisset, consenseratque, ut si ab his pactis defecisset, Matrimonium nullum, irritumque declararetur. Ita conventum inter illos, pactaque hæc scriptis consignata sunt, ac significata testibus, et Parocho, coram quibus ineundæ erant nuptiæ. Hoc Matrimonium nullum esse declaravit S. C. ex *cap. Si conditiones, De condit. Apposit.* nam abdicatio facta ab utroque de potestate in corpus alterius, aperte contraria est substantiæ Matrimonii. Quamvis enim in ipsa Matrimonii celebratione actu expressæ non essent pactiones istæ, constabat tamen ex antecedentibus, et sequentibus simul junctis conjuges ab iis non recessisse. *ibid.* §. 10.

Matrimonium infidelis in infidelitate contractum non statim resolvitur, ex quo alteruter conjugum baptizatur, et alter nolit, sed tunc cum baptizatus ad altera vota transit. Epistola ad Vicesgerentem de Baptismo Hebræorum etc. *Postremo Mense etc. Bull. Tom. II. num.* 28. Vide et *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 4. §. 4.

Hebræi cum hæretica non valet, obstante cultus disparitate. Epistola ad Cardinalem Ducem Eboracensem data *die* 9. *Febr.* 1749. §. 11. *et seqq.*

Num in casu quo alteruter ex conjugibus ad fidem venerit, relicto altero, qui negat cohabitare sine injuria Creatoris, dein vero et ipse ad fidem conversus sit, atque interim, post-

quam secundus licet ad fidem conversus est, prior conjux secundas nuptias inierit, in eo casu suadendum sit Pontifici, ut Matrimonium in infidelitate consummatum dissolvat in favorem secundi conjugii, ambigit merito Pontifex, et censet id fieri non debere, nisi adsint causæ gravissimæ. *De Syn. Diœc. lib.* 6. *cap.* 4.

Catholici qui cum hæretico Matrimonium celebrant, etiam in locis hæreticorum gravissime peccant, quia hoc agendo cum illis in divinis communicant, quod, nisi forte cum gravissima causa, illicitum est. Si vero postquam sic contraxerint coram Parocho Catholico, possint iterum coram ministro Protestante conjungi ad evitanda gravia damna, quæstio est; ad quam S. C. respondit, ministrum hæreticum si assistat hisce Matrimoniis, ut minister politicus, tunc a Catholicis peccatum non committi; secus vero si assistat ut minister sacris addictus. Ita censet Pontifex *in Syn. Diœc. l.* 6. *c.* 5. §. 4. *et* 5.

Conjugia hæretici protestantis cum femina hæretica coram Parocho non Catholico in Belgio confœderato celebrata valida habenda sunt. Decretum a Pontifice approbatum die 4. Nov. 1741. Item valet ita, et in iis Regionibus celebratum, si hæreticus Catholicum ducat, quamquam postremum hoc illicitum haberi debet. *ibid.* Idipsum reperitur in Epistola ad Cardinalem Ducem Eboracensem data die 9. *Febr.* 1749. §. 17.

Nuptiæ inter Catholicum, et hæreticum conjugem multo rectius non sunt benedicendæ, neque Missa in præsentia hæretici celebranda; nec tandem connubii ritus inter Ecclesiæ ambitum peragendus, quod et vetitum fuisse a Clemente VII. circa benedictiones quidam referunt. *De Syn. Diœc. lib.* 6. *cap.* 5. §. 5. *nov. edit.*

Matrimonia inita a Græcis Catholicis in Ec-

clesia Orientali post susceptum sacrum Ordinem, dubium est num valeant, an tantummodo, illicita habenda sint; quare si forte id accidat, petenda est dispensatio a Sede Apostolica, sed in dispensatione non exprimitur conditio, ut consensus inter conjugatos repetatur.

Quoad Italo Græcos Matrimonia post Ordinem sacrum inita, nulla sunt. Constit. ETSI PASTORALIS, *Bull. Tom. I. n.* 7.

Impedimentum ex adoptione proveniens ita explicatur a Pontifice in *Tract. de Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 36. connubium iuiri non potest inter adoptantem, et adoptatum, atque ab isto descendentes; quod impedimenti genus semper durat quoad adoptantem tantum, et adoptatum, Secundo inter adoptatum, et filios naturales adoptantis. Sed impedimentum istud tamdiu durat, quamdiu perseverat adoptio, seu filii remanent sub patria potestate; nam ea soluta, sive per mortem adoptantis, sive per mancipationem filii, sive adoptivi, sive naturalis, cessat impedimentum. Tertio inter adoptantem, et uxorem adoptati, seu vicissim inter adoptatum, et uxorem adoptantis, idque semper durat. An vero hæc impedimenta obtineant tam in adoptione perfecta, quam imperfecta, lis est inter Doctores. Porro adoptio perfecta tunc fit, cum persona extranea sui juris ex Principis rescripto, ita transit in potestatem, et familiam adoptantis, ut perinde ac filius legitimus fiat, ejus heres necessarius tam ab intestato, quam extra. Adoptio imperfecta dicitur, cum persona extranea constituta sub patris, seu avi potestate, solius magistratus, alteriusve Judicis competentis auctoritate in filium, aut nepotem adsciscitur; non tamen in familiam, et potestatem adoptantis transit, et succedit solum ab intestato. *De Synod. Diœces. lib.* 7. *c.* 36.

Matrimonia filiorum familias sine parentum consensu contracta, etiamsi in Galliis habeantur invalida quoad effectus civiles, ut de dotis invaliditate, et communitate inter virum, et uxorem; valida tamen habenda esse in ratione Sacramenti censet Pontifex, et oppositum sentientes rejiciendos omnino judicat. *De Synod. Dioeces. lib. 7. cap.* 68. §. 2.

In Matrimonio puberis cum impubere, malitia ætatem supplente, Episcopus potest jure suo licentiam contrahendi largiri, Encyclica ad Episcopos Poloniæ. *Bull. Tom. II. n.* 51. MAGNÆ NOBIS. Ad pronunciandum in ea causa cumulativum jus est inter Sedem Apostolicam, et judices ordinarios. *ib.*

Matrimonia inter impuberes nondum conjugio aptos solus Romanus Pontifex dispensat. *ibid.*

Impedimenta Matrimonium impedientia ab Episcopo relaxari possunt, si excipias impedimentum ortum ex sponsalibus cum altero prius initis, et illud quod ex voto perpetuæ castitatis, et ingrediendæ Religionis, nisi fuerint conditionata, ortum duxit. Cetera vero Matrimonium irritantia tollere, nisi Romanus Pontifex, nemo potest. Excipitur tamen casus, quem statim subdo.

Si forte accidat, ut matrimonium jam fuerit contractum in faciem Ecclesiæ cum omnibus solemnitatibus, initumque fuerit bona fide ex ignorantia impedimenti juris, et facti, et sit consummatum, occultum sit tamen impedimentum, et adiri non possit Pontifex, seu ab eo dispensatio obtineri ob conjugum paupertatem, rusticitatem, locorum distantiam etc. nec possit separatio fieri sine scandalo. Dum simul omnes istæ circumstantiæ adfuerint, tunc ab Episcopo ea dispensatio tuto conceditur, quam potest major

Pœnitentiarius Papæ, et in foro tamen conscientiæ tantum. Quare si impedimentum illud postea detegatur, et deducatur ad forum contentiosum, impetranda est a Summo Pontifice dispensatio. *De Syn. Diœc. lib. 7. cap. 31. §. 1.*

Forte etiam Episcopus dispensare poterit in impedimento dirimente occulto, cum Matrimonium proxime contrahendum est, in casu quo tales urgeant rerum circumstantiæ, ut nec S. Pontifex consuli possit, nec Matrimonium differri sine scandalo, aut infamia contrahentium. Tunc censendus est S. Pontifex tacite delegare Episcopo potestatem dispensandi. *ibid. n. 2.*

His præcisis rerum circumstantiis, nemini fas est Episcopo dispensare in impedimentis publicis Matrimonium dirimentibus. Neque enim verum est, et sanum axioma illud a nonnullis adoptatum: *Quidquid potest Pontifex in universo Orbe, si excipiat, quæ totius Ecclesiæ statum respiciunt, velut fidei articulum definire, potest Episcopus in sua Diœcesi, nisi Papa sibi illud reservaverit.* Non enim potest inferior legem a Superiore latam relaxare. Sunt qui consuetudinem prætendant; at considerent attente, cum res sit de minuendis juribus Roman. Pontif. unice competentibus num. 100. ad minus annorum spatium sine ulla interruptione perseveraverit. Considerandum insuper et potissimum, num per eam consuetudinem *disrumpatur nervus Ecclesiasticæ Disciplinæ:* tunc enim numquam contra legem præscribitur. *Cap. cum inter, de Consuet. Tract. de Syn. Diœc. lib. 7. c. 31.*

In contractis Matrimoniis pro eorum revalidatione non dispensat S. Pœnitentiaria in gradibus *primo* et *secundo* consanguinitatis, vel affinitatis ex copula licita, nisi forte in secundo gradu per decennium duraverit occultum impedimen-

tum, et conjuges ut legitimi reputati fuerint. In reliquis vero dispensat, sicut in gradibus et tertio, et quarto publicis revalidat Matrimonia ex causa occulta subreptionis, et obreptionis litterarum Apostolicarum nulliter contracta, nisi si falsitas consistat in narratione falsa præcedentis copulæ. Bulla PASTOR BONUS. *Bul. Tom. I. num.* 95. §. 40. Vide *Inst. Eccles.* 87.

Si in dispensatione a Dataria obtenta quoad gradus prohibitos reticeatur copula ex causa infamiæ, tunc sacra Pœnitentiaria dispensat in Matrimonio contrahendo, et etiam contracto, at cum agitur de primo in secundo gradu exigit compositionem 50. Ducatorum auri de camera, nisi gratia prior fuerit expedita in forma pauperum. *ibid.*

Si in dispensatione a Dataria petita in impedimentis graduum expressa fuerit copula, tacita tamen mala intentione facilius obtinendæ dispensationis, tunc si mala intentio sit occulta, dispensat S. pœnitentiaria cum miserabilibus personis absolute, cum reliquis taxa definita. Si vero copula habita fuerit affinitate, seu consanguinitate non agnita, tunc pro dispensationibus non est necessario exprimenda. *Inst. Eccl.* 87. §. 23.

In impedimentis occultis affinitatis ex copula illicita absente etiam periculo scandalorum in contracto, et contrahendo Matrimonio in foro conscientiæ dispensat.

Dispensat etiam in impedimento criminis tam pro contracto, quam pro contrahendo, ubi nulla adest machinatio. Potest etiam dispensare, quando agitur de machinatione ex parte tantum alterutrius; id tamen rarius præstat. *ibid.* §. 44.

In impedimentis dispensat etiam si fuerint multiplicia, sicut et dispensat in foro Conscientiæ

pro legitimatione prolis, nisi illa concepta fuerit in adulterio. *ibid.* §. 45.

In dispensationibus pro impedimentis Matrimonii super gradibus vetitis impetrandis, si taceatur copula antecedens, sicut, (si adfuerit) intentio facilius obtinendæ dispensationis, rescriptum vitiatur, ut DD. *Institut. Eccles.* 87. §. 13. In contractis tamen Matrimoniis, si hoc vitium occultum perseveret, dispensat Pœnitentiaria. *ibid.* §. 14.

Clausula illa in dispensationibus Matrimonialibus, *absolutio, et dispensatio in foro judiciario nullatenus suffragetur*, eam vim habet, ut si impedimentum ex occulto fiat publicum, potest Ordinarius conjuges separare a toro. Si tamen illi occulte sine scandalo debitum invicem reddant, non peccant, ita sentiente Navar. *ibid.* §. 50.

Si Ordinarius subodorans impedimentum velit procedere in cognitionem delicti, id potest, imò debet facere, etiamsi reus protestetur de obtenta dispensatione. Si vero certioretur ea de re ab aliquo fide digno, ut a Confessario, seu Parocho, qui possunt id clam testificari Episcopo, tunc debet Episcopus acquiescere, nec debet ad delictum puniendum procedere, ut ex Clericato monet Auctor. *ibid.* §. 50.

Postrema clausula sic enunciatur: ***Dicta muliere de nullitate prioris consensus certiorata, sed ita caute etc.*** Rejicitur sententia opinantium hanc non esse conditionem; sed ut Confessarius instruatur, quo certior sit contractus; ac veram esse conditionem ex ablativo absoluto, quo enunciatur, ut est Juristarum sensus, demonstratur. *Instit. Eccles.* 87. §. 68.

Nec admittitur sententia asserens, quando fieri non possit revelatio impedimenti, sufficere, ut

pars illud sciens habeat copulam cum parte ignorante affectu maritali, cum prior consensus partis insciæ fuerit nullus, adeoque ex parte illius nullus sit, unde debet innovari. Aliorum sententia pariter rejecta est, eorum nempe, qui suadent, ut sciens impedimentum proponat alteri se adeo illam amare, ut denuo cum illa velit ligari; si alter respondeat affirmative, consensus censetur innovatus. Hæc tamen opinio rejicitur, eo quod consensus præstitus a parte inscia, est consensus junctus cum errore, quare non adimpletur conditio, *dicta muliere certiorata*.

Præfertur ceteris quarta ratio certiorem reddendi partem ignaram, et tunc fit, cum parti ignaræ dicitur in priori Matrimonio defuisse consensum validum; adeoque suasu Confessoris se proponere, ut iterum innovetur ex parte utriusque *ib*. §. 78.

Sed quid si timor occurrat, ne parte ignara certiorata de nullitate consensus, futurum sit, ut illa renuat novam celebrationem, adeoque sic soluto Matrimonio, nata antecedenter proles timeatur, ne declaretur illegitima? Tunc utique de prole non est cur dubitetur, nam semper habetur ut legitima, cum impedimentum est occultum, et unus saltem ex conjugibus in bona fide versatur. Verum si adhuc perseveret metus scandalorum ex resolutione hujus Matrimonii; suadet Auctor, ut per novas litteras exponatur S. Pœnitentiariæ casus, vel recurratur ad Episcopum, qui id suadebit, quod erit opportunum. *ibid*. §. 80.

Causæ Matrimoniales a Curia Romana commissæ in partibus, non delegantur nisi Episcopis, vel si nullus sit in Diœcesi, saltem vicinioribus; et si vel illi abfuerint, Judicibus Synodalibus. Constit. DEI MISERATIONE Bull.

Tom. I. n. 33. Mandat insuper Pontifex, ut in singulis Diœcesibus defensor Matrimoniorum designetur, qui semper adsit in judicio, et citetur in omnibus actibus. Si vero Judex in partibus pro validitate Matrimonii sententiam ferat, ab ea sententia appellatio nulla intercedat. Secus si pro invaliditate, defensor appellare debet intra tempus legitimum, sive pars instet, sive non. Pendente vero appellatione ad novas nuptias transire conjuges vetantur sub pœnis contra polygamos constitutis.

Post duas conformes de nullitate Matrimonii, tunc licitum est conjugibus transire ad alias nuptias, dummodo pars, seu defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum. *ib.* Pacta prævia inter conjuges de non appellando a sententia de nullitate Matrimonii irrita declarat Pontifex in Encyclica ad Polonos. Bull. *Tom. I. n.* 85.

Matrimonia inter hæreticos sine præsentia Parochi in Provinciis fœderati Belgii, cum non sit ibi receptum Concilium Tridentinum, tenent; quemadmodum etiam Matrimonia inter hæreticam, et catholicum ab incolis illorum locorum sustinentur. Idem statuitur si uterque contrahens pertineat ad militias Ordinum fœderati Belgii addictas muniendis arcibus, vulgo dicti *di Barriera.* Extenditur ad contrahentes in Civitate Mosæ Trajectensis. Sed si contrahentes habentes domicilium in Provinciis fœderatis velint contrahere in regionibus Catholicis, seu vicissim velint contrahere in Provinciis fœderatis, cum habeant domicilium in regionibus Catholicis, nihil de illis decernitur. *Const. Matr. Bull. Tom. I. n.* 34.

Denunciationes Matrimoniales non sine gravi causa dispensentur ab Episcopo, mandat Ponti-

fex Constit. SATIS VOBIS Bull. *Tom. I. n.* 55. In eo vero casu, quo fiat dispensatio, jubet nomina contrahentium, et fides celebrati Matrimonii a ministro deputato facta in libro secreto adnotetur, quem sigillis clausum servandum esse in Episcopali Cancellaria edicit. Si proles nascatur, ejus parentes, et fides collati Baptismatis in eodem libro adnotanda est, quapropter moneri jubet contrahentes in actu contrahendi matrimonii, ut intra triginta dies a nativitate numerandos, moneant de his omnibus Episcopum, et si secus fecerint, sciant occultum Matrimonium fore revelandum ab Episcopo.

Matrimonio celebrato non præmissis denunciationibus, nec obtenta ea de re ab Episcopo facultate, si adsistat Parochus, suspensione ad triennium plectendus est ex Cap. *Cum inhibitio §. final.* a qua suspensione toto eo triennio absolvi ab Episcopo nequit, ut ex Sanchez firmatur. *In Tract. de Synod. Diœces. Lib.* 7. *Cap.* 69. §. 2.

Diebus, quibus interdicuntur matrimonia, non quidem absolute illa vetantur, præcisa consuetudine, sed solemnitas tantummodo et pompa nuptiarum, ut ex Cap. *Capellanus de Feriis* monent Theologi, et notantur *Instit. Eccles.* 70. §. 5.

Nomine vero solemnitatis nuptiarum censentur, et quidem potissimum benedictiones in Missali Romano expressæ. Vetantur vero illæ sub peccato gravi, ut ex Sanchez, aliisque notatur *Instit. Eccles.* 80. §. 7. Quare cum temporibus feriatis celebrari nuptias permittit Episcopus, numquam licet benedictiones illas conferre. *ibid.* d. 2.

Immo, et tota Missa pro sponso, et sponsa omittenda est, cum benedictiones illæ pars ejus-

dem habeantur. Tunc igitur celebranda est Missa de tempore. §. 11.

Ideo vero requiritur facultas Episcopi ad celebrandum matrimonia diebus feriatis, (quamquam illa sint de se licita) quia in Synodis, vel ex consuetudine introducta vetita illa habentur; quare requiritur, ut Episcopi facultas intercedat. *ib.* §. 4.

Semel tamen inita matrimonia diebus feriatis, consummari possunt, ut ex sensu DD. Theologorum statuitur. *ib.* 17. *et* 18.

Quare licita est traductio sponsæ ad domum viri, ut ex Congregat. firmatur. *ib.* §. 21.

Matrimonia per Procuratorem contracta valent, ut communis est Theologorum, etiam post Tridentinum scribentium, sententia. Quamquam cautius est, ut quæ sic conciliata sunt, iterum præsentibus conjugibus coram Parocho renoventur: quæ tamen dicta sunt ad cautelam, non autem ad necessitatem. *De Syn. Diœc. L.* 13. *Cap.* 23. §. 9. *nov. edit.*

Matrimonia occulta antequam ab Episcopo permittantur, debet ille exquirere qualitatem, gradum, et conditionem petentium, an sint sui vel alieni juris, an sint filiifamilias, et num illæ nuptiæ sint tales, ut pater juste illis possit dissentiri. Cum vero omnia repererit ad formam, debet deputari ad assistendum eisdem nuptiis Parochus alterutrius ex contrahentibus, nec, nisi ex gravi causa, id muneris demandari debet Sacerdoti a Parocho diverso; qui Sacerdos vel Parochus debet exhibere Episcopo documentum celebrati matrimonii cum nota loci et temporis et testium qui interfuerunt. Id vero documentum transcribatur in libro diverso ab illo, in quo reliqua publica matrimonia annotantur, idemque liber clausus et sigillis obsignatus in Epi-

scopali Canc. caute servetur, non aperiendus, nisi cum alia similia matrimonia annotanda sunt. Mandat Pontifex ut proles inde nata denuncietur Episcopo vel per literas parentum manu propria signatas, vel per personam fide dignam a parentibus designatam, eademque attestatio scribatur in libro diverso ab eo, in quo matrimonia occulta describuntur: utriusque parentis nominibus appositis. Qui liber custodiendus est ea diligentia, qua liber matrimoniorum occultorum. Verum in celebratione matrimonii hujusmodi, ille qui Parochi nomen, et vices gerit, debet monere conjuges ut prolem ex eo conjugio natam denuncient Episcopo, eo modo quo supra; alioquin, si hæc omittantur, denunciet, Episcopum, secreti fide neglecta, matrimonium illud occultum revelaturum, ne filiis natis jactura inferatur. Ita in *Bulla Satis vobis* n. XXXV. Bullar. Tom. I.

Cum petita fuisset a Pontifice dispensatio de tertio in quartum consanguinitatis, et contracto matrimonio non jam consummato, repertum fuit inter conjuges intercedere non unum, sed duplex impedimentum itidem de tertio in quartum, ideoque supplicatum fuit pro dispensatione in eodem secundo impedimento, et vir cujus nomine oblata est supplicatio significavit uxorem suam esse insciam novi hujus impedimenti, quia si hoc scivisset, institisset pro nullitate matrimonii, et si hoc dissolvetur, magna scandala oritura essent, Pontifex concessit novum Breve, in quo dispensavit in radice matrimonii. Uxor in nova supplicatione demonstravit se consciam fuisse secundi hujus impedimenti ante concessionem secundæ hujus dispensationis, et dum parabat se opponere huic matrimonio ratificando, obtentam fuisse a viro, se inscia, dispensatio-

nem. Sacra Congregatio resolvit pro invaliditate ejusdem matrimonii : cujus resolutionem Benedictus XIV. confirmavit in sua Bulla *Etsi matrimonialis etc.* Bullar. T. IV. n. 50.

MATUTINUM.

Matutinum non est segregandum a Laudibus sine causa, quæ optima suppetit Ecclesiæ, sejungendi Matutinum a Laudibus nocte Natalis Domini. *Instit. Eccles.* 24. §. 9.

Peccat etiam venialiter, qui sine ulla legitima causa horam non servat, ut ex D. Thoma. *ib.* §. 9.

Hora recitandi Matutini die præcedenti incipit post exactas tres quartas partes diei, ut in Calendario Romano adnotatum est. *ibid.* §. 10.

MEDICUS.

Medici tenentur sub gravi monere infirmum, cum vocantur ad eum curandum, ut vocet Confessarium, ut provideat de salute Animæ suæ, ita præcipiente Concilio Lateranensi in Cap. *Cum Infirmitas De Pœnit. et Remiss.* S. Pius V. in sua Constitutione 3. in Bullario Romano, jubet, ut Medicus ante omnia id moneat : neque tertio die ulterius illum visitet, si vocare Confessarium recusaverit : Transgressores Medicos incurrere pœnam infamiæ, et privationem omnium privilegiorum ejus Professionis : Mandat insuper ut nemo deinceps Lauream Medicinæ obtineat, nisi prius juret coram publico Notario, et testibus ejus Bullæ observantiam. Neque ab his servandis excusantur Medici de consuetudine jam per longum tempus introducta, cum ob singulornm juramentum consuetudo ista induci non potuerit,

Sufficit tamen si medicus id moneat per alium virum gravem. *Institut. Eccles.* 22. §. 16.

Non tamen tenentur sub gravi monere ægrotum in quocumque morbo, sed quando ita aliquo morbo corripitur, ut attentis omnibus judicari possit periculum esse, ut evadat mortalis. *ibid.* §. 18. Consultius est tamen, ut moneatur ægrotus, etiamsi non timeatur periculum illud. *ibid.* §. 22.

Si tamen ægrotus renuat confessionem, et morbus sit adeo periculosus, ut desertus a Medico timendum sit, ne moriatur, docent tunc Theologi deserendum a Medico non esse, ne ægrotus amittat spem sanitatis recuperandæ, adeoque resipiscendi. *ibid.* §. 17.

Laici artem medicam, vel chirurgicam exercentes ex præscripto suæ artis, etiamsi aliquis ægrotus obierit, non tamen incurrunt irregularitatem; attamen *ad cautelam* petunt, et obtinent dispensationem si promoveri ad Ordines sacros postulant; attamen ejusmodi Brevia non conceduntur, nisi prius audito Episcopo; cui injungitur, ut distincte referat casus omnes animadversione dignos, eorumque peculiares circumstantias, simulque exponat, cujus rei gratia orator ad Ordines sacros promoveri poscat. *De Synod. Diœces. lib.* 13. *cap.* 19. §. 4. *nov. edit.*

Sacros vero Ordines jam obtinentes, vel etiam minores cum ecclesiastico Beneficio, ex præscripto sacrorum Canonum necessario debent petere indultum, si medendi artem velint exercere. Hoc vero indultum non obtinetur, nisi exposita causa, nempe quod locus, in quo Orator degit, et profiteri cupit, vel sit paene destitutus, vel non satis illi provisum sit ex Medico laico, vel denique ejus familia tantæ sit egestatis, ut providendum illi sit ex honesto lucro ab arte Clerici percipiendo. *ibid.* §. 6.

Regulares vero in Missionibus agentes privilegio donantur, ex Bulla potissimum Clementis XII. *Cum sicut*, ut possint exercere artem medicam. Hoc tamen privilegio frui non possunt, nisi in ea arte sint periti, et gratis remedia præscribant, ac tandem abstineant ab incisione, et adustione. Denique requiritur, ut non adsint Medici laici; vel sint quidem, at hæretici, vel hebræi, ut ex Decreto Congregat. de Propaganda fide. *ibid.* §. 7.

Regulares ex instituti sui ratione Hospitalium curam, et administrationem obtinentes, medicam artem exercere non possunt extra illa hospitalia. *ibid.*

In prædictis indultis Apostolicis, Monachis, vel Clericis concessis semper apponitur hæc limitatio, *absque incisione, et adustione. ibid.* §. 8.

Clericis Sæcularibus sacris Ordinibus insignitis si concessum fuerit indultum, ut provideant familiæ indigenti; illud durat, quoad usque Orator certos Ecclesiasticos reditus, vel residentiale beneficium obtinuerit.

Insuper affertur limitatio, ne quid exposcat ab ægrotis, neque enim Ecclesiastico sæculari Medico prohibetur, ut sponte oblata recipiat, præter quam a veris egenis, a quibus nihil penitus potest accipere. *ib.* Regularibus vero indultariis semper datur cum modificativa, ut nihil penitus ab ægrotis recipiant. *ib.*

Porro indulta illa ecclesiasticis, vel Regularibus concedi non solent, nisi prius audito Episcopo testante de viri peritia in ea arte, et de indigentia medici in ea Civitate, vel Oppido. Præterea exquiritur etiam pro Regularibus testimonium Superioris regularis circa mores illius, qui indultum petit. Si vero non præmittatur te-

stimonium Episcopi, adhuc tamen Pontificii Brevis executio Episcopo committetur, qui commissum munus impleturus de his omnibus certiorem se reddere tenetur. *ibid.* §. 9.

Chirurgiam vero exercere ecclesiasticis sæcularibus, et regularibus longe difficilius conceditur, et tunc solum cum omnis omnino chirurgus laicus deest; quin et tunc sine adustione, et sectione. *ibid.* §. 11.

MEDITATIO.

Vide ORATIO.

MISSA.

Missæ Sacrificium est *Latreuticum*, et *Eucharisticum*, idest laudis, et gratiarum actione pro beneficiis acceptis; est propitiatorium, quo expiantur peccata, non eo tamen modo, quo Baptismus, et pœnitentia, peccata remittentes per gratiæ infusionem; sed Deus intuitu hujus Sacrificii pœnitentiæ donum largitur, seu peculiarem gratiam donat, qua quis excitetur ad contritionem, vel ad absolutionem in Sacramento pœnitentiæ utiliter consequendam. Quoad remissionem tamen pœnæ, abolita jam culpa, immediate illam remittit; remittit, inquam, illi pro quo offertur, ea tamen mensura, quæ Deo placuerit. *De Sacrif. Miss. l.* 2. *c.* 13. §. 17. Est denique *impetratorium* spiritualium, et temporalium bonorum. *ib.* §. 19.

An ejusdem sit efficaciæ sive a bono, sive a malo Sacerdote Missa celebretur? Respondendum est, fructum provenientem ex opere operato nunquam minui, et si applicetur semper operari, dummodo impedimentum nullum obstet. *ibid.* §. 20.

Alius est fructus, qui oritur ex universa Ecclesia offerente Sacerdotum suorum ministerio. Ecclesia vero est semper sancta, pulchra, sine ulla ruga, aut macula.

Tertius tandem est fructus ex ipso celebrante veniens, diciturque pariter *ex opere operantis*, atque iste ex majori, vel minori Sacerdotis sanctimonia minuitur, augeturve. *ibid.*

Missæ fructus triplex est: *generalissimus*; cujus fideles omnes sunt participes; *Specialissimus*, quo Sacerdos fruitur: *Medius*, quem Sacerdos applicat pro iis, pro quibus Sacrificium offert. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 8. §. 1.

Materia Sacrificii Missæ est panis triticeus, et vinum ex uvis. Si vero magna esset permixtio farinæ ex aliis frugibus, et permixtio aquæ vinum superaret, hæc materia inepta esset consecrationi. *De Sacrif. Miss. l.* 3. *c.* 10. §. 15. Nec post consecrationem novus liquor, et præsertim aqua in Calicem infundendus est. *ib.* §. 16. Alioqui censet S. Thomas corruptionem Sacramenti sequi potuisse pro aliqua parte, nisi forte quantitas novi liquoris tantilla esset, ut non posset in omnes partes diffundi. Hæc tamen sententia non æque Scholasticis omnibus probatur.

Ad essentiam Sacrificii necessaria est utriusque speciei consecratio, quod etiam in prima sua institutione a Christo Domino servatum est; ex quo fit, ut nemini permitti unquam possit consecratio sub unica tantum specie; quamquam si hoc fieret a Sacerdote, consecratio quidem valeret, sed ille gravi se crimine obstringeret, et Sacramentum quidem, non vero Sacrificium conficeret; deesset enim tunc mystica victimæ mactatio. *ibid.* §. 19.

Sacerdos verba Consecrationis proferens super panem, et vinum, sed extra Missam, valide

quidem, sed illicite consecrat, nam tota vis consecrationis in verbis Christi consistit. *De Sacr. Miss. l.* 3. *c.* 11. §. 11.

In forma Consecrationis defectus accidere possunt, qui invalidam, et defectus, qui illicitam tantum illam reddant. Illicitam dicas, si omittatur vox *enim*, et verbum *est*. Item si loco vocis *hoc* dicatur *istud*. Invalidum si pro *hoc* substituatur *illud*, vel *hic* pro adverbio sumptum. Dubium est, an invalida sit consecratio Calicis, illis tantummodo verbis prolatis: *Hic est Calix Sanguinis mei*, ceteris omissis, ideoque si id forte contigerit, repetenda sunt sub conditione verba consecrationis vini. *ibid. cap.* 15. §. 15.

Sacerdos valide consecrat, etsi lethali crimine sit infectus, excommunicatus, hæreticus, degradatus. Licite tamen ut celebret, debet esse in statu gratiæ, et a lethali peccato liber. *ibid. c.* 11. §. 1.

Alioqui duplicis culpæ reum se constituit, conficiendo scilicet vel suscipiendo indigne Sacramentum, et infideliter sibi ipsi ministrando. *ibid.* §. 2.

Vetat Tridentinum *Sess.* 13. *cap.* 7. *de Eucharistia*, ne Sacerdos peccati mortalis reus, quantumvis contritus, nisi prius Sacramentali Confessione expiatus, ad celebrandum accedat. *ibid.* §. 3. Permittit tamen Sacerdotibus celebrationem prævio tantum actu contritionis, dummodo gravis necessitas urgeat, nec sit copia Confessarii; simul vero in eo rerum eventu mandat, ut qui ita celebraverit quamprimum confiteatur. *ibid.* §. 4. Atque ita explicat præceptum divinum ab Apostolo traditum: *probet autem seipsum homo.* In casu vero urgentis necessitatis non satis est attritio, sed omnino contritio requiritur, vel saltem attritio, quam Sacerdos sine culpa contritionem existimaverit. Illud vero præ-

ceptum, *at quamprimum confiteatur*, verum est præceptum, et non consilium; nec ita intelligendum est, ut Sacerdos non teneatur crimen suum confiteri, nisi quando rursus est celebraturus. Hæc omnia ex variis damnatis propositionibus eruta latius explicantur. *ibid*. §. 5.

Urgens necessitas, de qua hic, ea censetur, si Sacerdos eo die non celebrans offensioni esset, et scandalo. Item si Parocho celebrandum est ad ministrandum Viaticum. Sunt qui addant, sufficere ad celebrationem in eo rerum statu, si nuper decessit Anima probabiliter Sacrificio indigens; quod tamen aliis, et merito, minus probatur, cum omnes Animæ in Purgatorio Sacrificio indigent. *ib*. §. 6.

Sed quid, si Sacerdos cœpta Missa recordetur peccati lethalis, non expositi in Confessione, vel se obstringi aliqua censura, vel jejunium non servasse? Profecto si ante consecrationem peccati, seu jejunii non servati recordatur, Missam deserere tenetur, nisi aliud suadet justus de gravi scandalo timor. Si vero post consecrationem, perficiat et sumat Sacramentum præmissa contritione, si succurrat grave peccatum, nondum pœnitentia deletum, et (elicito proposito) satisfaciendi postmodum præcepto Confessionis, et absolutionis. Si vero nequeat conteri, satius est scandalum potius permittere, quam Sacramentum conficere, et indigne recipere.

Scandalum vero an causaret recedendo ab Altari ille, qui in loco privato celebrans cum unico ministro, peccati gravis, inchoata Missa, recordetur, quæstio est anceps; sunt enim qui minimum esse scandalum censent, si adsit tantummodo Minister puer, vel celebrantis servus, aut amicus. *ibid*. §. 9.

Si ea die, tempore Missam præcedente, grave

peccatum commissum a Sacerdote fuerit, de quo tamen doluit, et confessus est, non decet Sacerdotem eadem ipsa die celebrare, quia tollitur quidem reatus culpæ, sed non continuo immunditiies corporis adimitur. *ibid.* §. 11. Idem dicas de eo, qui pollutionem proprii corporis sensit, nec tamen consensum apposuit. Quamvis nulla sit in eo culpa, indecens est tamen ad Sacrificium accedere, præsertim si menti tenacius inhæreant pravæ cogitationes. *ib.* §. 12.

Quid statuendum, si contingat defectum aliquem deprehendi vel in pane, vel in vino consecrationis, ex Rubrica repetatur; quæ mandat, si forte accidat, ut post sumptionem sanguinis animadvertatur primo hostia inepta Sacrificio, resumendum esse novum panem, et vinum cum aqua, et verba consecrationis super utrumque repetenda, sumpto initio ab illis verbis. *Qui pridie quam pateretur*, facta tamen prius utriusque oblatione. Sunt quidem qui putent sufficere hostiæ tantummodo consecrationem; at tunc *debitus ordo non servaretur*, quæ altera est ex duabus causis, ex quibus Rubrica utriusque consecrationem mandat. Quare Rubricæ parendum. *ibid. cap.* 15 §. 2.

Si vero post Consecrationem sumpta jam hostia cognoscat vinum ineptum fuisse ad consecrationem: tuncne nova hostia, novumque vinum apponendum est, novaque utriusque consecratio facienda? Id utique censet S. Thomas, ejusque discipuli. Sed post reformatas sub Clemente VIII. Rubricas Missalis legitur in illis expressum: si Missa celebretur in loco publico coram multis, ad scandalum evitadum sufficere, si tantummodo apponatur novum vinum cum aqua, et facta oblatione consecretur, statimque sumatur. *ib.* §. 3. 4. *etc.*

Defectus si occurrat in pane, et vino, deprehendaturque ante consecrationem, nova materia apta apponatur; si post consecrationem, Missa omitti tuto potest; si post sumptionem, necessario omittitur, nisi forte multitudo adesset Missæ audiendæ, quo in casu posset Sacerdos submissa voce preces aliquas recitare, quæ ad illam partem Missæ non pertinerent, et benedictionem populo impertiri. *ibid. cap.* 15. *n.* 9.

Si aqua infusa Calici non sit, idque ante consecrationem agnoscatur, infundatur statim; si post consecrationem Missa peragenda est. *ibid.* §. 10.

Si Musca, vel aranea in calicem ante consecratonem ceciderit, effundatur vinum, et novum apponatur. Si post consecrationem, illud, quidquid est, extrahatur, lavetur, et comburatur, et ablutio cum cineribus in sacrario reponatur. Ita ex S. Thoma. *ibid.* §. 11.

Si venenum immixtum deprehendatur ante consecrationem, idem quod prius servandum est, si post consecrationem, in aliud vasculum transfundatur, et tamdiu servetur, donec species vini fuerint exsiccatæ, et aliud vinum consecretur, ut ex S. Thoma. *ibid.*

Vinum acescens non est adhibendum in Missa; si tamen id fiat, conficitur Sacramentum; nec peccant Regulares, qui celebrare debent, nec habent auctoritatem vinum commutandi, id enim peccati ligat eorum Superiores, ut ex Quarto, et Merato adnotatur. *Instit. Eccl.* 77. §. 2. Vinum, quod ex aqua conficitur botris superinjecta, quale a Latinis priscis lora, seu lorea dicebatur, ineptum est ad Sacrificium, ut ex Theologis firmatur. *ibid.* §. 4.

Vetitum est sub peccato gravi adhibere vinum illud dilutum, quod ex musto, et aqua æquali,

vel fere æquali quantitate conficitur, ut ex Theologis. *Instit. Eccles.* 77. §. 6.

Licitum est tamen adhibere in eam rem vinum, quod ex modo illud conficiendi in regionibus aliquibus habet aliquid aquæ admixtum, est enim vinum usuale. *ibid* §. 7.

Si guttæ vini reperiantur extrinsecus in cuppa calicis, censeantur non consecratæ, et abstergantur purificatorio. Si interius tutius censeantur consecratæ, et per secundam purificationem adsumantur. *Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 17. §. 7.

Generatim monet S. Thomas in dubiis, num aliquid omissum in Missa sit, vel si certe constet omissum, nec illud sit de necessitate Sacramenti, negligendum esse; si sit vero de necessitate Sacramenti, illud iteretur, et reliqua omnia ex ordine deducantur. *ibid. cap.* 15. *n.* 16.

Cum novi Sacerdotes cum Episcopo celebrant, non debent intentionem suam ita conformare, ut intelligant se consecraturos eodem momento, quo Episcopus extrema verba protulerit, sive ipsi ante, sive postea formam compleverint. Tunc enim effectus Formæ remanerent in suspenso; sed debent esse ita animo comparati ut omne studium ponant proferendi ultima verba cum Episcopo, atque ita una cum eo consecrent; ex quo fit, ut si non ita jungant sua verba cum Episcopo non consecrent. cum non habuerint intentionem consecrandi. *ibid. cap.* 16. §. 6.

Sacerdotes Missam cum Episcopo celebrantes eleemosynam pro Sacrificio illo accipere minime valent, quia dans Eleemosynam petit Missam modo consueto. *De Sacr. Miss. lib.* 3. *cap.* 16. §. 10.

Intentio applicationis Missæ sufficit si habitua-

lis fuerit; est enim veluti quædam donatio, quæ semper valet etiamsi multo ante intercesserit. *ib.* §. 8. Tempus applicationis num sit sufficiens post consecrationem, ambiguum est. Præstat, ut Sacerdos Missam applicet cum se ad eam præparat. *ibid.* §. 9.

Beneficiatus, cui injungitur a testatore celebratio Missæ certis diebus non explicata applicatione pro se, vel pro aliis, debet illis diebus Missam applicare pro Fundatore ejusdem Beneficii, ut S. Congregatio Concilii sæpius respondit. *De Sacrif. Miss lib.* 3. *cap.* 9. §. 2.

Idem dicas, si Fundator mandaverit orari pro se in Missa, nam præsumitur nomine orationis applicationem designasse; nisi tamen ex aliis conjecturis deducatur, aliam fuisse ejusdem Fundatoris voluntatem; ut si pluribus capellaniis fundatis, in aliis mandaverit applicationem, in aliis orationem, ut ex resolutionibus S. Congregationis. *ibid.* §. 3.

Si Superior Sacerdoti præceperit, ut Missam certo alicui applicet, at ille pro alio offerat, reus est quidem Sacerdos inobedientiæ, sed applicatio a Sacerdotis voluntate pendet, cum ille sit minister, et dispensator sui Sacrificii. *ibid.* §. 4.

Missæ applicatio quoad Parochos. Vide *Parochus.*

Missa Conventualis in Collegiatis quotidie celebranda est, et applicanda pro benefactoribus in genere; nec sufficit si pro uno benefactore applicetur, neque satisfit si beneficiatus, seu Canonicus teneatur aliunde ex alio debito illam applicare. Si vero præbenda beneficii tenuis sit, nihilo tamen secius supplendum est ex distributionibus; quod si et distributiones, et præbenda tenuissimæ sint simul sumptæ, tunc recurrendum est

ad Congregationem Concilii. Ita Pontifex in Encyclica ad Episcopos Italiæ incipiente CUM SEMPER Bull. *Tom. I. num.* 103. Sufficit tamen prioris Missæ applicatio, etiamsi plures cantentur in Collegiata. *ibid. n.* 22.

Si Sacerdos sumpta purificatione animadvertat remansisse in corporali, vel patena fragmenta, sive illa magna sint, sive parva, illa absumantur, sicut et absumenda sunt fragmenta si quæ remanserint post distributionem Eucharistiæ in adstantes peracta Missa. *De Sacrific. Miss. Lib.* 3. *Cap.* 17. §. 13.

Si tamen quod remanet, non fragmentum, sed integra est hostia, magna, seu parva, hæc post sumptam purificationem non est absumenda, sed vel recondenda in tabernaculo, vel ponenda in patena, ut alteri Sacerdoti mox celebraturo reservetur: quod si fieri non potest absumatur. Ita ex Rubricis. *ibid.* §. 4.

Particula illa hostiæ, quæ separatur in inferiore parte hostiæ in duas partes fractæ, si cum vino non diffluat in os, sed remaneat in calice, potius quam digito redigatur ad oram calicis, præstat, ut mediante novo vino hauriatur. *ibid. Lib.* 3. *Cap.* 17. §. 1.

Sacerdoti in sacristiam jam restituto post Missam, et nondum sacris vestibus exuto, absumenda sunt fragmenta si quæ adverterit remansisse in patena. Si vero sacras vestes exuit, quidquid superfuerit e sacrificio, reponendum est in tabernaculo, si adsit; sin minus, vel non liceat sine aliqua admiratione populi, absumendum est. Ita ex S. Thoma. *ibid.* §. 5.

Peccaret graviter Sacerdos, si hostiam in Missa consecratam reponeret in tabernaculo, et ejus loco sumeret hostiam, quæ in eodem tabernaculo antea continebatur. Ita ex Canone *Relatum de Consecr. distinct.* 11. *ibid.* §. 8.

Sacerdos celebrans, si habeat hostiam parvi moduli, melius faceret, si populum doceret, ne miraretur, si illam adhibet pro majori, quæ tunc non suppetit; potius quam utatur sententia aliquorum, qui censent posse tunc extrahi e tabernaculo hostiam majorem, quæ forte ibi adest, et adhibere illam ad elevationem. *ibid.* §. 9.

Si pyxis hostiis parvis plena sit præsens moraliter Sacerdoti, sed non fuerit aperta ante oblationem, et consecrationem, illicite quidem id fieret, sed cum moraliter præsens esset Sacerdoti, valida esset consecratio; quod verum est etiamsi quando consecravit actu de particulis non cogitaret. Moralis vero præsentia ea dicitur, cum ita præsens est, ut verificari censeantur illa verba formæ *Hoc* vel *Hic*. *Ibid. Cap.* 18. §. 2. *et* 3.

Si particulæ afferantur ad altare post peractam oblationem, non debet Sacerdos illas consecrare sine legitima causa, ut si magna multitudo populi, parata ad recipiendam Eucharistiam, alias careret Sacramento, tunc vero Sacerdos deberet prius illas ante consecrationem mente offerre. Cœpto jam Canone si afferatur particula non est consecranda, neque pro dando Viatico infirmo, tunc enim sufficeret, si Sacerdos ex sua hostia parvam portionem separaret. *ibid.* §. 5.

Si forte contingat, ut pyxis deferatur ad altare, nec Sacerdos illam advertit, adeoque proferens verba consecrationis nihil cogitans de pyxide, tunc utique si pyxis, non sit supra petram sacram, non censetur voluisse Sacerdos consecrare; alioqui enim censeretur voluisse istud, quod sibi illicitum est. Quamvis vero sint DD. qui contrarium censent, cum tamen in Sacramen-

tis conferendis sequi teneamur opinionem tutiorem, relicta probabili, ideo in eo casu particulas illas non esse populo distribuendas, sed adservandas, ut in alia Missa sub conditione consecrentur satis constat. *ibid.* §. 6.

Si celebranti sint præsentes undecim hostiæ, et ille habeat intentionem consecrandi solum decem, nec determinet quales, nulla ex illis esset consecrata, ut ex Rubricis discimus. Quare debet Sacerdos intentionem suam ita dirigere ut velit omne consecrare quidquid ante se positum est. Ex quo intelligitur Sacerdotem, qui cum hac intentione habet in manu duas hostias, unam se tenere putans, utramque revera consecrare. *ib.* §. 7.

Missam bis eodem die celebrare, quamvis adsit causa necessitatis, nemo potest, etiamsi Parochus sit, nisi saltem Episcopi licentia accedat; quæ tamen datur ob causas singulares, non tamquam privilegium. Ita Pontifex in Bulla DECLARASTI. Bull. *Tom. II. n.* 3.

Sacerdos, qui sacrum facere quotidie per seipsum debet, potest aliquando illud omittere, tum quia ea præsumitur voluntas fundatoris, tum ad majorem pietatem sibi comparandam, ut ex Cap. *Significatum de Præbendis;* non tamen potest, qua die vacat, sacrum agere, et alicui attribuere, percepta eleemosyna. *De Sacrif. Miss. Lib.* 3. *cap.* 22. *n.* 4.

Sicut nec potest duplicatum stipendium pro eadem Missa accipere applicando uni fructum medium, alteri specialissimum, et contrariam sententiam proscripsit Congregratio S. Officii, ac dein Alexander VII. Proposit. IX. inter damnatas. *ibid.* §. 5.

Sacerdos, qui Beneficium possidet, in cujus

fundatione expresse cautum est, non teneri celebrantem ad applicationem Sacrificii, num possit pro applicatione novum stipendium exigere non vetatur; sed neque reprobatur contraria sententia id negans, et Decreta S. Congregationis Concilii non apparent, *ib. cap.* 22. §. 7.

Si tamen nihil expressum sit in fundatione ejusdem Beneficii, quod demonstret testatorem remittere applicationem sacrificii arbitrio Sacerdotis, tunc semper standum est pro obligatione applicationis pro testatore, ut ex Decretis S. Congregationis. *ib.*

Missæ in altari privilegiato celebrandæ semper debent esse *de Requiem*, nisi cum aliud Festum duplex, vel Dominica dies occurrerit; tunc enim acquiritur indulgentia, etiamsi Missæ de Festo agantur. Perinde est autem sive altare istud privilegium habeat perpetuum, sive ad septennium, vel certis solum diebus in hebdomada. Si igitur testator jusserit celebrari sibi Missas in certis hebdomadæ diebus ad altare privilegiatum, et in dies istos incidat aliquod festum duplex, satisfit testatori cum Missa de festo. Idem dicas de diebus in quibus duplex quidem non currit, sed Missæ pro defunctis vetantur. Hæc omnia ex Decretis variorum Pontificum, quorum postremus est Clemens XI. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 23. §. 8.

Missæ altaris privilegiati debent esse *de Requiem*, nisi cum inciderint in diem, in qua Missæ illæ celebrari non possunt, sive ratione Festi duplicis, sive alia quacumque. Ita ex plurimis Pontificum Decretis. *Inst. Eccl.* 34. §. 27.

Missæ privatæ de Requiem celebrandæ non sunt in Festis duplicibus, et Dominicis diebus, sicut nec infra Octavas Epiphaniæ, Paschæ, et Pentecostes, prima die Quadragesimæ, tota

Hebdomada sancta, Vigiliis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, et Pentecostes, denique ex Decretis S. C. infra octavam Corporis Christi, et Natalis Domini, sicut nec cum expositum est Vener. Sacram. *ibid.* §. 28.

Solemnes, et cantatæ pro Defunctis Missæ qua die a testatore præscriptæ sunt, et illa sit vere annua illius obitus, celebrari possunt, etiamsi Officium sit de duplici majori, vel minori. Ita ex Decreto S. C. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 23. §. 5. Non vero in Dominicis, et festis de præcepto, nec in iis, in quibus nec de duplici agi potest. *Instit. Eccles.* §. 5. *n.* 24. *et seq.*

Præsente corpore canitur quidem Missa pro Defunctis, *exceptis tamen duplicibus primæ classis.* Quæ verba sunt Decreti S. C. Rituum die 5. Julii 1698., attamen non satis constat, an id vetitum sit in omnibus duplicibus primæ classis, et non tantum in magis solemnibus. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 23. §. 5.

Dies tertia, septima, et tricesima, quæ habent Missam cum oratione propria in Missali, nihil habent privilegii supra reliquas privatas. *ibid.*

Si Parochus duas regat Parœcias, nec populi unius possint in templum alterius convenire, ac desit alius Sacerdos, potest duas Missas eodem die celebrare. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 5. §. 1. Debet tamen Episcopus saltem cognoscere, num revera sit tanta necessitas, ut bis celebrari opus sit.

Hic vero unicus est casus, in quo bis celebrare liceat; neque enim fas est Sacrificium repetere sive propter adventum hospitum etiam nobilium, etiam Principum, aut Episcopi, qui die Festo Missam non audierint, nec alius

adsit Sacerdos; neque enim hæc est tanta necessitas, quanta requiritur in *cap. Consuluisti de Celebrat. Missarum*. Item ex eadem ratione non licet ob benedicendas nuptias, quæ differri alia die non possint. Tunc enim celebrari possunt nuptiæ sine Missæ, et benedictiones in sequentem diem transferri. *ib. lib.* 3. *cap.* 5. §. 3.

Sed quid si ministrandum sit Viaticum infirmo? Profecto si Sacerdos jam Missam absolvit, tunc utpote non jejunus, non licet ei rursus celebrare. Si Missam non absolvit, potest necessitati illi providere, dando partem hostiæ suæ. Si vero Sacerdos Eucharistia quidem, non vero ablutione percepta moneatur de Viatico infirmo ministrando, tunc utique potest aliam Missam celebrare, *ibidem*.

Cum in alicujus forte Ecclesiæ capella tam multas Missarum ibidem celebrandarum eleemosynas receperit, ut non possit infra hebdomadam illis satisfieri; mandavit S. C. Concilii, ut quæ supersunt in aliis altaribus ejusdem Ecclesiæ celebrentur, injunxitque simul, ut deinceps fideles eleemosynas oblaturi ea de re moneantur, scripta tabella in loco visibili Ecclesiæ exposita. *De Synod. Diœces. lib.* 7. *cap.* 7. §. 5.

Quamvis a sacra Congregatione sæpius decisum fuit in Oratoriis publicis sitis intra fines Parochiæ juris non esse Parocho prohibere, ne Missæ celebrentur ante Missam Parochialem; si tamen Episcopus in Synodo id prohibeat, ne populus retrahatur a Missa Parochiali, et concione, constitutio illa valet; et Episcopo parendum est. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 70 §. 7.

MISSA celebranda est ab aurora usque ad meridiem; toleratur tamen anticipatio tertiæ horæ partis, sicut et prorogatio tertiæ horæ partis post meridiem, ut ex edicto Benedicti XIII.

Inst. Eccl. 12. §. 4. Jus habet Episcopus vetandi etiam sub pœnis canonicis, ne Regulares ultra consuetas horas celebrent, ut ex Decretis S. C. firmatur. *Inst. Eccl.* 68. §. 12.

Nemo ignotus sive sæcularis, sive regularis admittendus est ad celebrandam Missam, nisi adductis testimonialibus, iisque visis, et approbatis ab Episcopo; idque præcipi posse ab eodem Episcopo, saltem quoad Sacerdotes regulares exteros, etiam Regularibus censuit S. Congreg. *Institut. Eccles.* 34. §. 4. *et De Synod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 41. §. 5.

Tridentinum *Sess.* 23. *cap.* 4. monet Episcopos, curent, ut Sacerdotes non habentes Animarum curam, diebus saltem Dominicis, vel Festis solemnioribus Missam celebrent. An committant peccatum grave Sacerdotes illi, si monito Tridentini non se submiserint, quæstio est anceps. Profecto peccaret graviter, qui numquam per annum Sacrificium offerret; esset enim hoc indicium vitæ corruptæ, et pareret scandalum. *De Miss. Sacr. lib.* 3. *cap.* 1. § 10. Teneretur etiam celebrare, ut ægroto Viaticum deferretur, si alio modo fieri non posset. *ibid.*

Missam quotidie celebrare melius est quam ab ea abstinere; negandum tamen non est, quin optime præstet Sacerdos si aliquando abstineat ex reverentia, seu ad hoc, ut ferventius celebret. Id vero eruitur ex eo quod ad spiritum Ecclesiæ propius accedit qui quotidie Sacramentum recipit. Addendum quod munus Sacerdotis est non privatum, sed publicum, estque ejus opus Ecclesiæ utile; et ex assidua celebratione validius auxilium obtinebit a Deo, ut dignius celebret. Quare statuendum, Sacerdoti, ut plurimum, quotidie celebrandum esse, si discussa conscientia sua persuadere sibi moraliter possit,

se esse in statu gratiæ. Nec obstat minor fervor; cum illum persæpe patiamur inviti. *De Sacrif. Miss. lib. 3. cap. 2.*

In Oratoriis privatis, in quibus pro infirmo conceditur unica Missæ celebratio, die Natalis Domini fas est tres Missas ab eodem sacerdote celebrari, ut ex Decretis S. Congr. *De Sacrif. Miss. l. 3. c. 4. §. 8.*

Episcopi quamquam non habeant amplius facultatem concedendi licentiam, ut in Oratoriis privatis celebretur, adhuc tamen possunt in suis domibus privatum Oratorium habere, et permittere aliis Sacerdotibus, ut in eo celebrent; ut ex Decretis Sacr. Congregationis. *De Sacrif. Miss. lib. 3. cap. 6. §. 1.*

Hæc etiam celebratio præstari rite ibidem potest, etiam absente Episcopo; atque ibi audientes Missam quicumque fideles præcepto ecclesiastico satisfaciunt. Denique quod hic dicitur de Episcopis, valet etiam pro Cardinalibus non Episcopis. Animadvertendum est tamen valere hæc pro Oratoriis Episcopi in suis domibus, in quibus certus, fixusque locus est assignatus. *ibid. lib. 3. cap. 6. §. 6.*

Si Missa omnino celebranda sit, nec possit in templis, vel etiam in Oratoriis privatis, licet illam celebrare in loco non indecenti, quicumque taudem ille sit, ut planum fit exemplo Capellanorum in Castris; eorum etiam qui per infidelium regiones iter faciunt, et etiam in litore maris respectu navigantium. *De Sacr. Miss. lib. 3. c. 6. §. 7.*

Ut celebretur Missa in mari peculiare privilegium requiritur, nec sufficit clausulà generalis, quo facultas fit celebrandi *in loco honesto, ac tuto.* Non conceditur autem, nisi cum conditione, ut tutum sit navigium, longe absit a litore,

tranquillum sit mare, ac tandem adsistat celebranti alter, vel Sacerdos, vel Diaconus. *ibid.*

Sacerdos Missam celebrans etiam in necessitate dandi Viatici infirmo absque uno e sacris indumentis, peccat graviter ex irreverentia; neque enim urget Viatici præceptum, si ministrari non possit eo modo, quo decet. *ibid. lib.* 3. *cap.* 7. §. 1.

Idem dicas, si absque luminibus, quæ sint oportet sive ex cera, sive ex oleo, et si desint, in necessitate saltem e sevo; sufficit tamen, si necessitas urgeat, unicum lumen. Idem dicas, si celebret absque Missali Libro, in quo sit saltem Canon. Hæc ex DD. *ibid.* §. 2.

Peccat etiam Sacerdos celebrans sine ministro, ut eruitur ex *cap. Proposuisti*, *de Filiis Presbyterorum.* Si tamen sit ministrandum Viaticum, potest Sacerdos sine ministro Missam celebrare, et sibi ipsi respondere. Alias præstat omittere Missam, quamvis si hoc agat, sunt qui negent illum peccare. *ibid.* §. 3.

In templo polluto celebrans Sacerdos, quamvis peccet graviter, ut ex *cap. Is qui de sent. excomm. in* 6. nullam tamen pœnam incurrit, cum nulla sit in jure expressa; quin nec desunt, qui credant eum minime peccare si adsit Episcopi consensus.

Vicissim autem irregularitatem Summo Pontifici reservatam incurrit, qui in loco interdicto celebrat, ut ex eodem *cap. Is qui ibid.* §. 4.

Sacerdos ratione beneficii obstrictus bis, vel ter singulis hebdomadibus celebrare, potest anticipare tempus, nisi appareat testatorem voluisse in qualibet hebdomada bis vel ter celebrari, ne pagus, aut altaria quædam singulis hebdomadibus Missa carerent. *De Sacr. Missæ lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 8.

Si conferens eleemosynam Missæ tempus præscripserit ob causam, quæ differri non possit, Sacerdos non servans illud tempus deest obligationi suæ, ac tenetur eleemosynam restituere. *ibid.* §. 6.

Sacerdos onus habens Missæ quotidianæ, unicam tantum Missam applicare cogitur in Festo Natalis Domini. An vero Parochus itidem teneatur tres ejus diei Missas pro populo applicare, numquam decisum a S. Congregatione reperitur tenetur tamen ut obviet scandalo tres ea die Missas celebrare. *ibid.* §. 9.

Sunt qui doceant die Commemorationis Defunctorum cessare onus Capellaniæ quotidianæ, adeoque integrum esse capellano ea die vel pro defunctis omnibus, quod esset optimum, vel pro privato quodam defuncto applicare. *ibid.* §. 9.

Canonici in Cathedralibus, et Collegiatis, qui juxta præscriptum Rubricæ certis quibusdam diebus plures Missas canere tenentur, an omnes debeant applicare pro benefactoribus numquam a S. Congregatione decisum est. *ibid.* §. 9.

Eleemosyna pro Missis a Regularibus celebrandis in eorum Ecclesiis, taxanda est ab Ordinario loci; ut ex Decreto S. Congreg. *Inst. Eccl.* 56. §. 10.

Missarum eleemosynam ultra quantitatem ab Episcopo taxatam exigere non possunt Sacerdotes tam sæculares, quam regulares; nam debet dari quædam proportio inter id quod datur, et quod accipitur, hanc autem proportionem definire ad Episcopum spectat; quare justitiam commutativam lædit ille Sacerdos, qui plus exigeret. Potest tamen dans ultro plus dare, et petens minus accipere, quamquam fieri possit, ut aliquando prohibeatur Sacerdos minus accipere, ne hinc consuetudo introducatur minus dandi in

præjudicium aliorum. Hæc omnia late in *Syn. Dioec. lib.* 5. *c.* 2. et id quod postremo dixi, confirmat et Decreto Congregationis Concilii lato in una S. Severini *die* 16. *Julii* 1689.

Missarum stipendia si quæ accepta sunt pro curanda celebratione Missarum retineri non possunt parte eorumdem tradita Sacerdoti celebranti, etiamsi pars illa contineat consuetam eleemosynam. Secus qui fecerit, et laicus colligat Missas in loco ubi datur majus stipendium ac committat easdem Missas celebrandas alteri Sacerdoti minori stipendio, retenta sibi parte earumdem eleemosynarum seu stipendiorum acceptorum, incidit in excommunicationem. Sacerdos vero seu Clericus in suspensionem ipso facto; quæ excommunicatio et suspensio Pontifici Romano est reservata. Constitut. *Quanta cura. Bullar. Tom. I. num. XXII.* vide *Inst. Eccl.* 56. §. 4.

Vetitum est accipere novas Missarum eleemosynas iis, qui veteres habent satisfaciendas, *dummodo*, ut legitur in Decreto Urbani VIII. *infra modicum tempus non possit omnibus satisfieri.* Modicum tempus definivit S. C. Concilii esse unum mensem. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 24. §. 14.

Si Ecclesia, et loca pia careant reditibus, adeo ut non possint licite illos erogare in expensas pro Missarum celebratione, fas ejus administratoribus est aliquid subtrahere de consueta eleemosyna quantum necesse est pro celebratione illius Missæ, ut ex pluribus Decretis Sacræ Congreg. eruitur detrahi in eo casu aliquid posse ex eleemosyna in Missis perpetuis: tunc autem videndum est, num adsit aliquis, qui sit obligatus supplere, et num potius supplendum sit recurrendo pro diminutione numeri Missarum.

Sive autem Ecclesia sit paupercula, sive non; non potest aliquid exigi ab iis Sacerdotibus, qui sponte religione ducti veniunt in aliqua Ecclesia celebraturi, sicut etiam ab iis, qui ab administratoribus Ecclesiæ eleemosynam nullam recipiunt.

Jure tamen exigitur hæc detractio ab iis qui omnino ibi celebrare volunt, nec Ecclesia habet de suo quomodo utensilibus provideat, nec de suo providet ille, qui eleemosynam suppeditavit. Hæc omnia *De Sacrif. Miss. lib.* 2. *cap.* 24. §. 13.

De eleemosynis receptis pro Missis Sacristæ regulares tenentur illas ponere in arca duabus clavibus obserata, quarum alteram tenere debet Superior localis, alteram unus ex Regularibus a Capitulo deputatus, ac dein de satisfactione earumdem Missarum tenentur reddere rationem coram Patribus discretis, ut ex Decreto Urbani VIII. ab Innocentio XII. confirmato constat. *Inst. Eccl.* 72. §. 29.

Missæ nec ita breves esse debent, ut saltem horæ tertiam partem non attingant neque ita longæ, ut horæ dimidium excedant. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 24. §. 2. Vide *Inst. Eccl.* 34. §. 19.

In Missæ celebratione ne quis Episcopus concedat licentiam tegendi caput coma fictitia vetuit Innocentius XI. in sua Encyclica apud la Croix *lib.* 6. *p.* 2. *n.* 401. idque pariter locum habere in parvo pileolo ex Theologis docetur, *Inst. Eccl.* 34. §. 14. Gyro tamen capillitio, vulgo *girello*, uti passim etiam Romæ Sacerdotes ibidem notatur. *Eadem Inst. Eccl.* §. 4.

Annulum etiam in digito gerere dum Missa celebratur cujuscumque dignitatis nemo potest, vetante S. Rituum Congregatione. *ibid.* §. 15.

Nec licet etiam Protonotariis non participantibus adhibere in Missam instrumentum argenteum cum candela, ut ex Decreto apud Monacellum. *ib.* §. 17. quod etiam Superioribus Ordinum Mendicantium, et Parochis vetuit S. C. cujus literæ hic referuntur §. 16. Quin et juxta Decreta Alexandri VII. Abbatibus Regularibus consecratis id non licet, nisi in Missa solemni, cum Pontificalibus utuntur, ut ex Decretis S. C. *ibid.*

Pari passu cum hoc argenteo instrumento procedendum est cum assistenti. *ibid.* §. 18. ut ex Decreto S. C. Rituum. *ibid.*

Missæ privatæ feria V. in Cœna Domini, et sabbato sancto prohibentur non Decretis tantummodo S. C. Rit. sed etiam edicto Clem. XI. die 15. Maji 1712. *Inst. Eccl.* 38. §. 9.

Novus Sacerdos in celebratione primæ Missæ vetatur Ecclesiam circuire sacris vestibus indutus, ut recipiat oblationes; potest tamen se vertere ad altare, et ibi eas accipere ex Decreto S. C. *Inst. Eccl.* 56. §. 7.

Sacerdos in alia Diœcesi celebrans Missam non potest nomen Episcopi sui nomini Episcopi illius Diœcesis substituere, ex Pouget, et Merato. *De Sacrif. Miss. lib.* 2. *cap.* 17. §. 4.

Sacerdos die Natali Domini non tenetur ex præcepto tres Missas celebrare, sed potest unicam. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 4. §. 5.

Missa cantata in eo distinguitur a solemni, quod cantata fit cum cantu chori, sed unico Ministro assistente; solemnis vero habet adjunctum Diaconum cum Subdiacono; idcirco si testator mandat cantari sibi aliquam Missam non requiritur Diaconus, et Subdiaconus. *Inst. Eccl.* 105. §. 119.

Commentitia est distinctio inter Rubricas præ-

ceptivas, et instructivas. *De Sacr. Missæ cap.* 11. §. 3. sed omnes sunt præceptivæ, sed aliquæ ex materiæ parvitate sub veniali tantummodo obligant. *ibid.*

Nulla urgente causa leve peccatum est celebrare Missam privatam non recitatis Matutino, et Laudibus. At si de Missa Conventuali agatur, mortalis criminis reus videri posset ille, qui ante Matutinum, et Laudes eam celebraret (nempe ante eam partem Officii in choro celebratam). Sicut et peccato gravi se obstringeret; qui perpetúo, et quasi animo statuisset numquam Missam celebrare Matutino cum Laudibus recitato. *ibid.* §. 4.

Nemini licet ab altari recedere cœpta Missa, relicto alio Sacerdote, ut reliqua suppleat, ut statuitur in Canone *Nullus Episcopus de Cons. dist. I.* Quod ibi vetatur sub pœna suspensionis, quæ tamen est ferendæ, non latæ sententiæ; nec locum habet, si Sacerdos ante consecrationem ab altari sine causa recesserit. *ibid. cap.* 14. §. 2. ubi id definitum a S. C. affertur.

Si contingat, ut Sacerdos dum Missam celebrat subito morbo corripiatur, vel mortuus concidat, vel hoc accidit ante consecrationem, nec tunc opus est Missam ab alio continuari; si vero post consecrationem unius, vel utriusque speciei, tunc supplenda est Missa, et quidem ex præcepto, a Sacerdote initio inde sumpto, ubi alter sacerdos desierit; et si prior ille Sacerdos adhuc vivat, et capax sit Sacramenti, nec alia præsto sit hostia consecrata, ex hostia Sacerdotis secundi pars infirmo ministranda est, ut in Rubricis Missalis. *ibid.* § 4. *et* 5.

Sacerdos Missam suppleturus præstare id potest si alius non adsit, etiamsi non sit jejunus, quin etiam si in statu gratiæ non versetur; tunc

enim quærendus ab illo est Confessarius, et si non reperiatur, eliciendus actus contritionis, atque ita comparatus Missam perficiat. At si neque conteri posset, neque Missa ab altero perfici ante meridiem, tunc hostia et calix recondendi sunt in tabernacolo, ut ad alteram diem reserventur. Hæc omnia ex Rubricis, et DD. *ibid.* §. 7. *et* 8. Ex hoc conficitur quod laico, si fuerit præsens, hostia illa, et calix dari non potest. *ibid.* §. 6.

Si Sacerdote Missam celebrante violetur, vel polluatur subito templum ante incœptum Canonem, Missa intermittenda est; eo vero incœpto perficienda, ut ex Rubricis. *ibid.* §. 12.

Si dum celebratur incidat subita irruptio hostium, vel imminens alluvio, aut ruina templi, ante consecrationem deserenda est Missa, post consecrationem sumendum statim Sacramentum, omissis aliis cærimoniis. Si vero casus isti incidant, hostia quidem, sed nondum sanguine consecrato, potest Sacerdos hostiam statim sumere, et abire, nisi forte in casu, quo Christianæ Religionis hostes in contemptum ejusdem Religionis minitentur Sacerdoti mortem, nisi sacrificium imperfectum relinquat. *ibid.* §. 13.

Superveniente excommunicato non tolerato, Missa, si nondum perventum est ad Canonem; vel ut quidam volunt ad consecrationem, nec ille possit abigi, deserenda est; post consecrationem perficienda. Sed sumpta communione reliqua conficienda sunt, vel in Sacristia, vel in alio loco decenti. *ibid.* §. 14.

Rite pariter interrumpitur Missa, etiam interruptione longa, vel ad baptizandum infantem moriturum, qui alioqui sine Baptismo moreretur, vel ad audiendam confessionem infirmi, qui alioqui non confessus obiret; vel etiam ad

Extremam Unctionem administrandam. Curandum tamen tunc esset a Sacerdote, ut Sacramentum interim diligenter custodiatur, et cum redierit resumenda Missa est ex eo loco, ubi fuerit intermissa. *ibid.* §. 15.

Si recitato jam Evangelio, et Symbolo superveniat vir Princeps, laicus, seu ecclesiasticus, qui Missam die Festo non audierit, negant plures DD. posse ex integro Missam resumi. *ib.* §. 16.

Bened. XIII. in Romano Concilio, uti Pontifex innocentius XIII. Præfectis Regularium ante præscripserat, monuit, ne in taxanda pecuniæ summa pro Missis perpetuis sexaginta scuta Romana definirent non excedendo, nec minuendo. *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *cap.* 22. §. 9.

Missæ S. Gregorii, quæ a S. C. olim prohibitæ sunt, erant quædam Missæ peculiares, ineptiis refertæ. Ceterum triginta Missas continuatas juxta consuetudinem a S. Gregorio inductam non vetuit, quas tamen celebrare debet Sacerdos juxta ritum Ecclesiæ; quare tribus diebus Majoris Hebdomadis intermittendæ sunt. *ibid. Cap* 25. §. 3. *et Institut. Eccles.* 34. §. 21.

Episcopus potest quidem visitare Parochiales Ecclesias Regularium, sed num possit etiam recognoscere de oneribus Missarum, an sint impleta, requisita fuit S. Congregatio, et nondum prodiit responsum. Potest tamen Episcopus inquirere, num Parochus regularis singulis diebus festis pro populo celebraverit, cum id concernat curam Animarum, de qua jus est inquirendi Episcopo in Visitatione. *De Synod. Diœc. Lib.* 13. *Cap. ult.* §. 5. *nov. edit.* Fas est tamen Episcopo visitare Confraternitates Laicorum in Ecclesiis Regularium erectas, et altare, si illis incumbit onus manutenendi, et onera Missarum,

ad quæ Confraternitates illæ tenentur, ut ex Decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 6.

Si testator Missas reliquerit quotannis celebrandas in Ecclesiis Regularium, et heredi suo permiserit, ut designet Sacerdotem, per quem celebrari debeant, non possunt Regulares exigere, ut unus ex suis designetur, quin et præstare debent patientiam, ut ab eo, quem heres designarit, in suis Ecclesiis celebrentur, dummodo tamen dentur frustatoriæ, ut ex responso S. Congregationis. *ibid.* §. 7.

A mandatis, et monitoriis etc. per quæ retardetur executio provisionum, et statutorum pro divino cultu conservando, et augendo, præsertim circa Missæ celebrationem, ad executionem Decretorum Tridentini *Sess.* 21. *de Ref. Cap.* 8. *et Sess.* 22. *in Decret. de Observand. et evitand. in celeb. Miss.* ne recipiantur in Tribunali actus Judiciales, per quos eorum executio impediatur, sancitum est a Pontifice in Bulla AD MILITANTIS, Bull. *Tom. I. n.* 48. §. 6.

Eucharistiam fidelibus administrare infra actionem Missæ, non sunt obligandi Sacerdotes, si Parochi, seu Episcopi censuerint præstare, ut hæc administratio fiat in altari, ubi SS. Eucharistia adservatur extra Missam. Encyclica ad Episcopos Italiæ CERTIORES EFFECTI. *Bullar. Tom. I. num.* 64.

Missam auscultare diebus festis in quacumque Ecclesia, etiamsi non sit propria Parochialis, cuicumque fideli, ut præcepto satisfaciat, fas est, ut consuetudo ubique obtinens, quæ proinde induit rationem juris communis, demonstrat. *De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 64. §. 10.

Sacerdotes sæculares in Ecclesiis Regularium illorum Missam legere vetantur, sed utendum

est illis Romano Missali, ita tamen, ut possint de Sancto, de quo Regulares illi agunt officium, Missam recitare; eam desumendo ex Communi Missalis Romani, ut pro Capellanis, et Confessariis Monialium decrevit S. Congregatio, Clemente XI. Decretum approbante. *De Sacrif. Miss. Lib.* 3. *Cap.* 23. §. *I. et Institut. Eccl.* 34. §. 20.

Missarum onera a Fundatore Beneficii præscripta non licet Episcopo diminuere, quoties fructus relicti decrementum subierint; non enim posse ab Episcopo reduci Missas semper renuit sacra Congregatio Concilii; facultas vero ad hoc data in Concilio Tridentino *Sess.* 25. *de Ref. Cap.* 4. ut Episcopi possent Missas in testamento, vel dispositione inter vivos adsignatas reducere in Synodo Diœcesana, et Generales Ordinum in suis Capitulis Generalibus, intelligitur tantummodo de oneribus Missarum impositis ante Concilium Tridentinum, et de reductione facienda in Diœcesana Synodo, vel Capitulo proxime post expletum Concilium Tridentinum habendis, ut exposuit S. Congregatio. *De Synod. Diœc. L.* 13. *Cap. ult.* §. 18. *nov. edit.*

Modo insuper non licet Episcopis etc. id præstare in suis Synodis etc. quia id vetuit Urb. VIII. et Innoc. XII. in sua Constitut. de qua *ibid.* ex vi quorum neque licet Episcopo reducere eadem onera antequam acceptentur ab iis, ad quos pertinent, uti definitum est a S. Congregatione. *ibid.* §. 19.

Cum datur Episcopis facultas reducendi *pia legata*, *et Missarum onera*, adhuc tamen ex contextu totius Dispensationis constat nihil illis concessum esse quoad reliqua legata, sed tantum quoad onera Missarum. *ibid.* §. 22.

Si aliqua dispositio Missarum onera, et alia

pia opera comprehendat, et ob tenuitatem redituum reductio aliqua facienda sit, reducenda esse prius reliqua opera, quam numerum Missarum censuit sacra Congregatio. *ibid.* §. 23. Quamquam hæc vera sunt, nisi ex toto contextu dispositionis alia fuisse mens Fundatoris deprehenderetur. *ibid.* At si Episcoporum auctoritas quoad hanc reductionem profluxerit ex ampliatione Indulti Concilii Romani sub Benedicto XIII. vel ex instructione quadam tradita a S. Congregatione, et res fuerit, ut vel numerus Missarum vel alia opera pia sint imminuenda, tunc præstat recurrere ad S. Congregationem Concilii. *ibid.* §. 34.

Insuper ex vi concessionis prædictæ non possunt redigi Missæ, quarum celebrationi Ecclesia etc. per contractum sese obstrinxit, hoc enim cavetur expressis verbis in præmemorata Constitutione, *ibid.* §. 25.

Si testator Missas aliquot annuas pro se reliquerit celebrandas, et in eum finem hunc, vel illum fundum addixerit, et fundus ille diminuatur, ut non sufficiat ad consuetam Missæ eleemosynam, non est locus reductioni, sed cogendus est heres, ut suppleat quod deest; præsumitur enim testator semper voluisse hunc Missarum numerum in favorem Animæ suæ. Porro si verba dispositionis incipiant ab impositione oneris, et postea descendant ad assignandum fundum, tunc utique cum particula ista sit demonstrativa, fundus si deficiat, supplendus est ab herede. Si vero dispositio illa incipiat a designatione fundi, et subinde descendat ad onera Missarum, tunc utique impetranda est *taxativa*, adeoque locus est reductioni, nec cogendus est heres, ut suppleat. Quæ omnia exprimi solent in Instructione de qua supra. *ibid.* §. 32.

Si testator mandet heredi dare fundum legatario, ut ex ejus reditibus celebrentur Missæ; heres facta fundi assignatione ad nihil aliud tenetur, ut ex DD. et Decisione Rotæ coram Cerro, *ibid.* §. 33. Si vero testator mandasset heredi, ut tot præstaret fructus sufficientes ad injunctam Missæ celebrationem, et ipse fundum idoneum dedisset, si fructus ille dein non sufficiat, supplendus est ab herede. *ibid.*

In reductione Missarum perpetuarum per ampliationem Concilii Romani facienda, stabiliri solet eleemosyna sexaginta scutorum monetæ Romanæ: quoad Missas vero cantatas assignanda est eleemosyna consueta pro iis Missis in qualibet Diœcesi vigens, ut ex decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 34. At si celebrandæ sint simul aliquot Missæ cantatæ, et aliquot privatæ, nec sufficiant reditus, erogandi sunt illi in celebratione Missarum privatarum, deleto onere Missæ cantatæ, ut ex Decreto S. Congregationis. *ibid.*

At si reductio fiat ab Episcopo vigore facultis in Instructione contentæ, statuendum est, ut Missæ celebrentur, non quidem ea eleemosyna, quæ ex Indulto Concilii Romani præfixa est, sed ad rationem eleemosynæ manualis in Diœcesi obtinentis; ita enim constat ex verbis ipsius Instructionis. *ibid.* §. 35.

Si Episcopus ab Apostolica Sede obtinuit facultatem reducendi Missas in sua Diœcesi, potest etiam reducere pro Regularibus, ut Delegatus Sedis Apostolicæ, si ad illum recurrant. *ib.*

Ne novæ aut inusitatæ orationes in Missa recitentur vetitum est in Bulla *Quemadmodum preces. Bull. Tom. I.*

Non promoti ad Presbyteratum, si Missam celebrent, tradendi sunt a Judicibus S. Inquisitionis Curiæ sæculari puniendi ex Constitutionibus

Pauli IV. Sixti V. et Clementis VIII. Item Urb. VIII. in Constitut. *Apostolatus officium* iis pœnis subjicit etiam minores annis XXV. dummodo XX. expleverint. Has Constitutiones innovat Benedictus XIV. in Bulla *Sacerdos in æternum Bull. Tom. I. n.* 97. et addit singulas testium depositiones, nempe quando testes in suis depositionibus sunt singulares, valere ad reorum torturam. Valere autem ad pœnam si Ordinarius declaraverit per simplices literas reum a se non esse promotum. In eadem Bulla iisdem Constitutionibus subjicit hos reos celebrantes unam tantum Missæ partem, dummodo elevationem peregerint. Si reus has exceptiones, sic a Pontifice sublatas prætenderit, sive illæ conjunctim considerentur sive singulatim, non tamen satis est hoc, quominus tradantur brachio sæculari si sint laici, et si clerici quominus procedatur ad degradationem et traditionem brachio sæculari. Declarat insuper Pontifex eisdem pœnis submitti quoscumque non Sacerdotes Sacramentalem confessionem audientes et absolutionem impertientes. Si tamen non sit prolata absolutio, tunc a Judice ecclesiastico minor pœna est iniungenda. *ibid.* §. 8.

Benedictus XIV. concedit Presbyteris Latini ritus in Russia Polonica degentibus Missas celebrantibus in Ecclesiis Ruthenorum unitorum, ut deficientibus altaribus seu lapidibus consecratis, et calicibus aureis vel argenteis, Missam celebrare possint super antimensia eorumdem Ruthenorum, Latino tamen ritu, Bulla *Imposito nobis. Bull. T. III. n.* 93.

MONIALES.

Monialium professio religiosa ante decimum sextum ætatis annum expletum, et exactum annum novitiatus emissa irrita est ex Trid. *Sess.* 25. *c.* 15. *De Syn. Diœces. lib.* 13. *cap.* 12. §. 1. *nov. edit.* Excipiuntur tamen mulieres, quæ pœnitentes, aut Convertitæ appellantur; cum quibus constitutiones earum circa probationem servandæ sunt, non obstante Conciliari Decreto de Monialium professione, ut ex Decreto S. C. Concilii. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 12. §. 1. *nov. edit.*

Hæc Conciliaris sanctio de anno probationis valet etiam pro illa, quæ, usa Privilegio bimestris post conjugium, Religionem ingreditur, et quamquam id cedat in incommodum illius, qui in sæculo remanet, ut non possit transire ad alias nuptias, nisi postquam conjux Religiosa anno probationis exacto professionem emittit. *ibid.* §. 2. Quin et accidere potest, ut biennium expectandum illi sit, si conjux Religiosa anno probationis fere exacto Religionem mutaverit, et in ea novam probationem instituerit.

Si novitia Ordinis Prædicatorum in mortis articulo professionem emiserit ante expletum annum probationis, quod ex Bulla S. Pii V. illis concessum est, nec facile derogatum illi est ex posteriori Bulla Gregorii XIII. qua professio ante expletum annum probationis irritatur, ea quidem professio valet ad spirituales gratias lucrandas, non vero ad vindicandum Monasterio dotem, et reliqua bona professæ, ut ex sæpius decisis a S. Congregatione Concilii. *ibid.*

Sponsa per verba de futuro alteri oppignorata, addito utrinque juramento de contrahendo,

et consummando Matrimonio, potest ante initum conjugium Religionem ingredi, juxta illud, *Promissum non infringitur ab eo, qui in melius illud commutat*, *Cap. Pervenit de Jurejur.* Et definitur in Cap. *Commissum de Sponsal.* quamvis ibi dicatur tutius esse si ineat Matrimonium, tum Religionem ingrediatur, quod tamen vel est de consilio tantummodo, vel sponsalia tunc non inferebant aliam promissionem, nisi de conjugio celebrando; non vero de celebrando, et consummando, uti nunc ferunt. *ibid.* §. 8.

Matrimonio rato, non consummato, integrum est mulieri Religionem approbatam ingredi, et per professionem in ea conjugii vinculum dissolvitur. Hæc tamen valent pro veris, et approbatis Religionibus, in quibus tria vota substantialia emittuntur, ut est etiam Ordo Equestris Hierosolymitanus, non vero ceteri Equestres Ordines, ut ex Tridentino *Sess.* 24. *de Matrimonio cap.*6. et traditis a DD. *ibid.* §. 9.

Consummato jam conjugio, si liber utriusque conjugis consensus intercesserit, potest utique mulier Religionem ingredi, (idem de viro dixeris) et in ea profiteri; si tamen et alter conjux consentiat in Religionem ingredi si junior est, vel si senex extiterit, emittat votum simplex castitatis. Si vero ab alterutro, vel revocetur consensus libere præstitus ante alterius professionem, vel etiam post professionem valide emissam; si non adimpletæ fuerint conditiones superius expressæ, conjux religiosus eo petente egredi e Religione tenetur, ut definitum in Cap. *Præterea de Convers. Conjug.* Can. *Quia Agatho* 27. *Q.* 2. Cap. *Cum sis, de Convers. Conjug. ib.* §. 10. 11.

Non vero sufficit, si muliere Religionem ingressa, alter conjux non senex sacros Ordines

suscipiat. ex Constit. Joannis XXII. *Antiquæ*, tit. *De Voti redemptione.*

Si vero legitime probatum fuerit adulterium uxoris, quæ deinde transit ad Religionem, tunc integrum viro est in sæculo manere, dummodo tamen castitatis votum emittat. Ita ex decis. a S. Congregatione. *ibid.* §. 15.

Quin et in eo casu, si ex Episcopi testimonio constet virum in sæculo manentem vitæ esse probatæ, conceditur illi per indultum, ut nullo se castitatis voto obliget, adeo ut post uxoris mortem possit ad alias nuptias transire. Ita ex resolutis a Congregatione. *ibid.* §. 16.

Concessum est etiam aliquando indultum viro sexagenario majori, ut Sacerdotio initiari posset, dummodo uxor fere sexagenaria perpetuam castitatem voveret. *ibid.* Concessum est etiam, ut vir septuagenarius de consensu uxoris acciperet sacros Ordines, et uxor paris ætatis Tertiariæ habitum indueret, dummodo diversas omnino ædes incolerent.

In ingressu Monialium in Monasterium dotis solutio approbatur ea, quæ datur non ad ingressum in Religionem, sed pro contractu, quem facit Religio cum illa, quæ ingreditur, obligans sese ad ejus substentationem. Si vero Monasterium per se sit dives, ut sufficere ex suis possit Monialium substentationi, tunc utique præstaret dotem imminuere, quin etiam penitus remittere, quamquam id agendum non est, nisi prius consulta S. Congregatione Concilii. *De Synod. Diœces. lib* 7. *cap.* 58. §. 6.

Quoad prandia, cœnas, et munera, quæ ab ingrediente Moniales exigunt, perseverare censet Pontifex prohibitionem factam ab Urbano V. Extrav. 1. *De Simonia* inter comm. *De Synod. Diœc. lib* 7. *cap.* 58. §. 6.

Modum tamen imponendum sumptibus apparatuum, et comissationum ac pomparum, quæ fiunt in ingressu Monialium, censet Pontifex, usus opportune hac in re doctrina Navarri in *Tract. de Reddit. Eccles. in fin. prim. quæst. ibid. n.* 7.

Moniales Regularibus subjectæ ex Tridentino *Sess.* 25. *de Regul. cap.* 5. Ordinario loci tamquam Delegato subjiciuntur quoad clausuram. Id vero declarans Gregorius XV. in Constitutione sua *n.* 18. statuit Confessarios earum regulares ab ipsis suis Superioribus deputatos pro confessionibus Monialium ab Episcopo approbandos esse. Eidem etiam Episcopo reddendam esse rationem ab iis qui bona illarum administrant, accitis tamen tunc etiam Superioribus Regularium, qui si renuerint, tunc id præstet per se Episcopus. Datur etiam Episcopo auctoritas præsidendi una cum Superiore regulari, cum Antistites Monasterii eliguntur. Denique conceditur Episcopo, ut si Regulares forte in ordine ad clausuram deliquerint, puniat illos, et corrigat usque ad censuras. Alexand. VII. in sua Const. 153. concedit Superioribus regularibus jus ingrediendi septa Monasterii earumdem Monialium semel quotannis occasione visitationis. Sæpius vero ex urgenti vetuit ne ingrederentur nisi præsente Episcopo vel alio Ecclesiastico, ab eodem deputato. *Inst. Eccl.* 29. *n.* 4. 5. Contraria quoad hæc omnia consuetudo etiam immemorialis a S. C. sæpius reprobata est. *ib.* §. 7. *etc.*

In visitationibus Monasteriorum Sanctimonialium, non tenetur Episcopus denuntiare illis diem, et horam visitationis, sicut nec tenetur ducere secum superiorem regularem ejusdem Ordinis. *ibid.* §. 18. Potest etiam Episcopus Monialibus Regularibus subjectis sacram Eucharistiam ministrare, si ipsæ velint, *ibid.* §. 9.

In Monasteria Monialium introduci pueros, et puellas tenellæ ætatis vetandum est, ex more Romæ obtinente. *ibid.* §. 24.

In electione Abbatissarum, quæ præsint Monasteriis Regularibus subjectis, tenentur Regulares monere Episcopum, si velit interesse vel per se, vel per alium, ut ex Constit. Gregorii XV. *num.* 18. quibus debet Episcopus manifestare suam voluntatem. At potest Episcopus in Synodo generaliter edicere velle se interesse omnibus istis electionibus, ex quo satis manifestat suam voluntatem. *De Syn. Diœces. lib.* 5. *cap.* 12.

Monialium transitum de uno ad aliud Monasterium, cum Monialibus ultra montes concedit Summus Pœnitentiarius; qui tamen facultatis hujus executionem Ordinarii arbitrio committit. Bulla PASTOR BONUS, *Bull. Tom. I. num.* 95. *et* 96.

Translatio Monialium ab uno ad aliud Monasterium fieri jure nequit, nisi de licentia Romani Pontificis, nisi exigente aliquo repentino casu, in quo rei necessitas exigat repentinum egressum; tunc enim etiam pro Monialibus Regularibus subjectis, præter facultatem Prælati regularis, Episcopi licentia in scriptis requiritur. Bulla S. Pii V. DECORI ET HONESTATI.

Casus repentini indicantur in eadem Bulla, magnum incendium, infirmitas lepræ, ac epidemiæ, sive pestis. *De Syn. Diœc. lib.* 9. *cap.* 15. *nov. edit.*

Non licet autem absque facultate Sedis Apostolicæ egressum hunc permittere, etiamsi possint occurrere casus alii, qui videantur æquipollere iis, quo S. Pius V. in sua Constitutione expressit, ut si ex. gr. sit aliqua Monialis, ex qua

prudenter timeri possit periculum scandali, et perversionis aliarum. *ibid.*

Superiores Monialium tenentur bis, aut ter singulis annis exhibere Confessarios extraordinarios Monasteriis sibi subjectis, quibus tamen sic oblatis non tenentur Moniales confiteri peccata sua, sed solummodo se præsentare, ut saltem accipiant ab illis monita salutaria.

Si vero aliqua Monialis graviter ægrotet, ut sit in mortis periculo, petatque alium Sacerdotem, qui non sit ordinarius Monasterii Confessor, huic a respectivo Superiore annuendum est. Si vero Superior regularis illum concedere noluerit, potest id præstari ab Episcopo. Quin etiam si aliqua Monialis etiam extra prædictum casum postulet sibi per aliquod tempus alium Confessarium ab ordinario diversum, debet illi dari a suo Superiore. Quod si Superior Regularis id renuerit, tunc potest Episcopus satisfacere ejus petitioni, etiamsi requirat alterius Ordinis Regularem, vel etiam Sacerdotem sæcularem ex approbatis a Superiore ad Confessiones Monialium. Demum suadentur Superiores earumdem Monialium, ut si aliqua ex illis petat pro majori animi sui quiete, et ulteriori progressu in via Dei, ut aliquando liceat sibi confiteri Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confessiones jam approbato, etiamsi sit alterius Ordinis Regularis, vel Sacerdos sæcularis, non sint difficiles ad præbendum assensum. Requiritur tamen semper, ut Confessarius iste extraordinarius sit ex approbatis ab Ordinario ad Confessiones Monialium audiendas. Postremo si Superiores regulares non saltem semel in anno elegerint in Confessarium extraordinarium, vel Sacerdotem sæcularem, vel regularem alterius Ordinis, in eo casu devolvitur hæc electio ad Episcopum. Hæc

oblatio Confessarii extraordinarii bis, vel ter in anno, sicut et cetera omnia, quæ superius præscripta sunt, præstari debent etiam cum aliis mulieribus, sive regularibus, sive sæcularibus collegialiter degentibus, quæ unicum habent Confessarium. Hæc omnia ex variis S. C. Decretis olim stabilita confirmat Pontifex in Bulla PASTORALIS CURÆ, *Bull. Tom. II. n.* 56.

Durante munere confessarii extraordinarii pro tota Communitate non licet Confessario ordinario audire confessiones alicujus ejusdem monasterii monialis, neque alterius cujuscumque intra septa monasterii aut piæ domus commorantis. *ibid.*

Quoad censuras, seu pœnas in casibus occultis etiam violatæ clausuræ, vel in dispensando aliquo occulto defectu Major Pœnitentiarius Confessarium Monialibus concedit. In casibus publicis clausuræ a Monialibus, vel ab aliis quibuscumque ad malum finem delinquentibus non absolvit, nisi prius Ordinarius supplicarit, et casus a Congreg. super Episcopos, et Regulares ad Pœnitentiarium delatus fuerit. Bulla *Pastor bonus Bull. T. I. n.* 95. § 37. *et* 38.

Annuæ præstationes, quas consanguinei solvunt designatis Monialibus, vitæ communi minime repugnant, sed requiritur, ut omnia manibus Præpositæ consignentur, quæ prius consulere debet indigentiis illius Monialis, in cujus gratiam collatæ sunt; et si quid reliquum, in ceterarum levamen erogetur. Ita ex pluribus Decretis. *De Synod. Diœces. Lib.* 13. *Cap.* 12. §. 19. *nov. edit.*

Ingressus in Monasteria Monialium, quæ Regularibus subduntur; fieri debet de licentia Episcopi, nulla obstante consuetudine in contrarium, ut post diligens examen decretum est, approbante Urbano VIII. *ibid.* §. 23, in quo etiam

decreto statuitur, licentias Moniales illas alloquendi petendas esse ab Episcopo, non vero a Superiore regulari.

MONS PIETATIS.

In Montibus pietatis de novo erigendis nihil ultra sortem exigi potest ab iis, qui mutuum ab eo accipiunt, etiam titulo expensarum, *nisi apostolicæ Sedis dispensatione*, ut Ex Decreto S. Congregationis Concilii in Causa Neapolitana die 7. *Februarii* 1737. *De Synod. Diœces. Lib.* 7. *Cap.* 48. §. 2. Sicut neque absque beneplacito ejusdem Sedis plus exigi potest, quam antea fuerit consuetum, etiamsi hoc augmentum necessarium censeatur pro substentatione ministrorum, ut ex alio Decreto S. Congregationis. *ibid.* §. 2. Si vero plus exigatur, quam opus sit ad expensas necessarias, tenetur Episcopus moderari istas usuras; tutius est autem quod consulat de hac re sacram Congregationem. *ibid.* §. 3.

MULCTA.

Mulctas pecuniarias Episcopus sibi addicere non potest, quantumvis pauper sit, sine licentia Sedis Apostolicæ, ut ex pluribus argumentis S. Congregationis evincitur in *Tractatu de Syn. Diœces. Lib.* 7. *cap.* 53. §. 2. Sed debent in usus pios expendi. Multo magis non possunt nisi in pios usus applicari illæ mulctæ, quas Tridentinum inflixit Clericis non residentibus, aut concubinariis. *ibid.*

Si quas vero mulctas Diœcesana Synodus alicui certo loco pio applicaverit, Episcopi non possunt illas sibi obtinere ab Apostolica Sede,

etiamsi sint pauperes, quia Sedes Apostolica juri alteri quæsito prejudicium non infert, *ibid.* §. 3.

Has vero mulctas antequam applicentur suæ destinationi deponendas esse penes administratorem fidelium jussit S. Congregatio in sua Encyclica ad omnes Episcopos, die 5. Februarii 1670. *ibid.* §. 4.

NEGOTIATIO.

Constitutiones adversus Clericos negotiatores innovantur, et extenduntur ad Clericos sub laici nomine quomodolibet negotiantes.

Extenduntur item ad negotia a laicis inchoata, dein ad Clericos devoluta, sive hereditario jure, sive quocumque alio titulo, sive singulariter, sive communiter, sive separatim, sive conjunctim cum aliis bonis, cohæredibus, vel sociis laicis existentibus.

Comprehendi etiam censentur illi Clerici, qui per seipsos, eorumque nomine proprio, vel per alios, aut alieno nomine etiam per suos cohæredes, ac socios negotium exercent.

Hos omnes subjicit Pontifex quoad bona sic ab eis acquisita pœnis in Constitutione Pii IV. quæ incipit *Decens esse*, quæ est 19. inter Bullas ejusdem Pontificis. Pœnæ illæ sunt, ut bona sic acquisita sub spoliis debitis Cameræ Apostolicæ comprehendantur.

Si qui vero exempti sunt a pœna spoliorum ex Constitutionibus Pii IV. *Romanus Pontifex*, et Pauli V. *In eminentis*, illos pariter non exemtos quoad bona ex negotiatione provenientia decernit, atque declarat in Constit. *Apostolicæ Servitutis*, quæ est XIII. *Tom. I. Bullarii*.

Negotiatio tamen impropria non est Clericis interdicta, ut e. g. manuum suarum labore, et honesto artificiò victum sibi comparare, quod et Apostolus suo exemplo docuit, et a Ss. etiam Monachis præstitum est. *De Synod. Diœces. l.* 7. *c.* 49. §. 2.

Licitum est etiam Clericis vendere res collectas ex propriis prædiis, sicut et eas, quas coëmerunt ad familiæ suæ substentationem, quæ si superfuerint, possunt vendere carius, quam emerint, intra limites tamen justi pretii. *ibid.*

NUNDINÆ.

Nundinæ a mercatis sedulo distinguendæ sunt; nam illæ semel in anno fiunt, vel raro in eodem loco, et de longinquo eo conveniunt populi; Mercatus vero est quo exponuntur venales res ad quotidianos usus necessariæ, et fiunt singulis hebdomadis, currentibus populis, et vicinis. Posteriores isti si incidant in festum de præcepto, transferendi sunt. Priores vero non sunt; quamvis apothecæ ea die claudendæ, sicut nec contractus fieri oportet Matutinis, et Vesperis horis quibus divina Officia in Ecclesia celebrantur. Ita pro Ditione Ecclesiastica jussit Benedictus XIV. in Constit. AB EO TEMPORE Bull. *Tom. I. n.* 144.

OBLATI MONASTERIORUM.

Oblati, et qui Donati appellantur, quamvis non sunt Religiosi, si tamen bona sua, ne minima quidem parte excepta, quoad proprietatem, et usumfructum sibi non retinuerint, sed transtulerint in Monasterium, sunt personæ ecclesiasticæ, gaudent privilegio Fori,

et immunitate ab exactionibus sæcularibus. Verum ut subtrahantur ab jurisdictione Episcopi requiritur, ut actu inserviant suæ Religioni, ut late docet Pontifex. *De Synod. Diœces. Lib.* 6. *Cap.* 2.

OBSTETRIX.

Debent obstetrices diligentius examinari a Parocho, num sciant ea quæ necessaria sunt ad S. Baptismum conferendum. Tunc autem si baptizaverint, in templo supplendæ sunt cærimoniæ; non tamen iterum sub conditione iterandus est Baptismus indiscriminatim ex eo quod ab obstetrice, aliisve similibus tinctus est puer, sed inquirendum numquid aliquid necessarium omiserint. *Instit. Eccles.* 8. §. 6.

OFFICIUM DIVINUM.

In recitatione divini Officii pro aliqua morali difficultate dispensanda, commutare potest major Pœnitentiarius. Bulla PASTOR BONUS. Bull. *Tom. I. num.* 95. § 30.

ORATIO.

Indulgentiæ jam concessæ pro orantibus seu vocaliter, seu mentaliter, confirmantur in Bull. QUEMADMODUM. Bull. *Tom. II. n.* 23.

Qui rudes homines pie orandi, seu meditandi exercitationem docuerint, quique institutionibus hisce interfuerint, toties quoties lucrantur Indulgentiam septem annorum, et totidem quadragenas, dummodo vere pœnitentes sint, ac sacra Communione refecti: Constit. QUEMADMODUM *Bull. Tom. II. n.* 23. Item qui id præ-

stiterint assidue, semel singulis mensibus, vere Pœnitentes, et sacra Communione refecti, et pro consueto Indulgentiarum more orantes plenariam Indulgentiam Animabus etiam Purgatorii applicabilem consequi possunt. Quod itidem obtineri ab iis potest, qui quotidie toto mense uno saltem horæ quadrante orationi mentali operam dederunt, dummodo sint vere pœnitentes et confessi, ac sacra Communione refecti, et oraverint pro concordia etc. Quapropter suadet Pontifex ut Episcopi injungant singulis præcipuarum Ecclesiarum Præpositis in Civitatibus, et singulis Parochis in oppidis, ut certa diei hora ad campanæ sonum invitent fideles, sive ut in Ecclesiam ad hoc exercitium conveniant, sive ut id privatim in domibus præstent.

Peccatorum orantium tria sunt genera. Alii scilicet in statu peccati mortalis degunt et se credunt contritos, quamvis non sint. Eorum oratio rite instituta a Deo exauditur. Alii dolent quidem de peccato, sed non ita ut ab eo se expediant; hi vero, ut eniti, ac se liberare valeant, si ideo Deum deprecentur, ea saltem impetrabunt, quæ ad æternam suam salutem pertinent. Sunt tandem qui nec dolent de peccato, nec enituntur ut e statu illo exeant, imo nec volunt; si quid illi petierint a Deo vel spirituale, vel temporale, raro exaudiuntur. Ita ex Suarez. *Institut. Eccles.* 62. §. 10.

ORATORIUM PRIVATUM.

Non obstante Decreto Clementis XI. fas est Episcopis altaria erigere, ibique celebrare, vel celebrari facere extra suas domos in domibus laicorum, quando ibi agunt per modum habitationis, veluti si ibi sunt occasione visitationis,

vel itineris, vel hospitio ibidem recepti. *Constit.* 48. *Bull. Tom. III. pag.* 377.

Indultarii, coram quibus celebrari potest Missa in Oratoriis privatis, sunt illi qui nominantur in fronte, seu in inscriptione Brevis; illis non præsentibus, Missa celebrari non potest. *ibid.*

Si tamen in corpore Brevis nominatur aliquis coram quo Missa celebrari possit, etiamsi ille non veniat in fronte seu inscriptione Brevis; adhuc tamen eo præsente Missa celebrari potest.

Sacramentum Pœnitentiæ vetitum est ibi administrare, vel ab ipsis pariter Regularibus. *ibidem.* §. 20. Communio sacra non potest hic administrari, nisi accedat Episcopi licentia. §. 23.

ORATORIA PUBLICA.

Nullum jus assistit Parocho, ne in Oratoriis publicis intra suam Parœciam Missa celebretur ante absolutam Missam Parochialem, ex Decretis S. C. *Inst. Eccl.* 44. §. 11. Potest tamen id vetare Ordinarius, *Dummodo tamen Missa in Ecclesia Parochiali hora opportuna celebretur.* Quæ verba sunt Decreti S. C. *ibid.* §. 12.

In Archiepiscopatu tamen Bononiensi, si Oratorium publicum distet a Parochiali unum milliare, permittitur hæc anticipatio, onere tamen injuncto capellano annunciandi Festa de præcepto, Evangelium explicandi, sicut et Catechismum, ac Doctrinam Christianam habendi, quod etiam mandatur a Clemente XII. in Encyclica ad Episcopos Italiæ data anno 1735. *ibid.* §. 15.

ORDINES.

Ordinem verum esse novæ legis Sacramentum ex consensu Theologorum omnium, et Concilii Trid. definitione *Sess.* 23. *cap.* 3. certum est. Id vero Sacerdotio convenire una est omnium Theologorum Catholicorum vox, nec sine periculo gravis erroris id negaretur de Episcopatu; quamvis diversum non esse Ordinem a Sacerdotio, sed ejus extentionem, perfectionem, complementum teneretur. De Diaconatu quamquam certum non sit de fide ex sensu quorumdam Theologorum, attamen ex Tridentini definitione inferri posse videtur.

De ceteris singularibus Ordinibus disceptant Theologi, quamvis de Subdiaconatu aliquanto minor sit quæstio præ ceteris inferioribus. Hanc definiendam Pontifex nequaquam se assumpsisse profitetur. Quare vetat Episcopis, ne Sacrilegii crimine in suis Synodis eos damnent, qui cum conscientia peccati lethalis Ordines Diaconatu inferiores susciperent. Quamvis alio nomine se sacrilegii gravis reos statuerent, cum sacra Ordinatio fieri plerumque non soleat, nec possit extra Missarum solemnia, in quibus recens initiati sacra Eucharistia participant, cui irreverentiam gravem irrogaret ille, qui cum conscientia gravis peccati ad eam suscipiendam accederet. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 24. *per totum.*

De materia hujus Sacramenti dubietas intercedit (de Sacerdotio, Episcopatu, et Diaconatu res est) num in Instrumentorum traditione, num veró in impositione manuum; num tandem in utraque simul consistat? Quin et de impositione manuum, dubii hæremus; trina est enim. Ex quo fit, ut si in aliquo rerum arti-

culo omitti aliquid contigerit, ex responso S. C. censet Pontifex, ut simul tota Ordinatio sub conditione iteretur. *De Syn. Diœc. l. 7. c. 25.*

In denunciationibus, quas plerique Episcopi Ordinationes sacras inituri per Arcidiaconum suum præmittunt, suæ scilicet non esse intentionis, illos ordinare, qui irregularitate, ceterisque Canonicis impedimentis tenentur; unicus plerumque est scopus, ut sic vitiatos deterreant, serio tamen volunt quemlibet sibi propositum consecrare. Neque enim censendi sunt vel gravis peccati se reos statuere, plane contrariæ voluntati insistendo. Commissuros enim gravem culpam, si id voluerint, omnes fatentur. Censet tamen Pontifex præstare, ut ea denunciatio omittatur, atque intra fines edicti, quod in Pontificali Romano habetur, Episcopi sese contineant. In eo enim edicto sub excommunicationis pœna præcipitur, ne quis Canonico detentus impedimento accedere audeat. *ibid.* §. 26. Vide etiam de hac quæstione *De Sacrif. Miss. lib.* 3. *c.* 10.

Sacri vero Ordines intra Missarum solemnia nec ab alio, quam ab Episcopo ordinante celebranda, conferendi sunt, ut reum se gravis culpæ Episcopus constitueret, qui alio Sacerdote celebrante ipse interim sacræ Ordinationis ministerium præstaret. Valeret tamen Ordinatio. *De Syn. Diœc. l.* 7. *c.* 26. §. 5. *et* 6.

Beneficium, ad cujus titulum Ordines conferuntur, debet tantum ex reditibus ferre, quantum sufficit ad Clerici sustentationem honestam, juxta taxam ab Episcopo definiendam; detractis tamen oneribus, non tamen Missarum, saltem nisi aliter Episcopus statuerit. Si vero Clericus ordinetur in loco domicilii, et beneficium obtineat in alia Diœcesi, tunc si beneficium poscit perpetuam residentiam, sustentatio ista diri-

genda est juxta taxam Synodalem loci, ubi est beneficium; secus vero statuendum est, si residentiam non exposcat juxta ac statuit Innoc. XIII. in sua Constitut. *Apostolici Ministerii.* Hæc omnia *de Syn. Diœc. l. 7. c. 72.* §. 2.

Ordines sacri conferendi sunt primario titulo Beneficii Ecclesiastici; nec nisi in subsidium pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum conferri possunt ab Episcopo ad titulum Pensionis, vel Patrimonii ex Tridentino *Sess. 21. cap. 2. de Reform.* Nec, nisi concurrat necessitas, vel commoditas Ecclesiæ, licitum id esse edixit S. C. Concilii in Encyclica *die* 13. *Maji* 1679. jussu Innocenti XI. exarata. *Instit. Eccles.* 26. §. 2.

Ad Ordines conferendos censet Pontifex *ex Conc. Trid. Sess.* 23. *de Ref. cap.* 2. non esse positum in arbitrio Episcopi, ut Ordines minores det ignorantibus linguam Latinam, si spem ostendant futuri profectus: nam Concilium exigit, ut saltem linguam Latinam intelligant; et arbitrium Episcopi, de quo ibidem, cadit super interstitia, non super scientiam Latinæ linguæ. *Inst. Eccles.* 42. §. 2.

Quoniam vero ad sacros Ordines requirit Trid. *ibid. Can.* 14. scientiam requisitam ad docendum populos necessaria ad salutem, ac administranda Sacramenta; ideo Subdiaconatui convenit ut præcedat annus integer studii, sive Theologiæ moralis, sive Scolasticæ sive Juris Canonici. Biennium vero ad Diaconum ordinandum, triennium ad Sacerdotes. Nec impletur mens Tridentini, si quis in Theologia morali tantum studuerit contractus, cambia etc. Concilium enim exigit, ut possit erudiri populus quoad necessaria ad salutem. *ibid.* §. 3.

Ordinum sacrorum interstitia dispensare etiam

quoad Regulares, non quidem ad eorum Præsules, sed ad Episcopum ordinantem spectat; ut ex responso S. C. *Instit. Eccl.* 58. §. 1. Quamquam ab Episcopo deferendum sit judicio Superiorum regularium, ut ex aliis Decretis S. C. *ibid.*

Quood Clericum sæcularem Episcopus dispensare potest, si agnoverit id postulare utilitatem, aut necessitatem Ecclesiæ. Utilitas tunc resultat, cum pauci ministri suppetunt: Cum ordinandus provectior sit ætate, et simul etiam maxime provectus in studiis: Seu tandem cum agitur de Parœcia, seu alio Beneficio exigente intra annnm Ordinem sacrum, ut ex. DD. *ibid.*

Ceterum si quis obtinuerit ad dispensationem interstitiorum indultum Sedis Apostolicæ; permissa est tamen ista dispensatio arbitrio Episcopi, ut Innocentius XII. in iua resolutione die 4. Decemb. 1693. in ejus Bullario. *ibid.*

Si quis obtinuerit privilegium a Sede Apostolica, ut ordinari possit extra tempora tribus diebus festivis interpolatis cum dispensatione interstitiorum, non potest Ordines recipere tribus diebus interpolatis quidem, sed festivis tantummodo, quia celebratur in illis festum duplex, sed non festum de præcepto, Licet enim in Brevi dicatur *festivis diebus*, attamen festivum stylo Sedis Apostolicæ indicat diem festum de præcepto. Accedit Decretum S. C. Concilii, definiens dies festos accipiendos esse pro festis de præcepto. *Inst. Eccl.* 106. §. 6.

Ordines minores couferre non licet nisi mane diebus Dominicis, et festis duplicibus *de præcepto*, quod postremum additum est Pontificali Romano ex nova correctione Urbani VIII., cum prius tantum legeretur *festis diebus duplicibus*; quare non licet ordinare initiandos diebus dupli-

cibus, sed non festis de præcepto. *Institut. Ecclesiast.* 106. §. 3.

Si quis recipiat Ordines minores eademque die Subdiaconatum, incidere in suspensionem vi Decretal. *in cap. de eo, qui furtive ordines suc.* Doctores quidam censent, quamquam alii negant. *Inst. Eccl.* 106. §. 8. Vetitum est tamen id agere, ut ex pluribus Decretis S. C. firmatur. *ibid.*

Si Clericus sacris initiandus sit consuetudine aliqua peccandi adstrictus, modo vero ita sincera exhibeat resipiscendi argumenta, ut Confessarius vere eum contritum judicare possit, nolit autem pœnitens ille Confessario suadenti, ut differat susceptionem sacri Ordinis, acquiescere, firmusque statuat statim se solemni voto obstringere; utrum in ea voluntate sic obfirmatus possit absolvi, quæstio est anceps, adeoque suadendum est illi, ut prudentem, et doctum virum consulat, a quo remedia petat, et consilium. *De Syn. Diœces. lib.* 11. *cap.* 2. §. 17. 18. *nov. edit.*

Ordines minores collati ab Abbate nullum ad id obtinente privilegium, neque licite conferuntur, neque valent. Si vero conferantur ab Abbatibus habentibus jus conferendi illos certo personarum generi, et quos initiaverint ad alterum genus pertineant, illicite conferuntur, sed tamen valide; ita ex variis Decretis S. C. *De Synod. Diœc. lib.* 2. *cap.* 10. §. 13.

Cum Regularibus faciliorem se præbere potest Episcopus in ordine ad examen, ut ex *Salm. Theol. Moral. Tract.* 8. *cap.* 5, *Dub.* 2. *Punt.* 2. *n.* 47. Facilius etiam dispensare cum illis potest ab interstitiis, conformando se judicio Superioris regularis testantis de sufficientia causæ. *Inst. Eccl.* 23. §. 1.

Episcopus alienos subditos per dimissorias ad se directas ordinaturus, non tenetur quidem ordinandum novo examini subjicere, cum id a proprio Episcopo sit præstandum, ut ex communi Doctorum sententia; at si velit novæ discussioni illum subjicere, potest, ut sæpius a S. C. Concilii definitum est. At Episcopus Suffraganeus ad supplendas Diœcesani vices assumptus, nec tenetur, nec potest, ut ab eadem Congregatione decisum est in causa *Elbor. Dubior.* die 22. Augusti anni 1721. cui tamen fas est ab Ordinatione illius abstinere, si aliqua justa causa suppetat ad eum removendum. *De Syn. Diœc. lib.* 22. *cap.* 8. §. 7. *nov. edit.*

Ordinatus, ut valide id præstet, debet habere intensionem virtualem saltem externam, et internam suscipiendi quod Ecclesia intendit ab eo suscipi. Quod si coactus gravis mali metu animum intendat ad suscipiendos Ordines, ut malum illud vitet, nunc utique ordinatio valet. *De Sacrif. Miss. lib.* 7. *cap.* 10. §. 12. Si vero recipiat absque intentione interna, profecto ordinatio non valet. Nec valet etiam, si habuerit animum indifferentem, idest nec voluntatem suscipiendi Ordines. Pro invaliditate hujus ordinationis refertur Decretum S. Congregationis.

In Sacra Congregatione die 31. Martii 1685. agitatum est, num Clericus (qui falsaverat Testimoniales ordinum præcedentium, adeoque metu censurarum, quæ in eo casu comminari solent in edicto, habuit intentionem non suscipiendi Ordinem Subdiaconatus, qui tunc sibi ab Episcopo conferebatur) reipsa ordinatus esset? Respondit vero die 24. Augusti ejusdem anni esse iterum ordinandum sub conditione; nam illa animi perturbatione, qua agitabatur Clericus, non satis constare poterat, utrum

verum animum suscipiendi Ordinem non habuerit. *ibid.* §. 13.

Cum male promotis ad Ordines, et signanter cum promotis per saltum in casibus occultis Major Pœnitentiarius dispensare potest ad effectum, ut omissos Ordines occulte suscipiant a quolibet Antistite, etiam extra tempora non servatis interstitiis, et absque Dimissoriis: non tamen ut plures Ordines sacros eodem die suscipiat. Bulla PASTOR BONUS. Bull. *Tom. I. num.* 95. §. 18.

Dispensat etiam cum promotis ad sacros Ordines per simoniam, in casibus tamen occultis, et in foro conscientiæ. *ib.* §. 19.

PAROCHUS.

Parochus actualis, etiam regularis, quocumque appelletur nomine, nempe Vicarii perpetui, seu ad tempus constituti, tenetur Missam applicare pro populo singulis diebus festis de præcepto, ut in encyclica ad Episcopos Italiæ incipiente CUM SEMPER, *Bull. Tom. I. num.* 103. Pontifex mandat.

Si habeat diebus illis alias obligationes applicandi Missam, curare debet ut illis per alios satisfaciat. *ibid.* §. 8. Parochis tamen pauperibus potest Episcopus indulgere, ut ipse Parochus satisfaciat aliis obligationibus, quæ forte occurrunt, applicandi Missam diebus Festis, dummodo tamen eidem Missæ pro populo infra hebdomadam satisfaciat. *ibid.* §. 8. Parochus etiam pinguioribus reditibus præditus absolvitur ab obligatione applicandi Missam singulis diebus pro populo; dummodo non aliter in fundatione Beneficii cautum sit. *ibid.* §. 6.

Parochum regularem suo muneri deficientem

potest punire Episcopus cumulative cum Superiore Regulari, ita tamen, ut si aliter statuat Superior regularis, aliter Episcopus, standum sit Episcopi mandato. Ita statuit Pontifex in Bulla FIRMANDIS Bull. *Tom. I. num.* 109. Si removeri debeat, potest tam Episcopus sine Superiore regulari, quam hic sine illo id praestare. *ibid.* §. 11.

Parochi jurisdictionem habent ordinariam in foro interno, non vero externo, quidquid alii censuerint, ut proinde nullam excommunicationis sententiam ferre possint, ut ex communiori, et in praxi recepta sententia. *De Synod. Diœceş. lib.* 5. *cap.* 4. §. 2.

Parochi Ecclesiarum filiarum interesse tenentur benedictioni Fontium diei sabbati sancti, ex sæpe repetitis S. Congregationis Concilii Decretis. *Institut. Ecclesiast.* 1. §. 2. *et seq.*

Episcopi successores ex rationabili causa etiam extra visitationem possunt examinare Parochos ad Ecclesias parochiales alias approbatos, ut in Decret. S. Congreg. Concil. *Instit. Eccles.* 9. §. 16. Quin et hoc potest Episcopus præstare pro libito, et ex sola quiete Animæ suæ, quamvis nihil habeat suspicionis. *ibid.*

Si vero Episcopus velit iterum examinare quos ipse approbavit, requiritur saltem extraiudicialis infamatio de inscitia. Quamvis hoc non requiratur ab iis, quos laicus Patronus nominavit ad Beneficium curatum, cum probati non fuerint in concursu, ut ex S. Rota, et ex Cardinali de Luca *de Paroch. Disc.* .... *ibid.*

Parochus habendus est quoad crimen complicitatis ille, qui peccat cum famula sua, quæ in ejus domo inhabitat, quamvis in alia Parœcia habeat paternam domum. Et reipsa quidem præceptum Paschale tenetur illa implere in Pa-

rœcia, ubi famulatum habet. *Instit. Eccles.* 83. §. 22.

Tolerari potest, ut Parochus habeat in domo mulieres sibi conjunctas in primo, et secundo gradu consanguinitatis, et etiam affines in primo gradu cum ancillis earum, quæ tamen minores non sint annis quadraginta. Ita Decretum est a S. Congregatione Concilii pro Diœcesi Bononiensi. *Inst. Eccles.* 72. per totam quamvis hoc decretum respiciat famulas cum uno tantummodo Parocho cohabitantes, quæ vero munus suum præstant propinquis ejusdem Parochi minoris etiam ætatis permittuntur, dummodo tamen testimonium bonæ famæ suæ habeant.

Parochi alienæ Diœcesis non possunt in altera audire confessiones sine approbatione Ordinarii illius loci, nisi tantum suorum subditorum. Ita ex Decret. S. Congregationis Concilii. *Inst. Eccl.* 86. §. 7.

Parochi per concursum provisi censentur idonei ad audiendas Confessiones in tota Civitate, vel oppido, ubi Parochi constituuntur, non vero in tota Diœcesi Episcopi approbantis; ut ex Decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 13. Ex consuetudine tamen Parochi Civitatis Confessiones audiunt in Diœcesi, et vice versa. *ibid.* §. 13.

Si Parochus Beneficium renunciet, indiget nova facultate audiendi confessiones, ut ex communi Doctorum. *ibid.*

Parochus habens reditus tenues, et populum frequentem, ut per se sufficere nequeat audiendis confessionibus, tenetur sibi adiungere alium Sacerdotem adjutorem, cui, si ipse nequeat, populus necessaria ad sustentationem subministrare tenetur. Ita ex Decret. S. Congreg. Conc. *Inst. Eccl.* 94. §. 7.

Parochus ex privata scientia noscens alterum

ex sponsis matrimonium celebraturis hæreticæ sectæ occulte adhærere, assistere Matrimonio non potest, quemadmodum nequit, si sciret impedimentum etiam impediens. Ita *De Syn. Diœ. Lib. 6. Cap. 7. §. 6. et 7. nov. edit.*

Parochus ae residentiam materialem, et formalem obstringitur tempore pestis, etiam cum periculo morbi contrahendi, ut ex rescriptis S. Congregationis a Gregorio XIII. approbatis. *De Syn Diœc. Lib. 13. Cap. 19. §. 2. nov. edit.* Idque verum est, licet Sacerdotem idoneum provideat, ut se absente, ejus vicibus fungatur. *ibid.*

Fas est ejusdem Parocho propter inimicitias, et persecutiones a residentia recedere ex Textu Cap. *Ad supplicationem de Renuntiat.* quia tunc periculum inimicitiarum soli Parocho imminet; quare potest alium Sacerdotem substituere, qui sine suo periculo ejus munus adimpleat. At in peste omnibus æque periculum imminet, ideoque convenientius est, ut id discriminis subeatur a Parocho, quam ab alio Sacerdote. *ibid.* Quæ de Parocho dicta hic sunt, valent etiam pro Episcopo.

Parochus tempore pestis et eo morbo infectis tenetur ministrare Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ, ut adnotatum est V. *Pœnitentiae Sacramentum*; sed et Viaticum, ne tanto bono in illa necessitate Parochiani priventur, nisi in eo rarisssimo casu, in quo rarus esset Sacerdos, vel Parochus; ex quo fieret, ut post administratum Sacramentum Pœnitentiæ uni, non superesset spatium, ut aliis morituris Pœnitentiæ Sacramentum administraretur: vel si eo Sacramento administrando mortem vitare non posset, et sic populus destituetur Sacerdotibus, ut ex do-

ctrina Suarii. *De Syn. Dioe. L.* 13. *Cap.* 19. §. 18. 19. *nov. edit.*

In ordine ad Extremam Unctionem ex doctrina ejusdem Suarii tunc tenetur Parochus illam administrare; quatenus valeat absque morali vitæ periculo. *ib.*

PATRIMONIUM.

Constitui non debet Patrimonium in industria Clerici, ut si sit Musicus, Magister etc. ut respondit S. C. in una Seguntina mense Octobris 1589. Sicut nec institui potest in bonis mobilibus, et semoventibus, ut respondit S. C. Conc. die 29. Nov. 1670. *Instit. Eccl.* 26. §. 7.

Patrimonium admissurum se profitetur Benedict. XIV., dum erat tantum Archiepiscopus Bononiensis, in Capellania amovibili, dummodo Patronus obligasset fidem suam nunquam ab ordinato removendi illam Capellaniam, quoadusque ille vixisset, vel quoadusque ordinandus non obtinuisset aliud sive Beneficium, sive Patrimonium, et idem Patronus vel alius se pariter obstrinxisset ad alimenta ordinato præstanda, si forte impediretur a celebratione Missæ. *ib.* §. 11.

Item admisit in casibus perpetuis, dummodo debitores census, si voluissent illum restituere, obligassent sese ad deponendam pecuniam in loco tuto, ad hoc, ut in novis censibus, vel stabilibus impenderetur. *ibid.* §. 12. Tunc autem curæ erit ordinato sub pœna suspensionis de investienda eadem pecunia.

Si quis voluerit assignare de suo Patrimonium sufficiens ordinando, dummodo hæc liberalitas sit vera, et inalienabilis absque licentia Ordinarii, id utique admitti poterit ex variis re-

sponsis S. C. *ib.* §. 13. Curandum est tamen ut bona illa adeo libera sint ab aliis oneribus, ut remaneant ex iis sufficientia alimenta ordinato. *ibid.* §. 14. dummodo etiam absit omnis Pactio tacita, vel expressa facta extra instrumentum, ut possessio bonorum remaneat apud assignantem. Non valet assignatio Patrimonii facta a patre respectu filii, cui in præjudicium legitimæ reliquorum filiorum omnia sua tribuit. Sicut nec admittitur, si pater transferat omnia sua in filium cum onere, ut se alat, nisi id expressum candide fuerit in instrumento Patrimonii. *ibid.*

Si quis fictum Patrimonium suum sciat, et nihilo secius ordinationem recipiat, manet suspensus, ut ex *can. Neminem*, *et can. Coactorum Dist.* 70. et ex Decreto S. C. anno 1610. Si vero id nesciat, sciat autem Ordinarius, et tamen ordinet, Ordinarius quidem suspensionem non incurrit, tenetur autem de suo ordinatum alere ex vi eorumdem Canonum, et sensu S. C. Concilii §. 16.

Patrimonii alienatio absque Ordinarii licentia ipso jure nulla est, ut ex Decretis S. C. *ibid.* §. 28. Nec commutari potest in alia bona vel in aliud pariter Beneficium sine facultate Ordinarii, ut ex similibus Decretis. *ibid.* §. 29. Nec tandem obligari possunt bona Patrimonii, adeo ut si forte accidat; ut debitum solvendum sit, nulla fieri executio poterit, nisi supra eorum bonorum partem, quæ alimentis ordinati superfluit. Fas est tamen creditori recipere in solutum, seu vendere jus, quod post mortem transiret ad heredes. Ita ex Decretis S. C. §. 30.

Denique ordinati ad titulum Beneficii, resignare illud nequeunt, nisi facta mentione tituli, qui Beneficio resignando adjacet, et conclu-

dentibus probationibus demonstretur aliam suppetere resignanti viam, qua commode sibi de victu provideat. Ita ex Decretis. S. C. *ibid.* §. 30.

PATRONUS.

Patronus Ecclesiasticus tenetur præsentare ad Beneficium Curatum illum; quem digniorem putat inter approbatos ab Examinatoribus ex vi Tridentini *cap.* 18. *Sess.* 24. Episcopus non debet inquirere super prælectione facta a Patrono, nisi forte aliquis fuerit inter approbatos, qui reclamet super electione facta a Patrono, quasi elegerit minus dignum. Ita in Epistola ad Archiepiscopum Florentinum. *Bull. Tom. II. n.* 4.

Patronus laicus præsentare tenetur digniorem ad Beneficium curatum, ut ex S. Thoma 2. 2. *q.* 65. *art.* 2. *ad* 3. aliisque Theologis firmatur. *Inst. Eccl.* 7. §. 5. 8.

Patronus si promiserit conferre alicui Beneficium ex motivo aliquo temporali nempe quia sibi sit conjunctus sanguine etc. non obligatur servare quod spopondit, tum præsertim cum nondum beneficium vacat. Ita ex S. Thoma. *Inst. Eccl.* 23. §. 8.

Si Patronus ecclesiasticus præsentaverit aliquem tamquam digniorem, et examinatores illum tamquam probatiorem aliis concurrentibus judicaverint, et unus ex illis qui minus dignus judicatus est, queratur coram Episcopo de erroneo examinatorum judicio, seque digniorem esse contenderit, tunc Episcopus tamquam judex priusquam institutionem concedat, in judicium Patroni inquirere debet. *Epist. ad Archiep. Florent. Bull.* §. 11. *n.* 4.

POENITENS.

Pœnitens, vel quicumque alius, qui falso denunciaverit Judicibus ecclesiasticis se esse ab aliquo Confessario sollicitatum, incurrit reservationem Apostolicæ Sedi reservatam. *Bull.* SACRAMENTUM POENITENTIÆ *Bull. Tom. I. n.* 20.

POENITENTIÆ SACRAMENTUM.

Attritio de peccatis sufficit quidem ex mente Tridentini ad disponendum pœnitentem, ut Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ obtineat, sed quænam sit ista attritio non satis liquet; potest enim esse cum aliquo Dei amore conjuncta, sed debili, tenui, et remisso. Potest etiam esse dolor propter Deum non quatenus est summe bonus, sed quatenus est bonus nobis; potest insuper esse dolor de peccatis unice conceptus propter eorum turpitudinem, aut solum metum pœnarum, et gehennæ absque ulla Dei dilectione. Hæc tamen postrema attritio potest etiam excitari ex metu gehennæ, ut conjungatur cum aliquo Dei amore initiali, quatenus ita peccata odio habentur propter supplicia, ut simul animus feratur in Deum ut objectum diligibile. Quæstio est anceps inter Theologos, num sufficiat attritio servilis, quæ elicitur ex unico metu gehennæ, et pœnarum, nullo vel initiali Dei amore adjuncto: vel requiratur saltem conjunctus amor Dei initialis. In hac quæstione nihil decidendum ab Episcopo in Synodo sua monet Pontifex; suadet tamen, ut doceantur Confessarii æquum esse hortari pœnitentes ad veram, et perfectam contritionem, quod et in Rituali jussu Pauli V. edito monetur. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *c.* 13. *per tot.*

Moriturum, qui, antequam incidat subitus ægritudinis gravis casus, signa contritionis exhibuit, et postquam supervenit Confessarius nullo externo signo hanc voluntatem ostendit, adhuc tamen absolvi posse multo verior, et tuta est opinio. Neque hic locum habet controversia, num absolutio conferenda sit sub conditione, an absolute; hæc enim tantum valet in casu, quo moriturus dubia prorsus, et ambigua contritionis signa præbuit. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 15. §. 8. *nov. edit.*

Si vero ex nullo testimonio constet illum ante casum mortalis illius morbi signa doloris exhibuisse, et petiisse Confessionem, adhuc tamen multo verior est opinio contendentium, ut absolvatur sub conditione, dummodo moriturus christiane vixerit: nam acta christianæ vitæ totidem sunt voces, quibus miser ille absolutionem sibi dari petierit, et contritionem exhibuerit; et nisi sint præsentes actus pœnitentis, per vitam illam antea christiane actam, præcessisse dicendi essent, et tunc pro præsentibus haberi, quemadmodum præsens censetur contritio ante subitum mortis casum præmissa. *De Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 15. *n.* 10. *nov. edit.*

Sunt qui etiam velint, etiam iis non negandam absolutionem sub conditione, qui licet male vixerint, tamen catholicam fidem retinuerunt, et pro catholicis se gesserunt, quorum tamen sententia nimis laxior videtur: *ibid.* §. 13.

Pœnitentiæ Sacramentum iis, qui morbo pestis infecti sunt, non tenetur per se præstare Episcopus, cum ille agat per Parochos, ut causa universalis per particulares; sed Parochus omnino tenetur, quod et ratio suadet, et decreta S C. approbata a Gregorio XIII. declarant; quanquam administrare illud possit aut directe

per se, aut adhibita opera, alicujus Sacerdotis ab Ordinario approbati; nam si Parochus omnino per se id agere deberet, ceteri Parochiani morbo non affecti nollent tunc a Parocho recipere Sacramenta, eo quod sibi metuerent. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 19. §. 7. *nov. edit.*

POENITENTIARIA.

Pœnitentiarii facultates dirigit, et ad certas leges extendit et reformat Benedict. XIV. in sua Bulla PASTOR BONUS. *Bull. Tom. I. n.* 95. Absolvere potest omnes quoscumque eo se dirigunt, tum ab omnibus criminibus, tum ab omnibus censuris etiam latis in Bulla Cœnæ; Regulares quidem in utroque foro, ceteros in foro conscientiæ. Quamquam etiam ceteros in utroque foro potest absolvere, quando agitur de censuris latis a Jure, et Apostolicæ Sedi reservatis; quin etiam latis nominatim ab homine si jam expiraverit jurisdictio Judicis, qui sententiam tulit, seu quando ab illo remissa est absolutio ad sanctam Sedem, vel si censuris illis innodati fuerint impediti, ut adeant eos, a quibus de jure deberent absolvi.

Absolvit etiam hæreticos dummodo occultos, etiamsi in hæresim externam incurrerint, dummodo actus illi extrinseci a nemine visi, vel notati fuerint.

Publicos etiam hæreticos, et apostatas absolvit in foro conscientiæ in casibus, in quibus non est necesse denunciare complices, nempe quod illi obierint, vel degant in Regionibus palam infectis, non tamen in iis, in quibus viget officium S. Inquisitionis.

Non absolvit Principes, et alios jus Imperii

vicario nomine habentes etc. Episcopos, et alios superiores Prælatos in casibus publicis contentis in Bulla Cœnæ Domini.

Non absolvit eos, qui astrologia judiciaria vel per se, vel per alios de statu Reipublicæ Christianæ, seu de vita, et morte Romani Pontificis viventis exquirunt. Reliqua vide in eadem Bulla.

Vacante Pastore Ecclesiæ Romanæ, major Pœnitentiarius, cujus officium nunc non vacat, absolvere potest quæcumque ad forum conscientiæ pertinent etiam ab iis censuris in foro tamen conscientiæ, a quibus vivente Pontifice non posset, ita tamen, ut sit absolutio ad reincidentiam, nisi intra tempus taxandum recursus fiat ad novum Pontificem.

Quoad forum externum vacante Sede Apostolica nihil potest S. Pœnitentiaria, nisi tantum in ordine ad Regulares apostatas, ut dictum est. V. *Regulares*.

Demum in eodem casu potest absolvere a censura publicos violatores ecclesiasticæ libertatis, et immunitatis cum reincidentia tamen, ut supra. Hæc omnia Pontifex in *Bulla* PASTOR BONUS *Bullar. Tom. I. n.* 95. §. 52.

Potest etiam Monialibus Confessarios deputare, ex approbatis tamen ad Moniales audiendas.

PESTIS.

Pestis tempore quid agi liceat, vel secus circa administrationem Sacramenti Confirmationis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, et Extremæ Unctionis, vide in singulis eorum articulis.

Num liceat dimidiare confessionem mortalium ex timore contrahendi morbi, quæstio est inter DD. anceps, in qua nihil certi decernitur. *De Syn. Diœc. lib.* 13. *cap.* 19. §. 19. *nov. edit.*

In ordine ad administrandam Eucharistiam non esse omnem Ecclesiæ ritum servandum, qui modo ab Ecclesia præscribitur, docet Muratorius in Tractatu de Peste, sed ab Episcopi jucio expetendum esse, quid a singulis præstari posset, ut minus periculose, sed decenter ministretur quod etiam rescriptum fuit ad postulata Vicarii Apostolici Juliæ Cesareæ. *De Syn. Diœc. ibid.* §. 26.

Tuto posset Episcopus judicare tempore pestis, quod Eucharistia laicis porrigeretur suis manibus accipienda, ut ipsi per se ori illam inducerent. *ibid.* §. 27.

Extrema Unctio erga peste infectos conferri potest inungendo organum illius sensus, qui unctioni magis expositum se offert, ita formam proferendo quomodo fieri solet cum unus tantummodo sensus inungitur. *ibid.* §. 29.

Licet autem judicio Episcopi in eo casu inungere ægrotum adhibita oblonga virga, cujus in extrema parte sit gossypium oleo sacro imbutum. *ibid.* §. 30.

PIGNUS

Quæ vendi non possunt, nec possunt in pignus dari. L. *Pupillus* §. *Eam rem.* ff. *Quæ res pignori etc.* Quare res Ecclesiæ, et etiam mobilia pretiosa nonnisi recurrente legitima causa, et accedente licentia Sedis Apostolicæ vel Episcopi respectu mobilium minoris pretii vendi possunt. *Inst. Eccl.* 69. §. 5.

PRÆCEDENTIA.

Parochus loci, ubi aliquis obiit, cadaver associans semper habet præcedentiam supra alios, quoadusque est intra limites Parœciæ suæ. *Inst. Eccles.* 105. §. 54.

PRECES PUBLICÆ.

Principes sæculares si petant ab Episcopo ut preces publicæ indicantur pro necessitate status, id utique potest, et debet. Nonnisi vero summa abusio esset, si etiam ea consuetudine Principes Episcopali auctoritate neglecta indicere illas vellent. Encyclica ad omnes Episcopos. QUEMADMODUM PRECES. *Bull. Tom. I. n.* 82.

PROCESSIO.

Ad Processiones solemnes cogi non possunt Clerici nullum Beneficium, vel officium ecclesiasticum obtinentes, sicut nec simplices Presbyteri. Beneficium vere etiam non residentiale obtinentes utique possunt. Ita censuit S. Congregatio, cujus Decreti occasione ponderatur, nihil hic decerni de Clericis non beneficiatis, sed alicujus Ecclesiæ servitio addictis. *Instit. Eccles.* 31. §. 2.

Processiones prius fieri debent, dein Missa solemniter cantanda ex Rubrica Missalis Romani. *Inst. Eccles.* 68. §. 12. nisi tamen aliter ob gravem causam Episcopo, vel Clero videatur. *Ibid. ex eadem.*

Regulares instituere nequeunt Processiones nisi intra, vel circum Ecclesias suas; nec confraternitates, nisi intra Oratorium suum: Si vero ve-

lint per Urbem procedere, utique debent Parochis respectivorum locorum aliquid officii exhibere. *Instit. Eccles.* 105 §. 51. Sufficit tamen licentia Episcopi etiam reclamante Parocho, ut a S. Congregatione Rituum decisum est. *ibid.* §. 52.

Processio in festo S. Marci, si incidat in ipsam Paschæ Resurrectionis diem, transferenda est ad tertiam diem Paschæ ex Decreto S. Congregationis Rituum die 25. Septembris 1734. *Inst. Eccl.* 28. §. 3.

PROFESSIO REGULARIUM.

Judicia de nullitate Professionis quomodo instituenda sint? Vide V. *Regulares.*

QUÆSTUATIO.

Græci quantumvis exhibentes testimoniales de adhæsione sua Romanæ Ecclesiæ, adhuc tamen ex Decreto Innocentii XI. prohibentur quæstuare, et facultatem ea de re obtentam a quocumque, vel ab ipsa pariter Congregatione jubentur Episcopi ad se recipere, et ad eamdem Congregationem de Propaganda Fide transmittere. Insuper Clemens XII. in suo Brevi mandavit pecuniam ita a Græcis collectam, et alicubi depositam sequestrari ab Episcopo, et ad eamdem Congregationem transmitti. *Institut. Eccles.* 75. §. 1.

REGULARES.

In probanda nullitate Professionis Regularis multa edicit nova Benedictus XIV. in sua Constitutione, SI DATAM HOMINIBUS FIDEM,

Bullar. *Tom. II. n.* 47. Mandat igitur servari Decretum Tridentini, *Sess.* 25. *de Regul. cap.* 19. quo vetantur audiri reclamantes contra Professionem, nisi intra quinquennium a die Professionis reclamaverint. Confirmat etiam varia Decreta Congregationis Concilii ea de re edita. Mandat deinde, ut probationes non fundentur in extrajudicialibus attestationibus, sed omnia juridice procedant. Insuper citari, et audiri jubet tum defensores Monasterii, in quo habita est Professio, tum consanguineos, sive alios, qui bona Professi obtinent, tum etiam auctores, vel complices metus incussi (si ex metu prætendatur nullitas Professionis). Mandat ut in singulis Diœcesibus ab Ordinario deputetur defensor Professionis, cui stipendium a judice definitum solvatur sive ab iis, quibus bona Professi obvenerunt, et eorum defectus a Monasterio, et eo impotente ex muletis Tribunalis. A priori sententia pro nullitate omnino appellandum est, nec sine secunda sententia licet Religioso cucullum exuere.

Post quinquennium peti necesse est a Sede Apostolica restitutio in integrum, pro qua obtinenda defensor Professionis adsistat semper tum processibus instituendis ex vi commissionum, et Superioribus regularibus, et Ordinariis locorum tunc etiam cum dubium utrum concedenda sit restitutio in integrum in S. Congregatione proponitur. Neque in ea concessione sufficit unica sententia favens, sed duo conformes requiruntur. Hæc novo jure sancit Pontifex; in ceteris consueta judicialis praxis retinenda est.

Cum Regularibus redituris ab apostasia major Pœnitentiarius dispensare, et commutare potest pœnas quomodocumque incursas, et pœnitentias regulares obeundas, sicut et absolvere a cen-

suris, cum reincidentia tamen, nisi ad tempus præfinitum redierint (irregularitate tamen usque ad actualem reditum perseverante). Potest etiam illis concedere transitum ad alium Ordinem. Nemini autem Regulari permittat ut vivere possit in veste sæculari, seu Clerici sæcularis. Bulla PASTOR BONUS, Bull. *Tom. I. n.* 95. §. 33.

Transitum de una Religione ad aliam etiam laxiorem potest major Pœnitentiarius concedere, ita tamen ut restringat hanc suam facultatem transeundi ad Ordines, in quibus regularis observantia viget, et in dubio attestatio Ordinarii requiratur. Non concedit tamen transitum ad Ordines Hospitalares, et Militares, quamvis ad Ordinem S. Joannis de Deo facilius indulgeat; sicut nec concedit transitum ad Ordinem S. Benedicti antiquioris observantiæ, aut ad alias consimiles Congregationes cujuscumque Ordinis fuerint. *ibid.* §. 34. *et* 35.

Si Regularis ante Professionem habituali morbo detineatur, nec interrogatus vitium suum denuntiet, nisi post Professionem, expelli non potest; nisi aliter declaretur in Constitutionibus ejusdem Ordinis, uti reipsa declaratum est in Constitutionibus PP. Capuccinorum, in quibus Religio *ad retinendum* ejusmodi Professum *minime velle se esse obligatam exprimit.* An tunc vero Professus non dimissus a Religione possit sponte abire, etiam illa repugnante, quæstio est non adhuc a S. Congregatione definita. *De Synodo Diœces. Lib.* 13. *Cap.* 11. §. 4. *nov. edit.*

Regulares pro apostatis habentur, si sese nulliter professos contendentes regularem habitum exuunt, et claustris discedunt, nec unquam audiuntur causam suam defensuri, nisi postquam

redierunt ad Monasterium. Ita ex Trident. *Sess.* 25. *c.* 19. *de Regul.* De Synod. Diœces. *lib.* 13. *c.* 11. §. 13. *nov. edit.*

Insuper non licet illis, ex inaniter præsumta necessitate recurrendi ad Superiores Ordinis, exire extra claustra sine Superioris litteris; alioquin enim apostatarum pœnis per Ordinarium loci puniantur. Ex Trident. *ibid. cap.* 4. §. 13. Hæc tamen intelligenda sunt, quando recurrendi causa non est vera, urgens et gravioris momenti. *ibid.* §. 14.

Vetitum est Superioribus regularibus, ne subditis suis facultatem faciant transeundi ad aliam Religionem, nisi non dubiis documentis constiterit illis, alterius Religionis Superiorem paratum esse ad eum recipiendum; atque ita res constitutæ sint, ut transitus iste recta fiat ab una ab aliam Religionem. Ita ex Decreto S. Congregationis Concilii ab Urbano VIII. approbato. *ibid.* §. 14.

Transitus iste, etiamsi agatur de apostata transferendo, fieri nequaquam potest ad Religionem, in qua regularis observantia non viget, quia nec licet, si Religio illa sit militaris, aut hospitalaris, excepto Ordine S. Joannis de Deo. Ita edixit Benedictus XIII. in sua Constitutione LICET SACRA. *ibid.* §. 14.

Regularis in Claustris non degens, si ab illis abscessit non præobtenta Superioris venia, vagaturque, etsi gestet religiosa indumenta, et animum redeundi retineat, debet ab Episcopo loci ubi moratur, in carcerem conjici, et Superioribus regularibus consignari, secundum Regulam puniendus, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii ab Urbano VIII. confirmato. *Ibidem.* Hæc tamen vera sunt, nisi aliunde constet Regularem illum se subtraxisse ab immode-

rata severitate Superioris localis, ut recurrat ad alium Superiorem majorem. *ibid.*

Regulares incorrigibiles expelli possunt ab Ordine, quidquid vetera S. Congregationis decreta olim in contrarium statuerint, ut ex novis Decretis ejusdem Congregationis Concilii firmatur. *ibidem* §. 16.

Incorrigibilis vero censetur, qui omnibus inustus est improbitatis characteribus in Jure Canonico ad id designatis. Debet præterea antecedere carceratio sex mensium in pœnitentia, et jejunio, ac tandem sententia Provincialis ejusdem Provinciæ, consultis tamen sex aliis ex eadem Provincia Religiosis, designandis in Congregatione provinciali, confirmandisque a superiore Generali, cui reservata est facultas iterum retractandi eamdem causam, et priorem sententiam revocandi. Ita ex novissimis Decretis S. Congregationis Concilii. *ibid.* §. 19.

In conficiendis incorrigibilitatis processibus valent illi, qui ad normam regularum, et consuetudinem ejusdem Ordinum formantur. *ibid.*

Lata contra ejectos sententia notificanda est Episcopo ordinario loci, non ut de illa cognoscat, sed quia illius jurisdictioni subest, ejusque mandatis obsequi debet. Ita ex Decretis S. Congregationis. *ibid.* §. 20.

Ita ejecti non possunt induere habitum Religionis, sed clericalem adhibeant necesse est. Manent insuper perpetuo suspensi ab exercitio Ordinum in Religione susceptorum, nec potest ab Ordinariis ea pœna relaxari, vel moderari. Ita ex Decretis S. Congregationis. *ibid.*

Si vero ex litteris Testimonialibus Ordinariis constiterit spem evidentem inesse resipiscentiæ, tunc iterum ad Ordinem recipiendi sunt. Ita ex Decretis. *ibid.*

Demum ita ejectus voto castitatis omnimode obstrictus remanet, paupertatis vero, cum quadam moderatione, sicut nec obedientia proprio superiori regulari exhibenda ab eo est. Reliqua vero vota in Professione ab eo nuncupata, remanent in suspenso. Ita ex DD. *ibid.*

Ejectus si provocare vult ab injustitia sententiæ in se latæ, debet se constituere in carceribus formalibus Religionis, ut ex Decreto S. Congregationis Concilii lato *die* 15. *Nov.* 1698. constat. *ibid.* §. 21.

Religiosi tamen Societatis Jesu post tria vota simplicia ab illis emissa exacto probationis tempore ab Ordine dimissi non comprehenduntur in Decretis de apostatis, et ejectis, ut ex Responso S. Congregationis Concilii. *ibid.* §. 21. Votum castitatis ab illis emissum, dum permanent in Ordine, dirimit Matrimonium. Isti ne celebrare possint vetantur solummodo, quia carent Patrimonio, vel Beneficio. *ibid.* §. 23. Sunt tamen habiles ad Beneficia, et Ministeria ecclesiestica obtinenda. *ibid.* §. 26. Valent tamen hæc omnia in dimissis ante Professionem solemnem. Post illam vero emissam censentur ac Regulares; in ordine ad ejectos. *ibid.*

Vota castitatis etc. a Religiosis laicis Cisterciensibus emissa, solemnia sunt, non simplicia, ut ex peculiari Decreto peculiaris Congregationis habitæ coram Benedicto XIV. *die* 27. *Martii.* 1747. lato constat. *ibid.* §. 28.

Si Religiosus ob crimen aliquod damnatus sit ad triremes ad certum tempus, num ea absoluta pœna recipiendus iterum sit a Religione, nondum definitum est a S. Congregatione, quamvis fuit consulta. Hæc tamen sola sententia damnationis ad triremes, etiam si nondum remigaverint, perpetuo illos infames declarat, adeoque irregulares. *ibid.* §. 30.

Regulares quicumque etiam exempti in Indiis Orientalibus agentes, curam Animarum exercentes subsunt prævio examini Ordinariorum, et approbationi, nec non visitationi, correptioni, et jurisdictioni eorum in iis, quæ ad prædictam Curam pertinent. Constit. QUAMVIS AD CONFIRMANDUM etc. Bull. *Tom. II. num.* 1.

Regulares sacros Ordines suscepturi non tenentur ostendere Dimissorias Ordinariorum propriæ originis, sed sufficit si illas acceperint a Superiore suo. Vicissim non possunt uti privilegio suscipiendi Ordines a quocumque, nisi illud obtinuerint post Tridentinum, et ad illos pervenerit concessione directa, non vero communione privilegiorum de uno in alium Ordinem. Si hujusmodi privilegium non habuerint, ordinari debent ab Ordinario loci, in quo degunt, si ille sacras Ordinationes tempore legitimo sit habiturus. Si vero habiturus non sit, possunt Dimissoriæ a Superiore regulari illis concessae ad alium dirigi cum anthentica attestatione Episcopi Diœcesani, ex qua constet ipsum Ordinationes habiturum non esse. Transgressores hujus sanctionis, qui Ordinationem ab alio susceperint, suspensionis censuram incurrunt. Superiores regulares, qui Dimissorias concesserint, voce activa, et passiva mulctantur. Ita Pontifex in Bulla IMPOSITI NOBIS. Bull. *Tom. II. num.* 27.

Si vero Regulares tempore Ordinationibus proximo transeant ad alterius loci Monasterium, et post receptam Ordinationem ab Episcopo illius loci, quo transierunt, redeant ad pristinum Monasterium, videtur hoc quidem fecisse in fraudem; nihilominus nihil potest contra hos decerni, quia potuit res fieri citra fraudem. Ipsi er-

go sibi consulant. *De Synod. Diœces. Lib.* 7. *Cap.* 43. §. 4.

Si Superiores Dimissorias subditis suis dederint, ut ab Ordinario quocumque Ordines recipiant, nisi in casibus supra expressis, privantur usu vocis activæ, et passivæ, et dignitate, qua potiuntur. Ex Decreto Clementis VIII. *die* 15. *Martii* 1596. Quod Decretum non ita legitur, ut in multis editis, *pœnas incurrent*, sed *pœnas incurrunt*, quod infert pœnam latam, et non ferendam. *Instit. Eccl.* 23. §. 12. Num fruantur privilegio Ordinationum extra tempora, affirmandum esse videtur ex auctoritate Concilii Romani sub Benedicto XIII. *Titul.* 5. *Cap.* 2. *ibid.*

Regulares habentes privilegium posterius Tridentino, ut exempti sint ab Interstitiis, frui illo debent, nec possunt Episcopi illos eo nomine ab Ordinatione rejicere. Ita ex Decr. S. Congr. *die* 24. *Augusti* 1686. *De Syn. Diœc. L.* 7. *Cap.* 42. § 6.

Regulares etiam exempti nequeunt exponere Sacramentum Eucharistiæ sine velamine in suis Ecclesiis, nisi ex causa publica ab Ordinario probata. Fas est tamen illis ex causa etiam privata Sacramentum velatum exponere in Tabernaculo aperto; dummodo tamen ab illo non extrahatur, ut ex Decreto S. Congregat. *De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 41. §. 4.

Generatim vero jus est Episcopis cogere Regulares parere sibi circa ea, quæ ad majorem cultum hujus ineffabilis Mysterii et celebrationis Missæ præcipienda consueverint. Quod ex Decreto Tridentini *Sess.* 22. *de observandis, et evitandis in celebratione Missæ*, eruitur. *ib.* §. 5.

Regulares tenentur parere Episcopo præcipienti, ne in eorum Ecclesiis exponatur insolita

imago, aut nova reliquia ab ipso non approbata, et inobedientes possunt etiam censuris cogi, ut ex Decr. Sacr. Congregat. *die* 5. *Julii* 1700. *De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 41. §. 5.

Regulares puniri possunt ab Episcopo tamquam Apostolicæ Sedis Delegato, si quid deliquerint in iis, quæ respiciunt Clausuram Monialium etiam exemptarum, et earum, quæ intra Monasterii septa degunt. *ibid.* §. 6.

Regulares non possunt sæcularium confessiones excipere *sine licentia*, *gratia et beneplacito Episcopi*, quæ verba sunt Etrav. Bonif. VIII. in Cap. *Super Cathedram de Sepulturis*, quod et confirmavit Trident. *Sess.* 23. *Cap.* 15. *de Ref.* sed et fas est Episcopis eam facultatem limitare ad certum tempus, certasque personas, quin et ex parte revocare, contrariamque opinionem Alexander VII. die 30. Januarii 1659. damnavit. *De Synod. Diœces. Lib.* 7. *Cap.* 42. §. 7.

Possunt tamen Regulares ab Episcopo approbati acciri ad domos sæcularium ægrotantium, eorum confessiones audituri, non petita a Parochis ægrotantium licentia; sed de audita ægrotantium illorum confessione debent relinquere syngrapham, qua Parochus certioretur. Ita *ib.* §. 8.

Regularibus Prælatis non licet monasteria Monialium sibi subjectarum ingredi, nisi semel in anno causa visitationis; si autem necessitas urgeat, ut sæpius ingrediantur, non possunt nisi cum præsentia Episcopi Diœcesani, aut alterius ecclesiastici ab ipso deputati. Ita ex Constitutione *Felici* 156. Alexandri VII. *De Syn. Diœces. Lib.* 7. *Cap.* 41.

Regularibus vetitum est alloqui Moniales etiam sibi subjectas sine licentia expressa non so-

lum Superioris regularis, sed Episcopi, ne vel semel quidem per spatium quadrantis horæ cum dimidio, ne vel pariter occasione concionis ad Moniales illas habitæ, ne vel tandem ex causa quantumcumque honesta, et pia. *ibid.* §. 7.

Regulares subduntur, coercitioni Episcopi, si excipiant confessiones sæcularium sine prævia Episcopi approbatione, ut ex Constit. X. Clementis X. Item non possunt inconsulto, et non approbante Episcopo audire confessiones Monialium sui Ordinis etiam exemptarum ex vi Bullæ XVIII. Gregorii XV.

Regulares, nova Monasteria, seu domus ne erigant, vetantur absque Sedis Apostolicæ, et Episcopi facultate, quamvis Tridentinum *Sess.* 25. *Cap.* 3. *de Regul.* solius Episcopi facultatem exprimit. *De Synod. Diœces. Lib.* 9 *Cap.* 1. §. 9. *nov. edit.*

Est tamen pro Monialibus in Ditione Hispanici Regis Breve Urbani VI. suspensivum ejusdem Constitutionis, sed non valet extra Hispaniam. *De Synodo Diœcesana Lib.* 9. *Cap.* 15. §. 9. *nov. edit.*

Ad statum Regularem transire possunt Presbyteri Ecclesiæ, vel Diœcesis servitio addicti, invito etiam Episcopo proprio; tenentur tamen, nisi aliquid obstet, illum consulere. Ita in Epistola ad Card. Quirinum EX QUO DILECTUS Bull. *Tom. II. n.* 25.

Regulares extra monasterium degentes, et Clericos Regulares quomodocumque exemptos in civilibus causis mercedum, et miserabilium personarum, nisi habeant Judicem certum a S. Apostolica in partibus deputatum, coram Ordinariis locorum conveniri posse in prima instantia decernit Pontifex in Bulla AD MILITANTIS Bull. *Tom. I. n.* 48. §. 41.

RESERVATI CASUS.

Ad solum Romanum Pontificem, Episcopos, et Prælatos inferiores habentes jurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio separato pertinet casuum reservatio, ex doctrina Concilii Tridentini, et Decisionibus S. Congregationis. *De Synod. Diœces. Lib.* 5. *Cap.* 4. §. 11.

Quamquam reservatio fieri potest extra Synodum multa tamen suadent, ut potius in Synodo fiat; ideo præsertim, quia non desunt Theologi cum Roncaglia tenentes, leges ab Episcopo latas extra Synodum eo cessante cessare; cum ea tantummodo, quæ in Synodo fiunt ab Episcopo, legis plenam auctoritatem obtineant. *ibid.* §. 3.

Actus mere internos, nec Summus Pontifex, nec Episcopi reservandos sibi unquam censuerunt. *ibid. Cap.* 5. §. 5.

Regulares non solum reservare prohibentur alia crimina, quam quæ in Decreto Clementis VIII. definiuntur, sed nec possunt alia ab his diversa crimina illigare censura reservata, ut et firmat Pontifex ex Decreto quodam Sacræ Congregationis Episcoporum, et Regularium. *ibid. Cap.* 5. §. 6.

RESIDENTIA.

Ad residentiam tenentur Episcopi, et Parochi, ut ex Concilio Tridentino *Sess.* 6. *Cap.* 1. *de Ref. et Sess.* 23. *Cap.* 1. adeo ut quo tempore non resident, non faciant fructus suos, ut ex Constit. 91. Pii IV. Ex qua etiam Constitutione constat, si quo tempore illi non resident, obierint, de reditibus ecclesiasticis disponere nequaquam posse, etiamsi testandi facultatem obtinuissent. *Inst. Eccl.* 17. §. 4. *et* 5.

Episcopi æqua, et rationabili causa poscente, ad duos, tresve menses quotannis abesse a Diœcesi permittuntur; Parochi vero duobus mensibus possunt quidem, sed de licentia Episcopi, et relicto idoneo Vicario ab Ordinario approbando, ut ex Trident. *Sess.* 23. *Cap.* 1. *de Ref. ibid.* §. 7.

Nec sine licentia Episcopi abesse possunt per hebdomadam, sicut non sufficit licentia tacita. Ac demum non est satis ad evadendas pœnas, si causa sit evidens, et Episcopus non consulatur, vel si consultus neget; quamquam tunc possit fieri recursus ad legitima tribunalia. Si tamen ex improviso discedere necessarium sit, tunc post discessum scribendum est ad Ordinarium. Ita ex Decretis Sacr. Congr. *ibid.* §. 11.

Pro Parochis tamen agrestibus sufficit licentia Vicarii Foranei, pro absentia tamen modici temporis. Ita ex Decr. Sacr. Congr. §. 12.

Si abeundum sit duobus, vel tribus diebus non festivis, mos singularum Diœcesum tenendus est. Ita ex DD. Canonistis. *ibid.*

Ad excusandam non residentiam non sufficit aeris intemperies. Si tamen Parochus ægrotaret, nec posset ibi ex defectu medicorum curari, tunc ad quatuor menses obtinere potest ab Ordinario licentiam secedendi ad loca viciniora, Vicario idoneo interim substituto, ut ex Decretis Sacr. Congregationis. *ibid.* §. 25.

Nec excusantur, si absint, ex eo quod Parœcia distat tantum tribus, quatuorve milliariis a Civitate.

Nec etiam, si nocturno tempore ibi resideant, et celebrata summo mane Missa, tum reliquum tempus agant in civitate, relicto tamen idoneo substituto, idque præstent per majorem anni partem. Ita ex Decret. S. Congr. Concilii. *ib.* §. 18.

RESTITUTIO.

Bona immobilia ab hostibus in bello injusto capta, puta a piratis, infidelibus, hæreticis etc. si emantur a fidelibus debent restitui proprio domino nullo exacto pretio ab eodem, quod decretum olim fuit a Congregatione Propagandæ fidei an. 1630. Quorum opinionem Benedictus XIV. admittit in epist. ad P. Nicolaum Lercari Secretarium ejusdem Congregationis. Bullar. T. III. n. LVII. Quod vero ad mobilia eadem Congregatio censuit restituenda esse ab emptoribus legitimo domino, exacto tamen ab illo eo pretio, quo empta sunt; in hoc tamen judicium suum Benedictus XIV. non profert. *ibid.*

REUS.

Reus juridice interrogatus in judicio criminali tenetur veritatem manifestare, ut innuit Pontifex in sua Bulla PATERNA CHARITAS Bull. *Tom. III. n.* 24.

SACRAMENTUM.

Sententia asserens in Sacramentis conferendis non requiri in Ministro intentionem aliquam faciendi quidquid facit Ecclesia, sed tantum præstandi ritum externum nulla censura ab Episcopis configenda est. *De Synod. Dioeces. Lib.* 7. *Cap.* 4. §. 9. Verum contraria tutior, et omnino servanda in praxi. Quare si quid ejusmodi contigerit, et necessitas urgeat Sacramentum Baptismi sic collatum, sub conditione iterum perfici oportet. Quod si res hujusmodi sit, ut

moram patiatur, consulenda est Sedes Apostolica. *ib.*

SEMINARIUM.

Tenetur Episcopus providere sibi consilium duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo eligatur, item duorum de Clero Civitatis, quorum alterius electio ad Clerum spectat, quæ omnia sunt ex *Cap.* 18. *Sess.* 23. Tridentini. His omnibus deputatis uti debet in administratione rerum Seminarii; sicut etiam illi adhibendi sunt circa institutionem, et disciplinam ejusdem Seminarii; quamquam Episcopus ita debet in his omnibus eorum consilium audire, ut sequi non teneatur. *De Synod. Diœces. Cap.* 2. Ex pluribus Sacræ Congr. Decretis.

SEPULCHRUM.

Sepulchra in Ecclesiis Confraternitatum haberi possunt, sed de licentia Episcopi, uti sæpe decisum a S. Congregatione. *Instit. Eccles.* 105. §. 124.

Si Confrater obeat, non electa sepultura, mandari non potest sepulturæ in Ecclesia ejusdem Confraternitatis, ut est decisum a S. Congregatione. *ib.* §. 124.

SIMONIA.

In simonia contracta pro beneficio acquirendo major Pœnitentiarius monetur, etiam in casibus occultis, et in foro Conscientiæ, ne titulum ejusdem beneficii convalidet, nisi forte agatur de simonia, ignorantia facti, vel juris commis-

sa, et Orator quam primum id rescivit, dispensationem petierit; quod valet in pensionibus, quibus simonia realis scienter contracta fuerit. Bulla PASTOR BONUS Bull. *Tom. I. n.* 95. §. 22.

Abstinendum est illi etiam a condonatione pretii simoniaci, quando in Ecclesiam læsam, vel pauperes debet erogari, nisi aliter suadet paupertas delinquentium. *ibid.* 23.

Quid simoniace intercessit pro alio ad impetrandum beneficium, tenetur in subsidium restituere Ecclesiæ, vel pauperibus fructus a beneficiario male perceptos, ante omnem sententiam. *Instit. Eccl.* 12. §. 11.

Si quis poscat a S. Congregatione absolutionem a simonia commissa in obtinendo beneficio, impetrare solet rescriptum, ut *dimittat, moneat, et restituat*, nempe dimittat beneficium, moneat pro restitutione pretii accepti Ecclesiæ, vel pauperibus restituat fructus perceptos. *ibid.* §. 12.

Si vero simonia commissa est ab aliquo tertio, inscio beneficiario, tunc rescribitur pro convalidatione tituli, dummodo *ante possessionem*, quod valet ac si diceretur, modo id non rescierit ante acceptam beneficii possessionem. *ibid.* §. 12.

Cum Parochiani habent jus nominandi Parochum ratione fundationis, tunc singuli, seu mares, seu feminæ, seu minores habent jus nominandi in capita, ut ex Pitone *De Controv. All.* 100. *n.* 394. firmatur. *ibid.* §. 13.

Commendæ, Prioratus, atque Præceptoriæ Ordinis Hierosolymitani a Canonistis quidem tanquam beneficia habentur, in quibus si intercedant preces, pactiones, et munera, simonia committitur: id tamen negant communi consensu Theologi, animadvertentes non esse illis ad-

nexum spiritualis ministerii exercitium, neque necessario conferri Clericis, quæ duo exigunt beneficia, quamquam negari non potest, gravem abusum ea in re intercedere, quem tollere adnisus est Clemens XI. in suo Brevi ad magnum Magistrum ejusdem Ordinis, in quo etiam declarat collationes hasce nullas, et irritas esse, et fore, *De Synod. Diœces. Lib.* 12. *Cap.* 5. § 15. *nov. edit.*

SOLLICITATIO IN CONFESSIONIBUS.

Sollicitatus nulla lege prohibetur, quominus ante denuntiationem sollicitantis, illum occulte admoneat, ut sibi provideat, sponte se offerendo Tribunali. Tenetur tamen etsi monitus compareat, et sit ex correptione emendatus, illum denunciare, ut ex propositionibus ab Alexandro VII. damnatis eruitur. *De Synod. Diœces. Lib.* 6. *Cap.* 11. §. 9. *et* 10. *nov. edit.*

Præceptum denunciandi Confessarios sollicitantes ad turpia, et pœnæ aliæ huic sollicitationi indictæ non extenduntur ad alia crimina a re venerea diversa. *ibid.* §. 14. *nov. edit.*

Sacerdotes omnes etiam regulares sollicitantes ad turpia in re venerea in actu confessionis vel ejus occasione aut prætextu, præter alias pœnas in Constitutionibus Sixti V. et Gregorii XV. inflictas, incurrunt etiam perpetuam inhabilitatem ad Missam celebrandam, Idemque etiam valet contra eos Sacerdotes qui Sacrificio Missæ abutuntur ad sortilegia. Ita ex Decreto S. Congreg. Inquisit. ex mandato Benedicti XIV. Id vero Decretum enunciandum publice est, a superioribus cujuscumque ordinis palam semel in anno feria VI. post octavam Assumpt. B. M. V. et in quocumque Capitulo Generali aut Pro-

vinciali, *ibid.* Append. ad T. II. Bullar. Bened. XIV. n. VIII.

SPECTACULA.

Spectacula inverecunda, uti sunt puerorum, et adolescentium nudorum cursus, et luctæ, etiamsi longa consuetudine introductæ, ne permittantur ad Episcopis, legibusque latis prohibeantur, mandat Pontifex in Encyclica ad Episcopos Campaniæ NIHIL PROFECTO Bull. *Tom. I. n.* 60.

SPONSALIA.

Si alteruter ex sponsis se ad alias partes transferat inscio altero, admonendus est Superior ecclesiasticus, qui tempus aptum assignet absenti, ut redeat, quo elapso si non pareat, vinculum dissolvitur. *Instit. Eccles.* 46. §. 5.

Sponsalia de futuro inita absque præsentia Parochi, vel absque scriptura valere semper pronunciavit S. Congregatio, cum Tridentinum tantum aboleverit Matrimonia clandestina. Priora vero sponsalia etiam non jurata, etiam sine copula prævalent secundis sponsalibus, etiam juratis, et etiam cum copula, ut ex communi DD. *Instit. Eccles.* 46. §. 8.

Sponsalia inita invitis parentibus, quamquam judicari possunt valida, illicita sunt tamen, et detecto dissensu parentum solvi possunt, etiamsi jurata sint, quod invicte probat Archiepiscopus Rossanensis D. Muscettola in Dissertatione legenda in Tom. I. Operum Zauli ad Statuta Faventiæ. *ibid.* §. 16.

Sponsalia absque interna voluntate exequendi promissa, dubium est an obligent; est tamen grave peccatum sic promittere. *ibid.* §. 16.

Oscula ob delectationem carnalem, et sensualem, juxta terminos Propositionis 40. inter damnatas ab Alexandro VII. ob paritatem rationis neque inter sponsos licita sunt. *ibid.* §. 18.

Sponsus, qui sponsam seduxit ad copulam, non potest puniri pœna stupri ob aliquod jus, quod habet in corpus illius, ut ex Decretis S. Congregationis apud Fagnanum. *Ibid.* §. 20.

Promissio de præsenti absque præsentia Parochi, et testium, neque valet ratione matrimonii, neque sponsalium, ut ex pluribus Decretis S. Congregationis. *ib.* §. 24.

SYNODUS.

Synodus Diœcesana non necessario transmittitur ad sacram Congregationem Concilii, ut ab ea recognoscatur, emendetur, et approbetur. *De Synod. Diœces. Lib.* 8. *Cap.* 3. §. 6. Nam Sixtina Constitutio, quæ afferri ad id posset, nihil ea de re statuit, nisi quoad Concilia Provincialia.

Constitutiones Synodales statim ac promulgantur, ligare subditos incipiunt, neque bimestre expectandum, ut de Legibus Imperialibus edicitur. *L. Leges sacratissimæ*, *C. de Leg. et Rub. Novel.* 66. et de Legibus Pontificiis Doctores quidam asserunt, aliis magis communiter negantibus; nihil enim circa hoc statuitur de legibus ab inferioribus latis, ut monent DD. plures. *De Synod. Diœces. l.* 13. *C.* 4. §. 2.

Regulares etiam subjiciuntur legibus Synodalibus in iis, quæ respiciunt curam Animarum, et Sacramentorum administrationem, ex *Trid. Sess.* 25. *Cap.* 11. *de Regularibus*, quamvis secus sit in aliis, sed ad evitandam deformitatem sese illis conforment oportet, non tamen

sub gravi eas negligerent, notante Suario. Censet tamen Pontifex contra nonnullos Regulares, quamvis teneantur ad festa Dioeceseos ex Trid. *Sess.* 25. *Cap.* 12. *de Regul.* non tamen teneri ad jejunia ab Episcopo indicta, nisi alia consuetudo in quibusdam Monasteriis forte invaluisset. *De Synod. Dioeces. Lib.* 8. *Cap.* 4. §. 5.

TABACUS.

Tabacum per nares trahere, vel ejus fumum in os inducere ante Missæ celebrationem, vel communionis perceptionem, nequaquam interdicendam censet Pontifex, neque prohibendum judicat, cum ob receptam, ac pervulgatam ejusmodi consuetudinem omnis in ea re modo absit inhonestas, et indecentia. *De Synod. Dioeces. Lib.* 7. *c.* 63. §. 3.

TERTIARIÆ.

Mulieribus Tertiariis non collegialiter viventibus non possunt Regulares dare habitum sui Ordinis sine licentia Episcopi Dioecesani, cui debent rite probare habere re hoc privilegium Sedis Apostolicæ feminas illas moribus probatas, habere illas ultra annum decimum quartum, tantum possidere de annuis reditibus, ut habeant satis ad alimenta, ac denique non cum aliis eas cohabitare, quam cum necessariis in primo tantum gradu consanguinitatis, vel affinitatis sibi conjunctis, ut ex Decret. S. Congreg. in causa Nazariensi die 10. Maji 1727. *De Synod. Dioeces. Lib.* 7. *cap.* 41. §. 8.

Tertiariæ collegialiter viventes, votis tamen solemnibus, et clausura non adstrictæ, cum sint contra Bullam 8. S. Pii V. a S. Congre-

gatione tolerantur potius, quam approbentur, sunt autem omnimode Episcopi jurisdictioni subjectæ, ut ex pluribus S. Congregationis Decretis. *Instit. Eccles.* 29. §. 13.

Tertiariæ non collegialiter viventes non possunt habere Confessarium quemcumque etiam sui Ordinis, nisi approbatum ab Episcopo pro Confessionibus sæcularium. Item non possunt Regulares illis die Paschæ Sacramentum Euchasistiæ ministrare. Defunctorum corpora sepulturæ mandanda sunt in Ecclesia Parochiali, nisi forte in Ecclesia Regularium sui Ordinis sepulchrum esset illis destinatum. *Instit. Eccles.* 19. §. 14.

Benedictus XIII. multa concessit Tertiariis, sive vivant in communi Monasterio, sive domi suæ vitam agant privatam, quæ utique jus novum concedere viderentur; sed cum Clemens XII. in sua Constitutione *Romanus* anni 1732. jura Tertiariarum revocaverit ad terminos concilii Tridentini, ac Decretorum Apostolicorum; ideo nihil novum de illis statuendum est., *ib.* §. 16.

Tertiariæ collegialiter viventes ex recepta S. Congregationis immunitatis opinione, gaudent immunitate fori. Vicissim autem Tertiariæ in domibus privatis habitantes eodem privilegio non gaudent, ex Doctoribus definitur. *Instit. Eccles.* 105. §. 68.

TESTAMENTUM.

Testamentum factum coram Parocho, et duobus saltem testibus idoneis valet pro toto Statu Ecclesiastico, nisi obstet statutum aliquod municipale, ex dispostione Cap. *Cum esses* 10.

Testamenta ad causas pias toto Orbe Catholico valent si fiant coram duobus testibus, ex

Cap. *Relatum* 11. *de Testamentis*. *Instit. Eccles*. 105.

Quoad dispositionem Capitis *Cum esses* non sufficit si sint duo, vel tres testes, et absit Parochus, cum in Canone sit *Coram Presbytero suo*. Nec sufficit si defectum Parochi suppleat Capellanus; sicut neque si præsentiam præstet Confessarius ordinarius. Demum testes masculi requiruntur, nec feminæ valent. Demum valet testamentum ita conditum, etiamsi testator non sit in extrema vitæ periculo. *ib.* §. 8. 9. et 10.

Scribenda sunt testamenta a Parocho coram testibus, et a testatore subscribenda, sicut etiam a Parocho, et testibus. Si tamen scribere ignorent, sufficit scriptura Parochi, et signum Crucis impressum in charta a testibus. *ib.* §. 14.

Ita scriptum testamentum saltem intra octo dies Parochus cum testibus deferre debet tabellioni; et si adsit subscriptio Testatoris, et testium, non requiritur ut singula contenta in testamento referant Notario. Si nulla sit testatoris subscriptio, tunc Parochus, seu Sacerdos viva voce exprimere debet quidquid in eo testamento continetur; quod, et a singulis testibus seorsum præstandum est. Denique, et singuli illi subscriptionem suam agnoscant. *ibid.* §. 16. Has vero omnes depositiones scribat tabellio, et jungat testamento.

Ad servanda vero quæ in testamento mandantur, discussio Parochi, et testium agenda est a judice competenti, citata parte, cujus interest, excepta tamen consuetudine, ut valeant testamenta, nulla facta publicatione, si illa reposita sint in Archivio. *Ibid.* §. 16.

VASA SACRA.

Vasa sacra dum actu continent Corpus, et Sanguinem Christi, tangere nemo alius permittitur, nisi Sacerdos, et Diaconus.

Subdiaconis datum est in altaris ministerio tangere calicem, et patenam dum Corpus, et Sanguinem Christi non continent.

Acolythis licet tangere illa, sed extra ministerium altaris, quod etiam extenditur ad omnes illos, qui Tonsura initiati sunt. Hæc omnia ex Theologis. *Instit. Eccles.* 34. §. 18.

VENDITIO.

Clerici beneficiati prohibentur unico actu vendere commodum, seu utilitatem percipiendi fructus beneficii quoad vixerint, vel per longum tempus recepta pecunia in ea summa, de qua conventum est inter contrahentes, sive pecunia illa tota simul solvatur, sive per plures solutiones. Id vero vetitum sub excommunicatione et aliis pœnis contra alienantes bona ecclesiastica inflictis, et contractus omnes ita celebrandos in futurum Pontifex irritat, et annullat. Const. UNIVERSALIS ECCLESIÆ, Bull. *Tom. I. num.* 29.

In contractu emptionis, et venditionis, si fiat pactum, quo venditor, quandocumque voluerit rem venditam redimere, obligetur vi ejusdem pacti plus dare, quam receperit in venditione, contractus est injustus. *De Synod. Diœces. Lib.* 7. *cap.* 51. §. 4.

Si venditio fiat cum pacto redimendi intra certum tempus, quo elapso non sit amplius locus retrovenditioni; iste contractus sapit usuram,

ex eo quia videtur induere naturam pignoris. *ib.* §. 4.

VIATICUM.

Ægroto impotenti Viaticum sumere, non licet sacram particulam deferre ad eam venerandam, et deosculandam, quod fieri vetuit S. Pius V., et S. Congregatio Concilii. *De Sacrif. Miss. Lib.* 3. *cap.* 19. §. 4.

Morituro impotenti Eucharistiam sub specie panis deglutire, non potest Sacramentum administrari sub specie vini, neque sub specie panis intincti in vino consecrato, sed omnino linquendus est non refectus sacra communione, cum præceptum Viatici non obliget, nisi cum ministrari potest ritu ab Ecclesia non prohibito; iste vero ritus ab Ecclesia Latina omnino prohibetur. *ib.* §. 6.

Vicissim autem licite administratur sub specie panis vino vel aqua non consecrata madefacti, ut facilius deglutiatur. *ib.*

VICARIUS CAPITULARIS.

Ecclesia vacante tota Episcopi jurisdictio devolvitur ad Capitulum Cathedralis Ecclesiæ per Textum in Cap. *His*, *quæ*, et Cap. *Cum olim*, *de Majorit. et Obed.* ac illud quidem eam per se exercere posset nisi obstaret jus novum Tridentini *Sess.* 24. *Can.* 16. *de Ref.* quod mandat, ut intra octo dies post inductam, seu ut decidit S. Congregatio post habitam notitiam vacationis, Vicarium constituere teneatur, per quem illam exerceat. Si vero negligat, vel Ecclesia vacans careat Capitulo, tunc ad Metropolitanum spectat; vel si nulli subjecta fuerit,

ad viciniorem Episcopum. Si vero tunc Metropolitanus vacaverit, jus istud transit ad Capitulum Metropolitanæ. Hæc omnia ex Decisionibus S. Congregationis deducuntur in *Lib.* 2. *Cap.* 9. §. 2. *De Synodo Diœcesana nov. edit.*

Verum antiqua consuetudo quarundam Ecclesiarum, ut vacantis Ecclesiæ administratio transeat in aliquem in Ecclesiastica dignitate constitutum, retinenda est, ut ex Rota. *ibid.*

Dispensationes ab Apostolica Sede ad Episcopum, seu ejus Vicarium Generalem delegatas, et ante Episcopi obitum nondum executioni mandatas, Vicario Capitulari exequi non licet, quia nec est Episcopus, nec Vicarius Episcopi. *ibid.* §. 3.

Semel vero electus a Capitulo Vicarius removeri non potest, nisi causa agnita a S. Congregatione, uti decisum refertur. *ibid.* §. 4.

Utrum Vicarius Capitularis ea possit, quæ nonnisi speciali mandato Vicarius Episcopi præstare potest, Doctores in utramque partem disputant. *ibid.*

Cum Vicarius Apostolicus datur Ecclesiæ vacanti, nullam habet aliam auctoritatem præter eam, quam Vicarii Capitulares ea occasione obtinent. *De Synod. Diœces. Lib.* 2. *cap.* 10. *nov. edit.*

VISITATIO DIOECESANA, ET SACRORUM LIMINUM QUOAD EPISCOPOS.

Episcopo non prohibetur quidem bis quotannis Diœcesim suam visitare, sed nonnisi unicam tantummodo per annos singulos procurationem exigere potest, ut ex pluribus S. Congregationis Decretis. *De Synod. Diœc. Lib.* 7. *Cap.* 53. §. 5.

Vicarius Capitularis potest Diœcesim visitare post peractum annum a visitatione ab Episcopo facta, ut pluribus S. Congregationis Decretis decisum est. *Ibidem Lib.* 2. *cap.* 9. §. 5. Illi tamen non nisi dimidium procurationis, quæ solvitur Episcopo, retribuendum est, cum debeat minori comitatu incedere, et constat ex resolutione S. Congregationis in una Ostunensi *die* 7. *Julii* 1708. *ib. Lib.* 7. *cap.* 53. §. 5.

Episcopi omnes ex vi Constitutionis *Romanus Pontifex* a Sixto V. editæ, antequam consecrentur, si Romæ existant, in manibus S. Romanæ Ecclesiæ primi Diaconi Cardinalis, extra Curiam vero in manu Antistitis ad hoc delegati ex formula præscripta jurant se statis temporibus limina Ss. Apostolorum visitaturos per se, sive legitime impeditos per aliquem de suo Capitulo, vel alium in dignitate ecclesiastica constitutum, vel beneficio præditum; et si hi defuerint per Sacerdotem aliquem Diœcesanum sæcularem, vel regularem.

Tunc autem Romano Pontifici rationem reddere tenentur de Pastorali officio impleto, et iis omnibus, quæ ad suam Diœcesim pertinent. Sacræ autem Congregationi Concilii injunctum est munus, ut postulata Episcoporum illorum discutiat, et det illis responsa, sicuti et videndi num legitime sint impediti. *De Synod. Diœces. Lib* 16. *cap.* 6. §. 11. *nov. edit.*

Tempus, intra quod obeunda est visitatio, aliis quidem longius definitum est, aliis brevius, sed non minus quam triennium, nec supra quadriennium. *ibid.* §. 3. Porro si Episcopus habeat Coadjutorem ab Apostolica Sede datum, sufficit si coadjutor nomine Episcopi adeat, sicut etiam sufficit si mittatur Administrator Episcopatus, qui debet visitare limina sua, et prin-

cipalis sui nomine, ut ex Decisis a S. Congregatione. *ibid.* §. 5.

Id etiam præstandum est ab Episcopo titulari, ut Fagnano aliisque. *ibid.* probatur. §. 5.

Denique nec eximuntur Episcopi Ecclesiarum suburbicariarum, quamvis exempti sunt a residentia.

Ita ex Decret. *Consistoriali* Alex. VII. *ib.* §. 6.

Postremo Prælati minores, qui proprie territorium habent vere separatum, in quo independenter a quocunque Episcopo jurisdictionem spiritualem exercent, ad eamdem visitationem tenentur, ut ex respons. Sacræ Congreg. et ex Bulla QUOD SANCTA data die 27. Novembris anni 1740. a Benedict. XIV. constat.

E contra vero non tenentur ii Prælati inferiores, qui territorium separatum non habent, ut satis constat. *ibid.* §. 9.

VOTUM.

Vota simplicia etiam castitatis, et Religionis, ac sacrarum Peregrinationum dispensando commutare potest major Penitentiarius Romanus. Bulla PASTOR BONUS, Bull. *Tom. I. n.* 95. §. 29.

USURA.

Usuræ peccatum illud est, cum aliquid lucri exigitur ultra sortem ratione mutui. Nec hoc a vitio vacat, etiamsi moderatum sit lucrum, quod deposcitur. Ratione tamen titulorum quorumdam, quos extrinsecos vocamus e contractu mutui, exigi potest annuus proventus, in quo tamen cavendum est, ne quid nimis accipiatur. Sicut etiam non semper iidem tituli in contra-

ctu mutui celebrando adsunt. Quin et accidit quandoque in nonnullis rerum circumstantiis, ut nulli alteri justo contractui locus esse possit, et adsit obligatio, ut nudo mutuo alteri succurramus. Hanc doctrinam ab omnibus palam doceri mandat Pontifex, monetque insuper ut si quando in mutuo præstando alii legitimi tituli adsint pro annuo lucro exigendo, in celebratione Contractus mutui explicentur. Hæc omnia latius in Encyclica ad Episcopos Italiæ VIX. PERVENIT etc. Bull. *Tom. I. num.* 143.

F I N I S.

INDEX

RERUM, ET VERBORUM,

QUÆ IN TOTO OPERE CONTINENTUR.

Littera l. librum denotat, n. *numerum marginalem*, v. *versiculum*.

A B

A B

A B

tera. *n.* 652. An ipsa teneatur se prodere. *n.* 653. An filius spurius teneatur credere matri. *n.* 654. Ad quid amplius tenetur adultera. 655. An adulteri exponentes prolem Hospitalibus teneantur ad restitutionem? *l.* 3. *n.* 656. Adultera an possit negare suum crimen occultum? *l.* 3. *n.* 162. An sit Adulterium copula sodomitica inter conjuges? *n.* 446. An adulter occidens virum adulteræ ad tuendam suam vitam incurrat irregularitatem? *l.* 2. *n.* 398. *v. ordine*. An uxor adulterans possit expelli a viro. *l.* 6. *n.* 939. *Dub.* 3. De divortio ob adulterium. *ex n.* 960. *ad* 969. Adulterii crimen ad dirimendum Matrimonium. *l.* 6. *ex n.* 1035. *ad* 1042. Adulteræ taciturnitas an sufficiat pro consensu ad invalidandum Matrimonium. *n.* 1038. Adulterium cum Matrimonio attentato vivente conjuge. *n.* 1042. Si adulter occidat Maritum ob defensionem. (*Remissive ad l.* 3. *n.* 396. *v. In ordine.*) Vir cognoscens uxorem adulteram fit irregularis. *l.* 7. *n.* 441. *ad* 443.

Advocatus quibus requisitis indigeat. *Lib.* IV. *n.* 218. Quibus illicitum sit Officium Advocati exercere? *l.* 4. *num.* 219. Quos pauperes Advocatus tenetur patrocinari? *n.* 221. An possit tueri causas minus probabiles? *n.* 222. An possit convenire de pretio, et de quota litis? *num.* 224. Quando Advocatus teneatur ad restitutionem damni? *lib.* 4. *n.* 223. Quando peccet Advocatus; *n.* 226. Advocati, et Procuratores post biennium Neapoli non possunt petere salarium. *l.* 3. *n.* 516. Quando Advocati excusantur a jejunio? *l.* 3. *n.* 1049. *v.* 6. *Excusantur*.

Ædificatio. Quando acquiritur dominium ædificatione? *l.* 7. *n.* 502.

A V

B A

B E

B O B R

C A

C A

C I

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C O

C U

C U.

D A

D E

De debitore negante debitum æquivoco. *l.* 3. *n.* 160. De debitore existente in necessitate. *n.* 701. 702. *et* 703.

Debitum. An debita certa restituenda prius quam incerta? *l.* 3. *n.* 687. An prius debita ex delicto, quam ex contractu. *n.* 688. An prius debita ex titulo oneroso? *n.* 689. An a debitis gravato liceat accipere donum? *n.* 722. An uxor teneatur solvere debita a viro contracta? *l.* 3. *n.* 354. An immemor debiti satisfaciat donando? *l.* 1. *n.* 34. Et fusius. *l.* 3. *n.* 770. *v.* *Quær.* II. Tempus requisitum ad debita præscribenda. *l.* 3. *n.* 507. An debitis gravati possint fieri Religiosi? *l.* 4. *n.* 71. Quid si iam sint professi? *ib.* *v.* *Si voto.* Debitum conjugale quando sit licitum. Vide *Summar.* *ex n.* 900. Quando sit præceptum. Vide *Summar. ex n.* 938. Propter quos fines sit licitus usus Matrimonii. *n.* 927. An vir aliquando teneatur petere. *num.* 928. An aliquando uxor. *n.* 929. An conjux impeditus a petendo possit aliquando petere. *n.* 930. An excommunicato liceat petere; et an ab excommunicato. *n.* 931. An tactus inter conjuges, etc. Vide *Conjux.* Negantes debitum semel. *n.* 940. Si alter remisse petat vel immoderate, vel si redditio differatur ad breve tempus. *ibid.* An possit negari ob multiplicitatem filiorum. *n.* 941. An Episcopi ad debitum petendum possint dispensare in voto castitatis emisso ante Matrimonium. *n.* 987. An Mendicantes. *ibid.* *v.* *An autem.* Quid si impedimentum proveniat ex affinitate contracta post Matrimonium? *n.* 1076.

Decennium. An per decennium præscribantur

D E

D E

D E

D E

D I

D I

D O

E B E C

E Brietas, et *Ebrius*. Quando ebrietas est culpa gravis *l.* 5. *n.* 75. Quid si quis se inebriet ex præscripto Medici, aut ob metum mortis *n.* 76. An liceat unquam alium inebriare *n.* 77. An ebrietas aliquando excusetur a mortali? et an ebrio imputentur omnia mala patràta in ebrietate *n.* 78. An ebrius obligetur legibus. *l.* 1. *n.* 153. An ebrio teneatur conjux reddere *l.* 6. *n.* 948. An ebriis danda Extrema-Unctio *n.* 732.

Ecclesia. In Ecclesia vetantur mercatus, parlamenta, convivia, etc. *l.* 3. *n.* 37. An furtum in Ecclesia sit sacrilegium? *n.* 39. In qua Ecclesia audiri debeat Missa? *num.* 318. Mutuum datum Ecclesiæ *l.* 3. *n.* 754. Legatum relictum fabricæ Ecclesiæ an possit expendi in alia? *n.* 930. *Dub.* 9. An Episcopi digniores transferendi ad Majores Ecclesias? *l.* 4. *n.* 104. Translatio Episcoporum ad alias Ecclesias vetatur de jure divino, nisi adsit justa causa *ib.* Si Ecclesia est interdicta, vel polluta, an Canonici excusentur ab assistentia Chori? *l.* 4. *n.* 130. *v. Quando.* An liceat celebrare extra Ecclesiam *l.* 6. *n.* 356. An nomine Ecclesiæ veniant Oratoria in domibus Religiosorum, Seminariorum, Hospitalium, Carcerum, etc. *n.* 357. Si Ecclesia sit polluta, an liceat in ea celebrare *n.* 361. Celebrans in ea an incurrat pœnam *ibid.* *v. Quær.* An irregularitatem *l.* 7. *n.* 358. *Not.* II. Quid si sit interdicta *d. n.* 361. *v. Quær.* et *l.* 7. *num.* 358. *Not.* II. Oratoria non benedicta an violentur *n.* 362. Quando dicatur violata Ecclesia *ib. v. Addo et n.* 364. *ad* 367. An quo reconcilianda, et quomodo *n.* 363. Quomodo Ecclesia execretur *n.* 367. *et* 368. Si noveris ex Confessione Ec-

E P

E P

E U

-

E X

E X

F A

n. 531. An femina teneatur pati mortem potius quam violari *l.* 3 *n.* 368 *et* 433. Occidens invasorem feminæ consanguineæ *n.* 391. Femina oppressa expellens semen aggressoris *n.* 394 *v. Dicunt.* Femina se ornans et faciem fucans *l.* 2 *n.* 53 *et* 54 *et L.* 3 *n.* 435. Femina pectus ostendens *l.* 2 *n.* 55 *v. Quæritur.* Femina quinquagenaria non excusatur a jejunio *l.* 4. *num.* 1037. Vide alia *v. Puella.* Femina prægnans morti damnata an debeat pati scissionem, ut baptizetur proles *l.* 6 *n.* 106 *v. Omnino.* An possit respondere in Missa *n.* 292. Si femina sit arcta; et posset incidi sine periculo mortis, an valeat Matrimonium? *n.* 1097. Quid si Matrimonio soluto fiat apta per secundas nuptias *n.* 1098. An teneatur pati incisionem vasis *n.* 1099. An claustri virginalis *n.* 1110. Femina si percutiat Clericum sollicitantem *l.* 7 *n.* 275 *in fin.*

Feriarum tempore prohibentur solemnitates, benedictio etc. in Matrimonio *l* 6 *n.* 983.

Ferrarius an in festo possit conflare ferros, et calceare equos? *l.* 3 *n.* 300.

Festivus. Die festivo copula conjugalis an liceat? *l.* 6 *n.* 932.

Festorum Observantia. Vide *Summarium in principio libri Cap.* I. Opera in festis vetita *Dub.* I. Causæ excusantes ad laborandum in festis *ib. Dub.* II. Opera in festis præcepta *ib. Dub.* III. An sit obligatio audiendi Missam in Parochia? *Dub.* IV. Causæ excusantes ab auditione Missæ *ib. Dub.* V. An peccatum in die festo sit sacrilegium? *l.* 2 *n.* 46. Festa quoad Regna Neapolis, et Sicil. *l.* 3 *n.* 332 *in fine vers. Refert.*

Feudus, et *Feudatarius.* Vide *l.* 3 *n.* 867.

F R

553. An furta minuta restituenda ipsis civibus, aut pauperibus *n.* 595. An in furto explicanda circumstantia aggravans *l.* 6 *n.* 468. Furans clam a Clerico an incurrat excommunicationem *l.* 7 *n.* 275. Quæ sit furtiva susceptio *Ordinum* *l.* 7 *n.* 361. Irregularitas ob furtivam susceptionem *l.* 7 *num.* 360 *et* 361. In furtis incertis S. Pœnitentiaria potest remittere partem 470 *ad num.* *X.*

Futurus. Censura pro delictis futuris *l.* 7 *n.* 49.

G A

GAbella. Quis possit gabellas imponere? *l.* 3 *num.* 615. *Quæst. I.* Conditiones justæ gabellæ *ib Quæst. II.* An fraudantes peccent, et teneantur restituere? *n.* 616. *Quæst. III.* Quid de rebus ad usum proprium, et de pauperibus? *ib. Quæst. IV.* Quid in dubio de justitia tributi? *n.* 617. *Quæst. V.* An creditor Regis, etc. *Quæst. VI.* An emens mercem a defraudante etc. *Quæst. VII.* Cui gabellario solvenda est gabella, an ei qui tempore contractus, an ei qui tempore traditionis rei extiterit *l.* 3 *n.* 796.

Gemmam si projicias credens valere decem, at illa valeat centum *l.* 3 *n.* 613.

Generatio an liceat aliquando impediri *l.* 6 *n.* 954.

Gentilitius contractus; vide *l.* 3 *n.* 812.

Gladium an liceat reddere occisuro? *l.* 2 *n.* 76. Sed vide veram sententiam *l.* 3 *n.* 571 *v.* *Secus.*

Gradus. Regulæ pro distinguendis gradibus *l.*

G R H A

H A

H E H O

H O

J A

I M

I 3

IN

I N

I N

Intentio, et *intendere*. An in præceptis requiratur intentio eis satisfaciendi? *l.* 1 *n.* 163 *et l.* 4 *n.* 176. Quid si impleat præceptum nolens satisfacere? *n.* 164. *et l.* 4 *n.* 176. An requiratur intentio faciendi opus præceptum? *l.* 1 *n.* 165. Quid si occisor intendat damnum eorum qui ex liberalitate accepturi fuissent ab occiso? *l.* 3 *n.* 633. Quid si intendat, ut homicidium imputetur alteri? *n.* 636 intentio requisita ad Horas Can. *l.* 4 *n.* 176. Quid si recitans habeat intentionem non implendi *ib.* Quotuplex est intentio *l.* 7 *n.* 15. An in Sacramentis ministrandis sufficiat habitualis, vel interpretativa *n.* 16. An actualis semper requiratur *n.* 17. Sufficit virtualis *n.* 18. An coacta sufficiat *n.* 19. An requiratur interna. *n.* 20 *et* 23 *v. Secunda.* An sufficiat intendere ritum externum *ibid.* et fusius *n.* 23. An faciendi quod facit Ecclesia *n.* 21. An requiratur intentio explicita faciendi Sacramentum *n.* 22. Quid si minister intendat facere quod facit Ecclesia, non credendo Sacramentum *ibid. et n.* 25 *v.* 4. Quid si positive intendat non conferre Sacramentum *d. n.* 22. Vel faciendi ritum non sacrum *ibid. v. Præterea.* Quid si habeat intentiones contrarias *n.* 24. Qualem intentionem habere debet ministrans Sacramentum *n.* 25. Qualem suscipiens *n.* 78 *et* 81. Non sufficit neutralis *ib.* Sufficit habitualis *ib. v. Certum.* Quid in pueris, et amentibus *n.* 80. Amentes, et ebrii qui antea habuerunt intentionem *n.* 81 *v. Utrum.* Interpretative an sufficiat *n.* 82. Intentio Matrimonii requisita in occidente conjugem, ad inducendum impedimentum *l.* 6 *n.* 1034. Explicanda copula incestuosa præha-

I N

n. 105 *vers. Quær. hic* 1 *et l.* 1 *n.* 1027. *v. Hinc diximus.* Interpretatio dispensationis. *l.* 1 *n.* 195.

Interpretativa intentio , vide *Intentio.* Interpretativa voluntas quæ sit *l.* 6 *n.* 610 *v. Objic.* 4. Quæ bigamia *interpretativa* , et quotuplex *l.* 7 *n.* 437 *ad* 447.

Interruptio , et *Interrumpere.* An Matutinum possit separari a Laudibus *l.* 4 *n.* 167. An unum Nocturnum ab alio ? *ib.* An sit repetenda Hora si magna sit interruptio ? *n.* 168. Causæ justæ interrumpendi officium. *ibid. v. Causæ.* Per quantum tempus in jejunio prandium non interrumpitur ? *l.* 3 *n.* 1020. Quomodo interrumpantur actus interni peccatorum ? *l.* 5 *n.* 37 Quomodo actus externi ? *n.* 41. An Sacerdos debeat interrumpere Missam , si inter celebrandum recordetur mortalis *l.* 6 *n.* 262. *v. Hic.* An aliquando liceat interrumpere Missam *ex n.* 352. An conjux possit aliquando interrumpere copulam *n.* 956. *v.* 1. *Licite.*

Interstitia quæ requirantur ad Ordinationes *lib.* 6 *ex n.* 795. An in eis possit dispensare Episcopus *ib.* An Episcopus beneficii *ibid. et n.* 675. Suscipiens eadem die duos Ordines sacros est suspensus, et irregularis *n.* 796. An possint suscipi unus in sabbato , alter in dominica , continuato jejunio *ib.* An dicta suspensio sit latæ sententiæ *ib. Dub.* 1. An non servans interstitia incurrat suspensionem *Dub.* 2. Quid si quis eadem die suscipit minores , et Subdiaconatum *n.* 797. An excuset consuetudo *ib. Dub.* 1. An tunc incurrat suspensiosionem *Dub.* 2. An regulares possint ordinari extra tempora *Dub.* 3. Et an in quovis festo

I N

J U

J U

L A

L A

L E

L I

L I

L U.

M A

M A

M A

M E

M E

Vagorum *n.* 1089. Militum *n.* 1090. Peregrinorum, carceratorum, ægrotorum, et puellarum in conservatoriis detentarum *num.* 1092.

In Matrimonio rato an possit Papa dispensare *n.* 897 *v. Prob.* 1 *et* 959. Ratum solvitur per professionem religiosam *n.* 658. Ex Matrimonio nullo, an oriatur impedimentum *Publicæ Honestatis n.* 1062. An ex clandestino *num.* 1064. Matrimonium quando et quomodo revalidandum, vide *Summar. ex num.* 1109. De dispensatione impedimenti, vide *Summar. ex n.* 1118 et vide verbo *Dispensatio.*

Quomodo legitimentur filii per subsequens Matrimonium *l.* 7 *n.* 421. Si per nullum *n.* 424. Si per clandestinum *n.* 425. An sufficiat Matrimonium potuisse fieri tempore nativitatis *n.* 422.

Matutinum an possit separari a Laudibus? *l.* 4 *n.* 297. Et an tunc dicenda sit oratorio? *ibid.* An in Matutino possint nocturni separari? *ibid.* Qua hora possit dici Matutinum *num.* 174. An Matutinum defunctorum possit pridie recitari? *ib. v. Quær. II.* Matutinum recitare post Missam an sit mortale *l.* 6 *num.* 347. Quid si Missa sit Conventualis, et solemnis *ib. v. An vero.* Dum cantatur Matutinum, nequit dici Missa in altari majori *n.* 424 *ad n.* 10.

Mederi cum incisione vel adustione vetitum Monachis, et Clericis in sacris *l.* 7 *n.* 384 *ad V.* An beneficiatis *n.* 805.

Mediator, vide *Intercessor.*

Medicinam respuere in morbo levi *l.* 3 *n.* 30 *et* 32. An ad servandam vitam teneamur uti medicina extraordinaria, vel nimis dura? *num.* 372. Presbyteri? etc. Medicinæ, aut Juri civili studentes? *l.* 4 *n.* 132 circa *fin. v. Id.*

M E

M E

M E

M I

M I

M I

M O

M O

M O

M O

M O

M U

N A

N A

Naufragium. In naufragio cedens tabulam amico *l.* 4 *n.* 366 *v.* 1 *Miles*, *et l.* 4 *n.* 284.

Navigantes an excusentur ab audienda Missa? *l.* 3 *n.* 325.

Nauta an possit vehere meretricem? *l.* 2 *n.* 7 *v. An autem.*

Necessitas. De necessitate spirituali proximi *l.* 2 *n.* 27. De necessitate corporali *n.* 31. De necessitate communi *n.* 32. Quomodo excuset necessitas ad laborandum in festis? *l.* 3 *n.* 195. Ob qualem necessitatem liceat auferre alienum? *lib.* 3 *n.* 520. Fur consummans rem in extrema necessitate *ibid. v. Qu.* IV. An cessante necessitate restituenda sit res ablata? *ibid. Qu.* V. An dives satisfaciat mutuando? *ibid.* An dives non subveniens pauperi in extrema necessitate, teneatur ad restitutionem, *ib v. Qu.* V. An debitor constitutus in necessitate teneatur ad restitutionem? *l.* 3 *n.* 701 702 *et* 703. An liceat Clericis negotiari in necessitate? *l.* 3 *n.* 837. In necessitate parentum non licet filiis ingredi Religionem *l.* 4 *n.* 66. An teneantur egredi si sint professi? *n.* 67. Prohibetur parentibus fieri religiosos in necessitate filiorum *n.* 69. An liceat relinquere fratres in necessitate? *n.* 70. Necessitas excusans Pastores a residentia *l.* 4 *n.* 125 *v.* II. Necessitas excusans Canonicos a Choro *n.* 130 *v.* II. Necessitas Eucharistiæ *lib.* 6 *n.* 192. 193 *et* 195. In necessitate an liceat ministrare Sacramentum in mortali *n.* 35. An uti opinione tenuiter probabili *n.* 103 *et* 383 *circa fin.*

Negromantia quid sit? *l.* 3. *num.* 6. *v. Divinatio.*

Negotiatio, *et Negotiari.* Quid sit negotiatio,

N O

N O

O B

O B

O B

O R

O R

O R

O R

Ornatus mulierum superfluus *l.* 2 *n.* 54 *et* 55

Oscilla contra fascinationem *l.* 3. *n.* 22.

Oscula an aliquando sunt licita? *l.* 3 *n.* 417. Et quando excusentur a mortali *n.* 418. Vide alia *v. Tactus.*

Otium vitandum an excuset ad laborandum in festis? *l.* 3 *n.* 302.

Ova non permittuntur in cœnula *l.* 3 *n.* 1027 *v. Lacticinia.* Vide alia *v. Lacticinia.*

P A

P*Actum pœnæ conventionalis. l.* 3 *n.* 766. Pactum *Legis commissoriæ n.* 775. Pactum in mutuo, ut reddatur debitum non ex justitia *n.* 777 Pactum ut desistatur ab injuria *ib.* Ut injuria condonetur *n.* 778. Ut conferatur officium *n.* 779 Ut præstetur debitum ex gratitudine *n.* 780. Pactum remutandi *l.* 3 *n* 781. Ut res in eadem specie reddatur *n.* 782. Pactum retrovendendi *l.* 3 *n.* 812. Pactum reemendi *n.* 813. Pactum assecurationis in censu? *n* 842. Pactum in societate, ut damnum sortis sit commune *l.* 3 *n.* 907. *v. Qu. IV.* Pactum de hæreditate viventis *n.* 934.

Paganus. An liceat vendere filios parentibus Paganis *l.* 6 *n.* 133.

Palla an debeat esse ex lino *l.* 6 *n.* 388. Quid si omittatur *ib.* An benedicenda *ib v. Dicunt.* An liceat uti duabus pallis, una pro calice, alia pro hostia *ib. v. Dicis.*

Palpo quando teneatur ad restitutionem? *l.* 3 *n.* 567.

P A

P A

P A

P E

P I

P O

P O

P R

P R

P R

P U

R E

R E

R E

R U

S A

S A

6 A

S A

D 1

S E

S I

S O

ex n. 20. Peccata contra spem *ib. et n.* 21. Mutuans ob spem lucri *l.* 3 *n.* 762. Dans spirituale ob spem temporalis *n.* 54

Sponsalia. Qualis debeat esse promissio sponsalitia, vide *Summ. l.* 6 *ex num.* 831. De sponsalibus per metum *ex n.* 844. De obligatione sponsaliorum *ex n.* 845. An obligent statim *d. n.* 845. An cogendi nolentes *n.* 846. Ficte promittens *n.* 847. (*Et l.* 2 *ex n.* 642). Si quis contrahit sponsalia cum duabus *n.* 848. Filii si insciis parentibus; etc *n.* 849. An disparitas irritet sponsalia *n.* 851. Resiliens a sponsalibus *n.* 852 *et* 853.

Quomodo dissolvantur sponsalia I. Per matrimonium cum alia *l.* 6 *n.* 855 *et* 875 II. Per mutuum consensum *num.* 855 *et* 856. III. Per impedimentum dirimens *n.* 857 IV. Ob crimen alterius *n.* 860. An per fornicationem alterutrius *n.* 861. V. Per mutationem notabilem *n.* 863. VI. Per discessum alterius *n.* 866. VII. Per lapsum temporis præfixi *num.* 867. VIII. Per susceptionem Ordinis sacri, vel ingressum in Religionem *n.* 869. IX. Per votum castitatis *ib.* Vide alia in *Summar. ex n.* 870. An solvantur sponsalia per hereditatem supervenientem, vel conjugium opulentius? *n.* 876. An per dissensum parentum *n.* 877. An ad solutionem requiratur auctoritas judicis *n.* 878. Ad solutionem quæ probatio requiratur in foro externo, et quæ in interno *d. n.* 878. *Dub.* 2. An ex sponsalibus incertis, aut conditionatis oriatur impedimentum publicæ honestatis *num.* 1061. An ex juste dissolutis *n.* 1063.

Sponsio quid, et an licita? *l.* 3 *n.* 869.

S P

S U

S U

T A

T E

V A

V E

V E

V I

V I

V I

V 1

V O

U S

FINIS INDICIS.

BULLA
CANONIZATIONIS
S. ALPHONSI MARIÆ DE LIGORIO

FUNDATORIS CONGREGATIONIS

SANCTISSIMI REDEMPTORIS

AC OLIM EPISCOPI

S. AGATHÆ GOTHORUM

Iuxta editionem romanam 1839.

GREGORIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

§. 1. SAnctitas et doctrina vita ex Apostoli Gentium sententia ornare Episcopum quemque debent, cujus fidei Animarum salus commissa est, ut is et probatissima vitæ ratione ad excurrendum sine offensione salutis iter concreditis sibi ovibus præluceat, easdemque hortari in doctrina sana, et quotquot contradicunt arguere possit. Hac duplici laude ex omni ætatum memoria præstantissimos floruisse Antistites exploratum est, qui boni Pastoris imaginem exprimentes forma facti gregis ex animo illius saluti provide, sapienterque prospexerunt: atque adeo tamquam lucerna super candelabrum posita non minus integerrimæ vitæ exempla, quam singularis doctrinæ præstantia Ecclesiam Dei collustrarunt. Prooemium.

§. 2. Ad eximium hoc egregii Antistitis exemplum instaurandum datus divinitus Ecclesiæ superiori sæculo visus est Alphonsus María Ligorius, qui cum ab ineunte ætate ad Christianas virtutes excolendas animum adjunxisset, et sacris præsertim doctrinis mirifice polleret, ad Episcopatus muuus longe im- Virtutes et merita B. Alphonsi generatim commendantur.

peditissimum vocatus est, ut in agro Domini, in quo jampridem Sacerdotio auctus, cultor navus extiterat, uberius multo ac fructuosius insudaret. Atque hoc divinæ gloriæ amplificandæ studium angustis vitæ terminis contineri minime passus, ut salutaris hujuscemodi procurationis hæredes remotissimis quibusque ætatibus recenseret, cœtum instituit Sacerdotum, qui pari charitate incensi in Animarum salute tuenda curas omnes laboresque collocarent. Eximias vero Alphonsi virtutes consueta judicii severitate perpensas cum editissimum christianæ perfectionis fastigium attigisse perspectum fuerit, atque explorata esse portenta rite constiterit, quibus auctor bonorum Deus Famuli sui sanctimoniam comprobavit, Apostolica Auctoritate, quæ divinitus demandata Nobis est vel immerentibus, ac de consilio S. E. R. Patrum Cardinalium, nec non Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, qui in Urbe frequentissimi adfuerunt, Sanctorum Cœlitum honores B. Alphonso Ligorio ab universa Ecclesia tribuendos, ejusque opem apud Deum implorandam decernimus, ac per præsentes litteras declaramus.

Ortus B. Alphonsi, ejusque pueritiæ disciplina.

§. 3. Neapoli V. Kalendas Octobris an. 1696. claro genere ortus Alphonsus, ac miram mentis alacritatem nactus, ut primum excessit a pueris, ad humanitatis studia, tum ad severiores doctrinas, deinde ad juris etiam disciplinam appulit animum; tanta porro in discendo felicitate ingenii usus est,

ut decimum sextum ætatis annum vix ingressus, periclitata doctrina, juris utriusque lauream egregia cum laude sit adeptus. Patris voluntati obsecutus ad causas in foro dicendas studium suum, curasque convertit; quo in munere caste integreque versatus, illud tamen deserendum duxit, quod plenum turbarum, plenum periculi comperisset, inque Ecclesiæ castra divertit. Spretis itaque honestissimis nuptiis, avitisque fortunis, quæ sibi, ut erat natu major, pertinebant, in fratrem ultro, libenterque delatis, rerum humanarum curam prorsus abjecit.

§. 4. Tum Sacris Ordinibus initiatus, ac Sacerdotii honore insignitus ad Dei Gloriam quaqua versus amplificandam, ad inserenda in animis hominum virtutum semina, stirpesque vitiorum evellendas totus incubuit. Persuasum cum haberet, neminem plane ex apostolicis laboribus uberem fructum esse percepturum, nisi et doceat, et faciat, illud in primis urgendum sibi proposuit, ut omnigenæ virtutis exercitio seipsum exhiberet tamquam Ministrum Dei, et Dispensatorem Mysteriorum ejus. Castitatis nimirum, quam dudum voverat Deo, custos semper fuit retinentissimus; id assidue mente, actuque corporis contendens unice, ut eam ab omni plane labe integram servaret; quod ut certo assequeretur Genitricis Dei præsidio illam fidenter commisit. Tam vehementi amoris impetu in Deum ferebatur, mentis ut aciem in eum perpetuo intenderit,

Sacerdotio augetur, ejus castitatis studium, mirus in Deum, et Proximum amor.

ac nihil aliud habere in deliciis visus fuerit, quam de illo cogitare, ac loqui. Cum tanto Divini amoris æstu incenderetur, facile quisque intelligit, quam ardenti in Proximum charitate flagraverit. Quamobrem nihil laboris, nihil molestiarum recusavit unquam, ut vitiis ac sceleribus implicitos homines in Dei sinum complexumque reduceret. Hinc valetudinaria adibat sæpissime, ægris ut assideret, eisque in extremo præsertim vitæ periculo laborantibus præsto esset; hinc admissa scelera confitentes patientissime audiebat, eoque in munere integros ferme dies, atque etiam ad multam noctem vigilabat, hinc ad confertam populi multitudinem verba plerumque faciebat e suggestu, tanto dicendi ardore, ut perditorum pervicaciam expugnaret ac frangeret, scelerumque, quibus obcalluerant, turpitudinem patefaciens, tanto doloris sensu animos auditorum commovebat, ut eos ad lacrymas concitaret, fletuque atque ejulatibus sacræ identidem ædes obstreperent. Quapropter cum neque diurnum tempus neque nocturnum intermitteret, quin ad proximorum salutem procurandam omnes animi vires corporisque conferret, assidua laborum contentione debilitatus ac fractus lethalem in morbum incidit, ex quo ut primum ope divina relevatus est, alacriori statim animo charitatis munia iterum obire suscepit.

Congregationem instituit a Sanctissi-

§. 5. Scilicet ubi primum ex supremi consilio Numinis ad novam se religiosam Societatem instituendam vocari co-

gnovisset, ut ne in tanta messis ubertate deficerent industrii cultores, nulla molestiarum mole deterritus est, quin ejus operis, quod in maximum Ecclesiæ commodum cederet, perfectionem urgeret. Itaque divino auxilio subnixus rem aggressus est, consiliaque et artes inferni hostis molitionem novi operis pervertere conantis feliciter elusit. Adscitis duodecim pietatis laude præstantibus viris fundamenta jecit Religiosæ Sodalitatis, cui a SSmo Redemptore prænomen inditum est; atque in eo potissimum enitendum proposuit, ut qua verbo, qua exemplis agrestium præsertim hominum, qui per agros vagarentur, profligatos mores ac perditos ad honestatem revocaret. Illam brevi tempore per Italiæ urbes ac provincias mirum in modum propagatam a Benedicto XIV. Prædecessore Nostro apostolica confirmandam auctoritate curavit; eique ab eodem Pontifice Summus moderator institutus mirum profecto ut ad omnium virtutum exercitationem Sodales inflammarit exemplo suo.

[mo Redemptore nuncupatam.]

§. 6. Humilitatis virtute quam maxime præstitit; tametsi mira prorsus de illius sanctitatis præstantia omnium animis insedisset opinio, et illustrium dignitate virorum observantia honestarètur, demisse tamen de se perpetuo sensit, omnique se honore et cultu indignum existimavit. Deiparam Virginem ut Filius Matrem singulari prorsus pietate prosequebatur, vehementique amoris ac venerationis sensu erga Sacratis-

[Humilitatis, et poenitentiae studio conspicuus, incredibili erga Sanctissimae Eucharistiae Sacramentum ac Deiparam]

Virginem amore flagrat.

simum Eucharistiæ Sacramentum ferebatur, in eoque adorando quamplures continentes horas mira animi dulcedine perfusus traduxit. Corpus ut in spiritus servitutem ad Apostoli exemplum redigeret, domesticum tamquam hostem assidue coercuit, atque omni tormentorum genere excruciavit. Tantum cibi, ac potionis eidem impertivit, quantum ad reficiendas vires, vitamque sustentandam satis vix esse videretur, imo vilissimas, quas adhibuit, escas, ut omnem voluptatis sensum prorsus extingueret, amarissimis aspergere succis consuevit. Præterea asperrimis ciliciis ex equorum setis contextis latus subcingere, et ferreas membris catenulas admovere numquam destitit; aculeatis vero flagris ita in suos artus sævire solitus fuit, ut affatim ex dilaniata carne micans sanguis solum parietesque perfunderet, quas porro cruentas maculas, ne illatæ sibi cædis indicium extaret, delere satagebat.

Apostolicis licet laboribus defatigatus sacris doctrinis sedulo incumbit, pluraque in Ecclesiæ bonum opera edit.

§. 7. Illud vero omnino mirandum, quod licet in apostolici functione muneris perpetuis occupationibus distineretur, atque adeo omni cruciatuum asperitate sua membra torqueret, ac debilitaret, tanta nihilominus mentis alacritate in rerum sacrarum studiis versari, ac tantum insumere temporis potuerit, ut doctis æque ac laboriosis operibus in lucem editis rem christianam mirifice juverit. Enim vero ut se suasque vitæ rationes omnes divino cultui devoveret, maxime arduum, ac novi pæne generis votum emisit, ut ne tan-

illum quidem temporis otiose, verum perpetua in actione traduceret. Plurimos sane conscripsit libros sive ad morum doctrinam tuendam, sive ad plenam Sacri Ordinis institutionem, sive ad confirmandam catholicæ religionis veritatem, sive ad asserenda hujus S. Sedis Apostolicæ jura, sive ad pietatis sensum in christianorum animis excitandum. In iis porro inusitatam vim, copiam, varietatemque doctrinæ, singularia ecclesiasticæ sollicitudinis documenta, exquisitum religionis studium demirari licet. Illud vero in primis notatu dignum est, quod licet copiosissime scripserit, ejusdem tamen opera inoffenso prorsus pede percurri a fidelibus posse, post diligens institutum examen perspectum fuerit.

Agathensis Episcopus a Clemente XIII. renunciatur.

§. 8. Hac tanta sanctimoniæ, atque eruditionis laude cum floreret Alphonsus Clementis XIII. auctoritate ad Episcopalem Sedem S. Agathæ Gothorum evectus est. Reformidavit vir sanctissimus impositi oneris gravitatem; quod ut a se deprecaretur, rationes omnes adhibuit; verum cum ex Pontificis mente ipsam Dei voluntatem perspexisset, acquiescendum sibi, ac munus illud, cui ferendo imparem se præ humilitate sentiret, divino præsidio confidens, alacri erectoque animo suscipiendum judicavit.

In pastorali obeundo munere præclaræ illius virtutes.

§. 9. Jam vero difficile dictu est, quanta cura ac studio omnes pastorales officii partes explere contenderit; gregi suo, quem sibi commissum intelligebat,

assiduus advigilavit, omnemque adhibuit operam, ut ne una quidem ex concreditis sibi ovibus perditum iret. Neque vero de severissima vivendi ratione ex illa accessione dignitatis remisit quidquam, omnem in victu cultuque corporis lautitiam devitavit: nihil in ejus ædibus, nihil in domestica supellectili superfluum ac splendidum. Pauperes mira charitate complexus est, quibus alimenta, vestes, stipemque prolixe erogabat, imo auream crucem, atque annulum episcopalem vendere quandoque non dubitavit, ad eorum egestatem sublevandam. Puellis, ut nuptui darentur, dotem de suo præbere, adolescentes clericos, qui humili genere nati rerum inopia affictarentur, in bonarum artium disciplina suis alere impensis consuevit. Sacris Virginibus claustra, feminis, quæ in periculo amittendæ castitatis versarentur, ædes aperuit tamquam pudoris perfugium. In diœcesi lustranda nullis neque viarum, neque temporum asperitatibus retardatus affixa montium jugis oppidula, dispersas per agros gentes sedulus invisebat, ac verbis ardore plenissimis ad virtutis amorem inflammabat, a scelerum turpitudine deterrebat. Sacerdotum vero atque adolescentium, qui ecclesiasticæ militiæ tyrocinium posuissent, curam gessit peculiarem. Sane quam intenta cura allaboravit, ut in ipso ætatis flore pietati succrescerent, et sacris præsertim disciplinis rite imbuerentur, ut tandem ad sacrorum, christianæque plebis procura-

tionem pares evaderent. Maxime vero ad acuendos illorum animos voluisse dicenda est egregii Antistitis vita, siquidem in ejus moribus inspicientes proposita oculis habebant illustria exempla continentiæ, religionis, pietatis, denique virtutum omnium, quibus ornari atque instrui sacerdos oportet, si quidquam in communem Ecclesiæ utilitatem conferre velit.

Ab Episcopatu se abdicat et ad suos Sodales se recepit.

§. 10 Cum tresdecim annorum spatio Ecclesiam sibi demandatam omni pastorali studio, ac vigilantia in exemplum gubernasset, tandem devexa jam ætate senex atque affecta etiam valetudine a Pio VI. Prædecessore Nostro venia pluries impetrata, ac demum obtenta, gravissimum illud munus dimisit. Episcopatus itaque negotiis expeditus ad suos sodales cum se recepisset reliquum vitæ non ad honestam quietem, verum ad alias curas laboresque vel in summa senectute contulit. Ita semper aliquid scriptioni mandavit, quod in Fidelium utilitatem vertere intelligeret; ita numquam a concionibus abstinuit, ut hominum mores corrigeret, et eos, quoad posset, amore virtutis incenderet.

Annis meritisque onustus in pace Christi conquiescit.

§. 11. Tandem cum nonagesimum primum ætatis annum attigisset, properantis jam ad metam ætatis pondere pressus, et gravi correptus morbo decubuit. Incredibili patientia toleratis, queis acerrime discruciaretur morbi doloribus, et Religiosæ Societatis, cujus auctor fuerat, Sodales ad omnem virtutis laudem vehementissime cohortatus,

Sanctissimæ Eucharistiæ Viatico refectus est, ac Sancta Olei Unctione munitus. Quibus Ecclesiæ Sacramentis religiosissime susceptis, spiritus lætus atque alacer, cui nil fuit antiquius, quam ut a carcere corporis solutus, esset cum Christo, in Dei sinum placidissime evolavit.

Vulgata ejus Sanctitatis opinio editis prodigiis aucta, Juridicà acta de illius virtutibus, prodigiisque confecta.

§. 12. Ut primum de Alphonsi obitu fama percrebuit, ingens ad ejus feretrum concursus hominum factus est Viri desiderio mœrentium, atque aliquid, quod in usum viventi fuisset, obsequii, et venerationis causa surripere decertantium. Nec fama defuit prodigiorum, quibus insignem Antistitis sanctitatem Deus Opt. Max. palam omnibus declaravit. Iis vero longe lateque pervulgatis, quæ jampridem invaluerat Ipsius virtutum opinio mirum in modum aucta est, pluresque Principes Viri, aliique dignitate conspicui, Regulares insuper Ordines oppido multi enixis precibus apud Pium VI. Pontificem Maximum contenderunt, ut de Alphonsi vita sanctissime traducta juridica acta conficerentur. His de more absolutis, severissimeque expensis, nec non diligentissime perlustratis atque excussis, quæ in vulgus ediderat, operibus, ex sententia Congregationis Sacris Ecclesiæ ritibus tuendis præpositæ Pius VII. Decessor Noster Nonis Maii Anno 1807. Decretum emisit, quo constare asserebatur de Ven. Alphonsi Mariæ de Ligorio virtutibus Theologalibus, et Cardinalibus eorumque adnexis in gradu heroico.

§. 13. Tum in eodem Sacro Consilio ad ea miracula perscrutanda ventum est, quæ Ven. Alphonsi gratia ab Omnipotenti Deo patrata esse affirmabantur. Ex eorum numero duo potissimum secundi generis explorata, ac certissima judicata fuerunt; nimirum subita sanatio Magdalenæ de Nuncio, quæ cum ex gangrenoso ulcere amputata magna ex parte mamilla morti proxima decumberet, implorata Alphonsi ope, redintegrata mamilla, præter omnium spem sospes evasit; altera item instantanea, ac perfecta sanatio Francisci ab Octajano Ordinis Min. Reform. S. Francisci, qui cum phtysi pulmonari gravissime laboraret, confirmato etiam marasmo, ac desperata jam valetudine, cum per plures dies Ven. Alphonso supplicasset, omni depulsa tabe, repente convaluit. Verum in tanta negotii gravitate Sa. Me. Pius VII. a ferenda sententia abstinendum sibi ratus est ad superni luminis claritatem effusis precibus impensius implorandam. Tandem XVI. Kal. Octobris Anno 1815. die sacro Genitrici Dei perdolenti, cujus cruciatuum memoriam pie religioseque Alphonsus mortalem vitam degens recoluerat, idem Decessor Noster suam aperire mentem voluit, decretumque evulgavit, quo duæ illæ superius memoratæ sanationes vera miracula declarabantur. Demum post exploratam ejusdem S. Congregationis sententiam XII. Kal. Jan. 1815. Pontificias dedit Litteras de Beatorum honoribus Ven. Alphonso Mariæ

Referuntur bina miracula a Sancta Sede Apostolica pro illius Beatificatione probata.

de Ligorio quandocumque tribuendis; quod solemni pompa, ac splendidissima in Basilica Vaticana XVI. Kal. Septembris 1816. perfectum est.

Miracula, quæ pro illius canonizatione Sedes Apostolica rata habuit, et verissima declaravit.

§. 14. Atqui post publici cultus honores Ven. Alphonso tributos alii plures in præsenti discrimine ejus opem experti sunt, plane ut perspicuum esset quo plus operæ ac laboris ad amplificandam Divini Nominis gloriam piissimus Antistes impenderat, eo majori in terris honore fidelem suæ Domus dispensatorem cumulare Deum pro sua benignitate voluisse. Quorum sane miraculorum celebritate excitati cum Ferdinandus I. utriusque Siciliæ Rex pientissimus, aliique Principes Viri tum plærique ex S. E. R. Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis, ac Religiosi Ordines, in primisque Sodalitas a SS̃mo Redemptore nuncupata, quæ Alphonso auctore jure gloriatur, etiam atque etiam Pium VII. obsecrarunt, ut de Beato Alphonso Sanctorum Fastis adscribendo in Sacro Concilio Ecclesiæ ritibus tuendis quamprimum referretur. Adnuit humanissime eorum precibus idem Decessor Noster, et de recentium miraculorum veritate accuratissime inquiri cœptum est, diuturnaque adhibita deliberatione duo prodigia extra omnem dubitationem posita reperta sunt, nimirum repentina ac perfecta sanatio Antoniæ Tarsiæ, quæ gravi onusta pondere cum e sublimi loco præceps corruisset, lethaliter contuso abdomine, atque intestinis etiam gravissime læsis,

in extremum vitæ discrimen venerat; cumque B. Alphonsi auxilium summis precibus expetivisset, quotquot aderant stupore perculsis ex improviso prosiluit incolumis. Item subita sanatio Fr. Petri Canali Laici Professi Congregationis Camaldulensium; is enim teterrimo ulcere in sterno laborabat, fistuloso, nimirum, calloso, et carioso, quod omni adhibita curatione exasperari magis magisque videbatur, sic ut omni valetudinis spe abjecta mortem in horas expectaret. Cum per aliquot dies B. Alphonso preces fudisset, uti volens propitius certissimum a se mortis periculum averteret, voti compos factus est; quippe quod deleto omni ulceris vestigio deploratam jamdiu valetudinem continuo recuperavit.

§. 15. Admirandis plane, quas memoravimus, morborum curationibus juridice probatis, Pius VIII. Decessor Noster de illarum veritate decretum edidit III. Non. Decembris An. 1829. Postea cum in S. Consilio Ecclesiæ ritibus cognoscendis propositum de more fuisset, an tuto procedi posset ad solemnem B. Alphonsi Canonizationem, atque omnia præsto essent, quæ juxta praxim Apostolicæ Sedis necessario requirerentur, idem Pius VIII. Pont. Max. Dominica quinta a Paschalibus solemniis, postquam in Æde Quirinali sacrum peregisset XVII. Kal Jun. 1830. sententiam suam declaravit, ad eamdem Canonizationem tuto procedi posse. Jam vero Decretum illud exequi nos cupientes,

Secreta, Publica, ac Semipublica Consistoria ante Canonizationem habita.

votisque libenter annuentes Sodalitii a SSmo Redemptore nuncupati, primum cum universo Collegio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. E. R. Cardinalium rem communicavimus in Consistorio Secreto habito IV. Id. Decembris 1838, qui in eamdem sententiam de Sanctorum honoribus B. Alphonso Mariæ de Ligorio deferendis conspirarunt. Mox complures Venerabiles Fratres Archiepiscopos, Episcopos in tantæ rei consultationem adscivimus, actorumque omnium seriem quæ virtutes, et prodigia B. Alphonsi complecterentur, illorum judicio subjecimus; tum oretenus in Consistorio publico, in quo Dilectus Filius Antonius Maria Cagiano de Azevedo Aulæ Nostræ Consistorialis Advocatus ipsius Beati causam peroravit, tum etiam in scriptis, tradita nimirum accurata actorum relatione ex authenticis ejusdem S. Consilii monumentis desumpta. Quibus præmissis, in semipublico Consistorio octavo Idus Maii coram Nobis coacto, ad quod nedum Ven. Fratres Nostros S. E. R. Cardinales, sed et Ven. Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos in Urbe præsentes arcessivimus, eorumque sententiam rogavimus super B. Alphonso Sanctorum fastis adscribendo. Porro cum ad unum omnes affirmativam sententiam dixissent, et vero etiam hoc honore B. Alphonsum augendi studiosissimos sese declarassent, Nos a Dilectis Filiis Apostolicæ Sedis Notariis publica confici instrumenta mandavimus, et Venerabi-

lium Fratrum suffragia Litteris commissa, ac singulorum manu subscripta in Ecclesiæ Romanæ Tabulario custodiri jussimus. Verumtamen a proferenda in re tanti momenti peremptoria sententia abstinendum duximus, usque dum indictis in Urbe Solemnium Jejuniorum diebus, atque Ecclesiis etiam ad supplicandum Deo designatis, a cœlesti Patre luminum Sapientiæ suæ radios impetraremus.

§. 16. Præstituta tandem die VII. Kalendas Junii ad prædictam Canonizationem B. Alphonsi, aliorumque Beatorum Francisci de Hieronymo e Societate Jesu, Joannis Josephi a Cruce ex Ordine Min. Excalceatorum S. Petri de Alcantera, Pacifici a S. Severino Ordinis Min. de Observantia Reformatorum, ac Veronicæ de Julianis Abatissæ Cappucinarum solemni ritu celebrandam in Vaticanam Basilicam festa pompa progressi sumus cum universi Cleri Sæcularis ac Regularis Ordinibus, cum Romanæ Curiæ et aulæ Nostræ Proceribus et Officialibus, denique cum prædictis Ven. Fratribus Nostris S. E. R. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, et Episcopis. Antequam sacris operaturi ad aram accederemus, Dilectus Filius Noster Aloysius Tituli S. Callisti S. E. R. Presbyter Cardinalis Lambruschini per Consistorialis Aulæ Nostræ Advocatum iterum preces humillime exhibuit Christianorum Principum, Sacrorum Antistitum, ac populorum, ipsum B. Alphonsum in San-

Die SSmæ Trinitati Sacra solemnis Canonizationis ritus in Basilica Vaticana festa pompa celebratur.

ctorum ordinem referri postulantium, ac Nos in genua provoluti Angelorum Choros, Cœlitesque omnes deprecati sumus, Nobis ut propitii adessent, deiu ad iteratas instantias Spiritum Paracletum enixis precibus obsecravimus, ut mentem Nostram definitivam sententiam jamjam prolaturam virtute sua confirmaret. Postremo ad instantissimas preces Causæ Postulatoris, atque adeo ad Universæ Ecclesiæ vota, atque ad accuratissimas, quæ de tanto negotio institutæ essent, quæstiones, et Sacrorum Antistitum suffragia, quæ Deo adjuvante, tulissent, animum advertentes, auctoritate Apostolica, B. Petri Apostolorum Principis in Suprema Ecclesiæ procuratione licet immerito Successores obtinemus, in honorem Sanctæ et Individuæ Trinitatis, in Catholicæ Fidei, et Religionis splendorem et decus, sollemnem ac decretoriam sententiam Nostram proferentes, B. Alphonsum Mariam de Ligorio christianarum virtutum luce coruscantem, ac prodigiorum fama celeberrimum Sanctorum Confessorum Pontificum numero adscripsimus, ejusque memoriam IV. Nonas Augusti ab Ecclesia universa colendam statuimus. Iis vero qui prædicta die Sancti Alphonsi sepulcrum, atque aliorum Sanctorum exuvias constitutis diebus venerarentur, benigne concessimus, ut septem annos, et totidem quadragenas de debito pœnitentiæ spatio expungerent.

Publica §. 17. Tum ad Aram Vaticanæ Ba-

silicæ maximam immaculatum Agnum Deo Patri reverenter obtulimus. Denique ex Podio Aulæ superioris Vaticanæ Basilicæ solemnem frequenti Populo benedictionem peramanter impertiti, omnibus Christifidelibus tam eidem Benedictioni præsentibus, quam Universis, qui Sacro Canonizationis ritui interfuerunt, Plenariam Indulgentiam in Domino largiti sumus. — indulgentiæ occasione hujus Canonizationis elargitæ.

§. 18. Omnibus itaque lætitiis animos Nostros jure ac merito efferamus, atque Omnipotenti Deo justas persolvamus grates, qui in Ecclesia sua nova semper instaurat exempla virtutum, quibus Nos ad salutis semitam alacriter terendam vehementius excitemur. Tot præterea tantisque septi periculis, tot infensissimis hostium armis circumventi deprecatorem apud Deum S. Alphonsum adhibeamus, ut divino muniti præsidio propositam victoribus palmam, atque immarcescibilem gloriæ coronam in cælis aliquando assequamur. — Christifideles præclaris S. Alphonsi exemplis ad virtutem excitantur.

§. 19. Atque ut auspicatissima hujus rei memoria nulla umquam temporis diuturnitate interitura sit, Apostolicis eam Litteris consignari, et roborari voluimus, mandantes, ut earum exemplis alicujus Notarii publici manu subscriptis, et sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem habeatur fides, quæ præsentibus hisce adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. — Transumptorum fides.

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ voluntatis — Sanctio poenalis.

et Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1839 VII. Kalendas Junias Pontificatus Nostri Anno IX.

✠ Ego Gregorius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ Ego B. Episcopus Ostien. et Veliternen. Card. Pacca S. C. Decanus.

✠ Ego E. Episcopus Portuen. S. Ruphinæ, et Centumcellar. Card. De Gregorio Major Pœnit.

✠ Ego I. F Episcopus Albanen. Card. Falzacappa.

✠ Ego C. M. Episcopus Prænestinus Card. Pedicini V. Cancellarius.

✠ Ego F. Ludovicus Episcopus Tusculanus Card. Micara.

✠ Ego A. D. Episcopus Sabinensis Card. Gamberini.

✠ Ego C. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presb. Card. Opizzoni.

✠

✠

✠ Ego H. Tit. S. Balbinæ Præsb. Card. Dandini.

✠ Ego I. B. Tit. S. Pancratii Presb. Card. Bussi

✠

✠

✠

✠

✠

✠ Ego I. Tit. SS. Petri et Marcellini Presb. Card. Justinianus.

✠

✠ Ego I. Ph. Tit. S. Mariæ in Aracœli Presb. Card. Franzoni.

✠ Ego B. Tit. S. Mariæ Transtiberim Presb. Card. Barberini.

✠

✠ Ego A. Tit. S. Callisti Presb. Card. Lambruschini.

✠

✠ Ego F. Tit. SS. XII. Apostolorum Presb. Card. Serra Cassano.

✠

✠

✠

✠

✠ Ego A. Tit. S. Laurentii in Pane et Perna Presb. Card. Del Drago.

✠ Ego C. Tit. S. Petri ad Vincula Presb. Card. Castracane De Antelminellis.

✠

✠

✠ Ego I. A. Tit. S. Ceciliæ Presb. Card. Brignole.

✠ Ego I. Tit. S. Susannæ Presb. Card. Della Porta Rodiani.

✠ Ego C. Tit. S. Silvestri in capite Presb. Card. Patrizi.

✠ Ego I. Tit. S. Priscæ Presb. Card. Alberghini.

✠ Ego P. Tit. S. Eusebii Presb. Card. Polidorius.

✠ Ego P. M. Tit. S. Mariæ in Transpontina Presb. Card. Tadini.

✠

✠

✠ Ego A. Tit. S. Anastasiæ Presb. Card. Majus.

✠

✠ Ego C. Tit. S. Marcelli Presb. Card. Falconieri.

✠ Ego A. Tit. S. Petri in Monte Aureo Presb. Card. Tosti.

✠

✠ Ego I. Tit. S. Onuphrii Presb. Card. Mezzofante.

✠

✠ Ego A. S. Mariæ ad Martyres Prior Diaconor. Card. Rivarola.

✠

✠ Ego Th. S. Cæsarei Diaconus Cardinalis Bernetti.

✠ Ego I. F. S. Agathæ ad Suburram Diac. Card. Marco-y-Catalan.

✠ Ego L. S. Eustachii Diac. Card. Gazzoli.

✠ Ego M. S. Mariæ ad Aquiria Diac, Card. Mattei.

✠

✠ Ego A. S. Mariæ in Cosmedin Diac. Card. Spada.

✠ Ego A. S. Mariæ in Porticu Diac. Card. De Flisco.

✠ Ego A. S. Angeli in Foro Piscium Diac. Card. Giacchi,

✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠
✠

B. Card. Pacca Pro-Datarius.
E Card. De Gregorio.

Loco ✠ Plumbi.

Visa de Curia
I. M. Vespignani Archiep. Tyanæus.